

Grupa Kapitałowa LOTOS
Zintegrowany Raport Roczny 2015

07

Dane finansowe

Wybrane skonsolidowane dane finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS

**WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS**

	PLN'000		EUR'000	
	za rok zakończony	za rok zakończony	za rok zakończony	za rok zakończony
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Przychody ze sprzedaży	22.709.442	28.501.887	5.426.649	6.803.496
Zysk/(Strata) operacyjny/(a)	423.398	(1.393.008)	101.175	(332.516)
Strata przed opodatkowaniem	(195.274)	(2.123.715)	(46.663)	(506.938)
Strata netto	(263.300)	(1.466.372)	(62.918)	(350.028)
Strata netto przypisana akcjonariuszom Jednostki Dominującej	(263.263)	(1.466.326)	(62.909)	(350.017)
Strata netto przypisana udziałom niekontrolującym	(37)	(46)	(9)	(11)
Całkowite dochody/(straty) ogółem	(544.925)	(1.902.137)	(130.215)	(454.047)
Całkowite dochody/(straty) ogółem przypisane akcjonariuszom Jednostki Dominującej	(544.888)	(1.902.096)	(130.206)	(454.037)
Całkowite dochody/(straty) ogółem przypisane udziałom niekontrolującym	(37)	(41)	(9)	(10)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	1.488.069	1.380.488	355.589	329.527
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(1.161.975)	(958.338)	(277.666)	(228.759)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	114.719	(597.271)	27.413	(142.571)
Przepływy pieniężne netto razem	440.813	(175.121)	105.336	(41.803)
Podstawowa strata netto na jedną akcję (w złotych/EUR)	(1,42)	(10,11)	(0,34)	(2,41)
Rozwodniona strata netto na jedną akcję (w złotych/EUR)	(1,42)	(10,11)	(0,34)	(2,41)

	PLN'000		EUR'000	
	Stan na	Stan na	Stan na	Stan na
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Aktywa razem	19.169.332	18.947.157	4.498.259	4.445.290
Kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej	7.712.060	8.258.288	1.809.706	1.937.519
Udziały niekontrolujące	138	175	32	41
Kapitał własny razem	7.712.198	8.258.463	1.809.738	1.937.560

W celu przeliczenia pozycji wykazanych w tabeli "Wybrane dane finansowe" na EUR zastosowano następujące kursy wymiany:

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej przeliczono stosując średni kurs NBP obowiązujący w dniu kończącym okres sprawozdawczy:

na dzień 31.12.2015	na dzień 31.12.2014
1 EUR = 4,2615 PLN	1 EUR = 4,2623 PLN

Pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych przeliczono stosując kurs stanowiący średnią arytmetyczną średnich kursów NBP ustalonych na ostatni dzień każdego miesiąca kalendarzowego okresu sprawozdawczego:

za rok zakończony 31.12.2015	za rok zakończony 31.12.2014
1 EUR = 4,1848 PLN	1 EUR = 4,1893 PLN

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2015
SPORZĄDZONE WEDŁUG MIĘDZYNARODOWYCH STANDARDÓW
SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ
W WERSJI ZATWIERDZONEJ PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ
WRAZ Z OPINIĄ NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA**

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	7
DODATKOWE INFORMACJE I OBJAŚNIENIA	8
1. Informacje ogólne	8
2. Skład Grupy Kapitałowej oraz jego zmiany	8
3. Podstawa sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych.....	10
4. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, ale nie mają zastosowania	11
5. Zastosowanie założeń, szacunków i osądów w rachunkowości	11
6. Zmiana danych prezentowanych we wcześniejszych okresach sprawozdawczych oraz zmiana zasad rachunkowości	14
7. Zasady rachunkowości	14
7.1 Podstawa konsolidacji	14
7.2 Przychody ze sprzedaży.....	14
7.3 Przychody z tytułu dywidend	15
7.4 Przychody z odsetek	15
7.5 Podatki.....	15
7.5.1 Podatek dochodowy.....	15
7.5.2 Podatek od towarów i usług (VAT), podatek akcyzowy i opłata paliwowa	16
7.6 Transakcje w walucie obcej	16
7.7 Rzeczowe aktywa trwałe	17
7.8 Wartość firmy	18
7.9 Pozostałe aktywa niematerialne	18
7.10 Nakłady na poszukiwanie i ocenę zasobów mineralnych	19
7.11 Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	19
7.12 Leasing	19
7.13 Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	20
7.14 Zapasy	20
7.15 Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe	21
7.16 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	21
7.17 Aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży.....	21
7.18 Kapitały własne	21
7.19 Kredyty bankowe, pożyczki i obligacje	21
7.20 Świadczenia pracownicze.....	22
7.20.1 Odprawy emerytalne, nagrody jubileuszowe i inne świadczenia	22
7.20.2 Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne	22
7.21 Koszty finansowania zewnętrznego	22
7.22 Aktywa i zobowiązania finansowe	23
7.23 Utrata wartości aktywów finansowych.....	25
7.24 Pochodne instrumenty finansowe	26
7.25 Rachunkowość zabezpieczeń.....	26
7.26 Rezerwy	27
7.26.1 Rezerwa na koszty likwidacji i rekultywacji	27
7.27 Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe	27
7.28 Dotacje.....	28
7.29 Wspólne ustalenia umowne i porozumienia o podobnym charakterze	28
7.30 Sprawozdawczość dotycząca segmentów operacyjnych	28
7.31 Zobowiązania i aktywa warunkowe	29
7.32 Prawa do emisji dwutlenku węgla (CO ₂)	29
8. Segmenty działalności.....	30
9. Przychody i koszty.....	32
9.1 Koszty według rodzaju.....	32
9.2 Koszty świadczeń pracowniczych	33
9.3 Pozostałe przychody	33
9.4 Pozostałe koszty	34
9.5 Przychody finansowe	35
9.6 Koszty finansowe	35
10. Podatek dochodowy	36
10.1 Obciążenia podatkowe	36
10.2 Podatek dochodowy według efektywnej stawki podatkowej oraz uzgodnienie wyniku brutto do podstawy opodatkowania	36
10.3 Odroczony podatek dochodowy.....	37
10.3.1 Aktywa i zobowiązania z tytułu podatku odroczonego.....	38
11. Strata netto przypadająca na jedną akcję	39
12. Dywidendy	39
13. Rzeczowe aktywa trwałe	39
13.1 Rzeczowe aktywa trwałe związane z poszukiwaniem i oceną oraz zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	40
13.1.1 Rzeczowe aktywa trwałe związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	42
13.1.2 Rzeczowe aktywa trwałe związane z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	42
13.1.3 Rzeczowe aktywa trwałe związane z wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	44
13.1.4 Aktywa na przyszłe koszty likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego.....	49
13.2 Rzeczowe aktywa trwałe rafineryjne i pozostałe.....	52
13.3 Pozostałe informacje dotyczące rzeczowych aktywów trwałych	55
14. Wartość firmy	55
15. Pozostałe aktywa niematerialne.....	56
15.1 Aktywa niematerialne związane z poszukiwaniem i oceną oraz zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	57
15.1.1 Aktywa niematerialne związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	59
15.1.2 Koncesje związane z zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	59
15.2 Pozostałe aktywa niematerialne	61
15.3 Pozostałe informacje dotyczące aktywów niematerialnych	63

16.	Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	63
16.1	Zmiana stanu udziałów we wspólnych przedsięwzięciach wycenianych metodą praw własności	64
16.2	Skrócone informacje dotyczące wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności	65
17.	Aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży	67
18.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe aktywa	68
18.1	Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności	69
18.2	Należności z tytułu leasingu finansowego	70
19.	Zapasy	70
19.1	Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość zapasów	71
19.2	Zapasy obowiązkowe	71
20.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	71
21.	Kapitał podstawowy	72
22.	Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	72
23.	Kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	73
24.	Zyski zatrzymane	73
24.1	Ograniczenia zdolności jednostek zależnych do przekazywania funduszy Jednostce Dominującej w postaci dywidend	73
25.	Różnice kursowe z przeliczenia	74
26.	Udziały niekontrolujące	74
27.	Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	74
27.1	Kredyty bankowe	74
27.2	Pożyczki	79
27.3	Obligacje	80
27.4	Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	81
27.4.1	Nieujęte zobowiązania wynikające z zawartych umów leasingu operacyjnego	82
28.	Pochodne instrumenty finansowe	82
29.	Świadczenia pracownicze	83
29.1	Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia	83
29.2	Łączna kwota kosztów ujętych w wyniku finansowym z tytułu przyszłych wypłat świadczeń pracowniczych	85
29.3	Założenia aktuarialne	85
29.4	Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	85
29.5	Analiza wrażliwości	86
30.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rezerwy	87
30.1	Rezerwy	88
30.2	Dotacje	91
31.	Instrumenty finansowe	91
31.1	Wartość bilansowa	91
31.2	Hierarchia wartości godziwej	92
31.3	Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych	93
32.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	95
32.1	Ryzyko cen surowców i produktów naftowych	95
32.1.1	Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami cen surowców i produktów naftowych	97
32.2	Ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO ₂)	97
32.2.1	Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO ₂)	98
32.3	Ryzyko walutowe	98
32.3.1	Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami kursów walut	100
32.4	Ryzyko stopy procentowej	102
32.4.1	Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami stóp procentowych	103
32.5	Ryzyko płynności	104
32.6	Ryzyko kredytowe	107
33.	Zarządzanie kapitałem	107
34.	Uprawnienia do emisji dwutlenku węgla (CO ₂)	108
35.	Zobowiązania i aktywa warunkowe	109
35.1	Informacje o istotnych postępowaniach toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej i innych ryzykach Jednostki Dominującej lub jednostek od niej zależnych	109
35.2	Pozostałe zobowiązania warunkowe	111
36.	Informacje o podmiotach powiązanych	111
36.1	Informacje o transakcjach z jednostkami powiązanymi, w których Grupa posiada udziały	111
36.2	Podmiot sprawujący kontrolę nad Grupą	111
36.2.1	Transakcje z jednostkami powiązanymi, w których Skarb Państwa sprawuje kontrolę, współkontrolę lub ma na nie znaczący wpływ	112
36.3	Wynagrodzenie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz informacje o pożyczkach i świadczeniach o podobnym charakterze udzielonych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących	112
36.4	Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej	113
36.5	Transakcje z podmiotami powiązanymi poprzez członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki	113
ZATWIERDZENIE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO		114

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Przychody ze sprzedaży	8	22.709.442	28.501.887
Koszt własny sprzedaży	9.1	(20.249.028)	(27.466.614)
Zysk na sprzedaży		2.460.414	1.035.273
Koszty sprzedaży	9.1	(1.284.846)	(1.162.071)
Koszty ogólnego zarządu	9.1	(459.120)	(447.055)
Pozostałe przychody	9.3	48.291	26.707
Pozostałe koszty	9.4	(341.341)	(845.862)
Zysk/(Strata) operacyjny/(a)		423.398	(1.393.008)
Przychody finansowe	9.5	100.637	21.740
Koszty finansowe	9.6	(688.243)	(727.982)
Udział w wynikach netto wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności	16	(31.066)	(24.465)
Strata przed opodatkowaniem		(195.274)	(2.123.715)
Podatek dochodowy od osób prawnych	10.1	(68.026)	657.343
Strata netto		(263.300)	(1.466.372)
Inne całkowite dochody/(straty)			
<i>Pozycje, które w przyszłości mogą zostać zreklasifikowane do wyniku:</i>		(282.407)	(428.448)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		5.946	45.106
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	23	(355.973)	(584.653)
Podatek dochodowy dotyczący zabezpieczenia przepływów pieniężnych	10.1	67.620	111.099
<i>Pozycje, które w przyszłości nie zostaną zreklasifikowane do wyniku:</i>		782	(7.317)
Zyski/(Straty) aktuarialne z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia		2.211	(8.974)
Podatek dochodowy dotyczący zysków/(strat) aktuarialnych z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	10.1	(1.429)	1.657
Inne całkowite dochody/(straty) netto		(281.625)	(435.765)
Całkowite dochody/(straty) ogółem		(544.925)	(1.902.137)
Strata netto przypisana:			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej	11	(263.263)	(1.466.326)
Udziałom niekontrolującym	26	(37)	(46)
		(263.300)	(1.466.372)
Całkowite dochody/(straty) ogółem przypisane:			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		(544.888)	(1.902.096)
Udziałom niekontrolującym	26	(37)	(41)
		(544.925)	(1.902.137)
Strata netto przypisana akcjonariuszom Jednostki Dominującej na jedną akcję (w złotych)			
Średnia ważona liczba akcji w tysiącach sztuk	11	184.873	145.027
- podstawowa	11	(1,42)	(10,11)
- rozwodniona	11	(1,42)	(10,11)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

w tysiącach złotych	Nota	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014 (dane przekształcone)
AKTYWA			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	13	10.568.422	9.481.883
Wartość firmy	14	46.688	46.688
Pozostałe aktywa niematerialne	15	617.731	557.458
Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	16	70.745	99.599
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	10.3	924.478	1.488.901
Pochodne instrumenty finansowe	28	8.697	-
Pozostałe aktywa długoterminowe	18	201.008	107.288
Aktywa trwałe razem		12.437.769	11.781.817
Aktywa obrotowe			
Zapasy	19	3.235.816	3.917.129
- w tym zapasy obowiązkowe	19.2	1.881.494	2.243.655
Należności z tytułu dostaw i usług	18	1.550.900	1.406.501
Należności z tytułu podatku dochodowego		11.953	59.094
Pochodne instrumenty finansowe	28	208.482	4.430
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	18	856.336	1.419.536
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	20	859.699	348.215
Aktywa obrotowe razem		6.723.186	7.154.905
Aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży	17	8.377	10.435
Aktywa razem		19.169.332	18.947.157
KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA			
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	21	184.873	184.873
Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	22	2.228.310	2.229.626
Kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	23	(700.888)	(412.535)
Zyski zatrzymane	24	5.928.484	6.190.989
Różnice kursowe z przeliczenia	25	71.281	65.335
Kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej		7.712.060	8.258.288
Udziały niekontrolujące	26	138	175
Kapitał własny razem		7.712.198	8.258.463
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27	4.454.460	4.495.562
Pochodne instrumenty finansowe	28	54.306	62.626
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	10.3	47.626	55.527
Świadczenia pracownicze	29	182.252	185.451
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	30	1.292.571	657.563
Zobowiązania długoterminowe razem		6.031.215	5.456.729
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27	2.544.848	2.168.106
Pochodne instrumenty finansowe	28	110.845	135.917
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	30	1.232.510	1.692.839
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		11.770	4.667
Świadczenia pracownicze	29	122.201	84.038
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	30	1.403.745	1.137.310
Zobowiązania krótkoterminowe razem		5.425.919	5.222.877
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami trwałymi (lub grupami do zbycia) przeznaczonymi do sprzedaży	17; 29.1	-	9.088
Zobowiązania razem		11.457.134	10.688.694
Kapitał własny i zobowiązania razem		19.169.332	18.947.157

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

(sporządzone metodą pośrednią)

	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Strata netto		(263.300)	(1.466.372)
Korekty:		1.810.253	2.904.163
Podatek dochodowy	10.1	68.026	(657.343)
Udziały w wynikach netto wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności	16	31.066	24.465
Amortyzacja	9.1	714.568	808.941
(Zyski)/Straty z tytułu różnic kursowych		348.234	366.720
Odsetki i dywidendy		177.702	168.177
(Zyski)/Straty z tytułu działalności inwestycyjnej		69.902	16.356
Odpisy z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych	9.4	85.817	806.141
Rozliczenie i wycena instrumentów finansowych	9.5; 9.6	(78.809)	197.849
(Zwiększenie)/Zmniejszenie stanu należności z tytułu dostaw i usług		(144.399)	185.148
(Zwiększenie)/Zmniejszenie stanu pozostałych aktywów		54.473	(6.376)
Zmniejszenie stanu zapasów		719.073	1.811.755
(Zmniejszenie) stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług		(460.329)	(702.398)
Zwiększenie/(Zmniejszenie) stanu pozostałych zobowiązań i rezerw		187.754	(120.389)
Zwiększenie stanu świadczeń pracowniczych		37.175	5.117
Podatek dochodowy zapłacony		(58.884)	(57.303)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		1.488.069	1.380.488
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Dywidendy otrzymane - wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	16.1	837	7.280
Dywidendy otrzymane od jednostek pozostałych		907	894
Odsetki otrzymane		16.053	6.033
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych		23.615	14.015
Sprzedaż zorganizowanej części przedsiębiorstwa		2.600	4.880
Wpływ z tytułu ostatecznego rozliczenia nabycia pakietu aktywów Heimdal		-	12.443
Zakup rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych		(758.582)	(1.002.131)
Wniesienie wkładów pieniężnych - wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	16.1	(3.898)	(339)
Zakup udziałów w jednostkach powiązanych		-	(23)
Środki pieniężne przeznaczone na realizację Projektu EFRA		(433.357)	-
Depozyt zabezpieczający		(4.293)	10.035
Środki przekazane na fundusz likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego		(414)	(407)
Kaucja na zabezpieczenie realizacji kontraktu na usługi inżynierskie, zakupowe i zarządcze związane z morskim centrum wydobywczym na złożu B-8		(10.488)	-
Wydatek z tytułu premii opcyjnej		(4.907)	-
Rozliczenie pochodnych instrumentów finansowych		10.554	(11.018)
Inne wydatki inwestycyjne		(602)	-
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(1.161.975)	(958.338)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów	27.1	798.209	562.963
Wpływy z tytułu zaciągniętych pożyczek	27.2	-	106.900
Wpływ z tytułu emisji akcji serii D Grupy LOTOS S.A.	18	981.268	-
Przepływy środków pieniężnych wynikające ze zmian w udziale w jednostkach zależnych nie skutkujące utratą kontroli		(31)	(1.681)
Otrzymane dotacje		-	1.239
Zwrot środków z depozytu zabezpieczającego kredyt w spółce Energobaltic Sp. z o.o.		-	2.111
Wydatki z tytułu spłaty kredytów	27.1	(1.161.456)	(1.030.408)
Wydatki z tytułu spłaty pożyczek	27.2	(10.781)	(12.983)
Wykup obligacji	27.3	(19.350)	(17.397)
Wydatki z tytułu prowizji przygotowawczych od kredytów		(57.202)	-
Zapłacone odsetki		(172.969)	(181.297)
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		(19.957)	(18.830)
Rozliczenie pochodnych instrumentów finansowych		(222.192)	4.439
Wydatki związane z emisją akcji serii D Grupy LOTOS S.A.		-	(7.867)
Inne wydatki finansowe		(820)	(4.460)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		114.719	(597.271)
Przepływy pieniężne netto razem		440.813	(175.121)
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		3.944	11.509
Zmiana stanu środków pieniężnych netto		444.757	(163.612)
Środki pieniężne na początek okresu		(166.687)	(3.075)
Środki pieniężne na koniec okresu	20	278.070	(166.687)

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 8 do 113 stanowią jego integralną część

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

w tysiącach złotych	Nota	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	Kapitał rezerwy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	Zyski zatrzymane	Różnice kursowe z przeliczenia	Kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny razem
1 stycznia 2015		184.873	2.229.626	(412.535)	6.190.989	65.335	8.258.288	175	8.258.463
Strata netto		-	-	-	(263.263)	-	(263.263)	(37)	(263.300)
Inne całkowite dochody/(straty) netto		-	-	(288.353)	782	5.946	(281.625)	-	(281.625)
Całkowite dochody/(straty) ogółem		-	-	(288.353)	(262.481)	5.946	(544.888)	(37)	(544.925)
Koszty emisji	22	-	(1.316)	-	-	-	(1.316)	-	(1.316)
Pozostałe		-	-	-	(24)	-	(24)	-	(24)
31 grudnia 2015		184.873	2.228.310	(700.888)	5.928.484	71.281	7.712.060	138	7.712.198
1 stycznia 2014		129.873	1.311.348	61.019	7.666.833	20.234	9.189.307	289	9.189.596
Strata netto		-	-	-	(1.466.326)	-	(1.466.326)	(46)	(1.466.372)
Inne całkowite dochody/(straty) netto		-	-	(473.554)	(7.317)	45.101	(435.770)	5	(435.765)
Całkowite dochody/(straty) ogółem		-	-	(473.554)	(1.473.643)	45.101	(1.902.096)	(41)	(1.902.137)
Emisja akcji	21	55.000	-	-	-	-	55.000	-	55.000
Nadwyżka ceny emisyjnej nad nominalną	22	-	940.500	-	-	-	940.500	-	940.500
Koszty emisji	22	-	(22.222)	-	-	-	(22.222)	-	(22.222)
Wykup akcji od udziałowców niekontrolujących		-	-	-	(2.179)	-	(2.179)	(83)	(2.262)
Pozostałe zmiany udziałów w jednostkach zależnych nie skutkujące utratą kontroli	26	-	-	-	(10)	-	(10)	10	-
Pozostałe		-	-	-	(12)	-	(12)	-	(12)
31 grudnia 2014		184.873	2.229.626	(412.535)	6.190.989	65.335	8.258.288	175	8.258.463

DODATKOWE INFORMACJE I OBJAŚNIENIA

1. Informacje ogólne

Grupa LOTOS Spółka Akcyjna („Grupa LOTOS S.A.”, „Spółka”, „Jednostka Dominująca”) została utworzona 18 września 1991 roku. Siedziba Spółki mieści się w Polsce pod adresem: 80 – 718 Gdańsk, ul. Elbląska 135.

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. („Grupa Kapitałowa LOTOS” „Grupa Kapitałowa”, „Grupa”) jest wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej oraz ich sprzedaż hurtowa i detaliczna. Grupa prowadzi również działalność w zakresie pozyskiwania oraz eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. Według klasyfikacji Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, Grupa LOTOS S.A. zakwalifikowana jest do sektora paliwowego.

2. Skład Grupy Kapitałowej oraz jego zmiany

W skład Grupy Kapitałowej LOTOS wchodzi: Grupa LOTOS S.A. jako Jednostka Dominująca oraz podmioty o profilu produkcyjnym, usługowym i handlowym (spółki zależne oraz spółki pośrednio zależne od Grupy LOTOS S.A.).

Ponadto Grupa posiada udziały we wspólnych przedsięwzięciach wycenianych metodą praw własności.

Poniżej przedstawiono informacje na temat siedziby i przedmiotu działalności wymienionych wyżej podmiotów, a także dane na temat procentowego udziału Grupy w ich własności oraz wskazanie stosowanej przez Grupę metody konsolidacji:

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2015	31.12.2014
Jednostka Dominująca				
Segment produkcji i handlu				
• Grupa LOTOS S.A.	Gdańsk	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (głównie paliw) oraz ich sprzedaż hurtowa	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Jednostki bezpośrednio zależne konsolidowane metodą pełną				
Segment wydobywczy				
• LOTOS Petrobaltic S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK LOTOS Petrobaltic S.A.)	Gdańsk	Pozyskiwanie oraz eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego	99,99%	99,99%
Segment produkcji i handlu				
• LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	Gdańsk	Sprzedaż hurtowa, detaliczna paliw, lekkiego oleju opałowego, zarządzanie siecią stacji paliw LOTOS	100,00%	100,00%
• LOTOS Oil Sp. z. o.o.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż olejów smarowych i smarów oraz sprzedaż olejów bazowych	100,00%	100,00%
• LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż asfaltów	100,00%	100,00%
• LOTOS Kolej Sp. z o.o.	Gdańsk	Transport kolejowy	100,00%	100,00%
• LOTOS Serwis Sp. z o.o.	Gdańsk	Działalność w zakresie utrzymania ruchu mechanicznego, elektrycznego i automatyki, usługi remontowe	100,00%	100,00%
• LOTOS Lab Sp. z o.o.	Gdańsk	Wykonywanie analiz laboratoryjnych	100,00%	100,00%
• LOTOS Straż Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona przeciwpożarowa	100,00%	100,00%
• LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona mienia i osób	100,00%	100,00%
• LOTOS Terminale S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK LOTOS Terminale S.A.)	Czechowice-Dziedzice	Magazynowanie i dystrybucja paliw	100,00%	100,00%
• LOTOS Infrastruktura S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK LOTOS Infrastruktura S.A.)	Jasło	Magazynowanie i dystrybucja paliw. Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100,00%	100,00%
Pozostałe				
• LOTOS Gaz S.A. w likwidacji	Kraków	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	100,00%	100,00%
• LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. w likwidacji ⁽¹⁾	Jasło	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	-	100,00%
Jednostki bezpośrednio zależne nie objęte konsolidacją ⁽²⁾				
• Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o.	Gdańsk	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	100,00%	100,00%
• Fundacja LOTOS ⁽³⁾	Gdańsk	Działalność społecznie użyteczna w sferze zadań publicznych określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego. Fundacja nie prowadzi działalności gospodarczej	100,00%	-

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2015	31.12.2014
Jednostki pośrednio zależne konsolidowane metodą pełną				
Segment produkcji i handlu				
GK LOTOS Infrastruktura S.A.				
• RCEkoenergia Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, ciepła i gazu	100,00%	100,00%
GK LOTOS Terminale S.A.				
• LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Produkcja estrów metylowych kwasów tłuszczowych (FAME)	100,00%	100,00%
Segment wydobywczy				
GK LOTOS Petrobaltic S.A.				
• LOTOS Exploration and Production Norge AS	Norwegia, Stavanger	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej na Norweskim Szelfie Kontynentalnym; świadczenie usług związanych z poszukiwaniem i wydobyciem ropy naftowej i gazu ziemnego	99,99%	99,99%
• Aphrodite Offshore Services N.V.	Curaçao	Świadczenie usług w obszarze transportu morskiego (spółka nie prowadzi działalności operacyjnej)	99,99%	99,99%
• B8 Sp. z o.o.	Gdańsk	Działalność usługowa wspomagająca górnictwo i wydobywanie	99,99%	99,99%
• B8 Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością BALTIC S.K.A.	Gdańsk	Poszukiwanie i eksploatacja złóż ropy i gazu ziemnego	99,99%	99,99%
• Miliana Shipholding Company Ltd. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Miliana Shipholding Company Ltd.)	Cypr, Nikozja	Świadczenie usług magazynowania i transportu ropy naftowej oraz innych usług w obszarze transportu morskiego	99,99%	99,99%
• Technical Ship Management Sp. z o.o. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Technical Ship Management Sp. z o.o.)	Gdańsk	Działalność usługowa wspomagająca transport morski, doradztwo w zakresie eksploatacji statków	99,99%	99,99%
• SPV Baltic Sp. z o.o.	Gdańsk	Świadczenie usług w obszarze transportu morskiego	99,99%	99,99%
• Miliana Shipmanagement Ltd.	Cypr, Nikozja	Świadczenie usług w obszarze transportu morskiego	99,99%	99,99%
• Miliana Shipping Group Ltd. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Miliana Shipping Group Ltd.)	Cypr, Nikozja	Zarządzanie posiadanymi aktywami	99,99%	99,99%
• Bazalt Navigation Co. Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
• Granit Navigation Company Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
• Kambr Navigation Company Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
• St. Barbara Navigation Company Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
• Petro Icarus Company Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
• Petro Aphrodite Company Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
• AB LOTOS Geonafta (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK AB LOTOS Geonafta)	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej, świadczenie usług wiertniczych oraz kupno i sprzedaż ropy naftowej	99,99%	99,99%
• UAB Genciu Nafta	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej	99,99%	99,99%
• UAB Manifoldas	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej	99,99%	99,99%
Pozostałe				
GK LOTOS Petrobaltic S.A.				
• Energobaltic Sp. z o.o.	Władysławowo	Produkcja energii elektrycznej, energii cieplnej, LPG oraz kondensatu gazowego	99,99%	99,99%

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2015	31.12.2014
Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności				
• LOTOS - Air BP Polska Sp. z o.o. ⁽⁴⁾	Gdańsk	Handel paliwem lotniczym oraz usługi logistyczne	50,00%	50,00%
GK LOTOS Petrobaltic S.A.				
• Baltic Gas Sp. z o.o. ⁽⁵⁾	Gdańsk	Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego (działalność usługowa wspomagająca eksploatację złóż ropy naftowej i gazu ziemnego)	49,99%	49,99%
• Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp.k. ⁽⁵⁾	Gdańsk	Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego	43,96%	62,40%
GK AB LOTOS Geonafta				
• UAB Minijos Nafta ⁽⁶⁾	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej	49,99%	49,99%

⁽¹⁾ Dnia 12 marca 2015 roku spółka LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. w likwidacji została wykreślona z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Postępowanie likwidacyjne było konsekwencją realizowanego „Programu Efektywność i Rozwój 2013-2015”, którego jednym z elementów jest porządkowanie struktury Grupy Kapitałowej LOTOS.

⁽²⁾ Podmioty wyłączone z konsolidacji z uwagi na fakt, iż wielkości wykazywane w sprawozdaniach finansowych tych jednostek na dzień 31 grudnia 2015 roku są nieistotne dla realizacji obowiązku określonego w standardzie MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”.

⁽³⁾ W dniu 1 czerwca 2015 roku Grupa LOTOS S.A. utworzyła fundację pod nazwą Fundacja LOTOS. Misją Fundacji jest wszechstronna działalność społeczna wnosząca pozytywny wkład w rozwój otoczenia społecznego i przyrodniczego. Działalność Fundacji LOTOS skoncentrowana jest głównie na projektach z zakresu ekologii i ochrony środowiska, nauki, edukacji i oświaty oraz rozwoju społecznego.

⁽⁴⁾ Umowa joint venture Grupy LOTOS S.A. z BP Europe SE na prowadzenie działalności w zakresie dostaw paliwa lotniczego w ramach spółki LOTOS - Air BP Polska Sp. z o.o.

⁽⁵⁾ Umowa współpracy spółek LOTOS Petrobaltic S.A. oraz CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. w zakresie zagospodarowania i eksploatacji złóż gazokondensatowych B-4 i B-6 na Morzu Bałtyckim realizowana poprzez spółki celowe Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp.k. oraz Baltic Gas Sp. z o.o. (Komplementariusz).

W rozumieniu regulacji MSSF spółki: Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy sp.k. oraz Baltic Gas Sp. z o.o. stanowią wspólne przedsięwzięcia wyceniane przez Grupę metodą praw własności (MSSF 11).

W 2015 spółki: Cal Energy Resources Poland Sp. z o.o. i LOTOS Petrobaltic S.A. wniosły wkłady pieniężne do jednostki Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp. k., odpowiednio w kwotach: 40.176 tys. zł i 3.877 tys. zł, co wpłynęło na zmianę procentowego udziału Grupy we własności tej jednostki. Ponadto w 2 kwartale 2015 roku wspólnicy Ci objęli nowo utworzone udziały w podwyższonym o kwotę 40 tys. zł kapitale jednostki Baltic Gas Sp. z o.o. Wydatki z tytułu wniesionych wkładów pieniężnych przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. do ww. spółek w kwocie 3.898 tys. zł Grupa wykazała w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych w pozycji *Wniesienie wkładów pieniężnych – wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności*, patrz nota 16.1.

⁽⁶⁾ Wspólne przedsięwzięcie w zakresie działalności poszukiwawczo-wydobyczej ropy naftowej na terytorium Litwy realizowane w formie spółki UAB Minijos Nafta.

3. Podstawa sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe („skonsolidowane sprawozdanie finansowe”, „sprawozdanie finansowe”) zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską, opublikowanymi i obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2015 roku. Biorąc pod uwagę toczący się w Unii Europejskiej proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnic między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez Unię Europejską dla roku 2015, z wyjątkiem zasad, które zostały zmienione lub wprowadzone w wyniku zastosowania nowych regulacji MSSF dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2015 roku lub później (patrz nota 4).

W okresach rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2015 roku lub później obowiązują nowe standardy, zmiany w obowiązujących standardach oraz interpretacje, które zostały przyjęte przez Unię Europejską („UE”) i zastosowane przez Spółkę:

- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF cykl 2011 - 2013 wydane w dniu 12 grudnia 2013 roku (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2014 roku lub później) – w UE najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2015 roku lub później,
- Interpretacja KIMSF 21 „Opłaty publiczne” opublikowana 20 maja 2013 roku (mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później – w UE mająca zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 17 czerwca 2014 roku lub później).

Powyższe zmiany oraz interpretacje do MSSF nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy.

Walutą funkcjonalną Jednostki Dominującej i walutą prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski („złoty”, „zł”, „PLN”). Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w tysiącach złotych i wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

4. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, ale nie mają zastosowania

Nowe standardy, zmiany w obowiązujących standardach oraz interpretacje, które zostały przyjęte przez Unię Europejską („UE”):

- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF cykl 2010 - 2012 wydane w dniu 12 grudnia 2013 roku (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2014 roku lub później) – w UE najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 roku lub później),
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF cykl 2011 - 2013 wydane w dniu 12 grudnia 2013 roku (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2014 roku lub później) – w UE najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2015 roku lub później),
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze: Programy określonych świadczeń: Składki pracownicze” (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2014 roku lub później) – w UE najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 roku lub później),
- Interpretacja KIMSF 21 „Opłaty publiczne”, opublikowaną dnia 20 maja 2013 roku (mającą zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później – w UE mającą zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 17 czerwca 2014 roku lub później),
- Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” i MSR 38 „Aktywa niematerialne”: Wyjaśnienie dopuszczalnych metod amortyzacji; wydane w dniu 12 maja 2014 roku (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później),
- Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” i MSR 41 „Rolnictwo”: Rośliny produkcyjne; wydane w dniu 30 czerwca 2014 roku (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później),
- Zmiany do MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe: Metoda praw własności w jednostkowym sprawozdaniu finansowym” wydane w dniu 12 sierpnia 2014 roku (mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później),
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF cykl 2012 - 2014 wydane w dniu 25 września 2014 roku (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później),
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”: Ujawnienia wydane w dniu 18 grudnia 2014 roku (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później).

Nowe standardy, zmiany w obowiązujących standardach oraz interpretacje, które nie zostały przyjęte przez Unię Europejską:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wydany w dniu 24 lipca 2014 roku (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później),
- MSSF 14 „Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe” wydany w dniu 30 stycznia 2014 roku (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później),
- MSSF 15 „Przychody z tytułu umów z klientami” wydany w dniu 28 maja 2014 roku (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub później),
- Zmiany do MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne: Rozliczenie nabycia udziału we wspólnej działalności” wydane w dniu 6 maja 2014 roku (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” i MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”: Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem; wydane w dniu 11 września 2014 roku (mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później, przy czym termin ten został wstępnie odroczone, i do dnia publikacji niniejszego sprawozdania finansowego nie podjęto decyzji odnośnie terminów, w których będą przeprowadzone poszczególne etapy prac prowadzących do zatwierdzenia niniejszych zmian),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach” i MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” Jednostki inwestycyjne: Zastosowanie wyjątku dotyczącego konsolidacji wydane w dniu 18 grudnia 2014 roku (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później),
- MSSF 16 „Leasing” wydany w dniu 13 stycznia 2016 roku (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- Zmiany do MSR 7 Inicjatywa w zakresie ujawniania informacji (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2017 roku lub później).

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego z przyjętych przez UE standardów, interpretacji lub zmian, które na dzień 31 grudnia 2015 roku nie miały zastosowania. Spośród wszystkich wymienionych wyżej nowych lub zmienionych regulacji istotny wpływ na sprawozdawczość Grupy mogą mieć w szczególności nowe standardy MSSF 9 i MSSF 15. Zarząd Spółki jest w trakcie analizy i oceny ich wpływu na stosowane przez Grupę zasady (polityki) rachunkowości oraz przyszłe sprawozdania finansowe.

5. Zastosowanie założeń, szacunków i osądów w rachunkowości

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga przyjęcia pewnych założeń oraz dokonania szacunków i osądów, które wpływają na wielkości wykazane w sprawozdaniu finansowym.

Założenia i szacunki są oparte na najlepszej wiedzy kierownictwa na temat bieżących i przyszłych zdarzeń oraz działań, jednak rzeczywiste wyniki mogą się różnić od przewidywanych.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmiana szacunków księgowych jest rozpoznawana w okresie, w którym zostały one zmienione, jeśli dotyczy to wyłącznie tego okresu, lub w okresie bieżącym i przyszłym, jeśli zmiany dotyczą zarówno okresu bieżącego jak i przyszłego. Przyjęte istotne założenia przy dokonywaniu szacunków przedstawione zostały w odpowiednich notach do sprawozdania.

Przyjmując założenia, dokonując szacunków i osądów zarząd Spółki (Zarząd) może kierować się własnym doświadczeniem i wiedzą, a także opiniami, analizami i rekomendacjami niezależnych ekspertów.

Ważne założenia i szacunki

Świadczenia pracownicze

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Założenia aktuarialne i wycena zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych opisana została w notcie 29.4.

Amortyzacja

Podstawą do naliczania amortyzacji naturalnej składników majątku morskich i lądowych kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego są oceniane przez Grupę, weryfikowane i aktualizowane wielkości zasobów węglowodorów (wg tzw. kategorii 2P zasoby pewne oraz zasoby prawdopodobne) oraz prognozy wydobycia dla poszczególnych złóż ropy naftowej i gazu sporządzane na podstawie danych geologicznych, w oparciu o próbną eksploatację, późniejszy przebieg produkcji i harmonogram planowanych prac przyjętych w strategii długoterminowej. Wzrost wielkości należących do Grupy szacowanych zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego, jaki miał miejsce w ostatnim kwartale 2015 roku był związany z nabyciem udziału w złożach produkcyjnych tzw. pakietu aktywów Sleipner na Norweskim Szelfie Kontynentalnym i będzie miał wpływ na kwotę amortyzacji naturalnej aktywów wydobywczych Grupy poczynwszy od dnia 1 stycznia 2016 roku.

Wysokość stawek amortyzacyjnych rafineryjnych i pozostałych aktywów trwałych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz aktywów niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ich ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków. Aktualizacja szacunków w tym zakresie, która miała wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy za rok 2015 dotyczyła przede wszystkim Jednostki Dominującej, w której nastąpiło zmniejszenie amortyzacji z tego tytułu o 5.043 tys. zł.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy doborze właściwych dla tych celów metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem.

Założenia dotyczące wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych opisano w notcie 7.22.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione. Zarząd Jednostki Dominującej weryfikuje przyjęte szacunki dotyczące prawdopodobieństwa odzyskania aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w oparciu o zmiany czynników branych pod uwagę przy ich dokonywaniu, nowe informacje oraz doświadczenia z przeszłości.

Informacje dotyczące aktywów z tytułu podatku odroczonego przedstawiono w notcie 10.3.

Utrata wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne oraz pojedynczych składników rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych

Każdorazowo na dzień kończący okres sprawozdawczy, zgodnie z postanowieniami standardu MSR 36 „Utrata wartości aktywów”, przeprowadza się analizę pod kątem przesłanek, które mogłyby wskazywać na ewentualną utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne oraz pojedynczych składników aktywów. Przesłanki mogą pochodzić z zewnątrz i dotyczyć na przykład zmiennych rynkowych (w tym: zmiany cen, notowań kursów walut, notowań giełdowych, stóp procentowych, innych zmiennych związanych z bieżącymi trendami gospodarczymi), jak również wynikać z planów, działań i zdarzeń mających miejsce w Grupie, związanych na przykład z decyzjami o zmianie, zaniechaniu, ograniczaniu, czy rozwoju działalności, a także zmianie technologii, działaniach efektywnościowych i inwestycyjnych.

Stwierdzenie utraty wartości wymaga oszacowania wartości odzyskiwalnej składników aktywów lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Do istotnych założeń uwzględnianych przy szacunkach tej wartości należą takie zmienne jak: stopy dyskontowe, stopy wzrostu, wskaźniki cenowe.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku, po przeprowadzeniu analiz przepływów pieniężnych dla poszczególnych ośrodków wypracowujących środki pieniężne i wykonaniu stosownych testów na utratę wartości dla aktywów, które tego wymagały, Grupa dokonała niezbędnych korekt wartości tych aktywów i ujawniła szczegółowe informacje dotyczące założeń i wyników testów w notach 13, 14 i 15. Informacje na temat utraty wartości inwestycji Grupy we wspólnych przedsięwzięciach zawiera nota 16.

Rozpoznawanie przychodów z tytułu sprzedaży ropy naftowej i gazu ziemnego w Norwegii

Zgodnie z zastosowaną przez Grupę polityką rachunkowości, przychody ze sprzedaży węglowodorów wydobytych ze złóż na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, w których Grupa posiada udziały, są ujmowane zgodnie z tzw. metodą uprawnień (patrz nota 7.2), odpowiednio do wysokości udziału w produkcji danego złoża. Szacunek przychodów ze sprzedaży ujętych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów danego okresu sprawozdawczego dokonywany jest na podstawie bieżących danych na temat produkcji z poszczególnych złóż w tym okresie. Różnice między wartością sprzedaży uzyskaną ze złóż produkcyjnych Heimdal: Skirne, Vale, Atla oraz Sleipner: Sleipner Ost, Sleipner Vest, Gungne i Loke, a szacowanym na podstawie umownego udziału w produkcji z danego złoża przychodem Grupy, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w należnościach i zobowiązaniach z tytułu dostaw i usług, które w roku 2015 wynosiły odpowiednio 13.742 tys. zł i 9.974 tys. zł.

Rezerwa na koszty likwidacji instalacji segmentu wydobywczego i rekultywację terenu

Na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa dokonuje analizy kosztów niezbędnych do poniesienia w celu likwidacji kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego oraz nakładów do poniesienia na przyszłą rekultywację terenu. W wyniku tych analiz Grupa koryguje wartość utworzonej w poprzednich latach rezerwy na rekultywację, urealnając jej poziom do wysokości szacowanych przyszłych, niezbędnych do poniesienia kosztów. Na wzrost rezerwy z tego tytułu wpływ ma również szacunek zmiany wartości pieniądza w czasie. Zasady ujmowania tych rezerw przedstawiono w nocie 7.26.1, natomiast informacje na temat rezerw ujętych w niniejszym sprawozdaniu finansowym za rok 2015 znajdują się w nocie 30.1.

Profesjonalny osąd w rachunkowości

Kontrola nad jednostką, w której dokonano inwestycji

Zgodnie z MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” Grupa sprawuje kontrolę nad jednostką, jeżeli z tytułu swojego zaangażowania w tę jednostkę podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub gdy ma prawa do takich zmiennych zwrotów, oraz ma możliwość wywierania na nie wpływu poprzez sprawowanie nad tą jednostką władzy. Grupa bierze pod uwagę wszystkie fakty i okoliczności, dokonując oceny, czy sprawuje kontrolę nad daną jednostką, w tym cel i model jednostki, przedmiot jej istotnej działalności i sposób podejmowania decyzji oraz znaczące prawa dające możliwość bieżącego decydowania (z wyłączeniem praw ochronnych) i faktyczną ich realizację, a także charakter swoich relacji z innymi podmiotami w stosunku do takiej jednostki. Grupa dokonuje ponownej oceny, czy sprawuje kontrolę nad jednostką, jeżeli fakty i okoliczności wskazują, że nastąpiła zmiana jednego lub więcej z trzech elementów kontroli: posiadania władzy, ekspozycji na zmienne zwroty lub praw do tych zwrotów lub możliwości wykorzystania władzy nad jednostką. Na dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa sprawuje kontrolę nad wszystkimi jednostkami określonymi w niniejszym sprawozdaniu finansowym jako zależne (patrz nota 2).

Współkontrola nad jednostką, bądź działalnością, w której dokonano inwestycji

Grupa sprawuje współkontrolę nad jednostką, jeśli wraz ze wszystkimi współinwestorami musi współdziałać w celu kierowania jej istotną działalnością, co oznacza tym samym, że żaden ze współinwestorów pojedynczo nie sprawuje nad nią kontroli i bez współdziałania z pozostałymi nie może nią kierować. Grupa dokonuje oceny, czy sprawuje współkontrolę nad tzw. ustaleniem umownym definiowanym wg MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne” bądź jako wspólne przedsięwzięcie, bądź wspólną działalność biorąc pod uwagę, czy wszystkie strony takiego ustalenia je kontrolują, czy podlegają wspólnie ekspozycji na zmienne zwroty z realizowanej inwestycji lub posiadają prawa do takich zwrotów oraz są w stanie decydować i wpływać wspólnie na ich wysokość poprzez wspólne kierowanie.

Na dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa prowadziła wspólne działania w ramach inwestycji realizowanych w Norwegii na złożach obszaru Heimdal, a także posiadała wspólne przedsięwzięcia (patrz nota 2 oraz nota 16) w rozumieniu MSSF 11 i w tym zakresie, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności oraz fakty, sprawowała współkontrolę.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa posiadała ponadto udziały w złożach pola gazowego Sleipner w Norwegii, z których nabyciem - w grudniu 2015 roku (patrz nota 13.1.3), przystąpiła do umowy z pozostałymi udziałowcami licencji: Sleipner, Gungne, Loke, Alfa Sentral oraz PL046D. Biorąc pod uwagę kryteria MSSF 11, działalność Grupy na wymienionych wyżej złożach nie stanowi wspólnej ustaleń umownych w rozumieniu tego standardu i Grupa nie sprawuje współkontroli nad tą działalnością, ze względu na fakt, iż istnieje więcej niż jedna kombinacja stron, które wspólnie mogą porozumieć się w celu podjęcia istotnych decyzji. Z tego względu dla celów prawidłowego rozliczenia i ujmowania operacji związanych z działalnością na polu Sleipner, Grupa stosuje zapisy innych, odpowiednich MSSF, uwzględniając swój udział w złożach, co sprawia, że nie ma istotnych różnic w metodzie księgowego ujmowania i rozpoznawania związanych z tą działalnością operacji w porównaniu do sposobu rozpoznawania operacji prowadzonych wspólnie z udziałowcami licencji Heimdal, które spełniają definicję wspólnych działań w rozumieniu MSSF 11.

Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa dokonuje klasyfikacji umów leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji. Grupa każdorazowo ocenia wszystkie fakty i okoliczności oraz dokonuje oceny zidentyfikowanych przesłanek, a także określa zamierzenia i intencje na dzień rozpoczęcia leasingu dla konkretnej umowy w celu określenia, czy zasadniczo całe ryzyko i korzyści zostały przeniesione na leasingobiorcę. W przypadku istotnych modyfikacji w umowach, Grupa przeprowadza ponowną ocenę klasyfikacji leasingu i kieruje się wówczas analogicznymi zasadami jak przy klasyfikacji pierwotnej umowy leasingu.

Klasyfikacja aktywów złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w sprawozdaniu finansowym

Grupa dokonuje klasyfikacji aktywów złożowych odpowiednio do aktywów związanych z poszukiwaniem i oceną zasobów danego złoża (ang. exploration & evaluation) lub do aktywów związanych z zagospodarowaniem (ang. development) i pełną eksploatacją (ang. production) kierując się profesjonalnym osądem.

Po potwierdzeniu wielkości danego złoża i zatwierdzeniu planu jego eksploatacji nakłady na aktywa złożowe są przenoszone z pozycji aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych do odpowiednich pozycji rzeczowych aktywów trwałych lub aktywów niematerialnych związanych z zagospodarowaniem i wydobywaniem.

Decyzja o prezentacji aktywów złoża w sprawozdaniu finansowym w ramach zagospodarowania lub aktywów związanych z wydobywaniem zasobów uwzględnia wszelkie warunki i okoliczności związane z prowadzonym w segmencie wydobywczym procesem realizacji inwestycji i późniejszego pełnego eksploataowania złoża.

Zasady rachunkowości dotyczące aktywów złożowych opisano w notach 7.7, 7.9 i 7.10, natomiast prezentacja i szczegółowe informacje na temat tych aktywów w sprawozdaniu finansowym przedstawiono w notach 13 i 15.

6. Zmiana danych prezentowanych we wcześniejszych okresach sprawozdawczych oraz zmiana zasad rachunkowości

W związku ze zmianą klasyfikacji części aktywów trwałych w toku budowy w okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2015 roku, Grupa dokonała zmiany prezentacji w danych porównawczych sprawozdania z sytuacji finansowej przenosząc kwotę 3.771 tys. zł z pozycji *Rzeczowe aktywa trwałe* do pozycji *Pozostałe aktywa niematerialne* na dzień 31 grudnia 2014 roku (patrz noty 13.2 i 15.2).

7. Zasady rachunkowości

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych, które są wyceniane według wartości godziwej i zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie.

Najważniejsze zasady rachunkowości stosowane przez Grupę przedstawione zostały poniżej.

7.1 Podstawa konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na podstawie sprawozdania finansowego Jednostki Dominującej oraz sprawozdań finansowych jednostek przez nią kontrolowanych i współkontrolowanych sporządzonych na dzień 31 grudnia 2015 roku.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami powiązanymi, w tym istotne niezrealizowane zyski wynikające z transakcji między nimi, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Spółki zależne podlegają konsolidacji metodą pełną od momentu objęcia kontroli przez Grupę, natomiast przestają być konsolidowane w momencie utraty nad nimi kontroli. Zgodnie z MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” Grupa sprawuje kontrolę nad jednostką, jeżeli z tytułu swojego zaangażowania w tę jednostkę podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub gdy ma prawa do takich zmiennych zwrotów oraz ma możliwość wywierania na nie wpływu poprzez sprawowanie nad tą jednostką władzy.

Grupa sprawuje współkontrolę nad jednostką, jeśli wraz ze wszystkimi wspólnymi inwestorami musi współdziałać w celu kierowania jej istotną działalnością, co oznacza tym samym, że żaden ze wspólnych inwestorów pojedynczo nie sprawuje nad nią kontroli i bez współdziałania z pozostałymi nie może nią kierować. Posiadane przez Grupę udziały we wspólnych przedsięwzięciach (patrz nota 2 i nota 16) ujmowane są metodą praw własności (patrz nota 7.11).

7.2 Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej otrzymanych lub należnych wpływów z tytułu transakcji sprzedaży produktów, towarów lub usług dostarczonych odbiorcom w ramach normalnej działalności gospodarczej, po pomniejszeniu o rabaty, podatek od towarów i usług (VAT) i inne podatki związane ze sprzedażą (podatek akcyzowy, opłata paliwowa). Sprzedaż towarów i produktów ujmowana jest w momencie ich dostarczenia, kiedy znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności towarów i produktów zostały przekazane nabywcy, z tym że przychody ze sprzedaży ropy naftowej i gazu ziemnego w Norwegii rozpoznaje się i ujmuje z zastosowaniem tzw. metody uprawnień (ang. „entitlements method”, „right method”).

Metoda uprawnień to jedna z dwóch powszechnie stosowanych w przemyśle wydobywczym metod ujmowania przychodów (metodą alternatywną jest metoda określana jako metoda sprzedaży - ang. tzw. „sales method”), która jest akceptowana na gruncie MSSF i w ocenie Zarządu zapewnia prawidłową i rzetelną prezentację sytuacji majątkowej oraz wyniku finansowego i rentowności działalności w ramach wspólnych działań prowadzonych przez Grupę na produkcyjnych złożach ropy naftowej i gazu ziemnego.

Z uwagi na kwestie logistyczne, w sytuacji gdy złoża eksploatowane jest przez wielu udziałowców, występują naturalne różnice w ilościach surowca faktycznie uzyskiwanego przez poszczególnych udziałowców w stosunku do ich umownego (wynikającego z ustaleń umownych) udziału w produkcji ze złoża. Istnieje tym samym potrzeba zastosowania specjalnego księgowego

mechanizmu rozliczania powstałych w ten sposób różnic. Zgodnie z przyjętą przez Grupę metodą uprawnień, przychód ujmowany jest w księgach zawsze odpowiednio do udziału, jaki przypada Grupie w produkcji ze złoża. Prawidłowy obraz przychodów w sprawozdaniu finansowym osiąga się w taki sposób, że udziałowiec który uzyskuje w danym cyklu produkcyjnym ilości surowca przekraczające przypadający mu umownie udział w produkcji ze złoża (ang. tzw. „overlift party”) rozpoznaje w swoich księgach tę nadwyżkę nie jako przychód lecz jako zobowiązanie. Analogicznie, jeśli w danym cyklu produkcyjnym udziałowiec uzyskuje mniej surowca z produkcji ze złoża (ang. tzw. „underlift party”), to automatycznie rozpoznaje ten niedobór jako należność i przychód. W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej zobowiązania i należności wynikające z metody uprawnień prezentowane są odpowiednio w pozycjach: *Zobowiązania z tytułu dostaw i usług* oraz *Należności z tytułu dostaw i usług*. Informacje na temat szacunków wynikających z zastosowania metody uprawnień przedstawiono w notce 5.

7.3 Przychody z tytułu dywidend

Należne dywidendy zalicza się do przychodów finansowych na dzień powzięcia przez właściwy organ jednostki wypłacającej dywidendę uchwały o podziale zysku, chyba że w uchwale określono inny dzień prawa do dywidendy. Klasyfikacja przychodów z tytułu dywidend jako przychodów finansowych nie wynika wprost z MSR 18, jednak Grupa zdecydowała o takiej prezentacji z uwagi na jej powszechność w sprawozdawczości wśród stosujących MSSF podmiotów, nie będących instytucjami finansowymi (ang. common practice). Grupa stosuje taką prezentację w sposób ciągły.

7.4 Przychody z odsetek

Przychody z tytułu odsetek są rozpoznawane w momencie ich naliczenia (przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej), jeżeli ich otrzymanie nie jest wątpliwe. Grupa zalicza przychody z odsetek do przychodów finansowych, co nie wynika wprost z MSR 18, ale z powszechnie stosowanej i akceptowanej praktyki sprawozdawczej podmiotów stosujących MSSF, nie będących instytucjami finansowymi (ang. common practice). Prezentacja ta jest stosowana przez Grupę w sposób ciągły.

7.5 Podatki

7.5.1 Podatek dochodowy

Na obowiązkowe obciążenia wyniku składają się: podatek bieżący (CIT) oraz podatek odroczony. Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto z powodu występowania tzw. różnic przejściowych między przychodami w ujęciu księgowym i podatkowym tj. przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów w innym okresie niż bieżący okres sprawozdawczy oraz tzw. różnic trwałych wynikających z faktu, iż część kosztów i przychodów, ujętych księgowo nigdy nie będzie uwzględniona w rozliczeniu podatkowym. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego ustalane jest z uwzględnieniem wszystkich różnic przejściowych występujących na dzień kończący okres sprawozdawczy między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Zobowiązanie z tytułu podatku odroczonego ujmowane jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy zobowiązanie z tytułu podatku odroczonego powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych, współzależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych aktywów podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu podatku odroczonego dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych, współzależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego jest weryfikowana na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do jego częściowego lub całkowitego zrealizowania.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz zobowiązania z tytułu podatku odroczonego wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów lub zobowiązań zostanie zrealizowany, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień kończący okres sprawozdawczy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień kończący okres

sprawozdawczy. Wpływ podatku odroczonego dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym poprzez inne całkowite dochody.

Aktywa oraz zobowiązania z tytułu podatku odroczonego prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości po skompensowaniu dla poszczególnych jednostek objętych konsolidacją.

7.5.2 Podatek od towarów i usług (VAT), podatek akcyzowy i opłata paliwowa

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług (VAT), podatku akcyzowego i opłaty paliwowej, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług (VAT) zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych (wtedy jest on ujmowany odpowiednio, jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej) oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług (VAT), akcyzy i opłaty paliwowej.

Kwota netto podatku od towarów i usług (VAT), podatku akcyzowego i opłaty paliwowej możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jako część należności lub zobowiązań.

7.6 Transakcje w walucie obcej

Wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym po przeliczeniu ich na walutę prezentacji (złoty polski) odpowiednio po kursie:

- faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji - w przypadku sprzedaży lub kupna walut,
- średnim ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski („NBP”) z dnia poprzedzającego ten dzień – w przypadku zapłaty należności lub zobowiązań, jeżeli nie jest zasadne zastosowanie kursu, o którym mowa powyżej, a także w przypadku pozostałych operacji.

Kursem dla faktur zakupu jest średni kurs NBP ogłoszony w ostatnim dniu roboczym poprzedzającym dzień wystawienia faktury, a dla faktur sprzedaży – średni kurs NBP ogłoszony w ostatnim dniu roboczym poprzedzającym datę sprzedaży.

Wszelkie zyski lub straty kursowe powstałe z tytułu przeliczenia są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów (w tym także od wewnątrzgrupowych transakcji walutowych), z wyjątkiem różnic kursowych traktowanych jako część kosztów finansowania zewnętrznego kapitalizowanych w wartości rzeczowych aktywów trwałych (różnice kursowe od odsetek i prowizji). Pozycje niepieniężne wyceniane według kosztu historycznego w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia początkowej transakcji. Pozycje niepieniężne wyceniane według wartości godziwej w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia ustalenia takiej wartości godziwej.

Spółka osobno ustala wynik z tytułu różnic kursowych dla różnic zrealizowanych i niezrealizowanych, prezentując ostatecznie wynik na łącznych różnicach kursowych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako zyski lub straty:

- w działalności operacyjnej: w odniesieniu do różnic kursowych dotyczących rozliczenia należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług,
- w działalności finansowej: w odniesieniu między innymi do pozycji kredytów i pożyczek, zobowiązań inwestycyjnych, środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

Różnice kursowe powstałe w związku z wyceną na dzień kończący okres sprawozdawczy inwestycji krótkoterminowych (np. udziałów i akcji, innych papierów wartościowych, udzielonych pożyczek, środków pieniężnych i innych aktywów pieniężnych) oraz należności i zobowiązań w walutach obcych zalicza się do kosztów lub przychodów działalności finansowej i operacyjnej.

Sprawozdania finansowe jednostek zagranicznych przeliczane są na walutę prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego w następujący sposób:

- odpowiednie pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej po średnim kursie, ustalonym przez NBP na dzień kończący okres sprawozdawczy („średni kurs NBP na dzień kończący okres sprawozdawczy”),
- odpowiednie pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez NBP na każdy dzień kończący miesiąc okresu sprawozdawczego („średni kurs NBP za okres sprawozdawczy”).

Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane jako odrębne pozycje w kapitale własnym oraz w innych całkowitych dochodach.

Różnice kursowe powstałe na pozycjach pieniężnych, które stanowią część inwestycji netto w jednostkę działającą za granicą ujmują się w kapitale własnym oraz innych całkowitych dochodach, a w momencie zbycia inwestycji w skonsolidowanym wyniku finansowym, w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, zakumulowane różnice kursowe ujęte w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w wyniku finansowym.

Wartość firmy oraz korekty wartości godziwej wynikające z nabycia jednostki zlokalizowanej za granicą traktowane są jako składnik aktywów lub zobowiązań tej jednostki i podlegają przeliczeniu na walutę prezentacji sprawozdania finansowego przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu kończącym okres sprawozdawczy.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej:

Średni kurs NBP na dzień	31 grudnia 2015 ⁽¹⁾	31 grudnia 2014 ⁽²⁾
USD	3,9011	3,5072
EUR	4,2615	4,2623
NOK	0,4431	0,4735
LTL	- ⁽³⁾	1,2344

⁽¹⁾ Tabela kursów średnich obowiązująca na dzień 31 grudnia 2015 roku.

⁽²⁾ Tabela kursów średnich obowiązująca na dzień 31 grudnia 2014 roku.

⁽³⁾ Z dniem 1 stycznia 2015 roku litewski LTL został zastąpiony EUR wraz z wejściem Republiki Litwy do strefy euro.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny pozycji sprawozdania z całkowitych dochodów:

Średni kurs NBP za okres sprawozdawczy	za rok zakończony 31 grudnia 2015 ⁽¹⁾	za rok zakończony 31 grudnia 2014 ⁽²⁾
USD	3,7928	3,1784
EUR	4,1848	4,1893
NOK	0,4664	0,5001
LTL	- ⁽³⁾	1,2133

⁽¹⁾ Według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez NBP na ostatni dzień każdego zakończonego miesiąca okresu od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku.

⁽²⁾ Według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez NBP na ostatni dzień każdego zakończonego miesiąca okresu od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku.

⁽³⁾ Z dniem 1 stycznia 2015 roku litewski LTL został zastąpiony EUR wraz z wejściem Republiki Litwy do strefy euro.

7.7 Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe, z wyjątkiem gruntów, są wyceniane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Gruntów wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. W przypadku prawa wieczystego użytkowania gruntu przez cenę nabycia rozumie się cenę nabycia tego prawa od osoby trzeciej.

Grupa aktywuje otrzymane bezpłatnie prawo wieczystego użytkowania gruntów w wartości godziwej w księgach rachunkowych.

Wartość początkowa rzeczowych aktywów trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po wprowadzeniu składnika rzeczowych aktywów trwałych do użytkowania, jak koszty napraw, przeglądów, opłaty eksploatacyjne, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione.

Rzeczowe aktywa trwałe (w tym ich komponenty), z wyjątkiem gruntów oraz rzeczowych aktywów trwałych zaliczanych do infrastruktury wydobywczej ropy naftowej, są amortyzowane liniowo w okresie odpowiadającym szacowanemu okresowi ich użytkowania, który kształtuje się następująco:

Budynki, budowle	powyżej 1 roku – 80 lat
Urządzenia techniczne i maszyny	powyżej 1 roku – 25 lat
Środki transportu, pozostałe	powyżej 1 roku – 15 lat

Rzeczowe aktywa trwałe wchodzące w skład infrastruktury wydobywczej ropy naftowej i gazu ziemnego amortyzowane są metodą naturalną opartą na odpisywaniu w ciężar kosztów kwoty amortyzacji przypadającej na jednostkę wydobycia. Stawka amortyzacji szacowana jest w odniesieniu do prognozy wydobycia surowca z obszaru geologicznego. W przypadku istotnej zmiany wielkości szacowanych zasobów węglowodorów (wg. kategorii 2P – zasoby pewne oraz prawdopodobne) na dzień kończący okres sprawozdawczy ustala się zaktualizowaną kwotę amortyzacji przypadającą na jednostkę wydobycia surowca i począwszy od nowego roku obrotowego dokonuje amortyzacji według zaktualizowanej stawki (patrz też nota 5).

Dany składnik rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jego zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów) są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Wartość końcowa, okres użytkowania oraz metoda amortyzacji składników aktywów poddawane są corocznej weryfikacji i w razie konieczności korygowane z efektem od początku następnego roku obrotowego.

W ramach rzeczowych aktywów trwałych wchodzących w skład infrastruktury wydobywczej Grupa ujmuje aktywa odpowiadające wartości rezerwy na likwidację kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego (patrz też nota 7.26.1). Aktywa te tworzone są zgodnie z przepisami standardu MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe”, który stanowi, iż koszt / wartość składnika majątku trwałego składa się m.in. ze wstępnego szacunku kosztu rozbiórki, demontażu / usunięcia rzeczowych aktywów trwałych oraz przywrócenia miejsca jego montażu do pierwotnego kształtu, którego obowiązek poniesienia ciąży na jednostce albo od momentu nabycia rzeczowych aktywów trwałych albo w konsekwencji użytkowania danego składnika rzeczowych aktywów trwałych przez jednostkę

przez pewien okres w celu innym niż wytworzenie zapasów w trakcie danego okresu. Obowiązek poniesienia przez Grupę kosztów likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego wynika bezpośrednio z powodów opisanych w MSR 16. Ten sam standard (par. 63) nakłada obowiązek okresowej analizy zmiany wartości aktywa, nie rzadziej niż na dzień kończący okres sprawozdawczy.

Zmiany wartości tak rozpoznanych aktywów mogą wynikać z następujących powodów:

- zmiany w szacowanych wpływach pieniężnych niezbędnych do wywiązania się z obowiązku likwidacji,
- zmiany wysokości bieżącej rynkowej stopy dyskontowej,
- zmiany stopy inflacji.

Rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy są wyceniane w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem (w tym kosztów finansowych) pomniejszonych o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy nie są amortyzowane do momentu osiągnięcia przydatności do użytkowania.

Rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy (w tym także z tytułu montażu) są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia.

Koszty finansowe aktywowane w pozycji rzeczowych aktywów trwałych w toku budowy obejmują koszty zgodnie z zasadami opisanymi w nocie 7.22.

Nakłady na rzeczowe aktywa trwałe związane z poszukiwaniem oraz oceną złóż ropy naftowej i gazu ziemnego są aktywowane do czasu określenia zasobności danego złoża oraz ekonomicznej opłacalności jego eksploatacji i prezentowane w odrębnej pozycji rzeczowych aktywów trwałych, zgodnie z MSSF 6 „Poszukiwanie i ocena zasobów mineralnych”. W momencie potwierdzenia istnienia złóż, których eksploatacja jest technicznie możliwa i ekonomicznie opłacalna, nakłady te są przenoszone do odpowiednich pozycji rzeczowych aktywów trwałych związanych z zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów, które są następnie amortyzowane metodą naturalną (patrz wyżej), zależną od poziomu zasobów oraz ich faktycznego wydobycia.

W przypadku, gdy poniesione nakłady na rzeczowe aktywa w toku budowy nie doprowadzą do odkrycia złóż, których eksploatacja jest technicznie możliwa i ekonomicznie opłacalna, dokonuje się odpisów aktualizujących ich wartość w wynik okresu, w którym stwierdzono brak możliwości gospodarczego wykorzystania złóż.

7.8 Wartość firmy

Jednostka przejmująca ujmuje wartość firmy jednostki przejmowanej na dzień przejęcia i wycenia ją w kwocie nadwyżki stanowiącej różnicę między: (A) kwotą przekazanej zapłaty wycenianej według wartości godziwej na dzień przejęcia z uwzględnieniem wartości wszelkich udziałów nie dających kontroli w jednostce przejmowanej powiększoną o (B) wartość godziwą na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej (w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami), a (C) kwotą aktywów netto jednostki przejmowanej ustaloną na dzień przejęcia z uwzględnieniem wszystkich możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych w wartościach godziwych na dzień transakcji.

Wartość firmy = (C) - (A) - (B)

W połączeniu jednostek realizowanym etapami jednostka przejmująca ponownie wycenia uprzednio należące do niej udziały kapitałowe w jednostce przejmowanej do wartości godziwej na dzień przejęcia i ujmuje powstały z tego tytułu zysk lub stratę w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego ze zidentyfikowanych ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie wartości odzyskiwalnej ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności, wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości księgowej. W takich okolicznościach wartość firmy odnosząca się do zbytej działalności powinna być wyceniana na podstawie względnej wartości zbytej działalności, proporcjonalnie do udziału w zatrzymanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

7.9 Pozostałe aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne, inne niż wartość firmy, obejmują koncesje na poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej na Litwie nabyte w ramach połączenia przedsięwzięć, wartość nakładów poniesionych na koncesje związane z poszukiwaniem ropy naftowej i gazu ziemnego na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, pozostałe koncesje poszukiwawcze i wydobywcze w Polsce, licencje na programy komputerowe, patenty, znaki towarowe, nabyte prawa do emisji CO₂ oraz aktywa niematerialne w realizacji.

Początkowe ujęcie aktywów niematerialnych następuje według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, jeśli są nabyte w ramach oddzielnej transakcji. Aktywa niematerialne nabyte w ramach transakcji połączenia przedsięwzięć są ujmowane według wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym aktywów niematerialnych, są one wyceniane z uwzględnieniem umorzenia i odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Wartości litewskich koncesji nabytych w ramach stopniowego przejęcia kontroli nad spółkami GK AB LOTOS Geonafra, Grupa ujmuje w ramach aktywów niematerialnych związanych z zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów węglowodorów i amortyzuje metodą naturalną polegającą na odpisaniu w ciężar kosztów kwoty amortyzacji przypadającej na jednostkę wydobytej ropy naftowej. Stawka amortyzacji szacowana jest w odniesieniu do prognozy wydobycia surowca z danego złoża.

W przypadku istotnej zmiany wielkości szacowanych zasobów węglowodorów (wg tzw. kategorii 2P – zasoby pewne oraz prawdopodobne) na dzień kończący okres sprawozdawczy ustala się zaktualizowaną kwotę amortyzacji przypadającą na jednostkę wydobytego surowca i począwszy od nowego roku obrotowego dokonuje odpisów amortyzacyjnych według zaktualizowanej stawki.

Wartości nakładów poniesionych na koncesje poszukiwawcze ropy naftowej i gazu ziemnego na Norweskim Szelfie Kontynentalnym są wykazywane w odrębnej pozycji aktywów niematerialnych, zgodnie z MSSF 6 „Poszukiwanie i ocena zasobów mineralnych” i do czasu potwierdzenia technicznej wykonalności oraz ekonomicznej zasadności wydobywania, nie są amortyzowane. Polityka rachunkowości dotycząca nakładów na poszukiwanie i ocenę zasobów mineralnych opisana została szerzej w notce 7.10.

Pozostałe aktywa niematerialne są amortyzowane liniowo w okresie odpowiadającym szacowanemu okresowi użytkowania. Przewidywany okres użytkowania posiadanych przez Grupę aktywów niematerialnych wynosi od 2 do 40 lat.

Okres i metoda amortyzacji aktywów niematerialnych są weryfikowane na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie uzyskiwania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów niematerialnych są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych (patrz nota 5).

Nakłady poniesione na aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane lecz ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

7.10 Nakłady na poszukiwanie i ocenę zasobów mineralnych

Poszukiwanie i ocena zasobów mineralnych obejmuje poszukiwanie zasobów ropy naftowej, gazu ziemnego oraz potwierdzanie technicznej wykonalności i ekonomicznej zasadności ich wydobywania.

Od momentu uzyskania prawa do prowadzenia prac poszukiwawczych na określonym obszarze, do czasu udowodnienia technicznej wykonalności i ekonomicznej zasadności wydobywania, nakłady bezpośrednio związane z pracami poszukiwawczymi oraz oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego ujmowane są zgodnie z MSSF 6 „Poszukiwanie i ocena zasobów mineralnych” w odrębnej pozycji aktywów trwałych. Nakłady te obejmują koszty nabycia praw do poszukiwań, koszty platform poszukiwawczych, koszty wynagrodzeń, materiałów eksploatacyjnych i paliwa, ubezpieczeń, koszty analiz geologicznych i geofizycznych oraz innych usług obcych.

Grupa klasyfikuje aktywa związane z poszukiwaniem i oceną zasobów węglowodorów jako rzeczowe aktywa trwałe lub aktywa niematerialne w zależności od rodzaju nabytych aktywów i stosuje tę zasadę klasyfikacji w sposób ciągły.

Po potwierdzeniu wielkości danego złoża i zatwierdzeniu planu jego eksploatacji nakłady są przenoszone do odpowiednich pozycji rzeczowych aktywów trwałych lub aktywów niematerialnych związanych z zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów (patrz też nota 7.7 i 7.9).

Grupa rozważa potrzebę dokonywania odpisów aktualizujących wartość aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów węglowodorów dla danego obszaru poszukiwań biorąc pod uwagę to, czy:

- okres, w ciągu którego jednostka miała prawo do prowadzenia poszukiwań zakończył się w bieżącym roku obrotowym lub zakończy się w najbliższej przyszłości, a jego przedłużenia nie przewiduje się,
- nie przewiduje się poniesienia znaczących nakładów na dalsze poszukiwania i ocenę zasobów mineralnych,
- poszukiwanie i ocena zasobów mineralnych nie doprowadziły do odkrycia znaczących z gospodarczego punktu widzenia zasobów minerałów i jednostka postanowiła zaniechać dalszych poszukiwań,
- dostępne dane wskazują, iż mimo kontynuowania prac rozwojowych, wartość bilansowa aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów minerałów nie zostanie w pełni odzyskana, nawet jeśli pomyślnie zakończą się prace rozwojowe lub nastąpi ich sprzedaż.

7.11 Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności

Inwestycje we wspólnych przedsięwzięciach wycenianych zgodnie z MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne” są ujmowane metodą praw własności i wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według ceny nabycia skorygowanej o późniejsze zmiany udziału Grupy w aktywach netto tych jednostek, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Sprawozdanie z całkowitych dochodów odzwierciedla udział w wynikach działalności tych jednostek natomiast w przypadku zmiany ujętej bezpośrednio w ich kapitale własnym Grupa ujmuje swój udział w każdej zmianie i ujawnia go, jeśli jest to właściwe, w sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym oraz w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w innych całkowitych dochodach / (stratach) netto.

7.12 Leasing

Leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, gdy warunki umowy przenoszą zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko wynikające z bycia właścicielem przedmiotu leasingu na leasingobiorcę. Wszystkie pozostałe umowy leasingu są traktowane przez Grupę jako leasing operacyjny.

Grupa jako leasingodawca

Aktywa oddane w leasing finansowy są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto, pomniejszonej o kapitałową część opłat leasingowych dotyczących danego roku obrotowego, skalkulowanych w sposób odzwierciedlający stałą okresową stopę zwrotu dla nierozliczonej części inwestycji leasingowej netto. Przychody finansowe z tytułu odsetek z leasingu finansowego są ujmowane w odpowiednich okresach sprawozdawczych przy uwzględnieniu stałej stopy zwrotu dla wartości netto inwestycji, należnej z tytułu leasingu.

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przy zastosowaniu metody liniowej w okresie wynikającym z umowy leasingu.

Grupa jako leasingobiorca

Aktywa użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego są traktowane jak aktywa Grupy i wyceniane w wartości godziwej ustalonej na moment ich nabycia, nie wyższej jednak niż wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych. Powstające z tego tytułu zobowiązanie wobec leasingodawcy jest prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego. Płatności leasingowe są podzielone na część odsetkową oraz część kapitałową tak, by stopa odsetek od pozostającego do rozliczenia zobowiązania była wielkością stałą. Koszty finansowe są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Płatności z tytułu leasingu operacyjnego są odnoszone w sprawozdanie z całkowitych dochodów przy zastosowaniu metody liniowej w okresie wynikającym z umowy leasingu.

7.13 Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregośkolwiek ze składników aktywów. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów odpowiada:

- wartości godziwej składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne w ramach którego składnik ten jest użytkowany, pomniejszonej o koszty sprzedaży lub
- wartości użytkowej składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne w ramach którego składnik ten jest użytkowany

zależnie od tego, która z nich jest wyższa.

Wartość odzyskiwalną ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, w większości niezależnie od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa danego składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej.

Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej (przy zastosowaniu stopy dyskontowej i przed uwzględnieniem skutków opodatkowania), która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości niefinansowych składników majątkowych używanych w działalności ujmują się jako pozostałe koszty.

Na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów powinien zostać zmniejszony, czy odwrócony w całości. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa ponownie szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów a poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odpowiedniemu odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika niefinansowych aktywów trwałych ujmują się niezwłocznie jako pozostałe przychody. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

Grupa dokonuje kompensaty odpowiadających sobie tytułów pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych, w tym strat z tytułu utraty wartości aktywów oraz ich odwrócenia zgodnie z MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” (pkt. 34) i wykazuje w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w wartości netto.

7.14 Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione w celu doprowadzenia składników zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu ujmowane są w następujący sposób:

- materiały i towary – według ceny nabycia,
- produkty gotowe i produkty w toku – według kosztu bezpośrednich materiałów i robocizny oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji, ustalonej przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Cena sprzedaży netto jest to możliwa do uzyskania na dzień kończący okres sprawozdawczy cena sprzedaży bez podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego i opłaty paliwowej, pomniejszona o rabaty, opusty i tym podobne oraz koszty związane z przystosowaniem składnika do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Wycena rozchodu zapasów dokonywana jest metodą średniej ważonej.

Grupa wykazuje zapasy obowiązkowe jako aktywa krótkoterminowe ze względu na rotację w krótkim okresie. Dodatkowe informacje dotyczące charakterystyki zapasów obowiązkowych zostały przedstawione w notce 19.2.

Odpisy aktualizujące wartość produktów lub półproduktów, wynikające z wyceny według cen sprzedaży netto zamiast cen zakupu albo kosztów wytworzenia, korygują koszt wytworzenia. Odpisy aktualizujące wartość towarów obciążają wartość sprzedanych towarów w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Na dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa ustala szacunkowo (na podstawie indywidualnej analizy przydatności zapasów dla celów prowadzonej przez Grupę działalności gospodarczej) wartość odpisu aktualizującego zapas materiałów zgromadzonych w magazynach. W przypadku obniżki notowań cen ropy i produktów rafineryjnych, Grupa zawiązuje odpis aktualizujący bilansową wartość zapasów z uwagi na różnicę między kosztem wytworzenia, a cenami możliwymi do uzyskania (ang. „net realisable value”) zgodnie z MSR 2. Odpisy aktualizujące wartość zapasów materiałów dokonane w związku z utratą ich wartości, obciążają koszty wytworzenia.

W przypadku ustania przyczyny, dla której dokonano odpisu aktualizacyjnego zapasu – rozwiązanie odpisu, równowartość całości lub części zwiększa wartość składnika zapasów. W przypadku wykorzystania odpisu, ze względu na czystość zapisu i treść ekonomiczną, odwrócenie odpisu znajduje odzwierciedlenie poprzez podstawową działalność operacyjną.

7.15 Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe

Należności z tytułu dostaw i usług, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 7 do 60 dni, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściąganie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne. Należności nieściągalne są odpisywane w ciężar sprawozdania z całkowitych dochodów w momencie stwierdzenia ich nieściągalności.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Grupa dokonuje czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów, jeżeli dotyczą one przyszłych okresów sprawozdawczych i ujmuje je w pozostałych aktywach niefinansowych.

7.16 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe przechowywane do terminu zapadalności wyceniane są według wartości nominalnej.

Wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów środków pieniężnych pozycja Środki pieniężne i ich ekwiwalenty składa się z gotówki w kasie, kredytów w rachunku bieżącym oraz lokat bankowych o terminie zapadalności nie dłuższym niż 3 miesiące, które nie zostały potraktowane jako działalność lokacyjna.

7.17 Aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

7.18 Kapitały własne

Kapitały własne ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa i postanowieniami aktów założycielskich podmiotów konsolidowanych.

Kapitał podstawowy Grupy Kapitałowej LOTOS stanowi kapitał Jednostki Dominującej i jest wykazywany według wartości nominalnej, w wysokości zgodnej ze Statutem Spółki oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

7.19 Kredyty bankowe, pożyczki i obligacje

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i obligacje są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem finansowania.

Po początkowym ujęciu kredyty, pożyczki i obligacje są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem finansowania oraz dyskonta, premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania. Zyski i straty są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów z chwilą usunięcia zobowiązania ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a także w wyniku naliczania odpisu z tytułu utraty wartości.

7.20 Świadczenia pracownicze

7.20.1 Odprawy emerytalne, nagrody jubileuszowe i inne świadczenia

Zgodnie z obowiązującym Zakładowym Układem Zbiorowym Pracy, Grupa realizuje wypłaty nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych i rentowych oraz odpraw pośmiertnych.

Ponadto, objętym przez Grupę opieką socjalną pracownikom, emerytom i rencistom, przysługują świadczenia w ramach odrębnego funduszu socjalnego, który tworzony jest zgodnie z obowiązującymi krajowymi przepisami ustawowymi w tym zakresie (Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, ZFSS).

Według MSR 19 „Świadczenia pracownicze” odprawy emerytalne, rentowe oraz odpisy na fundusz socjalny tytułem przyszłych świadczeń dla pracowników, w związku z programem socjalnym dla emerytów i rencistów, Grupa kwalifikuje jako programy określonych świadczeń po okresie zatrudnienia, natomiast nagrody jubileuszowe, odprawy pośmiertne oraz świadczenia wypłacane obecnym emerytom i rencistom z funduszu socjalnego zaliczane są do pozostałych świadczeń pracowniczych.

Wartość bieżąca zobowiązań z tytułu przyszłych wypłat świadczeń po okresie zatrudnienia na dzień kończący okres sprawozdawczy jest obliczana przez niezależnego aktuarium z zastosowaniem tzw. metody prognozowanych uprawnień jednostkowych i stanowi zdyskontowaną kwotę przewidywanych przyszłych płatności, których dokonanie jest wymagane celem wywiązania się pracodawcy z zobowiązań wynikających z pracy wykonywanej przez pracowników w okresach ubiegłych (do dnia kończącego okres sprawozdawczy), określoną dla każdego pracownika indywidualnie, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia (prawdopodobieństwo odejść pracowników), bez uwzględnienia osób, które zostaną w przyszłości przyjęte do pracy.

Wartość zobowiązania z tytułu przyszłych wypłat świadczeń pracowniczych obejmuje nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne i rentowe oraz świadczenia z funduszu socjalnego na rzecz emerytów i rencistów, a także kwotę szacowanych wypłat z tytułu odpraw pośmiertnych.

Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalne i rentowe są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę lub rentę. Wysokość odpraw emerytalnych i rentowych oraz nagród jubileuszowych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Wysokość odprawy pośmiertnej uzależniona jest od okresu zatrudnienia zmarłego pracownika, a wypłata przysługuje jego rodzinie, zgodnie z przepisami Kodeksu pracy.

Kwoty zysków i strat aktuarialnych z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia Grupa rozpoznaje w innych całkowitych dochodach.

Pracownikom jednostek wchodzących w skład Grupy przysługuje ponadto prawo do urlopów na warunkach określonych w przepisach Kodeksu pracy. Grupa kalkuluje koszty urlopów pracowniczych memoriałowo, stosując metodę zobowiązań. Wartość szacowanego w ten sposób ekwiwalentu z tytułu niewykorzystanych urlopów pracowniczych ujmowana jest w księgach Grupy w oparciu o różnicę pomiędzy faktycznym stanem wykorzystania urlopów przez pracowników a stanem, jaki wynikałby z proporcjonalnego wykorzystania urlopu w czasie i wykazywana w sprawozdaniu finansowym odpowiednio jako krótkoterminowe lub długoterminowe zobowiązanie z tytułu pozostałych świadczeń pracowniczych w okresie zatrudnienia.

Zobowiązania z tytułu pozostałych świadczeń pracowniczych w okresie zatrudnienia obejmują ponadto premie i nagrody, które wynikają z funkcjonujących w Grupie płacowych systemów motywacyjnych.

Szczegółowe informacje dotyczące świadczeń pracowniczych zawiera nota 29, gdzie poza ujawnieniami poszczególnych pozycji zobowiązań i kosztów z tytułu świadczeń pracowniczych, przedstawiono założenia aktuarialne, a także analizę wrażliwości szacunków na zmianę tych założeń. Grupa ujmuje koszty dyskonta od zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych w kosztach finansowych.

Ze względu na odmienny charakter programów emerytalnych w należących do Grupy spółkach zagranicznych: LOTOS Exploration and Production Norge AS oraz spółkach z GK AB LOTOS Geonafra oraz ich nieistotny wpływ na sumę zobowiązań z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia, zobowiązania tych spółek Grupa prezentuje odrębnie w pozycji *Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia w spółkach zagranicznych*.

7.20.2 Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne

Zgodnie z polską praktyką gospodarczą akcjonariusze/udziałowcy jednostek mogą dokonać podziału zysku na cele pracownicze w formie zasilania tzw. funduszu socjalnego oraz na inne fundusze specjalne, jednakże w sprawozdaniu finansowym ta część podziału zysku jest zaliczana do kosztów działalności okresu, którego dotyczy podział zysku.

7.21 Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego (tj. odsetki oraz inne koszty ponoszone w związku z pożyczaniem środków finansowych) ujmuje się jako koszty w okresie, w którym je poniesiono. Wyjątkiem od tej reguły jest ujmowanie kosztów finansowania, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów (w tym różnice kursowe w stopniu, w jakim uznawane są za korektę odsetek i różnice kursowe od prowizji), które aktywuje się jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika (dostosowywany składnik aktywów to taki, który wymaga znacznego czasu niezbędnego do przygotowania go do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży).

W zakresie, w jakim środki finansowe pożyczają się specjalnie w celu pozyskania dostosowywanego składnika aktywów, kwotę kosztów finansowania zewnętrznego, którą można aktywować jako część tego składnika aktywów, ustala się jako różnicę między rzeczywistymi kosztami finansowania zewnętrznego poniesionymi z tytułu danej pożyczki lub kredytu w danym okresie, a przychodami z tytułu tymczasowego zainwestowania pożyczonych środków.

W stopniu, w jakim środki finansowe pożyczają się bez ściśle określonego celu, a następnie przeznacza na pozyskanie dostosowywanego składnika aktywów, kwotę kosztów finansowania zewnętrznego, które mogą być kapitalizowane, ustala się poprzez zastosowanie odpowiedniej stopy kapitalizacji do nakładów poniesionych na ten składnik majątku.

7.22 Aktywa i zobowiązania finansowe

Aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikuje się według następujących kategorii:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- Udzielone pożyczki i należności własne,
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
- Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

są to notowane na aktywnym rynku aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do upływu tego terminu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia kończącego okres sprawozdawczy.

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

- a) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
 - nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
 - częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
 - instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,
- b) został, zgodnie z zapisami standardu MSR 39 „Instrumenty finansowe, ujmowanie i wycena”, zakwalifikowany do tej kategorii w momencie jego początkowego ujęcia.

Wycena aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy polega na ujęciu w wartości godziwej z uwzględnieniem ich wartości rynkowej na dzień kończący okres sprawozdawczy, bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako przychody lub koszty finansowe.

Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływ pieniędzy z kontraktu lub gdy jest rzeczą oczywistą, że gdyby podobny hybrydowy instrument był rozważany jako pierwszy, to oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego byłoby, z punktu widzenia zasad MSSF, zabronione.

Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli spełnione są poniższe kryteria:

- (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (tzw. niedopasowanie księgowe) lub
- (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem lub
- (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające.

Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione:

- (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom, lub
- (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, lub
- (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Zobowiązania finansowe zakwalifikowane jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane z uwzględnieniem ich wartości rynkowej na dzień kończący okres sprawozdawczy, bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w zysku lub stracie jako koszty lub przychody finansowe.

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych Grupa klasyfikuje do następujących poziomów (tzw. hierarchia wartości godziwej):

- Poziom 1: Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa ustalana jest bezpośrednio w oparciu o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań.
- Poziom 2: Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa ustalana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku gdy wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (obserwowane są ceny rynkowe nieskorygowane) lub pośrednio (obserwowane są dane bazujące na cenach rynkowych).
- Poziom 3: Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku gdy dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne).

Grupa wykazuje transakcje pochodne o dodatniej wartości godziwej jako aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, a transakcje pochodne o ujemnej wartości godziwej wykazywane są jako zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu.

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu wyceniane przez Grupę obejmują następujące rodzaje instrumentów pochodnych: opcje, kontrakty forward (w tym w szczególności forward procentowy), kontrakty futures, transakcje swap (w tym w szczególności swap procentowy), transakcje spot. Wszystkie ww. rodzaje kontraktów terminowych kwalifikowanych do instrumentów pochodnych są zawierane przez Grupę w ramach zarządzania ryzykiem, o czym mowa w dalszej części noty.

Wartość godziwa transakcji typu swap towarowy ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowanych w oparciu o różnicę między średnią ceną rynkową, a ceną transakcyjną. Do wyznaczenia wartości godziwej Grupa przyjmuje ceny notowane z aktywnych rynków przekazane przez firmę zewnętrzną. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2.

Wartość godziwa opcji towarowych ustalana jest w oparciu o przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między zapłaconą premią opcyjną a bieżącą ceną rynkową opcji. Do wyznaczenia wartości godziwej zostały przyjęte ceny notowane z aktywnych rynków przekazane przez firmę zewnętrzną. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2.

Wartość godziwa transakcji typu spot walutowy, forward walutowy oraz swap walutowy w przypadku Grupy LOTOS S.A. ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowanych w oparciu o różnicę między ceną terminową a ceną transakcyjną. Cena terminowa kalkulowana jest w oparciu o tzw. fixing NBP i krzywą stóp procentowych implikowaną z transakcji fxswap. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2. Wartość godziwa forwardów walutowych będących w posiadaniu spółki LOTOS Asphalt Sp. z o.o. została zaprezentowana na bazie informacji przekazanych przez poszczególne banki z którymi te transakcje zostały zawarte. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2.

Wartość godziwa transakcji terminowych na stopę procentową w przypadku Grupy LOTOS S.A. ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowanych w oparciu o różnicę między ceną terminową a ceną transakcyjną. Cena terminowa kalkulowana jest w oparciu o tzw. zerokuponową krzywą stóp procentowych opartą o LIBOR 6M lub 3M w zależności od zawartych transakcji. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2. Wartość godziwa transakcji terminowych na stopę procentową będących w posiadaniu spółki LOTOS Asphalt Sp. z o.o. oraz AB LOTOS Geonafta zostały zaprezentowane na bazie informacji przekazanych przez poszczególne banki z którymi te transakcje zostały zawarte. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2.

W ramach zarządzania ryzykiem dotyczącym uprawnień do emisji dwutlenku węgla, Grupa ocenia każdorazowo ryzyko przewidywanego niedoboru uprawnień przyznawanych nieodpłatnie w ramach systemu ograniczenia emisji dwutlenku węgla i zarządza ryzykiem cen uprawnień do emisji notowanych na aktywnym rynku.

Dla celów zabezpieczenia ryzyka cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) Grupa zawiera transakcje futures EUA, CER i ERU. Szacowana wartość godziwa tych instrumentów ustalana jest w oparciu o różnicę między ceną rynkową publikowaną na dzień wyceny przez ICE (Intercontinental Exchange) a ceną transakcyjną. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 1.

W razie potrzeby Grupa decyduje o rozliczeniu zawartych, otwartych na dzień kończący okres sprawozdawczy transakcji terminowych na nabycie uprawnień do emisji CO₂ poprzez ich fizyczną dostawę z zamiarem ich ewentualnego umorzenia jako rozliczenie rzeczywistej emisji. Wycena transakcji futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla, planowanych do zrealizowania dostawą fizyczną nie podlega ujęciu w aktywach / zobowiązaniach finansowych w sprawozdaniu finansowym, niemniej jednak Grupa wewnętrznie monitoruje i przeprowadza wycenę takich otwartych transakcji futures w ramach ogólnej oceny efektywności zarządzania ryzykiem CO₂, pozabilansowo.

Informacje na temat limitu nieodpłatnych uprawnień do emisji dwutlenku węgla dla Grupy znajdują się w nocie 34, natomiast opis zarządzania ryzykiem znajduje się w nocie 32.2.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń. Zmiany wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych do zabezpieczenia przepływów pieniężnych w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie odnosi się bezpośrednio na inne całkowite dochody.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej pochodne instrumenty finansowe prezentowane są jako odrębna pozycja bądź w ramach pozostałych aktywów i zobowiązań, jeśli ich wartość jest nieistotna.

Dodatkowe informacje na temat zasad ujmowania i wyceny pochodnych instrumentów finansowych oraz rachunkowości zabezpieczeń znajdują się w notach 7.24 i 7.25.

Pożyczki udzielone i należności własne

Do tej kategorii należą aktywa finansowe niezaliczane do pochodnych instrumentów finansowych o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia kończącego okres sprawozdawczy. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia kończącego okres sprawozdawczy zalicza się do aktywów trwałych.

Kategoria obejmuje między innymi: należności z tytułu dostaw i usług, środki pieniężne i ich ekwiwalenty, lokaty, depozyty zabezpieczające, należności inwestycyjne, należności z tytułu kaucji, należności z tytułu leasingu finansowego oraz pozostałe. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej są one prezentowane w pozycjach: *Należności z tytułu dostaw i usług, Środki pieniężne i ich ekwiwalenty, Pozostałe aktywa długoterminowe i krótkoterminowe*, a ich ujmowanie i wycena została opisana w notach 7.12, 7.15 oraz 7.16.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwą może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości ujmuje się jako koszt finansowy.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy. Ma to zazwyczaj miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

Grupa zalicza do tej kategorii udziały i akcje w pozostałych jednostkach i prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Pozostałe aktywa finansowe*.

Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Zobowiązania finansowe niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu obejmują zaciągnięte kredyty, pożyczki, obligacje, zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania inwestycyjne oraz pozostałe zobowiązania. Zobowiązania te wykazywane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycjach: *Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, Pozostałe zobowiązania i rezerwy*. Wycena i ujmowanie wymienionych klas w tej kategorii instrumentów opisano w notach 7.12, 7.19, 7.26 oraz 7.27.

7.23 Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu tej utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej (tj. stopy procentowej ustalonej przy początkowym ujęciu). Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio lub poprzez rezerwę. Kwotę straty ujmuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia daną grupę pod kątem utraty wartości zaliczonych do niej składników. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych zakwalifikowanego do kategorii składników dostępnych do sprzedaży, to: kwota stanowiąca różnicę pomiędzy (A) ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego (B) bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, (A – B) zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przeniesiona do sprawozdania z całkowitych dochodów. Nie można ujmować w sprawozdaniu z całkowitych dochodów odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości kapitałowych instrumentów finansowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i ich odwrócenie ujmuje się jednostronnie (netto) jako zyski bądź straty odpowiednio w pozycjach pozostałych przychodów bądź kosztów operacyjnych lub przychodów bądź kosztów finansowych w zależności od klasy instrumentów finansowych.

7.24 Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianą kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Ponadto, Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym z ryzykiem cen surowców oraz produktów naftowych korzysta z transakcji commodity swap, a w przypadku sprzedaży produktów po cenach stałych z wbudowaną opcją również commodity option. Grupa korzysta z transakcji typu futures w celu zarządzania ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂). W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianą stóp procentowych Grupa korzysta z transakcji typu swap procentowy (IRS) oraz terminowych transakcji stopy procentowej (FRA).

Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane w wartości godziwej, zgodnie z hierarchią wartości opisaną w części dotyczącej zasad wyceny aktywów i zobowiązań finansowych, powyżej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna. Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone na wynik finansowy netto roku obrotowego.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej instrumenty finansowe prezentowane są jako pozycje krótkoterminowe lub długoterminowe z uwzględnieniem przewidywanego okresu realizacji aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu.

7.25 Rachunkowość zabezpieczeń

Z dniem 1 stycznia 2011 roku Jednostka Dominująca rozpoczęła stosowanie rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych w odniesieniu do kredytu denominowanego w USD wyznaczonego na instrument zabezpieczający dla przyszłych transakcji sprzedażowych denominowanych w USD. W drugim półroczu 2012 roku rozszerzono zakres stosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych poprzez ustanowienie nowych powiązań zabezpieczających w odniesieniu do kredytów walutowych przeznaczonych na finansowanie 10+ wyznaczonych na instrument zabezpieczający dla przyszłych transakcji sprzedaży produktów naftowych denominowanych w USD.

Celem rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest zagwarantowanie określonego poziomu wartości złotej generowanych przez nią przychodów ze sprzedaży denominowanej w USD. Zabezpieczaną pozycją jest szereg wysoce prawdopodobnych, planowanych transakcji sprzedaży produktów rafineryjnych denominowanych w USD, w szczególności pierwszy wolumen przychodów (do wysokości desygnowanej raty kapitałowej) z tytułu sprzedaży denominowanej w USD, generowanych w trakcie danego miesiąca kalendarzowego lub w przypadku, gdy kwota przychodów ze sprzedaży w danym miesiącu będzie niewystarczająca w stosunku do desygnowanej raty kapitałowej, pierwszy wolumen przychodów generowany w trakcie trzech kolejnych miesięcy. W przypadku desygnowania kolejnego wolumenu przychodów ze sprzedaży w danym miesiącu kalendarzowym, pozycją zabezpieczaną będzie pierwszy wolumen przychodów ze sprzedaży następujący po uprzednio desygnowanym wolumenie przychodów z tytułu sprzedaży denominowanej w USD w danym miesiącu lub w przypadku, gdy kwota przychodów ze sprzedaży w danym miesiącu będzie niewystarczająca w stosunku do desygnowanej raty kapitałowej, kolejny wolumen przychodów generowany w trakcie trzech kolejnych miesięcy. Pozycja zabezpieczana zostanie przypisana odpowiednio do każdego instrumentu zabezpieczającego zgodnie z indywidualnym dokumentem ustanowienia powiązania zabezpieczającego.

Wyznaczone do rachunkowości zabezpieczeń instrumenty zabezpieczające obejmują zobowiązanie do spłaty zaciągniętego kredytu w walucie USD z datami rozliczenia przypadającymi w dniach roboczych określonego miesiąca kalendarzowego zgodnie z harmonogramem spłat rat kapitałowych.

Zmiany wartości godziwej finansowych instrumentów pochodnych wyznaczonych do zabezpieczenia przepływów pieniężnych w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie odnosi się bezpośrednio na inne całkowite dochody. Zmiany wartości godziwej finansowych instrumentów pochodnych wyznaczonych do zabezpieczenia przepływów pieniężnych w części nie stanowiącej efektywnego zabezpieczenia zalicza się do pozostałych przychodów lub kosztów finansowych okresu sprawozdawczego.

W momencie ustanowienia zabezpieczenia Spółka formalnie wyznacza i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja ta zawiera: (i) identyfikację instrumentu zabezpieczającego, (ii) identyfikację zabezpieczanej pozycji lub transakcji, (iii) określenie charakteru zabezpieczanego ryzyka oraz (iv) określenie sposobu oceny efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem.

Oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka. Efektywność zabezpieczenia jest oceniana na bieżąco w celu sprawdzenia, czy jest ono wysoce efektywne we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione.

7.26 Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów po pomniejszeniu o wszelkie zwroty. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe. Utworzone rezerwy, za wyjątkiem rezerw dotyczących likwidacji i rekultywacji, zalicza się odpowiednio do kosztów operacyjnych, pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów finansowych, zależnie od okoliczności, z którymi przyszłe zobowiązania się wiążą.

7.26.1 Rezerwa na koszty likwidacji i rekultywacji

Rezerwy na koszty likwidacji i rekultywacji są rozpoznawane kiedy na Grupie ciąży obowiązek likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego, wykonania rozbiórki, demontażu, usunięcia innych środków trwałych oraz przywrócenia miejsca ich montażu do pierwotnego kształtu i kiedy możliwe jest dokonanie wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

W sytuacji kiedy obowiązek dotyczy nowych rzeczowych aktywów trwałych, takich jak infrastruktura wydobywcza, transportowa (rurociągi), instalacje rafineryjne, zobowiązanie jest rozpoznawane w momencie zakończenia ich budowy bądź instalacji. Podobnie, jeżeli zobowiązanie likwidacyjne dotyczy odwiertu wydobywczego, rozpoznawane jest w momencie jego wykonania niezależnie od efektu uzyskanego przepływu węglowodorów.

Zobowiązanie likwidacyjne może ulec dalszemu doprecyzowaniu w trakcie użytkowania odwiertu, infrastruktury wydobywczej, transportowej itp. w następstwie zmian w przepisach prawa lub w wyniku decyzji o wstrzymaniu pewnych operacji. Rozpoznana wartość stanowi bieżącą wartość oszacowanych przyszłych wydatków określonych zgodnie z miejscowymi uwarunkowaniami i wymaganiami.

Równocześnie z zobowiązaniem tworzone jest, w takiej samej wysokości, aktywo likwidacyjne (uwzględniane w odpowiedniej pozycji rzeczowych aktywów trwałych), które następnie jest amortyzowane w ślad za aktywem, którego dotyczy likwidacja.

Za wyjątkiem odwracania dyskonta od rezerwy, wszelkie zmiany bieżącej wartości szacowanych kosztów likwidacji i rekultywacji są odzwierciedlane w wysokości rezerwy oraz korespondującego aktywa. Zmiany te dotyczą również różnic kursowych z tytułu przeliczenia zobowiązania wyrażonego w walucie obcej, kiedy wiadomo, że zobowiązanie będzie rozliczone w tej walucie.

Okresowe odwracanie dyskonta jest uwzględniane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako koszt finansowy.

Od wartości rezerwy i odpowiadającego jej aktywa tworzony jest podatek odroczonego.

Na podstawie obowiązującej w Polsce ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku (Dz.U.05.228.1947 z późniejszymi zmianami) Prawo Geologiczne i Górnicze Grupa zobowiązana jest do tworzenia Funduszu Likwidacji Zakładu Górniczego. Środki funduszu mogą być wykorzystane wyłącznie w celu pokrycia kosztów likwidacji zakładu górniczego (kopalni ropy) lub jego oznaczonej części.

Wysokość odpisu obliczana jest odrębnie dla każdego zakładu górniczego i stanowi równowartość nie mniej niż 3% wartości odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych zakładu górniczego, ustalonych stosownie do przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych. Przedsiębiorca zobowiązany jest gromadzić środki funduszu na wyodrębnionym rachunku bankowym do czasu rozpoczęcia likwidacji zakładu górniczego.

7.27 Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstającą z tytułu zamiany różnicę odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług, akcyzy i opłaty paliwowej oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów dokonywane są w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy. Grupa wykazuje bierne rozliczenia międzyokresowe w pozycji pozostałych zobowiązań niefinansowych, bądź w przypadku rozliczeń dotyczących świadczeń pracowniczych w pozycjach zobowiązań wykazywanych w ramach tych świadczeń.

7.28 Dotacje

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana jako przychody przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odpisywana do sprawozdania z całkowitych dochodów przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

7.29 Wspólne ustalenia umowne i porozumienia o podobnym charakterze

Wspólne ustalenia umowne zostały zdefiniowane w MSSF 11 jako umowa, w ramach której dwie lub więcej stron prowadzą działalność gospodarczą podlegającą wspólnej kontroli. Wspólna kontrola występuje wyłącznie wówczas, gdy decyzje dotyczące istotnych działań w ramach porozumienia wymagają jednogłośnej zgody wszystkich stron.

Wspólne ustalenia umowne dzieli się na wspólne działania i wspólne przedsięwzięcia. Kryterium podziału zostało oparte na różnych prawach i obowiązkach stron porozumień o charakterze wspólnych ustaleń umownych.

Jeśli wspólna inicjatywa daje stronom współkontrolującym prawa do jej aktywów netto, to mowa o wspólnym przedsięwzięciu (ang. „joint ventures”), które co do zasady realizowane jest poprzez utworzenie przez inwestorów odrębnej jednostki (ang. „vehicle”). Do tego typu przedsięwzięć Grupy zaliczyć należy działającą w segmencie produkcji i handlu współkontrolowaną jednostkę LOTOS – Air BP Polska Sp. z o.o. a także jednostki w segmencie wydobywczym: Baltic Gas Sp. z o.o. oraz Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp.k., jak również UAB Minijos Nafta wyceniane metodą praw własności (patrz nota 7.11).

Wspólne ustalenia umowne, w ramach których strony współkontrolujące posiadają prawa do aktywów i obowiązki dotyczące zobowiązań określa się wspólnymi działaniami / operacjami (ang. „joint operations”).

Grupa posiada udziały we wspólnych działaniach realizowanych w segmencie wydobywczym przez należącą do grupy kapitałowej LOTOS Petrobaltic S.A. norweską spółkę LOTOS Exploration and Production Norge AS. Zgodnie z MSSF 11 Grupa bezpośrednio ujmuje w księgach swój udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach związanych ze wspólnymi działaniami na złożach obszaru Heimdal w Norwegii.

Biorąc pod uwagę kryteria MSSF 11, nie każda działalność, do której przystępuje wielu udziałowców stanowi wspólne działania, czy wspólne przedsięwzięcie w rozumieniu tego standardu i w niektórych sytuacjach, będąc stroną współpracy o charakterze wspólnej działalności, Grupa nie sprawuje współkontroli nad tą działalnością. Dzieje się tak, gdy istnieje więcej niż jedna kombinacja stron umowy, które wspólnie mogą porozumieć się w celu podjęcia istotnych decyzji o działalności. Dla celów prawidłowego ujmowania przychodów, kosztów, aktywów i zobowiązań nie stosuje się wówczas MSSF 11, a zapisy innych, odpowiednich MSSF, uwzględniając przy tym swój udział w porozumieniu będącym podstawą tej działalności.

Grupa jest stroną porozumień o wspólnej działalności w Norwegii, które nie podlegają regulacjom MSSF 11. Dotyczy to działalności na złożach Sleipner, nabytych 30 grudnia 2015 roku (patrz nota 13.1.3). Grupa ujmuje te działania metodą proporcji, tj. według udziału w przychodach, kosztach, należnościach i zobowiązaniach związanych ze wspólnym poszukiwaniem i eksploatacją złóż ropy naftowej i gazu w obszarze pola Sleipner. Nie istnieje zatem praktyczna różnica w ujęciu transakcji związanych z działalnością na licencjach pakietu Sleipner w stosunku do wymogów ujęcia wspólnych działań na licencjach obszaru Heimdal, które spełniają definicję wspólnej działalności wg MSSF 11.

7.30 Sprawozdawczość dotycząca segmentów operacyjnych

Dla celów zarządczych Grupa Kapitałowa LOTOS podzielona jest na jednostki biznesowe w oparciu o segmenty branżowe, natomiast dla celów sprawozdawczości finansowej w ramach działalności operacyjnej Grupy wyróżnia się dwa główne sprawozdawcze segmenty operacyjne:

- segment wydobywczy – obejmuje działalność w zakresie pozyskiwania oraz eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego,
- segment produkcji i handlu – obejmuje działalność spółek w zakresie wytwarzania, przetwarzania produktów rafinacji ropy naftowej, jak również ich sprzedaży hurtowej i detalicznej oraz działalność pomocniczą, transportową i serwisową.

Sprawozdawcze segmenty operacyjne identyfikowane są na poziomie Grupy Kapitałowej. Jednostka Dominująca wchodzi w skład segmentu produkcji i handlu. Segment wydobywczy obejmuje spółki GK LOTOS Petrobaltic S.A. (za wyjątkiem spółki Energobaltic Sp. z o.o.).

Ocena wyników danego segmentu dokonywana jest na podstawie przychodów ze sprzedaży, wyniku EBIT i EBITDA. EBIT stanowi zysk/(stratę) operacyjny/(ą).

EBITDA stanowi zysk/(stratę) operacyjny/(ą) przed uwzględnieniem amortyzacji.

Segmentowe przychody ze sprzedaży oraz wyniki segmentów określono przed dokonaniem tzw. korekt międzysegmentowych.

Informacje finansowe dotyczące segmentów operacyjnych wykorzystywane w celu ich oceny przez członków kluczowego personelu odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji operacyjnych przedstawia nota 8.

7.31 Zobowiązania i aktywa warunkowe

Zgodnie ze stosowanymi przez Grupę zasadami określonymi standardem MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”, przez zobowiązania warunkowe rozumie się:

- możliwy obowiązek, który powstanie na skutek przeszłych zdarzeń, którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub braku wystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli jednostki, lub
- obecny obowiązek, który powstaje na skutek przeszłych zdarzeń, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu ponieważ:
 - (i) nie jest prawdopodobnie, aby wypełnienie obowiązku spowodowało konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne, bądź
 - (ii) kwoty obowiązku (zobowiązania) nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie.

Zobowiązania warunkowe nie są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jednakże ujawnia się informację o zobowiązaniu warunkowym, chyba że prawdopodobieństwo wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne jest znikome.

Stosując się do zasad MSSF, Grupa definiuje warunkowy składnik aktywów jako możliwy składnik aktywów, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub braku wystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych zdarzeń przyszłych, które nie w pełni podlegają kontroli jednostki.

Należności warunkowe nie są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jednakże ujawnia się informację o należności warunkowej, jeżeli wpływ środków uosabiających korzyści ekonomiczne jest prawdopodobny.

Przykładem aktywów i zobowiązań warunkowych są zobowiązania lub należności wynikające z prowadzonych sporów sądowych, których przyszły wynik nie jest przez jednostkę znany, ani w pełni kontrolowany. Grupa przedstawiła informacje na temat prowadzonych spraw sądowych w notce 35.1 oraz informacje na temat pozostałych zobowiązań warunkowych w notce 35.2.

7.32 Prawa do emisji dwutlenku węgla (CO₂)

Prawa do emisji dwutlenku węgla (CO₂) są przez Grupę prezentowane w sprawozdaniu finansowym zgodnie z metodą zobowiązań netto. Oznacza to, że w swoim sprawozdaniu finansowym Grupa rozpoznaje tylko zobowiązania wynikające z przekroczenia przez Grupę przyznanego limitu praw do emisji. Grupa analizuje przyznane limity w okresach rocznych. Zobowiązanie jest rozpoznawane dopiero w momencie przekroczenia przyznanego przez Grupę limitu. Przychody z tytułu sprzedaży niewykorzystanych przez Grupę praw do emisji ujmowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w momencie sprzedaży.

Zakupione dodatkowo uprawnienia do emisji wyceniane są w koszcie nabycia pomniejszonym o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości, uwzględniając wartość rezydualną tych praw i prezentowane jako aktywa niematerialne.

W przypadku wykorzystania zakupionych praw w celu pokrycia nimi niedoboru zaistniałego na dzień rozliczenia rocznego limitu, wykorzystane prawa według wartości księgowej rozliczane są ze zobowiązaniem wykazanym uprzednio na pokrycie niedoboru.

8. Segmenty działalności

	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu	Pozostałe ⁽¹⁾	Korekty konsolidacyjne	Skonsolidowane
w tysiącach złotych					
za rok zakończony 31 grudnia 2015					
Przychody ze sprzedaży:	698.898	22.369.102	15.712	(374.270)	22.709.442
między segmentami	322.632	43.014	8.624	(374.270)	-
poza Grupę Kapitałową	376.266	22.326.088	7.088	-	22.709.442
Zysk/(Strata) operacyjny/(a) (EBIT)	(57.278)	448.970	(637)	32.343	423.398
Amortyzacja	242.944	466.330	6.974	(1.680)	714.568
Zysk/(Strata) operacyjny/(a) przed uwzględnieniem amortyzacji (EBITDA)	185.666	915.300	6.337	30.663	1.137.966

	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu	Pozostałe ⁽¹⁾	Korekty konsolidacyjne	Skonsolidowane
w tysiącach złotych					
31 grudnia 2015					
Aktywa razem	4.382.325	16.099.172	101.004	(1.413.169)	19.169.332
w tym:					
- aktywa z tytułu poszukiwań i oceny zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	462.126	-	-	-	462.126
- aktywa z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	2.316.381	-	-	-	2.316.381

⁽¹⁾ Zawiera spółki: LOTOS Gaz S.A. w likwidacji, Energobaltic Sp. z o.o.

	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu	Pozostałe ⁽¹⁾	Korekty konsolidacyjne	Skonsolidowane
w tysiącach złotych					
za rok zakończony 31 grudnia 2014					
Przychody ze sprzedaży:	906.279	28.157.947	25.535	(587.874)	28.501.887
między segmentami	523.278	47.559	17.037	(587.874)	-
poza Grupę Kapitałową	383.001	28.110.388	8.498	-	28.501.887
Zysk/(Strata) operacyjny/(a) (EBIT)	(624.120)	(774.492)	6.914	(1.310)	(1.393.008)
Amortyzacja	344.141	459.449	7.137	(1.786)	808.941
Zysk/(Strata) operacyjny/(a) przed uwzględnieniem amortyzacji (EBITDA)	(279.979)	(315.043)	14.051	(3.096)	(584.067)

	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu	Pozostałe ⁽¹⁾	Korekty konsolidacyjne	Skonsolidowane
w tysiącach złotych					
31 grudnia 2014					
Aktywa razem	3.944.812	16.028.893	112.330	(1.138.878)	18.947.157
w tym:					
- aktywa z tytułu poszukiwań i oceny zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	241.445	-	-	-	241.445
- aktywa z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	1.331.027	-	-	-	1.331.027

⁽¹⁾ Zawiera spółki: LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. w likwidacji, LOTOS Gaz S.A. w likwidacji, Energobaltic Sp. z o.o.

Struktura geograficzna sprzedaży

	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu	Pozostałe ⁽¹⁾	Skonsolidowane
w tysiącach złotych				
za rok zakończony 31 grudnia 2015				
Sprzedaż krajowa:	3.165	17.167.087	7.088	17.177.340
produkty i usługi	2.781	15.913.529	7.088	15.923.398
towary i materiały	384	1.253.558	-	1.253.942
Sprzedaż zagraniczna:	373.101	5.159.001	-	5.532.102
produkty i usługi	372.986	4.952.310	-	5.325.296
towary i materiały	115	206.691	-	206.806
Razem	376.266	22.326.088	7.088	22.709.442

⁽¹⁾ Zawiera spółki: LOTOS Gaz S.A. w likwidacji, Energobaltic Sp. z o.o.

	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu	Pozostałe ⁽¹⁾	Skonsolidowane
w tysiącach złotych				
za rok zakończony 31 grudnia 2014				
Sprzedaż krajowa:	3.921	19.019.321	8.498	19.031.740
produkty i usługi	3.719	18.315.224	8.498	18.327.441
towary i materiały	202	704.097	-	704.299
Sprzedaż zagraniczna:	379.080	9.091.067	-	9.470.147
produkty i usługi	378.404	8.673.940	-	9.052.344
towary i materiały	676	417.127	-	417.803
Razem	383.001	28.110.388	8.498	28.501.887

⁽¹⁾ Zawiera spółki: LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. w likwidacji, LOTOS Gaz S.A. w likwidacji, Energobaltic Sp. z o.o.

Struktura asortymentowa sprzedaży

	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu	Pozostałe ⁽¹⁾	Skonsolidowane
w tysiącach złotych				
za rok zakończony 31 grudnia 2015				
Benzyny	-	3.649.735	-	3.649.735
Benzyna surowa	-	880.530	-	880.530
Oleje napędowe	-	11.163.813	-	11.163.813
Paliwo bunkrowe	-	129.511	-	129.511
Lekki olej opałowy	-	565.411	-	565.411
Ciężki olej opałowy	-	1.432.389	-	1.432.389
Paliwo lotnicze	-	1.170.250	-	1.170.250
Oleje smarowe	-	286.666	-	286.666
Oleje bazowe	-	519.654	-	519.654
Asfalty	-	711.251	-	711.251
Gazy płynne	-	444.376	-	444.376
Ropa naftowa	133.781	254.234	-	388.015
Gaz ziemny	230.560	-	-	230.560
Reformat	-	25.163	-	25.163
Pozostałe produkty, towary i materiały rafineryjne	-	456.983	-	456.983
Pozostałe produkty, towary i materiały	512	350.921	7.047	358.480
Usługi	11.413	367.649	41	379.103
<i>Efekt rozliczenia rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych</i>	-	(82.448)	-	(82.448)
Razem	376.266	22.326.088	7.088	22.709.442

⁽¹⁾ Zawiera spółki: LOTOS Gaz S.A. w likwidacji, Energobaltic Sp. z o.o.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu	Pozostałe ⁽¹⁾	Skonsolidowane
w tysiącach złotych				
za rok zakończony 31 grudnia 2014				
Benzyny	-	4.660.642	-	4.660.642
Benzyna surowa	-	750.974	-	750.974
Oleje napędowe	-	13.608.087	-	13.608.087
Paliwo bunkrowe	-	108.467	-	108.467
Lekki olej opałowy	-	757.506	-	757.506
Ciężki olej opałowy	-	2.349.680	-	2.349.680
Paliwo lotnicze	-	2.044.246	-	2.044.246
Oleje smarowe	-	345.702	-	345.702
Oleje bazowe	-	580.307	-	580.307
Asfalty	-	1.055.843	-	1.055.843
Gazy płynne	-	629.750	-	629.750
Ropa naftowa	156.103	-	-	156.103
Gaz ziemny	218.843	-	-	218.843
Reformat	-	28.689	-	28.689
Pozostałe produkty, towary i materiały rafineryjne	-	553.505	-	553.505
Pozostałe produkty, towary i materiały	881	320.948	8.457	330.286
Usługi	7.174	324.034	41	331.249
<i>Efekt rozliczenia rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych</i>	-	(7.992)	-	(7.992)
Razem	383.001	28.110.388	8.498	28.501.887

⁽¹⁾ Zawiera spółki: LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. w likwidacji, LOTOS Gaz S.A. w likwidacji, Energobaltic Sp. z o.o.

W 2015 ani w 2014 roku Grupa Kapitałowa LOTOS nie posiadała żadnego odbiorcy, którego udział w przychodach ze sprzedaży ogółem Grupy Kapitałowej LOTOS przekroczył znacząco 10%.

9. Przychody i koszty

9.1 Koszty według rodzaju

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Amortyzacja	8	714.568	808.941
Zużycie materiałów i energii ⁽¹⁾		16.860.134	24.734.942
Usługi obce		1.434.003	1.280.200
Podatki i opłaty		408.976 ⁽²⁾	179.710
Koszty świadczeń pracowniczych	9.2	685.254	681.865
Pozostałe koszty rodzajowe		222.462	344.315
Wartość sprzedanych towarów i materiałów		1.336.113	978.764
Razem koszty według rodzaju		21.661.510	29.008.737
Zmiana stanu produktów oraz korekty kosztu własnego		331.484	67.003
Razem		21.992.994	29.075.740
w tym:			
Koszt własny sprzedaży		20.249.028	27.466.614
Koszty sprzedaży		1.284.846	1.162.071
Koszty ogólnego zarządu		459.120	447.055

⁽¹⁾ W tym kwota 11.107 tys. zł dodatnich różnic kursowych dotyczących działalności operacyjnej, ujętych w koszcie własnym sprzedaży (w roku 2014: 65.110 tys. zł ujemnych różnic kursowych), patrz nota 31.3.

⁽²⁾ Zwiększenie poziomu kosztów z tytułu podatków i opłat w 2015 roku w stosunku do okresu porównywalnego dotyczy głównie Jednostki Dominującej i wynika z wprowadzenia od dnia 1 stycznia 2015 roku obowiązkowej opłaty zapasowej tj. opłaty ponoszonej przez producentów paliw na rzecz państwowej Agencji Rezerw Materiałowych w celu pokrycia kosztów tworzenia i finansowania państwowych zapasów ropy naftowej i produktów naftowych. W 2015 roku poniesione przez Jednostkę Dominującą koszty z tytułu opłaty zapasowej wyniosły 219.928 tys. zł.

9.2 Koszty świadczeń pracowniczych

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Koszty bieżących wynagrodzeń		531.551	491.466
Koszty ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń pracowniczych		148.628	144.793
Koszty nagród jubileuszowych, świadczeń emerytalnych i innych świadczeń po okresie zatrudnienia	29.2	5.075	45.606
Razem koszty świadczeń pracowniczych	9.1	685.254	681.865
Zmiana stanu produktów oraz korekty kosztu własnego		(152)	(20.579)
Razem		685.102	661.286
w tym:			
Koszt własny sprzedaży		396.122	388.563
Koszty sprzedaży		34.384	30.301
Koszty ogólnego zarządu		254.596	242.422

9.3 Pozostałe przychody

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych		5.215	3.521
Dotacje	30.2	7.353	1.889
Odwrocenie straty z tytułu utraty wartości należności:	18.1; 31.3	1.927	-
- odwrócenie odpisów		10.021	-
- odpisy		(8.094)	-
Odszkodowania ⁽¹⁾		16.870	14.025
Zysk ze sprzedaży zorganizowanej części przedsiębiorstwa	17	2.834	-
Zwrot akcyzy ⁽²⁾		6.846	896
Pozostałe		7.246	6.376
Razem		48.291	26.707

⁽¹⁾ W roku 2015 głównie kwota 12.764 tys. zł z tytułu kar za niezrealizowane gwarantowane umownie odbiory dostaw, natomiast w roku 2014 kwota 7.927 tys. zł odszkodowania z tytułu przestoju produkcyjnego na złożu Atia (pakiet aktywów Heimdal).

⁽²⁾ Zwroty podatku akcyzowego nienależnie zapłaconego w poprzednich okresach oraz odliczenia z tytułu zużycia komponentów lub dodatków do produkcji wyrobów gotowych, od których podatek akcyzowy został rozliczony na wcześniejszych etapach obrotu.

Grupa stosuje zasadę kompensowania podobnych typów transakcji zgodnie z zapisami MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”, pkt 34 i pkt 35. Grupa wykazuje istotne pozycje przychodów i kosztów ujętych w wyniku finansowym oddzielnie, co zaprezentowano w tabeli powyżej.

9.4 Pozostałe koszty

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Strata z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych:		85.817	806.141
Odpisy z tytułu utraty wartości:		88.296	806.562
• rzeczowych aktywów trwałych związanych z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego: <i>Polska: obszar Słupsk, złoża B-27, B-28</i>	13.1.1	1.836	31.853
• rzeczowych aktywów trwałych związanych z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego: <i>Norwegia: złożo YME</i>	13.1.1	1.485	578.448
• rzeczowych aktywów trwałych związanych z wydobyciem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego: <i>- Norwegia: obszar Heimdal</i>	13.1.1	6.314	48.562
<i>- Litwa</i>	13.1.3	-	45.854
	13.1.3	6.314	2.708
• aktywów niematerialnych związanych z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego: <i>- Norwegia: obszar Heimdal, licencje PL498, PL497</i>	15.1	10.262	14.439
<i>- Litwa</i>	15.1.1	-	14.439
<i>- Polska: obszar Słupsk</i>	15.1.1	10.027	-
		235	-
• aktywów niematerialnych związanych z poszukiwaniem oraz zagospodarowaniem i wydobyciem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego: <i>Litwa</i>	15.1.2	52.419	100.604
• rzeczowych aktywów trwałych rafineryjnych i pozostałych: <i>- stacje paliw</i>	13.2	15.980	32.656
	13.2	10.228	15.765
<i>- instalacja produkcji asfaltu (Oddział LOTOS Asfalt w Jaśle)</i>	13.2	-	15.893
<i>- statki</i>	13.2	4.499	-
<i>- pozostałe aktywa</i>		1.253	998
Odwrocenie odpisów z tytułu utraty wartości:		(2.479)	(421)
• rzeczowych aktywów trwałych rafineryjnych i pozostałych: <i>- stacje paliw</i>	13.2	(2.479)	(421)
<i>- pozostałe aktywa</i>		(63)	(421)
Strata z tytułu zaniechanych inwestycji	13.1.1; 13.1.3; 15.1.1	27.395	11.935
<i>- Norwegia: obszar Heimdal (złożo Fulla - PL362, PL035B), licencja PL503</i>	15.1.1	14.846	-
<i>- Polska: obszar Sambia</i>	13.1.1; 15.1.1	12.378	5.937
<i>- Litwa: odwiert Zvaginai</i>	13.1.3	-	5.772
<i>- pozostałe aktywa</i>		171	226
Strata z tytułu utraty wartości aktywów przeznaczonych do sprzedaży	17	36.634	-
Strata z tytułu utraty wartości należności:	18.1; 31.3	-	13.078
<i>- odpisy</i>		-	15.928
<i>- odwrócenie odpisów</i>		-	(2.850)
Rezerwy:		16.072	4.761
<i>- rezerwy na pokrycie niedoboru uprawnień CO₂</i>	34	1.059	1.257
<i>- aktualizacja szacunku rezerwy na przyszłe koszty usunięcia platformy MOPU ze złoża YME</i>	30.1	10.287	-
<i>- pozostałe rezerwy</i>		4.726	3.504
Kary i odszkodowania		1.546	1.512
Szkody majątkowe związane z normalną działalnością		1.718	1.041
Koszty lat ubiegłych		4.908	567
Darowizny na cele społeczne		1.866	1.067
Koszty związane z VAT	35.1	160.909	-
Pozostałe		4.476	5.760
Razem		341.341	845.862

Grupa stosuje zasadę kompensowania podobnych typów transakcji zgodnie z zapisami MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”, pkt 34 i pkt 35. Grupa wykazuje istotne pozycje przychodów i kosztów ujętych w wyniku finansowym oddzielnie, co zaprezentowano w tabeli powyżej.

9.5 Przychody finansowe

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Otrzymane dywidendy		1.120	1.103
Odsetki:		20.697	19.096
- od należności z tytułu dostaw i usług	31.3	2.847	6.349
- od środków pieniężnych	31.3	139	1.249
- od lokat	31.3	16.181	9.360
- pozostałe		1.530	2.138
Aktualizacja wartości aktywów finansowych:		78.809	-
- wycena pochodnych instrumentów finansowych	31.3	290.447	-
- rozliczenie pochodnych instrumentów finansowych	31.3	(211.638)	-
Pozostałe		11	1.541
Razem		100.637	21.740

Grupa stosuje zasadę kompensowania podobnych typów transakcji zgodnie z zapisami MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”, pkt 34 i pkt 35. Grupa wykazuje istotne pozycje przychodów i kosztów ujętych w wyniku finansowym oddzielnie, co zaprezentowano w tabeli powyżej.

9.6 Koszty finansowe

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Odsetki:		284.148	202.503
- od kredytów	31.3	150.364	141.584
- od pożyczek	31.3	7.870	9.576
- od obligacji	31.3	3.819	3.373
- od zobowiązań z tytułu dostaw i usług	31.3	236	87
- od zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	31.3	10.152	12.142
- od faktoringu		4.472	7.400
- od pozostałych zobowiązań finansowych	31.3	1.351	-
- dyskonto od rezerw na kopalnie ropy naftowej, na rekultywację i pozostałych rezerw	30.1	22.202	20.426
- koszty dyskonta od zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	29.1; 29.2	5.058	6.354
- od zobowiązań budżetowych	35.1	77.932 ⁽¹⁾	-
- pozostałe		692	1.561
Różnice kursowe:		344.940	307.020
- od kredytów	31.3	175.425	222.455
- z przeliczenia pożyczek wewnątrzgrupowych ⁽²⁾	31.3	47.750	68.284
- od zrealizowanych transakcji w walutach obcych na rachunkach bankowych	31.3	108.419	16.530
- od obligacji, w tym od wewnątrzgrupowych ⁽²⁾	31.3	41.975	43.698
- od środków pieniężnych	31.3	(8.874)	(11.564)
- od środków pieniężnych zablokowanych na rachunkach bankowych	31.3	(20.435)	(37.630)
- od zobowiązań inwestycyjnych	31.3	2.529	4.675
- od należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług	31.3	(1.537)	(1.988)
- od pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych	31.3	858	(1.074)
- pozostałe		(1.170)	3.634
Aktualizacja wartości aktywów finansowych, w tym:		-	197.849
- wycena pochodnych instrumentów finansowych		-	191.271
- rozliczenie pochodnych instrumentów finansowych		-	6.578
Prowizje bankowe		20.978	17.287
Gwarancje bankowe		5.317	2.776
Pozostałe		32.860 ⁽³⁾	547
Razem		688.243	727.982

⁽¹⁾ W tym koszty dotyczące odsetek od zaległości podatkowych Jednostki Dominującej w kwocie 77.873 tys. zł (patrz nota 35.1).

⁽²⁾ Zgodnie z regulacjami MSR 21 „Skutki zmian kursów wymiany walut obcych” różnice kursowe dotyczące walutowych transakcji wewnątrzgrupowych ujmowane są w wyniku netto Grupy.

⁽³⁾ W tym kwota 29.212 tys. zł z tytułu zawiązania odpisu na skapitalizowane koszty finansowania Projektu B8.

Grupa stosuje zasadę kompensowania podobnych typów transakcji zgodnie z zapisami MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”, pkt 34 i pkt 35. Grupa wykazuje istotne pozycje przychodów i kosztów ujętych w wyniku finansowym oddzielnie, co zaprezentowano w tabelach powyżej.

10. Podatek dochodowy

10.1 Obciążenia podatkowe

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Podatek bieżący		82.052	69.377
Podatek odroczony	10.3	(14.026)	(726.720)
Razem podatek dochodowy wykazany w wyniku netto	10.2	68.026	(657.343)
Obciążenie podatkowe wykazane w innych całkowitych dochodach (netto), w tym z tytułu:		(66.191)	(112.756)
- zabezpieczeń przepływów pieniężnych	23	(67.620)	(111.099)
- zysków/(strat) aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia		1.429	(1.657)

Część bieżąca oraz odroczonego podatku dochodowego ustalona została według stawki równej 19% dla podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym dla podmiotów działających na terenie Polski.

Dla norweskiej spółki zależnej LOTOS Exploration and Production Norge AS marginalna stopa podatkowa wynosi 78% podstawy opodatkowania. Działalność LOTOS Exploration and Production Norge AS podlega opodatkowaniu w ramach dwóch równoległych systemów podatkowych: systemu podatku dochodowego (stawka podatku 27%) oraz systemu podatku naftowego (dodatkowa stawka podatku 51%).

Dla litewskich spółek zależnych z GK AB LOTOS Geonafte podatek w części bieżącej i odroczonej ustalony został według stawki 15%.

10.2 Podatek dochodowy według efektywnej stawki podatkowej oraz uzgodnienie wyniku brutto do podstawy opodatkowania

w tysiącach złotych		za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Strata przed opodatkowaniem		(195.274)	(2.123.715)
Podatek dochodowy według stawki 19%		(37.102)	(403.506)
Różnice trwałe:		53.612	3.869
- koszty związane z VAT	35.1	30.753	-
- odsetki budżetowe		14.832	29
- inne różnice trwałe		8.027	3.840
Nierozpoznane aktywa z tytułu podatku odroczonego na straty podatkowe rozliczane w czasie		-	60.145
Efekt podatkowy strat podatkowych poniesionych w okresie		(198)	-
Efekt podatkowy strat podatkowych odliczonych w okresie		(5.273)	(1.416)
Efekt podatkowy udziału w zyskach jednostek wycenianych metodą praw własności		5.903	4.648
Korekty wykazane w bieżącym roku w odniesieniu do podatku z lat ubiegłych		(1.588)	454
Różnica wynikająca z opodatkowania spółek stawkami innymi niż 19%:		50.323	(322.100)
- Norwegia		44.900	(322.323)
- Litwa		5.114	968
- Cypr		343	(746)
- Antyle Holenderskie		(34)	1
Pozostałe różnice		2.349	563
Podatek dochodowy		68.026	(657.343)

10.3 Odroczonego podatek dochodowy

w tysiącach złotych		Sprawozdanie z sytuacji finansowej		Zmiana stanu
		31 grudnia 2015	31 grudnia 2014	
	Nota			
Aktywa z tytułu podatku odroczonego		924.478	1.488.901	(564.423)
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego		(47.626)	(55.527)	7.901
Aktywa / (Zobowiązania) netto z tytułu podatku odroczonego	10.3.1	876.852	1.433.374	(556.522)
Różnice kursowe z przeliczenia pozycji podatku odroczonego jednostek zagranicznych				54.914
Podatek odroczonego wykazany w innych całkowitych dochodach/(stratach) netto	10.1			(66.191)
Pozostałe różnice:				581.825
- uplift ⁽¹⁾				(4.257)
- efekt podatku odroczonego wykazany w pozostałych przychodach operacyjnych w pozycji Zysk ze zbycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa				(1.360)
- efekt rozliczenia ceny nabycia aktywów Sleipner				587.442
Obciążenie z tytułu podatku odroczonego wykazane w wyniku netto	10.1			14.026

⁽¹⁾ Ulga podatkowa stosowana w Norwegii (tzw. uplift). Wyznaczona stawka ulgi wynosi 5,5% w skali roku. Ulga ta jest kalkulowana na podstawie skapitalizowanych wydatków inwestycyjnych (offshore production installation) i jest rozliczana z przychodem podatkowym w ciągu 4 lat, rozpoczynając w roku, w którym wydatki zostały poniesione. Niewykorzystany w danym okresie uplift może być rozliczany w przyszłości, aż do pełnego wykorzystania - bez limitu czasowego. Niewykorzystany przez spółkę LOTOS Production and Exploration Norge AS uplift powiększył aktywo podatkowe z tytułu straty podatkowej Grupy rozliczanej w czasie bez wpływu na podatek wykazany w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Przewidywany termin wygaśnięcia dodatnich różnic przejściowych przypada na lata 2016 - 2083.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość nierozpoznanych aktywów podatkowych z tytułu strat podatkowych wynosiła 683 tys. zł (31 grudnia 2014: 63.025 tys. zł). Zmniejszenie wartości powyższych nierozpoznanych aktywów wynika z częściowego rozliczenia strat podatkowych których dotyczyły oraz z faktu utraty prawa do odliczenia tych strat podatkowych, ze względu na upływ okresu, w którym straty mogły być rozliczone zgodnie z przepisami podatkowymi.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

10.3.1 Aktywa i zobowiązania z tytułu podatku odroczonego

	31 grudnia 2014	Podatek odroczoney wykazany w wyniku netto	Podatek odroczoney wykazany w innych całkowitych dochodach/(stratach)	Różnice kursowe z przeliczenia pozycji podatku odroczonego jednostek zagranicznych	Pozostałe różnice	31 grudnia 2015
w tysiącach złotych	Nota					
Aktywa z tytułu podatku odroczonego						
Świadczenia pracownicze	52.300	2.804	(1.429)	(164)	1.360	54.871
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	86.158	(35.250)	-	4	-	50.912
Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych	310.872	7.340	-	(20.659)	-	297.553
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	19.916	5.678	-	-	-	25.594
Różnice kursowe z przeszacowania pozycji w walutach obcych	380	746	-	102	-	1.228
Odpisy aktualizujące wartość należności	17.425	(532)	-	-	-	16.893
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	24.333	15.040	-	-	-	39.373
Rezerwy na likwidację kopalń ropy naftowej i gazu oraz rekultywację terenu	275.558	9.980	-	(16.566)	-	268.972
Aktywa z tytułu niezrealizowanej marży	9.164	(5.685)	-	-	-	3.479
Straty podatkowe rozliczane w czasie	1.320.293	82.737	-	(38.099)	(583.185)	781.746
Pozostałe rezerwy	11.148	526	-	2	-	11.676
Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych	96.787	-	67.620	-	-	164.407
Pozostałe	26.667	(5.880)	-	(102)	-	20.685
Razem	2.251.001	77.504	66.191	(75.482)	(581.825)	1.737.389
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego						
Różnica pomiędzy bieżącą wartością podatkową i księgową rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych	719.907	25.168	-	(20.368)	-	724.707
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	-	37.921	-	-	-	37.921
Rezerwa z tytułu nabytych litewskich koncesji poszukiwawczo - wydobywczych	29.627	(10.600)	-	(199)	-	18.828
Naliczone odsetki	56.905	10.672	-	(1)	-	67.576
Pozostałe	11.188	317	-	-	-	11.505
Razem	817.627	63.478	-	(20.568)	-	860.537
Aktywa / (Zobowiązania) netto z tytułu podatku odroczonego	10.3	1.433.374	14.026	66.191	(54.914)	(581.825)
						876.852

11. Strata netto przypadająca na jedną akcję

	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Strata netto przypisana akcjonariuszom Jednostki Dominującej w tys. zł (A)	(263.263)	(1.466.326)
Średnia ważona liczba akcji w tys. sztuk (B)	184.873	145.027
Strata netto na jedną akcję (w zł) (A/B)	(1,42)	(10,11)

Strata przypadająca na jedną akcję dla każdego okresu sprawozdawczego jest obliczona poprzez podzielenie straty netto za dany okres sprawozdawczy przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Do średniej ważonej liczby akcji z dniem 12 grudnia 2014 roku włączone zostały akcje nowej emisji Grupy LOTOS S.A. (seria D, patrz nota 21).

W związku z emisją praw poboru do akcji serii D oraz przydziałem akcji oferowanych w ramach wykonania praw poboru, Spółka dokonała zgodnie z wymogami MSR 33 „Zysk przypadający na jedną akcję”, kalkulacji wskaźnika zysku przypadającego na jedną akcję uwzględniając efekt praw poboru (emisja premiowa po cenie 18,10 zł za akcję w stosunku do wówczas obowiązującej ceny akcji Spółki na poziomie 25,95 zł).

Rozwodniona strata netto na jedną akcję jest równa stracie podstawowej, ponieważ nie występują instrumenty rozładniające.

12. Dywidendy

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku w Grupie LOTOS S.A. wystąpiły ograniczenia do przekazywania funduszy w postaci dywidend. Ograniczenia wynikały z zapisów zawartej w dniu 27 czerwca 2008 roku umowy kredytowej związanej z finansowaniem Programu 10+. Umowa kredytowa ogranicza możliwość wypłaty dywidendy przez Grupę LOTOS S.A. a jej wysokość może być uzależniona od spełnienia określonych warunków, w tym wypracowania odpowiedniej nadwyżki pieniężnej oraz osiągnięcia określonych poziomów wskaźników finansowych.

W dniu 1 czerwca 2015 roku Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS S.A. podjęło uchwałę w sprawie pokrycia straty netto Spółki za rok 2014. Zgodnie z treścią uchwały strata netto za rok 2014 w wysokości 1.285.910 tys. zł zostanie pokryta z zysków lat przyszłych.

Do dnia publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd Spółki nie podjął uchwały w sprawie pokrycia straty netto Spółki za rok 2015 w kwocie 37.102 tys. zł.

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE ORAZ AKTYWA NIEMATERIALNE

13. Rzeczowe aktywa trwałe

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014 (dane przekształcone)
Rzeczowe aktywa trwałe związane z poszukiwaniem, zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego		
Rzeczowe aktywa trwałe związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	118.759	44.769
Rzeczowe aktywa trwałe związane z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	-	522.350
Rzeczowe aktywa trwałe związane z wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	2.182.903	600.390
Razem	2.301.662	1.167.509
Rzeczowe aktywa trwałe rafineryjne i pozostałe		
Grunty	501.778	475.666
Budynki, budowle	3.055.277	3.151.731
Urządzenia techniczne i maszyny	3.662.822	3.851.578
Środki transportu, pozostałe	649.623	569.425
Rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy	397.260	265.974
Razem	8.266.760	8.314.374
Razem	10.568.422	9.481.883

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

13.1 Rzeczowe aktywa trwałe związane z poszukiwaniem i oceną oraz zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego

w tysiącach złotych	Nota	Rzeczowe aktywa trwałe związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego			Rzeczowe aktywa trwałe związane z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego			Rzeczowe aktywa trwałe związane z wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego				Razem
		Polska	Litwa	Razem	Polska	Norwegia	Razem	Polska	Norwegia	Litwa	Razem	
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2015		91.930	-	91.930	578.046	1.535.085	2.113.131	497.119	582.851	136.105	1.216.075	3.421.136
Zakup		27.372	-	27.372	304.332	-	304.332	2.194	3.903	8.290	14.387	346.091
Nabycie aktywów Sleipner ⁽¹⁾		-	-	-	-	-	-	-	394.956	-	394.956	394.956
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	-	-	-	(84.158)	(84.158)	-	(87.469)	122	(87.347)	(171.505)
Utworzenie aktywa na przyszłe koszty likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego	13.1.4	-	-	-	-	-	-	-	605.423 ⁽¹⁾	-	605.423	605.423
Szacunek kosztów likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego	13.1.4	-	-	-	10.054	1.485	11.539	(304)	5.480	(250)	4.926	16.465
Przeklasyfikowanie aktywów trwałych w toku budowy na aktywa związane z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego		-	-	-	30.857	-	30.857	-	-	-	-	30.857
Przeklasyfikowanie aktywów trwałych w toku budowy na aktywa związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego		60.577	-	60.577	-	-	-	-	-	-	-	60.577
Przeklasyfikowanie aktywów związanych z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego na aktywa produkcyjne		-	-	-	(865.348)	-	(865.348)	865.348	-	-	865.348	-
Przeklasyfikowanie do aktywów trwałych (lub grupy do zbycia) przeznaczonych do sprzedaży ⁽²⁾		-	-	-	(45.011)	-	(45.011)	-	-	-	-	(45.011)
Rozwiązanie aktywa z tytułu likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego	30.1	-	-	-	(2.750)	-	(2.750)	-	-	-	-	(2.750)
Spisanie nakładów w związku z zaniechaniem inwestycji	9.4	(12.123) ⁽³⁾	-	(12.123)	-	-	-	-	-	-	-	(12.123)
Pozostałe		-	-	-	(10.180)	-	(10.180)	4.599	(7.941)	(286)	(3.628)	(13.808)
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2015		167.756	-	167.756	-	1.452.412	1.452.412	1.368.956	1.497.203	143.981	3.010.140	4.630.308
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2015		-	-	-	55.696	-	55.696	312.353	199.741	50.873	562.967	618.663
Amortyzacja		-	-	-	2.427	-	2.427	20.294	129.831	19.065	169.190	171.617
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	-	-	-	-	-	-	(19.307)	336	(18.971)	(18.971)
Przeklasyfikowanie aktywów związanych z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego na aktywa produkcyjne		-	-	-	(58.123)	-	(58.123)	58.123	-	-	58.123	-
Pozostałe		-	-	-	-	-	-	(144)	-	(286)	(430)	(430)
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2015		-	-	-	-	-	-	390.626	310.265	69.988	770.879	770.879
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 1 stycznia 2015		47.161	-	47.161	-	1.535.085	1.535.085	-	43.415	9.303	52.718	1.634.964
Utworzenie	9.4	1.836 ⁽⁴⁾	-	1.836	-	1.485	1.485	-	-	6.314 ⁽⁵⁾	6.314	9.635
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	-	-	-	(84.158)	(84.158)	-	(2.786)	114	(2.672)	(86.830)
Wykorzystanie/Rozwiązanie		-	-	-	-	-	-	-	(2)	-	(2)	(2)
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 31 grudnia 2015		48.997	-	48.997	-	1.452.412	1.452.412	-	40.627	15.731	56.358	1.557.767
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2015		118.759	-	118.759	-	-	-	978.330	1.146.311	58.262	2.182.903	2.301.662

⁽¹⁾ Nabycie pakietu aktywów Sleipner w Norwegii (kwota 846.818 tys. NOK rzeczowych aktywów trwałych oraz kwota 1.298.076 tys. NOK aktywa na likwidację, transakcję szerzej opisano w nocie 13.1.3).

⁽²⁾ W związku ze zmianą koncepcji technicznej przebudowy platformy wiertniczej „Petrobaltic” na centrum produkcyjne na złożu B-8, Grupa dokonała reklasyfikacji aktywów na zagospodarowanie złoża związanych z tym projektem do aktywów przeznaczonych do sprzedaży (patrz nota 17). Aktywa te, stanowiły wartość poniesionych przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. nakładów na elementy nóg rurowych platformy, które zostały objęte odpisem z tytułu utraty wartości w kwocie 36.634 tys. zł (patrz nota 9.4) i zakwalifikowane do aktywów trwałych (lub grup do zbycia) przeznaczonych do sprzedaży w wartości 8.377 tys. zł, stanowiącej w ocenie Zarządu, możliwą do uzyskania cenę sprzedaży netto nóg rurowych (zgodnie z analizą przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. aktualnych cen u dostawców stali na rynku krajowym oraz zagranicznym).

⁽³⁾ Likwidacja nakładów związanych z poszukiwaniem i oceną zasobów obszaru Sambia E.

⁽⁴⁾ Aktywa związane z obszarem Słupsk.

⁽⁵⁾ Złoża Liziai i Abbinga.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

w tysiącach złotych	Nota	Rzeczowe aktywa trwałe związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego			Rzeczowe aktywa trwałe związane z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego			Rzeczowe aktywa trwałe związane z wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego				Razem
		Polska	Litwa	Razem	Polska	Norwegia	Razem	Polska	Norwegia	Litwa	Razem	
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2014		224.532	617	225.149	196.741	1.572.207	1.768.948	527.959	563.107	112.881	1.203.947	3.198.044
Zakup		70.756	10.061	80.817	209.388	349	209.737	5.751	6.385	14.902	27.038	317.592
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	7	7	-	(71.001)	(71.001)	-	(27.286)	3.473	(23.813)	(94.807)
Utworzenie aktywa na przyszłe koszty likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego	13.1.4	-	-	-	642	-	642	-	-	1.074	1.074	1.716
Szacunek kosztów likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego	13.1.4	-	-	-	-	27.743	27.743	(36.396)	33.455	(844)	(3.785)	23.958
Przeklasyfikowanie aktywów związanych z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego na aktywa produkcyjne ⁽¹⁾		(176.425) ⁽²⁾	(10.685) ⁽³⁾	(187.110)	176.425 ⁽²⁾	-	176.425	-	-	10.685 ⁽³⁾	10.685	-
Spisanie nakładów w związku z zaniechaniem inwestycji		(33.097) ⁽⁴⁾	-	(33.097)	-	-	-	-	-	(5.772) ⁽⁵⁾	(5.772)	(38.869)
Sprzedaż		-	-	-	-	(2.504)	(2.504)	-	-	(75)	(75)	(2.579)
Pozostałe		6.164	-	6.164	(5.150)	8.291	3.141	(195)	7.190	(219)	6.776	16.081
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2014		91.930	-	91.930	578.046	1.535.085	2.113.131	497.119	582.851	136.105	1.216.075	3.421.136
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2014		-	-	-	52.007	-	52.007	284.532	-	33.532	318.064	370.071
Amortyzacja		-	-	-	3.579	-	3.579	28.505	210.962	16.208	255.675	259.254
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	-	-	-	-	-	-	(11.221)	1.210	(10.011)	(10.011)
Sprzedaż		-	-	-	-	-	-	-	-	(75)	(75)	(75)
Pozostałe		-	-	-	110	-	110	(684)	-	(2)	(686)	(576)
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2014		-	-	-	55.696	-	55.696	312.353	199.741	50.873	562.967	618.663
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 1 stycznia 2014		42.468	-	42.468	-	1.035.345	1.035.345	-	-	6.383	6.383	1.084.196
Utworzenie		31.853	-	31.853	-	578.447	578.447	-	45.854	2.708	48.562	658.862
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	-	-	-	(76.203)	(76.203)	-	(2.439)	224	(2.215)	(78.418)
Wykorzystanie/Rozwiązanie		(27.160)	-	(27.160)	-	(2.504)	(2.504)	-	-	(12)	(12)	(29.676)
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 31 grudnia 2014		47.161	-	47.161	-	1.535.085	1.535.085	-	43.415	9.303	52.718	1.634.964
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2014		44.769	-	44.769	522.350	-	522.350	184.766	339.695	75.929	600.390	1.167.509

⁽¹⁾ Aktywa z tytułu poszukiwań i oceny zasobów mineralnych dla których potwierdzono techniczną wykonalność i ekonomiczną zasadność wydobywania.

⁽²⁾ Złoże B-8.

⁽³⁾ Złoże Ablinga i odwiert na strukturze Zvaginai.

⁽⁴⁾ Likwidacja odwiertu B-28 oraz nakładów związanych z poszukiwaniem i oceną zasobów obszaru Sambia W.

⁽⁵⁾ Likwidacja odwiertu na strukturze Zvaginai.

13.1.1 Rzeczowe aktywa trwale związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego

Grupa zalicza rzeczowe aktywa trwale do aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych do czasu, gdy uzyska pewność technicznej wykonalności i ekonomicznej zasadności wydobywania odkrytych zasobów.

Polska

Na dzień 31 grudnia 2015 roku rzeczowe aktywa trwale związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego obejmowały głównie nakłady poniesione na złoża B-21, B-23, B-27 oraz B-101 na obszarze Morza Bałtyckiego.

Ponadto Grupa posiada udziały w spółce celowej Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp. k. („Baltic Gas”, patrz nota 2 i nota 16), będącej wspólnym przedsięwzięciem prowadzonym ze spółką CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. w ramach dalszego prowadzenia działań na strukturach gazokondensatowych B-4 i B-6 na Morzu Bałtyckim.

W 2015 roku Grupa poniosła nakłady na złoża B-21, B-27 oraz B-101 w kwocie 27.372 tys. zł. Nakłady w roku 2014 w kwocie 70.756 tys. zł dotyczyły złóż B-21, B-27 oraz B-28. Wartość przepływów pieniężnych z tego tytułu stanowiła kwotę 32.943 zł (w roku 2014: 64.761 tys. zł), natomiast pozostała do rozliczenia kwota zobowiązań inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 2.693 tys. zł (31 grudnia 2014: 8.110 tys. zł).

W związku z zaniechaniem inwestycji i wygaśnięciem górniczego prawa użytkowania dla obszaru Sambia E, na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa dokonała spisania nakładów na poszukiwania i ocenę zasobów węglowodorów tego obszaru w kwocie 12.123 tys. zł, patrz nota 9.4 (31 grudnia 2014: 5.937 tys. zł, spisanie nakładów dotyczących obszaru Sambia W).

W 2014 roku, w związku z bardzo niskim wolumenem potencjalnych zasobów wydobywalnych, Grupa podjęła decyzję o dokonaniu odpisu aktualizującego nakłady poniesione w 2014 roku na odwiert B-27 w wysokości 29.914 tys. zł (patrz nota 9.4 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2014) oraz na nakłady poniesione na strukturę i odwiert B-28 w wysokości 1.939 tys. zł (patrz nota 9.4). Łączna kwota dokonanych odpisów wyniosła 31.853 tys. zł (patrz nota 9.4 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2014).

Grupa zdecydowała także o całkowitej likwidacji odwiertu na złożu B-28. Spisując w 2014 roku zaniechane inwestycje Grupa wykorzystała wcześniej dokonane odpisy w kwocie 27.160 tys. zł, przez co zdarzenie nie miało wpływu na skonsolidowany wynik za rok 2014.

Ponadto, w związku z zaniechaniem inwestycji i wygaśnięciem górniczego prawa użytkowania dla obszaru Sambia W, na dzień 31 grudnia 2014 roku Grupa dokonała spisania nakładów na poszukiwania i ocenę zasobów węglowodorów tego obszaru w kwocie 5.937 tys. zł (patrz nota 9.4).

13.1.2 Rzeczowe aktywa trwale związane z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego

Polska

Złoże B-8

Nakłady na zagospodarowanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego Grupy obejmowały nakłady ponoszone na znajdujące się na Morzu Bałtyckim, położone około 70 km na północ od Jastarni złoża B-8 (w pobliżu złoża B-3).

W 2015 roku nakłady Grupy na zagospodarowanie złoża B-8 wynosiły 304.332 tys. zł (w roku 2014: 209.388 tys. zł) i dotyczyły głównie wykonania odwiertów wydobywczych i zawadniających oraz przebudowy platformy Petrobaltic i infrastruktury rurociągów przesyłowych.

W związku z uruchomieniem we wrześniu 2015 roku eksploatacji złoża B-8, Grupa dokonała reklasyfikacji nakładów na tę inwestycję do pozycji *Rzeczowych aktywów trwałych związanych z wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego*. Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość aktywów produkcyjnych związanych ze złożem B8 wynosiła 807.225 tys. zł.

Norwegia

Złoże YME

Grupa posiada 20% udział w dwóch koncesjach obejmujących złoża YME, położone 120 km na południowy zachód od wybrzeża Norwegii (Egersund), w południowej części Morza Północnego, z którego Grupa nie rozpoczęła dotąd produkcji wobec wad technicznych platformy wydobywczej MOPU (ang. „Mobile Offshore Production Unit”).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku rzeczowe aktywa trwale związane z zagospodarowaniem złoża YME obejmują nakłady spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS („LOTOS E&P Norge AS”) na zakup udziałów w koncesjach wydobywczych oraz nakłady na zagospodarowanie złoża w kwocie 1.452 mln zł (3.278 mln NOK).

W poprzednich latach w związku ze znaczącymi opóźnieniami w realizacji projektu YME, przekroczeniem zakładanych nakładów inwestycyjnych i wadliwością platformy MOPU przeznaczonej do eksploatacji złoża, Grupa dokonywała testów na utratę wartości aktywów YME skutkujących odpisami aktualizującymi z tego tytułu. Szczegółowe informacje na temat dokonanych w poprzednich latach testów oraz wynikających z nich odpisów wartości aktywów projektu YME przedstawiane były w sprawozdaniach finansowych za poprzednie lata (2012, 2013, 2014, patrz nota 13).

Jak przedstawiono w nocie 35.1 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2014, w marcu 2013 roku ówczesny operator złoża YME - spółka Talisman Energy Norge AS („Talisman”, „Operator”) i dostawca platformy MOPU przeznaczonej do eksploatacji złoża YME - spółka Single Buoy Moorings Inc. („SBM”) ogłosiły informację o zawarciu porozumienia w sprawie usunięcia wadliwej i ewakuowanej od połowy lipca 2012 roku platformy ze złoża YME oraz zakończenia obowiązywania wszystkich dotychczas zawartych pomiędzy stronami umów i porozumień w związku z realizacją tego projektu.

W związku z przedłużającym się wyborem koncepcji zagospodarowania złoża oraz brakiem decyzji partnerów konsorcjum YME co do nowego wariantu planu zagospodarowania złoża YME, Grupa w 2014 roku dokonała ponownej analizy realizowalności aktywów YME i w konsekwencji kolejnej aktualizacji wartości księgowej tej inwestycji, tym razem do wartości zerowej. W analizie uwzględniono następujące fakty:

- trwającą niepewność i ryzyka wynikające z przedłużającego się wyboru koncepcji zagospodarowania złoża YME (tzw. „PDO”, ang. „Plans for Development and Operation”), dotychczas przewidzianego w harmonogramie koncesji na koniec I kwartału 2014 roku,
- brak decyzji co do scenariusza zagospodarowania złoża YME,
- brak zatwierdzonej wersji budżetu na dalsze zagospodarowanie złoża YME,
- opóźnienie szacowanego terminu rozpoczęcia wydobycia z tego złoża.

W związku z powyższymi argumentami, w dniu 30 czerwca 2014 roku dokonano odpisania całości nakładów inwestycyjnych związanych z projektem YME. Oznacza to, że zaprezentowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2014 wartość odpisów aktualizujących, z uwzględnieniem efektu różnic kursowych, wyniosła 1.551 mln zł (3.275 mln NOK). Wartość odpisów aktualizujących dotyczących nakładów inwestycyjnych związanych z projektem YME uwzględniła zarazem objęcie odpisem aktualizującym przyrostu wartości aktywa likwidacyjnego w związku ze wskazaną przez Operatora zaktualizowaną wartością szacunku kosztów likwidacji infrastruktury wydobywczej na złożu YME, skutkującą jednoczesnym zwiększeniem wartości aktywa likwidacyjnego i odpisem w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów w kwocie 28 mln zł (55 mln NOK). W związku z powyższym strata operacyjna z tytułu odpisów wartości aktywów YME, z uwzględnieniem aktualizacji szacunków rezerwy likwidacyjnej wykazana w sprawozdaniu z całkowitych dochodów za rok 2014 wyniosła 578 mln zł (1.157 mln NOK), natomiast wpływ na wynik finansowy netto, po uwzględnieniu efektu podatku odroczonego, wyniósł 196 mln zł (392 mln NOK).

Ze względu na charakter obowiązującej umowy Joint Operating Agreement pomiędzy partnerami projektu YME oraz gwarancjami wystawionymi przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. dla rządu norweskiego do działania spółki LOTOS E&P Norge AS w zakresie poszukiwań i wydobycia na Norweskim Szelfie Kontynentalnym nie wyklucza się ponoszenia dalszych nakładów inwestycyjnych na złożo YME oraz konieczności aktualizacji wartości oczekiwanych kosztów związanych z likwidacją, w szczególności po dokonaniu wyboru koncepcji likwidacji złoża YME i uzyskaniu stosownych akceptacji przez władze norweskie dla przyjętego planu likwidacji.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku zgodnie z decyzją większościowych przedstawicieli konsorcjum, zatwierdzoną przez Ministerstwo ds. Ropy i Energii listem z dnia 30 czerwca 2015 roku, obecnie w trakcie opracowywania jest plan całkowitej likwidacji infrastruktury złoża YME, który ma być zatwierdzony przez władze norweskie do dnia 30 czerwca 2016 roku. Intencja operatora jest przedłużenie wcześniej wspomnianego terminu do końca 2016 roku celem możliwości sprawdzenia realizowalności alternatywnego scenariusza likwidacji. Wstępnie zakłada się, iż zakończenie procesu likwidacji YME nastąpi do 2019 roku.

W ocenie LOTOS E&P Norge AS, wartość wykazanej w niniejszym sprawozdaniu finansowym rezerwy na likwidację infrastruktury związanej ze złożem YME (patrz nota 30.1), odzwierciedla niezbędny poziom zaangażowania LOTOS E&P Norge AS w fazie ewentualnej realizacji scenariusza pełnej likwidacji infrastruktury do 2019 roku. Jest to konsekwencja realizowanej aktualnie fazy opracowywania planu likwidacji infrastruktury związanej ze złożem YME, przyjętej przez Konsorcjum głosami większości konsorcjantów i odzwierciedlonej w zatwierdzanym budżecie projektu, uwzględniając jednocześnie obniżenie szacunku kosztów likwidacji w latach 2016 - 2019, w związku z rynkowym obniżeniem poziomu kosztów usług serwisowych dla tego typu prac w Norwegii na skutek spadków rynkowych cen węglowodorów.

Ponadto kontynuowane są prace związane z usunięciem wadliwej platformy ze złoża YME, na które partnerzy pozyskali środki finansowe w ramach ww. porozumienia zawartego z SBM. Planowany termin dokonania operacji usunięcia platformy MOPU uległ zmianie (obecnie czerwiec 2016 roku), natomiast poziom spodziewanych, w większości już zakontraktowanych kosztów tej operacji został właściwie odzwierciedlony w niniejszym sprawozdaniu finansowym poprzez zaktualizowanie stosownych rezerw według aktualnej najlepszej wiedzy Zarządu Spółki na dzień sporządzenia sprawozdania (patrz nota 30.1).

Ze względu na dokonane odpisy aktualizujące wartość nakładów inwestycyjnych na złożo YME oraz poniesione straty i uzyskane z tego tytułu korzyści podatkowe możliwe do rozliczenia w przyszłości, na dzień 31 grudnia 2015 roku, Grupa prezentuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Łączna kwota aktywów podatkowych związanego z działalnością Grupy w Norwegii wyniosła na dzień 31 grudnia 2015 roku 677 mln zł (1.528 mln NOK). Biorąc pod uwagę norweskie przepisy podatkowe, które nie ograniczają czasowo realizacji uzyskanych wcześniej korzyści podatkowych możliwych do rozliczenia w przyszłości, a także fakt nabycia w dniu 30 grudnia 2013 roku udziałów w aktywach Heimdal oraz nabycia w dniu 30 grudnia 2015 roku udziałów w aktywach Sleipner, w tym udziałów w złożach produkcyjnych, z których Grupa osiąga przychody, Zarząd uważa, iż rozpoznane na dzień 31 grudnia 2015 roku aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego są w pełni realizowalne w wartości wykazanej w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

13.1.3 Rzeczowe aktywa trwałe związane z wydobyciem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego

Polska

Morska kopalnia ropy naftowej i gazu ziemnego na złożu B-3

Rzeczowe aktywa trwałe związane z wydobyciem ropy naftowej i gazu ziemnego w Polsce obejmują aktywa morskiej kopalni na złożu B-3, zlokalizowanym w obszarze Morza Bałtyckiego, około 70 km na północ od przylądka Rozewie. Należąca do spółki LOTOS Petrobaltic S.A. infrastruktura wydobywcza na tym złożu obejmuje platformę eksploatacyjną „Baltic Beta” oraz bezzałogową platformę głowicową „PG-1”, a także podwodne instalacje węzłów B3-6 i B3-9. Urządzenia te obsługują łącznie kilkanaście otworów eksploatacyjnych i zatłaczających.

Wydobywana ze złoża ropa naftowa (tzw. ropa Rozewie) przesyłana jest rurociągiem na tankowiec zacumowany do boi cumowniczo – przelewowej, a następnie w całości sprzedawana do Spółki. Wydobywany wraz z ropą gaz ziemny (kopalina towarzysząca) tłoczony jest gazociągami podmorskim do elektrociepłowni lądowej we Władysławowie należącej do spółki Energobaltic Sp. z o.o. (GK LOTOS Petrobaltic S.A.). W 2015 roku nakłady na morską kopalnię ropy na złożu B-3 wyniosły 2.194 tys. zł (w roku 2014: 5.751 tys. zł) i związane były głównie z okresowymi przeglądami budowlanymi platform „PG-1” oraz „Baltic Beta”.

W ocenie Zarządu, na dzień 31 grudnia 2015 roku nie było przesłanek na przeprowadzenie testu na utratę wartości aktywów morskiej kopalni ropy na złożu B-3. Prognozowane wydobycie ropy naftowej ze złoża B-3 (ok. 1 mln ton) w okresie do roku 2026 pozwala na przyjęcie założenia, iż przychody ze sprzedaży surowca wygenerują nadwyżki cenowe pozwalające na rozliczenie pozostałej do zamortyzowania wartości aktywów złoża (171.105 tys. zł). Stabilny poziom wydobycia oraz planowane wiercenie jeszcze jednego odwiertu eksploatacyjnego, w ocenie Zarządu, w pełni uzasadnia realizowalność aktywów B-3 w pełnej wysokości.

Złoże B-8

W związku z podjęciem przez Grupę decyzji o realizacji zagospodarowania złoża B-8 w formule finansowania projektu (ang. project finance), w grudniu 2013 roku utworzona została w strukturach Grupy odrębna spółka celowa - B8 spółka z ograniczoną odpowiedzialnością BALTIC spółka komandytowo-akcyjna („Spółka Celowa B8”). Spółka LOTOS Petrobaltic S.A. wniosła w 2014 roku do Spółki Celowej B8 prawo użytkowania górniczego, prawo do korzystania z informacji geologicznej oraz rzeczowy majątek trwały związany z realizacją projektu, w tym platformę wiertniczą „Petrobaltic”. Zadaniem Spółki Celowej B8 jest przeprowadzenie dalszych prac związane z zagospodarowaniem złoża, w tym przygotowanie infrastruktury podwodnej i inne zadania związane z przygotowaniem złoża do eksploatacji. W sierpniu 2014 roku Spółka Celowa B8, Polskie Inwestycje Rozwojowe S.A., Bank Gospodarstwa Krajowego i Bank Pekao S.A. zawarły umowy na finansowanie projektu B-8 w formie programu emisji obligacji. W związku z istotnym spadkiem cen ropy nastąpiła zmiana koncepcji realizacji projektu i dokumentacji projektowej przebudowy platformy oraz nie spełnienie warunków zawieszających emisję. Na dzień 31 grudnia 2015 roku finansowanie nie zostało jeszcze uruchomione. Aktualnie Spółka prowadzi rozmowy z instytucjami finansowymi na temat dostosowania warunków finansowania projektu B8 do zmienionego otoczenia makroekonomicznego oraz koncepcji realizacji projektu.

W 2015 roku nakłady Grupy na zagospodarowanie B-8 wyniosły 304.332 tys. zł i dotyczyły głównie przebudowy platformy „Petrobaltic”, infrastruktury rurociągów przesyłowych oraz odwiertów zawadniających. Łączna wartość aktywów związanych z zagospodarowaniem złoża B-8 na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 807.225 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa przeprowadziła test na utratę wartości ww. aktywów i ustaliła ich wartość odzyskiwalną na poziomie wartości użytkowej oszacowanej metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych.

Główne założenia przyjęte do ustalenia wartości odzyskiwalnej testowanych rzeczowych aktywów trwałych były następujące:

- okres prognozy przepływów pieniężnych odpowiada okresowi planowanej eksploatacji,
- stopa dyskonta odpowiada średnioważonemu kosztowi kapitału i skalkulowana została na poziomie 9,70% po uwzględnieniu opodatkowania krańcową stopą opodatkowania 19%,
- wolumeny produkcji zgodne z niezależnym raportem złożowym przygotowanym przez Miller & Lents z uwzględnieniem aktualnej informacji geologicznej,
- wolumeny sprzedaży, poziom nakładów inwestycyjnych, poziom kosztów operacyjnych oraz kosztów likwidacji złoża zgodnie z aktualnymi prognozami dotyczącymi złoża B-8.

Na potrzeby szacunków przyjęto następujące założenia cenowe:

- dla ropy naftowej w USD/bbl (za baryłkę ropy, ang. barrel of oil equivalent):

- na lata 2016 – 2019 na poziomie zgodnym z założeniami cenowymi dostępnych rynkowych scenariuszy,
- od roku 2020 ceny ropy naftowej przyjęto przy założeniu braku zmienności notowań w długim okresie kontynuując poziom zbliżony z rokiem 2019 skorygowany o indeks inflacji.

Przeprowadzone testy aktywów związanych z zagospodarowaniem złoża B-8 w 2015 roku nie wykazały konieczności rozpoznania odpisu aktualizującego, który miałyby obniżyć ich wartość.

W związku z dużą zmiennością rynku, w szczególności cen ropy naftowej, istnieje możliwość wystąpienia racjonalnie uzasadnionych zmian przyjętych założeń, które mogą spowodować konieczność aktualizacji wartości bilansowej aktywów związanych z tym złożem.

W celu określenia wpływu kluczowych czynników na wyniki testów przeprowadzono analizę wrażliwości przy następujących założeniach: cena ropy naftowej i gazu ziemnego +/- 15%, wolumen produkcji +/- 15%, kurs USD/PLN +/- 15%.

Poniżej przedstawiono szacowane zmiany odnośnie poziomu odpisów aktualizujących aktywów związanych ze złożem B-8 na zmianę kluczowych założeń:

Czynnik	Zmiana	Wpływ na poziom odpisów aktualizujących (w tysiącach złotych)	
cena ropy naftowej i gazu ziemnego	+/- 15%.	-	- 107.154
wolumen produkcji	+/- 15%.	-	- 100.299
kurs USD/PLN	+/- 15%.	-	-
stopa dyskonta	+/- 0,5%.	-	-

Norwegia

Działalność wydobywcza w Norwegii prowadzona jest przez spółkę LOTOS Production and Exploration Norge (LOTOS E&P Norge AS, GK LOTOS Petrobaltic S.A.) w obszarze Norweskiego Szelfu Kontynentalnego.

Informacja dotycząca nabycia udziałów w norweskich licencjach pola gazowego Sleipner

30 października 2015 roku spółka należąca do grupy kapitałowej GK LOTOS Petrobaltic S.A. - LOTOS Exploration and Production Norge AS („LOTOS E&P Norge AS”) zawarła umowę z ExxonMobil Exploration and Production Norway AS („Exxon”, „Sprzedający”), w sprawie nabycia pakietu aktywów na polu gazowym Sleipner zlokalizowanym na Norweskim Szelfie Kontynentalnym. W grudniu 2015 roku spółka LOTOS E&P Norge AS otrzymała wszystkie wymagane zgody organów administracyjnych w Norwegii na finalizację transakcji.

W dniu 30 grudnia 2015 roku („dzień nabycia”) spełnione zostały wszelkie warunki zawieszające wykonanie umowy i nastąpiło przeniesienie na LOTOS E&P Norge AS wszystkich korzyści i ryzyk związanych z prawem własności do nabytych aktywów Sleipner.

Pakiet aktywów Sleipner obejmuje udziały w licencjach na następujących złożach w centralnej części Morza Północnego:

Złoża	Status	Licencje	Udziały
Sleipner Ost	wydobycie	PL046 Inside	15%
Sleipner Vest	wydobycie	PL046 Outside, PL 029	15%
Gungne	wydobycie	PL046 Outside	15%
Loke	wydobycie	PL046 Outside	15%
Alfa Sentral	przygotowanie do zagospodarowania	PL046 E, F	28%
PL046 D	poszukiwanie	PL046D	28%

Sleipner stanowi jeden z kluczowych hubów gazowych (tzn. centrów dystrybucji) na Norweskim Szelfie Kontynentalnym i jest połączony systemem gazociągów m.in. z Niemcami i Wielką Brytanią.

Operatorem na wszystkich ww. złożach produkcyjnych jest koncern Statoil. Udziałowcami w tych złożach, oprócz LOTOS E&P Norge AS, są koncerny Total E&P Norge AS i ExxonMobil E&P Norway AS. Na wydobywie na przejętych złożach w 70% składa się gaz ziemny, a w 30% kondensat, czyli lekka ropa naftowa, przeznaczona m.in. do produkcji benzyn i gazu LPG. Rezerwy wydobywalne złóż produkcyjnych, przypadające na przejęte przez LOTOS Norge udziały, w kategorii rezerw 2P kształtują się na poziomie 20,8 mln boe (baryłek ekwiwalentu ropy, ang. barrel of oil equivalent).

Nabyty przez LOTOS E&P Norge AS udział w złożu Alfa Sentral jest w fazie przygotowania do zagospodarowania. Operatorem koncesji Alfa Sentral jest Statoil a udziałowcem (oprócz LOTOS E&P Norge AS) spółka Total E&P Norge AS. Zasoby wydobywalne 2C (warunkowe) przypisane udziałom LOTOS E&P Norge AS w złożu Alfa Sentral wynoszą 10,3 mln boe. Zgodnie z planami wielkość wydobycia dla udziałów przypisanych LOTOS Norge wyniesie 4 tys. boe/d (baryłek ekwiwalentu ropy dziennie). Rozpoczęcie produkcji z tego złoża planowane jest na koniec 2019 roku.

Cena umowna udziałów w koncesjach w ramach transakcji Sleipner została określona przez strony na poziomie 160 mln USD, na dzień 1 stycznia 2015 roku, który umownie określa się jako tzw. efektywną, ekonomiczną datę transakcji, co jest zgodne z brzmieniem obowiązujących w Norwegii przepisów prawa podatkowego. Zakup i sprzedaż udziałów w licencjach na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, w ramach których zaangażowanych jest wielu inwestorów, wymaga zatwierdzenia przez norweskie Ministerstwo ds. Ropy i Energii oraz Ministerstwo Finansów - w zakresie konsekwencji podatkowych. Wymóg taki nakładają ustawy o opodatkowaniu ropy naftowej, które dla stron umowy skutkują między innymi tym, że za tzw. efektywną datę transakcji dla celów podatkowych uznaje się dzień 1 stycznia oraz, że poza uzgodnioną ceną zakupu, zapłata obejmuje odpowiedni udział w kapitale obrotowym oraz kwotę rozliczeń między dotychczasowymi partnerami działania na licencjach, którego udziały są zbywane. Okres pomiędzy 1 stycznia (efektywną datą ekonomiczną transakcji), a datą faktycznego rozliczenia transakcji określa się mianem okresu przejściowego.

Po sfinalizowaniu transakcji kupujący płaci uzgodnioną cenę nabycia i odbywa się także tzw. rozliczenie pro & contra, w ramach którego strony umowy rozliczają między sobą kapitał obrotowy, kwoty rozrachunków z tytułu rozliczeń z partnerami wspólnego przedsięwzięcia na dzień 1 stycznia oraz odpowiedni udział w pieniężnych przepływach netto z tytułu licencji dokonanych w okresie przejściowym.

Zakup aktywów Sleipner według ceny umownej 160 mln USD sfinansowano i rozliczono w ramach opisanego wyżej mechanizmu pro & contra, tj. z przejętych przez LOTOS E&P Norge AS przepływów pieniężnych wygenerowanych między efektywną datą umowną zakupu (1 stycznia 2015 roku), a rzeczywistą datą finalizacji transakcji (datą nabycia, tj. 30 grudnia 2015 roku). W efekcie zastosowania tego mechanizmu LOTOS E&P Norge AS otrzymał zwrot nadwyżki rozliczenia nad ceną nabycia w wysokości 26,3 mln USD.

W związku z wysokim poziomem aktywa z tytułu podatku odroczonego w księgach LOTOS E&P Norge AS, w roku 2015 nie wystąpi konieczność zapłaty podatku dochodowego od ww. przepływów pieniężnych, a transakcja pozostaje bez wpływu na wynik finansowy Grupy w związku ze specyfiką systemu podatkowego w Norwegii.

Zaprezentowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym łączna wartość nabytych aktywów Sleipner wynosi 1.129,4 mln zł (2.548,9 mln NOK) i uwzględnia wartość aktywa likwidacyjnego w kwocie 575,2 mln zł (1.298 mln NOK). Efekt rozliczenia transakcji nabycia pakietu aktywów Sleipner w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zaprezentowano w tabeli poniżej:

Pozycja sprawozdawcza	w mln NOK	w mln PLN
I. Aktywa produkcyjne związane z wydobywaniem ropy naftowej i gazu ziemnego	846,8	375,2
II. Aktywa związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	404,1	179,0
Wartość nabytych aktywów Sleipner po uwzględnieniu pro & contra z uwzględnieniem aktywowanych kosztów transakcji i szacunkowych przyszłych płatności warunkowych (I+II)	1.250,9	554,2
III. Aktywa na likwidację związane z wydobywaniem ropy naftowej i gazu ziemnego	1.298,0	575,2
IV. Pozostałe aktywa i zobowiązania netto	82,6	36,6
Razem (I+II+III+IV)	2.631,5	1.166,0
<u>Rozliczenie ceny nabycia (A+B):</u>	<u>1.030,9</u>	<u>456,7</u>
A. Otrzymana kwota po uwzględnieniu rozliczenia pro & contra (160 mln - 186,3 mln USD)	(228,6)	(101,3)
B. Wynikająca z pro & contra kwota podatku dotycząca przepływów pieniężnych wygenerowanych w okresie przejściowym (kwota zapłacona przez Exxon, rozliczona z aktywem z tytułu podatku odroczonego LOTOS E&P Norge A.S.)	1.259,5	558,0
<u>Aktywowane koszty związane z transakcją (C+D):</u>	<u>302,6</u>	<u>134,1</u>
C. Kwota warunkowych przyszłych płatności wg umowy	285,5	126,5
D. Aktywowane koszty transakcyjne	17,1	7,6
E. Rezerwa rekultywacyjna	1.298,0	575,2
Razem (A+B+C+D+E)	2.631,5	1.166,0

Nabyte rzeczowe aktywa trwałe obejmują urządzenia infrastruktury wydobywczej (urządzenia techniczne i maszyny), natomiast pozostałe nabyte aktywa zaliczono do aktywów niematerialnych z tytułu poszukiwań i oceny zasobów mineralnych. W ramach rzeczowych aktywów trwałych Grupa ujmuje aktywo na przyszłe koszty likwidacji morskiej kopalni ropy naftowej w kwocie 575.177 tys. zł (1.298.076 tys. NOK). Wartość tego aktywa zależy od aktualizacji szacunku rezerwy utworzonej z tego samego tytułu.

Kwota ujętej przez Grupę rezerwy rekultywacyjnej stanowi najlepszy możliwy szacunek przyszłych kosztów związanych z rekultywacją terenu i została ujęta w sprawozdaniu finansowym zgodnie z wymogami MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” oraz realizacją obowiązku wynikającego z międzynarodowych wymogów dotyczących rekultywacji terenu. Szacowany okres rekultywacji w przypadku złóż objętych transakcją będzie miał miejsce w latach 2016 - 2033, w związku z czym kwota przyszłych kosztów została ustalona przez Grupę przy zastosowaniu 4% stopy dyskonta i 2% stopy inflacji. Informacje na temat rezerw na kopalnie ropy naftowej i gazu na Morzu Północnym zaprezentowano w nocie 30.1.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa dokonała analizy wrażliwości wartości aktywów pakietu Sleipner na zmiany kluczowych czynników makroekonomicznych, co zaprezentowano w poniższej tabeli:

Czynnik	Zmiana	Wpływ na poziom odpisów aktualizujących (w tysiącach złotych)	
cena ropy naftowej i gazu ziemnego	+/- 15%.	-	- 109.231
wolumen produkcji	+/- 15%.	-	- 120.934
kurs USD/PLN	+/- 15%.	-	-
stopa dyskonta	+/- 0,5%.		

Morska kopalnia gazu ziemnego i kondensatu Heimdal Złóża Skirne/Byggve, Atla i Vale

Aktywa wydobywcze Grupy zlokalizowane na obszarze Heimdal obejmują udziały w złożach gazokondensatowych: Skirne/Byggve (30%), Atla (20%) oraz Vale (25,75%) nabyte wraz z udziałem w centrum przetwarzania oraz transportu gazu i kondensatu Heimdal, tzw. hub (5%) w grudniu 2013 roku.

Całość wydobytego przez Grupę gazu ziemnego i kondensatu z ww. złóż sprzedawana jest poza Grupę za pośrednictwem systemów rurociągów do różnych punktów odbioru w Wielkiej Brytanii i Europie kontynentalnej.

Infrastruktura produkcyjna morskiej kopalni Heimdal obejmuje stacjonarną platformę eksploatacyjną „Heimdal” wraz z infrastrukturą towarzyszącą (centrum przetwarzania oraz transportu gazu i kondensatu Heimdal - tzw. hub) oraz zagłowiczone podwodnie otwory produkcyjne.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa przeprowadziła test na utratę wartości ww. aktywów i ustaliła ich wartość odzyskiwalną na poziomie wartości użytkowej oszacowanej metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych dla poszczególnych złóż z obszaru Heimdal.

Główne założenia przyjęte do ustalenia wartości odzyskiwanej testowanych rzeczowych aktywów trwałych były następujące:

- okres prognozy przepływów pieniężnych odpowiada okresowi planowanej eksploatacji,
- stopa dyskonta odpowiada średnioważonemu kosztowi kapitału i skalkulowana została na poziomie 7,33% po uwzględnieniu opodatkowania krańcową stopą opodatkowania 78% (obowiązującą w Norwegii),
- wolumeny produkcji i sprzedaży, poziom nakładów inwestycyjnych, poziom kosztów operacyjnych oraz kosztów likwidacji złoża zgodnie z prognozami operatorów danego złoża.

Na potrzeby testów na utratę wartości na dzień 31 grudnia 2015 roku w szacunkach Zarządu zostały uwzględnione dodatkowe korzyści, które zmaterializowały się w 2015 roku lub ich realizacja jest wysoce prawdopodobna, a nie były brane pod uwagę przy sporządzaniu testów na utratę wartości na dzień 31 grudnia 2014 roku:

- Heimdal hub – W okresie od grudnia 2015 roku do lutego 2016 roku operator platformy Heimdal (Statoil Petroleum AS) przeprowadził wiercenie nowego otworu produkcyjnego, którego eksploatacja zgodnie z prognozami operatora powinna rozpocząć się w 1 kwartale 2016 roku. Wielkość zasobów wynikająca z posiadanego przez Grupę udziału w platformie Heimdal wynosi blisko 0.3 mln boe (baryłek ekwiwalentu ropy, ang. barrel of oil equivalent).
- Złoże Atla - Zaobserwowano znaczące wydłużenie okresu fizycznej produkcji ze złoża. Poprzednie prognozy wskazywały na zakończenie fizycznej produkcji w roku 2015 podczas, gdy złoże nadal produkuje, a zakończenie fizycznej eksploatacji nastąpi najwcześniej w 2 kwartale 2016 roku.
- Złoże Skirne – Zgodnie z założeniami przekazanymi przez operatora złoża (Total E&P Norge AS) prognozuje się uzyskanie wyższego wolumenu produkcji węglowodorów.
- Złoże Vale – W profilu produkcji uwzględniono produkcję niskociśnieniową czyli tzw. LPP (ang. Low Pressure Production) - zarówno budżet licencji na rok 2016, jak i prognoza wieloletnia dla tego złoża przygotowana przez operatora (Centrica Resources (Norge) AS), zakłada poniesienie w 2016 roku wydatków inwestycyjnych, które umożliwią realizację produkcji niskociśnieniowej, a tym samym wydobyć dodatkowego wolumenu węglowodorów. Udział Grupy w dodatkowych zasobach wynikających z produkcji niskociśnieniowej wynosi około 1.1 mln boe.

Powyżej wymienione dodatkowe korzyści miały na tyle istotny pozytywny wpływ na szacunki Zarządu, że zminimalizowały wpływ negatywnych zmian cen ropy i gazu.

Na potrzeby szacunków przyjęto następujące założenia cenowe:

- dla ropy naftowej w USD/bbl (za baryłkę ropy):

- na lata 2016 – 2019 na poziomie zgodnym z założeniami cenowymi dostępnych rynkowych scenariuszy,
- od roku 2020 ceny ropy naftowej przyjęto przy założeniu braku zmienności notowań w długim okresie kontynuując poziom zbliżony z rokiem 2019 skorygowany o indeks inflacji,

- dla gazu ziemnego w USD/bbl (za baryłkę ropy):

- na lata 2016 – 2019 na poziomie zgodnym z założeniami cenowymi dostępnych rynkowych scenariuszy, a od roku 2020 przy założeniu braku zmienności notowań w długim okresie kontynuując poziom zbliżony z rokiem 2019 skorygowany o indeks inflacji.

Przyjęty na potrzeby testu na utratę wartości kurs USD/NOK jest kursem krzyżowym skalkulowanym na podstawie krzywych forward dla par walutowych EUR/USD oraz EUR/NOK. Zauważalne wyraźne osłabienie NOK wobec USD oraz EUR to kolejny czynnik powodujący minimalizację niekorzystnych zmian cenowych.

Przeprowadzone testy aktywów z obszaru Heimdal w 2015 roku nie wykazały konieczności rozpoznania odpisu aktualizującego, który miałby obniżyć wartość rzeczowych aktywów trwałych związanych z wydobywaniem węglowodorów.

W związku z dużą zmiennością rynku, w szczególności cen ropy naftowej i gazu ziemnego, istnieje możliwość wystąpienia racjonalnie uzasadnionych zmian przyjętych założeń i zmiany te mogą spowodować konieczność aktualizacji wartości bilansowej aktywów LOTOS E&P Norge.

W celu określenia wpływu kluczowych czynników na wyniki testów przeprowadzono analizę wrażliwości przy następujących założeniach: cena ropy naftowej i gazu ziemnego +/- 15%, wolumen produkcji +/- 15%, kurs USD/NOK +/- 15%.

Poniżej przedstawiono szacowane zmiany odnośnie poziomu odpisów aktualizujących aktywów LOTOS E&P Norge w obszarze Heimdal na zmianę kluczowych założeń:

Czynnik	Zmiana	Wpływ na poziom odpisów aktualizujących (w tysiącach złotych)	
cena ropy naftowej i gazu ziemnego	+/- 15%	-	- 25.317
wolumen produkcji	+/- 15%	-	- 25.393
kurs USD/NOK	+/- 15%	-	- 25.393
stopa dyskonta	+/- 0,5%	-	- 6.309

Na dzień 31 grudnia 2014 roku Grupa przeprowadziła test na utratę wartości ww. aktywów i ustaliła ich wartość odzyskiwalną na poziomie wartości użytkowej oszacowanej metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych dla poszczególnych złóż.

Główne założenia przyjęte do ustalenia wartości odzyskiwanej testowanych rzeczowych aktywów trwałych były następujące:

- okres prognozy przepływów pieniężnych odpowiada okresowi planowanej eksploatacji,
- stopa dyskonta odpowiada średniowazonemu kosztowi kapitału i skalkulowana została na poziomie 7,5% po uwzględnieniu opodatkowania krańcową stopą opodatkowania 78% (obowiązującą w Norwegii),
- wolumeny produkcji i sprzedaży, poziom nakładów inwestycyjnych, poziom kosztów operacyjnych oraz kosztów likwidacji złoża zgodnie z prognozami operatorów danego złoża.

Na potrzeby szacunków przyjęto następujące założenia cenowe:

- dla ropy naftowej w USD/bbl (za baryłkę ropy):

- na lata 2015 – 2018 na poziomie zgodnym z założeniami cenowymi dostępnych rynkowych scenariuszy,
- od roku 2019 ceny ropy naftowej przyjęto przy założeniu braku zmienności notowań w długim okresie kontynuując poziom zbliżony z rokiem 2018 skorygowany o indeks inflacji.

- dla gazu ziemnego w p/th (pence/thermal units):

- na lata 2015 – 2020 na poziomie zgodnym z założeniami cenowymi dostępnych rynkowych scenariuszy, a od roku 2021 przy założeniu braku zmienności notowań w długim okresie kontynuując poziom zbliżony z rokiem 2020 skorygowany o indeks inflacji.

W wyniku przeprowadzonych testów dokonano odpisu aktualizującego wartość rzeczowych aktywów trwałych związanych z wydobywaniem węglowodorów: Heimdal, Vale, Skirne, Atla w łącznej wysokości 45.854 tys. zł (91.690 tys. NOK), patrz nota 9.4 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2014.

Ponadto w wyniku opisanych wyżej testów dokonano odpisu aktualizującego wartość niematerialnych aktywów trwałych pakietu Heimdal, związanych z poszukiwaniem i oceną zasobów węglowodorów złoża Rind w kwocie 13.823 tys. zł (27.640 tys. NOK), patrz nota 15.1.1 oraz nota 9.4 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2014.

Litwa

Łądowe kopalnie ropy naftowej

Działalność wydobywcza na Litwie prowadzona jest przez grupę kapitałową AB LOTOS Geonafta (GK AB LOTOS Geonafta) w skład, której wchodzi spółki: AB LOTOS Geonafta, UAB Genciu Nafta, UAB Manifoldas. Grupa posiada także udziały we wspólnym przedsięwzięciu prowadzonym w formie spółki UAB Minijos Nafta.

Grupa posiada udziały w 17 łądowych złożach ropy naftowej na Litwie na 7 łądowych obszarach koncesyjnych (Plunge, Kłajpeda, Girkalai, Kretinga, Nausodis, Genciu oraz Gargzdai), z których 13 jest eksploatowanych.

Kluczowe aktywa ww. spółek obejmują złoża: Genciai (UAB Genciu Nafta), Girkalai, Kretinga, Nausodis (AB LOTOS Geonafta), Ablinga, Liziai, Siaures Vezaiciai, Auksoras (UAB Manifoldas), Agluonenai, Degliai, Pietu Siupariai, Pociiai, Sakuciai, Siupariai, Uoksai, Vilkyciai (UAB Minijos Nafta). Na złożach Siaures Vezaiciai, Auksoras oraz Uoksai produkcja została zawieszona.

Rzeczowe aktywa trwałe związane z działalnością wydobywczą na Litwie obejmują lądowe zakłady wydobywcze należące do spółek GK AB LOTOS Geonafra, na które składają się elementy infrastruktury wydobywczej powierzchniowej i węgłowej, obejmującej między innymi: otwory wydobywcze, pompy, rurociągi i zbiorniki na przechowywanie ropy naftowej i wody złożowej oraz z systemu separacji gazu ziemnego. Odwierty produkcyjne wyposażone są w pompy napowierzchniowe i pompy węgłowe. Transport w obrębie zakładu górniczego odbywa się poprzez system rurociągów do centrum magazynującego, skąd wydobyta ropa naftowa transportowana jest drogą lądową do terminalu morskiego w Lipawie na Łotwie, a następnie tankowcem do Gdańska, skąd sprzedawana jest Spółce.

W 2015 roku Grupa poniosła nakłady na rzeczowe aktywa trwałe związane z infrastrukturą wydobywczą na złożach litewskich w kwocie 8.290 tys. zł, natomiast w roku 2014 było to 14.902 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonego na dzień 31 grudnia 2015 roku testu na utratę wartości lądowych kopalń ropy naftowej na Litwie, Grupa dokonała odpisu z tytułu utraty wartości infrastruktury wydobywczej związanej ze złożami Ablinga i Liziai w łącznej kwocie 6.314 tys. zł (w roku 2014: 2.708 tys. zł na złożu Ablinga), patrz nota 9.4. Metoda i założenia przyjęte do ustalenia wartości odzyskiwalnej tych aktywów były zbieżne z tymi, które zastosowano do ustalenia wartości odzyskiwanej testowanych na dzień 31 grudnia 2015 roku litewskich koncesji wydobywczych, jak opisano w notce 15.1.2.

Ponadto w 2014 roku Grupa dokonała likwidacji nakładów na rzeczowe aktywa trwałe związane z odwiertem na strukturze Zvaginai w kwocie 5.772 tys. zł (patrz nota 9.4).

13.1.4 Aktywa na przyszłe koszty likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Aktywa związane z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	-	24.573
Aktywa związane z wydobyciem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	706.029	178.162
Razem	706.029	202.735

Grupa w ramach aktywów produkcyjnych związanych z wydobyciem i zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego wykazuje aktywa na przyszłe koszty likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego amortyzowanych metodą naturalną. Aktywa te ujmowane są równolegle z tworzeniem i aktualizacją rezerw na likwidację kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

		Aktywa związane z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego			Aktywa związane z wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego				Razem
w tysiącach złotych	Nota	Polska	Norwegia	Razem	Polska	Norwegia	Litwa	Razem	
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2015		28.571	129.699	158.270	72.558	266.534	2.298	341.390	499.660
Utworzenie	13.1; 30.1	-	-	-	-	605.423 ⁽¹⁾	-	605.423	605.423
Szacunek kosztów likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego	13.1; 30.1	10.054	1.485	11.539	(304)	5.480	(250)	4.926	16.465
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	(8.401)	(8.401)	-	(47.631)	(6)	(47.637)	(56.038)
Rozwiązanie aktywa z tytułu likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego	13.1; 30.1	(2.750)	-	(2.750)	-	-	-	-	(2.750)
Przeklasyfikowanie aktywów związanych z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego na aktywa produkcyjne		(35.875)	-	(35.875)	35.875	-	-	35.875	-
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2015		-	122.783	122.783	108.129	829.806	2.042	939.977	1.062.760
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2015		3.998	-	3.998	72.217	90.069	942	163.228	167.226
Amortyzacja		316	-	316	37	41.810	393	42.240	42.556
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	-	-	-	(7.869)	6	(7.863)	(7.863)
Przeklasyfikowanie aktywów związanych z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego na aktywa produkcyjne		(4.314)	-	(4.314)	4.314	-	-	4.314	-
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2015		-	-	-	76.568	124.010	1.341	201.919	201.919
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 1 stycznia 2015		-	129.699	129.699	-	-	-	-	129.699
Utworzenie	9.4	-	1.485	1.485	-	-	-	-	1.485
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	(8.401)	(8.401)	-	(1.684)	-	(1.684)	(10.085)
Wykorzystanie/Rozwiązanie		-	-	-	-	33.713	-	33.713	33.713
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 31 grudnia 2015		-	122.783	122.783	-	32.029	-	32.029	154.812
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2015		-	-	-	31.561	673.767	701	706.029	706.029

⁽¹⁾ Nabycie pakietu aktywów Sleipner w Norwegii (transakcję szerzej opisano w notce 13.1.3).

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

w tysiącach złotych	Nota	Aktywa związane z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego			Aktywa związane z wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego				Razem
		Polska	Norwegia	Razem	Polska	Norwegia	Litwa	Razem	
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2014		27.929	108.194	136.123	108.954	245.671	2.224	356.849	492.972
Utworzenie	13.1; 30.1	642	-	642	-	-	1.074	1.074	1.716
Szacunek kosztów likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego	13.1; 30.1	-	27.743	27.743	(36.396)	33.455	(844)	(3.785)	23.958
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	(6.238)	(6.238)	-	(12.592)	62	(12.530)	(18.768)
Pozostałe		-	-	-	-	-	(218)	(218)	(218)
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2014		28.571	129.699	158.270	72.558	266.534	2.298	341.390	499.660
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2014		3.998	-	3.998	67.378	-	725	68.103	72.101
Amortyzacja		-	-	-	4.839	95.129	194	100.162	100.162
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	-	-	-	(5.060)	23	(5.037)	(5.037)
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2014		3.998	-	3.998	72.217	90.069	942	163.228	167.226
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 1 stycznia 2014		-	-	-	-	-	-	-	-
Utworzenie		-	136.985	136.985	-	-	-	-	136.985
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	(7.286)	(7.286)	-	-	-	-	(7.286)
Wykorzystanie/Rozwiązanie		-	-	-	-	-	-	-	-
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 31 grudnia 2014		-	129.699	129.699	-	-	-	-	129.699
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2014		24.573	-	24.573	341	176.465	1.356	178.162	202.735

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

13.2 Rzeczowe aktywa trwale rafineryjne i pozostałe

w tysiącach złotych	Nota	Grunty	Budynki, budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu, pozostałe	Rzeczowe aktywa trwale w toku budowy	Razem
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2015 (dane przekształcone)		493.495	4.488.657	5.607.338	1.020.064	279.575	11.889.129
Zakup		-	-	1.287	5.004	462.888	469.179
Z rozliczenia rzeczowych aktywów trwałych w toku budowy		29.645	91.742	53.844	63.165	(238.396)	-
Koszty finansowania zewnętrznego	13.3	-	-	-	-	1.331	1.331
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	2	987	17.178	93	18.260
Szacunek kosztów demontażu, rekultywacji terenu i usunięcia zanieczyszczeń ⁽¹⁾		-	(2.095)	(142)	-	-	(2.237)
Sprzedaż		(1.892)	(7.217)	(11.447)	(2.484)	(262)	(23.302)
Likwidacja		(18)	(1.974)	(9.902)	(34.854)	(41)	(46.789)
Spisanie nakładów w związku z zaniechaniem inwestycji	9.4	-	-	-	-	(171)	(171)
Leasing finansowy		-	-	24	97.344	-	97.368
Przeklasyfikowanie aktywów trwałych w toku budowy na aktywa związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego ⁽³⁾		-	-	-	-	(60.577)	(60.577)
Przeklasyfikowanie aktywów trwałych w toku budowy na aktywa związane z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego ⁽⁴⁾		-	-	-	-	(30.857)	(30.857)
Pozostałe		365	1.862	(1.017)	(6.087)	(2.628)	(7.505)
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2015		521.595	4.570.977	5.640.972	1.159.330	410.955	12.303.829
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2015 (dane przekształcone)		16.762	1.299.460	1.750.284	447.678	-	3.514.184
Amortyzacja		1.897	177.529	240.036	83.133	-	502.595
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	2	707	14.080	-	14.789
Sprzedaż		-	(5.570)	(10.185)	(2.435)	-	(18.190)
Likwidacja		-	(1.139)	(9.520)	(34.359)	-	(45.018)
Leasing finansowy		-	-	-	(7.344)	-	(7.344)
Pozostałe		-	1.007	535	1.035	-	2.577
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2015		18.659	1.471.289	1.971.857	501.788	-	3.963.593
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 1 stycznia 2015 (dane przekształcone)		1.067	37.466	5.476	2.961	13.601	60.571
Utworzenie	9.4	-	9.991	976	4.881	132	15.980
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	-	7	118	3	128
Wykorzystanie/Rozwiązanie		-	(3.951)	(166)	(41)	(41)	(4.199)
Pozostałe		91	905	-	-	-	996
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 31 grudnia 2015		1.158	44.411	6.293	7.919	13.695	73.476
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2015		501.778	3.055.277	3.662.822	649.623	397.260	8.266.760

⁽¹⁾ Szacunek kosztów na rekultywację terenu i usunięcie zanieczyszczeń oraz demontażu rurociągu podwodnego eksploatowanego przez spółkę zależną Energobaltic Sp. z o.o. (GK LOTOS Petrobaltic S.A.).

⁽²⁾ W tym likwidacja zużytych części zamiennych w kwocie 19.513 tys. zł.

⁽³⁾ Dotyczy prac na obszarach koncesyjnych Gaz Południe, Gotlandia, Łeba, Rozewie, które zgodnie z decyzją kierownictwa w segmencie wydobywczym, będą kontynuowane w roku 2016. Dla koncesji Łeba i Rozewie zostały złożone wnioski o przekształcenie w koncesje łączne, tj. koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego oraz wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego.

⁽⁴⁾ Dotyczy zaliczek inwestycyjnych na nakłady związane z zagospodarowaniem złoża B-8.

⁽⁵⁾ W tym kwota 4.499 tys. zł dotycząca odpisu z tytułu utraty wartości statków eksploatowanych w GK LOTOS Petrobaltic S.A.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

w tysiącach złotych	Grunty	Budynki, budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu, pozostałe	Rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy	Razem
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2014 (dane przekształcone)	472.934	4.392.014	5.532.666	699.067	260.389	11.357.070
<i>Zakup</i>	-	47	1.202	20.029	585.101	606.379
<i>Z rozliczenia rzeczowych aktywów trwałych w toku budowy</i>	23.039	107.813	101.346	323.335	(555.533)	-
<i>Koszty finansowania zewnętrznego</i>	-	-	-	-	2.693	2.693
<i>Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych</i>	-	50	1.131	21.010	(255)	21.936
<i>Szacunek kosztów demontażu, rekultywacji terenu i usunięcia zanieczyszczeń⁽¹⁾</i>	-	(762)	-	-	-	(762)
<i>Przeklasyfikowanie do aktywów trwałych (lub grupy do zbycia) przeznaczonych do sprzedaży⁽²⁾</i>	(764)	(6.771)	(6.010)	(27.639)	-	(41.184)
<i>Sprzedaż</i>	(1.881)	(1.362)	(12.890)	(2.279)	(4.050)	(22.462)
<i>Likwidacja</i>	-	(1.782)	(11.985)	(6.964)	-	(20.731)
<i>Spisanie nakładów w związku z zaniechaniem inwestycji</i>	-	-	-	-	(226)	(226)
<i>Pozostałe</i>	167	(590)	1.878	(6.495)	(8.544)	(13.584)
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2014 (dane przekształcone)	493.495	4.488.657	5.607.338	1.020.064	279.575	11.889.129
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2014 (dane przekształcone)	15.499	1.134.001	1.531.793	387.626	-	3.068.919
<i>Amortyzacja</i>	1.530	171.185	243.783	76.004	-	492.502
<i>Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych</i>	-	8	810	16.515	-	17.333
<i>Przeklasyfikowanie do aktywów trwałych (lub grupy do zbycia) przeznaczonych do sprzedaży⁽²⁾</i>	(24)	(2.601)	(4.278)	(23.614)	-	(30.517)
<i>Sprzedaż</i>	(121)	(583)	(12.541)	(2.077)	-	(15.322)
<i>Likwidacja</i>	-	(1.630)	(10.529)	(6.471)	-	(18.630)
<i>Pozostałe</i>	(122)	(920)	1.246	(305)	-	(101)
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2014 (dane przekształcone)	16.762	1.299.460	1.750.284	447.678	-	3.514.184
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 1 stycznia 2014 (dane przekształcone)	1.045	16.021	480	1.795	13.624	32.965
<i>Utworzenie</i>	150	24.918	6.014	1.565	5	32.652
<i>Wykorzystanie/Rozwiązanie</i>	(13)	(1.968)	(1.015)	(36)	(28)	(3.060)
<i>Przeklasyfikowanie do aktywów trwałych (lub grupy do zbycia) przeznaczonych do sprzedaży⁽²⁾</i>	(115)	(1.505)	(3)	(363)	-	(1.986)
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 31 grudnia 2014 (dane przekształcone)	1.067	37.466	5.476	2.961	13.601	60.571
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2014 (dane przekształcone)	475.666	3.151.731	3.851.578	569.425	265.974	8.314.374

⁽¹⁾ Szacunek kosztów na rekultywację terenu i usunięcie zanieczyszczeń oraz demontażu rurociągu podwodnego eksploatowanego przez spółkę zależną Energobaltic Sp. z o.o. (GK LOTOS Petrobaltic S.A.).

⁽²⁾ Oddziały w Jaśle i Czechowicach-Dziedzicach, stanowiące wyodrębnione, zorganizowane części przedsiębiorstwa w Jaśle i Czechowicach-Dziedzicach, patrz nota 17.

Rzeczowe aktywa trwałe rafineryjne i pozostałe obejmują głównie składniki majątkowe Grupy związane z jej działalnością produkcyjną i handlową oraz pomocniczą. Należą do nich przede wszystkim sieć stacji paliw, tabor kolejowy, bazy magazynowe, obiekty oraz infrastruktura Rafinerii, na których między innymi znajdują się zakłady, instalacje produkcyjne, rurociągi oraz budynki administracyjno - biurowe. W grupie tej prezentowane są także pozostałe aktywa segmentu wydobywczego, w tym statki oraz wielozadaniowa mobilna platforma wiertnicza.

W 2015 roku Grupa ponosiła nakłady inwestycyjne na rzeczowe aktywa trwałe rafineryjne i pozostałe w kwocie 469.179 tys. zł. Nakłady związane były głównie z rozbudową sieci stacji paliw, flotą cystern, budową instalacji Węzła Odzysku Wodoru (WOW), instalacją opóźnionego koksowania wraz z infrastrukturą towarzyszącą (EFRA) oraz remontami klasowymi morskich jednostek pływających. W 2014 roku Grupa ponosiła nakłady inwestycyjne na rzeczowe aktywa trwałe rafineryjne i pozostałe w kwocie 606.379 tys. zł. Nakłady związane były głównie z rozbudową bazy paliw w Poznaniu, budową instalacji Węzła Odzysku Wodoru (WOW), rozbudową sieci stacji paliw oraz nabyciem wielozadaniowej platformy „LOTOS Petrobaltic”.

Odpisy z tytułu utraty wartości rafineryjnych i pozostałych rzeczowych aktywów trwałych

W 2015 roku Grupa dokonała aktualizacji wartości rafineryjnych i pozostałych rzeczowych aktywów trwałych. Odpisy z tytułu utraty wartości wynosiły ogółem 15.980 tys. zł (w roku 2014: 32.652 tys. zł), patrz nota 9.4.

W 2015 roku spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. dokonała odpisu z tytułu utraty wartości aktywów dotyczących stacji paliw w łącznej kwocie 7.812 tys. zł (w roku 2014: 15.765 tys. zł), patrz nota 9.4. Wartość odzyskiwalną aktywów trwałych sieci stacji paliw ustalono w oparciu o wartości użytkowe pojedynczych stacji stosując metodę zdyskontowanych przepływów finansowych. Wyliczenie dotyczące przyszłych przepływów pieniężnych zostało dokonane na podstawie prognoz przepływów pieniężnych na okres 5 lat, przygotowanych w oparciu o projekcje budżetowe na rok 2016 (w roku 2014: na rok 2015) oraz plan wpływów i wypływów środków pieniężnych w latach następnych w oparciu o strategię rozwoju do roku 2018. Wartość rezydualna dla zdyskontowanych przepływów pieniężnych została obliczona w oparciu o wzór renty wieczystej ze wzrostem. Zastosowano ekstrapolację dotyczącą przepływów pieniężnych wykraczających poza okres 5 lat przy użyciu stałej stopy wzrostu w wysokości 2,79% (w roku 2014: 1 %) w oparciu o ilościową prognozę dynamiki wzrostu konsumpcji paliw w Polsce w latach 2014 – 2020. Średni ważony koszt kapitału WACC netto według struktury finansowania dla spółki LOTOS Paliwa Sp. z o.o. przyjęto na poziomie 7,3% (w roku 2014: 6,13%). Indywidualnie wyliczone dla każdego ośrodka wypracowującego środki pieniężne zdyskontowane przepływy zostały ubruttowane.

Obliczenie wartości użytkowej ośrodków generujących środki pieniężne jest najbardziej wrażliwe na następujące zmienne:

- marża brutto, która bazuje na średnich wartościach marż jednostkowych w okresie poprzedzającym okres budżetowy (przyjęto średni spadek marży w stosunku do roku poprzedzającego o 6%),
- stopy dyskontowe, które odzwierciedlają ryzyka typowe dla ośrodków generujących przepływy pieniężne (przyjęto medianę kwotowań 5 letnich obligacji w PLN z listopada 2015 roku),
- wolumeny bazujące na dynamice wzrostu konsumpcji paliw (założono wzrost o 4%),
- udział w rynku w okresie budżetowym (przyjęto stabilny udział w rynku),
- stopa wzrostu zastosowana do szacowania przepływów pieniężnych poza okres budżetowy, która bazuje na ilościowej prognozie dynamiki konsumpcji paliw w Polsce w latach 2014 – 2020 opartej na raportach POPIHN, GUS, NBP i JBC w przypadku benzyn i na konsensusie prognoz rynkowych PKB. W przypadku oleju napędowego wykorzystano również konsensus prognoz rynkowych PKB i jego składowych z różnych źródeł (IBNGR, BZWBK, MILLENIUM, NBP, MG, EBOIR, WFM, OECD, KE, ERSTE GROUP).

W przypadku oszacowania wartości użytkowej stacji paliw Zarząd jest przekonany, że żadna racjonalnie możliwa zmiana jakiegokolwiek kluczowego założenia określonego powyżej nie spowoduje, iż wartość bilansowa znacząco przekroczy ich wartość odzyskiwalną.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku spółka LOTOS Asfalt Sp. z o.o. dokonała testu na utratę wartości aktywów dotyczących zakładów w Jaśle i Czechowicach. W wyniku testu spółka LOTOS Asfalt Sp. z o.o. dokonała odpisu z tytułu utraty wartości aktywów dotyczących zakładu w Jaśle w kwocie 15.893 tys. zł (patrz nota 9.4). Podstawą dokonania odpisu było założenie restrukturyzacji działalności asfaltowej po uruchomieniu Projektu EFRA, w tym zawieszenie funkcjonowania infrastruktury produkcyjnej Jasła i Czechowic, przy jednoczesnym utrzymaniu produkcji w Gdańsku. Test na utratę wartości przeprowadzono metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Analizie poddane zostały planowane przepływy w latach 2015 - 2017. Test przeprowadzono przy założeniach wzrostu wolumenu sprzedaży w latach 2016 - 2017 w związku wykorzystywaniem środków na rozbudowę infrastruktury drogowej z nowego budżetu UE do 2020 roku (o około 27% w roku 2016 w porównaniu z rokiem 2015 oraz o dalsze 9% w roku 2017 w porównaniu do roku 2016). Zakładany wzrost sprzedaży w roku 2016 wynika z nowej perspektywy budżetowej UE i harmonogramu zadań inwestycyjnych PBDK 2014 - 2020, gdzie przewiduje się znaczne nakłady na infrastrukturę drogową. Spółka uwzględniła negatywny wpływ technologii cementowej na dynamikę sprzedaży, jednak ze względu na zaawansowany proces technologiczny budowania dróg z tego materiału kumulacja robót betonowych powinna nastąpić po 2018 roku. W latach 2016 - 2017 założono utrzymanie marżowości na poziomie zbliżonym do budżetowanej na 2015 rok, średni ważony koszt kapitału WACC netto przyjęto na poziomie 9%, założono stały poziom kosztów stałych oraz stały poziom jednostkowych kosztów sprzedaży (w których skład wchodzi głównie transport), wyliczenia przeprowadzono w cenach stałych (eliminacja inflacji zarówno z przychodów/kosztów oraz stopy dyskontowej).

13.3 Pozostałe informacje dotyczące rzeczowych aktywów trwałych

w tysiącach złotych	Rzeczowe aktywa trwale użytkowane na podstawie leasingu finansowego	
	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Wartość księgowa brutto	334.209	198.557
Skumulowane umorzenie	93.403	47.328
Wartość księgowa netto	240.806	151.229

Grupa na podstawie umów leasingu finansowego użytkuje głównie aktywa związane z taboru kolejowym (segment produkcji i handlu), patrz też nota 27.4.

W poniższej tabeli przedstawiono pozycje, w których ujęto amortyzację rzeczowych aktywów trwałych:

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Koszt własny sprzedaży	590.267	654.683
Koszty sprzedaży	68.197	63.030
Koszty ogólnego zarządu	20.302	17.128
Zmiana stanu produktów oraz korekta kosztu własnego	(4.554)	16.915
Razem	674.212	751.756

W roku 2015 Grupa aktywowała w wartości rzeczowych aktywów trwałych w toku budowy kwotę 1.331 tys. zł kosztów finansowych (w roku 2014: 2.693 tys. zł), patrz nota 13.2. Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość aktywowanych kosztów finansowania w ramach rzeczowych aktywów trwałych w toku budowy wynosiła 5.050 tys. zł (31 grudnia 2014: 5.655 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku nie ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej przyszłe zobowiązania umowne Grupy dotyczące nakładów na rzeczowe aktywa trwale wynosiły 1.768.229 tys. zł i dotyczyły głównie Projektu EFRA, realizacji projektu zagospodarowania złoża B-8 (Projekt B8), rozbudowy Rafinerii o instalację Węzła Odzysku Wodoru (WOW) oraz rozbudowy sieci stacji paliw.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku nie ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej przyszłe zobowiązania umowne Grupy dotyczące nakładów na rzeczowe aktywa trwale wynosiły 808.860 tys. zł i dotyczyły głównie przebudowy platformy wiertniczej na wydobywczą w spółce LOTOS Petrobaltic S.A., projektu instalacji opóźnionego koksowania (tzw. Projekt EFRA), rozbudowy Rafinerii o instalację Węzła Odzysku Wodoru (WOW) oraz rozbudowy sieci stacji paliw.

Przyszłe zobowiązania umowne Grupy wynikają z realizacji „Programu Efektywność i Rozwój 2013-2015”.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość rzeczowych aktywów trwałych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań Grupy wynosiła 6.402.952 tys. zł (31 grudnia 2014: 7.038.347 tys. zł).

14. Wartość firmy

Wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne, co przedstawia poniższa tabela:

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Wartość firmy powstała przy nabyciu zorganizowanej części przedsiębiorstwa przez spółkę LOTOS Paliwa Sp. z o.o.:		
- LOTOS Gaz S.A. (hurtowa sprzedaż paliw)	10.009	10.009
- sieci stacji paliw ESSO	31.759	31.759
- sieci stacji paliw Slovnaft Polska	1.932	1.932
Razem	43.700	43.700
Wartość firmy powstała w wyniku nabycia jednostek:		
- LOTOS Partner Sp. z o.o.	1.862	1.862
- Energobaltic Sp. z o.o.	1.126	1.126
Razem	2.988	2.988
Razem wartość firmy	46.688	46.688

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku Grupa przeprowadziła testy na utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których alokowana była wartość firmy i testy te nie wykazały konieczności dokonywania odpisów.

Grupa określa możliwą do odzyskania wartość ośrodków wypracowujących środki pieniężne na podstawie wartości użytkowej, obliczonej przy wykorzystaniu prognozowanych przepływów pieniężnych na okres 5 lat. Wartość rezydualna dla zdyskontowanych przepływów pieniężnych została obliczona w oparciu o wzór renty wieczystej ze wzrostem. Zastosowana została ekstrapolacja przepływów pieniężnych wykraczających poza okres 5 lat przy użyciu stałej stopy wzrostu w wysokości 2,79% (w roku 2014: 1%), w oparciu o ilościową prognozę dynamiki wzrostu konsumpcji paliw w Polsce w latach 2014-2020. Stopa dyskontowa przyjęta do kalkulacji odzwierciedla średni ważony koszt kapitału WACC (ang. „Weighted Average Cost of Capital”) netto na poziomie 7,3% (w roku 2014: 6,13%). Indywidualnie wyliczone dla każdego ośrodka wypracowującego środki pieniężne zdyskontowane przepływy pieniężne zostały ubruttowione.

Najbardziej istotnymi czynnikami wpływającymi na szacunek wartości użytkowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne były: marża brutto, stopa dyskonta, prognoza wolumenów, założenia dotyczące udziału w rynku w okresie budżetowym oraz szacowana stopa wzrostu po okresie prognozy.

W przekonaniu Grupy żadna racjonalna zmiana kluczowych parametrów określonych powyżej nie spowoduje utraty wartości firmy.

15. Pozostałe aktywa niematerialne

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014 (dane przekształcone)
<i>Aktywa niematerialne związane z poszukiwaniem, zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego</i>		
Aktywa związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	343.367	196.676
Koncesje związane z zagospodarowaniem i wydobywaniem ropy naftowej i gazu ziemnego	133.478	208.287
Razem	476.845	404.963
<i>Pozostałe aktywa niematerialne</i>		
Licencje, patenty, koncesje, znaki towarowe	97.017	101.251
Pozostałe	34.047	47.473
Aktywa niematerialne w realizacji	9.822	3.771
Razem	140.886	152.495
Razem	617.731	557.458

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

15.1 Aktywa niematerialne związane z poszukiwaniem i oceną oraz zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego

w tysiącach złotych	Nota	Aktywa związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego				Koncesje związane z zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego			Razem
		Polska	Norwegia	Litwa	Razem	Polska	Litwa	Razem	
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2015		13.012	314.806	10.213	338.031	15.721	492.231	507.952	845.983
Zakup		15	8.100	-	8.115	-	-	-	8.115
Nabycie aktywów Sleipner ⁽¹⁾		-	188.471	-	188.471	-	-	-	188.471
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	(29.291)	(2)	(29.293)	-	(74)	(74)	(29.367)
Spisanie nakładów w związku z zaniechaniem inwestycji	9.4	(3.149) ⁽²⁾	(14.846) ⁽³⁾	-	(17.995)	-	-	-	(17.995)
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2015		9.878	467.240	10.211	487.329	15.721	492.157	507.878	995.207
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2015		7.277	-	-	7.277	4.948	169.511	174.459	181.736
Amortyzacja		3.663	-	-	3.663	2.810	18.255	21.065	24.728
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	-	-	-	-	309	309	309
Spisanie nakładów w związku z zaniechaniem inwestycji	9.4	(2.894) ⁽²⁾	-	-	(2.894)	-	-	-	(2.894)
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2015		8.046	-	-	8.046	7.758	188.075	195.833	203.879
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 1 stycznia 2015		-	134.078	-	134.078	-	125.206	125.206	259.284
Utworzenie	9.4	235 ⁽⁴⁾	-	10.027 ⁽⁵⁾	10.262	-	52.419 ⁽⁶⁾	52.419	62.681
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	(8.608)	184	(8.424)	-	942	942	(7.482)
Wykorzystanie/Rozwiązanie		-	-	-	-	-	-	-	-
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 31 grudnia 2015		235	125.470	10.211	135.916	-	178.567	178.567	314.483
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2015		1.597	341.770	-	343.367	7.963	125.515	133.478	476.845

⁽¹⁾ Licencje Alfa Sentral i PL046 nabyte w ramach pakietu aktywów Sleipner w Norwegii (kwota 404.096 tys. NOK, transakcję szerzej opisano w nocie 13.1.3).

⁽²⁾ Nakłady związane z poszukiwaniem i oceną zasobów obszaru Sambia E.

⁽³⁾ Nakłady związane z aktywami Heimdal na licencji Fulla (PL362 i PL035B) oraz PL503.

⁽⁴⁾ Aktywa związane z obszarem Słupsk.

⁽⁵⁾ Nakłady na badania sejsmiczne.

⁽⁶⁾ Aktywa związane ze złożami Kretinga, Nausodis, Girkalai, Vezaiciai i Liziai.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

w tysiącach złotych	Aktywa związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego				Koncesje związane z zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego			Razem
	Polska	Norwegia	Litwa	Razem	Polska	Litwa	Razem	
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2014	9.608	297.589	11.645	318.842	6.459	477.207	483.666	802.508
Zakup	5.119	27.278	39	32.436	3.183	-	3.183	35.619
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	(14.801)	293	(14.508)	-	13.260	13.260	(1.248)
Przeklasyfikowanie aktywów związanych z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego na aktywa produkcyjne ⁽¹⁾	-	-	(1.764)	(1.764)	-	1.764	1.764	-
Spisanie nakładów w związku z zaniechaniem inwestycji	(1.172)	-	-	(1.172)	-	-	-	(1.172)
Pozostałe	(543)	4.740	-	4.197	6.079	-	6.079	10.276
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2014	13.012	314.806	10.213	338.031	15.721	492.231	507.952	845.983
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2014	7.215	-	-	7.215	3.566	124.828	128.394	135.609
Amortyzacja	1.777	-	-	1.777	164	40.517	40.681	42.458
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	-	-	4.166	4.166	4.166
Spisanie nakładów w związku z zaniechaniem inwestycji	(1.172)	-	-	(1.172)	-	-	-	(1.172)
Pozostałe	(543)	-	-	(543)	1.218	-	1.218	675
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2014	7.277	-	-	7.277	4.948	169.511	174.459	181.736
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 1 stycznia 2014	-	125.951	-	125.951	-	22.235	22.235	148.186
Utworzenie	-	14.439	-	14.439	-	100.604	100.604	115.043
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	(6.312)	-	(6.312)	-	2.367	2.367	(3.945)
Wykorzystanie/Rozwiązanie	-	-	-	-	-	-	-	-
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 31 grudnia 2014	-	134.078	-	134.078	-	125.206	125.206	259.284
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2014	5.735	180.728	10.213	196.676	10.773	197.514	208.287	404.963

⁽¹⁾ Aktywa z tytułu poszukiwań i oceny zasobów mineralnych dla których potwierdzono techniczną wykonalność i ekonomiczną zasadność wydobywania.

⁽²⁾ Prace sejsmiczne na złożu Abbinga.

⁽³⁾ Koncesje i prawo użytkowania górniczego obszaru Sambia W.

15.1.1 Aktywa niematerialne związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego

Grupa klasyfikuje aktywa niematerialne z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych do czasu gdy uzyska pewność technicznej wykonalności i ekonomicznej zasadności wydobywania tych zasobów.

Polska

Nakłady poniesione przez Grupę w 2015 roku na przedłużenie koncesji i związanych z nimi praw użytkowania górniczego wyniosły 15 tys. zł (2014: 5.119 tys. zł). Wartość przepływów pieniężnych z tego tytułu stanowiła kwotę 3.754 tys. zł (w roku 2014: 24 tys. zł), natomiast pozostała do rozliczenia kwota zobowiązań inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 1.356 tys. zł (31 grudnia 2014: 5.095 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wygasła koncesja oraz prawo użytkowania górniczego obszaru Sambia E. Wartość zlikwidowanych nakładów na aktywa niematerialne związane z tym obszarem wynosiła 3.149 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku wygasła koncesja oraz prawo użytkowania górniczego obszaru Sambia W. Wartość zlikwidowanych nakładów na aktywa niematerialne związane z tym obszarem wynosiła 1.172 tys. zł.

Norwegia

Nakłady na aktywa niematerialne związane z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych w Norwegii w 2015 roku wynosiły 196.571 tys. zł i dotyczyły nabycia pakietu aktywów na polu gazowym Sleipner (188.471 tys. zł, patrz nota 13.1.3) oraz inwestycji w aktywa Heimdal (4.308 tys. zł) i pozostałe złoża norweskie (3.792 tys. zł). Nabycie aktywów pakietu Sleipner odbyło się na zasadach pro & contra (patrz nota 13.1.3), co umożliwiło rozliczenie całej ceny transakcji poprzez wykorzystanie aktywa podatkowego spółki LOTOS E&P Norge AS, bez wypływu środków pieniężnych. Natomiast rozliczenia z tytułu prowadzonych wspólnie z innymi udziałowcami prac na złożach obszaru Heimdal odbywały się między operatorem a konsorcjantami na zasadzie przedpłat (ang. „cash calls”), które były następnie rozliczane za pomocą rachunków operatora (ang. „billings”) w ślad za zrealizowaniem kolejnych działań i w związku z tym na dzień kończący okres sprawozdawczy poczynione w roku 2015 nakłady były opłacone i nie występowały żadne zobowiązania inwestycyjne z tego tytułu.

W ramach nabycia pakietu aktywów złożowych w polu gazowym Sleipner Grupa nabyła udział w złożu PL046D oraz w złożu Alfa Sentral, które jest w fazie przygotowania do zagospodarowania. Rozpoczęcie produkcji z tego złoża planowane jest na 2020 rok.

Nakłady na poszukiwania i ocenę zasobów węglowodorów w ramach koncesji Heimdal wyniosły w 2014 roku 21.518 tys. zł i dotyczyły głównie licencji Trell (PL 102FG).

Na dzień 31 grudnia 2014 roku dokonano odpisu aktualizującego aktywa niematerialne związane ze złożem Rind w łącznej wysokości 13.823 tys. zł (27.640 tys. NOK), patrz nota 9.4.

Ponadto w roku 2014 Grupa dokonała odpisu z tytułu utraty wartości skapitalizowanych kosztów badań wykonanych w ramach koncesji poszukiwawczych PL 498 oraz PL 497 na Morzu Północnym. Wartość odpisu z tytułu utraty wartości tych koncesji wyniosła 616 tys. zł (1.231 tys. NOK), patrz nota 9.4.

Litwa

W wyniku przeprowadzonych testów, na dzień 31 grudnia 2015 roku, dokonano odpisu aktualizującego wartość nakładów na badania sejsmiczne na złożach spółki UAB Manifolds w wysokości 10.027 tys. zł (patrz nota 9.4).

15.1.2 Koncesje związane z zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego

Litwa

Grupa posiada udziały w 17 lądowych złożach ropy naftowej na Litwie na 7 lądowych obszarach koncesyjnych (Plunge, Klajpeda, Girikalai, Kretinga, Nausodis, Genciu oraz Gargzdai, z których 13 jest eksploatowane).

Działalność wydobywcza realizowana jest przez spółki GK AB LOTOS Geonafta (AB LOTOS Geonafta, UAB Genciu Nafta, UAB Manifolds). Ponadto Grupa posiada udziały we wspólnym przedsięwzięciu UAB Minijos Nafta.

Kluczowe aktywa ww. spółek obejmują złoża: Genciai (UAB Genciu Nafta), Girikalai, Kretinga, Nausodis (AB LOTOS Geonafta), Abilinga, Liziai, Siaures Vezaiciai, Auksoras (UAB Manifolds), Agluonenai, Degliai, Pietu Siupariai, Pociiai, Sakuciai, Siupariai, Uoksai, Vilkyčiai (UAB Minijos Nafta). Na złożach Siaures Vezaiciai, Auksoras oraz Uoksai produkcja została zawieszona.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku przeprowadzono testy na utratę wartości poszczególnych licencji produkcyjnych w spółkach GK AB LOTOS Geonafta: AB LOTOS Geonafta (złoża Girikalai, Kretinga, Nausodis) oraz UAB Manifolds (złoża Vėžaičiai, Ližiai, Abilinga).

Grupa ustaliła wartość odzyskiwalną testowanych aktywów na poziomie ich wartości użytkowej oszacowanej metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych.

Główne założenia przyjęte do ustalenia wartości odzyskiwanej testowanych aktywów niematerialnych na Litwie na dzień 31 grudnia 2015 roku były następujące:

- okres prognozy przepływów pieniężnych odpowiada okresowi planowanej eksploatacji,
- stopa dyskonta odpowiada średnioważonemu kosztowi kapitału i skalkulowana została na poziomie 10,1%,
- wolumeny produkcji zgodne z niezależnym raportem złożowym przygotowanym przez Miller & Lents z uwzględnieniem aktualnej informacji geologicznej,
- poziom nakładów inwestycyjnych odpowiada prognozowanej wielkości produkcji.

Na potrzeby szacunków przyjęto następujące założenia cen ropy naftowej w USD/bbl (za baryłkę ropy):

- na lata 2016 – 2019 na poziomie zgodnym z założeniami cenowymi dostępnymi rynkowych scenariuszy,
- od roku 2020 ceny ropy naftowej przyjęto przy założeniu braku zmienności notowań w długim okresie kontynuując poziom zbliżony z rokiem 2019 skorygowany o indeks inflacji.

W wyniku przeprowadzonych testów, na dzień 31 grudnia 2015 roku, dokonano odpisu aktualizującego wartość koncesji wydobywczych związanych ze złożami: Kretinga, Nausodis, Girkalai, Vežaičiai oraz Liziai w wysokości 52.419 tys. zł oraz odpisu z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych infrastruktury wydobywczej związanej ze złożami Ablinga oraz Liziai w łącznej kwocie 6.314 tys. zł, patrz nota 13.1.3.

W związku z dużą zmiennością rynku, w szczególności cen ropy naftowej, istnieje możliwość wystąpienia racjonalnie uzasadnionych zmian przyjętych założeń i zmiany te mogą spowodować konieczność aktualizacji wartości bilansowej aktywów GK AB LOTOS Geonafta.

W celu określenia wpływu kluczowych czynników na wyniki testów przeprowadzono analizę wrażliwości przy następujących założeniach: cena ropy naftowej +/- 15%, wolumen produkcji +/- 15%, kurs USD/EUR +/- 15%.

Poniżej przedstawiono szacowane zmiany odnośnie poziomu odpisów aktualizujących aktywa GK AB LOTOS Geonafta na zmianę kluczowych założeń:

Czynnik	Zmiana	Wpływ na poziom odpisów aktualizujących (w tysiącach złotych)	
cena ropy naftowej i gazu ziemnego	+/- 15%	+ 39.969	- 40.011
wolumen produkcji	+/- 15%	+ 48.449	- 48.551
kurs USD/EUR	+/- 15%	+ 45.313	- 45.406
stopa dyskonta	+/- 0,5%	- 3.448	+ 3.567

Na dzień 31 grudnia 2014 roku przeprowadzono testy na utratę wartości poszczególnych licencji produkcyjnych w spółkach GK AB LOTOS Geonafta: AB LOTOS Geonafta (złoża Girkalai, Kretinga, Nausodis) oraz UAB Manifolds (złoża Vėžaičiai, Ližiai, Ablinga).

Grupa ustaliła wartość odzyskiwalną testowanych aktywów na poziomie ich wartości użytkowej oszacowanej metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych.

Główne założenia przyjęte do ustalenia wartości odzyskiwanej testowanych aktywów niematerialnych na Litwie na dzień 31 grudnia 2014 roku były następujące:

- okres prognozy przepływów pieniężnych odpowiada okresowi planowanej eksploatacji,
- stopa dyskonta odpowiada średnioważonemu kosztowi kapitału i skalkulowana została na poziomie 10%,
- wolumeny produkcji zgodne z niezależnym raportem złożowym przygotowanym przez Miller & Lents z uwzględnieniem aktualnej informacji geologicznej,
- poziom nakładów inwestycyjnych odpowiada prognozowanej wielkości produkcji.

Na potrzeby szacunków przyjęto następujące założenia cen ropy naftowej w USD/bbl (za baryłkę ropy):

- na lata 2015 – 2018 na poziomie zgodnym z założeniami cenowymi dostępnymi rynkowego scenariusza,
- od roku 2019 ceny ropy naftowej przyjęto scenariusz braku zmienności notowań kontynuując poziom zbliżony z rokiem 2018 skorygowany o indeks inflacji.

W wyniku przeprowadzonych testów, na dzień 31 grudnia 2014 roku, dokonano odpisu aktualizującego wartość koncesji wydobywczych związanych ze złożami: Girkalai, Kretinga, Vėžaičiai, Ližiai, Ablinga w łącznej wysokości 100.604 tys. zł oraz odpisu z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych infrastruktury wydobywczej związanej ze złożem Ablinga w kwocie 2.708 tys. zł, patrz nota 13.1.3 i nota 9.4.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

15.2 Pozostałe aktywa niematerialne

w tysiącach złotych	Patenty, znaki towarowe, koncesje i licencje	Pozostałe	Aktywa niematerialne w realizacji	Razem
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2015 (dane przekształcone)	192.477	73.369	12.804	278.650
<i>Zakup</i>	-	155	12.210	12.365
<i>Z rozliczenia aktywów niematerialnych w realizacji</i>	5.721	458	(6.179)	-
<i>Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych</i>	-	(1.158)	-	(1.158)
<i>Koszty finansowania zewnętrznego</i>	-	-	52	52
<i>Sprzedaż</i>	-	-	(30)	(30)
<i>Likwidacja</i>	(154)	(7.790) ⁽¹⁾	-	(7.944)
<i>Pozostałe</i>	(137)	(368)	(2)	(507)
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2015	197.907	64.666	18.855	281.428
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2015 (dane przekształcone)	91.219	25.888	-	117.107
<i>Amortyzacja</i>	9.816	5.812	-	15.628
<i>Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych</i>	-	(485)	-	(485)
<i>Likwidacja</i>	(152)	(627)	-	(779)
<i>Pozostałe</i>	-	6	-	6
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2015	100.883	30.594	-	131.477
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 1 stycznia 2015 (dane przekształcone)	7	8	9.033	9.048
<i>Utworzenie</i>	-	17	-	17
<i>Wykorzystanie/Rozwiązanie</i>	-	-	-	-
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 31 grudnia 2015	7	25	9.033	9.065
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2015	97.017	34.047	9.822	140.886

⁽¹⁾ W tym likwidacja uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) w kwocie 7.163 tys. zł, zużytych na własne potrzeby.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

w tysiącach złotych	Patenty, znaki towarowe, koncesje i licencje	Pozostałe	Aktywa niematerialne w realizacji	Razem
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2014 (dane przekształcone)	175.733	67.118	19.143	261.994
<i>Zakup</i>	-	2.440	15.341	17.781
<i>Z rozliczenia aktywów niematerialnych w realizacji</i>	17.048	4.742	(21.790)	-
<i>Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych</i>	-	(837)	-	(837)
<i>Przeklasyfikowanie do aktywów trwałych (lub grupy do zbycia) przeznaczonych do sprzedaży⁽¹⁾</i>	(114)	-	-	(114)
<i>Koszty finansowania zewnętrznego</i>	-	-	110	110
<i>Sprzedaż</i>	-	4	-	4
<i>Likwidacja</i>	(40)	(38)	-	(78)
<i>Pozostałe</i>	(150)	(60)	-	(210)
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2014 (dane przekształcone)	192.477	73.369	12.804	278.650
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2014 (dane przekształcone)	82.123	20.615	-	102.738
<i>Amortyzacja</i>	9.222	5.505	-	14.727
<i>Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych</i>	-	(267)	-	(267)
<i>Przeklasyfikowanie do aktywów trwałych (lub grupy do zbycia) przeznaczonych do sprzedaży⁽¹⁾</i>	(86)	-	-	(86)
<i>Sprzedaż</i>	-	4	-	4
<i>Likwidacja</i>	(40)	(21)	-	(61)
<i>Pozostałe</i>	-	52	-	52
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2014 (dane przekształcone)	91.219	25.888	-	117.107
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 1 stycznia 2014 (dane przekształcone)	3	26	9.033	9.062
<i>Utworzenie</i>	4	-	-	4
<i>Wykorzystanie/Rozwiązanie</i>	-	(18)	-	(18)
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 31 grudnia 2014 (dane przekształcone)	7	8	9.033	9.048
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2014 (dane przekształcone)	101.251	47.473	3.771	152.495

⁽¹⁾ Oddziały w Jasle i Czechowicach-Dziedzicach, stanowiące wyodrębnione, zorganizowane części przedsiębiorstwa w Jasle i Czechowicach-Dziedzicach, patrz nota 17.

Pozostałe aktywa niematerialne obejmują licencje dotyczące procesów technologicznych, w tym licencje na korzystanie z rozwiązań technologicznych używanych w Rafinerii, koncesje na wytworzenie, magazynowanie oraz obrót paliwami, licencje na programy komputerowe, patenty, znaki towarowe oraz nabyte prawa do emisji dwutlenku węgla CO₂.

15.3 Pozostałe informacje dotyczące aktywów niematerialnych

W poniższej tabeli przedstawiono pozycje, w których ujęto amortyzację aktywów niematerialnych:

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Koszt własny sprzedaży	21.565	42.570
Koszty sprzedaży	572	530
Koszty ogólnego zarządu	18.420	14.447
Zmiana stanu produktów oraz korekta kosztu własnego	(201)	(362)
Razem	40.356	57.185

W 2015 roku wartość aktywów finansowania zewnętrznego w aktywach niematerialnych w realizacji wynosiła 52 tys. zł (w roku 2014: 110 tys. zł). Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość aktywów finansowania zewnętrznego w aktywach niematerialnych w realizacji wynosiła 114 tys. zł (31 grudnia 2014 roku: 64 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość aktywów niematerialnych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań Grupy wynosiła 135.528 tys. zł (31 grudnia 2014: 155.525 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku nie ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej przyszłe zobowiązania umowne Grupy dotyczące nakładów na aktywa niematerialne wynosiły 5.585 tys. zł i dotyczyły opłaty za oprogramowanie systemu sterowania wsparcia technicznego. Na dzień 31 grudnia 2014 roku przyszłe zobowiązania umowne Grupy dotyczące nakładów na aktywa niematerialne wynosiły 552 tys. zł i dotyczyły licencji komputerowych.

16. Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności

Grupa posiada udziały we wspólnych przedsięwzięciach wycenianych metodą praw własności, do których należą:

- Umowa joint venture Grupy LOTOS S.A. z BP Europe SE na prowadzenie działalności w zakresie dostaw paliwa lotniczego przez spółkę **LOTOS - Air BP Polska Sp. z o.o.**
- Umowa współpracy spółek LOTOS Petrobaltic S.A. oraz CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. w zakresie zagospodarowania i eksploatacji złóż gazokondensatowych B-4 i B-6 na Morzu Bałtyckim realizowana przez spółki celowe **Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp.k. oraz Baltic Gas Sp. z o.o.** (Komplementariusz).
- Wspólne przedsięwzięcie w zakresie działalności poszukiwawczo-wydobywczej ropy naftowej na terytorium Litwy realizowane w formie spółki **UAB Minijos Nafta**.

Podstawowe informacje dotyczące wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności opisano w nocie 2.

	Procentowy udział Grupy we własności jednostek		Wartość bilansowa udziałów (w tysiącach złotych)	
	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Segment produkcji i handlu				
LOTOS - Air BP Polska Sp. z o.o.	50,00%	50,00%	16.274	14.551
Segment wydobywczy (GK LOTOS Petrobaltic S.A.)				
Baltic Gas Sp. z o.o.	49,99%	49,99%	11	12
Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp.k. ⁽¹⁾	43,96%	62,40%	54.460	51.433
UAB Minijos Nafta	49,99%	49,99%	-	33.603
Razem			70.745	99.599

⁽¹⁾ Udział we własności jednostki ustalono na podstawie wartości wkładów wniesionych przez poszczególnych wspólników do sumy wszystkich wkładów na dzień 31 grudnia 2015 roku:

- Baltic Gas Sp. z o.o. (Komplementariusz) 0,001%, (31 grudnia 2014: 0,001%),
- LOTOS Petrobaltic S.A. (Komandytariusz) 43,968% (31 grudnia 2014: 62,403%),
- CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. („CalEnergy”) (Komandytariusz) 56,031% (31 grudnia 2014: 37,596%).

Procentowy udział Grupy we własności jednostki Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp. k. pośrednio współkontrolowanej wynosi 43,96% (31 grudnia 2014: 62,40%).

w tysiącach złotych	Udział Grupy w wynikach netto jednostek	
	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Segment produkcji i handlu		
LOTOS - Air BP Polska Sp. z o.o.	1.755	185
Segment wydobywczy (GK LOTOS Petrobaltic S.A.)		
Baltic Gas Sp. z o.o.	(21)	(25)
Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp.k. ⁽¹⁾	(644)	(711)
UAB Minijos Nafta	(32.156) ⁽²⁾	(23.914) ⁽²⁾
Razem	(31.066)	(24.465)

⁽¹⁾ W umowie spółki określono uczestniczenie wspólników w zyskach i stratach spółki Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy sp.k. w następujący sposób:

- Baltic Gas Sp. z o.o. posiada 0,001% udziału w zyskach i 100% w stratach,
- LOTOS Petrobaltic S.A. posiada 50,9995% udziału w zyskach
- CalEnergy posiada 48,9995% udziału w zyskach.

W związku z powyższym, w rozumieniu regulacji MSSF spółka Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy sp.k. jest podmiotem wspólnie kontrolowanym (wspólne przedsięwzięcie wyceniane metodą praw własności zgodnie z MSSF 11) przez Grupę.

⁽²⁾ W tym wartości odpisu aktualizującego udziały w spółce UAB Minijos Nafta w kwocie 28.457 tys. zł (w roku 2014: 21.983 tys. zł), patrz nota 16.1.

16.1 Zmiana stanu udziałów we wspólnych przedsięwzięciach wycenianych metodą praw własności

Segment produkcji i handlu

LOTOS – Air BP Polska Sp. z o.o. w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Stan na początek okresu	14.551	14.419
Udział w zysku/(stracie) netto	1.755	185
Udział w innych całkowitych dochodach/(stratach) netto (straty aktuarialne z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia)	16	(30)
Udział w stratach z tytułu transakcji wewnątrzgrupowych	(48)	(23)
Stan na koniec okresu	16.274	14.551

Segment wydobywczy (GK LOTOS Petrobaltic S.A.)

Baltic Gas Sp. z o.o. w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Stan na początek okresu	12	7
Podwyższenie kapitału	20	30
Udział w stracie netto	(21)	(25)
Stan na koniec okresu	11	12

Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy sp.k. w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Stan na początek okresu	51.433	51.796
Podwyższenie wniesionych wkładów	3.671	348
Udział w stracie netto	(644)	(711)
Stan na koniec okresu	54.460	51.433

W 2015 roku wydatki z tytułu wniesionych wkładów pieniężnych do spółki Baltic Gas Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp.k. wyniosły łącznie 3.878 tys. zł, z czego kwota 207 tys. zł dotyczyła wniesionych wkładów w roku 2014 (w roku 2014: 309 tys. zł). Wydatki z tytułu ww. wkładów wykazano w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych z działalności inwestycyjnej w pozycji Wniesienie wkładów pieniężnych – wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

UAB Minijos Nafta w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Stan na początek okresu	33.603	63.576
Wypłata dywidendy	(837)	(7.280)
Udział w stracie netto:	(32.156)	(23.914)
- udział w stracie netto wspólnego przedsięwzięcia	(3.699)	(1.931)
- odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości udziałów we wspólnym przedsięwzięciu	(28.457)	(21.983)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(610)	1.221
Stan na koniec okresu	-	33.603

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku przeprowadzono testy na utratę wartości udziałów spółki UAB Minijos Nafta (GK AB LOTOS Geonaftha). Grupa ustaliła wartość odzyskiwalną testowanych aktywów na poziomie ich wartości użytkowej oszacowanej metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych.

Główne założenia przyjęte do ustalenia wartości odzyskiwanej testowanych aktywów są zbieżne z założeniami przyjętymi do ustalenia wartości odzyskiwanej testowanych na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku poszczególnych licencji produkcyjnych związanych z koncesjami litewskimi w spółkach GK AB LOTOS Geonaftha, patrz nota 15.1.2.

W wyniku przeprowadzonych testów na utratę wartości Grupa dokonała w roku 2015 oraz 2014 odpisu aktualizującego udziały spółki UAB Minijos Nafta. W 2015 roku odpis aktualizujący wynosił 28.457 tys. zł (w roku 2014: 21.983 tys. zł) i skorygował wartość inwestycji do zera. W skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów dokonane odpisy z tytułu utraty wartości udziałów zostały ujęte w pozycji *Udział w wynikach netto wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności*.

16.2 Skrócone informacje dotyczące wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	LOTOS – Air BP Polska Sp. z o.o.	Baltic Gas Sp. z o.o.	Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy sp.k.	UAB Minijos Nafta
w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015			
Przychody ze sprzedaży	221.388	-	-	31.658
Koszt własny sprzedaży	(197.125)	-	(626)	(33.124)
Zysk/(Strata) na sprzedaży	24.263	-	(626)	(1.466)
Koszty sprzedaży	(15.175)	-	-	(824)
Koszty ogólnego zarządu	(4.476)	(42)	(730)	(5.144)
Pozostałe przychody i koszty (netto)	(159)	-	-	45
Zysk/(Strata) operacyjny/(a)	4.453	(42)	(1356)	(7.389)
Przychody i koszty finansowe (netto)	(101)	-	68	(164)
Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem	4.352	(42)	(1.288)	(7.553)
Podatek dochodowy	(842)	-	-	2
Zysk/(Strata) netto	3.510	(42)	(1.288)	(7.551)
Inne całkowite dochody/(straty) netto	32	-	-	-
Całkowite dochody/(straty) ogółem	3.542	(42)	(1.288)	(7.551)
Amortyzacja	(820)	-	(626)	(9.882)

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	LOTOS – Air BP Polska Sp. z o.o.	Baltic Gas Sp. z o.o.	Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy sp.k.	UAB Minijos Nafta
w tysiącach złotych				
za rok zakończony 31 grudnia 2014				
Przychody ze sprzedaży	478.279	-	-	57.212
Koszt własny sprzedaży	(457.504)	-	(626)	(47.228)
Zysk/(Strata) na sprzedaży	20.775	-	(626)	9.984
Koszty sprzedaży	(15.849)	-	-	(1.088)
Koszty ogólnego zarządu	(4.347)	(50)	(615)	(14.488)
Pozostałe przychody i koszty (netto)	56	-	(123)	(148)
Strata operacyjna	635	(50)	(1.364)	(5.740)
Przychody i koszty finansowe (netto)	(137)	-	(58)	289
Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem	498	(50)	(1.422)	(5.451)
Podatek dochodowy	(129)	-	-	1.076
Strata netto	369	(50)	(1.422)	(4.375)
Inne całkowite dochody/(straty) netto	(60)	-	-	-
Całkowite dochody/(straty) ogółem	309	(50)	(1.422)	(14.995)
Amortyzacja	(779)	-	(626)	(10.900)

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	LOTOS – Air BP Polska Sp. z o.o.	Baltic Gas Sp. z o.o.	Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy sp.k.	UAB Minijos Nafta
w tysiącach złotych				
31 grudnia 2015				
Aktywa trwałe	10.698	1	125.589	66.077
Aktywa obrotowe, w tym:	29.232	31	8.700	15.025
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	12.790	5	6.359	6.946
Aktywa razem	39.930	32	134.289	81.102
Zobowiązania długoterminowe	4.228	-	-	18.274
Zobowiązania krótkoterminowe	16.487	11	9.918	4.860
Zobowiązania razem	20.715	11	9.918	23.134
Aktywa netto	19.215	21	124.371	57.968
	50%	49,99%	*	49,99%
Udział w aktywach netto	9.608	11	54.460	28.978
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości udziałów	-	-	-	28.978
Wycena do wartości godziwej	6.736 ⁽¹⁾	-	-	-
Eliminacja transakcji wewnątrzgrupowych	(70)	-	-	-
Udział we wspólnych przedsięwzięciach	16	11	54.460	-

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	LOTOS – Air BP Polska Sp. z o.o.	Baltic Gas Sp. z o.o.	Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy sp.k.	UAB Minijos Nafta
w tysiącach złotych	31 grudnia 2014			
Aktywa trwałe	11.598	1	97.869	122.455
Aktywa obrotowe, w tym:	37.046	25	7.596	13.401
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	6.220	9	3.375	2.791
Aktywa razem	48.644	26	105.465	135.856
Zobowiązania długoterminowe	5.081	-	-	18.031
Zobowiązania krótkoterminowe	27.888	2	23.859	5.889
Zobowiązania razem	32.969	2	23.859	23.920
Aktywa netto	15.675	24	81.606	111.936
	50%	49,99%	*	49,99%
Udział w aktywach netto	7.838	12	51.433	55.968
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości udziałów	-	-	-	(22.365)
Wycena do wartości godziwej	6.736 ⁽¹⁾	-	-	-
Eliminacja transakcji wewnątrzgrupowych	(23)	-	-	-
Udział we wspólnych przedsięwzięciach	16	14.551	51.433	33.603

* W rozumieniu regulacji MSSF spółka Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy sp.k jest podmiotem współkontrolowanym (wspólne przedsięwzięcie wyceniane metodą praw własności zgodnie z MSSF 11) przez Grupę (patrz nota 16, powyżej).

⁽¹⁾ Kwota zysku z wyceny zachowanej inwestycji w poprzednio kontrolowanej przez Grupę jednostce do jej wartości godziwej na dzień utraty kontroli w wysokości 6.736 tys. zł.

Informacje o transakcjach ze wspólnymi przedsięwzięciami, w których Grupa posiada udziały przedstawiono w notce 36.1.

17. Aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Segment wydobywczy	8.377	1.661
Segment produkcji i handlu	-	8.774
Razem	8.377	10.435

Segment wydobywczy

Wykazana na dzień 31 grudnia 2015 roku kwota 8.377 tys. zł aktywów przeznaczonych do sprzedaży dotyczy elementów rurowych, na które Grupa ponosiła nakłady w związku z zagospodarowaniem złoża B-8 (patrz nota 13.2). Wartość nakładów na ten cel, poniesionych przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. w łącznej wysokości 45.011 tys. zł, uwzględniających skapitalizowane koszty z tytułu rekompensaty (cancellation fee) dla producenta prefabrykatów rurowych, została skorygowana o dokonany w 2015 roku odpis z tytułu utraty wartości tych nakładów w kwocie 36.634 tys. zł (patrz nota 9.4) w wyniku zmiany koncepcji przebudowy platformy wiertniczej „Petrobaltic” na centrum produkcyjne na złożu. W ocenie Zarządu wartość wykazanych na dzień 31 grudnia 2015 roku aktywów przeznaczonych do sprzedaży w kwocie 8.377 tys. zł stanowi możliwą do uzyskania cenę sprzedaży netto nóg rurowych (zgodnie z analizą przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. aktualnych cen u dostawców stali na rynku krajowym oraz zagranicznym).

Na dzień 31 grudnia 2014 ujęte przez Grupę aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży obejmowały dwa śmigłowce, które zostały zbyte przez Grupę w 4 kwartale 2015 roku. Wpływy pieniężne z tytułu sprzedaży w 2015 roku wynosiły 3.700 tys. zł i zostały zaprezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych w pozycji *Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych*.

Segment produkcji i handlu

Na dzień 31 grudnia 2014 roku do grup do zbycia Grupa zaliczyła wyodrębnione zorganizowane części przedsiębiorstwa w Jaśle i Czechowicach-Dziedzicach, prowadzące działalność usługową w zakresie utrzymania ruchu mechanicznego, elektrycznego, automatyki, remontów oraz badań i analiz technicznych, które zostały zbyte w trakcie 2015 roku.

18. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe aktywa

w tysiącach złotych	Nota	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Aktywa finansowe			
Długoterminowe aktywa finansowe			
Pozostałe aktywa finansowe:	31.1	145.991	71.102
Należności z tytułu kaucji		20.458	20.631
Należności z tytułu leasingu finansowego	18.2	11.018	9.111
Udziały		9.752	9.752
Fundusz likwidacji zakładu górniczego ⁽¹⁾	32.4.1	31.794	30.911
Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME ⁽²⁾	32.3.1.; 32.4.1.	69.453	-
Depozyt zabezpieczający	32.4.1	3.176	-
Pozostałe należności		340	697
Razem		145.991	71.102
Krótkoterminowe aktywa finansowe			
Należności z tytułu dostaw i usług	31.1	1.550.900	1.406.501
- w tym od jednostek powiązanych	36.1	12.219	23.318
Pozostałe aktywa finansowe:	31.1	672.466	1.260.931
Należności z tytułu kaucji		7.761	10.085
Lokaty	32.4.1	85.519	31.432
Środki pieniężne przeznaczone na realizację Projektu EFRA	32.4.1	438.329	-
Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME ⁽²⁾	32.3.1.; 32.4.1.	39.087	179.377
Środki pieniężne przeznaczone na realizację pozostałych zakontraktowanych zobowiązań inwestycyjnych	32.4.1.	10.620	-
Rozliczenia z tytułu wspólnych działań (złoża norweskie) ⁽³⁾		15.431	26.100
Depozyty zabezpieczające związane z korzystaniem z systemu dystrybucji i przesyłu paliwa gazowego		13.952	7.342
Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania - emisja akcji		-	996.939
Należności z tytułu rozliczenia swap towarowego		49.208	-
Należności z kart płatniczych (stacje paliw)		4.426	3.134
Pozostałe należności		8.133	6.522
Razem		2.223.366	2.667.432
Razem aktywa finansowe		2.369.357	2.738.534
Aktywa niefinansowe			
Długoterminowe aktywa niefinansowe			
Prowizje związane z finansowaniem projektu B8		-	23.839
Koszty związane z finansowaniem projektu EFRA		48.568	-
Pozostałe		6.449	12.347
Razem		55.017	36.186
Krótkoterminowe aktywa niefinansowe			
Należności z tytułu podatku od towarów i usług (VAT)		95.753	71.262
Ubezpieczenia majątkowe i inne		28.294	16.729
Przedpłaty na leasing lokomotyw		-	2.336
Akcyza od przesunięć międzymagazynowych		31.015	36.661
Zaliczki na dostawy i usługi		13.607	9.457
Przedpłaty na usługi informatyczne		7.141	4.617
Pozostałe		8.060	17.543
Razem		183.870	158.605
Razem aktywa niefinansowe		238.887	194.791
Razem		2.608.244	2.933.325
<i>w tym:</i>			
część długoterminowa		201.008	107.288
część krótkoterminowa:		2.407.236	2.826.037
- z tytułu dostaw i usług		1.550.900	1.406.501
- pozostałe		856.336	1.419.536

⁽¹⁾ Środki pieniężne gromadzone na koncie bankowym Funduszu likwidacji zakładu górniczego (tworzonego zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo Geologiczne i Górnicze oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2002 roku) w celu pokrycia przyszłych kosztów likwidacji kopalń ropy naftowej, patrz nota 30.1.

⁽²⁾ Środki pieniężne ulokowane na wyodrębnionym rachunku escrow w wyniku zawarcia porozumienia między stronami zaangażowanymi w realizację projektu YME w Norwegii (porozumienie szerzej opisano w notce 35.1, patrz też nota 30.1 i nota 13.1.2).

⁽³⁾ Należności spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS (GK LOTOS Petrobaltic S.A., segment wydobywczy) z tytułu wzajemnych rozliczeń pomiędzy operatorem a uczestnikami konsorcjum na poszczególnych złożach norweskich.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku na pozycję *Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania - emisja akcji* składały się środki pieniężne z emisji akcji serii D Grupy LOTOS S.A. ulokowane na wydzielonym rachunku bankowym Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. (patrz nota 21), do dnia rejestracji podwyższenia kapitału.

Środki z emisji Spółka wykorzystuje na realizację celów emisji wskazanych w Prospekcie Emisyjnym zatwierdzonym przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 7 listopada 2014 roku (Prospekt), do których należą projekt budowy instalacji opóźnionego koksovania wraz z infrastrukturą towarzyszącą (Projekt EFRA) oraz projekt zagospodarowania złóż gazowych B-4 i B-6 realizowany przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. we współpracy ze spółką CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. (patrz rozdział „Wykorzystanie wpływów z oferty” Prospektu).

Wpływy z tytułu emisji akcji serii D Spółki, po uwzględnieniu poniesionych w 2015 roku kosztów emisji, wyniosły 981,3 mln zł i zostały wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych w pozycji *Wpływy z tytułu emisji akcji serii D Grupy LOTOS S.A.*

Jednocześnie Spółka zwraca uwagę, że zgodnie z umową w sprawie udzielenia wsparcia niebędącego pomocą publiczną zawartą z Ministrem Skarbu Państwa, reprezentującym Skarb Państwa, Spółka zobowiązała się do wykorzystania środków z Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców w kwocie 535,0 mln zł, które zostały przeznaczone na opłacenie przez Skarb Państwa Ceny Emisyjnej Akcji Oferowanych objętych przez Skarb Państwa w wykonaniu prawa poboru, na sfinansowanie Projektu EFRA. Na dzień 31 grudnia 2015 roku środki te zaprezentowano w pozycji *Środki pieniężne przeznaczone na realizację Projektu EFRA*. Środki te zostały ulokowane na wyodrębnionym rachunku bankowym, co zostało odzwierciedlone w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych w pozycji *Środki pieniężne przeznaczone na realizację Projektu EFRA* w ramach przepływów z działalności inwestycyjnej.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku na pozycję *Lokaty* składały się lokaty Jednostki Dominującej przeznaczone na planowany w 2017 roku remont postojowy rafinerii, lokaty na zabezpieczenie spłaty odsetek od kredytów zaciągniętych na finansowanie Programu 10+ oraz na refinansowanie i finansowanie zapasów o których mowa w nocie 27.1.

Okres spłaty należności z tytułu dostaw i usług związany z normalnym tokiem sprzedaży wynosi 7 - 35 dni.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku na należnościach ustanowiono cesję z tytułu zabezpieczenia zobowiązań Grupy w wysokości 20.845 tys. zł (31 grudnia 2014: 31.676 tys. zł).

Charakterystyka instrumentów finansowych została zaprezentowana w nocie 7.23. Cele oraz zasady zarządzania ryzykiem finansowym opisano w nocie 32.

Analiza wrażliwości aktywów finansowych na ryzyko rynkowe związane ze zmianami kursów walut została przedstawiona w nocie 32.3.1. Analiza wrażliwości aktywów finansowych na ryzyko rynkowe związane ze zmianami stóp procentowych została przedstawiona w nocie 32.4.1.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe aktywów finansowych została przedstawiona w nocie 32.6.

18.1 Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Stan na początek okresu	177.694	175.293
Utworzenie	8.599	18.077
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	12
Wykorzystanie	(3.766)	(11.222)
Rozwiązanie	(10.920)	(4.604)
Pozostałe	33	138 ⁽¹⁾
Stan na koniec okresu	171.640	177.694

⁽¹⁾ Dodatkowe kwoty zasądzone w toku postępowania sądowego.

Utworzenie i rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość należności prezentowane jest w pozostałej działalności operacyjnej w zakresie należności głównych oraz w działalności finansowej w zakresie odsetek za nieterminową płatność. W sprawozdaniu z całkowitych dochodów odpisy z tytułu utraty wartości należności i ich odwrócenie prezentowane są przez Grupę jednostronnie (netto) w pozycjach: Pozostałe przychody/koszty (zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości Grupa dokonuje kompensaty odpowiadających sobie tytułów pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych stosując regulacje MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” pkt. 34 i pkt. 35).

Na pozycję *Utworzenie* składa się kwota 8.094 tys. zł dotycząca należności głównych (w 2014 roku: 15.928 tys. zł) oraz kwota 505 tys. zł dotycząca odsetek (w 2014 roku: 2.149 tys. zł).

Na pozycję *Rozwiązanie* składa się kwota 10.021 tys. zł dotycząca należności głównych (w roku 2014: 2.850 tys. zł) oraz kwota 899 tys. zł dotycząca odsetek (w 2014 roku: 1.754 tys. zł).

W roku 2015 utworzenie i rozwiązanie odpisu z tytułu utraty wartości należności głównych Grupa ujęła w pozostałych kosztach w kwocie 1.927 tys. zł na którą składały się kwoty: 8.094 tys. zł z tytułu utworzenia odpisu oraz 10.021 tys. zł z tytułu odwrócenia odpisu (patrz nota 9.3).

W roku 2014 utworzenie i rozwiązanie odpisu z tytułu utraty wartości należności głównych Grupa ujęła w pozostałych kosztach w kwocie 13.078 tys. zł, na którą składały się kwoty: 15.928 tys. zł z tytułu utworzenia odpisu oraz 2.850 tys. zł z tytułu odwrócenia odpisu (patrz nota 9.4).

Analiza wiekowania należności przeterminowanych nieobjętych odpisem aktualizującym przedstawia się następująco:

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Do 1 miesiąca	26.123	41.973
Od 1 do 3 miesięcy	707	5.752
Od 3 do 6 miesięcy	359	956
Od 6 miesięcy do 1 roku	1.262	385
Powyżej 1 roku	358	24
Razem	28.809	49.090

Należności przeterminowane nie zostały objęte odpisem aktualizującym ponieważ podlegają one zabezpieczeniu przed ryzykiem kredytowym w postaci hipoteki, zastawu, ubezpieczenia, gwarancji bankowej lub poręczenia.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku i 31 grudnia 2014 roku udział należności z tytułu dostaw i usług pięciu największych odbiorców Grupy na koniec okresu sprawozdawczego wynosił odpowiednio 32% i 25% salda tych należności ogółem (indywidualnie od 1% do 11%). W ocenie Grupy, w odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług, z wyjątkiem należności od ww. odbiorców, nie występuje istotna koncentracja ryzyka kredytowego. Maksymalna ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe na dzień kończący okres sprawozdawczy jest najlepiej reprezentowana przez wartość księgową tych instrumentów.

18.2 Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa opracowała i wdrożyła System Partnerstwa Handlowego "Rodzina LOTOS", który określa sposób prowadzenia stacji paliw. Grupa zawarła umowy partnerstwa handlowego z podmiotami, nazywanymi Partnerami, prowadzącymi stacje paliw na własne ryzyko i rachunek. Należności z tytułu umów partnerskich dotyczą nakładów poniesionych na wizualizację na stacjach paliw, które zostały oddane do użytkowania na podstawie umów zawieranych na okres 5–10 lat.

w tysiącach złotych	Minimalne opłaty leasingowe		Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	
	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Nie dłużej niż jeden rok ⁽¹⁾	5.608	4.429	5.568	4.394
Od 1 roku do 5 lat	10.940	8.951	10.862	8.881
Powyżej 5 lat	157	232	156	230
Razem	16.705	13.612	16.586	13.505
Minus niezrealizowane przychody finansowe	(120)	(107)	-	-
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	16.585	13.505	16.586	13.505
<i>w tym:</i>				
część długoterminowa			11.018	9.111
część krótkoterminowa			5.568	4.394

⁽¹⁾ Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych wykazana jest w pozycji *Należności z tytułu dostaw i usług*.

19. Zapasy

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Wyroby gotowe	863.428	1.184.960
Półprodukty i produkty w toku	319.533	556.424
Towary	116.801	223.540
Materiały	1.936.054	1.952.205
Razem	3.235.816	3.917.129
<i>w tym zapasy wycenione według:</i>		
kosztu wytworzenia lub ceny nabycia	493.696	469.201
ceny sprzedaży netto możliwej do uzyskania	2.742.120	3.447.928

Zapasy wyceniane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących tę wartość do poziomu ceny sprzedaży netto możliwej do realizacji pomniejszonej o koszty sprzedaży, jeśli cena ta jest niższa.

W związku ze zmianą notowań cen ropy naftowej i produktów rafineryjnych w 2015 roku, Grupa w 1 półroczu dokonała rozwiązania utworzonych w 4 kwartale 2014 roku odpisów aktualizujących wartość zapasów, natomiast w 3 i 4 kwartale 2015 roku zawiązano odpis doprowadzający wartość zapasów do poziomu cen sprzedaży netto możliwych do uzyskania, zgodnie z MSR 2 (patrz nota 19.1).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość zapasów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań z tytułu kredytów wynosiła 2.734.698 tys. zł (31 grudnia 2014: 3.330.652 tys. zł).

19.1 Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość zapasów

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Stan na początek okresu	453.409	2.919
Utworzenie	267.840	451.551
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	21	1
Wykorzystanie	(328)	(892)
Rozwiązanie	(453.247)	(170)
Stan na koniec okresu	267.695	453.409
<i>w tym:</i>		
Wyroby gotowe	62.906	200.340
Półprodukty i produkty w toku	28.712	40.913
Towary	34.089	5.834
Materiały	141.988	206.322

Efekt aktualizacji wartości zapasów prezentowany jest w koszcie własnym sprzedaży.

19.2 Zapasy obowiązkowe

Grupa utrzymuje zapasy obowiązkowe zgodnie z następującymi aktami prawnymi:

- Ustawa z dnia 16 lutego 2007 roku o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i zakłóceń na rynku naftowym (Dz. U. Nr 52, poz. 343, z dnia 23 marca 2007 roku z późniejszymi zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego 2003 roku w sprawie zapasów paliw w przedsiębiorstwach energetycznych (Dz. U. nr 39, poz. 338 z późn. zm.).

Powyższe przepisy regulują zasady tworzenia, utrzymywania oraz finansowania zapasów ropy naftowej, produktów naftowych oraz paliw w przedsiębiorstwach energetycznych.

Zapasy obowiązkowe w Grupie obejmują ropę naftową, produkty naftowe (paliwa ciekłe), gaz płynny LPG, węgiel kamienny. Zapasy obowiązkowe utrzymywane są w segmencie produkcji i handlu, głównie przez Jednostkę Dominującą. Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość bilansowa zapasów obowiązkowych wynosiła 1.881.494 tys. zł (31 grudnia 2014: 2.243.655 tys. zł).

20. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Środki pieniężne w banku	858.003	345.493
Środki pieniężne w kasie	542	400
Inne środki pieniężne	1.154	2.322
Razem środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	859.699	348.215
Kredyty w rachunku bieżącym	(581.629)	(514.902)
Razem środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	278.070	(166.687)

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od krótkoterminowych stóp procentowych na rynku międzybankowym. Lokaty krótkoterminowe są zakładane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa dysponowała niewykorzystanymi przyznanymi środkami kredytowymi w wysokości 505.299 tys. zł (31 grudnia 2014: 676.138 tys. zł) związanymi z kredytami obrotowymi (w tym przyznany kredyt obrotowy Konsorcjum banków (4) - patrz nota 27.1), w odniesieniu do których wszystkie warunki zawieszające zostały spełnione.

Wartość środków pieniężnych na rachunkach bankowych, na których ustanowiono zabezpieczenie zobowiązań Grupy na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 3.399 tys. zł (31 grudnia 2014: 3.197 tys. zł).

21. Kapitał podstawowy

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Stan na początek okresu	184.873	129.873
Emisja akcji serii D	-	55.000
Stan na koniec okresu	184.873	184.873
<i>W tym:</i>		
Akcje serii A	78.700	78.700
Akcje serii B	35.000	35.000
Akcje serii C	16.173	16.173
Akcje serii D	55.000	55.000

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. uchwałą nr 1396/2014 z dnia 11 grudnia 2014 roku postanowił wprowadzić z dniem 12 grudnia 2014 roku w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym 55.000.000 praw do akcji zwykłych na okaziciela serii D Spółki o wartości nominalnej 1 złoty każda oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem PLLOTOS00074.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku kapitał podstawowy składał się z 184.873.362 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1 zł za każdą akcję mających pełne pokrycie w kapitale podstawowym, w tym wprowadzone do obrotu w roku 2014 akcje serii D w liczbie 55.000.000 oraz akcje serii A, B, C łącznie w liczbie 129.873.362 z poprzednich emisji. Jedna akcja jest równoważna pojedynczemu głosowi na Walnym Zgromadzeniu i posiada prawo do dywidendy.

W dniu 9 stycznia 2015 roku zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego Grupy LOTOS S.A. z kwoty 129.873.362 zł do kwoty 184.873.362 zł. Ogólna liczba głosów wynikająca ze wszystkich wyemitowanych przez Grupę LOTOS S.A. akcji po zarejestrowaniu zmiany wysokości kapitału zakładowego w Krajowym Rejestrze Sądowym wynosi 184.873.362 głosy.

22. Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji

Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji obejmuje nadwyżkę ceny emisyjnej akcji serii B, C i D nad ich wartością nominalną z uwzględnieniem kosztów bezpośrednio związanych z emisją akcji.

31 grudnia 2015	Seria B	Seria C	Seria D	Razem
w tysiącach złotych				
Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	980.000	340.773	940.500	2.261.273
Koszty bezpośrednio związane z emisją akcji	(9.049)	(376)	(23.538)	(32.963)
Razem	970.951	340.397	916.962	2.228.310

31 grudnia 2014	Seria B	Seria C	Seria D	Razem
w tysiącach złotych				
Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	980.000	340.773	940.500	2.261.273
Koszty bezpośrednio związane z emisją akcji	(9.049)	(376)	(22.222)	(31.647)
Razem	970.951	340.397	918.278	2.229.626

	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
w tysiącach złotych		
Stan na początek okresu	2.229.626	1.311.348
Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji serii D	-	940.500
Koszty bezpośrednio związane z emisją akcji serii D	(1.316)	(22.222)
Stan na koniec okresu	2.228.310	2.229.626

23. Kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych obejmuje zmiany wyceny kredytów w walutach obcych wykorzystywanych, jako instrumenty zabezpieczające do zabezpieczenia przepływów pieniężnych, pomniejszone o wpływ podatku dochodowego.

Zmiany wartości godziwej finansowych instrumentów pochodnych wyznaczonych do zabezpieczenia przepływów pieniężnych w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie ujmują się w kapitale rezerwowym z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych, natomiast część nieefektywną zalicza się do przychodów/kosztów finansowych okresu sprawozdawczego.

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Stan na początek okresu		(412.535)	61.019
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne:	31.3	(355.973)	(584.653)
- część skuteczna		(356.477)	(584.731)
- część nieskuteczna ⁽¹⁾		504	78
Podatek dochodowy dotyczący wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	10.1	67.620	111.099
Stan na koniec okresu		(700.888)	(412.535)

⁽¹⁾ Część stanowiąca nieefektywne zabezpieczenie ujęta w kosztach finansowych.

24. Zyski zatrzymane

Na zyski zatrzymane składają się kapitały tworzone i wykorzystywane według zasad określonych przepisami prawa i postanowieniami aktów założycielskich oraz wyniki bieżącego okresu sprawozdawczego.

Ponadto Grupa prezentuje w zyskach zatrzymanych zyski/straty aktuarialne z wyceny określonych świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia z uwzględnieniem efektu podatkowego, które w sprawozdaniu z całkowitych dochodów ujmowane są w pozycji Inne całkowite dochody/(straty) netto.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku w Grupie LOTOS S.A. wystąpiły ograniczenia do przekazywania funduszy w postaci dywidend, szerzej opisane w nocie 12.

24.1 Ograniczenia zdolności jednostek zależnych do przekazywania funduszy Jednostce Dominującej w postaci dywidend

W latach 2015 i 2014 w Grupie Kapitałowej LOTOS wystąpiły ograniczenia zdolności jednostek zależnych do przekazywania funduszy Grupie LOTOS S.A. w postaci dywidend, które wynikały z następujących okoliczności:

- Zapisy umów kredytowych ograniczają wartość nadwyżki gotówki wypracowanej w roku obrotowym przez spółkę LOTOS Paliwa Sp. z o.o. z przeznaczeniem na wypłatę dywidend od spełnienia określonych wskaźników.
- W spółce AB LOTOS Geonafta występują ograniczenia w wypłacie dywidend wynikające z zawartych umów kredytowych, które ograniczają taką wypłatę od uzyskania wcześniejszej zgody banku.
- W spółce LOTOS Exploration and Production Norge AS występują ograniczenia w wypłacie dywidend wynikające z zawartych umów kredytowych, które ograniczają wypłatę dywidend od uzyskania wcześniejszej zgody banku.

Powyższe ograniczenia obowiązywały na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku.

Ponadto na dzień 31 grudnia 2015 roku występowało ograniczenie do wypłaty dywidendy przez spółkę LOTOS Asfalt Sp. z o.o. wynikające z zapisów umowy kredytowej na finansowanie Projektu EFRA, która dopuszcza wypłatę dywidendy nie wcześniej niż po dokonaniu spłaty pierwszej raty kredytu, przewidzianej na dzień 21 grudnia 2018 roku. Wypłata dywidendy z generowanych środków operacyjnych uzależniona jest od spełnienia ustalonych w umowie warunków, w tym wypracowania odpowiedniej nadwyżki pieniężnej oraz osiągnięcia określonych poziomów wskaźników finansowych.

25. Różnice kursowe z przeliczenia

Na pozycję *Różnice kursowe z przeliczenia* składają się różnice kursowe związane z przeliczeniem na złote polskie sprawozdań finansowych zagranicznych jednostek i grup kapitałowych.

26. Udziały niekontrolujące

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Stan na początek okresu	175	289
<i>Udział w wynikach</i>	(37)	(46)
<i>Udział w innych całkowitych dochodach/(stratach) netto</i>	-	5
<i>Udział w całkowitych dochodach/(stratach) ogółem</i>	(37)	(41)
<i>Zmiana udziału w aktywach netto spółki LOTOS Petrobaltic S.A.</i>	-	10
<i>Sprzedaż akcji spółki LOTOS Petrobaltic S.A. Jednostce Dominującej</i>	-	(83)
Stan na koniec okresu	138	175

27. Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

w tysiącach złotych	Nota	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Kredyty bankowe:	27.1	6.481.034	6.215.612
- celowe kredyty inwestycyjne		4.744.306	4.650.868
- kredyty obrotowe		883.818	784.214
- kredyt na refinansowanie i finansowanie zapasów		1.170.728	1.052.449
- środki zgromadzone na lokatach bankowych zabezpieczających spłatę odsetek oraz rat kapitałowych		(317.818)	(271.919)
Pożyczki	27.2	92.146	102.783
Obligacje	27.3	218.100	213.479
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27.4	208.028	131.794
Razem		6.999.308	6.663.668
w tym:			
część długoterminowa		4.454.460	4.495.562
część krótkoterminowa		2.544.848	2.168.106

27.1 Kredyty bankowe

Kredyty bankowe według waluty finansowania i terminu wymagalności

31 grudnia 2015	Waluta kredytu udzielonego Grupie			Razem
w tysiącach złotych	EUR	USD	PLN	
2016	9.620	1.672.960	601.446	2.284.026
2017	-	670.378	49.935	720.313
2018	-	803.858	50.536	854.394
2019	-	669.037	43.089	712.126
2020	-	594.802	43.764	638.566
po 2020	-	1.135.397	136.212	1.271.609
Razem	9.620	5.546.432	924.982	6.481.034

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

31 grudnia 2014	Waluta kredytu udzielonego Grupie			Razem
w tysiącach złotych	EUR	USD	PLN	
2015	9.550	1.687.928	419.909	2.117.387
2016	-	724.077	34.304	758.381
2017	-	464.917	34.872	499.789
2018	-	549.642	35.473	585.115
2019	-	591.468	28.029	619.497
po 2019	-	1.535.223	100.220	1.635.443
Razem	9.550	5.553.255	652.807	6.215.612

Zabezpieczenie spłaty powyższych kredytów stanowią:

- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bankowymi,
- zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych,
- zastaw rejestrowy na zapasach,
- zastaw rejestrowy na ruchomościach istniejących i przyszłych,
- zastaw na udziałach spółek zależnych,
- hipoteka,
- przewłaszczenie rzeczowych aktywów trwałych,
- cesja z umów ubezpieczenia zapasów,
- cesja z umów na przechowywanie zapasów,
- cesja praw do odszkodowania od Skarbu Państwa w przypadku obowiązku sprzedaży zapasów obowiązkowych poniżej ich ceny rynkowej,
- cesja z umów ubezpieczeniowych,
- cesja z umów licencyjnych,
- cesja z umów sprzedaży produktów,
- cesja z umów projektowych,
- cesja praw z kontraktów sprzedaży ropy naftowej,
- akcje i udziały w spółkach zależnych,
- cesja praw z umowy pożyczki warunkowej,
- oświadczenie o poddaniu się egzekucji,
- weksle in blanco,
- gwarancje bankowe.

Oprocentowanie kredytów jest oparte o:

- dla kredytów zaciągniętych w USD - LIBOR USD 1M, 3M lub 6M w zależności od wybranego w danym momencie okresu odsetkowego,
- dla kredytów zaciągniętych w EUR – EURIBOR 1M lub 3M,
- dla kredytów zaciągniętych w PLN – WIBOR ON, 1M lub 3M.

Marże bankowe dotyczące zaciągniętych kredytów mieszczą się w przedziale 0,3 pp. – 4,0 pp.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku efektywna stopa procentowa kredytów uwzględniająca fakt finansowania w USD i EUR kształtuje się na średnim poziomie około 2,55 % (31 grudnia 2014: 2,42 %). Efektywna stopa procentowa dla kredytów w PLN z wyłączeniem kredytów konsorcyjnych Jednostki Dominującej kształtuje się na średnim poziomie około 3,59 % (31 grudnia 2014: 3,88 %).

Analiza wrażliwości kredytów na ryzyko związane ze zmianami kursów walut oraz stóp procentowych została przedstawiona odpowiednio w notach 32.3.1 oraz 32.4.1.

Analiza kontraktowych terminów zapadalności kredytów została przedstawiona w nocie 32.5.

Podział kredytów i pożyczek według instytucji udzielających finansowania

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Pekao S.A.	33.284	20.315
PKO BP S.A.*	505.618	677.184
Bank Millennium S.A.	47.507	-
Nordea Bank Litwa	84.450	33.619
Bank Ochrony Środowiska S.A.	-	4.844
Konsorcjum banków (1)	1.170.728	1.052.449
Konsorcjum banków (2)	2.956.633	2.974.259
Konsorcjum banków (3)	1.091.873	1.092.447
Konsorcjum banków (4)	560.469	428.209
Konsorcjum banków (5)	125.018	141.696
Konsorcjum banków (6)	-	62.509
Konsorcjum banków (7)	92.503	-
Konsorcjum instytucji finansowych (8)	130.769	-
Środki zgromadzone na lokatach bankowych zabezpieczających spłatę odsetek oraz rat kapitałowych**	(317.818)	(271.919)
Razem	6.481.034	6.215.612
<i>w tym:</i>		
<i>część długoterminowa</i>	<i>4.197.008</i>	<i>4.098.225</i>
<i>część krótkoterminowa</i>	<i>2.284.026</i>	<i>2.117.387</i>

Konsorcjum banków (1): Pekao S.A., mBank S.A., ING Bank Śląski S.A., Société Générale S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., Bank Zachodni WBK S.A.

Konsorcjum banków (2): Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A., Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V., Pekao S.A., BNP Paribas S.A., Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, Credit Agricole CIB (dawniej Calyon), DnB Nor Bank ASA, DnB Nord Polska S.A., ING Bank Śląski S.A., KBC Finance Ireland, Kredyt Bank S.A., Nordea Bank AB, PKO BP S.A., The Royal Bank of Scotland plc, Société Générale S.A., Bank Zachodni WBK S.A., Rabobank Polska S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A., Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Ltd.,

Konsorcjum banków (3): Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A., BNP Paribas S.A.,

Konsorcjum banków (4): Pekao S.A., PKO BP S.A., BNP Paribas S.A., ING Bank Śląski S.A., Rabobank Polska S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.,

Konsorcjum banków (5): Pekao S.A., PKO BP S.A.,

Konsorcjum banków (6): Nordea Bank Finland Plc. Lithuania Branch, PKO BP S.A.

Konsorcjum banków (7): Pekao S.A., mBank S.A.

Konsorcjum instytucji finansowych (8): Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Millennium S.A., Pekao S.A., Bank Zachodni WBK S.A., PKO BP S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. oraz Société Générale S.A.

* w tym kredyty udzielone przez Nordea Bank Polska S.A. (przejęty przez PKO BP S.A.)

** Grupa LOTOS S.A. zgodnie z MSR 32 kompensuje składnik aktywów finansowych (środki zabezpieczone na spłatę zobowiązań kredytowych) i zobowiązania finansowe z tytułu otrzymanych kredytów, gdyż posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz zamierza jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie. Gromadzenie środków na spłatę zobowiązań kredytowych wynika wprost z ustaleń zawartych w dokumentacji kredytowej dotyczącej kredytów inwestycyjnych związanych z finansowaniem Programu 10+ oraz z kredytem na refinansowanie i finansowanie zapasów. Spółka jest zobowiązana do zabezpieczenia i utrzymywania środków na spłatę rat kapitałowych i odsetek przypadających do spłaty w okresie do 6 miesięcy. Prezentacja netto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej służy odzwierciedleniu oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z rozliczenia dwóch lub więcej instrumentów finansowych.

Kredyty bankowe Jednostki Dominującej

Kredyt na refinansowanie i finansowanie zapasów

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wykorzystanie kredytu na refinansowanie i finansowanie zapasów udzielonego przez Konsorcjum banków (1), w kwocie nominalnej wynosi 1.170,3 mln zł (300 mln USD).

Grupa LOTOS S.A. w ramach kredytu na refinansowanie i finansowanie zapasów zobowiązana jest do utrzymywania wskaźnika określonego jako Tangible Consolidated Net Worth (TCNW) na poziomie nie niższym niż zapisany w umowie kredytowej. Dodatkowo Spółka w ramach ww. umowy kredytowej zobowiązana jest do utrzymywania wartości wskaźnika finansowego określonego jako Loan to Pledged Inventory Value Ratio na poziomie nie wyższym niż określony umową kredytową. Jednostka Dominująca na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku spełniała opisane powyżej wytyczne.

Zmiany w umowie kredytowej na refinansowanie i finansowanie zapasów

W dniu 18 listopada 2015 roku Grupa LOTOS S.A. oraz Konsorcjum banków (1) podpisały umowę zmieniającą do umowy na finansowanie i refinansowanie zapasów, zawartej dnia 10 października 2012 roku, skutkującą przedłużeniem o 12 miesięcy (tzn. do dnia 20 grudnia 2016 roku) kredytu odnawialnego na łączną kwotę 400 mln USD (1.268 mln zł wg kursu średniego NBP na dzień zawarcia umowy tj. 10 października 2012 roku). Pozostałe warunki umowy, w tym również zapisy dotyczące kar nie uległy zmianie i nie odbiegają od powszechnie stosowanych dla tego typu umów.

Kredyty inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2015 roku kredyty inwestycyjne, udzielone przez Konsorcja banków (2) i (3), wykorzystane były w kwocie nominalnej 4.074,8 mln zł (1.044,5 mln USD). Na dzień 31 grudnia 2014 roku była to kwota 4.102,6 mln zł (1.169,8 mln USD).

W związku z finansowaniem bankowym inwestycji „Programu 10+”, Grupa LOTOS S.A. zobowiązana została do utrzymywania określonego jako Tangible Consolidated Net Worth (TCNW) wskaźnika (kowenantu) na poziomie nie niższym niż zapisany w zawartych na realizację tych inwestycji umowach kredytowych. Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku wymóg ten był przez Spółkę spełniony.

Kredyty obrotowe

Kredyt na finansowanie kapitału obrotowego został udzielony Grupie LOTOS S.A. przez Konsorcjum banków (4), w formie kredytów w rachunkach bieżących i jest wykorzystywany przez Spółkę w miarę bieżącego zapotrzebowania na kapitał obrotowy.

Jednostka Dominująca ma ponadto możliwość korzystania z kredytów obrotowych w łącznej kwocie 400 mln zł w ramach umów zawartych z bankami PKO BP S.A. (umowa z dnia 26 czerwca 2009 roku, z późniejszymi zmianami - na łączną kwotę 300 mln zł) oraz Pekao S.A. (umowa z dnia 16 maja 2012 roku, z późniejszymi zmianami - na łączną kwotę 100 mln zł). Na dzień 31 grudnia 2015 roku ani na dzień 31 grudnia 2014 roku Spółka nie wykazywała zobowiązań z tytułu ww. umów.

Umowa na finansowanie Projektu EFRA

W dniu 30 czerwca 2015 roku spółka LOTOS Asphalt Sp. z o.o. i konsorcjum instytucji finansowych (Konsorcjum instytucji finansowych (8)), w którego skład weszły:

- Bank Gospodarstwa Krajowego,
- Bank Pekao S.A.,
- Bank Millennium S.A.,
- Bank Zachodni WBK S.A.,
- Bank PKO BP S.A.,
- Bank Société Générale S.A.,
- Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A.,
- Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A.

podpisały umowę kredytową (wraz z umowami towarzyszącymi), której celem jest uzupełnienie środków niezbędnych do sfinansowania realizacji Projektu EFRA. Umowa przewiduje udzielenie dwóch kredytów:

- inwestycyjnego – w wysokości do 432 mln USD (1.626 mln zł wg średniego kursu NBP na dzień 30 czerwca 2015 roku), którego termin spłaty przypada na dzień 21 grudnia 2024 roku,
- obrotowego – w wysokości do 300 mln zł, którego wypłata nastąpi w dwóch transzach:
 - do 100 mln zł, z terminem spłaty do 30 czerwca 2020 roku,
 - do 200 mln zł, z terminem spłaty do 21 grudnia 2024 roku.

Oprocentowanie kredytu inwestycyjnego oparte jest o stawkę 3M lub 6M LIBOR, w zależności od przyjętego okresu odsetkowego, a kredytu obrotowego o stawkę 1M WIBOR.

Podstawowymi zabezpieczeniami kredytów są m.in. hipoteka kaucyjna na prawach spółki do nieruchomości, zastawy rejestrowe na zbiorze wszystkich rzeczy i praw (w tym na nowych instalacjach oraz zapasach) należących do spółki LOTOS Asphalt Sp. z o.o., zastaw rejestrowy i finansowy na rachunkach bankowych spółki LOTOS Asphalt Sp. z o.o., cesja praw z umów projektowych, ubezpieczeniowych i kontraktów handlowych, pełnomocnictwo do rachunków bankowych, oświadczenie o poddaniu się egzekucji.

Ponadto zabezpieczeniem powyższej umowy kredytowej jest również zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach Grupy LOTOS S.A. w spółce LOTOS Asphalt Sp. z o.o., oświadczenie Grupy LOTOS S.A. o poddaniu się egzekucji oraz cesja praw przysługujących obydwu stronom z tytułu umowy pożyczki zawartej w dniu 30 czerwca 2015 roku pomiędzy Grupą LOTOS S.A. a spółką LOTOS Asphalt Sp. z o.o., w tym także z tytułu weksla stanowiącego zabezpieczenie pożyczki. Umowa dotyczy pożyczki odnawialnej, warunkowej do kwoty 53 mln USD z terminem spłaty do dnia 17 stycznia 2026 roku. Przeznaczeniem pożyczki jest zapewnienie finansowania Projektu EFRA na wypadek niewypracowania przez spółkę LOTOS Asphalt Sp. z o.o. środków własnych w zakładanej wysokości, a także zapewnienie spółce LOTOS Asphalt Sp. z o.o. płynności finansowej.

W dniu 7 września 2015 roku zostały podpisane dokumenty zabezpieczeń stanowiące część warunków zawieszających uruchomienie środków z umowy kredytowej, natomiast w dniu 9 października 2015 roku spółka LOTOS Asphalt Sp. z o.o. otrzymała potwierdzenie od agenta kredytu o spełnieniu wszystkich warunków zawieszających uruchomienie środków z umowy kredytowej co umożliwi rozpoczęcie wykorzystywania środków z kredytu. W związku z powyższym aktualne umowy kredytów w rachunku bieżącym, z których korzystała do tej pory spółka LOTOS Asphalt Sp. z o.o., do końca października 2015 roku zostaną rozwiązane, a zadłużenie z ich tytułu spłacone z wykorzystaniem środków kredytu obrotowego pozyskanego w związku z realizacją Projektu EFRA.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość zobowiązań z tytułu powyższych umów kredytowych wynosiła 110 mln zł w przypadku kredytu obrotowego oraz 21,4 mln zł (5,5 mln USD) dla kredytu inwestycyjnego.

Kredyty bankowe pozostałych spółek Grupy Kapitałowej

Łączna wartość zobowiązań z tytułu kredytów bankowych pozostałych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 888,2 mln zł (31 grudnia 2014: 940,2 mln. zł). Na kwotę tę składały się głównie zobowiązania spółki LOTOS Paliwa Sp. z o.o. oraz spółek GK LOTOS Petrobaltic S.A.: LOTOS Exploration and Production Norge AS, SPV Baltic Sp. z o.o., AB LOTOS Geonafta.

Kredyty bankowe spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS

Na dzień 31 grudnia 2015 roku spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS wykazała 234,2 mln zł (60 mln USD) zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego na finansowanie zakupu aktywów Heimdal, udzielonego przez bank PKO BP S.A. (umowa z dnia 11 grudnia 2013 roku). Na dzień 31 grudnia 2014 roku zobowiązania z tytułu powyższej umowy wynosiły 281,6 mln zł (80 mln USD).

Spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS korzysta ponadto z kredytu udzielonego przez PKO BP S.A., przeznaczonego na finansowanie bieżącej działalności operacyjnej i inwestycyjnej. Na dzień 31 grudnia 2015 roku zobowiązania z tego tytułu wynosiły 175,6 mln zł (45 mln USD), natomiast na dzień 31 grudnia 2014 roku było to 206,8 mln zł (58,8 mln USD).

Kredyt bankowy spółki SPV Baltic Sp. z o.o.

W dniu 31 stycznia 2014 roku spółka SPV Baltic Sp. z o.o. zawarła umowę kredytu inwestycyjnego z Nordea Bank Polska S.A. (obecnie PKO BP S.A.) na sfinansowanie zakupu platformy wiertniczej (umowa z dnia 20 grudnia 2013 roku). Na dzień 31 grudnia 2015 roku zobowiązania z tego tytułu wynosiły 83,6 mln zł (31 grudnia 2014: 92,6 mln zł).

Kredyty bankowe spółki AB LOTOS Geonafta

W dniu 29 czerwca 2015 roku spółka AB LOTOS Geonafta (segment wydobywczy, GK LOTOS Petrobaltic S.A.) podpisała z Nordea Bank Litwa (Nordea Bank AB Lithuanian Branch) aneks do umowy kredytowej z dnia 27 września 2012 roku, na mocy którego Nordea Bank Litwa udzielił spółce AB LOTOS Geonafta:

- kredytu długoterminowego w wysokości do 20 mln USD,
- kredytu obrotowego w wysokości 10 mln USD,

w celu refinansowania dotychczasowych kredytów.

Termin spłaty kredytu długoterminowego przypada na dzień 30 czerwca 2019 roku. Termin spłaty kredytu obrotowego to 30 czerwca 2016 roku, automatycznie przedłużany na kolejne okresy roczne, maksymalnie do dnia 30 czerwca 2019 roku. Oprocentowanie kredytu długoterminowego oparte jest o indeks 6M LIBOR, a kredytu obrotowego o indeks 1M LIBOR. Zabezpieczenie kredytów stanowią hipoteka, zastaw rejestrowy na zapasach, zastaw na rachunkach bankowych, cesja praw z umów sprzedaży ropy, zastaw na udziałach jednostek powiązanych UAB Genciu Nafta i UAB Manifolds oraz rachunkach bankowych tych spółek.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku zobowiązania AB LOTOS Geonafta z tytułu powyższej umowy wynosiły w sumie 84,5 mln zł (21,8 mln USD).

Kredyty bankowe spółki LOTOS Paliwa Sp. z o.o.

Zobowiązania spółki LOTOS Paliwa Sp. z o.o. z tytułu kredytów bankowych związane są przede wszystkim z kredytami inwestycyjnymi udzielonymi przez bank PKO BP S.A., Pekao S.A. oraz mBank S.A. na refinansowanie i finansowanie zakupu stacji paliw, w tym z tytułu nowej umowy zawartej w styczniu 2015 roku.

W dniu 26 stycznia 2015 roku spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. i konsorcjum banków Pekao S.A. i mBank S.A. (Konsorcjum banków (7)) podpisały umowę kredytową na łączną kwotę 100 mln zł z przeznaczeniem na refinansowanie nakładów inwestycyjnych poniesionych na budowę stacji paliw. Zabezpieczenie kredytu stanowią hipoteki. Termin spłaty kredytu przypada na dzień 31 marca 2025 roku. Oprocentowanie kredytu oparte jest o indeks 3M WIBOR.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość zobowiązań z tytułu powyższych umów kredytów inwestycyjnych wynosiła łącznie 241,8 mln zł (31 grudnia 2014: 168,9 mln zł).

Ponadto na dzień 31 grudnia 2015 roku LOTOS Paliwa Sp. z o.o. wykazuje zobowiązania z tytułu kredytów obrotowego w banku Pekao S.A. w wysokości 21,2 mln zł (31 grudnia 2014: 4,1 mln zł).

Wpływy i wydatki z tytułu kredytów bankowych

Wpływy z tytułu zaciągniętych w 2015 roku kredytów bankowych Grupy wynosiły 798,2 mln zł (w 2014 roku: 563 mln zł), natomiast wydatki z tytułu spłaty kredytów wynosiły 1.161,5 mln zł (w 2014 roku: 1.030,4 mln zł). Powyższe kwoty zostały zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych z działalności finansowej odpowiednio w pozycjach: *Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów* oraz *Wydatki z tytułu spłaty kredytów*.

Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów w 2015 roku dotyczyły:

- kredytów spółki LOTOS Asphalt Sp. o.o. (204,2 mln zł),
- kredytów inwestycyjnych spółki LOTOS Paliwa Sp. z o.o. (100 mln zł),
- kredytu inwestycyjnego spółki LOTOS Terminale S.A. (50,9 mln zł),
- kredytów obrotowych Jednostki Dominującej (60,1 mln zł),
- kredytów spółki AB LOTOS Geonafra (338,7 mln zł),
- kredytu obrotowego spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS (44,3 mln zł).

Wydatki z tytułu spłaty kredytów w 2015 roku dotyczyły głównie:

- kredytów inwestycyjnych Jednostki Dominującej (460 mln zł),
- kredytów obrotowych Jednostki Dominującej (60,1 mln zł),
- kredytów obrotowych spółki LOTOS Asphalt Sp. z o.o. (65 mln zł),
- kredytów inwestycyjnych spółki LOTOS Paliwa (27,2 mln zł),
- kredytów spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS (167,1 mln zł),
- kredytów spółki AB LOTOS Geonafra (362,2 mln zł),
- kredytu inwestycyjnego spółki SPV Baltic Sp. z o.o. (9,1 mln zł).

W 2015 oraz 2014 roku w Grupie nie wystąpiły sytuacje braku spłaty kredytów.

27.2 Pożyczki

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
WFOŚiGW Gdańsk	8.498	10.150
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	83.648	92.633
Razem	92.146	102.783
<i>w tym:</i>		
część długoterminowa	80.966	92.146
część krótkoterminowa	11.180	10.637

Zabezpieczenie spłaty powyższych pożyczek stanowią:

- zastaw rejestrowy na aktywach,
- zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach,
- cesja praw z polis ubezpieczeniowych,
- cesja praw z umów sprzedaży usług,
- weksle in blanco,
- oświadczenie o poddaniu się egzekucji,
- poręczenia udzielone przez spółki Grupy.

Oprocentowanie pożyczek oparte jest o 1M WIBOR lub stopę redyskonta weksli.

Na dzień 31 grudnia 2015 efektywna stopa procentowa pożyczek kształtowała się na średnim poziomie około 4,59% (31 grudnia 2014: 4,96%).

Analiza wrażliwości pożyczek na ryzyko związane ze zmianami stóp procentowych została przedstawiona w nocie 32.4.1.

Analiza kontraktowych terminów zapadalności pożyczek została przedstawiona w nocie 32.5.

Pożyczki wg terminu wymagalności

31 grudnia 2015 w tysiącach złotych	Pożyczki udzielone Grupie w PLN
2016	11.180
2017	11.997
2018	11.349
2019	11.985
2020	12.659
po 2020	32.976
Razem	92.146

31 grudnia 2014 w tysiącach złotych	Pożyczki udzielone Grupie w PLN
2015	10.637
2016	11.180
2017	11.997
2018	11.349
2019	11.985
po 2019	45.635
Razem	102.783

Pożyczki spółek z GK LOTOS Petrobaltic S.A.

W dniu 31 stycznia 2014 roku spółka SPV Baltic Sp. z o.o. zawarła umowę pożyczki na kwotę do 100 mln zł z Agencją Rozwoju Przemysłu S.A., z przeznaczeniem na sfinansowanie zakupu platformy wiertniczej (umowa z dnia 20 grudnia 2013 roku). Na dzień 31 grudnia 2015 roku zobowiązania z tytułu tej umowy wynosiły 83,6 mln zł (31 grudnia 2014: 92,6 mln zł).

Pożyczki pozostałych spółek Grupy Kapitałowej

W dniu 16 czerwca 2014 roku spółka LOTOS Kolej Sp. z o.o. zawarła z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku umowę pożyczki na kwotę 6,9 mln zł, z przeznaczeniem na dofinansowanie modernizacji lokomotyw. Na dzień 31 grudnia 2015 roku zobowiązanie z tytułu tej umowy wynosiło 6,2 mln zł (31 grudnia 2014: 6,9 mln zł). Ponadto spółka korzysta z pożyczki uzyskanej z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku (umowa z dnia 21 grudnia 2011 roku), z przeznaczeniem na dofinansowanie modernizacji oczyszczalni cystern. Na dzień 31 grudnia 2015 roku zobowiązanie z tytułu tej umowy wynosiło 2,3 mln zł (31 grudnia 2014: 3,3 mln zł).

Wpływy i wydatki z tytułu pożyczek

W 2015 roku Grupa nie zaciągała pożyczek (w 2014 roku: 106,9 mln zł), natomiast wydatki z tytułu spłaty pożyczek wyniosły 10,8 mln zł (w 2014 roku: 13 mln zł). Powyższe kwoty zostały zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych z działalności finansowej odpowiednio w pozycjach: *Wpływy z tytułu zaciągniętych pożyczek* oraz *Wydatki z tytułu spłaty pożyczek*.

27.3 Obligacje

Obligacje spółek z GK LOTOS Petrobaltic S.A.

W 2013 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. (segment wydobywczy) dokonała emisji obligacji średnioterminowych (obligacje serii: A, B, C, D, E w łącznej wartości nominalnej 65,9 mln USD) na podstawie umowy zawartej z Bankiem Pekao S.A. w dniu 29 października 2013 roku. W ramach umowy spółka LOTOS Petrobaltic S.A. może dokonać emisji obligacji do równowartości w dolarach amerykańskich kwoty 200 mln zł. Nabywcą wyemitowanych obligacji był Bank Pekao S.A.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość zobowiązań z tytułu wyemitowanych obligacji wynosiła 218,1 mln zł (31 grudnia 2014: 213,5 mln zł).

W związku z niespełnieniem jednego z kowenantów związanych z Umową Programu Emisji Obligacji długoterminowa część zobowiązań z tytułu emisji obligacji w kwocie 179,1 mln zł zaprezentowana została w zobowiązaniach krótkoterminowych. Na dzień 31 grudnia 2015, oraz do dnia publikacji niniejszego sprawozdania finansowego, zobowiązania z tytułu obligacji nie zostały postawione przez bank w stan wymagalności.

Wpływy i wydatki z tytułu obligacji

W 2015 roku dokonano wykupu obligacji serii B o wartości nominalnej 5 mln USD. Wydatki z tego tytułu w wysokości 19,4 mln zł zostały zaprezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych z działalności finansowej Grupy w pozycji *Wykup obligacji*.

W 2014 roku miał miejsce wykup obligacji serii A o wartości nominalnej 5 mln USD, a zaprezentowane z tego tytułu w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych z działalności finansowej Grupy w pozycji *Wykup obligacji* wydatki wyniosły 17,4 mln zł.

Obligacje wg terminu wymagalności

31 grudnia 2015	Obligacje Grupy wyemitowane w USD
w tysiącach złotych	
2016	218.100
2017	-
2018	-
2019	-
2020	-
po 2020	-
Razem	218.100

31 grudnia 2014	Obligacje Grupy wyemitowane w USD
w tysiącach złotych	
2015	17.587
2016	35.045
2017	160.847
2018	-
2019	-
po 2019	-
Razem	213.479

Analiza wrażliwości obligacji na ryzyko związane ze zmianami kursów walut oraz stóp procentowych została przedstawiona odpowiednio w notach 32.3.1 oraz 32.4.1, natomiast analiza wymagalności w notce 32.5.

Obligacje pozostałych spółek Grupy Kapitałowej

Ponadto od lipca 2010 roku do sierpnia 2015 w Grupie funkcjonował program emisji obligacji krótkoterminowych w spółce LOTOS Asphalt Sp. z o.o. W roku 2015 oraz 2014 spółka LOTOS Asphalt Sp. z o.o. nie dokonywała emisji obligacji w ramach tego programu oraz nie wykazywała zobowiązań z tego tytułu na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 2014 roku.

27.4 Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

w tysiącach złotych	Minimalne opłaty leasingowe		Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	
	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Nie dłużej niż jeden rok	54.648	35.286	31.542	22.495
Od 1 roku do 5 lat	198.708	109.607	145.431	91.178
Powyżej 5 lat	34.135	18.511	31.055	18.121
Razem	287.491	163.404	208.028	131.794
Minus koszty finansowe	(79.463)	(31.610)	-	-
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	208.028	131.794	208.028	131.794
w tym:				
część długoterminowa			176.486	109.299
część krótkoterminowa			31.542	22.495

Na podstawie umów leasingu finansowego Grupa użytkuje głównie aktywa związane z taboru kolejowym.

Analiza wrażliwości zobowiązań z tytułu leasingu finansowego na ryzyko związane ze zmianami kursów walut oraz stóp procentowych została przedstawiona odpowiednio w notach 32.3.1 oraz 32.4.1, natomiast analiza wymagalności w notce 32.5.

27.4.1 Nieujęte zobowiązania wynikające z zawartych umów leasingu operacyjnego

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów nieodwoływanego leasingu operacyjnego przedstawiały się następująco:

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Nie dłużej niż jeden rok	109.979	107.960
Od 1 roku do 5 lat	350.794	128.309
Powyżej 5 lat	48.171	12.866
Razem	508.944	249.135

Na podstawie umów leasingu operacyjnego Grupa użytkuje głównie aktywa związane z taborom kolejowym.

28. Pochodne instrumenty finansowe

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Aktywa finansowe		
Długoterminowe aktywa finansowe		
Swap towarowy (surowce i produkty naftowe)	367	-
Forwardy i spoty walutowe	7.024	-
Swap procentowy (IRS)	992	-
Opcje	314	-
Razem	8.697	-
Krótkoterminowe aktywa finansowe		
Swap towarowy (surowce i produkty naftowe)	198.224	-
Forwardy i spoty walutowe	7.058	536
Opcje	49	-
Swap walutowy	3.151	3.894
Razem	208.482	4.430
Razem aktywa finansowe	217.179	4.430
Zobowiązania finansowe		
Długoterminowe zobowiązania finansowe		
Swap towarowy (surowce i produkty naftowe)	8.548	9.483
Forwardy i spoty walutowe	6	-
Swap procentowy (IRS)	45.752	53.143
Razem	54.306	62.626
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe		
Swap towarowy (surowce i produkty naftowe)	49.507	19.854
Forwardy i spoty walutowe	903	56.365
Swap procentowy (IRS)	26.511	22.341
Swap walutowy	33.924	37.357
Razem	110.845	135.917
Razem zobowiązania finansowe	165.151	198.543

Pochodne instrumenty finansowe z których korzysta Grupa zawierają Grupa LOTOS S.A. oraz LOTOS Asfalt. Charakterystyka pochodnych instrumentów finansowych została zaprezentowana w nocie 7.24. Cele oraz zasady zarządzania ryzykiem finansowym opisano w nocie 32. Klasyfikacja pochodnych instrumentów finansowych według poziomów hierarchii wartości godziwej została przedstawiona w nocie 31.2.

Analiza wrażliwości pochodnych instrumentów finansowych na ryzyko rynkowe związane ze zmianami cen surowców i produktów naftowych została przedstawiona w nocie 32.1.1.

Analiza wrażliwości pochodnych instrumentów finansowych na ryzyko rynkowe związane ze zmianami kursów walut została przedstawiona w nocie 32.3.1.

Analiza wrażliwości pochodnych instrumentów finansowych na ryzyko rynkowe związane ze zmianami stóp procentowych została przedstawiona w nocie 32.4.1.

Analiza wymagalności pochodnych instrumentów finansowych została przedstawiona w nocie 32.5.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe pochodnych instrumentów finansowych (aktywa finansowe) została przedstawiona w nocie 32.6.

29. Świadczenia pracownicze

w tysiącach złotych	Nota	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Długoterminowe zobowiązania			
Świadczenia po okresie zatrudnienia	29.1	38.459	41.510
Nagrody jubileuszowe i pozostałe świadczenia	29.1	143.793	143.941
Razem	29.1	182.252	185.451
Krótkoterminowe zobowiązania			
Świadczenia po okresie zatrudnienia	29.1	4.224	3.681
Nagrody jubileuszowe i pozostałe świadczenia	29.1	12.184	11.716
Zobowiązania z tytułu premii, nagród i niewykorzystanych urlopów		78.409	51.520
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń		27.384	17.121
Razem		122.201	84.038
Razem zobowiązania		304.453	269.489

29.1 Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia

Grupa wypłaca pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty świadczeń po okresie zatrudnienia zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. W związku z tym Grupa na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalne firmy aktuarialne lub na podstawie własnych szacunków ujmuje zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia na poziomie wartości bieżących. Kwotę tych zobowiązań oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu sprawozdawczego przedstawiono w poniższej tabeli:

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

w tysiącach złotych	Nota	Świadczenia po okresie zatrudnienia	Nagrody jubileuszowe i pozostałe świadczenia	Razem
1 stycznia 2015		40.359	155.657	196.016
Przeklasyfikowanie do zobowiązań bezpośrednio związanych z aktywami (lub grupami do zbycia) przeznaczonymi do sprzedaży		1.963	7.125	9.088
Koszty bieżącego zatrudnienia		2.488	12.929	15.417
Koszty dyskonta	29.3; 9.6	1.031	4.027	5.058
Koszty przeszłego zatrudnienia		(1.694)	(6.323)	(8.017)
Wyplacone świadczenia		(2.916)	(12.497)	(15.413)
(Zyski)/Straty aktuarialne wykazane w wyniku	29.2	-	(4.941)	(4.941)
(Zyski)/Straty aktuarialne wykazane w innych całkowitych dochodach	29.2	(712)	-	(712)
31 grudnia 2015		40.519	155.977	196.496
<i>w tym:</i>				
<i>część długoterminowa</i>		36.476	143.793	180.267
<i>część krótkoterminowa</i>		4.043	12.184	16.229
Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia w spółkach zagranicznych ⁽¹⁾		2.164	-	2.164
31 grudnia 2015		42.683	155.977	198.660
<i>w tym:</i>				
<i>część długoterminowa</i>		38.459	143.793	182.252
<i>część krótkoterminowa</i>		4.224	12.184	16.408

w tysiącach złotych	Nota	Świadczenia po okresie zatrudnienia	Nagrody jubileuszowe i pozostałe świadczenia	Razem
1 stycznia 2014		32.808	130.650	163.458
Koszty bieżącego zatrudnienia		1.206	9.289	10.495
Koszty dyskonta	9.6; 29.2	1.251	5.103	6.354
Koszty przeszłego zatrudnienia		47	362	409
Wyplacone świadczenia		(1.840)	(12.575)	(14.415)
(Zyski)/Straty aktuarialne wykazane w wyniku	29.2	-	29.953	29.953
(Zyski)/Straty aktuarialne wykazane w innych całkowitych dochodach	29.2	8.850	-	8.850
31 grudnia 2014		42.322	162.782	205.104
<i>w tym:</i>				
<i>część długoterminowa</i>		38.723	150.586	189.309
<i>część krótkoterminowa</i>		3.599	12.196	15.795
Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia w spółkach zagranicznych ⁽¹⁾		4.832	-	4.832
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	-	-
Przeklasyfikowanie do zobowiązań bezpośrednio związanych z aktywami (lub grupami do zbycia) przeznaczonymi do sprzedaży		(1.963)	(7.125)	(9.088)
31 grudnia 2014		45.191	155.657	200.848
<i>w tym:</i>				
<i>część długoterminowa</i>		41.510	143.941	185.451
<i>część krótkoterminowa</i>		3.681	11.716	15.397

⁽¹⁾ Ze względu na odmienny charakter programów emerytalnych w należących do Grupy spółkach zagranicznych: LOTOS Exploration and Production Norge AS oraz spółkach z GK AB LOTOS Geonafte, a także z uwagi na ich nieistotny wpływ na sumę zobowiązań z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia, zobowiązania tych spółek zostały zaprezentowane odrębnie w pozycji Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia w spółkach zagranicznych.

29.2 Łączna kwota kosztów ujętych w wyniku finansowym z tytułu przyszłych wypłat świadczeń pracowniczych

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Pozycje ujęte w wyniku:		10.133	51.960
Koszty nagród jubileuszowych, świadczeń emerytalnych i innych świadczeń po okresie zatrudnienia:	9.2	5.075	45.606
- koszty bieżącego zatrudnienia		15.417	10.495
- koszty przeszłego zatrudnienia		(8.017)	409
- efekt spółek zagranicznych		2.616	4.749
- (zyski)/straty aktuarialne	29.1	(4.941)	29.953
Koszty dyskonta	9.6; 29.1	5.058	6.354
Pozycje ujęte w innych całkowitych dochodach:		654	8.933
(Zyski)/Straty aktuarialne	29.1	(712)	8.850
Efekt spółek zagranicznych		1.366	83
Całkowite dochody ogółem		10.787	60.893

29.3 Założenia aktuarialne

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Stopa dyskontowa (%)	2,90%	2,70%
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	2,50%	2,50%
Wskaźnik rotacji pracowników (%)	2,33%	2,43%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń w kolejnym roku (%)	0,00%	4,00%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń w latach następnych (%)	2,50%	2,50%

- Prawdopodobieństwo odejść pracowników przyjęto na podstawie danych historycznych dotyczących rotacji zatrudnienia w Grupie oraz danych statystycznych dotyczących odejść pracowniczych w branży. Wskaźniki rotacji przyjęte przez aktuarium zostały ustalone w podziale na mężczyzn i kobiety oraz na 9 kategorii wiekowych. Obecnie, wskaźnik rotacji pracowników jest prezentowany w wartości uśrednionej.
- Umieralność i prawdopodobieństwo dożycia przyjęto zgodnie z Tablicami Trwania Życia 2014, publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny, przyjmując, że populacja zatrudnionych w Grupie odpowiada średniej dla Polski pod względem umieralności (31 grudnia 2014: Tablicami Trwania Życia 2013).
- Uwzględniono zmiany wynikające ze znowelizowanej Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tzw. ustawy emerytalnej), w szczególności zmiany dotyczące ustalenia wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn, w tym wydłużenia tego wieku emerytalnego w zdefiniowanym horyzoncie czasowym do 67 lat zarówno dla kobiet jak i mężczyzn. Nowelizacja ustawy emerytalnej skutkowałą zmianą zasad funkcjonowania poszczególnych programów świadczeń, co spowodowało powstanie kosztów przeszłego zatrudnienia.
- Przyjęto normalny tryb przechodzenia pracowników na emeryturę według szczegółowych zasad zawartych w ustawie emerytalnej, z wyjątkiem tych zatrudnionych, którzy wg informacji dostarczonych przez spółkę spełnia warunki wymagane do przejścia na wcześniejszą emeryturę.
- Na podstawie danych historycznych, przyjęto że statystycznie 60% odpraw pośmiertnych wypłacanych jest w wysokości połowy pełnej kwoty.
- Do dyskontowania przyszłych wypłat świadczeń przyjęto stopę dyskontową w wysokości 2,9%, tj. zgodnie z założeniem zdefiniowanym na poziomie korporacyjnym (31 grudnia 2014: 2,7%, tj. zgodnie z założeniem zdefiniowanym na poziomie korporacyjnym).

29.4 Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

Koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy oraz odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji w 2015 roku wynosiły łącznie 6.939 tys. zł (w 2014 roku: 3.363 tys. zł).

Wartość rezerw na koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy w 2015 roku wynosiła łącznie 125 tys. zł (w 2014 roku: 69 tys. zł).

29.5 Analiza wrażliwości

Poniższa tabela przedstawia wyniki kalkulacji przy zmienionych podstawowych założeniach aktuarialnych: stopy wzrostu wynagrodzeń oraz stopy dyskonta finansowego:

Saldo początkowe zobowiązania

w tysiącach złotych						
Stopa wzrostu wynagrodzeń	Stopa dyskonta finansowego	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalno-rentowe	Odprawy pośmiertne	Fundusz socjalny	Razem ⁽¹⁾
bazowa	bazowa	143.252	36.185	8.765	8.294	196.496
bazowa + 1%	bazowa	156.497	40.800	9.687	9.890	216.874
bazowa - 1%	bazowa	131.832	32.340	7.968	7.048	179.188
bazowa	bazowa + 0,5%	136.694	34.038	8.319	7.613	186.664
bazowa	bazowa - 0,5%	150.371	38.563	9.250	9.071	207.255

Poniższe tabele przedstawiają wyniki kalkulacji przy zmienionych podstawowych założeniach aktuarialnych: stopy wzrostu wynagrodzeń i składek na opiekę medyczną oraz stopy dyskonta finansowego.

Prognozowane na rok 2016 koszty bieżącego zatrudnienia

w tysiącach złotych						
Stopa wzrostu wynagrodzeń	Stopa dyskonta finansowego	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalno-rentowe	Odprawy pośmiertne	Fundusz socjalny	Razem ⁽¹⁾
bazowa	bazowa	11.267	2.071	689	327	14.354
bazowa + 1%	bazowa	12.660	2.471	787	439	16.357
bazowa - 1%	bazowa	10.092	1.751	606	247	12.696
bazowa	bazowa + 0,5%	10.647	1.902	646	285	13.480
bazowa	bazowa - 0,5%	11.946	2.262	736	378	15.322

Prognozowane na rok 2016 koszty dyskonta

w tysiącach złotych						
Stopa wzrostu wynagrodzeń	Stopa dyskonta finansowego	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalno-rentowe	Odprawy pośmiertne	Fundusz socjalny	Razem ⁽¹⁾
bazowa	bazowa	3.824	933	238	233	5.228
bazowa + 1%	bazowa	4.208	1.066	265	279	5.818
bazowa - 1%	bazowa	3.493	821	215	196	4.725
bazowa	bazowa + 0,5%	4.260	1.020	264	250	5.794
bazowa	bazowa - 0,5%	3.336	829	209	211	4.585

Łącznie prognozowane na rok 2016 koszty bieżącego zatrudnienia i koszty dyskonta

w tysiącach złotych						
Stopa wzrostu wynagrodzeń	Stopa dyskonta finansowego	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalno-rentowe	Odprawy pośmiertne	Fundusz socjalny	Razem ⁽¹⁾
bazowa	bazowa	15.091	3.004	927	560	19.582
bazowa + 1%	bazowa	16.868	3.537	1.052	718	22.175
bazowa - 1%	bazowa	13.585	2.572	821	443	17.421
bazowa	bazowa + 0,5%	14.907	2.922	910	535	19.274
bazowa	bazowa - 0,5%	15.282	3.091	945	589	19.907

⁽¹⁾ Ze względu na odmienny charakter programów emerytalnych w należących do Grupy spółkach zagranicznych: LOTOS Exploration and Production Norge AS oraz spółkach z GK AB LOTOS Geonafte, a także z uwagi na ich nieistotny wpływ na sumę zobowiązań z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia, zobowiązania tych spółek nie zostały uwzględnione w powyższej analizie.

30. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rezerwy

w tysiącach złotych	Nota	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Zobowiązania finansowe			
Długoterminowe zobowiązania finansowe			
Pozostałe zobowiązania finansowe:	31.1	8.906	5.549
<i>Zobowiązania inwestycyjne</i>		8.070	4.539
<i>Pozostałe</i>		836	1.010
Razem		8.906	5.549
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	31.1	1.232.510	1.692.839
Pozostałe zobowiązania finansowe:	31.1	172.825	191.295
<i>Zobowiązania inwestycyjne</i>		110.710	120.498
<i>Zobowiązania wobec ubezpieczycieli</i>		1.432	19.244
<i>Rozliczenia w ramach działalności prowadzonej na złożach norweskich ⁽¹⁾</i>		43.792	39.668
<i>Pozostałe</i>		16.891	11.885
Razem		1.405.335	1.884.134
Razem zobowiązania finansowe		1.414.241	1.889.683
Zobowiązania niefinansowe			
Długoterminowe zobowiązania niefinansowe			
Rezerwy	30.1	1.269.053	638.209
Dotacje		11.157	12.263
Pozostałe		3.455	1.542
Razem		1.283.665	652.014
Krótkoterminowe zobowiązania niefinansowe			
Rezerwy	30.1	143.291	140.219
Zobowiązania budżetowe inne niż podatek dochodowy ⁽²⁾		1.003.389	723.762
Dotacje		23.924	29.655
Zaliczki na dostawy		3.925	1.553
Zobowiązania z tytułu programu lojalnościowego NAVIGATOR		12.655	13.367
Pozostałe		43.736	37.459
Razem		1.230.920	946.015
Razem zobowiązania niefinansowe		2.514.585	1.598.029
Razem		3.928.826	3.487.712
<i>w tym:</i>			
<i>część długoterminowa</i>		1.292.571	657.563
<i>część krótkoterminowa:</i>		2.636.255	2.830.149
<i>- z tytułu dostaw i usług</i>		1.232.510	1.692.839
<i>- pozostałe</i>		1.403.745	1.137.310

⁽¹⁾ Zobowiązania spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS (GK LOTOS Petrobaltic S.A., segment wydobywczy) z tytułu wzajemnych rozliczeń pomiędzy operatorem a uczestnikami konsorcjum na poszczególnych złożach norweskich

⁽²⁾ W tym 604.528 tys. zł zobowiązań z tytułu akcyzy i opłaty paliwowej (31 grudnia 2014: 586.199 tys. zł).

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są nieoprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach w przedziale 7 - 60 dni. Pozostałe zobowiązania są nieoprocentowane, ze średnim 1 miesięcznym terminem płatności. Kwota wynikająca z różnicy pomiędzy zobowiązaniami a należnościami z tytułu podatku od towarów i usług jest płacona właściwym władzom podatkowym w okresach miesięcznych. Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane w okresach 1 miesięcznych w ciągu całego roku obrotowego.

Analiza wrażliwości zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań na ryzyko rynkowe związane ze zmianami kursów walut została przedstawiona w nocie 32.3.1.

Analiza wymagalności zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań została przedstawiona w nocie 32.5.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

30.1 Rezerwy

w tysiącach złotych	Nota	Rezerwy na koszty likwidacji i rekultywacji				Razem	Pozostałe rezerwy	Razem
		Rezerwa na kopalnie ropy naftowej i gazu ziemnego			Rezerwy na wyłączone z użytkowania instalacje rafineryjne i pozostałe			
		Polska	Norwegia	Litwa				
1 stycznia 2015		183.579	497.194	14.302	30.504	725.579	52.849	778.428
Utworzenie		-	610.121 ⁽¹⁾	361	512	610.994	150.353 ⁽³⁾	761.347
Aktualizacja szacunku kosztów likwidacji		5.574	17.253	(1.245)	(2.319)	19.263	4.794	24.057
Zmiany wysokości rezerw wynikające z przybliżenia czasu wykonania zobowiązania (efekt odwracania dyskonta)	9.6	4.965	15.943	720	64	21.692	510	22.202
Odsetki od funduszu likwidacji zakładu górniczego		469	-	-	-	469	-	469
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	(59.326)	(5)	-	(59.331)	(8.587)	(67.918)
Wykorzystanie		-	(94.746) ⁽²⁾	-	(480)	(95.226)	(2.008)	(97.234)
Rozwiązanie		(2.750)	-	-	(2.511)	(5.261)	(3.746)	(9.007)
31 grudnia 2015		191.837	986.439	14.133	25.770	1.218.179	194.165	1.412.344
w tym:								
część długoterminowa		191.837	882.753	14.133	24.142	1.112.865	156.188	1.269.053
część krótkoterminowa		-	103.686	-	1.628	105.314	37.977	143.291

Rezerwy na koszty likwidacji i rekultywacji:

Rezerwa na kopalnie ropy naftowej i gazu ziemnego Polska - rezerwy na przyszłe koszty likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach górniczych B-3 i B-8 oraz fundusz likwidacji zakładu górniczego tworzonego zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo Geologiczne i Górnicze oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2002 roku w celu pokrycia przyszłych kosztów likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego.

Rezerwa na kopalnie ropy naftowej i gazu ziemnego Norwegia - rezerwy na przyszłe koszty likwidacji kopalni ropy naftowej na złożu YME (w tym rezerwa na przyszłe koszty usunięcia platformy MOPU) oraz kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego na złożach Heimdal oraz Sleipner.

Rezerwa na kopalnie ropy naftowej i gazu ziemnego Litwa - rezerwy na przyszłe koszty likwidacji litewskich kopalni ropy naftowej.

Rezerwy na wyłączone z użytkowania instalacje rafineryjne i pozostałe - rezerwa na rekultywację oraz koszty rozbiórki i likwidacji wyłączonych z użytkowania instalacji w spółce LOTOS Terminale S.A., rezerwa na szacunkowe koszty demontażu rurociągu podwodnego eksploatowanego przez spółkę zależną Energobaltic Sp. z o.o. (GK LOTOS Petrobaltic S.A.) oraz na rekultywację terenu i usunięcie zanieczyszczeń.

⁽¹⁾ Utworzenie rezerwy na likwidację w związku z nabycie pakietu aktywów Sleipner (patrz nota 13.1.3).

⁽²⁾ Wartość dotyczy głównie wykorzystania rezerw na przyszłe koszty usunięcia platformy MOPU oraz demontażu aktywów trwałych na złożu YME w kwocie 62.043 tys. zł. Rezerwa została utworzona w związku z porozumieniem pomiędzy operatorem złoża YME - spółką Talisman i właścicielem platformy wydobywczej - spółką SBM zawartym w marcu 2013 roku (patrz także nota 35 oraz 13.1.2).

⁽³⁾ W tym kwota 133.157 tys. zł (285.500 tys. NOK) dotycząca rezerwy z tytułu warunkowych płatności wynikających z umowy nabycia aktywów Sleipner (patrz nota 13.1.3).

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

	Nota	Rezerwy na koszty likwidacji i rekultywacji				Razem	Pozostałe rezerwy	Razem
		Rezerwa na kopalnie ropy naftowej i gazu ziemnego			Rezerwy na wyłączone z użytkowania instalacje rafineryjne i pozostałe			
w tysiącach złotych		Polska	Norwegia	Litwa				
1 stycznia 2014 (dane przekształcone)		216.666	562.268	13.026	36.128	828.088	27.534	855.622
Utworzenie		642	-	1.074	685	2.401	29.898 ⁽⁴⁾	32.299
Aktualizacja szacunku kosztów likwidacji		(36.396) ⁽¹⁾	61.198 ⁽²⁾	(844)	(762)	23.196	-	23.196
Zmiany wysokości rezerw wynikające z przybliżenia czasu wykonania zobowiązania (efekt odwracania dyskonta)	9.6	2.008	17.043	669	274	19.994	432	20.426
Odsetki od funduszu likwidacji zakładu górniczego		659	-	-	-	659	-	659
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-	(22.482)	377	-	(22.105)	(1.396)	(23.501)
Wykorzystanie		-	(120.833) ⁽³⁾	-	(1.257)	(122.090)	(2.752)	(124.842)
Rozwiązanie		-	-	-	(4.564)	(4.564)	(867)	(5.431)
31 grudnia 2014		183.579	497.194	14.302	30.504	725.579	52.849	778.428
w tym:								
część długoterminowa		183.579	384.153	14.302	27.403	609.437	28.772	638.209
część krótkoterminowa		-	113.041	-	3.101	116.142	24.077	140.219

Rezerwy na koszty likwidacji i rekultywacji:

Rezerwa na kopalnie ropy naftowej i gazu ziemnego Polska - rezerwy na przyszłe koszty likwidacji kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach górniczych B-3 i B-8.

Rezerwa na kopalnie ropy naftowej i gazu ziemnego Norwegia - rezerwy na przyszłe koszty likwidacji kopalni ropy naftowej na złożu YME (w tym rezerwa na przyszłe koszty usunięcia platformy MOPU) oraz kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego na złożach Heimdal.

Rezerwa na kopalnie ropy naftowej i gazu ziemnego Litwa - rezerwy na przyszłe koszty likwidacji litewskich kopalni ropy naftowej.

Rezerwy na wyłączone z użytkowania instalacje rafineryjne i pozostałe - rezerwa na rekultywację oraz koszty rozbiórki i likwidacji wyłączonych z użytkowania instalacji w spółce LOTOS Terminale S.A., rezerwa na szacunkowe koszty demontażu rurociągu podwodnego eksploatowanego przez spółkę zależną Energobaltic Sp. z o.o. (GK LPTOS Petrobaltic S.A.) oraz na rekultywację terenu i usunięcie zanieczyszczeń.

⁽¹⁾ Na dzień 31 grudnia 2014 roku Grupa dokonała analizy kosztów niezbędnych do poniesienia w celu likwidacji morskiej kopalni ropy naftowej na Morzu Bałtyckim na obszarze górniczym B-3 w związku z otrzymanym w 2014 roku przedłużeniem koncesji wydobywczej B-3 z roku 2016 do roku 2026. W wyniku tej analizy stwierdzono, że niezbędne koszty, które Grupa poniesie przy likwidacji morskiej kopalni ropy naftowej na tym obszarze, spadły w stosunku do przewidywanych w roku poprzednim o kwotę 36.396 tys. zł.

⁽²⁾ W tym efekt dokonanej przez Grupę aktualizacji szacunku rezerwy na przyszłe koszty likwidacji morskiej kopalni ropy naftowej na złożu YME, który skutkował zwiększeniem wartości aktywa likwidacyjnego i jego jednorazowym odpisem w ciężar kosztów operacyjnych skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów w kwocie 27.743 tys. zł (patrz nota 13.1 oraz 13.1.4).

⁽³⁾ Wartość dotyczy głównie wykorzystania rezerw na przyszłe koszty usunięcia platformy MOPU oraz demontażu aktywów trwałych na złożu YME w kwocie 98.611 tys. zł. Rezerwa została utworzona w związku z porozumieniem pomiędzy operatorem złoża YME - spółką Talisman i właścicielem platformy wydobywczej - spółką SBM zawartym w marcu 2013 roku (patrz także nota 35 oraz 13.1.2).

⁽⁴⁾ W tym kwota 21.901 tys. zł aktualizacji wartości rezerwy z tytułu warunkowych płatności wynikających z umowy nabycia aktywów Heimdal.

Rezerwa na kopalnię ropy naftowej i gazu ziemnego - Norwegia

Rezerwa na likwidację i rekultywację kopalni ropy naftowej na złożu YME

Na dzień 31 grudnia 2015 roku rezerwa na likwidację i rekultywację kopalni na złożu YME zaprezentowana została w pozycji Pozostałe zobowiązania i rezerwy w kwocie 141.407 tys. zł (319.132 tys. NOK) i odzwierciedla dokonany na podstawie najlepszej wiedzy Grupy aktualny szacunek przyszłych kosztów usunięcia związanej z YME infrastruktury oraz kosztów na rekultywację terenu z tym związanych, przy założeniu likwidacji inwestycji w roku 2031. Na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość rezerwy wynosiła 146.816 tys. zł (310.065 tys. NOK).

W ocenie Zarządu Spółki, wartość wykazanej w niniejszym sprawozdaniu finansowym rezerwy na likwidację infrastruktury związanej ze złożem YME i kosztów rekultywacji terenu po likwidacji kopalni, odzwierciedla niezbędny poziom zaangażowania spółki LOTOS E&P Norge AS w fazie ewentualnej realizacji scenariusza wcześniejszej pełnej likwidacji infrastruktury. Jest to konsekwencja realizowanej aktualnie fazy opracowywania planu likwidacji infrastruktury związanej ze złożem YME, przyjętej przez Konsorcjum głosami większości konsorcjantów i odzwierciedlonej w zatwierdzanym na 2016 rok budżecie projektu, uwzględniając jednocześnie obniżenie szacunku kosztów likwidacji w związku z rynkowym obniżeniem kosztów usług serwisowych dla tego typu prac.

Rezerwa związana z usunięciem wadliwej platformy MOPU ze złoża YME

Jak przedstawiono w nocie 35.1, w marcu 2013 roku operator złoża YME - spółka Talisman Energy Norge AS („Talisman”, „Operator”) i dostawca platformy MOPU (ang. „Mobile Offshore Production Unit”) przeznaczonej do eksploatacji złoża YME - spółka Single Buoy Moorings Inc. („SBM”) ogłosiły informację o zawarciu porozumienia w sprawie usunięcia wadliwej i ewakuowanej od połowy lipca 2012 roku platformy ze złoża YME oraz zakończenia obowiązywania wszystkich dotychczas zawartych pomiędzy stronami umów i porozumień w związku z realizacją projektu YME. W wyniku porozumienia Grupa ujęła rezerwę na przyszłe koszty usunięcia platformy MOPU ze złoża YME w wysokości 281.859 tys. zł (526.151 tys. NOK). W kolejnych latach rezerwa była sukcesywnie wykorzystywana. W trakcie roku 2015 dokonano aktualizacji wartości rezerwy w związku z doszacowaniem przyszłych kosztów jej usunięcia o kwotę 10.287 tys. zł (22.057 tys. NOK), patrz nota 9.4. Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość rezerwy wynosiła 39.087 tys. zł (88.213 tys. NOK). W roku 2015 Grupa wykorzystwała rezerwę w kwocie 62.043 tys. zł (133.024 tys. NOK).

Prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2015 roku kwota rezerwy, związana z usunięciem wadliwej platformy ze złoża została ustalona przy uwzględnieniu następujących założeń:

- Platforma MOPU zostanie usunięta ze złoża YME nie później niż w 2016 roku,
- Kwota rezerwy pokrywa całość zatwierdzonego przez partnerów licencji YME pozostałego do wykorzystania na dzień 31 grudnia 2015 roku budżetu na usunięcie platformy MOPU ze złoża.

Informacje na temat projektu YME i szczegóły dotyczące rezerwy na likwidację pozostałej infrastruktury podwodnej związanej ze złożem YME zostały przedstawione także w nocie 13.1.2.

Rezerwa na likwidację i rekultywację kopalń gazu ziemnego na złożach Heimdal

W związku z akwizycją w 2013 roku pakietu aktywów Heimdal na Norweskim Szelfie Kontynentalnym utworzona została rezerwa na przyszłe koszty likwidacji nabytych aktywów wydobywczych w wysokości 265.709 tys. zł (496.004 tys. NOK). Planowany termin likwidacji aktywów trwałych morskiej kopalni ropy i gazu na złożach projektu Heimdal i rekultywacji terenu przypada na lata 2016 - 2035. Na dzień 31 grudnia 2015 roku w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupa prezentuje ww. rezerwę w pozycji Pozostałe zobowiązania i rezerwy w kwocie 230.767 tys. zł (520.802 tys. NOK). Na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość rezerwy wynosiła 256.066 tys. zł (540.794 tys. NOK).

Rezerwa na likwidację i rekultywację kopalń gazu ziemnego na złożach Sleipner

W związku z akwizycją w 2015 roku pakietu aktywów Sleipner na Norweskim Szelfie Kontynentalnym utworzona została rezerwa na przyszłe koszty likwidacji nabytych aktywów wydobywczych w wysokości 605.423 tys. zł (1.298.076 tys. NOK, patrz nota 13.1.3). Planowany termin likwidacji nowo nabytych aktywów trwałych morskiej kopalni ropy i gazu na złożach projektu Sleipner i rekultywacji terenu przypada na lata 2016 - 2033. Na dzień 31 grudnia 2015 roku w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupa prezentuje ww. rezerwę w pozycji Pozostałe zobowiązania i rezerwy w kwocie 575.178 tys. zł.

Pozostałe rezerwy

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa ujęła rezerwę na zobowiązanie z tytułu warunkowych płatności wynikających z umowy nabycia aktywów Heimdal w kwocie 29.379 tys. zł (66.303 tys. NOK). Na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość rezerwy wynosiła 26.010 tys. zł (54.932 tys. NOK).

W roku 2015 została również utworzona rezerwa na zobowiązania z tytułu warunkowych płatności wynikających z umowy nabycia aktywów Sleipner. Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość rezerwy wynosiła 126.506 tys. zł (285.500 tys. NOK).

Ponadto na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku Grupa wykazywała rezerwę dotyczącą postępowania sądowego z powództwa WANDEKO, którego stroną jest spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. w kwocie 15.318 tys. zł (szerzej opisano w nocie 35.1).

30.2 Dotacje

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Stan na początek okresu		41.918	42.569
Dotacje otrzymane w okresie		516	1.238
Dotacje rozliczone w czasie	9.3	(7.353)	(1.889)
Stan na koniec okresu		35.081	41.918
<i>w tym:</i>			
część długoterminowa		11.157	12.263
część krótkoterminowa		23.924	29.655

Dotacje dotyczą głównie nieodpłatnie otrzymanych licencji oraz dotacji z EkoFunduszu na wykorzystanie gazu odpadowego z morskiej kopalni ropy naftowej do celów grzewczych.

Ponadto Grupa korzysta z pomocy rządowej w rozumieniu MSR 20 „Dotacje rządowe oraz ujawnianie informacji na temat pomocy rządowej”.

W okresie do 30 kwietnia 2011 roku Grupa była beneficjentem ulgi z tytułu produkcji biokomponentów, która wynikała z Ustawy z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2011 roku, Nr 74, poz. 397 t.j.) - art. 19a. Pomoc publiczna wynikająca z przytoczonych przepisów została zatwierdzona decyzją Komisji Europejskiej nr N 57/08 z 18 września 2009 roku w sprawie zezwolenia na pomoc operacyjną państwa w zakresie biopaliw. Ulga umożliwiała producentom biopaliw odliczanie od należnego podatku dochodowego kwoty stanowiącej maksymalnie 19% nadwyżki wartości wytworzonych biopaliw nad wartością wytworzonych paliw ciekłych o tej samej wartości kalorycznej, obliczonych według cen średnich. Zgoda Komisji Europejskiej na stosowanie ulgi wygasa 30 kwietnia 2011 roku. Nierozliczona kwota ulgi była rozliczana w bieżących zaliczkach na podatek dochodowy od osób prawnych.

Grupa korzystała z ulgi na nabycie nowych technologii, która wynika z Ustawy z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2011 roku, Nr 74, poz. 397 t.j.) - art. 18b. Ulga umożliwiała odliczenie od podstawy opodatkowania kwoty nie przekraczającej 50% wydatków poniesionych i została rozliczona z końcem 2014 roku.

31. Instrumenty finansowe

31.1 Wartość bilansowa

31 grudnia 2015		Kategorie instrumentów finansowych				Razem
		Aktywa/Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży ⁽¹⁾	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	
w tysiącach złotych	Nota					
Klasy instrumentów finansowych						
Aktywa finansowe						
Pochodne instrumenty finansowe	28; 31.2	217.179	-	-	-	217.179
Należności z tytułu dostaw i usług	18	-	1.550.900	-	-	1.550.900
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	20	-	859.699	-	-	859.699
Pozostałe aktywa finansowe	18	-	808.705	9.752	-	818.457
Razem		217.179	3.219.304	9.752	-	3.446.235
Zobowiązania finansowe						
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27	-	-	-	6.999.308	6.999.308
Pochodne instrumenty finansowe	28; 31.2	165.151	-	-	-	165.151
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	30	-	-	-	1.232.510	1.232.510
Pozostałe zobowiązania finansowe	30	-	-	-	181.731	181.731
Razem		165.151	-	-	8.413.549	8.578.700

31 grudnia 2014	Nota	Kategorie instrumentów finansowych				Razem
		Aktywa/Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	
w tysiącach złotych						
Klasy instrumentów finansowych						
Aktywa finansowe						
Pochodne instrumenty finansowe	28; 31.2	4.430	-	-	-	4.430
Należności z tytułu dostaw i usług	18	-	1.406.501	-	-	1.406.501
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	20	-	348.215	-	-	348.215
Pozostałe aktywa finansowe	18	-	1.322.281	9.752	-	1.332.033
Razem		4.430	3.076.997	9.752	-	3.091.179
Zobowiązania finansowe						
Kredyty, pożyczki obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27	-	-	-	6.663.668	6.663.668
Pochodne instrumenty finansowe	28; 31.2	198.543	-	-	-	198.543
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	30	-	-	-	1.692.839	1.692.839
Pozostałe zobowiązania finansowe	30	-	-	-	196.844	196.844
Razem		198.543	-	-	8.553.351	8.751.894

⁽¹⁾ Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku Grupa posiadała udziały w jednostkach pozostałych wyceniane według kosztu historycznego pomniejszonego o utworzone odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych nie odbiega istotnie od ich wartości księgowej.

31.2 Hierarchia wartości godziwej

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
w tysiącach złotych	Poziom 2	
Aktywa finansowe		
Swap towarowy	198.591	-
Opcje towarowe	363	-
Forwardy i spoty walutowe	14.082	536
Swap procentowy (IRS)	992	-
Swap walutowy	3.151	3.894
Razem	217.179	4.430
Zobowiązania finansowe		
Swap towarowy	58.055	29.337
Forwardy i spoty walutowe	909	56.365
Swap procentowy (IRS)	72.263	75.484
Swap walutowy	33.924	37.357
Razem	165.151	198.543

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

31.3 Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych

za rok zakończony 31 grudnia 2015	Nota	Kategorie instrumentów finansowych				Razem
		Aktywa/ Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	
w tysiącach złotych						
Klasy instrumentów finansowych						
Należności z tytułu dostaw i usług:		-	34.410	-	-	34.410
Przychody z tytułu odsetek	9.5	-	2.847	-	-	2.847
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych ujętych w koszcie własnym sprzedaży	9.1	-	27.835	-	-	27.835
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych ujętych w kosztach finansowych	9.6	-	1.801	-	-	1.801
Strata z tytułu utraty wartości	9.3	-	1.927	-	-	1.927
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty:		-	9.013	-	-	9.013
Przychody z tytułu odsetek	9.5	-	139	-	-	139
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych	9.6	-	8.874	-	-	8.874
Pozostałe aktywa finansowe:		-	61.576	-	-	61.576
Przychody z tytułu odsetek od lokat	9.5	-	16.181	-	-	16.181
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych z przeliczenia pożyczek wewnątrzgrupowych	9.6	-	75.871	-	-	75.871
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od obligacji, w tym od wewnątrzgrupowych	9.6	-	(50.053)	-	-	(50.053)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od środków pieniężnych zablokowanych na rachunkach bankowych	9.6	-	20.435	-	-	20.435
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od pozostałych aktywów finansowych	9.6	-	(858)	-	-	(858)
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa/zobowiązania finansowe):		78.809	-	-	-	78.809
Zyski/(Straty) z tytułu wyceny do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych	9.5	290.447	-	-	-	290.447
Zyski/(Straty) z tytułu realizacji pochodnych instrumentów finansowych	9.5	(211.638)	-	-	-	(211.638)
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego:		-	-	-	(1.010.013)	(1.010.013)
Koszty z tytułu odsetek	9.6	-	-	-	(172.205)	(172.205)
Zyski/(Straty) z tytułu rozliczenia rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych korygujące przychody ze sprzedaży	8	-	-	-	(82.448)	(82.448)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od kredytów	9.6	-	-	-	(175.425)	(175.425)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od zrealizowanych transakcji w walutach obcych na rachunkach bankowych	9.6	-	-	-	(108.419)	(108.419)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych z przeliczenia pożyczek wewnątrzgrupowych	9.6	-	-	-	(123.621)	(123.621)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od obligacji, w tym od wewnątrzgrupowych	9.6	-	-	-	8.078	8.078
Zyski/(Straty) z tytułu wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne ujęte w innych całkowitych dochodach	23	-	-	-	(355.973)	(355.973)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług:		-	-	-	(17.228)	(17.228)
Koszty z tytułu odsetek	9.6	-	-	-	(236)	(236)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych ujętych w koszcie własnym sprzedaży	9.1	-	-	-	(16.728)	(16.728)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych ujętych w kosztach finansowych	9.6	-	-	-	(264)	(264)
Pozostałe zobowiązania finansowe:		-	-	-	(3.880)	(3.880)
Koszty z tytułu odsetek	9.6	-	-	-	(1.351)	(1.351)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od zobowiązań inwestycyjnych	9.6	-	-	-	(2.529)	(2.529)
Razem		78.809	104.999	-	(1.031.121)	(847.313)

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

za rok zakończony 31 grudnia 2014	Nota	Kategorie instrumentów finansowych				Razem
		Aktywa/ Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	
w tysiącach złotych						
Klasy instrumentów finansowych						
Należności z tytułu dostaw i usług:		-	27.055	-	-	27.055
Przychody z tytułu odsetek	9.5	-	6.349	-	-	6.349
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych ujętych w koszcie własnym sprzedaży	9.1	-	32.523	-	-	32.523
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych ujętych w kosztach finansowych	9.6	-	1.261	-	-	1.261
Strata z tytułu utraty wartości	9.4	-	(13.078)	-	-	(13.078)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty:		-	12.813	-	-	12.813
Przychody z tytułu odsetek	9.5	-	1.249	-	-	1.249
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych	9.6	-	11.564	-	-	11.564
Pozostałe aktywa finansowe:		-	214.449	-	-	214.449
Przychody z tytułu odsetek od lokat	9.5	-	9.360	-	-	9.360
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych z przeliczenia pożyczek wewnątrzgrupowych	9.6	-	146.336	-	-	146.336
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od obligacji, w tym od wewnątrzgrupowych	9.6	-	19.808	-	-	19.808
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od środków pieniężnych zablokowanych na rachunkach bankowych	9.6	-	37.630	-	-	37.630
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od pozostałych aktywów finansowych	9.6	-	1.315	-	-	1.315
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa/zobowiązania finansowe):		(197.849)	-	-	-	(197.849)
Zyski/(Straty) z tytułu wyceny do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych	9.6	(191.271)	-	-	-	(191.271)
Zyski/(Straty) z tytułu realizacji pochodnych instrumentów finansowych	9.6	(6.578)	-	-	-	(6.578)
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego:		-	-	-	(1.276.431)	(1.276.431)
Koszty z tytułu odsetek	9.6	-	-	-	(166.675)	(166.675)
Zyski/(Straty) z tytułu rozliczenia rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych korygujące przychody ze sprzedaży	8	-	-	-	(7.992)	(7.992)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od kredytów	9.6	-	-	-	(222.455)	(222.455)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od zrealizowanych transakcji w walutach obcych na rachunkach bankowych	9.6	-	-	-	(16.530)	(16.530)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych z przeliczenia pożyczek wewnątrzgrupowych	9.6	-	-	-	(214.620)	(214.620)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od obligacji, w tym od wewnątrzgrupowych	9.6	-	-	-	(63.506)	(63.506)
Zyski/(Straty) z tytułu wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne ujęte w innych całkowitych dochodach	23	-	-	-	(584.653)	(584.653)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług:		-	-	-	(96.993)	(96.993)
Koszty z tytułu odsetek	9.6	-	-	-	(87)	(87)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych ujętych w koszcie własnym sprzedaży	9.1	-	-	-	(97.633)	(97.633)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych ujętych w kosztach finansowych	9.6	-	-	-	727	727
Pozostałe zobowiązania finansowe:		-	-	-	(4.916)	(4.916)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od zobowiązań inwestycyjnych	9.6	-	-	-	(4.675)	(4.675)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych od pozostałych zobowiązań finansowych	9.6	-	-	-	(241)	(241)
Razem		(197.849)	254.317	-	(1.378.340)	(1.321.872)

32. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Grupa narażona jest na ryzyko finansowe obejmujące przede wszystkim:

- ryzyko rynkowe (ryzyko cen surowców i produktów naftowych, ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla, ryzyko walutowe, ryzyko stóp procentowych),
- ryzyko płynności,
- ryzyko kredytowe związane z transakcjami finansowymi oraz handlowymi.

Funkcjonujące w strukturach organizacyjnych Jednostki Dominującej Biuro Zarządzania Ryzykiem Finansowym koordynuje oraz sprawuje bieżący nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem finansowym Grupy Kapitałowej.

Ponadto powołany przez Zarząd Komitet Ryzyka Cenowego i Tradingu nadzoruje prace nad opracowaniem polityk i procedur oraz monitoruje realizację strategii Grupy w obszarze swoich kompetencji. W szczególności komitet opiniuje i podejmuje kluczowe inicjatywy z zakresu zarządzania ryzykiem cenowym oraz w działalności tradingowej, przedstawia rekomendacje oraz wnioskuje w zakresie działań wymagających zgody Zarządu.

Dodatkowo, w celu efektywnego zarządzania płynnością, strukturą zadłużenia oraz procesem pozyskiwania finansowania zewnętrznego przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS Zarząd powołał Zespół ds. optymalizacji płynności i koordynacji finansowania.

Podstawowymi celami realizowanymi poprzez zarządzanie ryzykiem finansowym są:

- zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji celów budżetowych i strategicznych,
- ograniczenie zmienności przepływów pieniężnych,
- zapewnienie krótkoterminowej płynności finansowej,
- optymalizacja wartości oczekiwanej przepływów pieniężnych i ryzyka,
- wspieranie procesów operacyjnych, inwestycyjnych i finansowych i budowanie wartości firmy w długim okresie czasu.

W związku z realizacją wymienionych wyżej celów Grupa wdrożyła odpowiednie narzędzia i opracowała szereg dokumentów, zatwierdzonych na odpowiednich szczeblach decyzyjnych, które określają ramy konieczne do efektywnego i bezpiecznego funkcjonowania w obszarze finansowym, w tym:

- metodologię wyznaczania ekspozycji w poszczególnych kategoriach ryzyk,
- horyzont czasowy zabezpieczania danego ryzyka,
- dopuszczone instrumenty finansowe,
- sposób oceny zarządzania ryzykiem finansowym,
- limity w zarządzaniu ryzykiem,
- sposób raportowania,
- limity kredytowe,
- standardy dokumentacyjne i operacyjne,
- rozdział odpowiedzialności w zakresie wykonywania transakcji, analizy i kontroli ryzyka oraz dokumentacji i rozliczania transakcji pomiędzy różne komórki organizacyjne.

Jednostka Dominująca monitoruje oraz raportuje w sposób ciągły wszystkie ryzyka rynkowe będące przedmiotem zarządzania. Jednostka Dominująca używa płynnych instrumentów pochodnych, które jest w stanie wycenić za pomocą stosowanych powszechnie modeli wyceny. Wycena instrumentów pochodnych odbywa się na podstawie danych rynkowych otrzymywanych od wiarygodnych dostawców. Nie jest dopuszczone otwieranie pozycji w ramach ryzyk, które nie wynikają z podstawowej działalności Grupy.

W 2015 roku Jednostka Dominująca kontynuowała wdrożone w 2011 oraz 2012 roku zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych w odniesieniu do kredytów walutowych przeznaczonych na finansowanie Programu inwestycyjnego 10+ wyznaczonych na instrument zabezpieczający dla przyszłych transakcji sprzedaży produktów naftowych denominowanych w USD.

32.1 Ryzyko cen surowców i produktów naftowych

Szczególne znaczenie dla Grupy ma zarządzanie ryzykiem cen surowców i produktów naftowych.

Spółka identyfikuje następujące czynniki tego ryzyka:

- zmienność marży rafinerijnej, rozumianej jako różnica pomiędzy płynnymi indeksami referencyjnego koszyka produktów naftowych (np. paliwa lotniczego, benzyn, olejów napędowych, olejów opałowych) a płynnym indeksem referencyjnego surowca (np. ropa Ural),
- zmienność poziomu cen w zakresie ilości zapasów surowców i produktów odbiegających od wymaganego poziomu zapasów obowiązkowych i operacyjnych,
- zmienność dyferencjałów pomiędzy indeksami referencyjnymi a indeksami używanymi w kontraktach handlowych (np. dyferencjał Brent / Ural czyli różnica pomiędzy różnymi gatunkami ropy),
- stosowanie niestandardowych formuł cenowych w kontraktach handlowych.

W dniu 16 lutego 2015 roku Zarząd Jednostki Dominującej zatwierdził „Politykę zarządzania ryzykiem cen surowców i produktów naftowych w Grupie LOTOS S.A.” w ramach której wprowadzono systematykę portfeli transakcyjnych i zdefiniowano ich funkcje biznesowe, opisano sposób rozumienia ryzyka i wyznaczania ekspozycji w zakresie portfeli, dopuszczone instrumenty finansowe wraz z ograniczeniami w ich wykorzystywaniu, standardy zawierania transakcji, wytyczne w zakresie kalkulacji wyników na zarządzaniu ryzykiem oraz sposób wyznaczania stosownych limitów. W zakresie objętym niniejszą polityką, Zarząd Grupy LOTOS S.A. ceduje limity transakcyjne na niższe szczeble decyzyjne.

Na bazie zatwierdzonej polityki Spółka utrzymała możliwość oferowania swoim odbiorcom zakupu produktów naftowych po cenach stałych. Zrealizowane w 2015 roku transakcje dotyczyły komponentów asfaltowych i w celu zachowania pierwotnego profilu ryzyka cenowego Grupa zawierała swapy oraz opcje towarowe.

W ramach zatwierdzonej polityki w celu wykorzystania struktury contango na rynku terminowym i zwiększenia marży Grupa zawarła swapy towarowe na indeks Brent (Dtd) z jednoczesnym zakupem i odłożeniem na zapasy dodatkowych ilości ropy.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku otwarte swapy towarowe przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Indeks bazowy	Okres wyceny	Ilość w tonach w okresie wyceny	Wartość godziwa (w tys. zł)	
				Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Swap towarowy	3.5 PCT Barges FOB Rotterdam	III '2016 - XI '2017	92.845	22	(58.042)
Swap towarowy	Gasoil 0.1 pct Crg CIF NWE_ARA	V '2016 - XI '2017	(2.603)	839	(13)
Swap towarowy	Brent (Dtd)	III - V '2016	(249.931)	197.730	-
Razem				198.591	(58.055)

Wymienione wyżej transakcje swap na łączną ilość 92.845 ton w oparciu o płynny indeks 3.5 PCT Barges FOB Rotterdam w okresie od marca 2016 roku do listopada 2017 roku oraz (2.603) tony w oparciu o płynny indeks Gasoil 0.1 pct Crg CIF NWE ARA w okresie od maja 2016 roku do listopada 2017 roku związane były z odwróceniem profilu ryzyka cen surowców i produktów naftowych wynikających ze sprzedaży komponentów asfaltowych po cenach stałych. Transakcje swap na łączną ilość (249.931) ton w oparciu o indeks Brent (Dtd) w okresie od marca do maja 2016 roku były związane z wykorzystaniem struktury contango.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku otwarte swapy towarowe przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Indeks bazowy	Okres wyceny	Ilość w tonach w okresie wyceny	Wartość godziwa (w tys. zł)	
				Aktywa finansowe	Zobowiązania a finansowe
Swap towarowy	3.5 PCT Barges FOB Rotterdam	IV '2015 - IX '2017	41.690	-	(29.338)
Razem				-	(29.338)

Wymienione wyżej transakcje swap na łączną ilość 41.690 ton w oparciu o płynny indeks 3.5 PCT Barges FOB Rotterdam w okresie od kwietnia 2015 roku do września 2017 roku związane były z odwróceniem profilu ryzyka cen surowców i produktów naftowych wynikających ze sprzedaży komponentów asfaltowych po cenach stałych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku otwarte opcje towarowe przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Indeks bazowy	Okres wyceny	Ilość w tonach w okresie wyceny	Wartość godziwa (w tys. zł)	
				Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Opcje towarowe	3.5 PCT Barges FOB Rotterdam	III '2016 – X '2017	27.105	363	-
Razem				363	-

Wymienione wyżej transakcje opcyjne na łączną ilość 27.105 ton w oparciu o płynny indeks 3.5 PCT Barges FOB Rotterdam w okresie od marca 2016 roku do października 2017 roku związane były z odwróceniem profilu ryzyka cen surowców i produktów naftowych wynikających ze sprzedaży komponentów asfaltowych po cenach stałych.

Zarząd Spółki zwraca uwagę, że znaczenie zarządzania ryzykiem cenowym i obszar działań tradingowych w Grupie stale wzrasta. W związku z potrzebą zarządzania nowymi procesami i usprawnienia bieżącego działania w tym obszarze oraz dla podniesienia bezpieczeństwa operacyjnego Grupa w 2014 roku przekazała do użytkowania nowy system informatyczny klasy ETRM (ang. „Energy Trading and Risk Management”).

32.1.1 Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami cen surowców i produktów naftowych

Analiza wrażliwości na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 2014 roku transakcji finansowych narażonych na ryzyko zmiany cen surowców i produktów naftowych przy założeniu zmiany cen +/- wartość rocznej zmienności implikowanej indeksu bazowego przedstawiała się następująco:

	31 grudnia 2015			31 grudnia 2014		
	Wartość	Zmiana procentowa*		Wartość	Zmiana procentowa**	
w tysiącach złotych	bilansowa	+zm. implikowana	-zm. implikowana	bilansowa	+34,22%	-34,22%
Aktywa finansowe ⁽¹⁾	198.954	(93.473)	95.080	-	-	-
Zobowiązania finansowe ⁽¹⁾	(58.055)	27.125	(27.131)	(29.338)	15.325	(15.325)
Razem	140.899	(66.348)	67.949	(29.338)	15.325	(15.325)

⁽¹⁾ Swapy oraz opcje towarowe łącznie.

*Dla instrumentów posiadanych na dzień 31 grudnia 2015 roku do kalkulacji powyższych odchylen cen indeksów bazowych wykorzystano roczną implikowaną zmienność indeksu, o który oparte są zawarte transakcje, z dnia 31 grudnia 2015 roku, publikowaną przez serwis SuperDerivatives. W przypadku indeksu 3.5 PCT Barges FOB Rotterdam była to zmiana +/- 43.48%, dla Gasoil 0.1 pct Crg CIF NWE_ARA +/- 32.9%, zaś dla Brent (Dtd) +/- 35.65%.

**Dla instrumentów posiadanych na dzień 31 grudnia 2014 roku do kalkulacji powyższych odchylen cen indeksów bazowych wykorzystano roczną implikowaną zmienność indeksu, o który oparte są zawarte transakcje, z dnia 31 grudnia 2014 roku, publikowaną przez serwis SuperDerivatives.

Zbadano wpływ zmian cen indeksów bazowych na wartość godziwą przy niezmiennym poziomie kursów walut.

32.2 Ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂)

Zarządzanie ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla w Jednostce Dominującej odbywa się w sposób ciągły zgodnie z założeniami strategii zarządzania ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) zatwierdzonej przez Zarząd Grupy LOTOS S.A. Grupa podejmuje decyzje co do sposobu zbilansowania przyszłych niedoborów lub nadwyżek uprawnień do emisji CO₂ w zależności od sytuacji rynkowej i w ramach ustalonych limitów. W ramach zatwierdzonej strategii i posiadanych limitów Jednostka Dominująca zawiera transakcje finansowe na jednostki:

- EUA - (ang. „Emission Unit Allowance”) oznacza uprawnienie do emisji jednej tony CO₂,
- CER - (ang. „Certified Emission Reduction Unit”) oznacza ekwiwalent skutecznej redukcji emisji jednej tony ekwiwalentu CO₂ (tCO₂e). Certyfikat redukcji emisji uzyskiwany jest w związku z realizacją inwestycji w krajach rozwijających się, gdzie nie określono limitów emisji CO₂,
- ERU - (ang. „Emission Reduction Unit”) oznacza ekwiwalent skutecznej redukcji emisji jednej tony ekwiwalentu CO₂ (tCO₂e). Jest to poświadczona jednostka emisji uzyskiwana w związku z realizacją inwestycji w krajach o niższych kosztach redukcji CO₂.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku szacowany niedobór uprawnień w okresie rozliczeniowym przypadającym na lata 2013 - 2020 (tzw. III faza) wynosi 1.095.003 ton, jednakże biorąc pod uwagę wykonane transakcje pochodne na łączną ilość 1.715.000 ton, Jednostka Dominująca posiada nadwyżkę uprawnień w wysokości 619.997 ton, które zostały nabyte z uwzględnieniem sytuacji rynkowej i w kontekście strategicznego charakteru niedoboru uprawnień przewidywanego po roku 2020.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku szacowany niedobór uprawnień w okresie rozliczeniowym przypadającym na lata 2013 - 2020 (tzw. III faza) wynosi 573.770 ton, jednakże biorąc pod uwagę wykonane transakcje pochodne na łączną ilość 1.149.000 ton, Jednostka Dominująca posiada nadwyżkę uprawnień w wysokości 575.230 ton, które zostały nabyte z uwzględnieniem sytuacji rynkowej i w kontekście strategicznego charakteru niedoboru uprawnień przewidywanego po roku 2020.

W ramach zarządzania ryzykiem dotyczącym uprawnień do emisji dwutlenku węgla Grupa ocenia każdorazowo ryzyko przewidywanego niedoboru nieodpłatnych uprawnień przyznawanych w ramach KPRU.

W razie konieczności, Grupa decyduje o rozliczeniu zawartych, otwartych na dzień kończący okres sprawozdawczy transakcji terminowych na zakup uprawnień do emisji CO₂ poprzez ich fizyczną dostawę z zamiarem ich ewentualnego umorzenia jako rozliczenie rzeczywistej emisji CO₂. Wycena transakcji planowanych do zrealizowania dostawą fizyczną nie podlega ujęciu w aktywach / zobowiązaniach finansowych w sprawozdaniu finansowym, niemniej jednak Grupa wewnętrznie monitoruje i przeprowadza wycenę takich transakcji w ramach ogólnej oceny efektywności zarządzania ryzykiem CO₂, pozabilansowo.

Otwarte na dzień 31 grudnia 2014 roku transakcje futures EUA, które Grupa uznała za prawdopodobne do rozliczenia poprzez ich fizyczną dostawę na potrzeby własne nie zostały wykazane w sprawozdaniu finansowym na dzień kończący okres sprawozdawczy, a ich wartość godziwą ujęto wyłącznie pozabilansowo.

Ponadto w 2014 roku Grupa dokonała transakcji zamiany posiadanych na koncie uprawnień ERU w ilości 29 000 ton na jednostki EUA, co było uzasadnione poziomem spreadu między tymi uprawnieniami.

Poniżej zaprezentowano informacje na temat pozycji transakcyjnej na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 2014 roku.

Transakcje otwarte w uprawnieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Okres rozliczenia transakcji	Ilość uprawnień w okresie	Faza	Wartość godziwa (w tys. zł)*	
				Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Futures EUA	XII '2016 - XII '2019	1.715.000	III faza	5.857	(191)
			Razem	5.857	(191)

*Wycena pozabilansowa, wyłącznie dla celów statystycznych i monitoringu w zarządzaniu ryzykiem.

Transakcje otwarte w uprawnieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2014 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Okres rozliczenia transakcji	Ilość uprawnień w okresie	Faza	Wartość godziwa (w tys. zł)*	
				Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Futures EUA	XII '2015 - XII '2018	1.149.000	III faza	6.062	(402)
			Razem	6.062	(402)

*Wycena pozabilansowa, wyłącznie dla celów statystycznych i monitoringu w zarządzaniu ryzykiem.

Informacje na temat uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) zaprezentowano w nocie 34.

32.2.1 Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂)

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 2014 roku Grupa posiadała kontrakty futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂).

Grupa nie przeprowadza analizy wrażliwości dla wartości godziwej kontraktów futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla, które posiada na dzień kończący okres sprawozdawczy, jeśli zamierza dokonać rozliczenia tych transakcji poprzez fizyczną dostawę na potrzeby własne pokrycia niedoborów w ramach systemu ograniczania emisji. W związku z tym nie przeprowadzono analizy wrażliwości posiadanych na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 2014 roku instrumentów futures EUA.

32.3 Ryzyko walutowe

W ramach prowadzonej działalności Grupa narażona jest na zmiany kursów walutowych z tytułu:

- handlu surowcami i produktami naftowymi oraz innymi towarami,
- przepływów inwestycyjnych,
- przepływów finansowych w tym lokat i kredytów,
- wyceny instrumentów pochodnych,

indeksowanych do lub denominowanych w walucie innej niż waluta funkcjonalna.

Od dnia 20 sierpnia 2015 roku zarządzanie ryzykiem walutowym w Spółce odbywa się zgodnie z założeniami zawartymi w „Polityce zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie LOTOS S.A.”. W ramach nowej polityki ekspozycję stanowią istotne pozycje narażone na ryzyko walutowe, które oddziałują na poziom płynności w horyzoncie zarządzania zgodnie z planowanymi terminami płatności. Centralną miarą ryzyka jest Cash-Flow-at-Risk (CFaR), która obliczana jest na bazie metodologii CorporateMetrics™ zaś podstawowymi limitami jest limit na wielkość CFaR i maksymalny współczynnik zabezpieczenia. Horyzont zarządzania ekspozycją jest związany z cyklem prognozowania budżetu Spółki i w zależności od momentu w roku obejmuje od 3 do 5 kolejnych kwartałów.

Grupa aktywnie zarządza swoją ekspozycją walutową, optymalizując wartość oczekiwaną przepływów pieniężnych i ryzyka w ramach obowiązujących limitów i w zależności od przewidywanego rozwoju sytuacji rynkowej.

Waluta USD jest używana w kwotowaniach cen rynkowych ropy i produktów naftowych. Z tego też względu uznano, że właściwszą walutą do zaciągania i spłaty długoterminowych kredytów na finansowanie Programu 10+ jest USD, ponieważ efektem takiego działania będzie zmniejszenie strukturalnie długiej pozycji i w konsekwencji strategicznego ryzyka walutowego.

Strukturalnie Grupa posiada długą ekspozycję w USD (zyskuje w przypadku wzrostu kursu USD/PLN) ze względu na to, iż wpływy zależne od kursu USD (głównie z tytułu sprzedaży produktów naftowych) przewyższają odpowiednie wypływy (np. z tytułu zakupu ropy, spłaty kredytu).

W ramach projektu EFRA w Grupie zostały zawarte transakcje walutowe EUR/USD mające na celu zabezpieczenie nakładów inwestycyjnych ponoszonych w EUR w stosunku do USD jako głównej waluty finansowania.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

Transakcje walutowe otwarte na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Kupno/sprzedaż	Okres rozliczenia transakcji	Para walut (bazowa/zmienna)	Kwota w walucie bazowej (w tys.)	Wartość godziwa (w tys. zł)	
					Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Spot walutowy	Kupno	I ' 2016	USD/PLN	13.000	227	-
Spot walutowy	Kupno	I ' 2016	EUR/PLN	500	-	-
Forward walutowy	Kupno	X '2016 - VI ' 2018	EUR/USD	186.700	8.663	(6)
Forward walutowy	Sprzedaż	I - IX '2016	USD/PLN	(128.000)	5.192	(903)
Swap walutowy	Kupno	II ' 2016	USD/PLN	100.000	2.088	-
Swap walutowy	Sprzedaż	I - VII '2016	USD/PLN	(362.000)	1.063	(33.924)
				Razem	17.233	(34.833)

Transakcje walutowe otwarte na dzień 31 grudnia 2014 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Kupno/sprzedaż	Okres rozliczenia transakcji	Para walut (bazowa/zmienna)	Kwota w walucie bazowej (w tys.)	Wartość godziwa (w tys. zł)	
					Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Spot walutowy	Kupno	I ' 2015	USD/PLN	14.000	-	(548)
Spot walutowy	Kupno	I ' 2015	EUR/PLN	3.000	-	(76)
Forward walutowy	Kupno	I - II '2015	USD/PLN	16.000	-	(331)
Forward walutowy	Kupno	II ' 2015	EUR/PLN	5.000	253	-
Forward walutowy	Kupno	III ' 2015	EUR/USD	5.000	-	(1.386)
Forward walutowy	Sprzedaż	I - IX '2015	USD/PLN	(251.000)	-	(53.938)
Forward walutowy	Sprzedaż	II ' 2015	EUR/PLN	(5.000)	11	(86)
Forward walutowy	Sprzedaż	III ' 2015	EUR/USD	(3.500)	272	-
Swap walutowy	Kupno	II ' 2015	USD/PLN	16.000	3.894	-
Swap walutowy	Kupno	IV ' 2015	EUR/USD	5.500	-	(672)
Swap walutowy	Sprzedaż	I - VII '2015	USD/PLN	(207.300)	-	(36.685)
				Razem	4.430	(93.722)

32.3.1 Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami kursów walut

Struktura walutowa wybranych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2015		USD	USD przeliczone na PLN	EUR	EUR przeliczone na PLN	Wartość bilansowa w walucie przeliczona na PLN na dzień bilansowy
w tysiącach	Nota					
Klasy instrumentów finansowych						
Aktywa finansowe						
Należności z tytułu dostaw i usług		61.664	240.553	5.917	25.043	265.596
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		33.184	129.511	16.415	69.957	199.468
Obligacje		71.567	279.191	-	-	279.191
Pozostałe aktywa finansowe:		250.322	976.577	43.791	186.604	1.163.181
<i>Pożyczki udzielone jednostkom powiązanym</i>		200.776	783.232	-	-	783.232
<i>Lokaty</i>		7.750	30.238	42.934	182.965	213.203
<i>Depozyt zabezpieczający</i>		-	-	745	3.176	3.176
<i>Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME</i>	18	27.808	108.540	-	-	108.540
<i>Pozostałe należności</i>		13.988	54.567	112	463	55.030
Razem		416.737	1.625.832	66.123	281.604	1.907.436
Zobowiązania finansowe						
Kredyty i pożyczki		1.601.594	6.268.236	2.257	9.620	6.277.856
Obligacje		127.465	497.410	-	-	497.410
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego		-	-	16.170	68.907	68.907
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług		208.414	813.054	7.855	34.100	847.154
Pozostałe zobowiązania finansowe		6.915	26.368	9.472	40.364	66.732
Razem		1.944.388	7.605.068	35.754	152.991	7.758.059

Struktura walutowa wybranych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2014 roku przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2014		USD	USD przeliczone na PLN	EUR	EUR przeliczone na PLN	Wartość bilansowa w walucie przeliczona na PLN na dzień bilansowy
w tysiącach	Nota					
Klasy instrumentów finansowych						
Aktywa finansowe						
Należności z tytułu dostaw i usług		61.228	214.662	5.076	21.652	236.314
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		8.965	33.745	9.990	42.508	76.253
Obligacje		65.418	229.434	-	-	229.434
Pozostałe aktywa finansowe:		317.964	1.137.610	1.454	6.198	1.143.808
<i>Pożyczki udzielone jednostkom powiązanym</i>		264.274	926.790	1.410	6.010	932.800
<i>Lokaty</i>		8.962	31.432	-	-	31.432
<i>Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME</i>	18	44.725	179.377	-	-	179.377
<i>Pozostałe należności</i>		3	11	44	188	199
Razem		453.575	1.615.451	16.520	70.358	1.685.809
Zobowiązania finansowe						
Kredyty i pożyczki		1.869.172	6.575.835	2.241	9.550	6.585.385
Obligacje		126.359	443.978	-	-	443.978
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego		-	-	18.764	79.976	79.976
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług		375.997	1.318.705	8.750	37.255	1.355.960
Pozostałe zobowiązania finansowe		7.985	28.768	4.701	19.988	48.756
Razem		2.379.513	8.367.286	34.456	146.769	8.514.055

Na potrzeby analizy wrażliwości w zaprezentowanej wyżej strukturze walutowej uwzględniono także wrażliwe na zmiany kursów walut wewnętrzne transakcje walutowe, które mają wpływ na ryzyko walutowe Grupy w związku z regulacjami MSR 21 „Skutki zmian kursów wymiany walut obcych” w zakresie ujmowania różnic kursowych z tego tytułu w wyniku netto Grupy.

Poza spotami, forwardami i swapami walutowymi Grupa posiadała także wyrażone w walutach obcych pochodne instrumenty finansowe takie jak: swapy towarowe, opcje towarowe, swapy procentowe, oraz kontrakty futures. Grupa stosuje odpowiednie metody ustalania wartości godziwej dla poszczególnych rodzajów instrumentów pochodnych, które jednocześnie determinują technikę ustalenia wpływu zmiany kursów walut na wartość tych instrumentów (metody wyceny pochodnych instrumentów finansowych szerzej opisano w notce 7.24). Zamieszczone poniżej tabele z analizą wrażliwości instrumentów finansowych na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku prezentują także wpływ zmiany kursów walut na wartość bilansową instrumentów pochodnych.

Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2015 roku wraz z wpływem na wynik finansowy przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 10,675% i EUR/PLN o +/- 6,9% przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2015	Zmiana kursu - wpływ na wynik roku			
	+10,675%	+6,9%	-10,675%	-6,9%
w tysiącach złotych	USD	EUR	USD	EUR
Klasy instrumentów finansowych				
Aktywa finansowe				
Pochodne instrumenty finansowe	(58.908)	54.659	59.510	(54.659)
Należności z tytułu dostaw i usług	25.679	1.728	(25.679)	(1.728)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	13.825	4.827	(13.825)	(4.827)
Obligacje	29.804	-	(29.804)	-
Pozostałe aktywa finansowe:	104.250	12.876	(104.250)	(12.876)
<i>Pożyczki udzielone jednostkom powiązanym</i>	83.610	-	(83.610)	-
<i>Lokaty</i>	3.228	12.625	(3.228)	(12.625)
<i>Depozyty zabezpieczające</i>	-	219	-	(219)
<i>Środki pieniężne zablokowane na rachunkach bankowych</i>	11.587	-	(11.587)	-
<i>Pozostałe należności</i>	5.825	32	(5.825)	(32)
Razem aktywa finansowe	114.650	74.090	(114.048)	(74.090)
Zobowiązania finansowe				
Kredyty i pożyczki	177.753 ⁽¹⁾	664	(177.753) ⁽¹⁾	(664)
Obligacje	53.099	-	(53.099)	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	-	4.755	-	(4.755)
Pochodne instrumenty finansowe	173.924	(305)	(173.918)	305
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	86.794	2.353	(86.794)	(2.353)
Pozostałe zobowiązania finansowe	2.815	2.785	(2.815)	(2.785)
Razem zobowiązania finansowe	494.385	10.252	(494.379)	(10.252)
Razem	(379.735)	63.838	380.331	(63.838)

⁽¹⁾ W kalkulacji wpływu zmiany kursu na wskazaną pozycję bilansową uwzględniono efekt rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Wpływ zastosowania rachunkowości zabezpieczeń przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 10,675% potencjalnie spowodowałby zmianę wyceny wartości godziwej kredytów o (434.990) 434.990 tys. zł. Ponadto w szacunku uwzględniono efekt zapłaconych z góry prowizji przygotowawczych (wycenionych wg kursu z dnia zapłaty) pomniejszających zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów, których wpływ na zmianę wyceny wartości godziwej tych zobowiązań przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 10,675% wynosiłby 4.968 (4.968) tys. zł.

Powyższe odchylenia wartości bilansowych wyrażonych w PLN, a zależnych od kursów walutowych, skalkulowano na podstawie rocznej implikowanej zmienności kursów walut z dnia 31 grudnia 2015 roku wynoszącej 10,675% dla kursu USD/PLN i 6,9% dla kursu EUR/PLN, publikowanej przez Reuters. Analiza wrażliwości została przeprowadzona na bazie stanu instrumentów posiadanych na dzień 31 grudnia 2015 roku

Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2014 roku wraz z wpływem na wynik finansowy przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 12,142% i EUR/PLN o +/- 7,2% przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2014	Zmiana kursu - wpływ na wynik roku			
	+12,142%	+7,2%	-12,142%	-7,2%
w tysiącach złotych	USD	EUR	USD	EUR
Klasy instrumentów finansowych				
Aktywa finansowe				
Pochodne instrumenty finansowe	6.099	(307)	(6.099)	307
Należności z tytułu dostaw i usług	26.064	1.559	(26.064)	(1.559)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	4.097	3.061	(4.097)	(3.061)
Obligacje	27.858	-	(27.858)	-
Pozostałe aktywa finansowe:	138.128	447	(138.128)	(447)
<i>Pożyczki udzielone jednostkom powiązanym</i>	112.531	433	(112.531)	(433)
<i>Lokaty</i>	3.816	-	(3.816)	-
<i>Środki pieniężne zablokowane na rachunkach bankowych</i>	21.780	-	(21.780)	-
<i>Pozostałe należności</i>	1	14	(1)	(14)
Razem aktywa finansowe	202.246	4.760	(202.246)	(4.760)
Zobowiązania finansowe				
Kredyty i pożyczki	307.057 ⁽¹⁾	688	(307.057) ⁽¹⁾	(688)
Obligacje	53.908	-	(53.908)	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	-	5.758	-	(5.758)
Pochodne instrumenty finansowe	185.269	(3.374)	(185.269)	3.374
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	160.117	2.682	(160.117)	(2.682)
Pozostałe zobowiązania finansowe	3.493	1.439	(3.493)	(1.439)
Razem zobowiązania finansowe	709.844	7.193	(709.844)	(7.193)
Razem	(507.598)	(2.433)	507.598	2.433

⁽¹⁾ W kalkulacji wpływu zmiany kursu na wskazaną pozycję bilansową uwzględniono efekt rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Wpływ zastosowania rachunkowości zabezpieczeń przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 12,142% potencjalnie spowodowałby zmianę wyceny wartości godziwej kredytów o (498.143) 498.143 tys. zł. Ponadto w szacunku uwzględniono efekt zapłaconych z góry prowizji przygotowawczych (wycenionych wg kursu z dnia zapłaty) pomniejszających zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów, których wpływ na zmianę wyceny wartości godziwej tych zobowiązań przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 12,142% wyniósłby 6.762 (6.762) tys. zł.

Powyższe odchylenia wartości bilansowych wyrażonych w PLN a zależnych od kursów walutowych, skalkulowano na podstawie rocznej implikowanej zmienności kursów walut z dnia 31 grudnia 2014 roku wynoszącej 12,142% dla kursu USD/PLN i 7,2% dla kursu EUR/PLN, publikowanej przez Reuters. Analiza wrażliwości została przeprowadzona na bazie stanu instrumentów posiadanych na dzień 31 grudnia 2014 roku. Zmiana podejścia w ustalaniu procentowej zmiany kursów walut w 2014 roku podyktowana była zamiarem lepszego odzwierciedlenia zmienności kursów walutowych kwotowanych na rynkach finansowych.

32.4 Ryzyko stopy procentowej

Jednostka Dominująca narażona jest na ryzyko zmienności przepływów pieniężnych z tytułu zmian stóp procentowych wynikające z posiadanych aktywów oraz pasywów dla których przychody oraz koszty odsetkowe są uzależnione od zmiennych stóp procentowych, w szczególności z tytułu kredytów inwestycyjnych w ramach programu 10+ i projektu EFRA oraz kredytu na refinansowanie i finansowanie gdzie wysokość odsetek ustalana jest na podstawie zmiennej stopy LIBOR USD. Jednostka Dominująca zarządza ryzykiem stopy procentowej w ramach przyznaných limitów przy wykorzystaniu swapów stóp procentowych.

W długim horyzoncie efekt częściowego zabezpieczenia został osiągnięty poprzez wybór stałej stopy dla transzy kredytu inwestycyjnego na finansowanie Programu 10+ (jest to kredyt oznaczony jako Konsorcjum banków (3) patrz nota 27.1).

Transakcje otwarte na stopę procentową na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Okres	Kwota nominalna (w tys. USD)	Spółka otrzymuje	Aktywa finansowe (w tys. zł)	Zobowiązania finansowe (w tys. zł)
Swap procentowy (IRS)	VII '2011 - I '2018	200.000	LIBOR 6M	-	(61.260)
Swap procentowy (IRS)	I '2015 - I '2019	50.000	LIBOR 3M	992	(11.003)
Razem				992	(72.263)

W powyższym zestawieniu transakcje IRS zostały zagregowane według waluty nominalu oraz stopy referencyjnej. W kolumnie „Okres” został podany minimalny termin początku i maksymalny termin końca okresu z zestawu transakcji wchodzących w skład danej grupy.

Transakcje otwarte na stopę procentową na dzień 31 grudnia 2014 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Okres	Kwota nominalna (w tys. USD)	Spółka otrzymuje	Aktywa finansowe (w tys. zł)	Zobowiązania finansowe (w tys. zł)
Swap procentowy (IRS)	VII '2011 - I '2018	200.000	LIBOR 6M	-	(69.290)
Swap procentowy (IRS)	I '2015 - I '2019	50.000	LIBOR 3M	-	(6.194)
Razem				-	(75.484)

32.4.1 Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami stóp procentowych

Analiza wrażliwości na ryzyko zmiany stopy procentowej Grupy przy założeniu zmiany stopy procentowej o +/- 1,14% na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2015 w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa	Zmiana procentowa	
			+1,14%	-1,14%
Klasy instrumentów finansowych				
Aktywa finansowe				
Pochodne instrumenty finansowe ⁽¹⁾	28	992	(33.397)	36.285
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	20	859.699	9.801	(9.801)
Pozostałe aktywa finansowe:		677.978	7.728	(7.728)
<i>Fundusz likwidacji zakładu górniczego</i>	18	31.794	362	(362)
<i>Lokaty</i>	18	85.519	975	(975)
<i>Depozyt zabezpieczający</i>	18	3.176	36	(36)
<i>Środki pieniężne przeznaczone na realizację Projektu EFRA</i>	18	438.329	4.997	(4.997)
<i>Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME</i>	18	108.540	1.237	(1.237)
<i>Środki pieniężne przeznaczone na realizację pozostałych zakontraktowanych zobowiązań inwestycyjnych</i>	18	10.620	121	(121)
Razem		1.538.669	(15.868)	18.756
Zobowiązania finansowe				
Kredyty	27.1	6.481.034	61.685 ⁽²⁾	(61.685) ⁽¹⁾
Pożyczki	27.2	92.146	1.050	(1.050)
Obligacje	27.3	218.100	2.486	(2.486)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27.4	208.028	2.372	(2.372)
Pochodne instrumenty finansowe ⁽¹⁾	28	72.263	(25.352)	26.330
Razem		7.071.571	42.241	(41.263)

⁽¹⁾ Swap procentowy (IRS). Różnica między zmianą wartości wyceny, gdy przesuwamy się krzywą stóp procentowych o +/- 1,14% powstaje w momencie obliczania i dyskontowania przyszłych przepływów (związanych z rozliczeniem transakcji) na dzień kalkulacji wyceny. Dyskontowanie odbywa się w oparciu o różne stopy procentowe (w pierwszym przypadku przesunięcie krzywej powoduje zwiększenie stopy o 1,14%, zaś w drugim przypadku zmniejszenie stopy o 1,14%).

⁽²⁾ Wykazane bez uwzględnienia kredytów o stałym oprocentowaniu oraz zapłaconych prowizji przygotowawczych pomniejszających zobowiązania finansowe z tytułu otrzymanych kredytów.

Analiza wrażliwości na ryzyko zmiany stopy procentowej Spółki przy założeniu zmiany stopy procentowej o +/- 0,72% na dzień 31 grudnia 2014 roku przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2014 w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa	Zmiana procentowa	
			+0,72%	-0,72%
Klasy instrumentów finansowych				
Aktywa finansowe				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	20	348.215	2.507	(2.507)
Pozostałe aktywa finansowe:		241.720	1.741	(1.741)
<i>Fundusz likwidacji zakładu górniczego</i>	18	30.911	223	(223)
<i>Lokaty</i>	18	31.432	226	(226)
<i>Depozyty zabezpieczające</i>	18	-	-	-
<i>Środki pieniężne zablokowane na rachunkach bankowych</i>	18	179.377	1.292	(1.292)
Razem		589.935	4.248	(4.248)
Zobowiązania finansowe				
Kredyty	27,1	6.215.612	36.963 ⁽¹⁾	(36.963) ⁽¹⁾
Pożyczki	27,2	102.783	740	(740)
Obligacje	27,3	213.479	1.537	(1.537)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27,4	131.794	949	(949)
Pochodne instrumenty finansowe ⁽²⁾	28	75.484	(20.063)	20.681
Razem		6.739.152	20.126	(19.508)

⁽¹⁾Wykazane bez uwzględnienia kredytów o stałym oprocentowaniu oraz zapłaconych prowizji przygotowawczych pomniejszających zobowiązania finansowe z tytułu otrzymanych kredytów.

⁽²⁾Swap procentowy (IRS). Różnica między zmianą wartości wyceny, gdy przesuwają się krzywą stóp procentowych o +/- 0,72% powstaje w momencie obliczania i dyskontowania przyszłych przepływów (związanych z rozliczeniem transakcji) na dzień kalkulacji wyceny. Dyskontowanie odbywa się w oparciu o różne stopy procentowe (w pierwszym przypadku przesunięcie krzywej powoduje zwiększenie stopy o 0,72%, zaś w drugim przypadku zmniejszenie stopy o 0,72%).

Analiza wrażliwości została przeprowadzona na bazie stanu instrumentów posiadanych na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku. Zbadano wpływ zmian stóp procentowych na wartość godziwą przy niezmiennym poziomie kursów walut. W przypadku instrumentów pochodnych posiadanych na dzień 31 grudnia 2015 roku w analizie wrażliwości na ryzyko stopy procentowej Spółka zastosowała przesunięcie krzywej stóp procentowych o roczną zmienność historyczną z dnia 31 grudnia 2015 roku, wyliczoną na podstawie publikowanych przez Reuters danych o historycznej zmienności dla oprocentowania IRS z 6-miesięcznym okresem płatności odsetek i 3-letnim okresem wygaśnięcia. W przypadku instrumentów posiadanych na dzień 31 grudnia 2014 roku zastosowano hipotetyczną zmianę referencyjnych stóp procentowych (LIBOR 3M, LIBOR 6M). Zmiana podejścia w ustalaniu procentowej zmiany kwotowań stóp procentowych w 2014 roku podyktowana była zamiarem lepszego odzwierciedlenia zmienności stóp procentowych na rynkach finansowych.

32.5 Ryzyko płynności

Proces zarządzania ryzykiem płynności przez Grupę polega na monitorowaniu prognozowanych przepływów pieniężnych oraz portfela aktywów i zobowiązań finansowych, a następnie dopasowywaniu ich zapadalności, analizie kapitału obrotowego i optymalizacji przepływów w ramach Grupy Kapitałowej. Proces ten wymaga ścisłej współpracy z jednostkami funkcjonującymi w różnych obszarach biznesowych w celu bezpiecznej i efektywnej alokacji posiadanej płynności.

Większość krajowych podmiotów zależnych w ramach Grupy Kapitałowej jest uczestnikiem cash-poolingu rzeczywistego. Struktura jest na bieżąco zarządzana przez Jednostkę Dominującą pod kątem optymalizacji płynności i salda odsetek.

Płynność w horyzoncie budżetowym monitorowana jest w przekroju Grupy Kapitałowej na bieżąco w ramach zarządzania ryzykiem finansowym. Płynność w okresie średnio i długoterminowym monitorowana jest w ramach procesu planowania, który wspomaga tworzenie wieloletniej strategii finansowej.

W obszarze ryzyka finansowego obok aktywnego zarządzania ryzykiem rynkowym, Grupa stosuje następujące zasady w zakresie płynności:

- brak depozytów zabezpieczających w handlu instrumentami pochodnymi na rynku pozagiełdowym,
- ograniczenie możliwości wcześniejszego rozwiązania transakcji finansowych,
- limity w zakresie mało płynnych kasowych instrumentów finansowych,
- limity kredytowe dla partnerów transakcji finansowych i handlowych,
- zapewnienie odpowiedniej jakości i zróżnicowania dostępnych źródeł finansowania,
- procesy kontroli wewnętrznej oraz efektywność organizacyjna zapewniająca szybkie działanie w warunkach awaryjnych.

Poniżej zaprezentowano informacje o kontraktowych terminach zapadalności zobowiązań finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

Kontraktowe terminy zapadalności zobowiązań finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku:

31 grudnia 2015		Wartość bilansowa	Kontraktowe przepływy pieniężne	Do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 5 lat	Powyżej 5 lat
w tysiącach złotych	Nota							
Kredyty bankowe (poza kredytami w rachunku bieżącym)	27.1	5.899.405	6.993.805	437.891	1.353.819	132.216	2.797.770	2.272.109
Kredyty w rachunku bieżącym	27.1	581.629	581.629	581.629	-	-	-	-
Pożyczki	27.2	92.146	106.994	7.698	7.687	15.586	42.838	33.185
Obligacje	27.3	218.100	218.100	-	218.100	-	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27.4	208.028	287.491	25.901	28.747	57.162	141.546	34.135
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	30	1.232.510	1.232.510	1.232.494	16	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	30	181.731	181.731	168.498	4.325	6.360	956	1.592
Razem		8.413.549	9.602.260	2.454.111	1.612.694	211.324	2.983.110	2.341.021

Kontraktowe terminy zapadalności zobowiązań finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku:

31 grudnia 2014		Wartość bilansowa	Kontraktowe przepływy pieniężne	Do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 5 lat	Powyżej 5 lat
w tysiącach złotych	Nota							
Kredyty bankowe (poza kredytami w rachunku bieżącym)	27.1	5.700.710	6.470.152	394.908	1.596.229	857.460	1.924.878	1.696.677
Kredyty w rachunku bieżącym	27.1	514.902	514.902	514.902	-	-	-	-
Pożyczki	27.2	102.783	122.641	3.306	12.343	13.782	47.123	46.087
Obligacje	27.3	213.479	213.732	-	17.687	35.072	160.973	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27.4	131.794	163.404	17.500	17.786	35.441	74.166	18.511
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	30	1.692.839	1.692.839	1.692.755	84	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	30	196.844	196.844	183.552	8.754	4.538	-	-
Razem		8.553.351	9.374.514	2.806.923	1.652.883	946.293	2.207.140	1.761.275

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

Analiza wymagalności pochodnych instrumentów finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2015		Wartość bilansowa*	Kontraktowe przepływy pieniężne	Do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 5 lat	Powyżej 5 lat
w tysiącach złotych	Nota							
Swap towarowy	28	140.536	140.559	191.269	(42.405)	(8.305)	-	-
Opcje towarowe		363	363	3	46	314	-	-
Forwardy i spoty walutowe		13.173	13.875	(629)	6.878	6.815	811	-
Swap procentowy (IRS)		(71.271)	(72.032)	(30.911)	3.946	(20.963)	(25.944)	1.840
Swap walutowy		(30.773)	(30.915)	(30.915)	-	-	-	-
Razem		52.028	51.850	128.817	(31.535)	(22.139)	(25.133)	1.840

Analiza wymagalności pochodnych instrumentów finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2014		Wartość bilansowa*	Kontraktowe przepływy pieniężne	Do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 5 lat	Powyżej 5 lat
w tysiącach złotych	Nota							
Swap towarowy	28	(29.337)	(29.337)	(2.414)	(17.440)	(7.670)	(1.813)	-
Forwardy i spoty walutowe		(55.829)	(52.648)	(43.928)	(8.720)	-	-	-
Swap procentowy (IRS)		(75.484)	(76.610)	(23.975)	1.629	(20.792)	(33.472)	-
Swap walutowy		(33.463)	(31.655)	(27.983)	(3.672)	-	-	-
Razem		(194.113)	(190.250)	(98.300)	(28.203)	(28.462)	(35.285)	-

*Wartość bilansowa (dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych plus ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych) prezentuje wartość godziwą pochodnych instrumentów finansowych ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej (z wyłączeniem futures na uprawnienia do emisji CO₂ zakupionych z zamiarem rozliczenia).

32.6 Ryzyko kredytowe

Zarządzanie ryzykiem kredytowym partnerów transakcji finansowych polega na kontroli wiarygodności finansowej obecnych i potencjalnych partnerów tych transakcji oraz na monitorowaniu ekspozycji kredytowej w stosunku do przyznanych limitów. Na ekspozycję kredytową składają się depozyty bankowe oraz wycena instrumentów pochodnych.

Partnerzy transakcji muszą posiadać odpowiedni rating przyznany przez wiodące agencje ratingowe, bądź posiadać gwarancje instytucji spełniających wymóg minimalnego ratingu. Grupa zawiera transakcje finansowe z renomowanymi firmami o dobrej zdolności kredytowej oraz stosuje dywersyfikację instytucji, z którymi współpracuje.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku koncentracja ryzyka u pojedynczego partnera transakcji finansowych Grupy nie przekraczała wartości 839.799 tys. zł (13,95% kapitałów własnych Jednostki Dominującej), z kolei na dzień 31 grudnia 2014 roku była to kwota 284.174 tys. zł (4,44% kapitałów własnych Jednostki Dominującej). Grupa prezentuje podział kredytów według instytucji udzielających finansowania w nocie 27.1.

W zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym partnerów transakcji handlowych Grupa poddaje wszystkich klientów, którzy wnioskuje o przyznanie limitów kredytowych procedurom weryfikacji ich wiarygodności finansowej i w zależności od jej oceny przyznawane są odpowiednie limity. Jednostka Dominująca określa wytyczne w zakresie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym partnerów handlowych w celu utrzymywania odpowiednich standardów w zakresie analizy kredytowej oraz bezpieczeństwa operacyjnego procesu w przekroju całej Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku koncentracja ryzyka u pojedynczego partnera transakcji handlowych Grupy nie przekraczała wartości 163.009 tys. zł (2,71% kapitałów własnych Jednostki Dominującej), z kolei na dzień 31 grudnia 2014 roku była to kwota 141.880 tys. zł (2,21% kapitałów własnych Jednostki Dominującej).

Miarą ryzyka kredytowego jest kwota maksymalnego narażenia na ryzyko dla poszczególnych klas aktywów finansowych. Wartości księgowe aktywów finansowych reprezentują maksymalną ekspozycję kredytową.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe aktywów finansowych na dzień kończący okres sprawozdawczy wynosiła:

w tysiącach złotych	Nota	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Pochodne instrumenty finansowe	28; 31.2	217.179	4.430
Należności z tytułu dostaw i usług	18	1.550.900	1.406.501
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	20	859.699	348.215
Pozostałe aktywa finansowe	18	818.457	1.332.033
Razem	31.1	3.446.235	3.091.179

W ocenie Zarządu, ryzyko zagrożonych aktywów finansowych jest odzwierciedlone poprzez dokonanie odpisów aktualizujących ich wartość. Informacje na temat wartości odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych zostały przedstawione w notach 9.4 i 18.1.

Analiza pod kątem koncentracji ryzyka kredytowego w odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług została przedstawiona w nocie 18.1.

Analiza wiekowania należności przeterminowanych, w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości, została przedstawiona w nocie 18.1.

33. Zarządzanie kapitałem

Celem polityki finansowej Grupy Kapitałowej LOTOS jest zapewnienie długoterminowej płynności przy jednoczesnym stosowaniu odpowiedniej dźwigni finansowej, wspomagającej realizację celu nadrzędnego, jakim jest maksymalizacja stopy zwrotu na kapitale przynależnym akcjonariuszom.

Realizacja powyższego celu, dokonuje się poprzez dążenie do osiągnięcia pożądanego struktury finansowania na poziomie Grupy Kapitałowej LOTOS.

Grupa Kapitałowa LOTOS monitoruje strukturę finansowania stosując wskaźnik relacji długu do kapitału własnego, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do kapitału własnego.

Do zadłużenia netto Grupa wlicza kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego pomniejszone o środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania przeznaczone na realizację celów emisji akcji serii D Grupy LOTOS S.A. (patrz nota 18). Kapitał własny obejmuje kapitał własny należny akcjonariuszom Jednostki Dominującej powiększony o udziały niekontrolujące.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2015
Dodatkowe informacje i objaśnienia

w tysiącach złotych	Nota	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty	27.1	4.197.008	4.098.225
Pożyczki	27.2	80.966	92.146
Obligacje	27.3	-	195.892
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27.4	176.486	109.299
Razem		4.454.460	4.495.562
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty	27.1	2.284.026	2.117.387
Pożyczki	27.2	11.180	10.637
Obligacje	27.3	218.100	17.587
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27.4	31.542	22.495
Razem		2.544.848	2.168.106
Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania - emisja akcji ⁽¹⁾	18	(438.329)	(996.939)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	20	(859.699)	(348.215)
Zadłużenie netto		5.701.280	5.318.514
Kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej		7.712.060	8.258.288
Udziały niekontrolujące	26	138	175
Kapitał własny razem		7.712.198	8.258.463
Stosunek zadłużenia netto do kapitału własnego		0,74	0,64

⁽¹⁾ Na dzień 31 grudnia 2015 roku środki pieniężne przeznaczone na realizację Projektu EFRA (patrz cele emisji nota 18). Na dzień 31 grudnia 2014 roku środki pieniężne z emisji akcji serii D Grupy LOTOS S.A. ulokowane na wydzielonym rachunku bankowym Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. (patrz nota 21), do dnia rejestracji podwyższenia kapitału.

34. Uprawnienia do emisji dwutlenku węgla (CO₂)

Zaprezentowane poniżej wielkości uprawnień do emisji CO₂ na lata 2013 - 2020 uwzględniają uprawnienia przyznane według rozporządzeń Rady Ministrów, jak również dodatkowe bezpłatne uprawnienia przyznane przez Komisję Europejską.

Liczba nieodpłatnych uprawnień do emisji CO₂ na lata 2013 - 2020 oraz rzeczywista emisja CO₂:

w tysiącach ton	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem
Uprawnienia przyznane KPRU ⁽¹⁾	1.766	1.688	1.652	1.613	1.576	1.540	1.505	1.461	12.801
Rzeczywista emisja CO ₂ ⁽²⁾	1.745	1.875	1.947	-	-	-	-	-	5.567

⁽¹⁾ Ilość bezpłatnych uprawnień do emisji CO₂ na lata 2013 – 2020, wg Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień („KPRU”), na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2014 roku (Dz. U. 2014 poz. 439) jak również Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 kwietnia 2014 roku (Dz. U. 2014 poz. 472) zawierających wykaz instalacji objętych systemem handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych wraz z przyznana im liczbą uprawnień do emisji. Ponadto w zestawieniu uwzględniono przydział dodatkowych bezpłatnych uprawnień z rezerwy Komisji Europejskiej w związku ze zwiększeniem zdolności produkcyjnych rafinerii, wynikających z zastosowania gazu ziemnego jako wsadu do produkcji wodoru.

⁽²⁾ Emisja CO₂ wyliczona na podstawie danych produkcyjnych dla instalacji objętych systemem handlu emisjami. Dane za rok 2015 zostały zweryfikowane zgodnie z art. 59 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 roku o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku, biorąc pod uwagę limit uprawnień na rok 2015 do przyznania w ramach systemu EU ETS (ang. „European Union Emissions Trading System/Scheme”) oraz wielkość emisji dwutlenku węgla w Grupie występował niedobór przyznaných uprawnień do emisji CO₂. W związku z tym na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa ujęła kwotę 1.059 tys. zł zobowiązań z tego tytułu (31 grudnia 2014: 2.784 tys. zł.). Wpływ utworzonej rezerwy na wynik operacyjny w kwocie 1.059 tys. zł (w roku 2014: 1.257 tys. zł) zaprezentowano w pozostałych kosztach (patrz nota 9.4).

Informacje na temat ryzyka cen uprawnień do emisji CO₂ zaprezentowano w nocie 32.2.

35. Zobowiązania i aktywa warunkowe

35.1 Informacje o istotnych postępowaniach toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej i innych ryzykach Jednostki Dominującej lub jednostek od niej zależnych

Istotne postępowania sądowe których stroną jest Jednostka Dominująca

Postępowanie z powództwa PETROECCO JV Sp. z o.o. o odszkodowanie za szkodę doznaną na skutek stosowanych praktyk monopolistycznych

W maju 2001 roku PETROECCO JV Sp. z o.o. wniosła powództwo o zasądzenie od Spółki kwoty 6.975 tys. zł (wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 maja 1999 roku) odszkodowania za szkodę doznaną na skutek stosowanych przez Spółkę praktyk monopolistycznych powodujący uprzywilejowanie niektórych odbiorców poprzez realizowanie ich zamówień w zakresie nieproporcjonalnie większym niż zamówień PETROECCO JV Sp. z o.o. Stosowanie przez Spółkę zarzuconych jej praktyk monopolistycznych stwierdzone zostało decyzją Urzędu Antymonopolowego z dnia 26 września 1996 roku, którą Urząd nakazał Spółce ich zaniechanie. Zaniechanie praktyk monopolistycznych nakazano Spółce także wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego z dnia 22 października 1997 roku.

W związku ze zgłoszeniem przez Spółkę zarzutu przedawnienia wyrok ten został jednak uchylony w 2003 roku i przekazany do ponownego rozpoznania. Spółka kwestionowała fakt wystąpienia jakiegokolwiek szkody po stronie PETROECCO JV Sp. z o.o., jej wysokości i istnienia związku przyczynowego pomiędzy praktyką monopolistyczną a szkodą. W następstwie kolejnych rozpraw, po przeprowadzeniu dowodu z korzystnej dla Grupy LOTOS S.A. opinii biegłego Instytutu Nafty i Gazu w Krakowie w 2013 roku Sąd oddalił w całości powództwo PETROECCO JV Sp. z o.o. W styczniu 2015 roku spółka PETROECCO JV Sp. z o.o. złożyła kasację od kolejnego, korzystnego dla Spółki wyroku sądu drugiej instancji. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej PETROECCO JV Sp. z o.o. Na dzień zatwierdzenia sprawozdania finansowego sprawa jest w toku.

Grupa LOTOS S.A. szacując, że ryzyko niekorzystnego rozstrzygnięcia sprawy nie jest duże, nie tworzyła rezerwy na potencjalne zobowiązania z tego tytułu.

Postępowanie administracyjne oraz sądowo-administracyjne dotyczące wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji orzekającej wyłączenie nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa

Spółka jest stroną postępowania prowadzonego przeciwko Skarbowi Państwa o stwierdzenie nieważności decyzji wyłączeniowej, będącej podstawą nabycia przez Spółkę użytkownika wieczystego gruntu oraz własności położonych na nim budynków.

Postępowanie dotyczy nieruchomości o łącznej powierzchni 87.000 m², na której posadowiony jest fragment parku zbiorników i oczyszczalnia ścieków Rafinerii. Postępowanie zostało wszczęte na wniosek byłych właścicieli nieruchomości, który obejmuje żądanie stwierdzenia nieważności decyzji wyłączeniowej Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 14 czerwca 1983 roku w całości, bądź ewentualnie w zakresie dotyczącym ustalenia odszkodowania. We wrześniu 2014 roku Wojewoda Pomorski wydał decyzję odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji wyłączeniowej, na które byli właściciele złożyli odwołanie od decyzji Wojewody Pomorskiego. Obecnie sprawa jest rozpatrywana przez Ministra Infrastruktury. Na dzień zatwierdzenia sprawozdania finansowego decyzja nie jest ostateczna.

Zdaniem Spółki, ryzyko niekorzystnego rozstrzygnięcia postępowania jest niewielkie i nie ma istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie finansowe.

Rozliczenia podatkowe

W roku 2015 rozliczenia Spółki w zakresie podatku od towarów i usług (VAT) za lata 2010 - 2011 były przedmiotem dwóch postępowań kontrolnych prowadzonych przez organy kontroli skarbowej. W dniu 23 czerwca 2015 roku Spółka otrzymała w ramach prowadzonych postępowań protokoły z badania ksiąg podatkowych. Spółka złożyła zastrzeżenia do niniejszych protokołów. W dniu 30 września 2015 roku Spółka otrzymała dwie decyzje wydane przez Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Bydgoszczy, w których to organ skarbowy określił wysokość zobowiązania w podatku od towarów i usług (VAT) za okres styczeń – grudzień 2010 roku oraz styczeń – grudzień 2011 roku oraz wykazał zaległości w kwocie 48,4 mln zł za rok 2010 oraz 112,5 mln zł za rok 2011. W decyzjach Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej stwierdził, że transakcje, w których uczestniczyli dwaj kontrahenci Spółki związane były z udziałem w oszustwie podatkowym i zarzucił Spółce brak dołożenia należytej staranności w zawieraniu transakcji z tymi kontrahentami i że Spółka co najmniej powinna była wiedzieć o tym, że ww. transakcje wiązały się i były konsekwencją oszustwa podatkowego popełnionego na wcześniejszym etapie obrotu, co w konsekwencji nie daje prawa do odliczenia podatku VAT. Po przeanalizowaniu otrzymanych decyzji Spółka uznała zarzuty przedstawione przez Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej za całkowicie nieuzasadnione i w związku z tym w dniu 14 października 2015 roku złożyła do Dyrektora Izby Skarbowej w Gdańsku odwołania od ww. decyzji. Dyrektor Izby Skarbowej w Gdańsku utrzymał w mocy decyzję Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Bydgoszczy w zakresie zobowiązania za okres styczeń – grudzień 2010 roku. Spółka wniosła skargę na decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Gdańsku do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku.

W związku z powyższymi decyzjami w sprawozdaniu z całkowitych dochodów za rok 2015 wykazano VAT w wysokości 160,9 mln zł (patrz nota 9.4) oraz koszty dotyczące odsetek od zaległości podatkowych w wysokości 77,9 mln zł (patrz nota 9.6).

Postępowania sądowe wszczęte przez oraz przeciwko jednostkom z Grupy Kapitałowej LOTOS

Postępowania, którego stroną są spółki GK LOTOS Petrobaltic S.A.

Porozumienie, którego stroną jest spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS

Spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS („LOTOS E&P Norge AS”) była stroną postępowań sądu arbitrażowego w Norwegii dotyczących roszczeń spółki Single Buoy Moorings Inc. („SBM”) - dostawcy platformy MOPU (ang. „Mobile Offshore Production Unit”) przeznaczonej do eksploatacji złoża YME przeciwko spółce Talisman Energy Norge AS będącej operatorem złoża YME („Talisman”, „Operator”) oraz pozostałym udziałowcom projektu YME. Udział LOTOS Exploration and Production Norge AS („LOTOS E&P Norge AS”) w kwocie roszczenia SBM wynosił 20%.

W marcu 2013 roku spółki: Talisman Energy Norge AS („Talisman”, ówczesny operator złoża YME) oraz Single Buoy Moorings Inc. („SBM”, właściciel przeznaczonej do eksploatacji tego złoża platformy wydobywczej) ogłosiły informację o zawarciu porozumienia w sprawie zakończenia obowiązywania wszystkich dotychczas zawartych w związku z realizacją projektu YME umów i porozumień pomiędzy stronami oraz usunięcia wadliwej platformy ze złoża. Zgodnie z zapisami porozumienia, spółka SBM zapłaciła członkom konsorcjum kwotę 470 mln USD, natomiast Talisman działając w imieniu udziałowców koncesji, zobowiązał się do wykonania niezbędnych prac przygotowawczych na platformie i usunięcia jej ze złoża. W zakresie spółki SBM pozostaje przetransportowanie platformy do portu oraz jej utylizacja. Po wykonaniu określonych prac udziałowcy konsorcjum przejmą prawo własności do elementów podwodnej infrastruktury na złożu YME, dostarczonej przez SBM, wraz z jednoczesnym zobowiązaniem do wykonania prac rekultywacyjnych (w tym demontażu) związanych z podwodną infrastrukturą. Każda ze stron poniesie koszty uzgodnionego porozumieniem zakresu realizowanych prac. Porozumienie zostało zawarte za zgodą wszystkich udziałowców koncesji YME, w tym LOTOS E&P Norge AS. Częścią porozumienia było ustalenie dotyczące zakończenia wszystkich istniejących postępowań arbitrażowych (pomiędzy SBM i Talisman oraz pozostałymi udziałowcami projektu YME).

Zgodnie z zapisami porozumienia z SBM, w marcu 2013 roku na rachunek LOTOS E&P Norge AS wpłynęła kwota 12,22 mln USD, stanowiąca część przysługującego jej 20% udziału w kwocie 470 mln USD przekazanej przez SBM na rzecz konsorcjantów. Pozostała część przysługującego Grupie udziału w kwocie porozumienia, tj. 81,78 mln USD została ulokowana na rachunku escrow projektu YME celem jej sukcesywnego wykorzystywania na prowadzenie prac związanych z usunięciem platformy i infrastruktury ze złoża, określonych w porozumieniu. W grudniu 2013 roku spółka Talisman podpisała umowę na usunięcie wadliwej platformy MOPU (ang. „Mobile Offshore Production Unit”) ze spółką Excalibur Maritime Contractors („EMC”), natomiast w lutym 2014 roku Grupa otrzymała od Talisman informację o podpisaniu pomiędzy EMC a Single Buoy Moorings Inc. („SBM”) umowy na transport MOPU, a w czerwcu 2014 roku informację o podpisaniu przez SBM umowy na złomowanie platformy z Veolia Environmental Services.

Usunięcie platformy MOPU ze złoża YME planowane jest na połowę roku 2016 (przełom czerwca i lipca).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wyrażona w walucie prezentacji wartość ulokowanych na wyodrębnionym rachunku escrow środków pieniężnych pozostałych do wykorzystania zaprezentowano w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji **Pozostałe aktywa** w kwocie 108.540 tys. zł. Wartość pozostałej do wykorzystania rezerwy na przyszłe koszty usunięcia platformy oraz demontażu aktywów trwałych zaprezentowana została w pozycji **Pozostałe zobowiązania i rezerwy** – w części krótkoterminowej - w kwocie 39.087 tys. zł. W związku z faktem, iż kwota powyższej rezerwy jest najlepszym szacunkiem Zarządu na dzień bilansowy, istnieje możliwość wystąpienia racjonalnie uzasadnionych zmian przyjętych założeń, które mogą spowodować w przyszłości konieczność aktualizacji rezerw na przyszłe koszty demontażu platformy.

Postępowanie, którego stroną jest spółka LOTOS Petrobaltic S.A.

W marcu 2013 roku wpłynęło do spółki LOTOS Petrobaltic S.A. od spółki AGR Subsea Ltd. („AGR”) wezwanie do zapłaty na kwotę około 6,5 mln GBP tytułem wynagrodzenia AGR z tytułu realizacji umowy na odkopanie nóg platformy „Baltic Beta”. Spółka LOTOS Petrobaltic S.A. zakwestionowała wysokość wynagrodzenia żadanego przez AGR i zaproponowała ustalenie swojego zobowiązania wobec AGR w kwocie 16 mln zł (tj. 3,2 mln GBP według średniego kursu NBP na dzień 31 grudnia 2012 roku). Przedmiotem sporu pomiędzy stronami jest charakter zawartej umowy, przyczyny jej wykonania po terminie i w niepełnym zakresie, jak również zasadność dokonanej przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. wypowiedzenia, a także żądania zwrotu kosztów poniesionych na wykonawcę zastępczego zaangażowanego przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. do ukończenia prac. Spółka AGR Subsea Ltd. nie przyjęła proponowanych przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. warunków ugody i skierowała swoje roszczenie na drogę sądową. Postanowieniem sądu sprawę skierowano do mediacji, na które spółka LOTOS Petrobaltic S.A. wyraziła zgodę. Rozpoczęte w kwietniu 2014 roku mediacje były wielokrotnie przedłużane. Na mocy postanowienia Sądu Okręgowego z lutego 2016 roku sprawa została połączona do łącznego prowadzenia i rozpoznania ze sprawą z pozwu spółki LOTOS Petrobaltic S.A. przeciwko AGR, opisaną poniżej.

W październiku 2013 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. złożyła do Sądu Okręgowego w Gdańsku pozew przeciwko AGR z powództwem o zapłatę 5,6 mln GBP tytułem wykonania zastępczego. W marcu 2014 roku Sąd Okręgowy IX Wydział Gospodarczy w Gdańsku wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, na który spółka AGR wniosła sprzeciw. W kwietniu 2015 roku sąd skierował strony do mediacji, na którą spółka LOTOS Petrobaltic S.A. nie wyraziła zgody. Na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego rozmowy zmierzające do polubownego zakończenia sporu nie zostały zakończone, a na mocy postanowienia Sądu Okręgowego z lutego 2016 roku sprawa ta będzie prowadzona i rozpoznawana łącznie ze sprawą z pozwu AGR przeciwko LOTOS Petrobaltic S.A., opisaną wyżej.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 2014 roku Grupa w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu nie wykazuje zobowiązania na rzecz AGR.

Mając na względzie skomplikowany charakter sporu trudno oszacować ryzyko związane z prowadzeniem postępowania sądowego, którego skutkiem w przypadku niekorzystnego rozstrzygnięcia dla danej strony postępowania może być dodatkowo konieczność poniesienia dodatkowych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego i kosztów egzekucyjnych.

Postępowania, którego stroną są pozostałe spółki z Grupy Kapitałowej LOTOS

Postępowanie sądowe z powództwa WANDEKO, którego stroną jest spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o.

Spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. była stroną postępowania sądowego z powództwa pana Andrzeja Wójcika prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą WANDEKO. W dniu 28 lipca 2015 Sąd ogłosił wyrok, w którym oddalił powództwo pana Wójcika w całości. Na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyrok nie jest prawomocny. Na dzień 31 grudnia 2015 roku spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. wykazuje rezerwę (patrz nota 30.1) z tego tytułu w kwocie 15.318 tys. zł.

Postępowania, których stroną jest spółka LOTOS Gaz S.A. w likwidacji

Spółka LOTOS Gaz S.A. dokonała w 2009 roku zgłoszenia swoich wierzytelności w postępowaniu upadłościowym likwidacyjnym spółki KRAK – GAZ Sp. z o.o. W marcu 2012 roku sąd upadłościowy wydał postanowienie uwzględniające wierzytelności spółki LOTOS Gaz S.A. w likwidacji, w łącznej kwocie 23.695 tys. zł, a ponadto uznał za zabezpieczone hipotekami wierzytelności w wysokości 21.132 tys. zł. Spółka LOTOS Gaz S.A. w likwidacji zgodnie z zatwierdzonym odrębnym planem podziału funduszy postępowania upadłościowego KRAK – GAZ Sp. z o.o., odzyskała część swoich wierzytelności, w kwocie 4.567 tys. zł. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego postępowanie upadłościowe jest nadal w toku.

35.2 Pozostałe zobowiązania warunkowe

- W dniu 17 lipca 2015 roku Spółka złożyła do Naczelnika Urzędu Celnego w Gdańsku dwa weksle z własnego wystawienia do kwot: 40.000 tys. zł i 200.000 tys. zł. Weksle te stanowią ryczałtowe zabezpieczenie dla przyszłych zobowiązań podatkowych z tytułu akcyzy na kwotę 800.000 tys. zł ważne do dnia 19 sierpnia 2017 roku. Weksel na kwotę 240.000 tys. zł stanowiący zabezpieczenie akcyzowe do dnia 19 sierpnia 2015 roku został wydany Spółce 30 września 2015 roku.
- Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku obowiązywała wystawiona w dniu 17 czerwca 2008 roku przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. bezwarunkowa i nieodwołalna gwarancja na rzecz rządu Norweskiego za działania spółki LOTOS E&P Norge AS w zakresie poszukiwań i wydobywania na Norweskim Szelfie Kontynentalnym. Spółka LOTOS Petrobaltic S.A. w wystawionej gwarancji zobowiązuje się ponieść pełną odpowiedzialność finansową tytułem zabezpieczenia wszelkich zobowiązań mogących powstać w związku z działalnością spółki LOTOS E&P Norge AS w ramach poszukiwań i wydobywania naturalnych złóż znajdujących się pod dnem morza, w tym składowania i transportu przy pomocy innych środków transportu niż statki na Norweskim Szelfie Kontynentalnym.

Ponadto do zobowiązań warunkowych należy zaliczyć zaprezentowane przez Grupę przyszłe zobowiązania inwestycyjne w notach 13.3 i 15.3.

36. Informacje o podmiotach powiązanych

36.1 Informacje o transakcjach z jednostkami powiązanymi, w których Grupa posiada udziały

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014	
Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności			
Sprzedaż	200.263	456.244	
Zakupy	117	510	
w tysiącach złotych	Nota	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności			
Należności	18	12.219	23.318

W roku 2015 i 2014 Grupa przeprowadzała istotne transakcje ze spółką LOTOS - Air BP Polska Sp. z o.o. głównie z tytułu sprzedaży paliwa lotniczego. Łączna wartość tych transakcji w roku 2015 wynosiła 198.816 tys. zł (w 2014 roku: 455.578 tys. zł). Na dzień 31 grudnia 2015 roku saldo nierozliczonych należności z tytułu powyższych transakcji wynosiło 12.219 tys. zł (31 grudnia 2014: 23.291 tys. zł).

Podstawowe informacje dotyczące wspólnych przedsięwzięć, w których Grupa posiada udziały przedstawiono w nocie 2, a dodatkowe ujawnienia na temat wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności wykazano w nocie 16.

36.2 Podmiot sprawujący kontrolę nad Grupą

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku Skarb Państwa był właścicielem 53,19% akcji Grupy LOTOS S.A. W latach 2014 i 2015 nie wystąpiły transakcje pomiędzy Grupą LOTOS S.A. a Skarbem Państwa.

36.2.1 Transakcje z jednostkami powiązаныmi, w których Skarb Państwa sprawuje kontrolę, współkontrolę lub ma na nie znaczący wpływ

W roku 2015 Grupa przeprowadziła transakcje z podmiotami powiązаныmi poprzez Skarb Państwa, których łączna wartość była istotna. Transakcje były przeprowadzone na zasadach rynkowych i związane były z bieżącą działalnością operacyjną Grupy. Transakcje dotyczyły głównie sprzedaży paliw, sprzedaży i zakupu usług magazynowania, sprzedaży i zakupu usług transportowych, zakupu energii, gazu ziemnego oraz innych paliw.

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Sprzedaż	335.843	640.112
Zakupy	1.757.779	1.447.552

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Należności	27.859	27.205
Zobowiązania	130.356	134.198

36.3 Wynagrodzenie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz informacje o pożyczkach i świadczeniach o podobnym charakterze udzielonych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Zarząd		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia), w tym:	1.183	1.346
- nagrody jubileuszowe	-	57
Zarząd – jednostki zależne ⁽¹⁾		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia)	3.631	3.646
Rada Nadzorcza		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia)	252	228
Razem ⁽²⁾	5.066	5.220

⁽¹⁾ Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu Spółki z tytułu pełnienia funkcji we władzach spółek bezpośrednio i pośrednio zależnych.

⁽²⁾ Wartość wynagrodzenia uwzględnia zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki.

Pozostałe świadczenia pracownicze

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Zarząd		
Świadczenia po okresie zatrudnienia, nagrody jubileuszowe i pozostałe świadczenia	654	631
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu nagrody rocznej ⁽¹⁾	311	156
Razem	965	787

⁽¹⁾ Zgodnie z ustawą o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (tzw. ustawa kominowa).

W roku 2015 i 2014 Grupa nie zawierała żadnych znaczących transakcji z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki, nie udzielała wymienionym osobom żadnych pożyczek, zaliczek, gwarancji, ani nie zawierała żadnych innych umów o charakterze nierynkowym, bądź o istotnym wpływie na niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

W latach 2014 - 2015, na podstawie złożonych oświadczeń członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki, Grupa LOTOS S.A. nie uzyskiwała wiedzy o transakcjach zawartych przez ich małżonków, krewnych lub powinowatych w linii prostej do drugiego stopnia lub związanymi z tytułu opieki, przysposobienia lub kurateli, bądź z innymi osobami, z którymi mają osobiste powiązania ze Spółką lub z podmiotem Grupy Kapitałowej LOTOS.

36.4 Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej

Wynagrodzenie wypłacone głównej kadry kierowniczej (za wyjątkiem członków Zarządu Spółki)

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2015	za rok zakończony 31 grudnia 2014
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia), w tym:	26.032	26.918
- wypłacona nagroda roczna	3.339 ⁽¹⁾	3.331 ⁽²⁾
- wypłacona nagroda jubileuszowa	777	-

⁽¹⁾ Wypłacone w 2015 roku wynagrodzenie z tytułu nagrody rocznej za rok 2014.

⁽²⁾ Wypłacone w 2014 roku wynagrodzenie z tytułu nagrody rocznej za rok 2013.

Pozostałe świadczenia pracownicze

w tysiącach złotych	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Świadczenia po okresie zatrudnienia, nagrody jubileuszowe i pozostałe świadczenia	11.903	12.190
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu nagrody rocznej	7.171	3.875
Pożyczki i świadczenia o podobnym charakterze	26	31
Razem	19.100	16.096

W roku 2015 Grupa LOTOS nie udzielała członkom głównej kadry kierowniczej pożyczek (w roku 2014: 30 tys. zł).

36.5 Transakcje z podmiotami powiązanymi poprzez członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki

W roku 2015 Grupa nie przeprowadzała istotnych transakcji ze stronami powiązanymi poprzez członków Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. (w roku 2014: 160.176 tys. zł).

W latach 2014 i 2015 Grupa nie przeprowadzała istotnych transakcji ze stronami powiązanymi poprzez członków Zarządu Grupy LOTOS S.A.

ZATWIERDZENIE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 2 marca 2016 roku.

Podpisy członków Zarządu oraz osoby odpowiedzialnej za prowadzenie ksiąg rachunkowych Grupy LOTOS S.A.

Prezes Zarządu,
Dyrektor Generalny

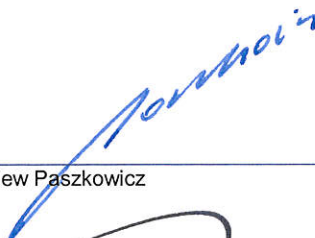
Paweł Olechnowicz

Wiceprezes Zarządu,
Dyrektor ds. Ekonomiczno - Finansowych

Mariusz Machajewski

Wiceprezes Zarządu
Dyrektor ds. Poszukiwań i Wydobywania

Zbigniew Paszkowicz

Wiceprezes Zarządu,
Dyrektor ds. Strategii i Rozwoju

Marek Sokółowski

Wiceprezes Zarządu,
Dyrektor ds. Produkcji i Handlu

Maciej Szozda

Główny Księgowy

Tomasz Południewski

Opinia niezależnego biegłego rewidenta

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

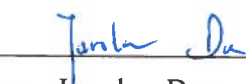
Dla Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy oraz Rady Nadzorczej Spółki Grupa LOTOS S.A.

1. Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS („Grupy”), w której jednostką dominującą jest Grupa LOTOS S.A. („Spółka”) z siedzibą w Gdańsku, ul. Elbląska 135, za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku, obejmującego skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2015 roku, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz dodatkowe informacje i objaśnienia („załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).
2. Za rzetelność i jasność załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak również za jego sporządzenie zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz za prawidłowość dokumentacji konsolidacyjnej odpowiada Zarząd Spółki. Ponadto Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z działalności Grupy spełniały wymagania przewidziane w Ustawie z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. 2013.330 z późn. zm. – „ustawa o rachunkowości”). Naszym zadaniem było zbadanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz wyrażenie, na podstawie badania, opinii o tym czy jest ono we wszystkich istotnych aspektach zgodne z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz czy rzetelnie i jasno przedstawia ono, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację majątkową i finansową, jak też wynik finansowy Grupy.
3. Badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:
 - rozdziału 7 ustawy o rachunkowości,
 - Krajowych Standardów Rewizji Finansowej, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce,w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, czy sprawozdanie to nie zawiera istotnych nieprawidłowości. W szczególności, badanie obejmowało sprawdzenie – w dużej mierze metodą wrywkową – dokumentacji, z której wynikają kwoty i informacje zawarte w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Badanie obejmowało również ocenę poprawności przyjętych i stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości i znaczących szacunków dokonanych przez Zarząd Spółki, jak i ogólnej prezentacji załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Uważamy, że przeprowadzone przez nas badanie dostarczyło nam wystarczających podstaw do wyrażenia opinii o załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym traktowanym jako całość.
4. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku było przedmiotem naszego badania i z dniem 5 marca 2015 roku wydaliśmy opinię z uzupełniającym objaśnieniem o tym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym dotyczącym wskazanych przez Zarząd Spółki istotnych kwestii związanych z projektem zagospodarowania złoża YME w Norwegii.

5. Naszym zdaniem załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe, we wszystkich istotnych aspektach:
- przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny wyniku finansowego działalności gospodarczej za okres od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, jak też sytuacji majątkowej i finansowej badanej Grupy na dzień 31 grudnia 2015 roku;
 - sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez UE;
 - jest zgodne z wpływającymi na formę i treść sprawozdania finansowego przepisami prawa regulującymi przygotowanie sprawozdań finansowych.
6. Zapoznaliśmy się ze sprawozdaniem Zarządu Spółki na temat działalności Grupy w okresie od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz zasad sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego („sprawozdanie z działalności”) i uznaliśmy, że informacje pochodzące z załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są z nim zgodne. Informacje zawarte w sprawozdaniu z działalności uwzględniają postanowienia art. 49 ust. 2 ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. 2014.133, z późn. zm. - „rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych”).

w imieniu
Ernst & Young Audyt Polska spółka
z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
nr ewid. 130

Kluczowy Biegły Rewident

Jarosław Dac
biegły rewident
nr 10138

Ernst & Young Audyt Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
spółka komandytowa
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa

Warszawa, dnia 2 marca 2016 roku

Raport z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS

**RAPORT Z BADANIA SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
ZA ROK ZAKOŃCZONY
DNIA 31 GRUDNIA 2015 ROKU**

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

1. Informacje ogólne

Jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej LOTOS (zwanej dalej „Grupą” lub „Grupą Kapitałową”) jest Grupa LOTOS S.A. („jednostka dominująca”, „Spółka”).

Jednostka dominująca została utworzona Aktem Notarialnym z dnia 18 września 1991 roku. Siedziba jednostki dominującej mieści się w Gdańsku, ul. Elbląska 135.

Jednostka dominująca jest emitentem papierów wartościowych, o których mowa w art. 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 19 lipca 2002 r. nr 1606/2002/WE w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości (Dz.Urz. WE L 243 z 11 września 2002 roku, str. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 29, str. 609) i na podstawie art. 55.5 Ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. 2013.330 z późn. zm. – „ustawa o rachunkowości”) sporządza skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez UE. Obowiązek ten dotyczy skonsolidowanych sprawozdań finansowych za rok obrotowy rozpoczynający się w 2005 roku i później.

W dniu 10 kwietnia 2002 roku jednostka dominująca została wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000106150.

Jednostka dominująca posiada numer NIP: 5830000960 nadany w dniu 9 czerwca 1993 roku oraz symbol REGON: 190541636 nadany w dniu 25 lutego 1998 roku.

Podstawowym przedmiotem działalności jednostki dominującej jest:

- wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (PKD 19.20.Z),
- produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych (PKD 20.14),
- sprzedaż hurtowa paliw i produktów pochodnych (PKD 46.71),
- sprzedaż hurtowa wyrobów chemicznych (PKD 46.75),
- transport rurociągowy (PKD 49.5),
- magazynowanie i przechowywanie towarów (PKD 52.1),
- działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem (PKD 70).

Zakres działalności podmiotów zależnych oraz wspólnych przedsięwzięć jest związany z działalnością jednostki dominującej.

1. Informacje ogólne (ciąg dalszy)

W dniu 31 grudnia 2015 roku kapitał podstawowy jednostki dominującej wynosił 184.873 tysięcy złotych. Kapitał własny Grupy na ten dzień wynosił 7.712.198 tysięcy złotych.

Zgodnie z art. 69 Ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz spółkach publicznych z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. nr 184 z 2005 roku, poz. 1539, z późniejszymi zmianami), zgodnie z raportem bieżącym Spółki nr 6/2016 z dnia 27 stycznia 2016 roku struktura własności kapitału podstawowego Spółki była następująca:

	Liczba akcji	Liczba głosów	Wartość nominalna akcji	Udział w kapitale podstawowym
Skarb Państwa	98.329.515	98.329.515	98.329.515	53,19%
NN OFE	10.584.287	10.584.287	10.584.287	5,73%
Pozostali akcjonariusze	75.959.560	75.959.560	75.959.560	41,08%
	-----	-----	-----	-----
Razem	184.873.362	184.873.362	184.873.362	100,00%

W okresie sprawozdawczym kapitał podstawowy Spółki nie zmienił się.

W skład Zarządu jednostki dominującej na dzień 2 marca 2016 roku wchodził:

Paweł Olechnowicz	- Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny
Marek Sokołowski	- Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Strategii i Rozwoju
Mariusz Machajewski	- Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Ekonomiczno-Finansowych
Maciej Szozda	- Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Produkcji i Handlu
Zbigniew Paszkowicz	- Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Poszukiwań i Wydobywania

W okresie sprawozdawczym oraz od dnia bilansowego do daty opinii nie było zmian w składzie Zarządu jednostki dominującej.

2. Skład Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2015 roku w skład Grupy Kapitałowej LOTOS wchodziły następujące jednostki zależne (bezpośrednio i pośrednio):

Nazwa jednostki	Metoda konsolidacji	Rodzaj opinii o sprawozdaniu finansowym	Podmiot uprawniony, który przeprowadził badanie sprawozdania finansowego	Dzień bilansowy, na który sporządzono sprawozdanie finansowe
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o. sp. k.	31.12.2015
LOTOS Oil Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o. sp. k.	31.12.2015
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o. sp. k.	31.12.2015
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o. sp. k.	31.12.2015
LOTOS Petrobaltic S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń zawierająca uzupełniające objaśnienie	Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o. sp. k.	31.12.2015
Energobaltic Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o. sp. k.	31.12.2015
B8 Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością BALTIC S.K.A.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń zawierająca uzupełniające objaśnienie	Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o. sp. k.	31.10.2015
B8 Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Stowarzyszenie Ekspertów Księgowych i Podatkowych Sp. z o.o.	31.12.2015
SPV Baltic Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń zawierająca uzupełniające objaśnienie	Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o. sp. k.	31.12.2015
LOTOS Exploration and Production Norge AS	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Ernst & Young Audit AS, Norwegia	31.12.2015
AB LOTOS Geonafra (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Ernst & Young Baltic UAB, Litwa	31.12.2015
UAB Genciu Nafta	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Ernst & Young Baltic UAB, Litwa	31.12.2015

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Raport z badania sprawozdania finansowego
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku
(w tysiącach złotych)

UAB Manifoldas	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Ernst & Young Baltic UAB, Litwa	31.12.2015
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Audytarium, Biegli rewidenci Sp. p.	31.12.2015
LOTOS Lab Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Stowarzyszenie Ekspertów Księgowych i Podatkowych Sp. z o.o.	31.12.2015
LOTOS Terminale S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń zawierająca uzupełniające objaśnienie	REWIT Południe Sp. z o.o.	31.12.2015
LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	REWIT Południe Sp. z o.o.	31.12.2015
LOTOS Infrastruktura S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	POLINVEST-AUDIT Sp. z o.o.	31.12.2015
RCEkonergia Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	POLINVEST-AUDIT Sp. z o.o.	31.12.2015
LOTOS Straż Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Stowarzyszenie Ekspertów Księgowych i Podatkowych Sp. z o.o.	31.12.2015
LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	konsolidacja pełna	brak obowiązku badania	brak obowiązku badania	31.12.2015
Miliana Shipholding Company Ltd. (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	konsolidacja pełna	bez zastrzeżeń	Savvides Audit Limited - Cypr	31.12.2015
Aphrodite Offshore Services N.V.	konsolidacja pełna	brak obowiązku badania	brak obowiązku badania	31.12.2015
LOTOS Gaz S.A. w likwidacji	konsolidacja pełna	brak obowiązku badania	brak obowiązku badania	31.12.2015

2. Skład Grupy Kapitałowej (ciąg dalszy)

Następujące wspólne przedsięwzięcia wykazane zostały metodą praw własności w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy na dzień 31 grudnia 2015 roku:

Nazwa podmiotu i siedziba	Rodzaj działalności
UAB Minijos Nafta	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej
LOTOS-Air BP Polska Sp. z o.o.	Handel paliwem lotniczym oraz usługi logistyczne
Baltic Gas Sp. z o.o.	Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego (działalność usługowa wspomagająca eksploatację złóż ropy naftowej i gazu ziemnego)
Baltic Gas sp. z o.o. i wspólnicy sp.k	Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego

Rodzaj zmian i wpływ wywołany zmianami w stosunku do roku ubiegłego w zakresie jednostek objętych konsolidacją został przedstawiony w nocie 2 dodatkowych informacji i objaśnień („informacja dodatkowa”) do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku.

3. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe

3.1 Opinia biegłego rewidenta oraz badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. z siedzibą w Warszawie, Rondo ONZ 1 jest podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, wpisanym na listę pod numerem 130.

Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. w dniu 31 października 2012 roku została wybrana przez Radę Nadzorczą Grupy LOTOS S.A. do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy.

Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. oraz kluczowy biegły rewident spełniają, w rozumieniu art. 56 ust. 3 i 4 Ustawy z dnia 7 maja 2009 roku o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (DzU z 2009 roku, nr 77, poz. 649, z późn. zm.), warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Na podstawie umowy zawartej w dniu 30 lipca 2013 roku z Zarządem jednostki dominującej przeprowadziliśmy badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku.

Naszym zadaniem było wyrażenie opinii o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na podstawie przeprowadzonego przez nas badania. Przeprowadzone w trakcie badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego procedury były zaprojektowane tak, aby

3.1 Opinia biegłego rewidenta oraz badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego (ciąg dalszy)

umożliwić wydanie opinii o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym traktowanym jako całość. Nasze procedury nie obejmowały uzupełniających informacji, które nie mają wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe traktowane jako całość.

Na podstawie naszego badania, z dniem 2 marca 2016 roku wydaliśmy opinię biegłego rewidenta o następującej treści:

„Dla Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy oraz Rady Nadzorczej Spółki Grupa LOTOS S.A.

1. Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS („Grupy”), w której jednostką dominującą jest Grupa LOTOS S.A. („Spółka”) z siedzibą w Gdańsku, ul. Elbląska 135, za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku, obejmującego skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2015 roku, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz dodatkowe informacje i objaśnienia („załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).
2. Za rzetelność i jasność załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak również za jego sporządzenie zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz za prawidłowość dokumentacji konsolidacyjnej odpowiada Zarząd Spółki. Ponadto Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z działalności Grupy spełniały wymagania przewidziane w Ustawie z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. 2013.330 z późn. zm. – „ustawa o rachunkowości”). Naszym zadaniem było zbadanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz wyrażenie, na podstawie badania, opinii o tym czy jest ono we wszystkich istotnych aspektach zgodne z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz czy rzetelnie i jasno przedstawia ono, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację majątkową i finansową, jak też wynik finansowy Grupy.
3. Badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:
 - rozdziału 7 ustawy o rachunkowości,
 - Krajowych Standardów Rewizji Finansowej, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce,w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, czy sprawozdanie to nie zawiera istotnych nieprawidłowości. W szczególności, badanie obejmowało sprawdzenie – w dużej mierze metodą wrywkową – dokumentacji, z której wynikają kwoty i informacje zawarte w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Badanie obejmowało również ocenę poprawności przyjętych i stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości i znaczących szacunków dokonanych przez Zarząd Spółki, jak i ogólnej prezentacji załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Uważamy, że przeprowadzone przez nas badanie dostarczyło nam wystarczających podstaw do wyrażenia opinii o załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym traktowanym jako całość.
4. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku było przedmiotem naszego badania i z dniem 5 marca 2015 roku wydaliśmy opinię z uzupełniającym objaśnieniem o tym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym dotyczącym

3.1 Opinia biegłego rewidenta oraz badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego (ciąg dalszy)

wskazanych przez Zarząd Spółki istotnych kwestii związanych z projektem zagospodarowania złoża YME w Norwegii.

5. Naszym zdaniem załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe, we wszystkich istotnych aspektach:
- przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny wyniku finansowego działalności gospodarczej za okres od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, jak też sytuacji majątkowej i finansowej badanej Grupy na dzień 31 grudnia 2015 roku;
 - sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez UE;
 - jest zgodne z wpływającymi na formę i treść sprawozdania finansowego przepisami prawa regulującymi przygotowanie sprawozdań finansowych.
6. Zapoznaliśmy się ze sprawozdaniem Zarządu Spółki na temat działalności Grupy w okresie od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz zasad sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego („sprawozdanie z działalności”) i uznaliśmy, że informacje pochodzące z załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są z nim zgodne. Informacje zawarte w sprawozdaniu z działalności uwzględniają postanowienia art. 49 ust. 2 ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. 2014.133, z późn. zm. - „rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych”).”

Badanie sprawozdania finansowego Spółki przeprowadziliśmy w okresie od dnia 8 kwietnia 2015 roku do 2 marca 2016 roku, w tym w siedzibie Spółki od 8 kwietnia 2015 roku do 24 kwietnia 2015 roku, od 14 lipca 2015 roku do 31 lipca 2015 roku, od 12 października 2015 roku do 23 października 2015 roku, 16 listopada 2015 roku do 20 listopada 2015 roku oraz od 1 lutego 2016 roku do 19 lutego 2016 roku.

3.2 Oświadczenia otrzymane i dostępność danych

Zarząd jednostki dominującej potwierdził swoją odpowiedzialność za rzetelność i jasność sprawozdania finansowego jak również za jego sporządzenie zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz prawidłowość dokumentacji konsolidacyjnej. Oświadczył on, iż udostępnił nam wszystkie sprawozdania finansowe jednostek objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, dokumentację konsolidacyjną oraz pozostałe wymagane dokumenty oraz udzielił niezbędnych wyjaśnień. Otrzymaliśmy również pisemne oświadczenie z dnia 2 marca 2016 roku Zarządu jednostki dominującej o:

- kompletnym ujęciu informacji w dokumentacji konsolidacyjnej;
- wykazaniu wszelkich zobowiązań warunkowych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, oraz
- ujawnieniu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wszelkich istotnych zdarzeń, które nastąpiły po dacie sprawozdania z sytuacji finansowej do dnia złożenia oświadczenia.

3.2 Oświadczenia otrzymane i dostępność danych (ciąg dalszy)

W oświadczeniu potwierdzono, że przekazane nam informacje były rzetelne i prawdziwe zgodnie z przekonaniem i najlepszą wiedzą Zarządu jednostki dominującej i objęły wszelkie zdarzenia mogące mieć wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Jednocześnie oświadczamy, że w trakcie badania sprawozdania finansowego nie nastąpiły ograniczenia zakresu badania.

3.3 Informacje o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za poprzedni rok obrotowy

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku zostało zbadane przez Marcina Zielińskiego, kluczowego biegłego rewidenta nr 10402, działającego w imieniu Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.

Działający w imieniu podmiotu uprawnionego kluczowy biegły rewident wydał o tym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku opinię z uzupełniającym objaśnieniem dotyczącym wskazanych przez Zarząd Spółki istotnych kwestii związanych z projektem zagospodarowania złoża YME w Norwegii.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku zostało zatwierdzone przez Akcjonariuszy na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy w dniu 1 czerwca 2015 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku wraz z opinią biegłego rewidenta, odpisem uchwały o zatwierdzeniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego, sprawozdaniem z działalności Grupy zostało złożone w dniu 3 lipca 2015 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym.

4. Sytuacja finansowa

4.1 Podstawowe dane i wskaźniki finansowe

Poniżej przedstawiono wybrane wskaźniki charakteryzujące sytuację finansową Grupy w latach 2013 – 2015, wyliczone na podstawie danych finansowych zawartych w sprawozdaniach finansowych za lata zakończone dnia 31 grudnia 2015 roku i dnia 31 grudnia 2014 roku.

	2015	2014	2013
suma bilansowa	19 169 332	18 947 157	20 284 754
kapitał własny	7 712 198	8 258 463	9 189 596
wynik finansowy netto	(263 300)	(1 466 372)	39 428
rentowność majątku (%)	(1,4)%	(7,7)%	0,2%
$\frac{\text{wynik finansowy netto} \times 100\%}{\text{suma aktywów}}$			
rentowność kapitału własnego (%)	(3,2)%	(16,0)%	0,4%
$\frac{\text{wynik finansowy netto} \times 100\%}{\text{kapitał własny na początek okresu}}$			
rentowność netto sprzedaży (%)	(1,2)%	(5,1)%	0,1%
$\frac{\text{wynik finansowy netto} \times 100\%}{\text{przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów}}$			
płynność – wskaźnik płynności I	1,24	1,37	1,53
$\frac{\text{aktywa obrotowe ogółem}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$			
płynność – wskaźnik płynności III	0,16	0,07	0,09
$\frac{\text{środki pieniężne}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$			
szybkość obrotu należności	25 dni	18 dni	20 dni
$\frac{\text{należności z tytułu dostaw i usług} \times 365 \text{ dni}}{\text{przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów}}$			

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Raport z badania sprawozdania finansowego
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku
(w tysiącach złotych)

	2015	2014	2013
okres spłaty zobowiązań	20 dni	21 dni	31 dni
<u>zobowiązania z tytułu dostaw i usług x 365 dni</u> koszty działalności operacyjnej			
szybkość obrotu zapasów	54 dni	49 dni	74 dni
<u>zapasy x 365 dni</u> koszty działalności operacyjnej			
trwałość struktury finansowania (%)	71,7%	72,4%	73,3%
<u>(kapitał własny + rezerwy i zobowiązania długoterminowe) x 100%</u> suma pasywów			
obciążenie majątku zobowiązaniami (%)	59,8%	56,4%	54,7%
<u>(suma pasywów – kapitał własny) x 100%</u> suma aktywów			
wskaźnik inflacji:			
średnioroczny	(0,90)%	0,00%	0,90%
od grudnia do grudnia	(0,50)%	(1,00)%	0,70%

4.2 Komentarz

Analiza przedstawionych wielkości i wskaźników wskazuje na wystąpienie w 2015 roku następujących tendencji:

Wszystkie wskaźniki rentowności w 2015 roku zanotowały wartości ujemne i uległy podwyższeniu w porównaniu z rokiem 2014 oraz obniżeniu w porównaniu z rokiem 2013 na skutek zanotowania niższej straty netto za 2015 rok w porównaniu do roku ubiegłego oraz straty netto w porównaniu do zysku netto roku 2013.

Wskaźnik rentowności majątku w 2013 roku wyniósł 0,2%, w kolejnym roku uległ obniżeniu o 7,9 punktu procentowego do poziomu (7,7)%, a następnie w 2015 roku uległ podwyższeniu do poziomu (1,4)%. Wskaźnik rentowności kapitału własnego również uległ podwyższeniu do poziomu (3,2)% w 2015 roku z poziomu (16,0)% w 2014 roku oraz obniżeniu w porównaniu z rokiem 2013, kiedy to wynosił 0,4%. Wskaźnik rentowności netto sprzedaży wyniósł (1,2)% w 2015 roku i był wyższy od (5,1)% w 2014 roku oraz niższy od 0,1% w 2013 roku.

Wskaźnik płynności I uległ obniżeniu do poziomu 1,24 na dzień 31 grudnia 2015 roku w porównaniu do stanu na koniec 2014 roku, kiedy to wynosił 1,37 oraz w porównaniu do stanu na koniec 2013 roku, kiedy to wynosił 1,53. Obniżenie to było spowodowane spadkiem wartości majątku obrotowego.

4.2 Komentarz (ciąg dalszy)

Wskaźnik płynności III uległ podwyższeniu na koniec 2015 roku do poziomu 0,16 w porównaniu do stanu na koniec 2014 roku kiedy to wynosił 0,07 oraz w porównaniu do stanu na koniec 2013 roku, kiedy to wynosił 0,09. Podwyższenie tego wskaźnika w porównaniu do roku 2014 i 2013 wynikało z wzrostu stanu środków pieniężnych.

Szybkość obrotu należności w 2015 roku uległa wydłużeniu z poziomu 18 dni w 2014 roku do poziomu 25 dni. W 2013 roku szybkość obrotu należności wynosiła 20 dni. Zmiana szybkości obrotu należności w 2015 roku wynikała z obniżenia poziomu przychodów oraz podwyższenia poziomu należności krótkoterminowych.

Okres spłaty zobowiązań w 2015 roku wyniósł 20 dni i był krótszy niż w 2014 i 2013 roku, gdy wynosił odpowiednio 21 i 31 dni. Skrócenie okresu spłaty zobowiązań w 2015 roku w porównaniu z latami ubiegłymi wynikało głównie ze spadku zobowiązań z tytułu dostaw i usług na koniec 2015 roku.

Z kolei wskaźnik szybkości obrotu zapasów w 2015 roku uległ wydłużeniu do 54 dni w porównaniu do 2014 roku, kiedy to wynosił 49 dni oraz skróceniu w porównaniu do 2013 roku, kiedy wynosił 74 dni. Wzrost wskaźnika w 2015 roku w porównaniu z rokiem ubiegłym wynikał głównie ze spadku kosztów działalności operacyjnej.

Wskaźniki trwałości struktury finansowania oraz obciążenia majątku zobowiązaniami według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku wskazują na wzrost zaangażowania kapitału obcego w finansowanie działalności Grupy na koniec 2015 roku w porównaniu do analogicznego stanu na koniec roku ubiegłego. Wskaźnik trwałości struktury finansowania według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku wyniósł 71,7% w porównaniu do 72,4% na koniec 2014 roku oraz 73,3% na koniec 2013 roku. Obniżenie wartości wskaźnika na koniec 2015 roku w porównaniu ze stanem na koniec 2014 roku wynika z relatywnie większego wzrostu sumy bilansowej w 2015 roku w porównaniu do wzrostu zobowiązań długoterminowych i kapitału własnego.

Obciążenie majątku zobowiązaniami w 2015 roku wzrosło o 3,4 p.p. w porównaniu do stanu na koniec 2014 roku oraz o 5,1 p.p. w porównaniu do stanu na koniec 2013 roku. Wzrost ten wynika z niższego poziomu kapitału własnego w porównaniu do lat ubiegłych.

4.3 Kontynuacja działalności

Podczas naszego badania nic nie zwróciło naszej uwagi, co powodowałoby nasze przekonanie, że jednostka dominująca nie jest w stanie kontynuować działalności przez co najmniej 12 miesięcy licząc od dnia 31 grudnia 2015 roku na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia przez nią dotychczasowej działalności.

Zarząd jednostki dominującej oświadczył, że będące podstawą sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego sprawozdania finansowe jednostek Grupy zostały sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności przez te jednostki przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy od dnia 31 grudnia 2015 roku i że nie występują okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności przez te jednostki, za wyjątkiem spółki LOTOS Gaz S.A. w likwidacji.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

1. Kompletność i poprawność dokumentacji konsolidacyjnej

Podczas badania nie stwierdziliśmy mogących mieć istotny wpływ na zbadane skonsolidowane sprawozdanie finansowe nieprawidłowości dokumentacji konsolidacyjnej, które nie zostałyby usunięte, w tym w zakresie spełnienia warunków, jakim powinna odpowiadać dokumentacja konsolidacyjna (a w szczególności obejmujących wyłączenia dotyczące korekt konsolidacyjnych).

2. Zasady i metody wyceny aktywów i zobowiązań oraz kapitałów własnych

Zasady (politykę) rachunkowości Grupy oraz wykazywania danych przedstawiono w nocie 7 informacji dodatkowej w sprawozdaniu finansowym Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku.

3. Charakterystyka składników skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Struktura aktywów, zobowiązań i kapitałów własnych Grupy została przedstawiona w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku.

Dane wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym są zgodne z dokumentacją konsolidacyjną.

3.1 Wartość firmy z konsolidacji oraz sposób dokonywania odpisów

Sposób ustalenia wartości firmy z konsolidacji, zasady oceny utraty wartości oraz dokonane odpisy z tytułu utraty wartości za rok obrotowy i do dnia bilansowego przedstawiono w nocie 14 informacji dodatkowej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

3.2 Kapitał własny, w tym udziały niekontrolujące

Wykazany stan kapitałów własnych, w tym udziałów niekontrolujących jest zgodny z dokumentacją konsolidacyjną i odpowiednimi dokumentami prawnymi. Udziały niekontrolujące na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiły 138 tysięcy złotych. Udziały niekontrolujące zostały ustalone prawidłowo i są zgodne z dokumentacją konsolidacyjną.

Dane dotyczące kapitałów własnych przedstawiono w notach od 21 do 26 informacji dodatkowej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

3.3 Rok obrotowy

Sprawozdania finansowe, będące podstawą sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, wszystkich jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej zostały sporządzone na dzień 31 grudnia 2015 roku i obejmują dane finansowe za okres sprawozdawczy od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku.

4. Wyłączenia konsolidacyjne

4.1 Wyłączenia wzajemnych rozrachunków (należności i zobowiązań) oraz obrotów wewnętrznych (przychodów i kosztów) jednostek objętych konsolidacją

Dokonane wyłączenia wzajemnych rozrachunków (należności i zobowiązań) oraz obrotów wewnętrznych (przychodów i kosztów) jednostek objętych konsolidacją są zgodne z dokumentacją konsolidacyjną.

4.2 Wyłączenia wyników niezrealizowanych przez jednostki objęte konsolidacją, zawartych w wartości aktywów oraz z tytułu dywidend

Dokonane wyłączenia wyników niezrealizowanych przez jednostki objęte konsolidacją zawartych w wartości aktywów oraz z tytułu dywidend są zgodne z dokumentacją konsolidacyjną.

5. Sprzedaż całości lub części udziałów (akcji) w jednostce podporządkowanej

W roku obrotowym Grupa nie sprzedała żadnych udziałów (akcji) w jednostkach podporządkowanych.

6. Pozycje kształtujące wynik działalności Grupy

Charakterystyka pozycji kształtujących wynik działalności Grupy została przedstawiona w zbadanym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku.

7. Słuszność odstępstw od zasad konsolidacji i stosowania metody praw własności określonych w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez UE

W procesie sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie miały miejsca odstępstwa od zasad konsolidacji i stosowania metody praw własności.

8. Informacja dodatkowa

Informacja dodatkowa w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku sporządzona została, we wszystkich istotnych aspektach zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską.

9. Sprawozdanie z działalności Grupy

Zapoznaliśmy się ze sprawozdaniem Zarządu Spółki na temat działalności Grupy w okresie od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz zasad sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego („sprawozdanie z działalności”) i uznaliśmy, że informacje pochodzące z załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są z nim zgodne. Informacje zawarte w sprawozdaniu z działalności uwzględniają postanowienia art. 49 ust. 2 ustawy o rachunkowości oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (DzU 2014.133 z późn. zm.).

10. Zgodność z prawem

Uzyskaliśmy pisemne potwierdzenie od Zarządu jednostki dominującej, iż w roku sprawozdawczym nie zostały naruszone przepisy prawa, a także postanowienia statutów/ umów jednostek Grupy mające wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

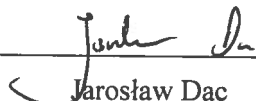
11. Wykorzystanie pracy specjalistów

W trakcie naszego badania korzystaliśmy z wyników prac następujących niezależnych specjalistów:

- aktuariuszy odpowiedzialnych za wyliczenie wartości obecnej przyszłych zobowiązań wobec pracowników z innych tytułów niż wynagrodzenia,
- specjalistów do spraw szacunków zasobów węglowodorów na posiadanych koncesjach wydobywczych.

w imieniu
Ernst & Young Audyt Polska spółka
z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
nr ewid. 130

Kluczowy Biegły Rewident

Jarosław Dac
biegły rewident
nr 10138

Ernst & Young Audyt Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
spółka komandytowa
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa

Warszawa, dnia 2 marca 2016 roku

Sprawozdanie Zarządu z działalności za rok 2015

**Sprawozdanie Zarządu z działalności
Grupy Kapitałowej LOTOS
za rok 2015**

SPIS TREŚCI

1. O Grupie Kapitałowej LOTOS	5
1.1. W skrócie o działalności Grupy Kapitałowej LOTOS	5
1.2. Model zarządzania segmentowego i struktura organizacyjna	7
1.3. Kalendarium wydarzeń w 2015 roku	10
1.4. Społeczna odpowiedzialność biznesu	12
2. Strategia Grupy Kapitałowej LOTOS oraz kluczowe projekty rozwojowe.....	17
2.1. Realizacja strategii biznesowej 2011 – 2015	17
2.2. Status kluczowych projektów rozwojowych.....	18
2.2.1. EFRA	18
2.2.2. B8	19
2.2.3. B4/B6	20
2.3. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne oraz inwestycje kapitałowe	23
2.3.1. Inwestycje rzeczowe	23
2.3.2. Inwestycje kapitałowe.....	24
2.3.3. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych w porównaniu do wielkości posiadanych środków	24
2.4. Założenia strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2016 – 2020	25
2.5. Strategia społecznej odpowiedzialności biznesu	27
3. Działalność operacyjna Grupy Kapitałowej LOTOS.....	30
3.1. Otoczenie makroekonomiczne (zewnętrzne czynniki rozwoju)	30
3.2. Segment wydobywczy	34
3.2.1. Warunki prowadzenia działalności poszukiwawczo-wydobywczej na obszarze Polski	34
3.2.2. Otoczenie rynkowe i tendencje w branży poszukiwawczo-wydobywczej	35
3.2.3. Otoczenie konkurencyjne w działalności poszukiwawczo-wydobywczej	37
3.2.4. Działalność poszukiwawczo – wydobywcza w ujęciu geograficznym	40
3.2.5. Istotne wydarzenia w działalności poszukiwawczo-wydobywczej w 2015 roku	45
3.3. Segment produkcji i handlu – przerób ropy naftowej	46
3.3.1. Otoczenie rynkowe na światowym rynku rafineryjnym i bieżące tendencje w branży	46
3.3.2. Czynniki kształtujące poziom cen notowań produktów rafineryjnych.....	52
3.3.3. Gdańska rafineria Grupy LOTOS S.A. i jej usytuowanie w regionie	54
3.3.4. Podstawowe produkty, towary i usługi.....	58
3.3.5. Podsumowanie szans i zagrożeń	60
3.4. Segment produkcji i handlu – sprzedaż hurtowa i detaliczna.....	60
3.4.1. Charakterystyka warunków na krajowym rynku paliw	60
3.4.2. Kanały dystrybucji, pozycja na rynku, sprzedaż produktów paliwowych i pozapaliwowych	61
3.4.3. Sprzedaż krajowa i eksportowa oraz trading i optymalizacja.....	65
3.4.4. Charakterystyka branży detalicznej	69
3.4.5. Pozycja Grupy Kapitałowej LOTOS na krajowym rynku detalicznym oraz charakterystyka sieci stacji paliw LOTOS	70
3.5. Logistyka.....	73

3.5.1	Logistyka segmentu wydobywczego	73
3.5.2	Logistyka segmentu produkcji i handlu	74
4.	Sytuacja finansowa Grupy Kapitałowej LOTOS	80
4.1.	Omówienie podstawowych wielkości ekonomiczno-finansowych oraz ocena istotnych czynników i nietypowych zdarzeń	80
4.1.1.	Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	80
4.1.2.	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	85
4.1.3.	Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	87
4.1.4.	Opis istotnych pozycji pozabilansowych w ujęciu podmiotowym, przedmiotowym i wartościowym ..	88
4.1.5.	Ocena czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających wpływ na wyniki z działalności ...	89
4.1.6.	Objaśnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na 2015 rok	89
4.2.	Finansowanie	90
4.2.1.	Informacja o umowach kredytowych i pożyczkach udzielonych w 2014 roku	90
4.2.2.	Ocena dotycząca zarządzania zasobami finansowymi	97
4.2.3.	Wykorzystanie wpływów z emisji w ramach realizacji celów emisyjnych	101
4.3.	Oświadczenia Zarządu	101
4.3.1.	W sprawie zgodności rocznego sprawozdania finansowego oraz sprawozdania zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS	101
4.3.2.	W sprawie wyboru podmiotu uprawnionego do przeglądu sprawozdań finansowych	101
4.4.	Zasady sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	102
5.	Ryzyka w działalności Grupy Kapitałowej LOTOS	103
6.	Organizacja i zarządzanie w Grupie Kapitałowej LOTOS	116
6.1.	Powiązania własnościowe i zasady zarządzania	116
6.1.1.	Informacje o posiadanych przez Grupę LOTOS S.A. oddziałach (zakładach)	116
6.1.2.	Zmiany własnościowe w Grupie Kapitałowej LOTOS	116
6.1.3.	Zmiany w powiązaniach organizacyjnych lub kapitałowych Grupy LOTOS S.A. z innymi podmiotami	119
6.1.4.	Zmiany w podstawowych zasadach zarządzania Grupą LOTOS S.A. i Grupą Kapitałową LOTOS - ocena dojrzałości organizacyjnej	123
6.2.	Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS	126
6.2.1.	Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS	126
6.2.2.	Polityka wynagrodzeń - informacje na temat systemu wynagrodzeń, warunkach wynagrodzenia członków Zarządu, zmiany w polityce wynagrodzeń	128
6.2.3.	Umowy zawarte pomiędzy emitentem a osobami zarządzającymi oraz wartość wynagrodzeń, nagród lub korzyści wypłaconych osobom zarządzającym i nadzorującym Grupę LOTOS S.A.	129
6.2.4.	System kontroli programów akcji pracowniczych	130
6.3.	Ochrona środowiska	130
6.4.	Istotne umowy oraz postępowania sądowe w 2015 roku	132
6.4.1.	Umowy znaczące dla działalności zawarte w 2015 roku	132
6.4.2.	Istotne transakcje z podmiotami powiązanymi na warunkach innych niż rynkowe	135
6.4.3.	Umowa z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych	135
6.4.4.	Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej	135

7. Informacje dotyczące akcji Grupy LOTOS S.A.	136
7.1. Grupa LOTOS S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych	136
7.1. Polityka dywidendowa	142
7.2. Nabycie udziałów (akcji) własnych	143
7.3. Akcje i udziały w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących	143
7.4. Umowy, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy	143
8. Ład korporacyjny	144
8.1. Akcjonariat	144
8.1.1. Znaczne pakiety akcji	144
8.1.2. Posiadacze papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień	147
8.1.3. Szczególne uprawnienia Skarbu Państwa oraz ich wykonywanie w spółkach kapitałowych	147
8.1.4. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu	149
8.1.5. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych	151
8.2. Funkcjonowanie organów Spółki	151
8.2.1. Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS S.A.	153
8.2.2. Rada Nadzorcza Grupy LOTOS S.A.	154
8.2.3. Zarząd Grupy LOTOS S.A. oraz uprawnienia poszczególnych członków	159
8.2.4. Zasady zmiany statutu Grupy LOTOS S.A.	167
8.3. Zbiór zasad ładu korporacyjnego, które Grupa LOTOS S.A. stosowała w 2015 roku	168

1. O GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

1.1. W SKRÓCIE O DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

Działalność

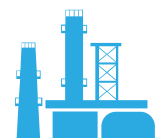
Grupa Kapitałowa LOTOS jest drugim, co do wielkości producentem paliw w Polsce. Jako jedyny podmiot prowadzi wydobywanie węglowodorów w Polskiej Wyłącznej Strefie Ekonomicznej Morza Bałtyckiego. Prace w zakresie eksploatacji złóż ropy naftowej prowadzone są także, w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS, w obszarze Norweskiego Szelfu Kontynentalnego i na lądowych złożach ropy naftowej na terytorium Litwy. Rafineria Grupy LOTOS w Gdańsku jest jednym z najmłodszych i najbardziej zaawansowanych technologicznie oraz przyjaznych ekologicznie kompleksów rafineryjnych w Europie.

Działalność Grupy Kapitałowej LOTOS podzielona jest na 2 segmenty : wydobywczy (Upstream) oraz produkcji i handlu (Downstream).

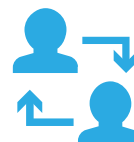
WYDOBYWCZY

Portfel aktywów w trzech krajach:
Norwegia, Polska, Litwa

Jedna z najbardziej
zaawansowanych technologicznie
rafinerii w Europie (wg Studium
Salomona – wskaźnik
kompleksowości 9,5)

Trzecia, co do wielkości, sieć stacji
paliw w Polsce 476 obiektów.
Hurtowa sprzedaż paliw i innych
produktów ropopochodnych
(asfalty i oleje)

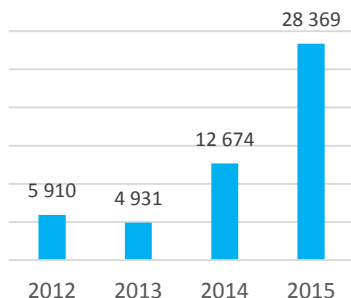
W skład grupy kapitałowej, oprócz Grupy LOTOS (spółka matka, zarządza rafinerią w Gdańsku o nominalnej mocy przerobowej 10,5 mln ton ropy naftowej rocznie), wchodzi obecnie 14 spółek ze znakiem LOTOS. Dwie z nich mają swoją siedzibę poza terenem Polski – na Litwie i w Norwegii.

Działalność koncentruje się na wydobywaniu i przerobieniu ropy naftowej oraz hurtowej i detalicznej sprzedaży produktów naftowych, do których należą: paliwa (benzyna bezołowiowa, olej napędowy i lekki olej opałowy), ciężki olej opałowy, asfalty, paliwo lotnicze, benzyna surowa, gaz płynny propan-butan (LPG) i oleje bazowe.

Rozwój

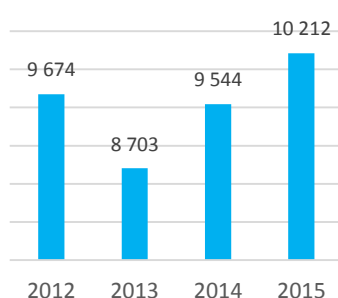
Nadrzędny cel strategiczny Grupy Kapitałowej LOTOS stanowi budowa wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów intelektualnych i materialnych oraz realizację programów rozwojowych w obszarach: poszukiwawczo-wydobywczym, przerobu ropy naftowej oraz handlowym. Rozwój ten odbywa się z poszanowaniem idei zrównoważonego rozwoju oraz społecznej odpowiedzialności biznesu.

**WYDOBYCIE ROPY
NAFTOWEJ I GAZU
ZIEMNEGO**

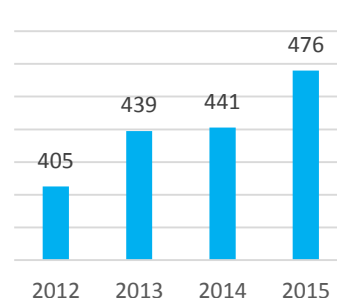
Dzienne wydobywanie węglowodorów na poziomie 28 369 baryłek dziennie¹

**PRZERÓB ROPY NAFTOWEJ
(tys ton rocznie)**

Przerób ropy naftowej na poziomie 10 212 tys ton rocznie

STACJE PALIW

Przyrost liczby stacji paliw, i poprawa jakości zarządzanej sieci stacji paliw

Kluczowe wskaźniki i parametry finansowe

Konsekwentnie realizowana strategia zmierzająca do maksymalizacji marży zintegrowanej zaowocowała wzrostem potencjału produkcyjnego i lepszą efektywnością operacyjną, co przyczynia się do osiągnięcia dobrych wyników na poziomie operacyjnym (oczyszczona EBITDA LIFO²).

W latach 2012 – 2015 wartość zysku oczyszczonego EBITDA LIFO wynosiła **średnio 1,67 mld PLN**, natomiast w 2015 roku była na poziomie **2,16 mld PLN**.

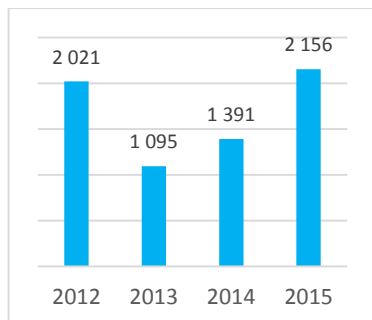
Przychody ze sprzedaży na poziomie skonsolidowanym wyniosły w 2015 roku 22 709 mln PLN. Przepływy gotówkowe z działalności operacyjnej wyniosły 1 488 mln PLN, a ich średni poziom w latach 2012-2015 wyniósł 1 408 mln PLN. Wynik netto w 2015 roku wyniósł -263,3 mln PLN.

¹ Uwzględniając średnią dzienną ilość wydobycia z zakupionego pakietu aktywów Sleipner przypadająca na Grupę Kapitałową LOTOS, zgodnie z efektywną datą zakupu 1 stycznia 2015 roku

² Zysk operacyjny powiększony o amortyzację, z wyłączeniem: wpływu zdarzeń jednorazowych oraz tzw. efektu LIFO (różnicy w wycenie rozchodu zapasów wg metody LIFO – Last In First Out „Ostatnie weszło, pierwsze wyszło” oraz wg metody kosztu średnioważonego)

**OCZYSZCZONA EBITDA
LIFO**

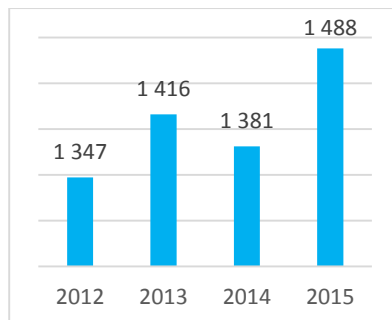
(w mln PLN)

Fluktuacje wyniku spowodowane są zmieniającym się otoczeniem makro; średnia dla lat 2012-2015 1 666 mld PLN

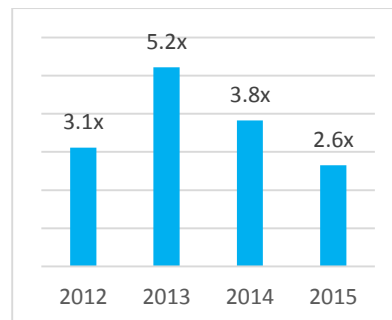
**PRZEPŁYWY OPERACYJNE Z
DZIAŁALNOŚCI
OPERACYJNEJ**

(w mln PLN)

Stabilny poziom generowania gotówki z działalności operacyjnej; średnia dla lat 2012-2015 1 408 mln PLN

**WSKAŹNIK ZADŁUŻENIA
NETTO³ DO OCZYSZCZONEJ
EBITDY LIFO**

Poprawiająca się zdolność do obsługi istniejącego poziomu zadłużenia

1.2. MODEL ZARZĄDZANIA SEGMENTOWEGO I STRUKTURA ORGANIZACYJNA

Grupa LOTOS S.A., jako podmiot dominujący, pełni wobec spółek Grupy Kapitałowej LOTOS rolę **integratora kluczowych funkcji zarządczych i wspierających**.

Realizacji zadań z tym związanych służy wdrożony w przedsiębiorstwie model zarządzania segmentowego. Segment jest to wydzielony obszar działalności biznesowej zarządzany w grupie kapitałowej przez wyznaczonego członka Zarządu Grupy LOTOS S.A. Przyjęty model wpływa na sprawność zarządzania oraz zapewnienie synergii kosztowej i przychodowej w skali całej organizacji. Zarządzanie segmentowe obejmuje m.in. realizację spójnej strategii, planowanie i kontroling, zintegrowane zarządzanie operacyjne oraz zapewnienie spójnych standardów korporacyjnych.

W działalności operacyjnej Grupy Kapitałowej LOTOS wyróżnia się dwa główne segmenty operacyjne sprawozdawcze:

- **segment wydobywczy** – obejmujący działalność w zakresie pozyskiwania i eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego,
- **segment produkcji i handlu** – obejmuje działalność spółek w zakresie wytwarzania, przetwarzania produktów rafinacji ropy naftowej, jak również ich sprzedaży hurtowej i detalicznej oraz działalność pomocniczą, transportową i serwisową.

Dla celów zarządczych, Grupa Kapitałowa LOTOS podzielona jest na jednostki biznesowe w ramach segmentów zarządczego i wsparcia korporacyjnego oraz dwóch równorzędnych segmentów biznesowych odpowiadających obszarom upstream i downstream (zilustrowane na rysunku 1, str. 9) :

- **segment zarządczy:** zarządzany przez Prezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A., tj. Szefa segmentu zarządczego. Segment prowadzi działania w zakresie wzrostu wartości Grupy Kapitałowej LOTOS, poprzez zarządzanie całokształtem jej działalności oraz koordynowanie funkcji wsparcia procesowego, w tym

³ Net debt/oczyszczonej EBITDY LIFO; dług netto na 31 grudnia, oczyszczona EBITDA LIFO za ostatnie 12 miesięcy

zarządzania zasobami ludzkimi, zapewnienia skutecznej komunikacji, realizacji Społecznej Odpowiedzialności, relacji międzynarodowych, relacji inwestorskich, zarządzania marką i działalnością marketingową, organizacją przedsiębiorstwa, zarządzania procesami biznesowymi i systemami oraz utrzymania systemu kontroli wewnętrznej.

- **segment poszukiwawczo-wydobywczy:** zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. ds. Poszukiwań i Wydobywania, tj. Szefa segmentu poszukiwawczo-wydobywczego. Do zadań segmentu należy opracowanie strategii rozwoju działalności Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze poszukiwań i wydobywania złóż ropy naftowej i gazu oraz zarządzanie i nadzorowanie działań w tym zakresie.

Do segmentu poszukiwawczo-wydobywczego przypisana jest spółka LOTOS Petrobaltic wraz z podległymi spółkami zależnymi i powiązanymi.

- **segment produkcyjno-handlowy:** zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. ds. Produkcji i Handlu, tj. Szefa segmentu produkcyjno-handlowego. Do zadań segmentu należy zarządzanie całokształtem działalności w zakresie maksymalizacji marży zintegrowanej oraz koordynacja zagadnień związanych z utrzymaniem wymaganej sprawności i dostępności aktywów przetwórczych oraz ich optymalnym wykorzystaniem, realizacją produkcji rafineryjnej, zaopatrzeniem w ropę naftową, jak również w zakresie obrotu produktami naftowymi oraz surowcami energetycznymi. W zakresie działalności segmentu mieści się działalność detaliczna (rozwój sieci stacji paliw) i rozwój działalności tradingowej.

Do segmentu produkcyjno-handlowego przypisane są spółki: LOTOS Asphalt, LOTOS Infrastruktura, LOTOS Kolej, LOTOS Oil, LOTOS Paliwa, LOTOS Serwis, LOTOS Straż, LOTOS Terminale wraz ze spółkami jej grupy kapitałowej.

- **segment strategiczno-rozwojowy:** zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. ds. Strategii i Rozwoju, tj. Szefa segmentu strategiczno-rozwojowego. Do zadań segmentu należy opracowanie strategii Grupy Kapitałowej LOTOS i monitorowanie jej realizacji, prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, definiowanie kierunku działań rozwojowych i inwestycyjnych, realizacja Projektu EFRA, zarządzanie projektami, zarządzanie ryzykiem korporacyjnym, koordynacja działań w zakresie ochrony środowiska, bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa fizycznego.

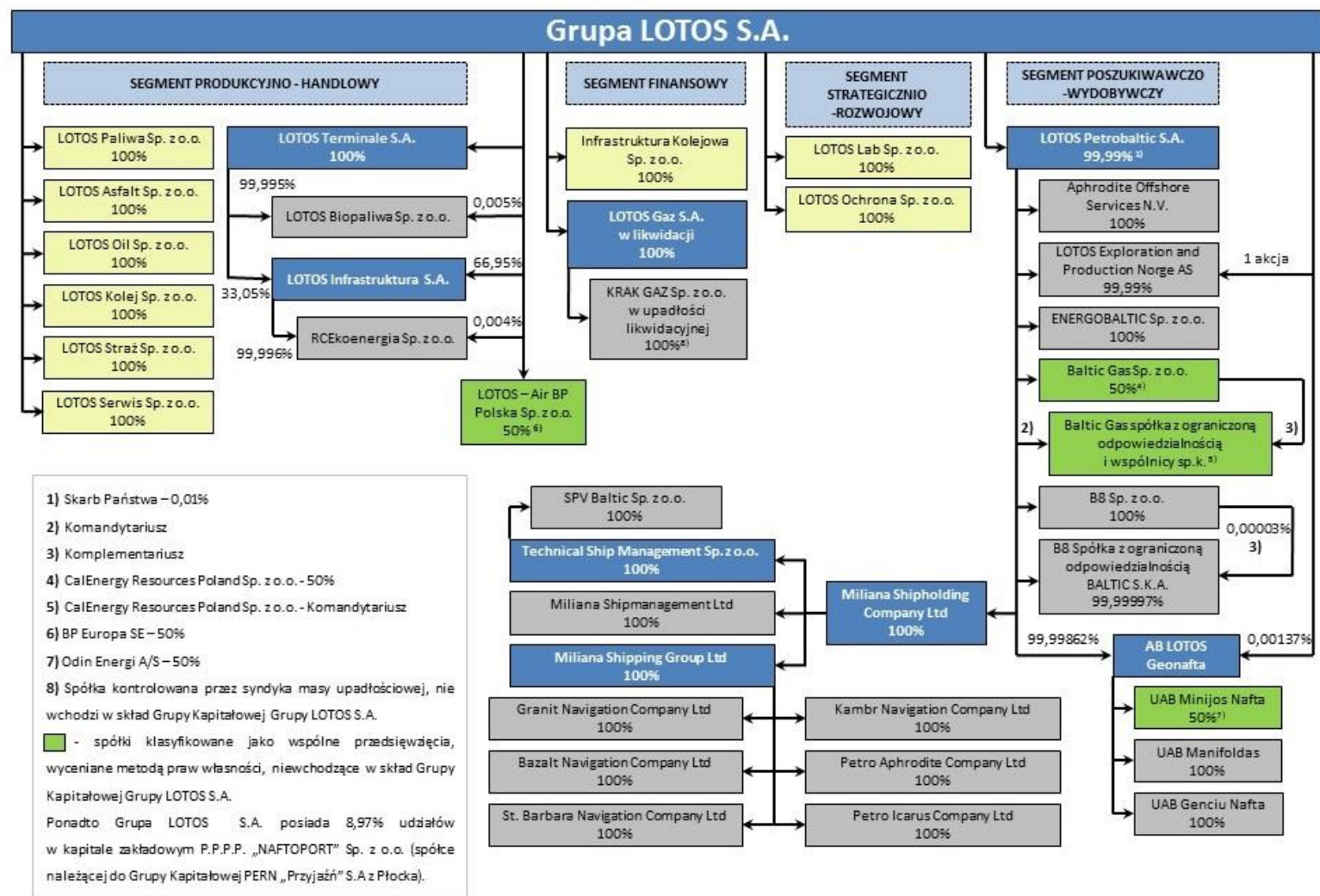
Do segmentu strategiczno-rozwojowego przypisane są spółki: LOTOS Lab i LOTOS Ochrona.

- **segment finansowy:** zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. ds. Ekonomiczno-Finansowych, tj. Szefa segmentu finansowego. Do zadań segmentu należy zarządzanie całokształtem działalności finansowej i rachunkowej, w tym opracowanie i monitorowanie strategii finansowej, podatkowej i ubezpieczeniowej, zarządzanie procesem budżetowania i kontrolingu, wypracowywanie i wdrażanie strategii zarządzania ryzykiem finansowym oraz zarządzanie całokształtem zagadnień w zakresie posiadanych aktywów oraz procesów restrukturyzacyjnych.

Do segmentu finansowego przypisane są spółki: Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o. oraz LOTOS Gaz w likwidacji wraz z podległą spółką zależną.

W 2015 roku nastąpiły istotne zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Kapitałowej LOTOS, które zapoczątkowały proces przekształcenia w kierunku większej koncentracji segmentów biznesowych na działaniach operacyjnych (core-business) oraz mocniejszej integracji funkcji zarządczych i wsparcia świadczących usługi dla struktury operacyjnej, zapewniając tym samym skuteczną realizację celów strategicznych, optymalizację procesów, dynamizm w działaniu, zwiększenie elastyczności funkcjonowania oraz wzmocnienie funkcji korporacyjnych i nadzoru właścicielskiego

Rys 1. Schemat struktury organizacyjnej Grupy Kapitałowej LOTOS wg. segmentów branżowych – stan na 31 grudnia 2015 roku

1.3. KALENDARIUM WYDARZEŃ W 2015 ROKU

Tab 1. Zestawienie podsumowujące istotne wydarzenia dla Grupy Kapitałowej LOTOS w 2015 roku

Okres	Wydarzenie
Styczeń	Uruchomienie nowego terminalu kolejowego.
Luty	- Rozpoczęcie dostaw ropy z PGNiG. - Grupa LOTOS S.A. głównym sponsorem reprezentacji Polski w piłce nożnej. - Nagroda dla LOTOS Asfalt „Budowlana Firma Roku 2014”.
Marzec	Umowa sprzedaży przez LOTOS Lab oddziałów w Jaśle i Czechowicach spółce Polwax.
Kwiecień	- Złoty Laur dla LOTOS Asfalt w konkursie Pomorska Nagroda Jakości. - I miejsce Grupy LOTOS w Rankingu Odpowiedzialnych Firm w kategorii: paliwa, energetyka i wydobywanie. - LOTOS Terminale kupiła od Grupy LOTOS terminal paliw w Poznaniu.
Maj	- Uchwała Rady Nadzorczej o powołaniu Pawła Olechnowicza na funkcję prezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. IX kadencji. „Złoty Listek CSR” dla Grupy LOTOS S.A. - LOTOS Asfalt podpisała z konsorcjum 8. instytucji finansowych umowy kredytowe na finansowanie inwestycji Projektu EFRA.
Czerwiec	450. stacja w sieci LOTOS, a zarazem 175. w segmencie LOTOS Optima, została otwarta w Kaliszu. - LOTOS Oil wprowadził na rynek 4 nowoczesne samochodowe oleje syntetyczne do przeglądów pogwarancyjnych. - Nagroda „Innovation Award 2015” dla Grupy LOTOS.
Lipiec	W ramach Projektu EFRA LOTOS Asfalt podpisała z włoską firmą Kinetics Technology (KT) kontrakt o wartości 1,26 mld zł na projektowanie, dostawy oraz budowę i przekazanie do rozruchu trzech głównych instalacji projektu.
Sierpień	- Uzyskanie pozwolenia na budowę podmorskiego gazociągu: B8 – Władysławowo. - Powołanie Fundacji LOTOS. - LOTOS Asfalt, podpisała umowę sprzedaży koksu z holenderską firmą Oxbow Energy Solutions. - Diamenty Forbesa dla LOTOS Oil. - Spotkanie otwierające (kick-off meeting) Projektu EFRA - z firmą KT.

- Start budowy instalacji Węzeł Odzysku Wodoru.
- Statuetka „Top Secondary Listing” za najlepszą, wtórną emisją akcji w Europie Środkowo-Wschodniej.
- Umowa Grupy LOTOS z niemiecką Linde AG, Engineering Division na budowę wytwórni tlenu.
- Wmurowanie kamienia węgielnego pod budowę kompleksu instalacji Projektu EFRA.
- Uzyskanie pierwszej ropy ze złoża B8 na Morzu Bałtyckim.
- Umowa LOTOS Norge z ExxonMobil Norway w sprawie nabycia pakietu aktywów w obszarze Sleipner na Norweskim Szelfie Kontynentalnym.

Wrzesień

- Umowa Grupy LOTOS S.A. z KT na wykonanie Instalacji HVDU.

Październik

- Umowa LOTOS Asfalt z Przembud Gdańsk na budowę obiektu elektroenergetycznego Projektu EFRA.
- Tytuł „Lider Bezpieczeństwa Narodowego”.
- Certyfikat HR Najwyższej Jakości dla Grupy LOTOS.
- Statuetka Ministra Gospodarki dla LOTOS Kolej za wybitne osiągnięcia w transporcie szynowym.
- LOTOS Oil po raz piąty „Ambasadorem Polskiej Gospodarki” w kategorii „Marka Europejska”.
- 2 miejsce w konkursie na najlepszy raport roczny 2014 w kategorii „przedsiębiorstwa”.
- „Złoty Laur Super Biznesu” w kategorii „Sponsoring Sportowy”.

- Dzielne wydobywanie na złożu B8 przekroczyło wydobywanie na złożu B3.
- Tytuł Perła Polskiej Gospodarki w Kategorii Perły Wielkie dla Grupy Kapitałowej LOTOS.
- Sprzedaż przez LOTOS Serwis oddziałów w Czechowicach i Jaśle firmie Apex Elzar.
- LOTOS Kolej rozpoczęła realizację przewozów kolejowych w Niemczech.
- LOTOS-Air BP podpisała umowę na dostawy paliwa na lotnisko w Olsztynie - Szymanach.
- LOTOS Norge uzyskała zgodę norweskich ministerstw na nabycie pakietu aktywów w obszarze Sleipner.

Listopad

Grudzień

- Uruchomienie wydobywania ropy ze złoża B8 oraz akwizycja aktywów Sleipner w Norwegii dwuipółkrotnie zwiększyła dziennie wydobywanie węglowodorów Grupy LOTOS do poziomu 30,3 tys. boe/d na koniec 2015r. – przekraczając cel wydobywczy zapisany w Strategii 2011-2015 na poziomie 24 tys. boe/d.
- Marka LOTOS uzyskała tytuł „Dobra Marka 2015 – Jakość, Zaufanie, Renoma” w kategorii „Oleje silnikowe”.
- Grupa LOTOS po raz kolejny uhonorowana prestiżowym tytułem „Firma dobrze widziana”.

1.4. SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU

Nadrzędny cel strategiczny Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku to budowa wartości dla akcjonariuszy przez optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów intelektualnych i materialnych oraz realizację projektów rozwojowych w kluczowych obszarach działania, tj. w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym, rafineryjnym i rynkowym.

Spółka, zgodnie z deklaracją zawartą w misji, dąży do prowadzenia swojej działalności we wszystkich obszarach w sposób zrównoważony, przy poszanowaniu określonych prawem warunków i z zachowaniem zasad społecznej odpowiedzialności biznesu (ang. Corporate Social Responsibility, CSR).

Grupa Kapitałowa LOTOS wierzy, że biznes powinien być prowadzony w zgodzie z normami etycznymi, środowiskiem naturalnym i potrzebami społeczeństwa, dlatego przyjęła system wartości, który traktuje jako długofalowe zobowiązanie wobec wszystkich interesariuszy.

Cztery naczelné wartości społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS to:

- **CZYSTOŚĆ** – zobowiązanie do przestrzegania najwyższych standardów środowiskowych i ekologicznych oraz deklaracja etycznej i uczciwej konkurencji, a także przeciwdziałanie naruszaniu praw człowieka.
- **OTWARTOŚĆ** – stosunek Grupy Kapitałowej LOTOS do zmian, potrzeb świata i oczekiwań ludzi.
- **INNOWACYJNOŚĆ** – docenienie i ochrona kapitału intelektualnego, jakim dysponuje Grupa Kapitałowa LOTOS, oraz kompetencji pracowników firmy.
- **ODPOWIEDZIALNOŚĆ** – postawa wobec przyszłości ludzi i środowiska naturalnego, kraju i bezpieczeństwa jego pozycji w świecie.

Podejmowane przez Grupę Kapitałową LOTOS działania w dziedzinie społecznej, gospodarczej, relacji z kluczowymi interesariuszami oraz ładu korporacyjnego, w szczególności odnoszą się do:

- Przestrzegania norm prawnych i etycznych,
- zwiększania pozytywnego wkładu w rozwój społeczny,
- minimalizowania negatywnych skutków działalności i ograniczania ryzyka z tym związanego,
- maksymalizacji szans na zrównoważony rozwój organizacji w długim czasie,

Działalność prospołeczna Grupy Kapitałowej LOTOS koncentruje się na trzech kluczowych obszarach, do których należą:

- ochrona środowiska i ekologia - zwłaszcza w obszarze ochrony bioróżnorodności Morza Bałtyckiego z uwagi na nadmorskie położenie gdańskiej rafinerii oraz w odniesieniu do cennych przyrodniczo terenów znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie Spółki,
- bezpieczeństwo w ruchu drogowym - na które Grupa Kapitałowa LOTOS oddziałuje zarówno jakością produktów, jak i kompleksowymi programami edukacyjnymi,

- wyrównywanie szans społecznych oraz wsparcie edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży - do których kierowane są programy społeczno-sportowe oraz szereg projektów, których celem jest wsparcie rozwoju utalentowanej młodzieży.

W każdym z obszarów Grupa Kapitałowa LOTOS współpracuje z uznanymi i sprawdzonymi partnerami społecznymi, zgodnie z kompetencjami i przyjętymi wartościami.

Z początkiem czerwca 2015 roku Zarząd Grupy LOTOS podjął decyzję o powołaniu Fundacji LOTOS. Jej kluczowym zadaniem jest zarządzanie polityką dobroczynną firmy. Misją Fundacji jest wszechstronna działalność społeczna wnosząca pozytywny wkład w rozwój otoczenia społecznego i przyrodniczego. Działalność Fundacji skoncentrowana jest głównie na projektach z zakresu: ekologii i ochrony środowiska, nauki, edukacji i oświaty oraz rozwoju społecznego.

Wraz z powołaniem Fundacji likwidacji uległ Fundusz Celowy, z którego do tej pory finansowane były inicjatywy społeczne w formie darowizn. W 2015 roku Fundacja LOTOS przekazała darowizny na kwotę ponad 762 tys. PLN.

Tab 3. Program etyczny

Kodeks etyki Grupy Kapitałowej LOTOS funkcjonuje od początku 2013 roku i stanowi fundament przyjętego kompleksowego Programu etycznego, ukierunkowanego na uczynienie z etyki biznesu najwyższego standardu zarządzania w organizacji. W skład Programu, obok edukacji etycznej oraz działań komunikacyjnych, wchodzi kanały zgłaszania naruszeń postanowień Kodeksu oraz instytucje etyczne, stojące na straży przestrzegania przyjętych standardów postępowania – Rada ds. etyki oraz Rzecznik ds. etyki. Rada to powołany w 2013 roku

organ kolegialny, którego członkami są reprezentanci wszystkich segmentów biznesowych Grupy Kapitałowej LOTOS. Rzecznik ds. etyki, pełniący – podobnie jak Rada – swoją funkcję społecznie, został powołany w czerwcu 2014 roku.

Inny istotny element obowiązujących w organizacji norm stanowi przyjęta w 2012 roku Polityka przeciwdziałania nadużyciom. Ustanowienie obu dokumentów było zgodne z celami Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2012 - 2015.

Publicznie deklarowane poparcie dla inicjatyw społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR)

Jako firma społecznie odpowiedzialna, Grupa Kapitałowa LOTOS poparła i stosuje w różnych sferach swojej działalności zasady i postulaty sformułowane zarówno w Polsce, jak i na arenie międzynarodowej przez uznane organizacje społeczne, branżowe oraz organy administracji publicznej, odnoszące się do kwestii odpowiedzialności społecznej oraz zrównoważonego rozwoju.

Grupa LOTOS S.A. zadeklarowała poparcie dla dziesięciu zasad United Nations Global Compact – największej na świecie dobrowolnej inicjatywy obywatelstwa korporacyjnego, której jest członkiem od 2009 roku

W 2014 roku Grupa LOTOS została sygnatariuszem inicjatywy UN Global Compact określonej jako Call to Action on Anti-Corruption (Wezwanie do działania przeciwko korupcji). Sygnatariusze wspólnie zaapelowali do rządów o promowanie tworzenia rozwiązań zgodnych z polityką przeciwdziałania korupcji we wszystkich jej formach.

W 2015 roku Grupa LOTOS przystąpiła do kolejnej nowej inicjatywy UN Global Compact Program Bałtyk, która jest wyrazem działania Systemu ONZ zmierzającego do przywrócenia dobrego stanu ekologicznego Morza Bałtyckiego oraz efektywnego zarządzania ekosystemem i zasobami basenu morskiego. W ramach Programu Bałtyk, UN Global Compact tworzy platformę współpracy biznesu, administracji rządowej i samorządowej, organizacji pozarządowych oraz sektora nauki, koordynującą działania zainteresowanych stron. Inicjatywa jest programem wieloletnim, którego pierwsza faza jest planowana na lata 2015 – 2020.

Kolejnym potwierdzeniem zaangażowania Grupy LOTOS w zakresie wspierania zrównoważonego rozwoju zarówno w ramach branży, jak i w wymiarze ogólnospołecznym jest przynależność od 2010 roku do grona sygnatariuszy Deklaracji w sprawie zrównoważonego rozwoju w branży energetycznej w Polsce.

Spółka kontynuuje też działania w ramach podpisanej w 2012 roku „Deklaracji polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju”. To wspólny głos przedsiębiorstw wspierający cele zapisane w „Wizji zrównoważonego rozwoju dla polskiego biznesu 2050”.

Od grudnia 2008 roku Grupa LOTOS jest partnerem strategicznym Forum Odpowiedzialnego Biznesu - organizacji pozarządowej, która od 15 lat promuje CSR na polskim rynku.

W 2012 roku Grupa LOTOS znalazła się w gronie instytucji i organizacji wchodzących w skład partnerstwa działającego na rzecz rozwoju Pomorza. Forum Inicjowania Rozwoju (FIR) to wieloaspektowy projekt współpracy międzysektorowej, którego celem jest nawiązywanie oraz prowadzenie partnerskich programów na rzecz rozwoju lokalnych społeczności. Inicjatywa została zaplanowana, jako regionalna, z przeznaczeniem w głównej mierze dla

interesariuszy województwa pomorskiego. Forum gwarantuje równy dostęp do zasobów projektu – wymiany doświadczeń oraz finansowania w ramach utworzonego w 2014 roku Funduszu Grantowego będącego integralną częścią FIR.

Sposób raportowania wyników CSR

Jedno ze zobowiązań Grupy LOTOS, podjętych wobec interesariuszy i zawartych w Strategii CSR w 2008 roku, dotyczyło wdrożenia kompleksowego systemu raportowania wyników. Jako najlepszą metodę sporządzania raportów przyjęto stosowanie się do Wytycznych raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju opracowanych przez Global Reporting Initiative (GRI). Standard GRI zdobył uznanie, jako jedyny kompleksowo ujmujący aspekty CSR przy jednoczesnym zapewnieniu porównywalności i mierzalności dokonań w poszczególnych obszarach działalności firmy. Spółka przygotowuje raporty wg tego standardu od 2006 roku. Począwszy od raportu za 2011 rok poddawane są również niezależnej weryfikacji zewnętrznej (poziom A+). Poziom A oznacza najwyższy poziom transparentności osiągnięty dzięki raportowaniu największej liczby danych w trzech obszarach działalności Grupy Kapitałowej LOTOS: finansowym, społecznym i środowiskowym.

Obecne raporty zintegrowane Spółki prezentują trzy poziomy informacji oczekiwanych przez interesariuszy:

- strategię działalności – informacje te tworzą ogólny kontekst konieczny do dobrego zrozumienia funkcjonowania organizacji,
- podejście do zarządzania w poszczególnych obszarach – informacje prezentujące sposób, w jaki Grupa LOTOS zarządza biznesem we wszystkich aspektach, przedstawiające kontekst konieczny dla zrozumienia jej funkcjonowania w konkretnej dziedzinie,
- dotychczasowe wyniki i plany w dłuższej perspektywie – informacje, których celem jest dostarczenie porównywalnych danych na temat ekonomicznych, środowiskowych i społecznych aspektów działalności.

Wersja elektroniczna raportów dostępna jest w serwisie internetowym www.raportroczny.lotos.pl

Ład informacyjny

Grupa LOTOS po raz dziewiąty znalazła się w RESPECT Index (tj. ang. Responsibility, Ecology, Sustainability, Participation, Environment, Community, Transparency) – indeksie najbardziej odpowiedzialnych społecznie spółek Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. LOTOS ponownie spełnił bardzo wysokie wymagania projektu RESPECT i tym samym znalazł się w elitarnej grupie 23 firm, które weszły w skład nowego portfela indeksu. Grupa LOTOS obecna jest w indeksie od początku jego istnienia.

RESPECT Index to pierwszy w Europie Środkowo-Wschodniej indeks spółek odpowiedzialnych. Indeksy spółek odpowiedzialnych skupiają grono podmiotów wyróżniających się działaniem według najlepszych standardów zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego i informacyjnego, relacji z inwestorami, a także mogących poszczycić się przykładaniem najwyższej wagi działań w obszarze ESG (t.j. Środowisko, Społeczna Odpowiedzialność Biznesu i Ład Korporacyjny). RESPECT Index uwzględnia także kryteria dochodowości z tytułu dywidend i praw poboru, służące ocenie koniunktury w grupie spółek wchodzących w jego skład.

2. STRATEGIA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS ORAZ KLUCZOWE PROJEKTY ROZWOJOWE

2.1. REALIZACJA STRATEGII BIZNESOWEJ 2011 – 2015

Rys 2. Łańcuch wartości Grupy Kapitałowej LOTOS

Grupa LOTOS w latach 2011- 2015 koncentrowała się na działalności podstawowej, czyli poszukiwaniu i wydobywaniu węglowodorów, przerobieniu ropy naftowej oraz handlu produktami naftowymi dążąc do poprawy efektywności handlowej w powiązaniu z optymalizacją procesów rafineryjnych i logistyki. Celem realizowanej strategii było wydłużenie łańcucha wartości i zwiększenie marż sprzedawanych produktów.

Zapisany w Strategii 2011-2015 **cel wydobywczy na poziomie 24 tys. boe/d został przekroczony** między innymi dzięki transakcji zakupu pakietu aktywów wydobywczych Sleipner (szerzej: [raport bieżący nr 30/2015](#) z dnia 31 października 2015 roku) oraz uruchomieniu wydobywania ze złoża B8.

Zwiększone moce przerobowe oraz elastyczność instalacji rafineryjnych wybudowanych w ramach pomysłu zakończonego w 2010 roku Programu 10+ **zostały w pełni wykorzystane w 2015 roku, czego efektem był przerób ponad 10,2 mln t ropy.**

Segment handlowy **przekroczył zakładany w Strategii 2011-2015 udział w rynku na poziomie 30% oraz osiągnął 10% udział w krajowej sprzedaży detalicznej** na koniec 2015 roku.

Misja Grupy Kapitałowej LOTOS

Innowacyjny i zrównoważony rozwój w obszarze poszukiwań i wydobywania oraz przerobu węglowodorów, handlu produktami najwyższej jakości zapewniający trwały wzrost wartości dla akcjonariuszy i osiąganie satysfakcji klienta, umożliwiający stałe doskonalenie i korzystanie z potencjału pracowników, realizowany w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa i środowiska oraz zgodny z polityką bezpieczeństwa w sektorze energii.

2.2. STATUS KLUCZOWYCH PROJEKTÓW ROZWOJOWYCH

2.2.1. EFRA

26 czerwca 2015 roku Grupa LOTOS S.A., wspólnie ze spółką zależną LOTOS Asphalt, uruchomiła realizację Projektu EFRA w konsekwencji akceptacji przez Radę Nadzorczą Spółki warunków finansowania Projektu i zabezpieczeń oraz podniesienia kapitału zakładowego LOTOS Asphalt. Zawarcie przez spółkę LOTOS Asphalt, finansującą inwestycję w 79%, umowy kredytowej z ośmioma instytucjami finansowymi, a także podpisanie podstawowej dokumentacji finansowej i projektowej, umożliwiło dalsze działania.

Łączna wartość nakładów inwestycyjnych Projektu EFRA wynosi 517,8 mln EUR. Przekazanie ostatnich instalacji Projektu EFRA do eksploatacji planowane jest na początek 2 kwartału 2018 roku.

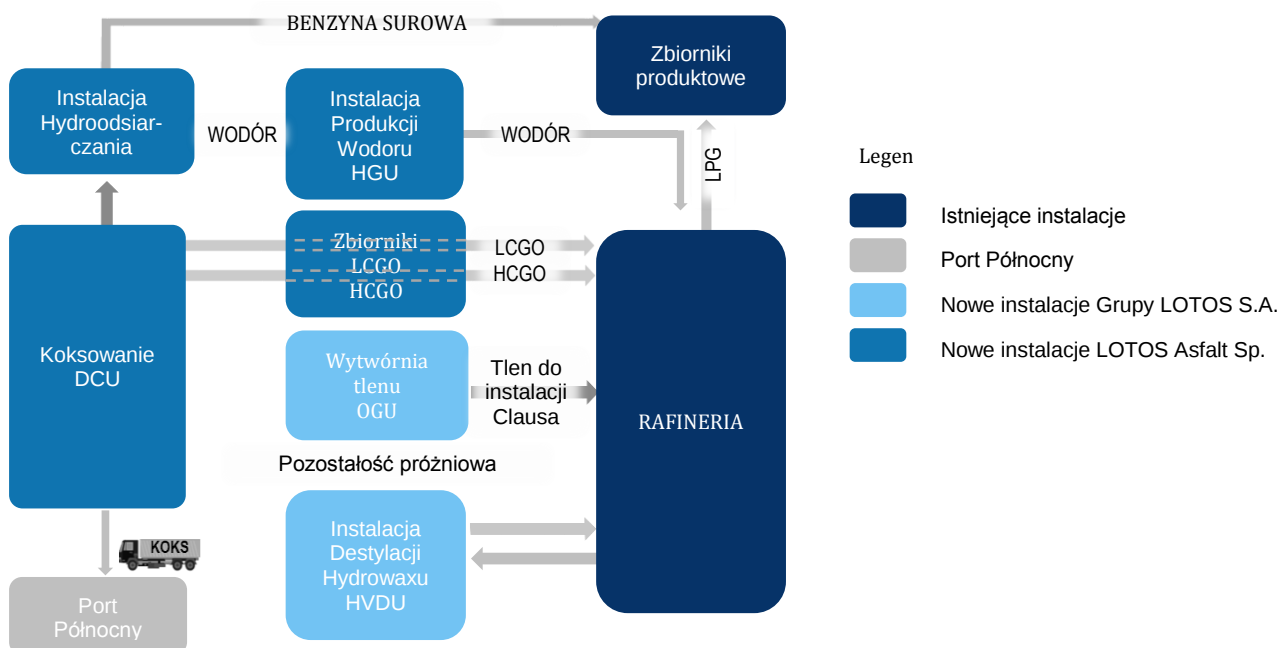
W połowie lipca 2015 roku Projekt wszedł w fazę szczegółowego projektowania, kiedy spółka LOTOS Asphalt podpisała z firmą KT Kinetics Technology kluczowy kontrakt EFRA na projektowanie techniczne, dostawy oraz budowę (tzw. EPC) w formule „pod klucz” dla głównych instalacji, tj. Instalacji Opóźnionego Koksowania (tzw. DCU) i Instalacji Hydroodsiarczania Benzyny (tzw. CNHT) oraz Instalacji Produkcji Wodoru (tzw. HGU). Po spełnieniu przez LOTOS Asphalt wszystkich warunków uruchomienia kredytu na finansowanie Projektu EFRA, stało się możliwe rozpoczęcie wykorzystywania środków z tego kredytu.

Dla zabezpieczenia odbiorcy produktu ubocznego Instalacji Opóźnionego Koksowania, Grupa LOTOS zawarła 10-letnią umowę na sprzedaż ok. 350 tys. ton rocznie koksu wyprodukowanego w ramach Projektu EFRA z holenderską spółką Oxbow Energy Solutions B.V.

Do końca 2015 roku zawarto także umowy EPC na budowę instalacji Destylacji Hydrowaxu, (tzw. HVDU) oraz budowę instalacji produkcji tlenu (tzw. OGU), a także kolejne kontrakty wykonawcze w ramach umowy na projektowanie techniczne oraz zarządzanie dostawami i budową (tzw. EPCM) na zakres połączeń międzyobiektowych i instalacji pomocniczych. Obok prowadzonych prac projektowych i kontraktacyjnych, uruchomiono prace wykonawcze tj. rozpoczęto budowę budynku stacji energetycznej oraz nowej estakady rurociągowej.

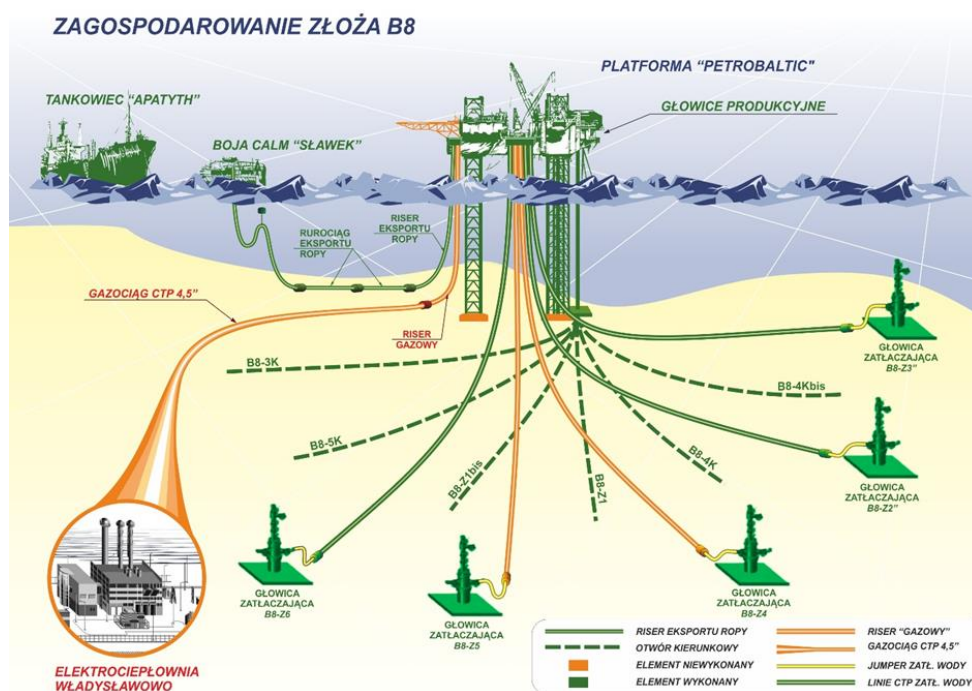
Jednocześnie trwał proces uzyskiwania pozwoleń na budowę (do grudnia uzyskano 11 pozwoleń na budowę obiektów w ramach umowy EPCM w zakresie połączeń międzyobiektowych i instalacji pomocniczych). Na koniec grudnia całkowity postęp prac Projektu EFRA wyniósł 7,7% w porównaniu do planowanego poziomu 3,6%.

Rys 3. Schemat funkcjonowania instalacji Projektu EFRA

2.2.2. B8

Projekt B8 zakłada wydobycie węglowodorów ze złoża znajdującego się w Polskiej Wyłącznej Strefie Ekonomicznej na Morzu Bałtyckim. Zasoby 2P złoża B8 (tzn. „pewne i prawdopodobne”), wg. międzynarodowej klasyfikacji SPE, szacowane są na ok. 3,5 mln ton ropy naftowej (tj. ok. 27 mln baryłek). B8 to trzecia co do wielkości kopalnia ropy naftowej w Polsce i złożo z największymi zasobami ropy naftowej do wydobycia w polskiej części Bałtyku.

Celem projektu jest zagospodarowanie złoża ropy naftowej i uruchomienie pełnej produkcji ropy naftowej, czemu posłuży przebudowana platforma Petrobaltic. Od dnia 30 września 2015 roku, zgodnie z założeniami, uruchomiona została wstępna produkcja ze złoża B8 przy wykorzystaniu platformy wiertniczej LOTOS Petrobaltic, dzięki czemu spółka LOTOS Petrobaltic podwoiła poziom wydobywania węglowodorów realizowany na Bałtyku. Po zakończeniu przebudowy platformy Petrobaltic na docelowe centrum produkcyjne na złożu B8, posadowieniu jej na złożu oraz po zbudowaniu gazociągu, uruchomiona zostanie pełna produkcja ze złoża, na poziomie ok. 5 tys. bbl ropy naftowej dziennie (250 tys. ton rocznie). Finalizacja projektu planowana jest na jesień 2017 roku.

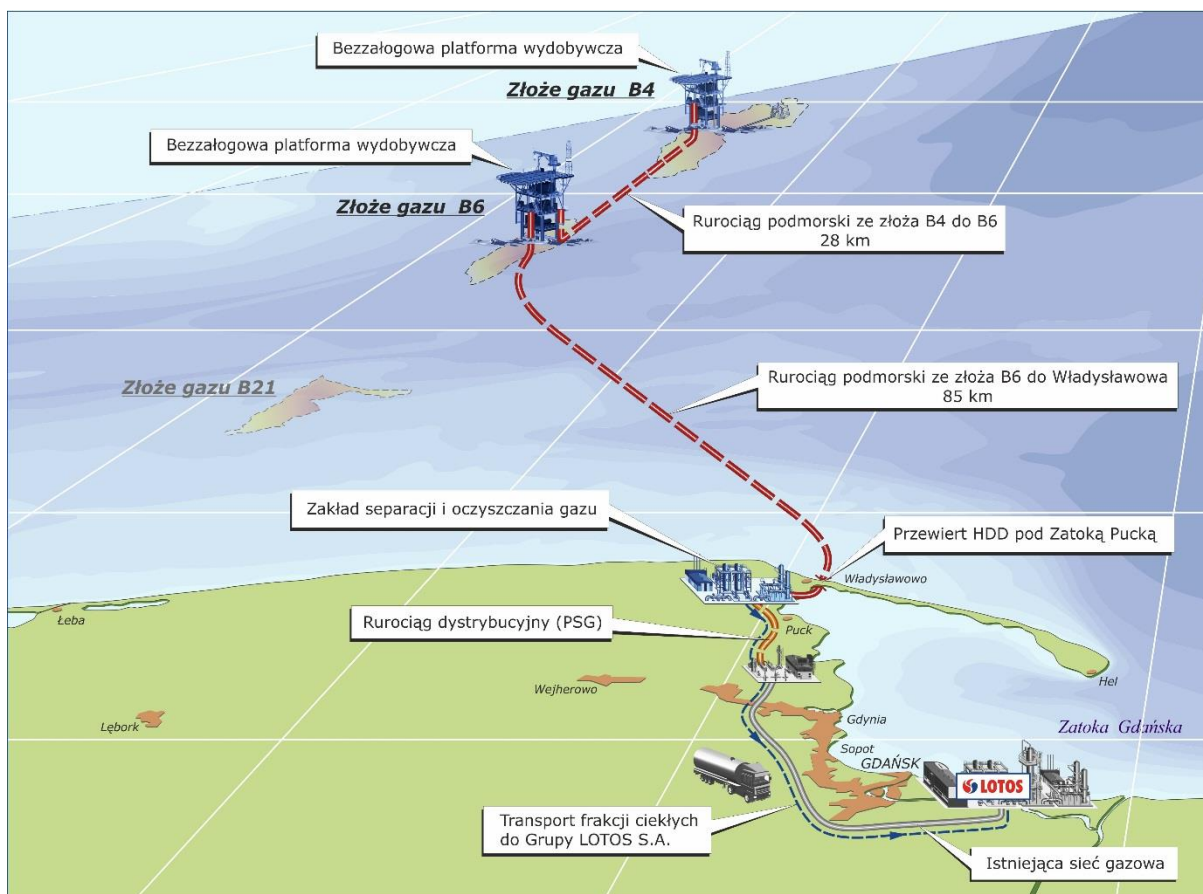
W roku 2015 zoptymalizowany został projekt przebudowy ww. platformy poprzez obniżenie masy jej kadłuba, co pozwoliło na wykorzystanie istniejących nóg utrzymujących konstrukcję. Spółka uzyskała decyzje administracyjne na budowę gazociągu do Władysławowa, który będzie transportował wydobywany ze złoża B8 gaz towarzyszący ropy naftowej do elektrociepłowni Energobaltic Sp z o.o. Przebudowa platformy stanowi kluczowy etap dla realizacji projektu.

Prace stoczniowe obejmą głównie modyfikację kadłuba oraz prace związane ze wzmocnieniem nóg platformy i stóp dennych oraz montaż wielkogabarytowe. Następnie po zintegrowaniu systemów i urządzeń, ich wstępnym rozruchu, platforma zostanie przygotowana do wyjścia w morze. Gotowość centrum produkcyjnego, transport na złożo B8 oraz rozpoczęcie przejmowania produkcji od platformy wiertniczej LOTOS Petrobaltic zaplanowana jest na koniec 1 półrocza 2017.

2.2.3. B4/B6

Celem projektu jest zagospodarowanie i wydobywanie gazu ziemnego z bałtyckich złóż B4 i B6 we współpracy z firmą CalEnergy Resources Poland. Łączne zasoby złóż gazu ziemnego szacowane są na poziomie około 4,3 mld m³. Wydobyta mieszanina węglowodorów (tzw. gaz surowy) będzie przesyłana podmorskimi gazociągami na ląd w celu jej przetworzenia na produkty handlowe: gaz ziemny, LPG oraz kondensat, a następnie dostarczenia finalnym odbiorcom.

W raportowanym okresie realizowano 3 etap Projektu, tj. projektowanie techniczne i przygotowanie rekomendacji do podjęcia Końcowej Decyzji Inwestycyjnej (tzw. ang FID) w 3 kwartale 2016 roku. Celem tego etapu jest zdefiniowanie terminu uruchomienia produkcji i określenie budżetu fazy realizacyjnej przy aktualnych prognozach uwarunkowań makroekonomicznych. Uruchomienie wydobywania planowane jest na lata 2018 - 2019.

2.2.4. INNOWACYJNOŚĆ I PROJEKTY ROZWOJOWE

Projekty rozwojowe w Grupie Kapitałowej LOTOS

Działalność badawczo-rozwojowa Grupy koncentruje się na obszarach wydobywania i przerobu ropy naftowej w rafinerii. W segmencie wydobywczym, zgodnie z trendami wyznaczanymi przez europejskie koncerny, kluczowe inicjatywy badawczo-rozwojowe skupiają się na technologiach poszukiwania i optymalizacji procesu wydobywania węglowodorów.

Segment produkcji i handlu skupia się na efektywnym wykorzystaniu rozbudowanych mocy przerobowych rafinerii, strumieni rafineryjnych, dalszym zwiększeniu stopnia konwersji węglowodorów oraz na optymalnym wykorzystaniu efektu synergii między przemysłem rafineryjnym a branżą chemiczną, energetyczną i budowlaną w celu maksymalizacji marży rafineryjnej.

Grupa Kapitałowa LOTOS jako koncern z potencjałem innowacyjnym w celu podniesienia konkurencyjności poszczególnych obszarów biznesowych, w perspektywie strategicznej lat 2016 - 2020 będzie wdrażała kompleksowy program stawiający na zaangażowanie i kreatywność pracowników, a także bezpośrednio na innowacje techniczne i technologiczne przy wykorzystaniu własnych badań oraz dostępnych we współpracy z zewnętrznymi partnerami. Grupa Kapitałowa LOTOS dąży do zwiększenia wykorzystania dostępnego na te cele finansowania pomocowego (m.in. poprawy finansowane przez NCBiR).

Projekty realizowane w ramach konsorcjum z uczelniami

Grupa LOTOS S.A. jest liderem projektu HESTOR, który dotyczy określenia efektywności magazynowania nadmiarowej energii elektrycznej w postaci wodoru pozyskiwanego na drodze elektrolizy z wykorzystaniem Odnawialnych Źródeł Energii i następnie zatłaczanego do kavern solnych dla dalszego wykorzystywania do celów energetycznych i technologicznych. Rozważone zostaną takie aspekty problemu jak: produkcja wodoru, jego transport i magazynowanie oraz spalanie w celu powtórnego wytworzenia energii elektrycznej dla pokrycia zapotrzebowania szczytowego. Efektem ekologicznym projektu będzie obniżenie emisji gazów cieplarnianych poprzez zrównoważenie nieregularności dostaw energii elektrycznej z odnawialnych źródeł (OZE). W skład konsorcjum wchodzi:

- Politechnika Warszawska, – Partner Konsorcjum
- Grupa LOTOS S.A., z siedzibą w Gdańsku, – Lider Konsorcjum
- Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.
- Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie, – Partner Konsorcjum
- Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Górnictwa Surowców Chemicznych CHEMKOP Sp. z o.o., – Partner Konsorcjum
- Politechnika Śląska – Partner Konsorcjum.

Spółki Grupy Kapitałowej LOTOS wspólnie z firmą Energa oraz Politechniką Gdańską, Uniwersytetem Gdańskim, Akademią Marynarki Wojennej, Akademią Morską, Instytutem Maszyn Przepływowych PAN i Instytutem Energetyki stworzyły konsorcjum w celu zgłoszenia inteligentnej specjalizacji „Technologie efektywne w produkcji, przesył, dystrybucji i zużyciu energii i paliw” dla województwa pomorskiego.

Uzyskanie statusu inteligentnej specjalizacji umożliwi uruchomienie innowacyjnych projektów z zakresu technologii efektywnego wydobywania ropy naftowej, produkcji nowoczesnych olejów bazowych grupy 2, rozwijanie technologii uzyskiwania wysokomarżowych produktów naftowych, technologii produkcji biopaliw 2 i 3 generacji oraz opracowywanie nowoczesnych materiałów budowlanych wraz z technologiami ich stosowania.

Grupa LOTOS prowadzi analizy w celu przygotowania projektu w ramach ogłoszonego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju konkursu na dofinansowanie projektów badawczo-rozwojowych realizowanych przez dużych przedsiębiorców. Projekt dotyczy kontynuacji realizowanego w 2014 roku Studium generacji, ekspulsji, migracji i akumulacji węglowodorów z zastosowaniem zaawansowanych technologicznie narzędzi i technik modelowania procesów naftowych w działalności poszukiwawczej wraz z wykorzystaniem najnowocześniejszych metod analitycznych skał i mediów złożowych pochodzących z obszaru basenu Morza Bałtyckiego.

Planowane na lata 2016 - 2017 projekty badawcze przede wszystkim dotyczą możliwości intensyfikacji wydobywania ropy ze złoża B3 i zastosowania innowacyjnych metod przetwarzania i interpretacji danych sejsmicznych uzyskanych w ostatnich latach.

W ramach projektów planowanych na lata 2015 – 2016 LOTOS Petrobaltic jest członkiem konsorcjum, które jako jedno z czterech uzyskało status inteligentnej specjalizacji Pomorza „Technologie off-shore i portowo logistyczne”. W programie uczestniczy 39 przedsiębiorstw, 10 jednostek naukowych i 10 podmiotów z otoczenia biznesu. Program organizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego.

Współpraca z uczelniami w obszarze edukacji, praktyk studenckich i staży zawodowych

Grupa Kapitałowa LOTOS rozwija współpracę z uczelniami wyższymi w zakresie realizacji licznych praktyk studentów uczelni trójmiejskich oraz Akademii Górniczo-Hutniczej, Akademii Ekonomicznej w Krakowie,

Politechniki Krakowskiej i innych. W 2015 roku zorganizowano 156 praktyk i 47 staży. Po raz 13 Grupa LOTOS przystąpiła do lokalnego projektu wspierającego studentów i absolwentów w odnalezieniu się na rynku pracy, inicjowanego przez Prezydenta Miasta Gdańska pt. „Wakacyjny Staż” oferując 11 miejsc stażowych. Grupa LOTOS wzięła także udział w prestiżowym projekcie o zasięgu ogólnopolskim, organizowanym przez Ministerstwo Skarbu Państwa „Budujemy wartość polskiej gospodarki. Pracuj dla nas” oferując 5 miejsc stażowych. Spółka została partnerem Politechniki Krakowskiej w projekcie „Kompetencje startem do kariery inżyniera” (5 miejsc stażowych). Biuro Zarządzania Zasobami Ludzkimi Grupy LOTOS było również organizatorem spotkań praktyków - specjalistów LOTOSu ze studentami, m.in. Koła Naukowego Psychologii Organizacji i Zarządzania Brevi Manu, Naukowego Koła Chemików Politechniki Gdańskiej, Koła Naukowego Euroinicjatywa, Koło Naukowe Elektryków Politechniki Gdańskiej.

Grupa LOTOS współpracuje z największą światową organizacją studencką AIESEC oraz międzynarodową organizacją BEST zrzeszającą studentów uczelni technicznych. Aktywnie działała studencki Ambasador LOTOSU promujący wartości naszej firmy oraz pełniący rolę łącznika ze studentami. Spółka inspirowała działania służące podnoszeniu poziomu i jakości kształcenia w szkołach średnich poprzez przygotowywanie odpowiednio wykwalifikowanej przyszłej kadry. Spółka LOTOS Serwis objęła patronatem klasę o profilu automatyka przemysłowa w gdańskim Zespole Szkół Łączności, a Grupa LOTOS S.A. realizuje porozumienie o współpracy z Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 w Gdańsku, aktywnie uczestniczyła w Gdańskim Tygodniu Zawodowców promując szkolnictwo zawodowe m.in. poprzez prezentację możliwości wsparcia Grupy LOTOS dla szkół oraz zatrudnienia w LOTOSIE. Grupa LOTOS otrzymała nagrodę „Pracodawca Przyjazny Gdańskiej Szkole Zawodowej”. Pracownicy Biura Zarządzania Zasobami Ludzkimi uczestniczyli w konferencjach poświęconych tematyce szkolnictwa zawodowego z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz byli współorganizatorami regionalnego „HR Executive Meeting” poświęconego tematyce współpracy firm ze szkołami oraz oferty dla absolwentów szkół zawodowych i techników. Grupa LOTOS wystąpiła również jako prelegent w trakcie dwóch seminariów organizowanych przez Centrum Edukacji Nauczycielskiej „Diamant do oszlifowania – współpraca szkół z pracodawcami”.

2.3. GŁÓWNE INWESTYCJE KRAJOWE I ZAGRANICZNE ORAZ INWESTYCJE KAPITAŁOWE

2.3.1. INWESTYCJE RZECZOWE

W 2015 roku Grupa poniosła nakłady w kwocie **1 420 560 tys. PLN**, czego największą pozycję stanowiło nabycie pakietu aktywów na polu gazowym Sleipner zlokalizowanym na Norweskim Szelfie Kontynentalnym oraz zagospodarowanie złoża B8 (GK LOTOS Petrobaltic S.A.), a także na realizację Projektu EFRA. Ponadto Grupa w 2015 roku poniosła nakłady inwestycyjne na budowę instalacji Węzła Odzysku Wodoru (WOW) oraz rozbudowę i modernizację sieci stacji paliw.

Tab 4. Nakłady inwestycyjne Grupy Kapitałowej LOTOS poniesione w 2015 roku (tys. PLN)

	Nakłady poniesione 1.01.2015 - 31.12.2015
Roboty budowlano - montażowe	119.086
Kompletacja dostaw - zakupy	496.784
Zakupy aktywów niematerialnych	209.003
Pozostałe nakłady	595.687
Razem	1.420.560

Nakłady poniesione na kluczowe projekty inwestycyjne :

- projekt EFRA 191 488 tys. PLN,
- nabycie pakietu aktywów Sleipner 583 427 tys. PLN,
- zagospodarowanie złoża B8 304 332 tys. PLN,
- węzeł odzysku wodoru 44 434 tys. PLN,
- rozbudowa i modernizacja sieci stacji paliw 130 230 tys. PLN.

2.3.2. INWESTYCJE KAPITAŁOWE

W 2015 roku Grupa LOTOS S.A. nie poczyniła inwestycji kapitałowych poza grupą jednostek powiązanych, szerzej opisanych w rozdziale 6.1.2. Zmiany własnościowe w Grupie Kapitałowej LOTOS.

2.3.3. OCENA MOŻLIWOŚCI REALIZACJI ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH, W TYM INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH W PORÓWNANIU DO WIELKOŚCI POSIADANYCH ŚRODKÓW

W 2014 roku spółki Grupy Kapitałowej LOTOS efektywnie zarządzały swoją sytuacją płynnościową. Poziom zadłużenia Grupy LOTOS S.A. jest obsługiwany na bieżąco, a w całym 2015 roku Spółka spłaciła część zadłużenia związanego z inwestycjami w ramach Programu 10+. Relacja zadłużenia netto do kapitałów własnych wzrosła o 9,5 punktów procentowych (z 64,4% do 73,9%).

Finansowanie kluczowego projektu inwestycyjnego (Program EFRA) jest zapewnione dzięki emisji akcji serii D, zakończonej w styczniu 2015 roku (środki z emisji są zabezpieczone w celu realizacji inwestycji), a także kredytowi inwestycyjnemu ([szerzej raport bieżący nr 20/2015](#)).

Rys 4. Gearing ratio – relacja długu netto (dług finansowy skorygowany o wolną gotówkę) do kapitałów własnych

2.4. ZAŁOŻENIA STRATEGII GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS NA LATA 2016 – 2020

Strategia rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2016 - 2020 jest przygotowywana w oparciu o przyjęte założenia makroekonomiczne, odzwierciedlające oczekiwania co do kierunków zmian otoczenia zewnętrznego.

Perspektywy i plany rozwoju segmentu wydobywczego

Działalność upstreamowa Grupy Kapitałowej LOTOS koncentruje się na projektach o mniejszej skali i o niskim poziomie ryzyka geopolitycznego realizowanych w obszarach, w których Grupa posiada kompetencje, tj. w Polsce (głównie basen Morza Bałtyckiego), na Litwie i w ramach szelfu norweskiego.

Kierunki strategiczne Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2016 - 2020 przewidują dalszy rozwój segmentu poszukiwań i wydobywania, przy jednoczesnej poprawie efektywności finansowej.

Z uwagi na utrzymujące się niekorzystne dla sektora otoczenie makroekonomiczne, w tym wahania koniunktury na rynku surowcowym i gwałtowny spadek cen ropy naftowej, działania segmentu wydobywczego w pierwszej fazie ukierunkowane będą na zwiększenie efektywności i zapewnienie stabilności finansowej segmentu. Zakładana jest w tym czasie koncentracja na kluczowych projektach strategicznych, tj. zagospodarowaniu złoża ropy naftowej B8 i złóż gazowych B4/B6, a także na odzyskaniu kapitału zamrożonego w aktywie podatkowym związanym z projektem zagospodarowania złoża Yme w Norwegii, w oparciu o przepływy finansowe ze złóż Heimdal i Sleipner.

W ramach realizowanych działań strategicznych planowany jest także szereg projektów mających na celu wzrost efektywności działań, m.in. optymalizacja kosztów działalności, szczególnie w scenariuszu przedłużonego kryzysu na rynku cen ropy, dyscyplina w realizacji projektów oraz doskonałość operacyjna, m.in. poprzez pełne wykorzystanie potencjału posiadanych aktywów, zarówno złożowych (tzn. zwiększenie poziomu szczypania złóż i wydłużenie czasu ich eksploatacji), jak również technicznych (tzn. optymalne wykorzystanie platform, statków).

Realizacja ww. działań strategicznych w latach 2016 - 2020 ma na celu zbudowanie stabilnej pozycji segmentu wydobywczego, jako jednego z dwóch kluczowych obszarów działalności Grupy Kapitałowej LOTOS. Cele wolumenowe (wzrost wydobywania oraz rezerw) będą stanowiły pochodną założonych celów finansowych.

Perspektywy i plany rozwoju segmentu produkcji i handlu

Grupa LOTOS posiada nowoczesną infrastrukturę rafineryjną gwarantującą wysoki stopień konwersji ropy naftowej i charakteryzującą się wysokim poziomem efektywności kosztowej.

W segmencie downstream, dzięki przeprowadzonym inwestycjom w pogłębienie stopnia przerobu ropy naftowej, skutecznie wykorzystuje się przewagę konkurencyjną polegającą na zwiększaniu potencjału technologicznego. Po realizacji Projektu EFRA Grupa LOTOS jest jedną z najbardziej zaawansowanych technologicznie rafinerii na świecie, z bardzo wysokimi uzyskami wysokomarżowych produktów.

Krajowy rynek detalicznego handlu produktami naftowymi jest nasycony, a liczba stacji utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Marże na sprzedaży paliw są niskie, co wymusza działania nakierowane na zwiększenie wolumenu sprzedaży produktów pozapaliwowych oraz poprawę efektywności.

- W tym obszarze działania będą się koncentrowały na:
 - optymalizacji sieci stacji paliw,
 - maksymalizacji wolumenu sprzedaży paliw,
 - rozwoju oferty pozapaliwowej.
- Grupa Kapitałowa LOTOS będzie kontynuować poszukiwania partnerów do współpracy bądź sprzedaży aktywów oraz wdroży programy uwalniające zaangażowanie i kreatywność oraz wdrażające innowacje techniczne i technologiczne,
- W celu budowy wizerunku firmy innowacyjnej oraz podniesienia konkurencyjności poszczególnych obszarów biznesowych, Grupa Kapitałowa LOTOS planuje wdrożyć kompleksowy program pobudzający zaangażowanie i kreatywność pracowników, a także wdrażać innowacje techniczne i technologiczne przy wykorzystaniu własnych badań oraz dostępnych, zewnętrznych baz danych,
- Zapoczątkowana optymalizacja struktury Grupy Kapitałowej LOTOS będzie kontynuowana poprzez działania zmierzające do restrukturyzacji spółek z obszarów niezwiązanych z działalnością podstawową w celu zmniejszenia obciążenia działalności podstawowej kosztami działalności wspierającej. Podejmowane działania zmierzają w kierunku przygotowania spółek wsparcia oraz realizujących działalność poboczną do procesu dezinwestycji, pod warunkiem zabezpieczenia interesów Grupy Kapitałowej LOTOS. Działania mają na celu koncentrację na działalności podstawowej Grupy Kapitałowej LOTOS oraz pozyskanie środków na jej dalszy rozwój,
- Kolejnym obszarem do optymalizacji jest efektywność wewnętrznej funkcji wsparcia w Grupie Kapitałowej LOTOS w kierunku poprawy systemu zarządzania działalnością, w tym zwiększenia efektywności zarządzania marżą zintegrowaną, optymalizacji kosztowej na drodze podwyższenia efektywności zarządzania zakupami oraz optymalizacji zatrudnienia, a także optymalizacji finansowania, będącej rezultatem lepszego wykorzystania aktywów Grupy Kapitałowej LOTOS. Przeprowadzony zostanie przegląd modelu zarządzania aktywami rafineryjnymi oraz relacji i zależności pomiędzy poszczególnymi obszarami w Grupie Kapitałowej LOTOS.

Perspektywa strategiczna po 2020 roku:

1. **Obszar poszukiwania i wydobywania węglowodorów:** efektywny wzrost wydobywania oraz budowa bazy zasobowej na kolejne okresy,

2. **Obszar przerobu ropy i handlu:** inwestycje w ciąg technologiczny rafinerii w kierunku zwiększenia uzysku produktów wysokomarżowych; efektywne zarządzanie marżą rafineryjną przez optymalizację łańcucha dostaw,
3. **Obszar sieci detalicznej:** optymalizacja sieci stacji paliw oraz poprawa efektywności sprzedaży detalicznej,
4. **Obszar zarządczy:** dążenie do doskonałości organizacyjno-zarządczej, optymalizacja kosztowa oraz budowa kultury innowacyjności.

2.5. STRATEGIA SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI BIZNESU

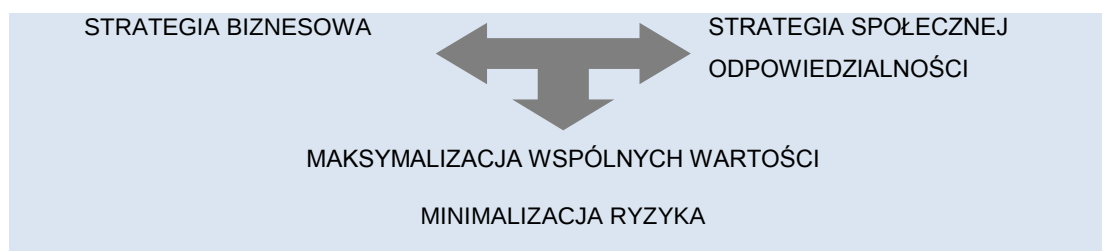
W 2008 roku Zarząd Grupy LOTOS przyjął kompleksową **Strategię społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. do 2012 roku**. Po gruntowych konsultacjach z interesariuszami i w wyniku przeprowadzonych analiz, ukierunkowanych na ocenę dotychczas realizowanych działań, ich uwarunkowań oraz poznanie zgłaszanych oczekiwań, została ona zaktualizowana na lata 2012 - 2015 roku. Zarząd Grupy LOTOS przyjął zaktualizowaną Strategię CSR z okresem obowiązywania do 2015 roku, podobnie jak w przypadku strategii biznesowej.

Nadrzędny cel strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS to wsparcie organizacji w osiąganiu celów wynikających ze strategii biznesowej poprzez optymalne wykorzystywanie zasobów i kompetencji organizacji na rzecz wytwarzania wartości ekonomicznych i społecznych, z korzyścią dla firmy i jej otoczenia.

Dla skutecznej realizacji powyższego celu zawarte w strategii społecznej odpowiedzialności kwestie społeczne, środowiskowe, etyczne oraz wynikające z praw człowieka zostały zintegrowane z podstawową działalnością i strategią biznesową Grupy Kapitałowej LOTOS.

Dzięki temu zapewniono istnienie mechanizmu ukierunkowanego na:

- maksymalizację tworzenia wspólnych wartości dla akcjonariuszy i innych interesariuszy oraz społeczeństwa jako całości,
- rozpoznawanie, zapobieganie i łagodzenie możliwych negatywnych skutków działalności podstawowej przedsiębiorstwa.

Realizacja strategii ma sprzyjać:

- zwiększeniu konkurencyjności poprzez lepsze prognozowanie i wykorzystanie zmieniających się oczekiwań społecznych,
- wsparciu procesów zarządzania ryzykiem,
- stymulowaniu rozwoju nowych możliwości rynkowych,
- dostępowi do kapitału,
- pozyskaniu lojalności klientów,

- utrzymaniu długoterminowego zaufania pracowników,
- wzrostowi potencjału innowacyjnego firmy.

Strategia społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS do 2015 roku określiła cele kluczowe w poszczególnych obszarach działalności. Każdemu z nich towarzyszył zasób celów i planów działań operacyjnie wspierających osiągnięcie zakładanych w strategii wyników.

- W dziedzinie inwestowania w zasoby ludzkie celem jest zapewnienie wysokokwalifikowanych pracowników niezbędnych dla skutecznej realizacji strategii biznesowej oraz udoskonalenie kultury organizacyjnej w oparciu o przyjęte wartości.
- W zakresie wzmocnienia sfery zdrowia i bezpieczeństwa jako priorytetowe traktowane jest podniesienie świadomości i poziomu zaangażowania kadry kierowniczej i pracowników oraz podwykonawców w poprawę bezpieczeństwa pracy.
- W zakresie integracji z otoczeniem lokalnym kluczowe jest podejmowanie działań przyczyniających się do trwałego rozwiązywania problemów społecznych i środowiskowych istotnych dla otoczenia lokalnego.
- W obszarze zarządzania zasobami naturalnymi w procesie produkcji dążymy do ograniczania ryzyka środowiskowego w działalności oraz do stałego minimalizowania stopnia oddziaływania na środowisko naturalne.
- W sferze etyki i przeciwdziałania nadużyciom doskonalony jest sposób zarządzania poprzez dbałość o etykę postępowania i transparentność procesów biznesowych oraz zabezpieczanie organizacji przed ryzykiem nieprawidłowości.
- W sferze partnerskich relacji z otoczeniem rynkowym jako strategiczne traktowane są trwałe relacje z klientami, do których dążymy poprzez zrozumienie ich potrzeb oraz zapewnienie oczekiwanej jakości i bezpieczeństwa produktów.
- W obszarze bezpieczeństwa w sektorze energii celem jest udział w inicjatywach nakierowanych na podnoszenie poziomu bezpieczeństwa w sektorze energii w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa i środowiska.
- W dziedzinie komunikowania celem jest zapewnienie pracownikom terminowej i dostosowanej do ich zróżnicowanych potrzeb komunikacji oraz wykształcenie kultury organizacyjnej opartej o wielokierunkową, otwartą komunikację, w tym rozwój systemu konsultacji społecznych w grupie kapitałowej.

Obszary strategii społecznej odpowiedzialności biznesu

Inwestowanie w zasoby ludzkie	Zarządzanie zasobami naturalnymi w procesie produkcji	Etyka i przeciwdziałanie nadużyciom w działalności biznesowej
Wzmacnianie sfery zdrowia i bezpieczeństwa		Partnerstwo z otoczeniem rynkowym
Integracja z lokalnym otoczeniem		Bezpieczeństwo w sektorze energii

Takie kompleksowe i długofalowe podejście charakteryzuje rozumienie CSR, jako funkcji zarządzania w Spółce. Współistnienie w nim perspektywy biznesowej i społecznej zapewnione zostało m.in. poprzez wypracowanie szczegółowych planów operacyjnych oraz mierników celów w każdej z kluczowych dziedzin zapisanych w strategii

społecznej odpowiedzialności. Za nadzór nad ich realizacją odpowiadają liderzy poszczególnych obszarów raportujący do Zarządu Grupy LOTOS. Sprawozdawczość osiągniętych wyników zapewniono poprzez opracowanie metody monitorowania postępów we wdrażaniu strategii CSR w sposób zbieżny z analizami, jakim poddawane są efekty strategii biznesowej. Praktyki podejmowane w ramach społecznej odpowiedzialności dodatkowo podlegają ocenie dojrzałości na równi z innymi kluczowymi obszarami zarządzania, zaś kadra kierownicza dokonuje ich regularnej ewaluacji podczas corocznej inicjatywy Dzień z CSR.

2015 rok był czwartym, a zarazem ostatnim okresem wdrażania postanowień Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2012 - 2015 roku. Począwszy od 2012 roku, mierzony był poziom realizacji celu strategicznego, celów kluczowych oraz działań w poszczególnych obszarach Strategii CSR. Na tej bazie w cyklu półrocznym powstawał raport z stopnia realizacji celów Strategii CSR, który był składową do raportu ze stopnia realizacji Strategii biznesowej.

Pod koniec 2015 r. rozpoczęte zostały prace nad nową Strategią społecznej odpowiedzialności. Wyszczególniono w nich następujące kluczowe etapy realizacji:

- Wewnętrzna ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów na lata 2012-2015
- Zewnętrzna ocena zmian, jakie w wyniku realizacji Strategii, nastąpiły w postrzeganiu społecznego zaangażowania koncernu w kluczowych grupach interesariuszy
- Ocena efektów zrealizowanych działań w oparciu o korzyści po stronie organizacji, jak i opinie kluczowych zewnętrznych beneficjentów głównych wdrożonych inicjatyw
- Wypracowanie Strategii w ścisłej współpracy z liderami odpowiedzialnymi za wdrożenie założeń strategicznych w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu w latach 2012-2015 oraz wskazanymi przez nich specjalistami z wnętrza organizacji, a także przedstawicielami zespołu odpowiedzialnego za określenie nowej perspektywy biznesowej Grupy Kapitałowej LOTOS
- Poddanie projektu Strategii konsultacjom społecznym wewnątrz i na zewnątrz organizacji zgodnie z najlepszymi praktykami w tym zakresie

Projekt przeprowadzony będzie w oparciu o analizę doświadczeń wyniesionych z prac zrealizowanych w 2011 r., a także przy uwzględnieniu zmian, jakie w sposób naturalny zaszły w działalności CSR w Grupie Kapitałowej LOTOS w związku z jej dynamicznym rozwojem w latach 2012-2015.

Więcej informacji na temat społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS znajduje się na: www.odpowiedzialny.lotos.pl

3. DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

3.1. OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE (ZEWNĘTRZNE CZYNNIKI ROZWOJU)

Warunki makroekonomiczne w Polsce i UE

Głównym źródłem przychodów Grupy Kapitałowej LOTOS jest produkcja i sprzedaż produktów naftowych, w tym paliw transportowych (olej napędowy i benzyna), ciężkiego i lekkiego oleju opałowego, paliwa lotniczego oraz asfaltów i olejów smarowych.

Czynniki makroekonomiczne, takie jak, m.in. spadek tempa wzrostu realnego PKB oraz poziomu inwestycji w Polsce, spadek produkcji przemysłowej i wzrost bezrobocia, mają niekorzystny wpływ na popyt na produkty naftowe, co z kolei skutkuje presją na obniżenie ich ceny oraz obniżenie poziomu marż rafineryjnych.

W latach 2015, 2014 i 2013 sprzedaż krajowa stanowiła, odpowiednio 59%, 62% i 67% przychodów ze sprzedaży Grupy, natomiast sprzedaż zagraniczna, głównie na rynki północnych i zachodnich krajów Europy, stanowiła, odpowiednio, pozostałe 41%, 38% i 33%. To pokazuje, że warunki makroekonomiczne w Polsce i Unii Europejskiej mają istotny wpływ na wyniki działalności Grupy Kapitałowej LOTOS.

Wysokość i struktura popytu na produkty naftowe oraz podaż produktów naftowych

Większość przychodów Grupy Kapitałowej LOTOS uzyskiwana jest z produkcji i sprzedaży produktów naftowych. W rezultacie istotny wpływ na wyniki działalności Grupy Kapitałowej LOTOS ma wysokość i struktura popytu na produkty naftowe oraz podaż produktów naftowych na rynkach, na których Grupa Kapitałowa LOTOS prowadzi działalność.

Struktura asortymentowa popytu i podaży ma istotny wpływ na przychody ze sprzedaży osiąmane przez Grupę Kapitałową LOTOS z uwagi na fakt, iż produkty naftowe sprzedawane przez Grupę Kapitałową LOTOS charakteryzują się różnymi poziomami cracków produktowych⁴ – tzw. średnie destylaty (np. olej napędowy, paliwo lotnicze i lekki olej opałowy) i lekkie frakcje (np. benzyna i benzyna surowa) charakteryzują się stosunkowo wysokimi crackami, podczas gdy ciężkie pozostałości (np. ciężki olej opałowy i asfalt) charakteryzują się ujemnymi crackami. Ponadto, istotnym czynnikiem mającym wpływ na przychody ze sprzedaży osiąmane przez Grupę Kapitałową LOTOS jest popyt (i jego geograficzna struktura) na poszczególne produkty naftowe sprzedawane przez Grupę Kapitałową LOTOS.

W ostatnich latach w Europie odnotowano istotną nadwyżkę benzyn (według danych JBC w 2014⁵ r. nadpodaż benzyn na rynku europejskim wyniosła 1,1 mln bbl dziennie), przy jednoczesnym niedoborze oleju napędowego. W związku z tak istotną nadpodażą benzyn, europejskie rafinerie skonfigurowane pod kątem realizacji większych uzysków z benzyn (czy też ogólnie z lekkich frakcji ropy naftowej) zostały zmuszone do eksportu tej części produkcji na rynki pozaeuropejskie. W 2015 roku mieliśmy do czynienia ze wzrostem popytu na benzyny w Ameryce Północnej, dzięki czemu zwiększona podaż tego produktu nie miała wpływu na zawężanie się cracku benzynowego. W poprzednich latach jednak eksport na rynki pozaeuropejskie, cechujące się coraz wyższym poziomem konkurencyjności (w szczególności ze względu na rosnący eksport produktów naftowych z USA oraz zmniejszający

⁴ Crack produktowy, t.j. marża na danym produkcie: liczona jako różnica pomiędzy notowaniem danego produktu a notowaniem ropy naftowej

⁵ JBC Energy Assessment – Europe Oil Products

się import produktów naftowych do USA), co w konsekwencji doprowadziło do zamknięcia lub znacznego obniżenia stopnia wykorzystania mocy przerobowych szeregu europejskich rafinerii.

Według danych BP⁶, zużycie produktów naftowych na świecie wzrosło w 2014 r. o 0,8%, do 92,1 mln b/d, z 91,2 mln b/d w 2013 r. (w 2014 r. przyrost ten wyniósł 2,1% r/r). Jednak w tym samym okresie, głównie ze względu na niekorzystną sytuację makroekonomiczną w niektórych krajach członkowskich UE, łączne zużycie produktów naftowych w Europie spadło w 2014 r. o 1,3%, do 14,7 mln b/d, z 14,9 mln b/d w 2013 r. (w poprzednim roku spadek wyniósł 0,8%). Spadek ten, wynikający głównie z niższego popytu na oleje opałowe, benzyny i diesla, których sprzedaż spadła odpowiednio o 8%, 1% i 1%, został częściowo skompensowany wzrostem popytu na benzynę surową (o 4%).

Według danych JBC, popyt na produkty naftowe w Europie będzie w dalszym ciągu spadać i w 2020 roku będzie o 1% niższy niż w 2014 roku – głównie za sprawą znacznego spadku zużycia benzyn i olejów opałowych, co zgodnie z oczekiwaniami ma zostać częściowo skompensowane większym zużyciem LPG, paliwa lotniczego i benzyny surowej (przy nieznacznie wyższym poziomie zużycia oleju napędowego). Spółka przewiduje, że na rynku krajowym obserwowane będą tendencje zbliżone do tendencji na rynku europejskim. Spółka oczekuje, iż stymulująco na popyt na produkty naftowe działać będzie oczekiwana poprawa sytuacji gospodarczej zarówno w Polsce, jak i w regionie (wzrost PKB, spadek bezrobocia, stabilny poziom inflacji), co w ocenie Spółki powinno wpłynąć na wzrost zapotrzebowania na produkty naftowe, w szczególności olej napędowy i paliwo lotnicze. Równocześnie, w ocenie Spółki, działania administracji rządowej i koncernów paliwowych na rzecz przeciwdziałania nielegalnemu obrotowi produktami naftowymi w Polsce powinny przyczynić się do jego ograniczenia i dodatkowo wpłynąć na wzrost rejestrowanego popytu na olej napędowy. Spółka oczekuje, iż w kilkuletniej perspektywie rynek benzyn i substytucyjnego LPG będzie podlegał stabilizacji, a na rynku olejów grzewczych (lekki olej opałowy, ciężki olej opałowy), z uwagi na rozwój tańszych substytutów, w dalszym ciągu kontynuowany będzie trend spadkowy z lat poprzednich.

Pomimo, że wiele europejskich rafinerii zostało całkowicie zamkniętych, niższa podaż produktów naftowych w Europie została skompensowana wzrostem dostaw ze Stanów Zjednoczonych Ameryki, gdzie nastąpiło zwiększenie mocy przetwórczych tamtejszych rafinerii przy jednoczesnym spadku popytu na produkty naftowe na rynku amerykańskim oraz niskich cenach surowców (głównie w związku z rosnącym poziomem produkcji ropy naftowej z łupków w USA i zakazem eksportu ropy naftowej), oraz wzrostem dostaw z Rosji (głównie w związku z modernizacją rosyjskiego systemu rafineryjnego) i Bliskiego Wschodu (głównie w związku z budową nowych rafinerii nakierowanych na eksport produktów naftowych).

Aby ograniczyć wpływ powyższych czynników na wyniki działalności, Grupa Kapitałowa LOTOS sprzedaje produkty z wykorzystaniem różnych kanałów sprzedaży (zarówno w Polsce jak i za granicą).

Cracki produktowe i dyferencjał Brent-Ural

Większość przychodów Grupy Kapitałowej LOTOS jest uzyskiwana ze sprzedaży produktów naftowych. Na marże rafineryjne, a co za tym idzie na wyniki operacyjne zasadniczy wpływ mają:

- *cracki produktów naftowych* (tj. różnica pomiędzy notowaniami produktów naftowych a notowaniami ropy Brent), ze względu na fakt, iż formuły cenowe, w zawieranych umowach sprzedaży produktów naftowych,

⁶ BP Statistical Review of World Energy June 2015

bazując co do zasady na międzynarodowych notowaniach tych produktów, a cena kupowanej ropy naftowej, z której powstają te produkty, bazuje na notowaniach ropy Brent;

- *dyferencjał (spread) Brent-Ural* (tj. różnica pomiędzy notowaniami ropy Brent, a notowaniami ropy Ural) – podstawowym surowcem wykorzystywanym w działalności rafineryjnej jest ropa Ural (zwana również REBCO), podczas gdy cracki produktów naftowych oparte są na notowaniach ropy Brent. W związku z tym, dodatni dyferencjał Brent-Ural (tzn. gdy notowania ropy Ural są niższe niż notowania ropy Brent) wpływa korzystnie na wyniki finansowe, natomiast ujemny dyferencjał Brent-Ural (tzn. gdy notowania ropy Ural są wyższe niż notowania ropy Brent) wpływa niekorzystnie na wyniki finansowe; oraz
- *kursy wymiany walut* – polski złoty jest walutą sprawozdawczą oraz walutą funkcjonalną Spółki i większości jej spółek zależnych objętych konsolidacją, natomiast ceny ropy i produktów naftowych są denominowane lub powiązane z dolarem.

W 2015 roku cracki produktowe charakteryzowały się wysoką zmiennością. Na ich poziom istotny wpływ wywierają czynniki, nad którymi Spółka nie ma kontroli, takie jak: ogólna sytuacja makroekonomiczna i geopolityczna, zmiany popytu na produkty rafineryjne oraz ropę naftową i podaży produktów rafineryjnych oraz ropy naftowej w Europie i na świecie, czy też ogólna sytuacja na europejskich i światowych rynkach finansowych.

W 2015 roku poziom dyferencjału Brent-Ural kształtował się pomiędzy -0,7 USD/baryłkę i -3,7 USD/baryłkę, co z jednej strony było spowodowane czynnikami geopolitycznymi zmniejszającymi podaż rop o podobnej charakterystyce do ropy Ural (np. embargo na ropę pochodzącą z Iranu, spadek wydobycia ropy w Libii).

W celu skompensowania niekorzystnych zmian poziomu marży rafineryjnej w wyniku oddziaływania czynników opisanych powyżej, które są poza kontrolą Spółki, realizowany jest obecnie w gdańskiej rafinerii projekt instalacji opóźnionego koksowania wraz z infrastrukturą towarzyszącą (tzw. Projekt EFRA). Spółka przewiduje, że realizacja Projektu EFRA, którego ukończenie planowane jest w połowie 2018 roku, pozwoli zwiększyć poziom marży rafineryjnej o około 2 USD/bbl, głównie dzięki ograniczeniu udziału ciężkich produktów naftowych o ujemnym cracku w całkowitej produkcji na rzecz bardziej rentownych produktów naftowych, np. oleju napędowego.

Otoczenie regulacyjne

Znaczna część działalności Grupy Kapitałowej LOTOS podlega wielu regulacjom obowiązującym w jurysdykcjach, w których Spółka prowadzi działalność, w szczególności w Polsce, na Litwie, generalnie w Unii Europejskiej i w Norwegii.

Istotny wpływ na działalność Grupy Kapitałowej LOTOS wywiera szereg regulacji prawnych, w tym Prawo Geologiczne i Górnicze w Polsce, regulacje Unii Europejskiej oraz międzynarodowe konwencje, m.in. dotyczące zagadnień ochrony środowiska naturalnego oraz zmian klimatu. Spełnienie nowych wymogów i coraz bardziej rygorystycznych norm wprowadzanych na mocy tych regulacji często wiąże się z koniecznością poniesienia dodatkowych nakładów kapitałowych i/lub jej kosztów operacyjnych. Ponadto, Spółka oczekuje, że podobnie jak w przeszłości, tak i w kolejnych latach na wyniki działalności Grupy Kapitałowej LOTOS wpływ będą miały także regulacje podatkowe oraz interpretacje i rekomendacje dotyczące kwestii podatkowych, wydawane przez organy administracji publicznej, jak również jednostkowe decyzje administracyjne, które zostały lub zostaną wydane przez takie organy w odniesieniu do działalności Grupy Kapitałowej LOTOS

Na wyniki osiągane przez Grupę Kapitałową LOTOS, poza innymi czynnikami w 2015 roku, wpływ miały następujące kwestie regulacyjne: (i) zmiany wymogów technicznych dla stacji paliw, które skutkowały

koniecznością modernizacji części stacji paliw; oraz (ii) obowiązek spełnienia bardziej rygorystycznych wymogów dotyczących wartości wskaźnika NCW dla biokomponentów.

Spółka spodziewa się, że w najbliższej przyszłości na wyniki wpływ będą miały następujące czynniki regulacyjne: (i) planowane zmiany regulacji podatkowych dotyczących wydobycia węglowodorów; (ii) dalsze wprowadzanie bardziej rygorystycznych regulacji dotyczących ochrony środowiska naturalnego; (iii) wzrost wysokości obowiązkowych zabezpieczeń na poczet ryzyka spowodowania szkód w środowisku naturalnym, oraz (iv) zmiany regulacji nakładających obowiązek utrzymywania zapasów ropy naftowej i wybranych produktów naftowych.

Ceny ropy naftowej i gazu ziemnego

Ceny uzyskiwane za ropę naftową i gaz ziemny, sprzedawane podmiotom zewnętrznym są w znacznym stopniu uzależnione od międzynarodowego poziomu cen tych surowców. W związku z tym, wahania cen ropy naftowej i gazu ziemnego mogą wywierać istotny wpływ na wyniki działalności segmentu wydobywczego.

Rentowność działalności w segmencie wydobywczym determinowana jest przede wszystkim różnicą pomiędzy przychodami ze sprzedaży wydobywanej ropy naftowej i gazu ziemnego, a kosztami operacyjnymi, kosztami podatkowymi związanymi z wydobyciem węglowodorów, a także kosztami transportu i sprzedaży ropy naftowej i gazu ziemnego. Z tego względu niższe ceny ropy naftowej i gazu ziemnego mogą ograniczyć ilość ropy i gazu ziemnego, które będzie można rentownie wydobywać lub zmniejszyć rentowność wydobycia z konkretnych odwiertów, czy realizowanych lub planowanych inwestycji skutkując nieopłacalnością wydobycia.

Ceny ropy naftowej i gazu ziemnego są zmienne i są uzależnione od dużej liczby różnych czynników, co czyni przewidywanie przyszłych zmian cen ropy naftowej i gazu bardzo trudnym zadaniem. Czynniki te to między innymi: (i) zmiany globalnych i regionalnych wartości podaży i popytu, oczekiwania dotyczące przyszłego popytu i podaży ropy naftowej i gazu ziemnego oraz zdolność ustalenia i utrzymania określonego poziomu produkcji i cen przez członków stowarzyszenia OPEC i inne kraje wydobywające ropę naftową, (ii) niepewna sytuacja geopolityczna, trwające lub zagrażające działania terrorystyczne lub wojny mogące wpływać na podaż, możliwości transportu lub popyt na węglowodory i produkty naftowe, (iii) dostępność i koszt budowy lub korzystania z rurociągów, tankowców i innych instalacji transportowych i przetwórczych, (iv) nowe, istniejące oraz likwidowane zdolności przetwórcze rafinerii na świecie oraz stopień ich wykorzystania, (v) cena, dostępność i dotacje rządowe dla alternatywnych źródeł energii i nowych technologii, (vi) rozwój sytuacji politycznej, gospodarczej i militarnej w regionach wydobywczych, zwłaszcza na Bliskim Wschodzie, w Rosji, Afryce, Ameryce Środkowej i Południowej, a także krajowe i zagraniczne regulacje i działania administracji publicznej, w tym restrykcje importowe i eksportowe, podatki, repatriacje i nacjonalizacje, (vii) globalna i regionalna kondycja gospodarcza; (viii) działalność handlowa uczestników rynku i innych podmiotów pragnących zapewnić sobie dostęp do ropy naftowej i gazu ziemnego, lub zabezpieczyć się przed ryzykami handlowymi, lub działających w ramach zarządzania portfelem inwestycyjnym, a także (ix) warunki pogodowe i klęski żywiołowe.

W związku z faktem, iż ropa naftowa jest podstawowym surowcem wykorzystywanym w działalności rafinerijnej, wahania cen ropy naftowej mają także znaczny bezpośredni wpływ na wysokość kosztów ponoszonych przez Grupę Kapitałową LOTOS w ramach segmentu produkcji i handlu (przy czym wycena rozchodu zapasów Grupy Kapitałowej LOTOS dokonywana jest przez Spółkę metodą średniej ważonej, w związku z czym wahania ceny ropy naftowej przyczyniają się do powstawania różnic pomiędzy bieżącą ceną rynkową tego surowca, a kosztem jego przerobu ujmowanym w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym (tzw. efekt LIFO).

Determinanty ceny baryłki ropy naftowej w 2016 roku

- Znaczne zmiany cen ropy naftowej na przestrzeni ostatnich 18 miesięcy zwiększają niepewność oczekiwań, co do wysokości ceny surowców w branży wydobywczej w 2016 roku. Spośród czynników, które najczęściej wymieniane są jako potencjalnie cenotwórcze dla baryłki, do najważniejszych zaliczyć trzeba: zniesienie ograniczeń w eksporcie ropy naftowej przez Stany Zjednoczone
- potencjalne porozumienie w ramach krajów OPEC ograniczające produkcję ropy naftowej jego członków (oraz ewentualne przyłączenie się Rosji do takiego układu)
- dalsza przyszłość produkcji ropy z łupków w warunkach znacznego ograniczenia opłacalności jej wydobycia
- koniec sankcji nałożonych na Iran i wpływ przyszłego eksportu ropy naftowej z tego kraju na globalną podaż surowca
- dynamika przyrostu popytu na paliwa, szczególnie w kontekście utrzymania przyrostu konsumpcji benzyn ze strony Stanów Zjednoczonych.
- nadwyżka podaży surowca oraz gotowych produktów, zapełniająca światowe pojemności magazyny i tankowce na morzach (utrzymujący się nawis produktowy może skutecznie blokować odbicie cen).

3.2. SEGMENT WYDOBYWCZY
**3.2.1. WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ NA
OBSZARZE POLSKI**

Działalność poszukiwawczo-wydobywcza na obszarze Polski realizowana jest na podstawie koncesji, którą przyznaje Minister Środowiska w oparciu o ustawę Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011 roku z późniejszymi zmianami. Rozwiązania w niej zawarte zgodne są z Dyrektywą 94/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie warunków udzielania i korzystania z zezwoleń na poszukiwanie, badanie i produkcję węglowodorów.

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku w mocy pozostaje⁷:

- 117 koncesji na poszukiwanie i/lub rozpoznawanie konwencjonalnych i niekonwencjonalnych złóż węglowodorów (vs. 146 koncesji w 2014 roku),
- 234 koncesji na wydobywanie węglowodorów ze złóż konwencjonalnych (vs. 236 koncesji w 2014 roku).

Tab 6. Podmioty o największej liczbie koncesji na poszukiwanie i/lub rozpoznawanie konwencjonalnych i niekonwencjonalnych złóż węglowodorów

Podmiot	Ilość koncesji
PGNIG S.A.	62
Orlen Upstream Sp z o.o.*	14
ShaleTech Energy Sp. z o.o.	7
LOTOS Petrobaltic S.A.	6

*łącznie z koncesjami udzielonymi FX Energy

⁷ Źródło : Ministerstwo Środowiska, Zestawienie Koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie złóż węglowodorów w Polsce

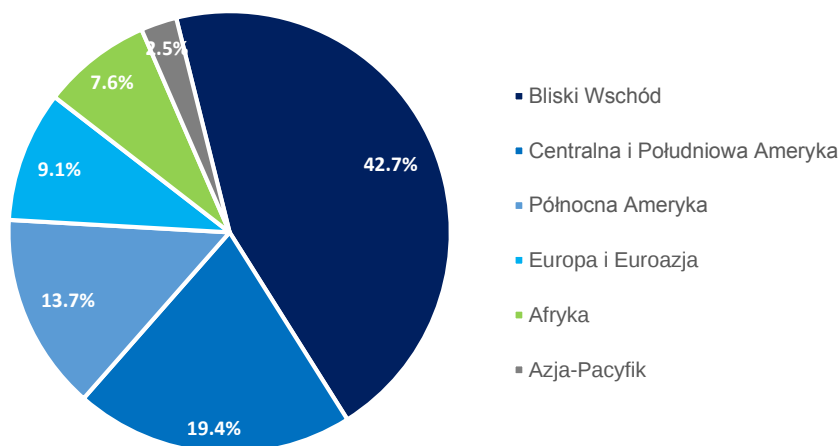
Tab 7. Podmioty o największej liczbie koncesji na wydobywanie węglowodorów ze złóż konwencjonalnych

Podmiot	Ilość koncesji
PGNIG S.A.	225
LOTOS Petrobaltic S.A.	4
ZOK Sp. z o.o.	2

3.2.2. OTOCZENIE RYNKOWE I TENDENCJE W BRANŻY POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ

Według raportu „BP statistical review 2015” 47,7% rezerw ropy naftowej na koniec 2015 roku przypadało na kraje Bliskiego Wschodu, głównie Arabię Saudyjską (15,7% światowych zasobów), Iran (9,3%) i Kuwejt (6,0%).

Rys. 5 Rezerwy wydobywalne ropy naftowej na świecie

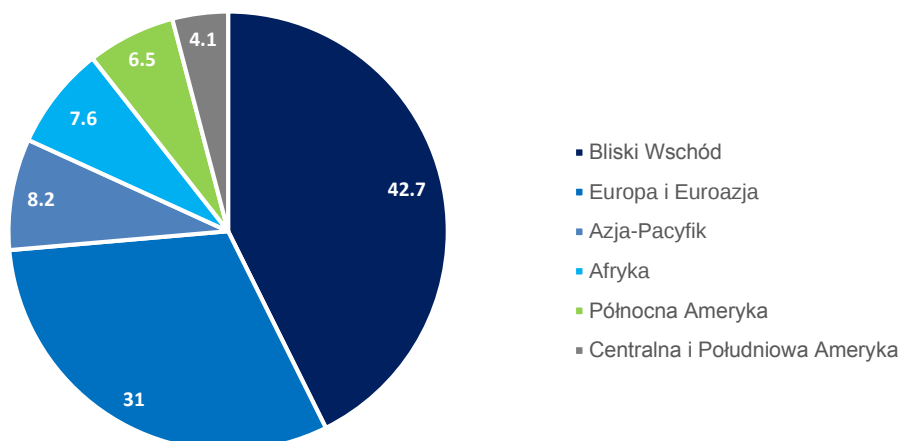

Źródło: BP statistical review, 2015

Drugi pod względem wielkości rezerw ropy region to Ameryka Południowa i Środkowa (19,4%), gdzie dominującym krajem jest Wenezuela (17,5% światowych zasobów). W relacji rezerwy do wielkości produkcji (R/P) największy współczynnik posiada Wenezuela (blisko 120), następnie Kuwejt (89), Zjednoczone Emiraty Arabskie (72) i Arabia Saudyjska (63). Rezerwy Norwegii to 6,5 mld baryłek (0,4%) przy relacji R/P na poziomie 9.5.

Światowe rezerwy gazu ziemnego to 187 trylionów m³. Pod względem wielkości zasobów regionem przodującym jest Bliski Wschód 42,7%: głównie Iran (18,2%) i Qatar (13,1%). W dalszej kolejności Rosja (17,4%), Turkmenistan (9,3%) i Stany Zjednoczone (5,2%). Najwyższy współczynnik rezerw do wielkości produkcji R/P posiada Azerbejdżan (68,8), Rosja (56,4) i Algieria (54,1), jednak ranking ten może ulegać zmianom, które spowoduje zniesienie sankcji gospodarczych na produkcję gazu w Iranie, związanych z programem atomowym. Norwegia posiada rezerwy wielkości 1,9 trylionu m³ gazu (1% rezerw światowych) i stosunek R/P = 17,7.

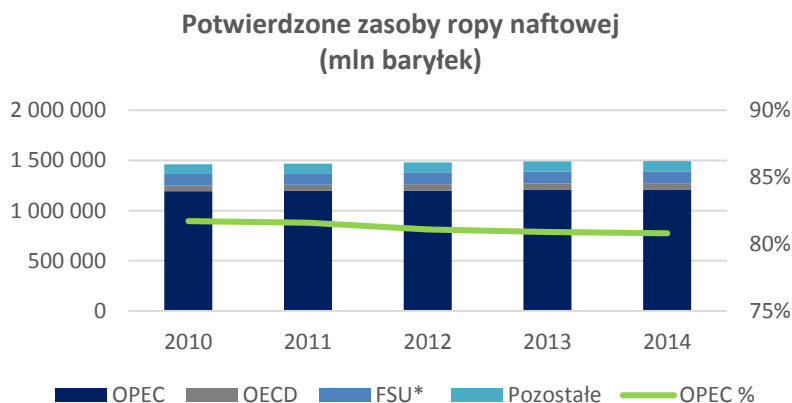
Rys. 6 Rezerwy wydobywalne gazu ziemnego na świecie

Źródło: BP statistical review, 2015

Według organizacji OPEC zasoby ropy naftowej na świecie na koniec 2014 wzrosły o 0,2% osiągając poziom 1 492 880 mln baryłek.

Rys. 7 Potwierdzone zasoby ropy naftowej na świecie

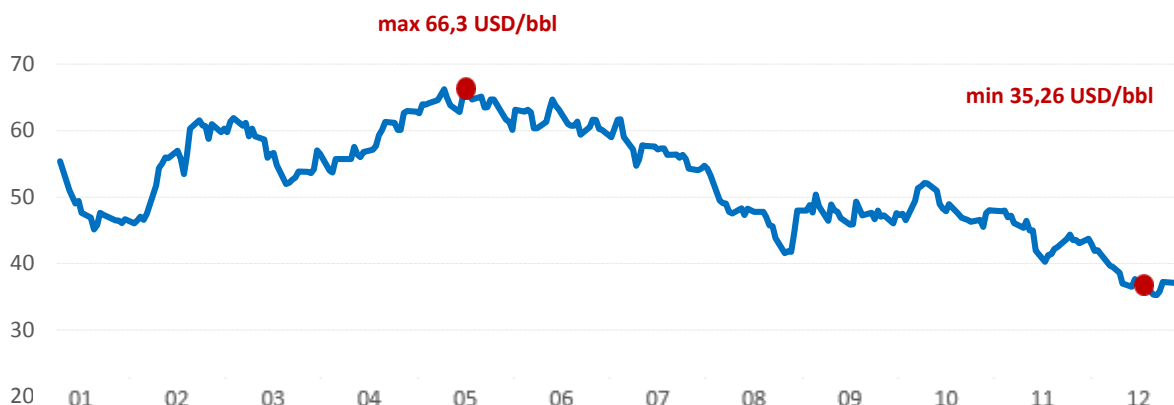

Źródło: OPEC, Annual Statistical Bulletin, 2015, * FSU (ang. Former Soviet Union) – kraje Byłego Związku Radzieckiego

Rok 2015 to okres rywalizacji Arabii Saudyjskiej o utrzymanie udziałów na rynku ropy naftowej. Pozycja największego producenta ropy w OPEC została zagrożona przez producentów z USA, zwiększających wydobycie do ponad 10 milionów baryłek na dzień. Z drugiej strony Iran zawarł w lipcu 2015 roku porozumienie z sześcioma mocarstwami - Wielką Brytanią, USA, Francją, Chinami i Rosją oraz Niemcami, na mocy którego zobowiązał się do rezygnacji z programu atomowego w zamian za stopniowe znoszenie międzynarodowych sankcji gospodarczych i finansowych, a w konsekwencji możliwość zwiększenia wydobycia i eksportowania węglowodorów.

Analizując ceny ropy naftowej typu Brent, rok 2015 można podzielić na dwa okresy. Od stycznia do maja 2015 roku odnotowano odbicie notowań tego surowca z poziomów poniżej 50 USD/bbl do maksimum 66,3 USD/bbl w dniu 13 maja 2015 roku. Od czerwca 2015 roku cena ropy znajdowała się w trendzie spadkowym, osiągając minimum 35,26 USD/bbl w dniu 22 grudnia 2015 roku.

Rys. 8 Ceny ropy naftowej Brent w 2015 roku (USD/bbl)

Źródło: EIA.gov, Europe Brent Spot Price FOB, 2015

Producenci ropy naftowej zostali zmuszeni do wprowadzenia działań dostosowujących do utrzymujących się niskich cen ropy. Działania skupiły się przede wszystkim na ograniczaniu planowanych inwestycji oraz zmniejszaniu kosztów operacyjnych. Ocenia się, że cięcia nakładów inwestycyjnych (CAPEX) w 2015 roku kształtowały się na poziomie około 20-30%. Prognozuje się, że redukcje planowanych wcześniej inwestycji mogą przełożyć się na ograniczenie podaży ropy naftowej w kolejnych latach.

3.2.3. OTOCZENIE KONKURENCYJNE W DZIAŁALNOŚCI POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ

Załamanie się marż w przemyśle poszukiwawczo-wydobywczym w stosunku do przemysłu rafineryjnego znacznie ograniczyło aktywność firm na wymagającym zarówno w zakresie finansowym (wysokie nakłady inwestycyjne), jak i dostępu do produktu (konieczność posiadania koncesji) rynku. W krótkim okresie odnotowano zmniejszenie zakresu działań firm konkurencyjnych w szczególności w obszarze zagospodarowania złóż. Ze względu na utrzymujące się niskie ceny ropy zarówno w krótkim jak i w średnim okresie brak jest realnego zagrożenia zastąpienia ropy naftowej i gazu substytutami. Siła przetargowa dostawców materiałów i usług wiertniczych, wykonywanych pod wodą, doradczych w branży została ograniczona zmniejszeniem rozmiaru nakładów na inwestycje, a w konsekwencji spadły ceny usług i materiałów.

Analiza konkurencji obejmuje firmy działające na obszarach strategicznego zainteresowania Grupy Kapitałowej LOTOS, tj. w Polskiej Strefie Ekonomicznej Morza Bałtyckiego, na obszarze lądowym oraz na rynkach zagranicznych, tj. w Norwegii i na Litwie.

Morze Bałtyckie, Polska Strefa Ekonomiczna

Wszystkie koncesje poszukiwawcze, poszukiwawczo-rozpoznawcze i produkcyjne oraz wydobywcze w polskiej strefie Morza Bałtyckiego są własnością LOTOS Petrobaltic S.A. (lub spółek w których ma udziały). Segment wydobywczy operuje na 6 koncesjach na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż oraz 4 koncesjach na wydobywanie węglowodorów ze złóż.

Obszar lądowy Polski

Rynek obszaru lądowego koncesji węglowodorowych jest zdominowany przez PGNiG, który posiada największą liczbę koncesji na wydobywanie (tj. 225 na dzień 31 grudnia 2015 roku) oraz poszukiwanie i rozpoznawanie węglowodorów konwencjonalnych (tj. 62 – na dzień 31 grudnia 2015 roku). Produkcja PGNiG w 2015 roku wyniosła 4,63 mld m³ gazu ziemnego oraz ok. 1,43 mln ton ropy naftowej i kondensatu.

Obszar lądowy Litwy

AB LOTOS Geonafta, spółka prowadząca działalność na Litwie w ramach segmentu wydobywczego Grupy Kapitałowej LOTOS, jest liderem wydobywania ropy na Litwie ze złóż lądowych.

Norweski Szelf Kontynentalny

Norweski Szelf Kontynentalny z uwagi na wysokie zasoby oraz produkcję węglowodorów jest perspektywnym obszarem dla branży poszukiwawczo-wydobywczej, którą reprezentuje tu ok. 60 międzynarodowych firm, m.in.: Statoil, Petoro, Total, Shell, Conoco, Exxon, Eni, BP, które łącznie posiadają ponad 80% rezerw produkcyjnych Norweskiego Szelfu. Obok „gigantów” na Szelfie funkcjonuje także ok. 20 firm wydobywczych o średniej i małej kapitalizacji, m.in.: OMV, Lundin, BG Group, Wintershall, Det Norske, Noreco, Lukoil, Engie, Centrica, PGNiG, BayernGas oraz Grupa Kapitałowa LOTOS. Na Szelfie Norweskim istotną rolę pełnią też małe niezależne firmy poszukiwawcze, które choć nie prowadzą wydobywania, uczestniczą aktywnie w odkrywaniu nowych złóż do zagospodarowania. Taka struktura i ilość graczy oznacza dużą konkurencyjność, ale dzięki polityce rządu norweskiego, w odniesieniu do zasad udziału w tzw. rundach koncesyjnych oraz współpracy w strukturach joint-venture, w które grupują się partnerzy koncesji, istnieje możliwość dostępu do atrakcyjnych projektów oraz korzystania z wiedzy doświadczonych partnerów branżowych.

Grupa Kapitałowa LOTOS - szanse i zagrożenia w segmencie wydobywczym

Mocne strony i szanse:

- Wysoki wskaźnik tempa wzrostu wydobywania w branży,
- Lider regionu bałtyckiego,
- Stałe wzmacnianie doświadczeń i budowa kompetencji operatorskich,
- Realizacja inwestycji w obszarach geograficznych o relatywnie niskim ryzyku politycznym i finansowym,
- Współpraca z silnymi doświadczonymi partnerami,
- Wycofanie się części graczy z rynku poszukiwań i wydobywania węglowodorów jako szansa nabycia atrakcyjnych aktywów,
- Możliwość nabycia nowych aktywów wydobywczych przy mniejszym ryzyku i mniejszym zaangażowanym kapitale w konsekwencji przeceny aktywów wywołanej spadkiem cen ropy,
- Niższe koszty realizacji projektów, dzięki spadkowi cen usług wiertniczych, większa dostępność platform wiertniczych z uwagi na niższy wskaźnik wykorzystania.

Zagrożenia:

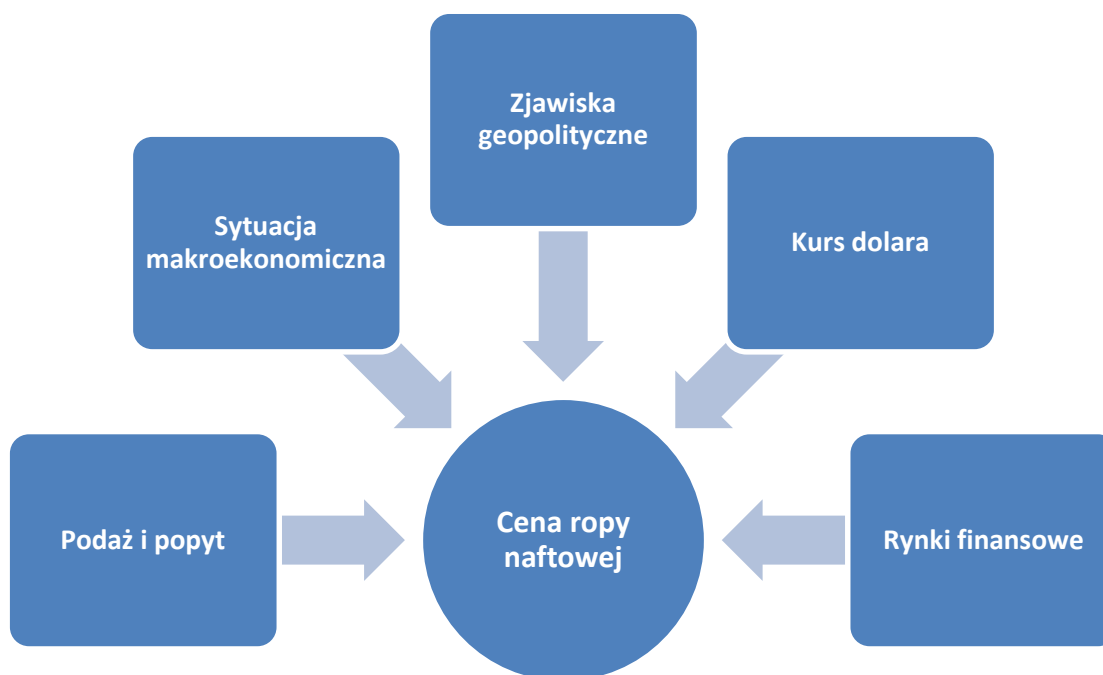
- Trudne warunki makroekonomiczne w momencie podejmowania kluczowych decyzji w projektach strategicznych,

- Rosnący koszt poszukiwań, ze względu na konieczność poszukiwania i zagospodarowania coraz trudniejszych złóż,
- Trudniejszy dostęp do finansowania.

Czynniki cenotwórcze na rynku ropy naftowej

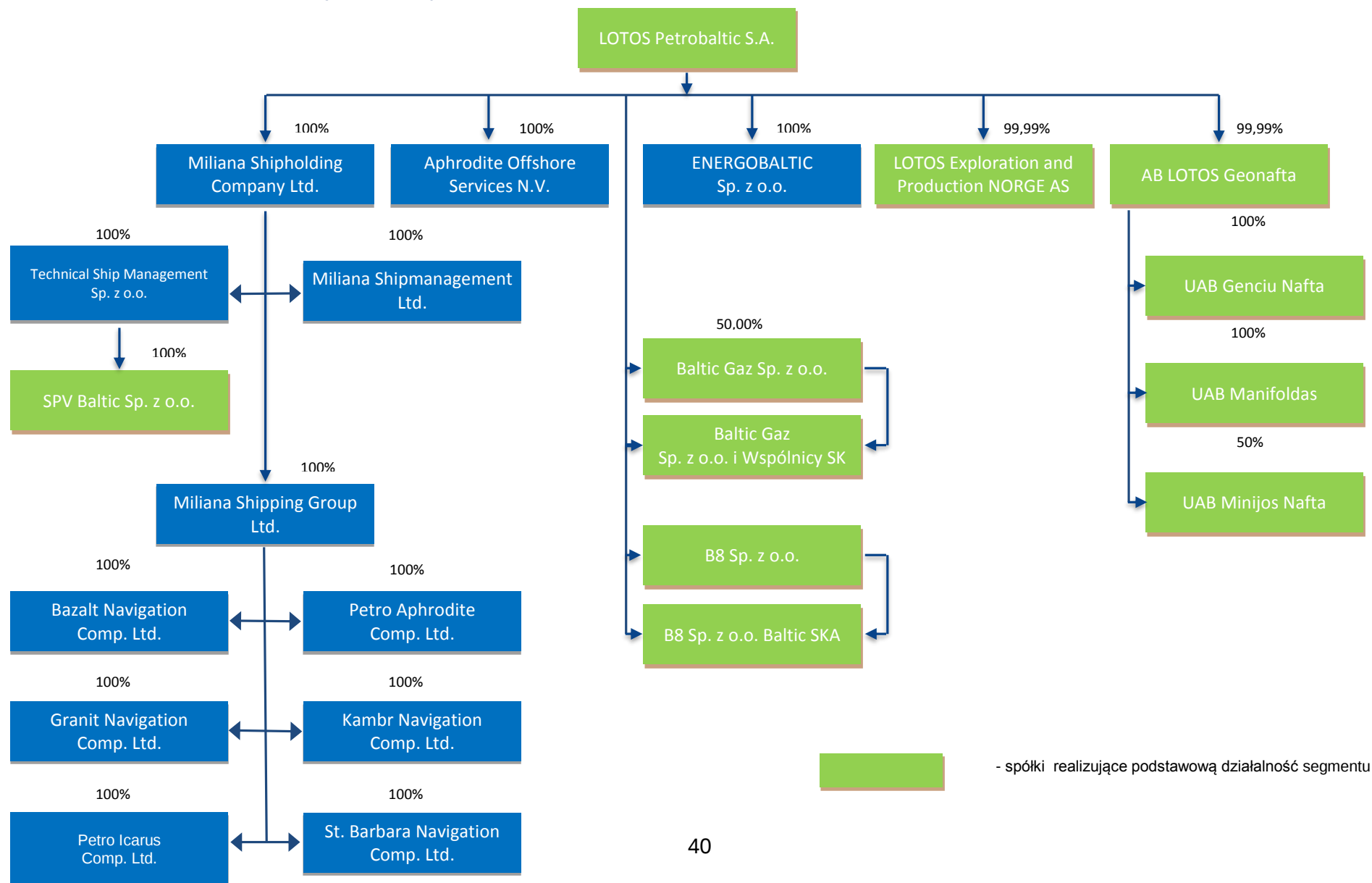
- zmiany globalnych i regionalnych wartości podaży i popytu, oczekiwania dotyczące przyszłego popytu i podaży ropy naftowej i gazu ziemnego oraz zdolność ustalenia i utrzymania określonego poziomu produkcji i cen przez członków OPEC i inne kraje wydobywające ropę naftową,
- niepewna sytuacja geopolityczna, trwające lub zagrażające działania terrorystyczne lub wojny mogące wpływać na podaż, możliwości transportu lub popyt na węglowodory i produkty naftowe,
- dostępność i koszt budowy lub korzystania z rurociągów, tankowców i innych instalacji transportowych i przetwórczych,
- nowe, istniejące oraz likwidowane zdolności przetwórcze rafinerii na świecie oraz stopień ich wykorzystania,
- cena, dostępność i dotacje rządowe dla alternatywnych źródeł energii i nowych technologii,
- rozwój sytuacji politycznej, gospodarczej i militarnej w regionach wydobywczych, zwłaszcza na Bliskim Wschodzie, w Rosji, Afryce, Ameryce Środkowej i Południowej, a także krajowe i zagraniczne regulacje i działania administracji publicznej, w tym restrykcje importowe i eksportowe, podatki, repatriacje i nacjonalizacje, (vii) globalna i regionalna kondycja gospodarcza,
- działalność handlowa uczestników rynku i innych podmiotów pragnących zapewnić sobie dostęp do ropy naftowej i gazu ziemnego, lub zabezpieczyć się przed ryzykami handlowymi, lub działających w ramach zarządzania portfelem inwestycyjnym,
- warunki pogodowe i klęski żywiołowe.

Rys 9. Czynniki cenotwórcze na rynku ropy naftowej

3.2.4. DZIAŁALNOŚĆ POSZUKIWAWCZO – WYDOBYWCZA W UJĘCIU GEOGRAFICZNYM

Rys. 10. Struktura organizacyjna Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic

Polska - Morze Bałtyckie

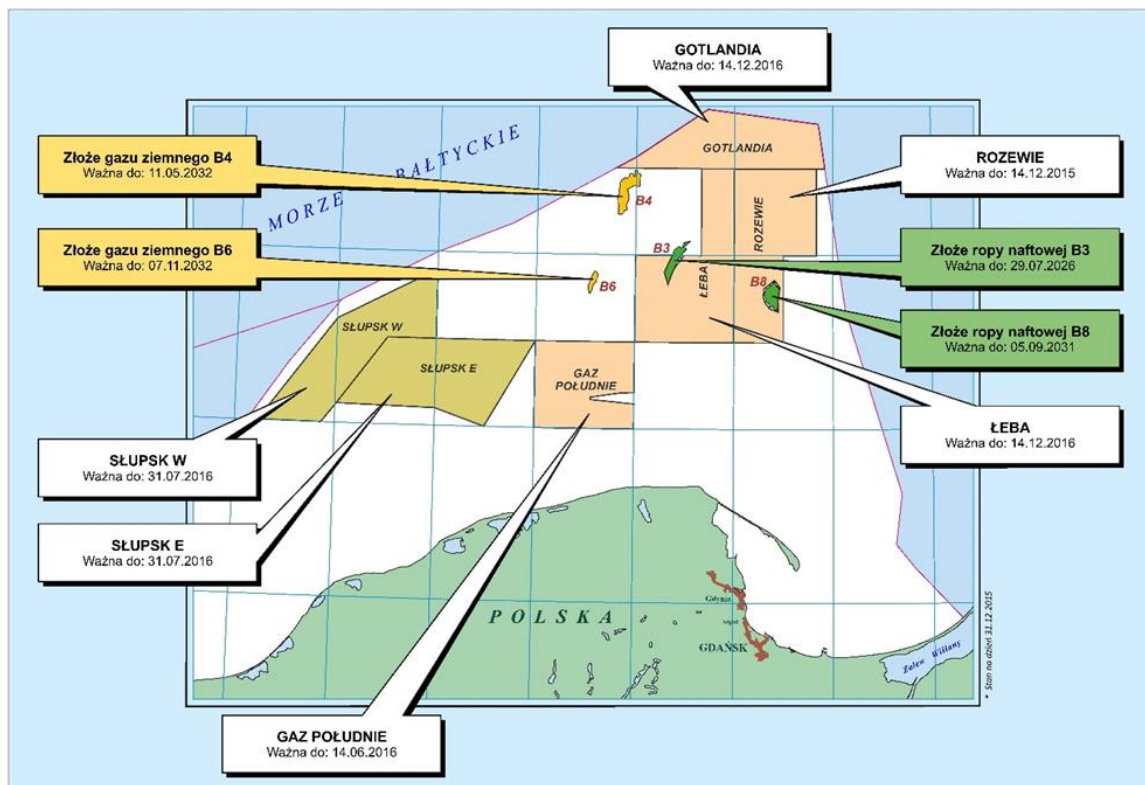
Spółka LOTOS Petrobaltic posiada 6 koncesji na poszukiwanie i/lub rozpoznanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w polskiej strefie ekonomicznej Morza Bałtyckiego w rejonach: Gotlandia, Łeba, Rozewie (postępowanie o przekształcenie koncesji na tzw. koncesję łączną jest w toku), a także Gaz Południe, Słupsk W i Słupsk E.

Łączna powierzchnia koncesji poszukiwawczo-rozpoznawczych oraz koncesji wydobywczych na dzień 31 grudnia 2015 roku to odpowiednio ponad 6,2 tys. km² oraz 147,84 km².

Grupa Kapitałowa LOTOS Petrobaltic posiada 4 koncesje na wydobywanie węglowodorów na Morzu Bałtyckim:

- koncesja eksploatacyjna na złożu B3 na wydobywanie ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego, ważna do 2026 roku, zlokalizowana jest ok. 73 km na północ od Rozewia. Eksploatacja złoża trwa od 1992 roku,
- koncesja eksploatacyjna na złożu B8 (w posiadaniu spółki celowej B8 Sp. z o.o. BALTIC Sp. k.) na wydobywanie ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego, ważna do roku 2031, zlokalizowana jest ok. 70 km na północ od Jastarni. Złoże znajduje się w trakcie procesu zagospodarowania, podczas którego realizowana jest wstępna produkcja węglowodorów,
- koncesje eksploatacyjne B4 i B6 (właściciel jest zależna w 50% spółka Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy Sp. k.; pozostałe 50% posiada CalEnergy Resources) na wydobywanie gazu ziemnego, ważne do roku 2032, zlokalizowane są na północ od Łeby. Trwa przygotowanie do procesu zagospodarowania złóż przy udziale firmy CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o., w ramach podpisanej umowy o współpracy. 100% udziałowcem koncesji jest spółka Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy Sp. k.

Rys 11. Koncesje Grupy Kapitałowej LOTOS w Polsce na dzień 31 grudnia 2015 roku

W 2015 roku na Morzu Bałtyckim LOTOS Petrobaltic S.A. realizował eksploatację złoża B3 oraz uruchomił wstępną produkcję węglowodorów ze złoża B8. Łączne wydobycie ropy naftowej ze złóż bałtyckich wyniosło 162,4 tys. ton, zaś wydobycie towarzyszącego gazu ziemnego wyniosło 18,3 mln m³.

Według stanu na koniec 2015 roku zasoby ropy naftowej LOTOS Petrobaltic S.A. na Morzu Bałtyckim klasyfikowane w kategorii 2P, wynoszą 4,815 mln ton, natomiast zasoby gazu ziemnego klasyfikowane według kategorii 2P to 0,51 mld m³.

Polska – działalność lądowa

W 2012 roku LOTOS Petrobaltic rozpoczął działania na obszarze lądowym w Polsce przy współpracy z PGNiG, w 2013 roku spółki zawarły umowę o wspólnych operacjach w rejonie koncesji Kamień Pomorski w północno-zachodniej części Polski, a w roku 2014 umowę o wspólnych operacjach na koncesji Górowo Iławeckie w północno-wschodniej części Polski. Na obu koncesjach prowadzone są prace rozpoznawczo-poszukiwawcze.

Litwa

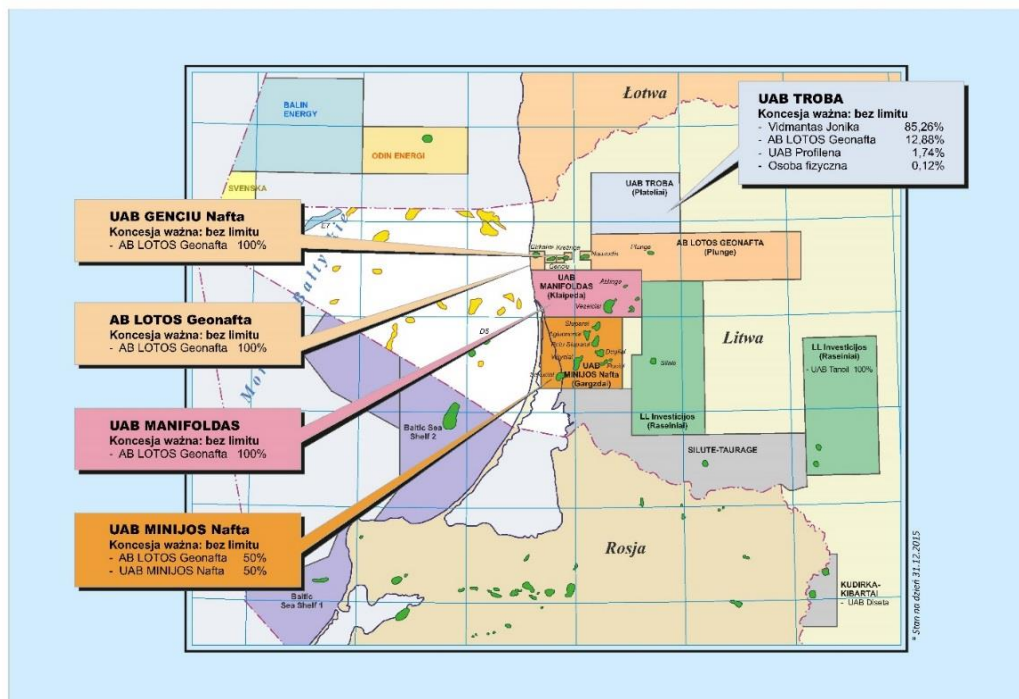
Na terenie Republiki Litewskiej operuje spółka AB LOTOS Geonafra, kontrolowana przez LOTOS Petrobaltic.

W skład Grupy Kapitałowej LOTOS Geonafra wchodzi:

- UAB Genciu Nafta (w 100% zależna od AB LOTOS Geonafra),
- UAB Minijos Nafta (50% należy do AB LOTOS Geonafra),
- UAB Manifoldas (w 100% zależna od AB LOTOS Geonafra).

Grupa Kapitałowa LOTOS Geonafra poszukuje i wydobywa ropę naftową oraz świadczy usługi wiernicze na terenie Republiki Litewskiej oraz prowadzi handel surowcem.

Rys. 12. Koncesje Grupy Kapitałowej LOTOS na Litwie na 31 grudnia 2015 roku

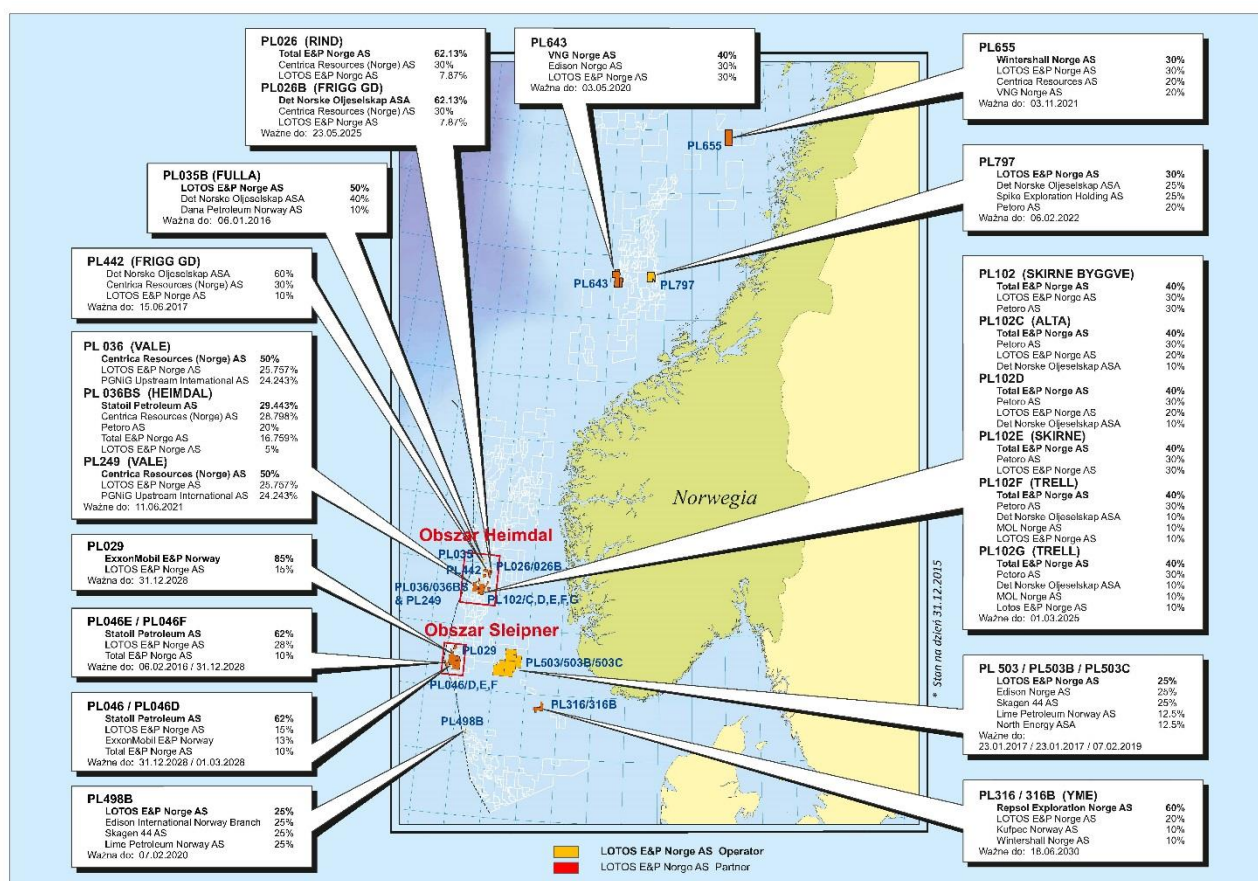
Na koniec 2015 roku spółki z Grupy Kapitałowej AB Geonaftha łącznie prowadziły eksploatację 14 złóż. Grupa wydobyla w 2015 roku 63,4 tys. ton ropy naftowej.

Zasoby ropy naftowej Grupy Kapitałowej LOTOS Geonaftha na koniec 2015 roku, klasyfikowane w kategorii 2P, wynoszą 0,93 mln ton.

Norwegia

Za rozwój działalności na Norweskim Szelfie Kontynentalnym odpowiada spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS, z siedzibą w Stavanger. Aktualnie po akwizycji pakietu aktywów wydobywczych Sleipner, LOTOS Norge jest udziałowcem w 27 koncesjach na poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, tj.: PL 498B, PL 503, PL 503B, PL 503C, PL 643, PL 655, PL 442 FRIGG GD, PL 797, PL 316/PL 316B YME, PL 249 VALE, PL 026 RIND, PL 026B, PL 035B FULLA, PL 036 VALE, PL 036BS HEIMDAL, PL 102 SKIRNE BYGGVE, PL 102C ALTA, PL 102D, PL 102E SKIRNE, PL 102F TRELL, PL 102G TRELL, PL029 Sleipner Vest, PL046 Sleipner Vest/ Sleipner Øst, PL046 D Sleipner Øst, PL046E Utgard (AlfaSentral), PL046F Utgard (AlfaSentral). Na 5 licencjach, tj. PL 498B, PL 503, PL 503B, PL 503C, PL 035B, LOTOS Norge pełni funkcję operatora.

Rys. 13 Koncesje Grupy Kapitałowej LOTOS w Norwegii na 31 grudnia 2015

Wydobycie na Norweskim Szelfie Kontynentalnym w 2015 roku wyniosło 89,1 tys. ton ropy naftowej oraz 288,9 mln m³ gazu.

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku klasyfikowane w kategorii 2P zasoby ropy naftowej LOTOS Norge wyniosły 0,982 mln ton, natomiast gazu ziemnego 2,246 mld m³.

Zasoby ropy i gazu Grupy Kapitałowej LOTOS

Spółką odpowiedzialną za działalność w segmencie poszukiwawczo-wydobywczym Grupy Kapitałowej LOTOS jest LOTOS Petrobaltic S.A. Grupa LOTOS S.A. posiada w niej udział wynoszący 99,98%. LOTOS Petrobaltic S.A. prowadzi działalność poszukiwawczo-wydobywczą na terenie:

- Polski – spółka LOTOS Petrobaltic S.A (wraz ze spółkami zależnymi B8 Sp z o.o. 100%, B8 Sp. z o.o. Baltic SKA 99,50%, Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy s.k., Baltic Gas Sp. z o.o. 50%),
- Litwy – spółka AB LOTOS Geonafta wraz ze spółkami zależnymi (UAB Minjos Nafta 50%, UAB Manifoldas 100%, UAB Genciu Nafta 100%),
- Norwegii – LOTOS Exploration and Production Norge AS (99,99%) .

Tab 8. Rezerwy ropy naftowej i gazu ziemnego w kategorii 2P* na dzień 31 grudnia 2015 roku

Wolumen (mln boe**)	Kraj	Ropa naftowa	Gaz ziemny	Ropa i gaz razem
	Polska	37,381	3,200	40,581
	Norwegia	4,990	14,125	19,115
	Litwa	7,138	0	7,138

* 2P – rezerwy pewne i prawdopodobne wg. klasyfikacji międzynarodowej SPE 2007

**boe – baryłka ekwiwalentu ropy

Tab 9. Sprzedaż i produkcja ropy i gazu przez Grupę LOTOS Petrobaltic w 2015 roku

Sprzedaż	Kraj	Wolumen (tys. boe)
Ropa i gaz razem	Polska	1 396,0
	Norwegia	2 378
	Litwa	366,71

Produkcja	Kraj	Wolumen (tys. boe/d)
Ropa i gaz razem	Polska	3,76
	Norwegia*	23,27
	Litwa	1,33

* Uwzględniając średnią dzienną ilość wydobycia z zakupionego pakietu aktywów Sleipner na poziomie 16,5 tys. boe/d, przypadająca na Grupę Kapitałową LOTOS, zgodnie z efektywną datą zakupu 01.01.2015.

Podstawowe produkty, towary i usługi

Podstawową działalnością Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic jest poszukiwanie, wydobycie i sprzedaż węglowodorów w ramach trzech spółek LOTOS Petrobaltic S.A., LOTOS E&P NORGE AS oraz AB LOTOS Geonafta. W 2015 roku wydobywano ropę naftową i gaz ziemny: ze złóż zlokalizowanych w Polsce: głównie ropę naftową z niewielką ilością gazu towarzyszącego, ze złóż litewskich ropę naftową, natomiast ze złóż norweskich gaz i kondensat (tj. lekka ropa naftowa), z istotną przewagą gazu ziemnego.

Spółka Energobaltic Sp z o.o. zajmuje się przetwarzaniem wydobytego ze złóż bałtyckich gazu i produkcją energii elektrycznej, energii cieplnej, LPG oraz kondensatu gazu naturalnego.

Spółka Miliana Shipping Company Ltd. zarządza flotą statków specjalistycznych, świadcząc usługi z tego zakresu.

3.2.5. ISTOTNE WYDARZENIA W DZIAŁALNOŚCI POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ W 2015 ROKU

Polska

W roku 2015 segment wydobywczy zrealizował cele określone w Strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011-2015. Uruchomienie wstępnego wydobywania na bałtyckim złożu B8 oraz akwizycja aktywów Sleipner dwu i półkrotnie zwiększyła dzienne wydobywanie węglowodorów przez Grupę Kapitałową LOTOS do poziomu 30,3 tys. boe/d na koniec 2015r. – przekraczając cel strategiczny (24 tys. boe/d na koniec 2015 roku).

Spółki segmentu wydobywczego koncentrowały się na utrzymaniu stabilności finansowej, w związku z niekorzystną dla sektora sytuacją makroekonomiczną. Działania segmentu były ukierunkowane na zapewnienie płynności finansowej poprzez redukcję kosztów, optymalizację nakładów inwestycyjnych i restrukturyzację zadłużenia. Działalność operacyjna koncentrowała się na realizacji kluczowych projektów strategicznych:

- w ramach kontynuacji wydobywania ze złoża B3: zakończono rekonstrukcję dwóch otworów produkcyjnych.
- zgodnie z założeniami we wrześniu 2015 roku rozpoczęto wstępną eksploatację złoża B8 przy użyciu platformy LOTOS Petrobaltic. Po przebudowie platformy Petrobaltic na centrum produkcyjne, posadowieniu jej na złożu oraz budowie gazociągu do Władysławowa, w 2 połowie 2017 roku planowane jest przejęcie produkcji przez docelowe centrum produkcyjne. W związku z zaistniałą sytuacją makroekonomiczną w 2015 roku zoptymalizowano zakres projektu przebudowy platformy wiertniczej Petrobaltic, zatwierdzono projekt budowlany oraz uzyskano pozwolenie na budowę gazociągu podmorskiego między złożem B8 a Władysławowem, uzyskano decyzję administracyjną dotyczącą ustalenia lokalizacji dla części lądowej gazociągu.
- trwały przygotowania do zagospodarowania złóż gazowych B4/B6 we współpracy z partnerem CalEnergy Resources Poland. Realizowano Etap 3 Projektu, polegający na wykonywaniu prac projektowania technicznego oraz przygotowania rekomendacji do podjęcia Ostatecznej Decyzji Inwestycyjnej (FID – Final Investment Decision) w 3 kw. 2016 roku. Dokładny harmonogram realizacji zagospodarowania złóż B4/B6, w tym data rozpoczęcia produkcji gazu zostaną szczegółowo zdefiniowane w oparciu o wyniki prac projektowania technicznego. Uruchomienie wydobywania planuje się w 2018/2019.
- Kontynuowano wspólnie z PGNiG prace poszukiwawcze na koncesjach lądowych Górowo Iławeckie i Kamień Pomorski. Dokonano interpretacji uzyskanych danych sejsmicznych. Wyniki analiz będą stanowiły podstawę do opracowania programu i zakresu dalszych prac na koncesjach.

Norwegia

- W dniu 30 grudnia 2015 LOTOS Norge sfinalizował transakcję **zakupu pakietu aktywów Sleipner** zlokalizowanych w centralnej części Morza Północnego. Transakcja dotyczy udziałów w 5 koncesjach obejmujących: 4 złoża produkcyjne oraz złożo Alfa Sentral – odkryte i planowane do zagospodarowania. Operatorem wszystkich aktywów jest firma Statoil, pozostali partnerzy konsorcjum to Exxon oraz Total. Pod

koniec 2015 roku poziom wydobycia odpowiadający udziałowi LOTOS Norge w aktywach produkcyjnych Sleipner osiągnął ponad 16 tys. boe/d. Średni oczekiwany wolumen produkcji węglowodorów, odpowiadający udziałowi LOTOS Norge, w latach 2016 - 2018 szacuje się na ok. 9,5 tys. boe/d. Obszar Sleipner to drugi co do wielkości hub gazowy na Morzu Północnym o strategicznym znaczeniu dla eksportu gazu z Norwegii do Europy kontynentalnej i Wielkiej Brytanii (realizuje 40% dystrybucji eksportowanego gazu). Bazowa cena zakupu pakietu Sleipner wyniosła 160 mln USD, przy czym norweski mechanizm „pro & contra” umożliwił rozliczenie transakcji bezgotówkowo, przy wykorzystaniu posiadanej przez LOTOS Norge tarczy podatkowej.

- W czerwcu 2015 roku norweskie Ministerstwo Ropy i Energii (MPE) przychyliło się do wniosku operatora licencji na **Projekcie Yme**, tj. hiszpańskiego koncernu Repsol, który przejął udział wcześniejszego operatora – Talisman Energy, o nie składanie Zrewidowanego Planu Zagospodarowania. Partnerzy realizują projekt likwidacji złoża Yme, planowany na lata 2016 – 2020, współpracując n w kierunku ograniczenia zakresu i kosztów likwidacji złoża. Plan Likwidacji złoża ma zostać przedstawiony do zatwierdzenia przez MPE na koniec 2016 roku. W styczniu 2016 roku operator złoża Repsol podpisał umowę z firmą Okea, dotyczącą sprzedaży 60% udziału złoża YME. Umowa jest warunkowana usunięciem platformy (tzw. MOPU) oraz uzyskania zaktualizowanego, zatwierdzonego przez władze norweskie planu zagospodarowania złoża YME. Okea jest zainteresowana kontynuacją prac nad zagospodarowaniem zasobów złoża YME. LOTOS na bieżąco analizuje sytuację, pod kątem optymalnego rozwiązania projektu Yme.

3.3. SEGMENT PRODUKCJI I HANDLU – PRZERÓB ROPY NAFTOWEJ

3.3.1. OTOCZENIE RYNKOWE NA ŚWIATOWYM RYNKU RAFINERYJNYM I BIEŻĄCE TENDENCJE W BRANŻY

Druga połowa 2015 roku przyniosła załamanie cen ropy naftowej. W kwietniu 2015 roku za baryłkę ropy płacono 60\$, a w grudniu 36 USD/bbl, czyli o 40% mniej.

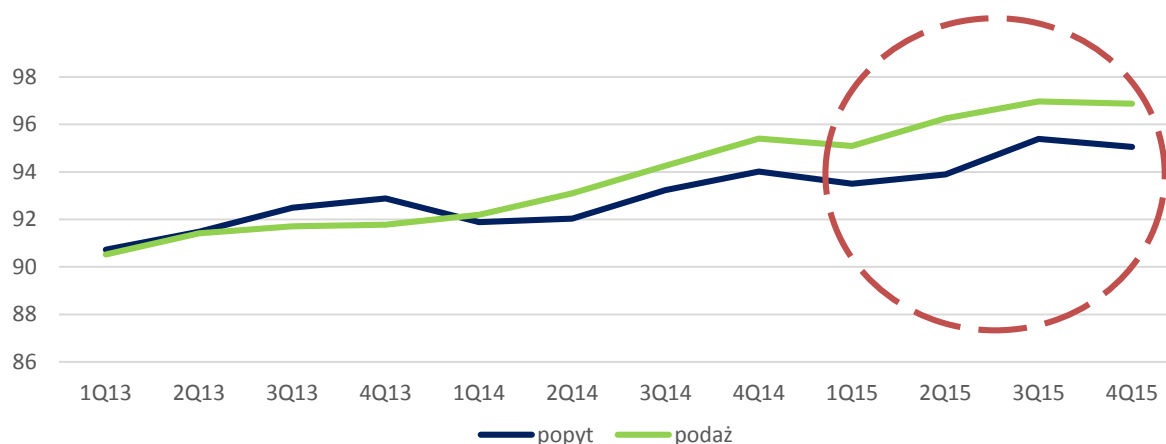
Rys 14. Cena ropy naftowej w latach 2011- 2015 roku (USD/bbl)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters

Kluczową rolę w tej przecenie odegrały strukturalna nadpodaż ropy naftowej na rynku (wg. amerykańskiej EIA szacowana jest ona na około 2 miliony baryłek dziennie, tj. niecałe 2% światowego zapotrzebowania), zwiększone ryzyko geopolityczne, odejście od polityki bilansowania globalnego popytu i podaży ropy naftowej przez organizację OPEC oraz aprecjacja waluty amerykańskiej.

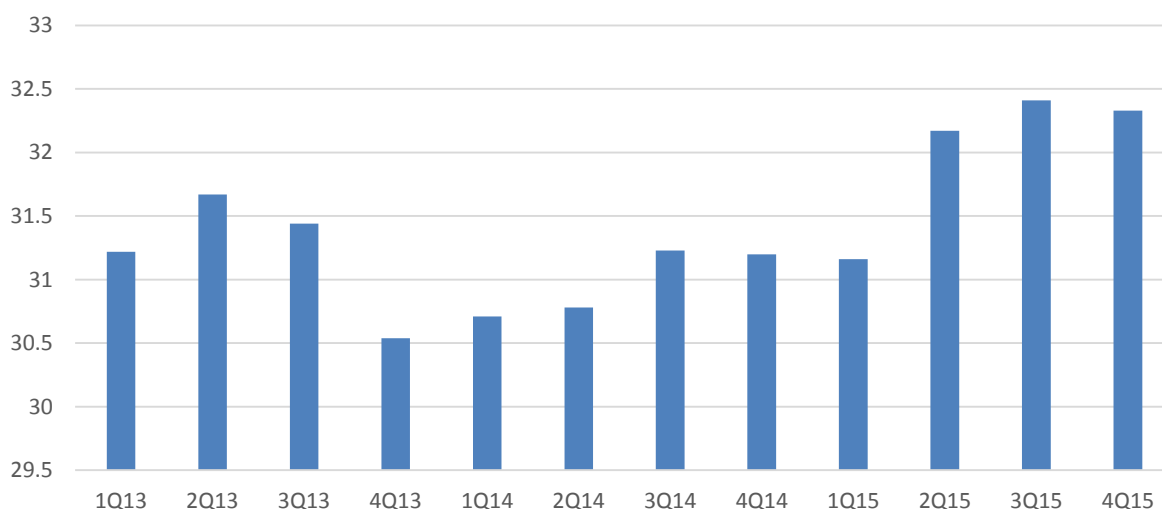
Rys 15. Globalny popyt i podaż (mln boe/d)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowej Agencji Energi, www.iea.org

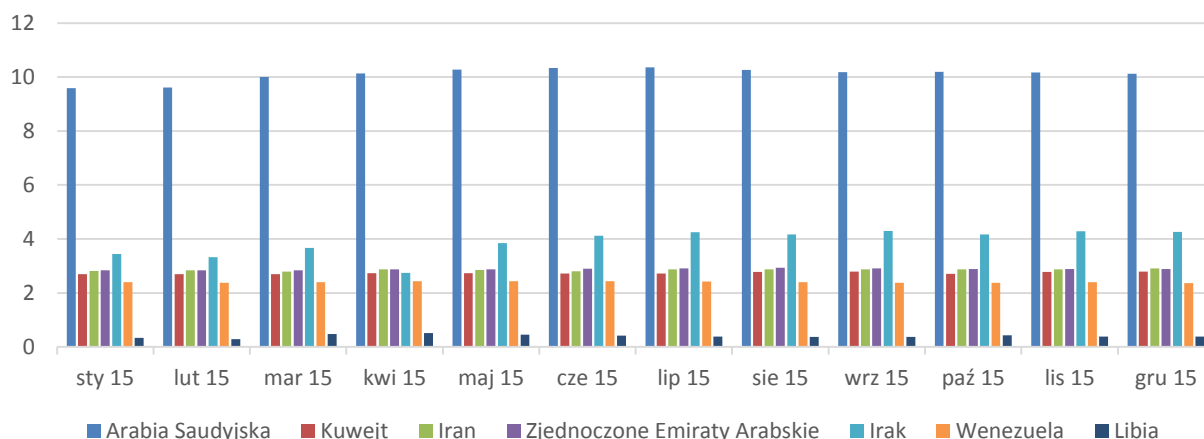
Kraje OPEC, jako znaczący producenci na globalnym rynku naftowym, wykorzystywały dotychczas wolne moce produkcyjne do dostosowania podaży ropy naftowej oraz stabilizacji cen surowca w pożądanym przedziale cenowym – w okresie 2011-2014. W dniu 27 listopada 2014 roku, kiedy kraje OPEC postanowiły skupić się na zachowaniu swojego udziału w rynku poprzez utrzymanie poziomu produkcji na poziomie 30 mln boe/d. Cel ten został utrzymany przez cały 2015 rok, a dwa kraje należące do kartelu, t.j. Arabia Saudyjska i Irak zwiększyły swoją produkcję ropy. Pierwszy o ponad 6% do 10,12 mln boe/d. W Iraku natomiast, pomimo działań Państwa Islamskiego (ISIS), produkcja wzrosła do 3,98 mln boe/d, co jest najwyższym poziomem od 1979 roku (t.j. 3,5 mln boe/d).

Rys 16. Produkcja ropy naftowej przez OPEC w latach 2013-2015 (boe/d)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowej Agencji Energi, www.iea.org

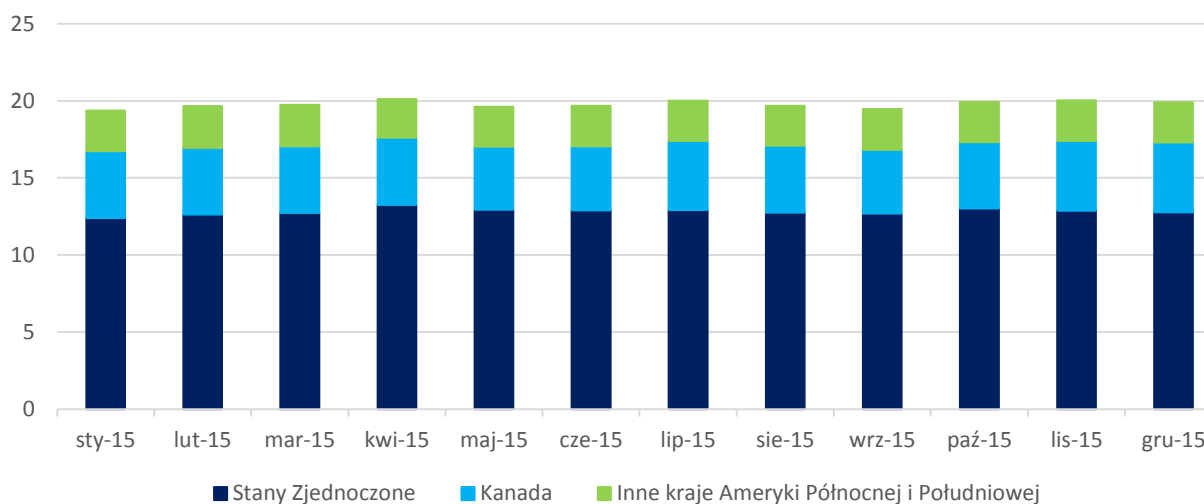
Rys 17. Produkcja ropy naftowej przez największych producentów OPEC w 2015 roku (mln boe/d)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowej Agencji Energii, www.iea.org.

Pomimo obaw dotyczących ryzyka geopolitycznego, podaż ropy naftowej wielokrotnie zaskoczyła wzrostem, zwłaszcza w Stanach Zjednoczonych, podczas gdy popyt na ropę malał w drugiej połowie 2015 roku, odzwierciedlając częściowo słabszy wzrost w gospodarce światowej. Konflikt na Bliskim Wschodzie i w Europie Wschodniej nie wpłynął znacząco na podaż ropy naftowej. Sankcje nałożone na Rosję po czerwcu 2014 roku w wyniku konfliktu rosyjsko-ukraińskiego miały nieznaczny wpływ na europejski rynek ropy naftowej. Zapowiedziane w lipcu 2015 roku zniesienie sankcji wobec Iranu, a co za tym idzie zapowiedź zwiększenia globalnej podaży ropy naftowej, dodatkowo uderzyło w jej ceny.

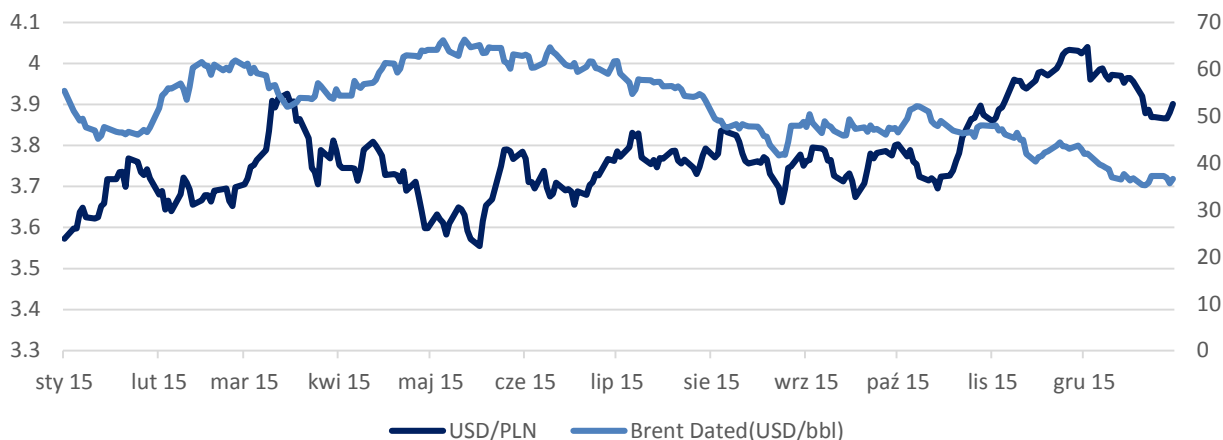
Rys 18. Produkcja ropy naftowej w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie w 2015 roku (mln boe/d)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowej Agencji Energii, www.iea.org.

W drugiej połowie 2015 roku, miała miejsce aprecjacja dolara amerykańskiego w stosunku do głównych walut. Zazwyczaj aprecjacja dolara (w którym denominowane są międzynarodowe transakcje towarowe) jest negatywnie skorelowana z ceną ropy naftowej, gdyż popyt może spadać w krajach, które doświadczyły erozji siły nabywczej swoich walut.

Rys 19. Notowania waluty amerykańskiej vs. cena ropy naftowej Brent Dated

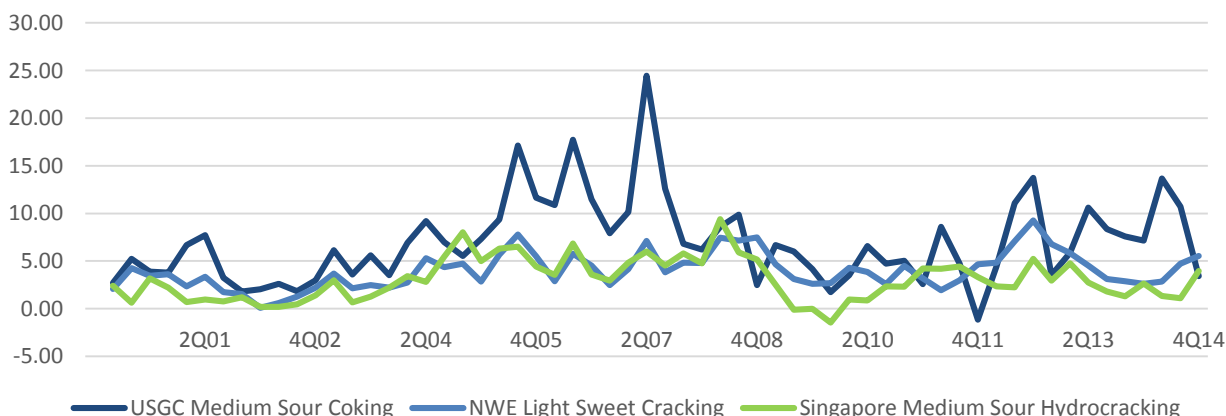

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters

Spadek cen ropy trwający od 2014 roku ma dwa kluczowe podobieństwa z załamaniem cen ropy naftowej na przełomie lat 1985/86. Po pierwsze, pojawienie się niekonwencjonalnych źródeł surowca (dziś - biopaliwa, piaski roponośne, ropa łupkowa; w latach 80-tych – produkcja na Alasce, Morzu Północnym i w Zatoce Meksykańskiej). Po drugie, obu spadkom cen surowca towarzyszyła zmiana polityki OPEC polegająca na odstąpieniu od zarządzania podażą. Arabia Saudyjska zmieniła politykę w grudniu 1985 roku w celu zwiększenia udziału w rynku, w efekcie czego cena ropy spadła o 61%, z 24,68 USD/bbl do 9,62 USD/bbl w okresie od stycznia do lipca 1986 roku. Po tym epizodzie, niskie ceny ropy utrzymywały się przez ponad piętnaście lat.

2015 rok był korzystny dla producentów paliw – w związku z niską ceną ropy naftowej - średniorocznie na poziomie ok 52 USD/bbl, t.j. -47% vs 2014, oraz bardzo korzystnymi crakami na produkty rafinerijne. W związku z tym rafinerie na świecie w tym i polskie dążyły do maksymalizacji przerobu ropy naftowej w celu maksymalizacji marży.

Rys 20. Marże rafinerijne na świecie (USD/bbl)

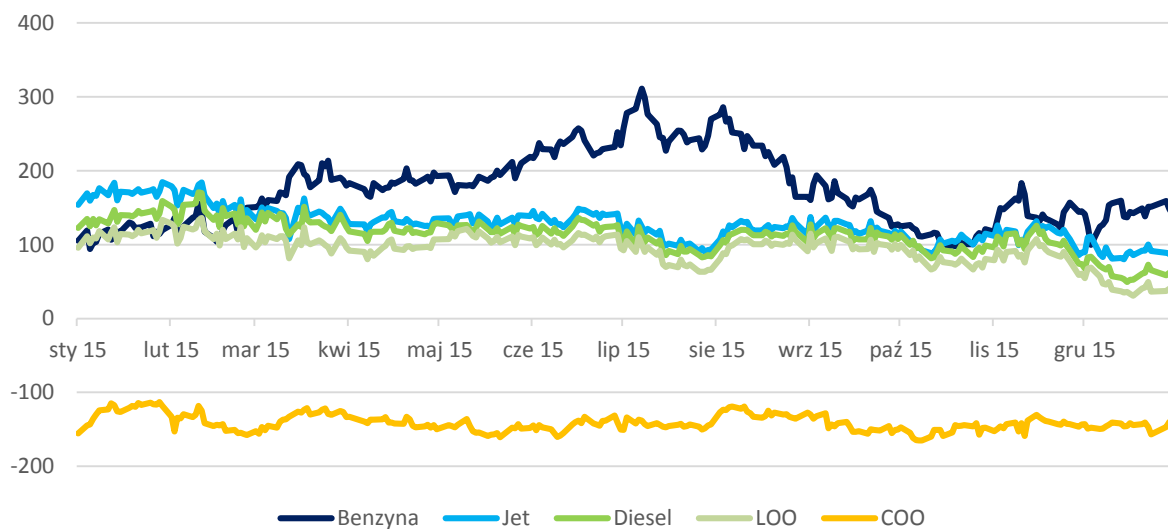

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP; Przedstawione marże rafinerijne stanowią benchmark dla trzech rejonów koncentracji działalności rafinerijnej: amerykańskiej wybrzeże Zatoki Meksykańskiej, północno-zachodnia Europa (NWE - Rotterdam) oraz Singapur.

Marże z notowań na produktach naftowych przedstawiały się następująco:

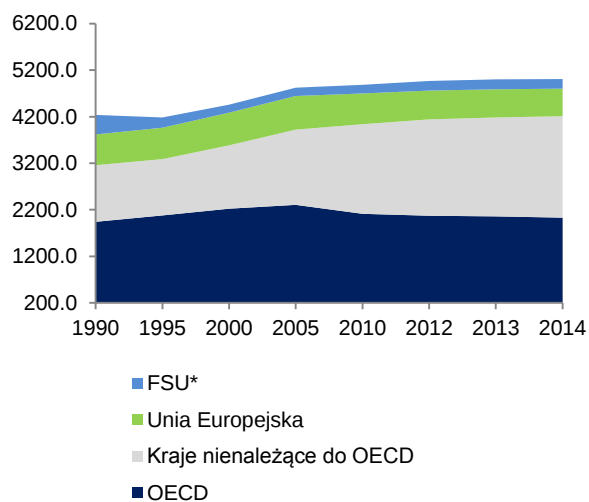
- Benzyna – najniższa 94,19 USD/t (6 stycznia 2015), najwyższa 311,29 USD/t (8 lipca 2015) – roczna dynamika zmiany wyniosła +230,49%, tj. +217,10 USD/t
- Paliwo lotnicze (Jet) – najniższa 80,36 USD/t (15 grudnia 2015) najwyższa 184,69 USD/t (30 stycznia 2015) – roczna dynamika zmiany wyniosła -56,49%, tj. -104,33 USD/t
- Diesel – najniższa 49,43 USD/t (30 grudnia 2015), najwyższa 170,91 USD/t (5 lutego 2015) – roczna dynamika zmiany wyniosła -71,08%, tj. -121,48 USD/t
- Lekki Olej Opalowy (LOO) – najniższa 30,70 USD/t (7 grudnia 2015), najwyższa 136,01 USD/t (15 stycznia 2015) – roczna dynamika zmiany wyniosła -77,43%, tj. -105,31 USD/t
- Ciężki Olej Opalowy (COO) – najniższa -165,08 USD/t (28 października 2015), najwyższa -113,814 USD/t (9 lutego 2015) – roczna dynamika zmiany wyniosła -45,9%, tj. -51,94 USD/t.

Rys 21. Marże z notowań na produktach w 2015 roku (USD/t)

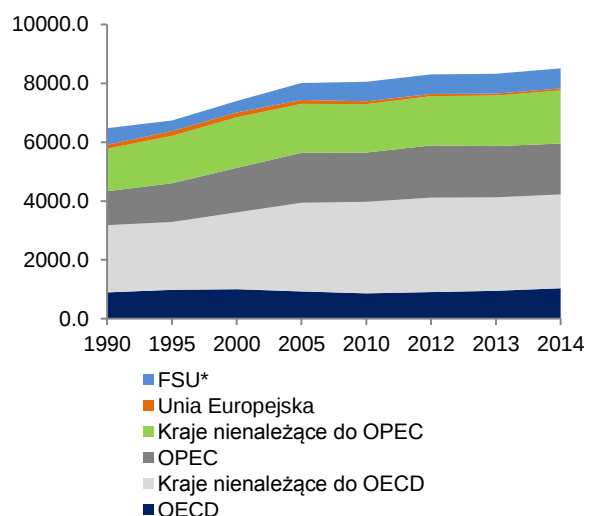

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters.

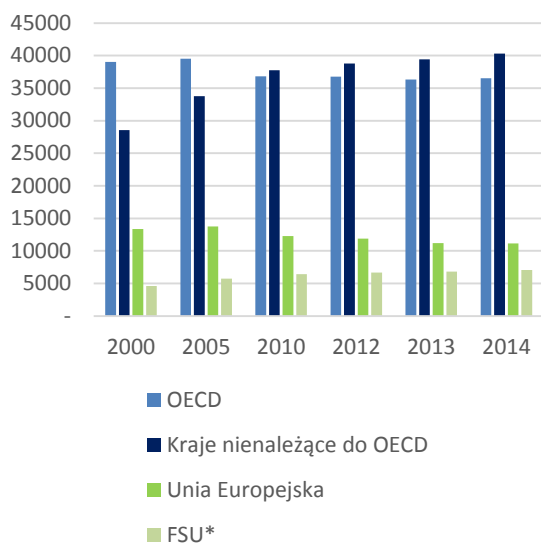
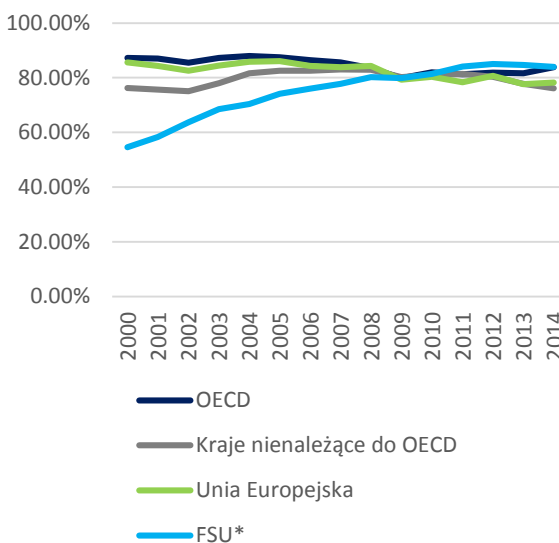
Rys 22. Globalna konsumpcja paliw (mln ton)

Rys 23. Globalna produkcja paliw (mln ton)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP * FSU (ang. Former Soviet Union) – kraje Byłego Związku Radzieckiego

Rys 24. Globalny przerób w rafineriach (tys boe/d)

Rys 25. Wykorzystanie mocy rafineryjnych (%)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP

* FSU (ang. Former Soviet Union) – kraje Byłego Związku Radzieckiego

Od 2009 roku producenci zamknęli szereg rafinerii o łącznych mocach przerobowych w wysokości 3,7 mln b/d w regionie basenu atlantyckiego. Jednakże, wielkość ta wydaje się niewystarczająca, gdyż wiele europejskich rafinerii ma niską rentowność, a ich moce przerobowe utrzymują się na niskim poziomie.

Istotne ryzyko zamknięcia dotyczy szczególnie małych rafinerii o niskim poziomie złożoności, ponieważ rafinerie te mają wysokie jednostkowe koszty operacyjne.

Tab 10. Zamknięcia rafinerii w Europie w latach 2009 – 2015

Rok zamknięcia	Nazwa rafinerii	Nelson Complexity Index	Moce przerobowe (tys. b/d)	Właściciel	Kraj
2015	Collombey	b.d.	72	Tamoil	Szwajcaria
2015	Gela	13,1	105	Eni	Włochy
2014	Milford Haven	7,0	135	Murphy Oil	Wielka Brytania
2014	Stanlow	8,2	55	Essar Energy	Wielka Brytania
2014	Mantova	8,4	57	Eni	Włochy
2014	Paramo	b.d.	20	Unipetrol	Czechy
2013	Harburg	9,6	90	Shell	Niemcy
2013	Porto Marghera	6,8	80	Eni	Włochy
2012	Coryton	12,0	172	Petroplus	Wielka Brytania
2012	Fawley	9,1	80	ExxonMobil	Wielka Brytania
2012	Kherson	3,1	138	Alliance Oil Co.	Ukraina
2012	Drogobich	3,0	78	Ukraine Oil Co.	Ukraina
2012	Petit Couronne	7,3	154	Petroplus	Francja
2012	Berre l'Etang	6,7	105	LyondellBasel	Francja
2012	Roma	7,7	85	Total ERG	Włochy
2011	Arpechim	7,3	70	Petrom	Rumunia

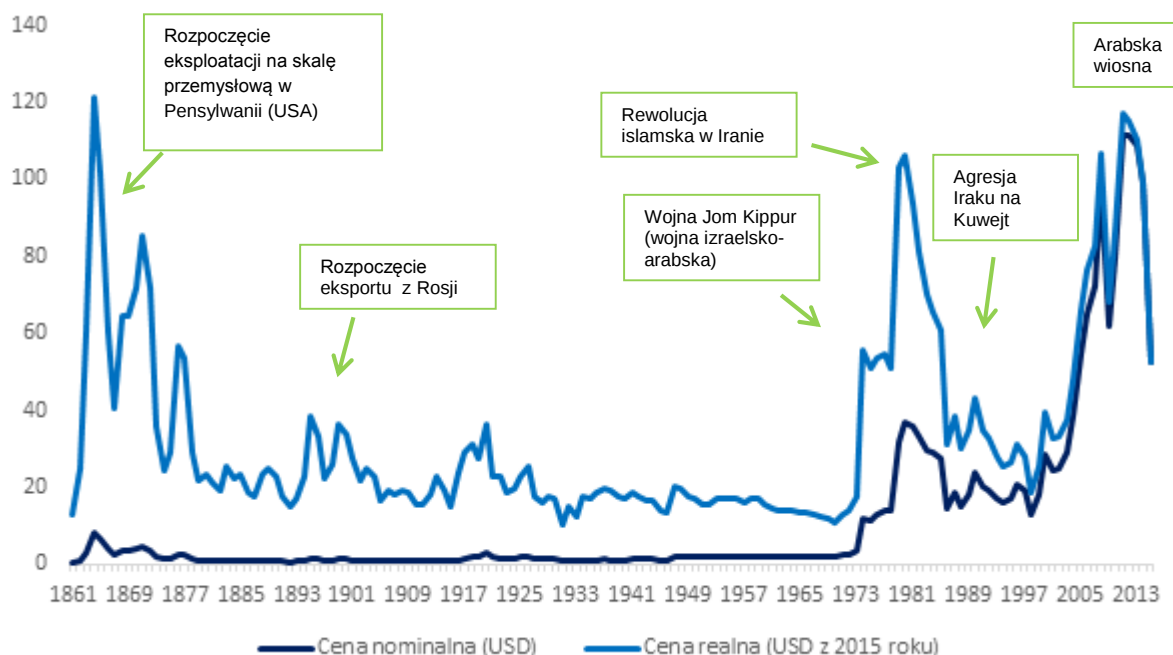
Rok zamknięcia	Nazwa rafinerii	Nelson Complexity Index	Moce przerobowe (tys. b/d)	Właściciel	Kraj
2011	Petrobraz	7,3	6	Petrom	Rumunia
2011	Gonfreville	b.d.	94	Total SA	Francja
2011	Cremona	7,5	94	Tamoil Raffnazione SPA	Włochy
2011	Reichstett	5,3	85	Petroplus	Francja
2010	Teesside	b.d.	117	Petroplus	Wielka Brytania
2010	Dunkirk	6,1	140	Total	Francja
2010	Odessa	3,9	56	Lukoil	Ukraina
2010	Wilhelmshaven	5,0	260	Hestya Energy	Niemcy
2009	Antwerp	4,5	21	Petroplus	Belgia

Zródło: Opracowanie własne Spółki na podstawie danych JBC

* Nelson Complexity Index - Wskaźnik Kompleksowości Nelsona tj. współczynnik złożoności procesu przerobczego, który odzwierciedla intensywność inwestycji w rafinerii, potencjalne koszty stałe oraz potencjał generowania wartości dodanej przez rafinerię.

3.3.2. CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE POZIOM CEN NOTOWAŃ PRODUKTÓW RAFINERYJNYCH

Rys 26. Cena ropy naftowej w okresie 1861-2015

Dyferencjał Ural/Brent

Grupa LOTOS S.A. jako główny surowiec wykorzystuje ropę rosyjską REBCO (Russian Export Blend Crude Oil). W porównaniu z globalnym benchmarkiem Brent, REBCO jest ropą cięższa, ma wyższą zawartość siarki, i pozwala wyprodukować więcej tzw. średnich destylatów (diesel, paliwo lotnicze).

Brent Blend to lekka, słodka ropa wydobywana na Morzu Północnym z gęstością API* około 38 i zawartości siarki około 0,4%.

Russian Export Blend, rosyjski benchmark ropy, jest mieszaniną kilku surowych gatunków rop stosowanych w kraju lub wysyłanych na eksport. Ropa rosyjska jest kwaśną ropą, charakteryzującą się średnią ciężkością, o gęstości API około 32 i zawartości siarki około 1,4%.

Gorsze cechy tego surowca oznaczają, że zniżka w stosunku do benchmarku ropy Brent jest uzasadniona. Różnica w cenach obu gatunków rop nazywana jest dyferencjałem Ural/Brent (USD/bbl). Wzrost dyferencjału Ural/Brent wpływa na zwiększenie marży rafineryjnej koncernów polskich.

Tab 11. Charakterystyka rop naftowych

	Brent Blend	Ural
Pochodzenie	Wielka Brytania	Rosja
Gęstość (g/ml)	0,833	0,866
API	38,3	31,9
Siarka (% wagi)	0,42	1,43

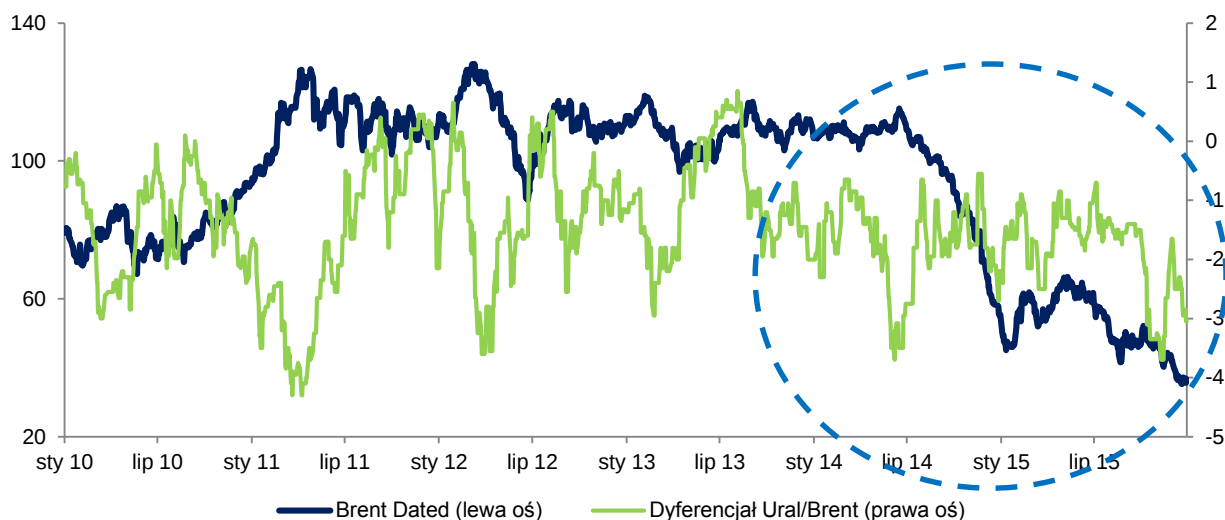
Tab 12. Skład frakcyjny (% wagi)

	Brent Blend	Ural
Gazy	2,5	1,6
Benzyny	20,8	12,9
Nafta	11,9	10,4
Oleje napędowe	23,7	22,9
Oleje próżniowe	26,5	29,3
Pozostałość próżniowa	14,7	22,9

* Gęstość API (ang. API gravity) – skala gęstości ropy naftowej opracowana przez American Petroleum Institute (API).

Wyższa gęstość API, oznacza lżejszą ropę. Ropy lekkie mają gęstość API 38 stopni lub więcej, zaś ciężkie ropy – gęstość API 22 stopni lub mniej. Ropa o gęstości API pomiędzy 22 a 38 stopni jest ogólnie określana jako ropa o średniej gęstości.

Rys 27. Dyferencjał Brent-Ural i notowania ropy naftowej Brent Dtd (USD/bbl)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters

3.3.3. GDAŃSKA RAFINERIA GRUPY LOTOS S.A. I JEJ USYTUOWANIE W REGIONIE

Grupa LOTOS S.A. posiada jedną z najnowocześniejszych i najmłodszych rafinerii w Europie o mocach przerobowych około 10,5 mln ton ropy naftowej rocznie. Powyższe zostało potwierdzone przyznaniem Rafinerii przez World Refining Association tytułu Rafinerii Roku 2008 w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, a także uznaniem Rafinerii za najbardziej efektywną energetycznie rafinerię Europy Środkowej i Południowej w 2012 roku w rankingu Solomon Associates porównującym efektywność światowych kompleksów rafineryjnych. Ponadto, w 2013 roku World Refining Association przyznało Spółce pierwszą nagrodę za „wybitne zasługi dla przemysłu rafineryjnego”, na podstawie danych dotyczących wyników, rozwoju oraz reputacji rynkowej Spółki. W plebiscycie Spółka wyprzedziła m.in. takich konkurentów jak PKN Orlen, Lukoil, INA oraz Unipetrol.

Stan technologiczny Rafinerii jest w dużej mierze wynikiem realizacji przez Grupę Programu 10+ zakończonego w 2011 roku, który był największym przemysłowym projektem inwestycyjnym w Polsce w ostatnim dziesięcioleciu pod względem poniesionych nakładów inwestycyjnych (1,43 mld EUR). Modernizacja i rozbudowa Rafinerii w ramach Programu 10+ pozwoliła na uzyskiwanie większej ilości wysokomarżowych produktów z każdej przerobionej baryłki ropy naftowej (w tym na wzrost liczby paliw uzyskiwanej z każdej baryłki ropy naftowej z 4 mln ton rocznie do 7,8 mln ton rocznie), w porównaniu do konkurencyjnych zakładów rafineryjnych zlokalizowanych w regionie, oraz umożliwiła Grupie przerób bardziej wymagających technologicznie gatunków rop naftowych.

Kontynuacją procesu technologicznego unowocześniania rafinerii oraz naturalnym zakończeniem technologicznego łańcucha przerobu ropy naftowej powstałego w ramach inwestycyjnego Programu 10+ jest projekt EFRA.

Projekt EFRA, czyli Efektywna Rafinacja to realizowana przez LOTOS inwestycja w instalację opóźnionego koksowania, umożliwiająca bardziej zaawansowany, głębszy przerób ropy naftowej. Dzięki instalacji EFRA ciężkie pozostałości procesu rafinacji będą mogły być przerobione na wysoko marżowe produkty takie jak olej napędowy i paliwo lotnicze, a jednocześnie ograniczone zostanie wytwarzanie produktów charakteryzujących się niskimi marżami takich, jak asfalty oraz ciężkie oleje opałowe.

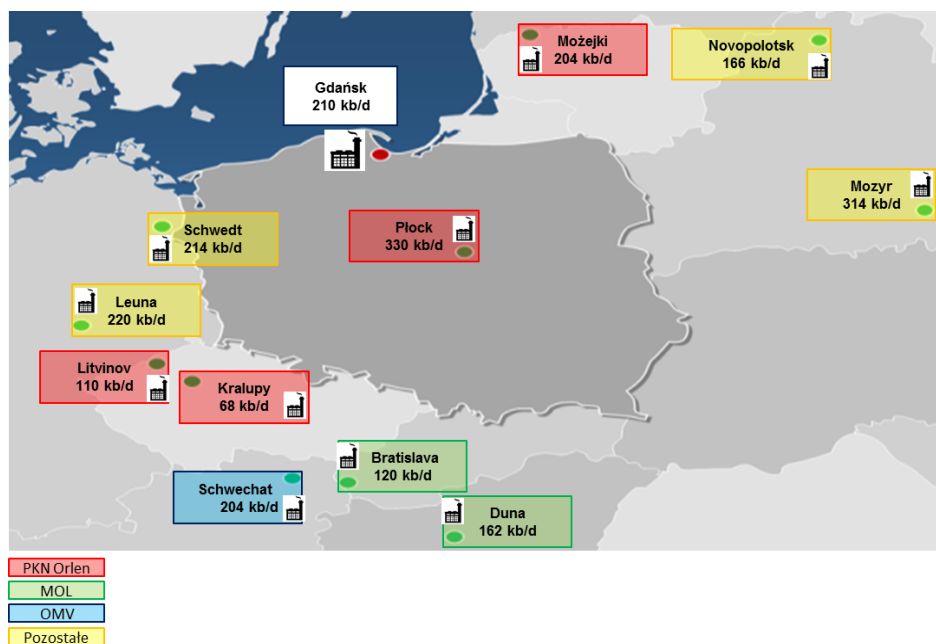
Potwierdzeniem bardzo dobrego stanu technologicznego Rafinerii jest również posiadanie, zgodnie z szacunkami własnymi Spółki, najwyższego w Polsce i jednego z wyższych w Europie Wskaźnika Kompleksowości Nelsona (współczynnika złożoności procesu przeróbczego), który odzwierciedla intensywność inwestycji w rafinerii, potencjalne koszty stałe oraz potencjał generowania wartości dodanej przez rafinerię. Wartość Wskaźnika Kompleksowości Nelsona dla Rafinerii jest równa 10. Wskaźnik Kompleksowości Nelsona równy lub wyższy niż 10 posiadają jedynie wysoce zaawansowane technologicznie zakłady, w tym rafineria Slovnaft w Bratysławie na Słowacji (11,5) oraz rafineria MOL w Dunie na Węgrzech (10,6). Dla porównania, zgodnie z dokumentem „Strategia PKN Orlen na lata 2014-2017” z dnia 23 lipca 2014 roku, PKN Orlen posiadała Wskaźnik Kompleksowości Nelsona na poziomie 9,5.

Rafinerię charakteryzuje wysoki współczynnik konwersji (duży udział paliw w strukturze produkcji) oraz selektywność w kierunku średnich destylatów pozwalająca na skuteczne dopasowanie produkcji do struktury popytu krajowego i możliwości eksportowych. Konfiguracja technologiczna Rafinerii w połączeniu z jej atutami lokalizacyjnymi pozwalają na elastyczny dobór gatunków ropy naftowej, co umożliwia uzyskiwanie zmiennych ilości poszczególnych grup wyrobów gotowych, a dzięki temu dopasowanie produkcji do struktury popytu na polskim rynku i możliwości eksportowych.

Korzystna strategicznie lokalizacja Rafinerii daje istotną przewagę logistyczną w dostępie do surowców oraz kanałów sprzedaży produktów w stosunku do konkurencji w regionie. Położenie Rafinerii w pobliżu morskiego terminala przeładunkowego zapewnia Grupie bezpośredni dostęp do międzynarodowych rynków zbytu, pozwalając przede wszystkim na eksport produktów naftowych Grupy w szczególności na rynki krajów skandynawskich, północno-zachodniej Europy oraz krajów nadbałtyckich, optymalizację wykorzystywanych przez Grupę kanałów sprzedaży produktów oraz prowadzenie efektywnych zakupów różnych gatunków ropy naftowej.

Ponadto Rafineria posiada unikalne połączenie kanałów zaopatrzenia w surowiec zapewniające równoczesny dostęp do dostaw surowców do Rafinerii zarówno drogą lądową, z Rosji, za pośrednictwem sieci rurociągów PERN, jak i do dostaw surowców drogą morską z wielu krajów oraz z własnych złóż. Dostęp do dwóch kanałów zaopatrzenia pozwala na dywersyfikację dostaw surowca, a także płynną reakcję na zmienność cen produktów naftowych i gatunków rop naftowych, co z kolei pozwala na skuteczną dywersyfikację gatunków ropy naftowej przerabianej w Rafinerii, bez ograniczenia do rosyjskiej ropy REBCO, oraz zwiększenie potencjału negocjacyjnego w zakresie warunków cenowych zakupu rosyjskiej ropy naftowej.

Rys 28. Rafineria w Gdańsku na tle konkurencyjnych rafinerii w regionie

Źródło: opracowanie własne; zdolności produkcyjne dziennie w tys. boe/d

Najważniejsze konkurencyjne rafinerie w regionie:

- Rafineria w Płocku (PKN Orlen), Polska – moc przerobowa ok. 16 mln ton
- Rafineria w Schwedt (PCK Raffinerie GmbH), Niemcy – ok. 12 mln ton
- Rafineria w Leuna (Grupa TOTAL), Niemcy – ok. 11 mln ton
- Rafineria w Schwechat (OMV), Austria – ok 10 mln ton
- Rafineria w Możejkach (PKN Orlen), Litwa – ok. 10 mln ton
- Rafineria w Bratysławie (Slovnaft, Grupa MOL), Słowacja – ok. 6 mln ton
- Rafinerie należące do UniPetrol - Kralupy, Litvinov, Pardubice (PKN Orlen), Czechy – ok. 4 mln ton.

Wysoka efektywność konfiguracji technologicznej rafinerii Grupy LOTOS S.A. potwierdzona jest przez kształtowanie się tzw. **modelowej marży rafineryjnej**.

Marża modelowa obliczana jest dla struktury uzysków wynikającej z uśrednionego scenariusza (z pominięciem sezonowości rocznej) typowej pracy rafinerii Grupy LOTOS S.A. Założono przerób roczny wynikający z 95% wykorzystania mocy wytwórczych instalacji destylacyjnych oraz, że całość wsadu stanowi ropa typu Ural, której wartość ustalana jest jako suma notowania Brent Dated i dyferencjału Brent-Ural.

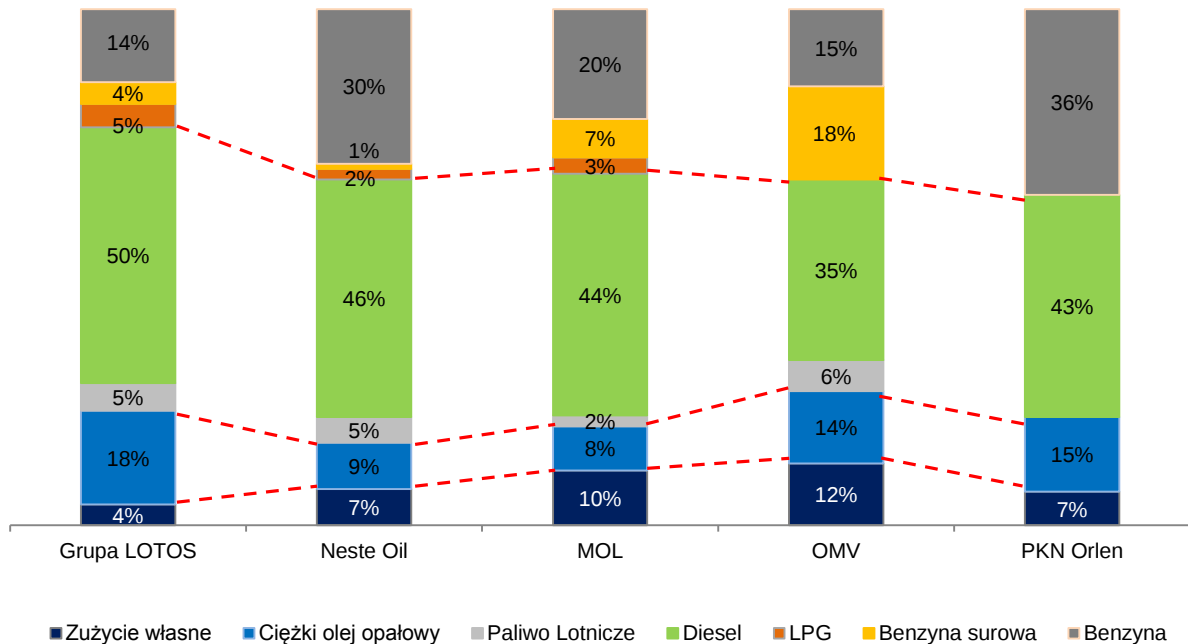
Więcej informacji odnośnie modelowej marży rafineryjnej dostępna pod linkiem:

http://inwestor.lotos.pl/1439/strefa_inwestora/modelowa_marza_rafineryjna

Kalkulacja uwzględnia poprawę efektywności wynikającą z zakończenia Programu 10+ oraz przejścia rafinerii gdańskiej na zasilanie gazem ziemnym, co w konsekwencji miało wpływ na:

- poprawę struktury produktowej,
- zmniejszone zużycie własnej ropy naftowej w rezultacie wzrostu efektywności energetycznej zakładu po zakończonej modernizacji (remont postojowy).

Rys 29. Struktura uzysków rafinerii regionalnych konkurentów Grupy LOTOS S.A.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportowanych danych spółek

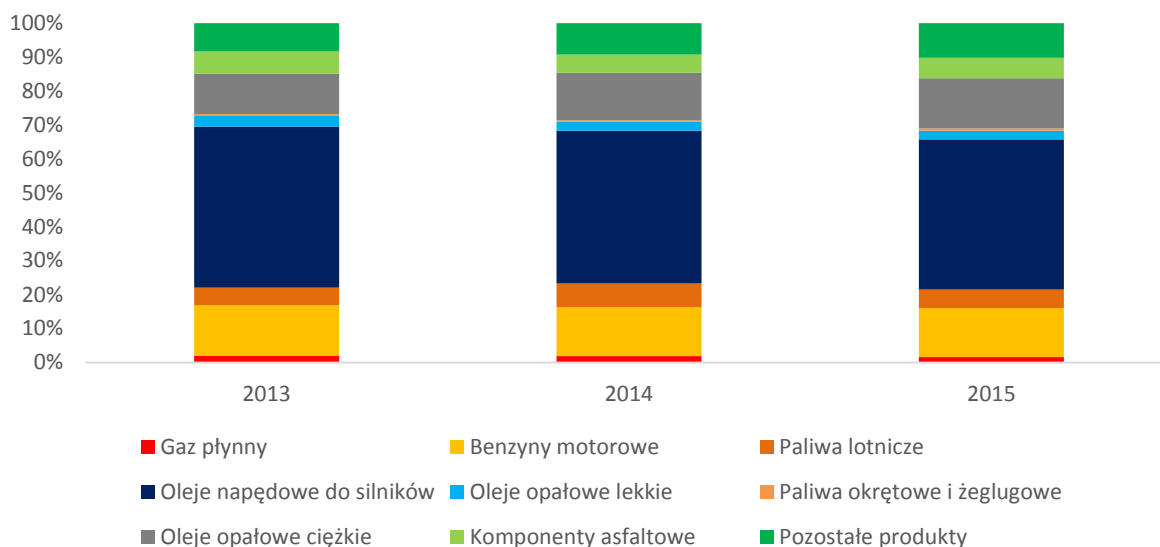
Przerób ropy i struktura produkcji

Dominującym gatunkiem przerabianej ropy, podobnie jak w latach ubiegłych, była rosyjska ropa REBCO. Jej udział wyniósł około 76,6 % i był zdecydowanie niższy niż w latach poprzednich. Jest to w znacznej mierze efekt korzystnych uwarunkowań rynkowych na rynku ropy naftowej.

Pozostałą część surowca stanowiły ropy naftowe importowane z innych kierunków, w tym około 220 tys. ton ropy dostarczonej przez Grupę Kapitałową LOTOS Petrobaltic. Dobór rop naftowych do przerobu oparty był na procesie optymalizacji produkcji, by wykorzystać nadarzające się okazje na zwiększenie marży przerobowej rafinerii.

Przerób ropy w rafinerii w 2015 roku wyniósł 10,2 mln ton, co stanowi najwyższy wynik w historii Grupy LOTOS S.A. Jeżeli chodzi o strukturę produkowanych wyrobów gotowych, to jest ona odzwierciedleniem panujących na rynku relacji cenowych oraz popytu na poszczególne produkty.

Rys 30. Struktura produkowanych wyrobów gotowych (%)

3.3.4. PODSTAWOWE PRODUKTY, TOWARY I USŁUGI

Głównymi grupami produktowymi uzyskiwanymi w wyniku przerobu ropy naftowej w rafinerii są:

- paliwa (benzyna bezołowiowa, olej napędowy i lekki olej opałowy),
- ciężki olej opałowy,
- asfalty,
- paliwo lotnicze,
- benzyna surowa,
- gaz płynny propan-butan (LPG),
- oleje bazowe.

Paliwa

Benzyna bezołowiowa jest paliwem przeznaczonym do silników z zapłonem iskrowym. W ramach benzyn bezołowiowych Grupa wyróżnia benzynę premium, LOTOS DYNAMIC 98, która zawiera dodatki o działaniu przeciwutleniającym i myjącym mające na celu poprawę czystości silnika, uzyskanie dłuższej jego żywotności oraz oszczędność w zużyciu paliwa. Paliwo to dedykowane jest wyłącznie do stacji paliw działających pod marką LOTOS.

Olej napędowy jest paliwem przeznaczonym do silników wysokoprężnych. W ramach olejów napędowych Grupa wyróżnia m.in. olej napędowy premium, LOTOS DYNAMIC DIESEL, który dzięki zastosowaniu komponentów

obniżających tarcia w silniku pozwala na lepsze wykorzystanie dynamiki i mocy silnika oraz zapewnia rozruch przy temperaturze -32°C . Paliwo to dedykowane jest wyłącznie do stacji paliw działających pod marką LOTOS. Olej napędowy posiada największy udział w sprzedaży na polskim rynku hurtowej sprzedaży paliw.

Lekki olej opałowy jest paliwem przeznaczonym do urządzeń grzewczych. Dzięki niskiej zawartości siarki oraz odpowiednim dodatkom jest odporny na utlenianie, posiada działanie antykorozyjne, pozwala na utrzymywanie czystości dysz oraz redukcję emisji szkodliwych substancji z procesu spalania.

Ciężki olej opałowy

Ciężki olej opałowy jest produktem, który może mieć trzy przeznaczenia, tj. może być stosowany jako paliwo energetyczne, paliwo żeglugowe, jak również jako wsad do dalszego przerobu m.in. na instalacjach koksowania.

Asfalty

W ramach grupy produktowej „asfalty”, głównym produktem Grupy Kapitałowej LOTOS są asfalty drogowe przeznaczone do budowy i utrzymania dróg, lotnisk oraz innych powierzchni utwardzonych. Poza drogownictwem istotnym zastosowaniem asfaltów jest również produkcja wyrobów budowlanych o właściwościach hydroizolacyjnych (papy asfaltowe, gonty, kleje), gdzie najczęściej wykorzystuje się asfalty przemysłowe.

Paliwo lotnicze

Paliwo lotnicze jest produktem dedykowanym do silników odrzutowych.

Benzyna surowa

Benzyna surowa jest produktem wykorzystywanym jako surowiec w przemyśle petrochemicznym oraz do produkcji benzyn motorowych. Benzyna surowa jest produktem w całości przeznaczonym na eksport.

LPG (gaz płynny propan-butan)

LPG (gaz płynny propan-butan) jest produktem, który może być stosowany między innymi jako paliwo do silników wyposażonych w instalację gazową, może być wykorzystywany jako paliwo do zasilania urządzeń grzewczych, jako paliwo do butli gazowych oraz jako wsad do procesów petrochemicznych.

Oleje bazowe

W ramach grupy produktowej „oleje bazowe”, głównym produktem Grupy LOTOS są tzw. oleje bazowe grupy 1. Oleje te stanowią wsad do produkcji olejów smarowych, w tym silnikowych i przemysłowych.

W ramach olejów silnikowych główne linie produktowe Grupy to m.in: (i) LOTOS Quazar, oleje syntetyczne premium do samochodów osobowych (do wyłącznej dystrybucji w autoryzowanych salonach obsługi), (ii) LOTOS Thermal Control, oleje mineralne, semisyntetyczne i syntetyczne dedykowane do samochodów osobowych oraz (iii) LOTOS Turdus, oleje mineralne, semisyntetyczne i syntetyczne dedykowane do taboru ciężarowego.

W ramach olejów przemysłowych główne linie produktowe Grupy LOTOS to Hydromil, Transmil czy Remiz, stanowiące pełną kategorię olejów hydraulicznych, turbinowych, maszynowych oraz smarów przemysłowych.

Pozostałe znaczące linie produktowe oferowane w gamie produktów

- **Plastyfikatory klasy TDAE i RAE** oferowane pod nazwami **QUANTILUS T50 i QUANTILUS T60** stosowane przez producentów opon i gumy w Europie i Azji. Produkty te spełniają wymagania unijnego rozporządzenia dotyczącego rejestracji chemikaliów, tzw. REACH i zostały zaaprobowane przez globalne koncerny oponiarskie.
- **Asfalty modyfikowane MODBIT** – zaawansowane technologicznie, zwiększające odporność na koleinowanie się nawierzchni, przedłużające jej trwałość odporność w ekstremalnych warunkach atmosferycznych.
- **Frakcja ksylenowa** - wprowadzony w 2012 roku produkt petrochemiczny, otrzymywany w procesie rozdzielania reformatu. Służy do produkcji tworzyw sztucznych. Instalacja wydzielania frakcji ksylenowej umożliwia dalszą dywersyfikację portfela produktów Grupy Kapitałowej LOTOS, a także ograniczenie zawartości węglowodorów aromatycznych w puli komponentów benzynowych rafinerii w Gdańsku. Poprawia to elastyczność technologiczną rafinerii stwarzając możliwość alternatywnej sprzedaży części komponentów na rynek paliwowy bądź petrochemiczny.

3.3.5. PODSUMOWANIE SZANS I ZAGROŻEŃ

Na sytuację w sektorze wpływać będą ogólne czynniki makroekonomiczne (np. ryzyko trwale niższego wzrostu gospodarczego Chin; dalsze umocnienie dolara; tempo poprawy gospodarczej w strefie Euro) oraz rozwój sytuacji geopolitycznej (np. walka z ISIS, napięcia na linii Irak - Iran).

Źródłem podstawowych zagrożeń w segmencie produkcji i handlu będzie zwiększająca się konkurencja ze strony rafinerii z Bliskiego Wschodu. Należy oczekiwać, że głównym europejskim kierunkiem zbytu dla tych rafinerii będzie obszar śródziemnomorski (Mediterranean), jednak oddziaływać będzie to na łączny bilans paliwowy Europy. Ponadto zagrożeniem będzie możliwy spadek i niski poziom cracków produktowych, szczególnie dla destylatów średnich (t.j lekkiego oleju opałowego i napędowego).

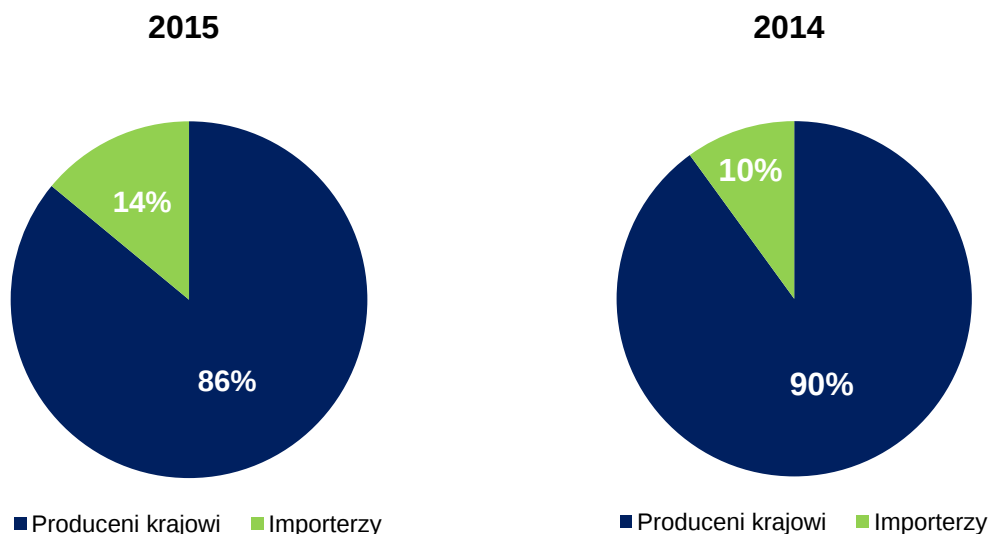
Szansą może być natomiast wysoki popyt na paliwa ze strony klientów indywidualnych. Wzrost konsumpcji benzyn przez klientów detalicznych może być wspierany przez niski poziom cen detalicznych (będących pochodną niskich cen surowca). Szansą może być także potencjalne zamknięcie mniejszych i przestarzałych technologicznie rafinerii, przeprowadzone w wyniku optymalizacji aktywów przez europejskie koncerny paliwowe.

3.4. SEGMENT PRODUKCJI I HANDLU – SPRZEDAŻ HURTOWA I DETALICZNA

3.4.1. CHARAKTERYSTYKA WARUNKÓW NA KRAJOWYM RYNKU PALIW

Rynek paliw w Polsce zaopatrywany jest z dwóch źródeł: **producenci krajowi** (PKN Orlen S.A. i Grupa LOTOS S.A.) oraz **importerzy**. W 2015 roku **udział importerów** w strukturze zaopatrzenia **wzrósł o 4 punkty procentowe** w stosunku do poprzedniego roku.

Rys 31. Szacunkowa struktura zaopatrzenia rynku krajowego

Dodatkowo warto podkreślić, że 2015 rok był bardzo specyficzny dla rynku konsumpcji paliw w Polsce. Po trzech latach spadków rejestrowanej konsumpcji paliw wywołanej intensywnym rozwojem szarej strefy, w 2015 roku zaobserwowany został wzrost konsumpcji. Konsumpcja wzrosła o 7,1 % (o 1,36 mln m³) osiągając tym samym poziom 20,6 mln m³, przy produkcji krajowej na poziomie 20,4 mln m³. W konsekwencji niskich cen oferowanych przez niezależnych importerów (nie będących członkami POPIHN), polscy producenci nie będąc w stanie konkurować na rodzimym rynku, zostali zmuszeni do eksportu paliw, który wyniósł 2,76 mln m³ i był o 46% wyższy rok do roku. Jednocześnie import realizowany przez niezależnych importerów wzrósł o 69% i wyniósł 1,86 mln m³. Sytuacja ta w równym stopniu dotyczyła wszystkich trzech grup produktowych: benzyn, oleju napędowego oraz lekkiego oleju opałowego. W efekcie Polska w 2015 roku była eksporterem netto paliw.

10% wzrost produkcji rok do roku wynikał wyłącznie z sytuacji rynkowej, t.j. utrzymujących się przez większość miesięcy 2015 roku bardzo korzystnych marż rafineryjnych - w konsekwencji czego rafinerie dążyły do maksymalizacji przerobu. Cracki były na tyle korzystne, że maksymalizacja produkcji była opłacalna nawet przy założeniu sprzedaży części wolumenu w eksporcie.

Wzrost konsumpcji nie oznaczał jednak iż problem szarej strefy został rozwiązany – szara strefa w obrocie paliwami w Polsce jest szacowana na ok 13% rynku (vs 16% w 2014 roku). Wzrost konsumpcji odnotowany w 2015 roku jest częściowo efektem powolnego kurczenia się szarej strefy jednak w głównej mierze jest to rezultat niskich cen detalicznych paliw, które spadały w 2015 roku wraz ze spadającą ceną ropy i w rezultacie bezpośrednio przełożyły się na wzrost konsumpcji. Warto jednocześnie podkreślić, że zgodnie z oficjalnymi statystykami w ciągu trzech kwartałów 2015 roku import oleju napędowego do Polski zwiększył się o 37 proc., przy dziewięcioprocentowym wzroście jego krajowego zużycia, co potwierdza zwiększającą się konkurencję na krajowym rynku paliw.

3.4.2. KANAŁY DYSTRYBUCJI, POZYCJA NA RYNKU, SPRZEDAŻ PRODUKTÓW PALIWOWYCH I POZAPALIWOWYCH

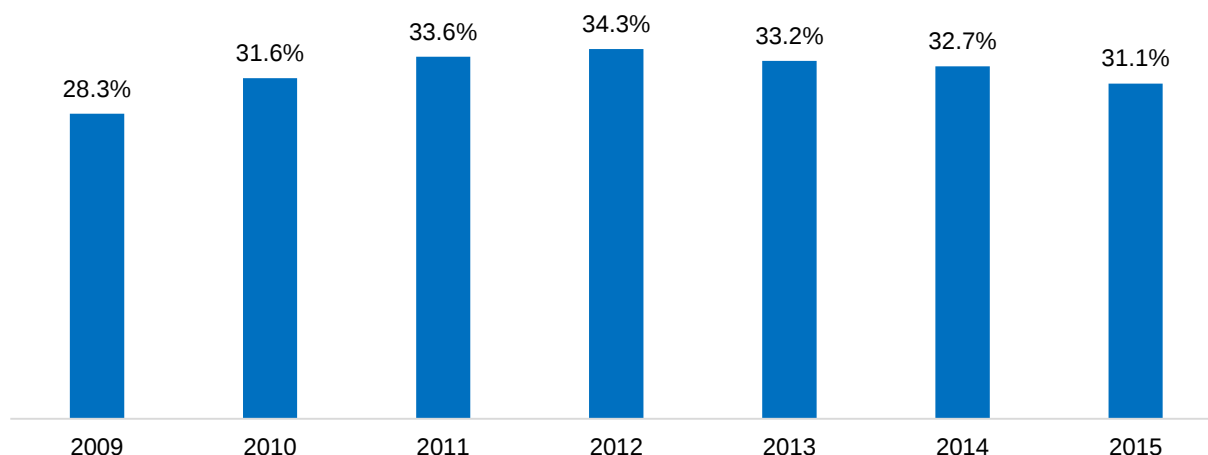
Działalność handlowa Grupy Kapitałowej LOTOS w 2015 roku prowadzona była w ramach Grupy LOTOS oraz jej spółek zależnych: LOTOS Paliwa, LOTOS Oil, LOTOS Asfalt, LOTOS-Air BP Polska. Grupa LOTOS prowadziła

działalność handlową w kraju (sprzedaż do koncernów zagranicznych) oraz w eksporcie drogą morską i lądową, natomiast spółki prowadziły produkcję i sprzedaż na rzecz poszczególnych branż: paliwowej, olejowej i asfaltowej.

Grupa Kapitałowa LOTOS realizuje sprzedaż paliw na krajowym rynku detalicznym wyłącznie za pośrednictwem spółki LOTOS Paliwa. Na rynku hurtowym Grupa Kapitałowa LOTOS realizuje sprzedaż zarówno poprzez Grupę LOTOS – zaopatrując koncerny międzynarodowe oraz kluczowych klientów (przetargi do Agencji Rezerw Materiałowych i Agencji Mienia Wojskowego) oraz za pośrednictwem spółki LOTOS Paliwa - w transakcjach zawieranych z odbiorcami hurtowymi oraz niezależnymi operatorami.

Grupa Kapitałowa LOTOS w 2015 roku osiągnęła udział w krajowym rynku paliw na poziomie 31,2% tym samym przekroczyła o 1,2 punktu procentowego cel wyznaczony w Strategii na rok 2015.

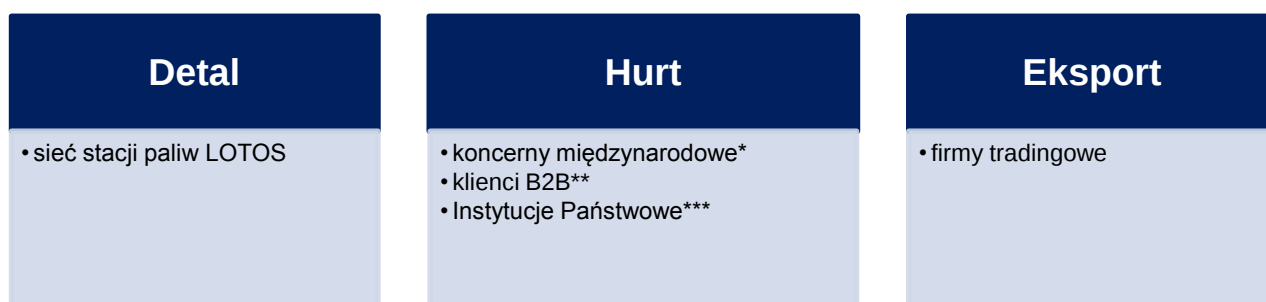
Rys 32. Udział Grupy Kapitałowej LOTOS w krajowym rynku paliw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych POPiHN

Produkcja Grupy Kapitałowej LOTOS, która nie jest dystrybuowana poprzez własną detaliczną sieć stacji, jest sprzedawana na krajowym hurtowym rynku paliw oraz w eksporcie.

Rys 33. Kanały dystrybucji produkcji w ramach segmentu produkcji i handlu

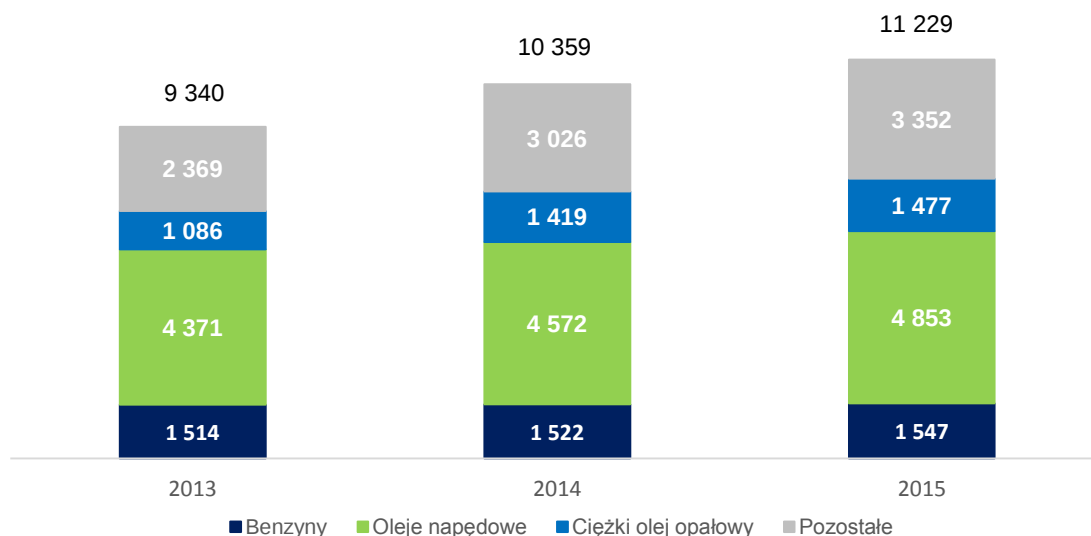

* koncerny międzynarodowe działające na rynku polskim takie jak Statoil, Shell, BP, Lukoil

** niezależni operatorzy posiadających własne stacje oraz prowadzące lokalny hurt

*** w ramach przetargów ogólnokrajowych.

W segmencie produkcji i handlu w 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS **sprzedała 10 924 tys. ton produktów, o 8,1% więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego**. Wzrost produkcji i sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS był efektem bardzo korzystnych marż rafineryjnych utrzymujących się przez większość miesięcy 2015 roku. Na rysunku 34 struktura sprzedaży uwzględnia również sprzedaż segmentu wydobywczego.

Rys 34. Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w podziale na najważniejsze produkty (w tys toe⁸)

Szczegółowe kategorie produktów przedstawione zostały w tabeli 13. Sprzedaż gazu ziemnego oraz ropy naftowej została ujęta osobno (jako część produkcji należącej do segmentu poszukiwań i wydobywania).

Tab 13. Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS (w tys. ton)

	za okres		za okres		zmiana
	01.01.2015 - 31.12.2015		01.01.2014 - 31.12.2014		15/14
	tys. ton	% udział	tys. ton	% udział	%
Benzyny	1 547	14.2%	1 522	15.1%	1.6%
Benzyna surowa	508	4.6%	286	2.8%	77.8%
Reformat	13	0.1%	13	0.1%	2.6%
Oleje napędowe	4 853	44.4%	4 572	45.2%	6.1%
Paliwo bunkrowe	66	0.6%	39	0.4%	69.7%
Lekki olej opałowy	251	2.3%	256	2.5%	-2.1%
Produkty ciężkie*	2 099	19.2%	1 959	19.3%	4.1%
Paliwo JET A-1	556	5.1%	692	6.8%	-19.6%
Oleje smarowe	60	0.6%	67	0.7%	-10.8%
Oleje bazowe	202	1.8%	182	1.8%	11.0%
Gazy płynne	238	2.2%	239	2.4%	-0.5%
Ropa naftowa (towa)	243	2.2%	-	0.0%	0.0%
Pozostałe	290.2	2.7%	280.4	2.8%	3.5%
Razem produkty, towary i materiały ropopochodne segmentu produkcji i handlu	10 924	100.0%	10 106	100.0%	8.1%
Gaz ziemny (toe)	223	-	186	-	20%
Ropa naftowa (upstream)	82	-	67	-	23%

Źródło : opracowanie własne; *ciężki olej opałowy + asfalty

⁸ Tons of oil equivalent – ekwiwalent ropy naftowej

Największy wzrost sprzedaży odnotowano w przypadku benzyny surowej (+77,8%) oraz paliwa bunkrowego (+ 69,7%) jednak produkty te nie są kluczowymi ze względu na stosunkowo niewielki wolumen produkcji i sprzedaży ogółem w skali roku. Największy spadek sprzedaży odnotowano w sprzedaży paliwa lotniczego (-19,6%) – co wynika ze zmiany kierunku rozwoju - odejściu od rynku hurtowego i skupieniu się na bardziej rentownych kanałach detalicznych.

Ponadto w 2015 roku Grupa LOTOS S.A. sprzedała ropę naftową (243 tys. ton) w ramach wygranego przetargu do Agencji Rezerw Materiałowych.

Największy udział w sprzedaży, podobnie jak w ubiegłych latach, miał olej napędowy. **Wolumen sprzedaży oleju napędowego wyniósł w 2015 roku 4 853 tys. ton**, osiągając tym samym 44,1% udział w sprzedaży ogółem. Drugą, co do wielkości pozycją w ilościowej strukturze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS były benzyny, z udziałem na poziomie 14,1%. Wielkość **wolumenu sprzedaży benzyny w roku 2015 wyniosła 1 547 tys. ton**, co oznacza wzrost sprzedaży w stosunku do poprzedniego roku o 1,6%. Ostatnią pozycją, której udział w ogólnej masie sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS ukształtował się na poziomie powyżej 10% jest ciężki olej opałowy, z udziałem w sprzedaży na poziomie 13,4%. Wielkość sprzedaży tej grupy produktów w 2015 roku wyniosła 1 477 tys. ton i wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 4,1%

Tab 14. Struktura asortymentowa przychodów ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS (w tys. PLN)

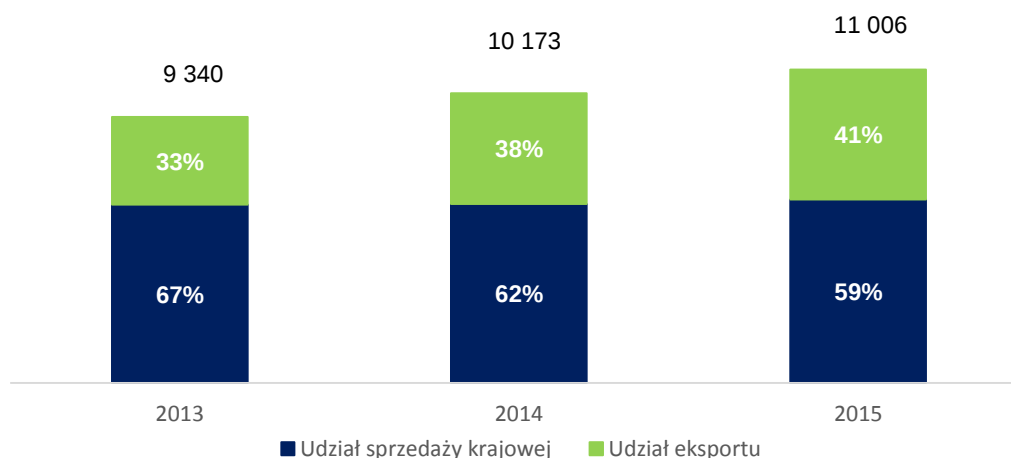
	za okres		za okres	
	01.01.2015 -	31.12.2015	01.01.2014 -	31.12.2014
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Benzyny	3.649.735	16,1%	4.660.642	16,4%
Benzyna surowa	880.530	3,9%	750.974	2,6%
Reformat	25.163	0,1%	28.689	0,1%
Oleje napędowe	11.163.813	49,2%	13.608.087	47,7%
Paliwo bunkrowe	129.511	0,6%	108.467	0,4%
Lekki olej opałowy	565.411	2,5%	757.506	2,7%
Produkty ciężkie*	2.143.640	9,4%	3.405.523	11,9%
Paliwo lotnicze	1.170.250	5,1%	2.044.246	7,2%
Oleje smarowe	286.666	1,3%	345.702	1,2%
Oleje bazowe	519.654	2,3%	580.307	2,0%
Gazy płynne	444.376	2,0%	629.750	2,2%
Ropa naftowa towar	254.234	1,1%	-	0,0%
Ropa naftowa produkt	133.781	0,6%	156.103	0,5%
Gaz ziemny	230.560	1,0%	218.843	0,8%
Pozostałe produkty, towary i materiały rafineryjne	456.983	2,0%	553.505	1,9%
Pozostałe produkty, towary i materiały	358.480	1,6%	330.286	1,2%
Usługi	379.103	1,6%	331.249	1,2%
Efekt rozliczenia rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(82.448)	-0,4%	(7.992)	0,0%
Razem	22.709.442	100,0%	28.501.887	100,0%

Źródło : opracowanie własne; *ciężki olej opałowy + asfalt

3.4.3. SPRZEDAŻ KRAJOWA I EKSPORTOWA ORAZ TRADING I OPTIMALIZACJA

W 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS zrealizowała w segmencie produkcji i handlu sprzedaż na rynku krajowym na poziomie 6 446 tys. ton (vs 6 282 tys. ton w analogicznym okresie roku 2014 oraz 6 257 tys. ton w roku 2013), na rynek eksportowy wprowadziła natomiast 4 560 tys. ton produktów (vs 3 891 tys. ton w 2014 roku oraz 3 082 tys. ton w roku 2013).

Rys 35. Struktura sprzedaży w segmencie produkcji i handlu w podziale na kraj i eksport w latach 2013-2015 (w tys ton)

Źródło : opracowanie własne

Szczegółowy podział wszystkich kategorii produktów w podziale na kraj i eksport zawarty został w tabeli 15. Sprzedaż gazu ziemnego oraz ropy naftowej została ujęta osobno (jako część produkcji należącej do segmentu poszukiwań i wydobywania).

Tab 15. Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w podziale na kraj i eksport

		za okres 01.01.2015-31.12.2015		za okres 01.01.2014-31.12.2014		zmiana 2014/2013
		tys. ton	% udział	tys. ton	% udział	%
Sprzedaż krajowa	Benzyny	1 004	9.2%	1 098	10.9%	-9%
	Oleje napędowe	3 951	36.2%	3 846	38.1%	3%
	Paliwo bunkrowe	66	0.6%	39	0.4%	70%
	Lekki olej opałowy	251	2.3%	256	2.5%	-2%
	Ciężki olej opałowy	385	3.6%	462	4.5%	-58%
	Paliwo JET A-1	94	0.9%	160	1.6%	-42%
	Oleje smarowe	43	0.4%	50	0.5%	-15%
	Oleje bazowe	5	0.0%	6	0.1%	-13%
	Gazy płynne	219	2.0%	200	2.0%	9%
	Ropa naftowa	243	2.2%	-	0.0%	0%
	Pozostałe	185.69	1.7%	164	1.6%	13%
Razem sprzedaż krajowa		6 446	59.0%	6 282	62.2%	3%
Sprzedaż zagraniczna	Benzyny	542	5.0%	424	4.2%	28%
	Benzyna surowa	508	4.6%	286	2.8%	78%
	Reformat	13	0.1%	13	0.1%	3%
	Oleje napędowe	902	8.3%	726	7.2%	24%
	Ciężki olej opałowy	1 714	15.7%	1 496	14.8%	6%
	Paliwo JET A-1	462	4.2%	532	5.3%	-13%

	Oleje smarowe	18	0.2%	18	0.2%	0%
	Oleje bazowe	196	1.8%	175	1.7%	12%
	Gazy płynne	19	0.2%	39	0.4%	-51%
	Pozostałe	105	1.0%	116	1.1%	-10%
Razem sprzedaż zagraniczna		4 478	41.0%	3 824	37.8%	17%
Razem		10 924	100.0%	10 106	100.0%	8%
Sprzedaż zagraniczna (toe)	Gaz ziemny (toe)	223	-	186	-	20%
Sprzedaż zagraniczna (tony)	Ropa naftowa upstream	82	-	67	-	23%

Źródło : opracowanie własne

W 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS zrealizowała sprzedaż na rynku krajowym na poziomie 6 446 tys. ton (vs 6 282 tys. ton w analogicznym okresie roku 2014), na rynek eksportowy wprowadziła natomiast 4 478 tys. ton produktów (vs 3 824 tys. ton w 2014 roku).

Wpływ na wzrost sprzedaży krajowej miała głównie intensyfikacja sprzedaży oleju napędowego zarówno w kanale detalicznym jak i hurtowym (wzrost o 105 tys. ton) oraz większa sprzedaż paliwa bunkrowego (+ 27 tys. ton), związana ze zmianą norm zasilania w obszarze „SECA” (tzn. ang Sulphur Emmission Control Area) oraz intensyfikacja sprzedaży LPG (+ 19 tys. ton).

Spadek wolumenu odnotowano głównie na sprzedaży benzyn (-94 tys. ton) – co było efektem zmiany struktury kontraktacji, oraz mniejszej sprzedaży paliwa lotniczego (-67 tys. ton) co wynikało ze zmiany kierunku rozwoju - odejściu od rynku hurtowego i skupieniu się na bardziej rentownych kanałach detalicznych.

17% wzrost sprzedaży eksportowej rok do roku był pochodną bardzo korzystnych marż rafineryjnych utrzymujących się w 2015 roku w efekcie opłacalne było maksymalizowanie produkcji również przy założeniu sprzedaży części wolumenu w eksporcie po niższych cenach niż w kraju.

Tab 16. Przychody netto ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w podziale na rynki zbytu

	za okres		za okres	
	01.01.2015 - 31.12.2015		01.01.2014 - 31.12.2014	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Sprzedaż krajowa:	17.177.340	75,6%	19.031.740	66,8%
- produkty i usługi	15.923.398	70,1%	18.327.441	64,3%
- towary i materiały	1.253.942	5,5%	704.299	2,5%
Sprzedaż zagraniczna:	5.532.102	24,4%	9.470.147	33,2%
- produkty i usługi	5.325.296	23,4%	9.052.344	31,8%
- towary i materiały	206.806	0,9%	417.803	1,5%
Razem	22.709.442	100,0%	28.501.887	100,0%

Najwięksi odbiorcy Grupy Kapitałowej LOTOS

W roku 2015 głównymi odbiorcami, których udział w przychodach ze sprzedaży ogółem Grupy Kapitałowej LOTOS przekroczył 10% były spółki należące do grupy kapitałowej Statoil, których łączny udział w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 10,04%.

W roku 2014 głównymi odbiorcami, których udział w przychodach ze sprzedaży ogółem Grupy Kapitałowej LOTOS przekroczył 10% były spółki należące do grupy kapitałowej Statoil, a także spółki należące do grupy kapitałowej

Shell. Łączny udział tych podmiotów w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł odpowiednio 12,96% oraz 12,52 %.

Zgodnie z wiedzą Spółki, do dnia publikacji Sprawozdania Zarządu z Działalności Grupy Kapitałowej LOTOS pomiędzy Grupą LOTOS S.A. i spółkami należącymi do grup kapitałowych Statoil i Shell nie występowały powiązania formalne, za wyjątkiem umów handlowych.

Trading i optymalizacja

Optymalizacja działalności operacyjnej i handlowej

Decyzje odnośnie zakupów ropy naftowej oraz sprzedaży produktów w kraju i na eksport stanowią element procesu optymalizacji marży zintegrowanej. Ilości i struktura gatunków przerabianych rop i w konsekwencji wolumen oraz struktura eksportowanych produktów są uzależnione od bieżących decyzji optymalizacyjnych w odniesieniu do najbardziej aktualnej sytuacji rynkowej.

Wykorzystując dogodną sytuację na terminowym rynku ropy naftowej (tzw. efekt Contango, czyli wyższą cenę terminową od ceny spotowej) w 1kw 2015 roku Grupa LOTOS S.A. zwiększyła zapasy ropy naftowej i jednocześnie zawarła stosowne transakcje zabezpieczające cenę zakupu oraz cenę sprzedaży ropy naftowej w celu zabezpieczenia zysku wynikającego ze struktury rynku terminowego.

Zaopatrzenie w ropę naftową

W roku 2015 Grupa LOTOS S.A. zakupiła 10,81 mln ton ropy naftowej. Ropa rosyjska stanowiła 77% całości zakupów. Pozostałą część zakupów stanowiły inne gatunki ropy naftowej, w tym ropa naftowa wydobywana na terenie Polski przez LOTOS Petrobaltic S.A. oraz ropa naftowa wydobywana na terenie Litwy przez AB LOTOS Geonafta.

Eksport produktów naftowych

Kluczowymi odbiorcami eksportowanych produktów naftowych były przede wszystkim zintegrowane koncerny paliwowe, takie jak BP Oil, TOTAL, Statoil czy Shell, międzynarodowe firmy tradingowe, takie jak Vitol, Mercuria, czy Glencore oraz niezależni operatorzy hurtowi i detaliczni tacy jak Argos (Holandia), NEOT (Finlandia, Szwecja) oraz Greenenergy (Wielka Brytania).

W 2015 roku rynki zbytu dla sprzedaży eksportowej stanowiły, dla:

- benzyny surowej - zintegrowane koncerny paliwowe i koncerny petrochemiczne w Niemczech i Skandynawii oraz hub naftowy Amsterdam-Rotterdam-Antwerpia (ARA),
- benzyny motorowej - hub naftowy Amsterdam-Rotterdam-Antwerpia (ARA) oraz Szwecja i Wielka Brytania,
- paliwa lotniczego – kraje skandynawskie i państwa bałtyckie oraz drogą lądową - Republika Czeska,
- oleju napędowego - rynek niemiecki, Wielka Brytania i Republika Czeska,
- ciężkiego oleju opałowego - bazy magazynowe globalnych firm tradingowych w Estonii, Danii, Holandii i Szwecji, z przeznaczeniem na reeksport poza kontynent europejski.

Zdecydowana większość sprzedaży zagranicznej realizowana była transportem morskim, z czego główna część na warunkach CIF (ang. Cost, Insurance and Freight (named port of destination) (Koszt, Ubezpieczenie i Fracht

(oznaczony port przeznaczenia) według INCOTERMS 2000, przy wykorzystaniu infrastruktury Bazy Przeładunkowej Paliw Płynnych PPPP Naftoport.

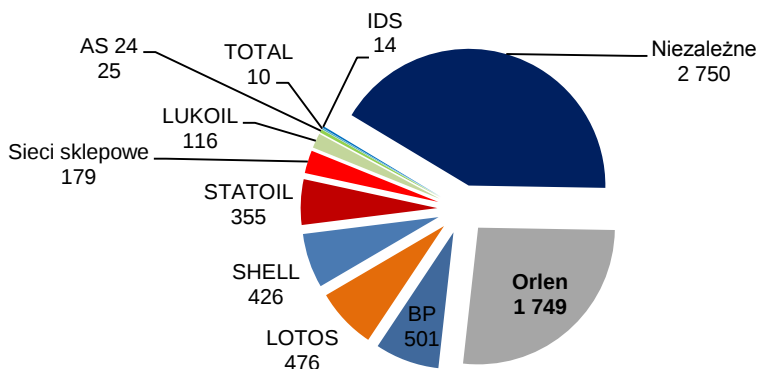
3.4.4. CHARAKTERYSTYKA BRANŻY DETALICZNEJ

Wg danych Polskiej Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego (POPiHN) w 2015 roku na krajowym rynku paliw funkcjonowało ponad 6,6 tys. stacji paliw. Podobnie jak w latach poprzednich, ponad jedną trzecią stacji paliw stanowiły obiekty krajowych koncernów, 22% stacji paliw funkcjonowało w sieci koncernów zagranicznych, a 42% stacji należało do operatorów niezależnych. Rozwój sieci stacji koncernów odbywał się poprzez rozbudowę w oparciu zarówno o stacje własne (CODO) i franczyzowe (DOFO). W 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS powiększyła sieć stacji o 35 obiektów pozostając najszybciej rozwijającą się siecią stacji paliw w kraju oraz trzecią największą siecią w Polsce.

W 2015 roku znaczącemu zmniejszeniu uległa liczba stacji Orlen pod logo Bliska. Sieć skurczyła się o 66 obiektów z czego pewna część została przebrandowana i opatrzona logo Orlen. Równocześnie o około 50 obiektów powiększyła się sieć stacji niezależnych, co wynikało głównie ze wzrostu liczby stacji zrzeszonych pod logo jednego operatora. Wzrost liczby stacji odnotowała również większość koncernów zagranicznych oraz sieci sklepowe.

Wraz z rozwojem sieci autostrad w Polsce w dalszym ciągu postępował wzrost liczby stacji autostradowych. Na koniec roku liczba Miejsc Obsługi Podróżnych (tzw. MOP) w kraju wynosiła 78, a 18 spośród tych stacji funkcjonowało w barwach LOTOS

Rysunek 36. Stacje paliw w Polsce na koniec 2015 roku

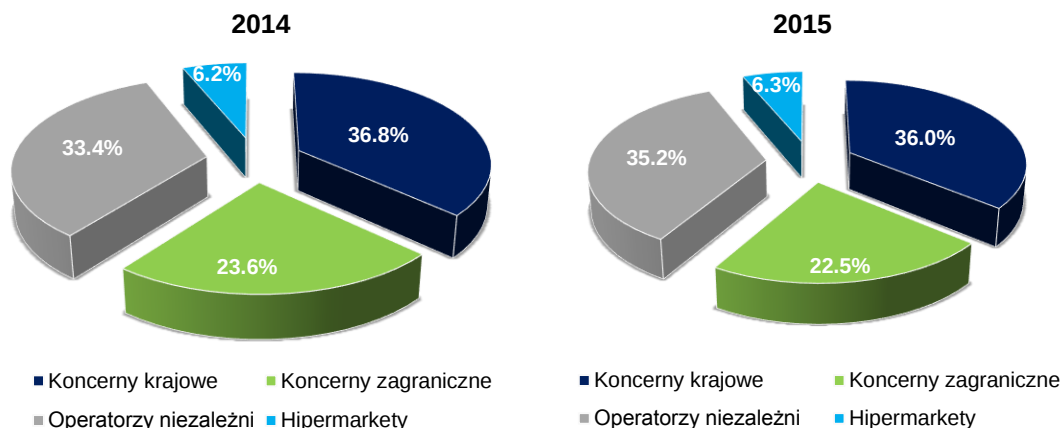

Źródło: POPiHN.

Charakterystyka konkurencji

W 2015 roku z uwagi na optymalizację sieci stacji paliw należących do PKN Orlen spadł udział koncernów krajowych w zaopatrzeniu rynku detalicznego (spadek z 36,8% w 2014 roku do 36% w 2015 roku). Równocześnie, pomimo wejścia na rynek nowego gracza jakim jest Total, który w 2015 roku dysponował 10 obiektami, oraz rozwojowi sieci stacji koncernów zagranicznych, ich udział w rynku detalicznym również spadł z 23,6% w 2014 roku do 22,5% w 2015. Udział w rynku zwiększyli natomiast niezależni operatorzy. Wzrost w ich przypadku wyniósł blisko 2 punkty procentowe.

Rys 37. Struktura sprzedaży detalicznej paliw ciekłych w 2015 i 2014 roku

Źródło: POPiHN

3.4.5. POZYCJA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS NA KRAJOWYM RYNKU DETALICZNYM ORAZ CHARAKTERYSTYKA SIECI STACJI PALIW LOTOS

Grupa LOTOS realizuje sprzedaż detaliczną poprzez sieć stacji w dwóch segmentach – **Premium (LOTOS)** i **Ekonomicznym (LOTOS Optima)**.

Dynamiczny rozwój sieci stacji paliw LOTOS oraz wzrost efektywności sprzedaży przyczynił się do wzrostu udziału w rynku w 2015 roku do 9,4% w ujęciu średniorocznym (w stosunku do 8,9% w roku poprzednim). Grupa Kapitałowa LOTOS w grudniu 2015 roku **osiągnęła udział w rynku na poziomie 10,5% realizując tym same zapisy Strategii na rok 2015.**

W 2015 roku w dalszym ciągu kontynuowano standaryzację sieci stacji paliw Premium i Optima, konsekwentnie wzmacniano sieć stacji włączając nowe obiekty zarówno w konwencji CODO jak i podpisując nowe umowy z franczyzobiorcami (DOFO).

W roku 2015 uruchomione zostały kolejne stacje LOTOS. Sieć stacji powiększyła się o 21 stacji własnych CODO (w tym 1 MOP⁹ w miejscowości Komorów) równocześnie o 14 zwiększyła się liczba obiektów w formule franczyzowej DOFO.

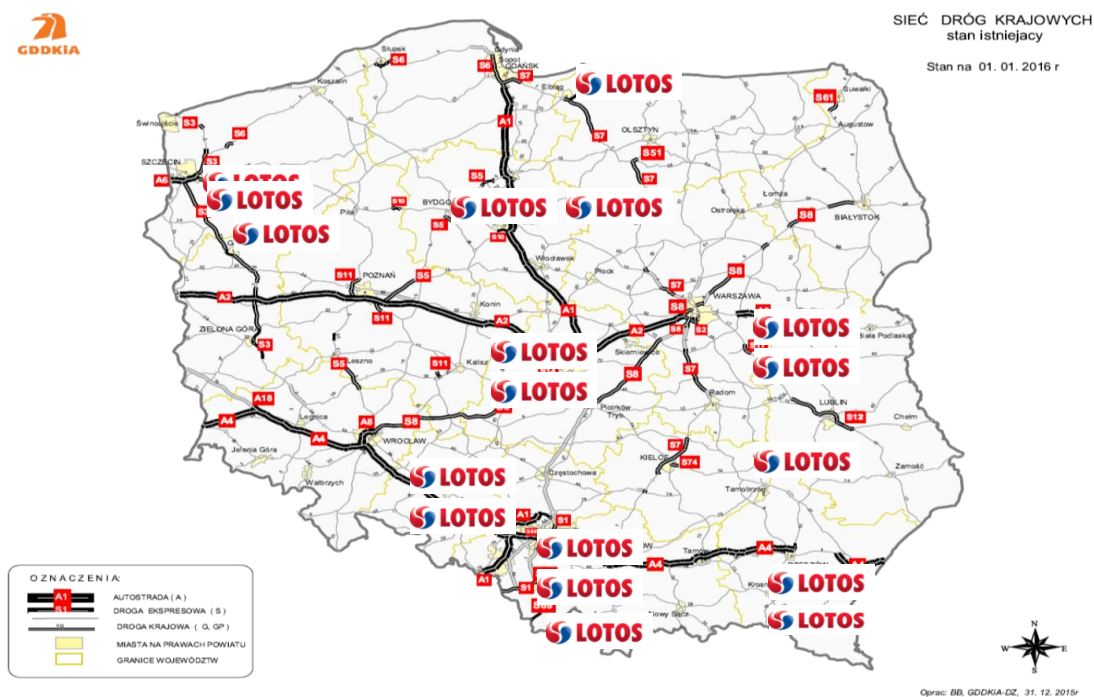
W budowie są dwie kolejne stacje: przy autostradzie A1 – MOP Krzyżanów Wschód i które zostaną uruchomione w roku 2016. Realizując strategiczne założenia dotyczące rozwoju sieci stacji własnych w segmencie autostradowym, Spółka uczestniczy w prowadzonych przez GDDKiA i/lub koncesjonariuszy postępowaniach przetargowych, mających na celu wyłonienie dzierżawców poszczególnych MOP wzdłuż budowanych kolejnych odcinków zarówno autostrad, jak i dróg szybkiego ruchu (tzn. dróg ekspresowych).

W wyniku trwającej od kilku lat optymalizacji zamknięto szereg nieatrakcyjnych obiektów, jak również zlikwidowano sieć tzw. stacji patronackich (DODO – dealer owned dealer operated), co poprawiło efektywność biznesową funkcjonowania całej sieci LOTOSu.

⁹ MOP – Miejsce Obsługi Podróżnych; stacja zlokalizowana przy autostradzie lub drodze ekspresowej

Na dzień 31 grudnia 2015 roku pod marką LOTOS i LOTOS Optima znajdowało się w sumie **476 stacji**.

Rys 38. Sieci stacji autostradowych MOP (stan na 31.12.2015)

Rys 39. Rozwój segmentów stacji LOTOS w latach 2010 – 2015 (liczba stacji na dzień 31 grudnia)

LOTOS PREMIUM

282 stacje

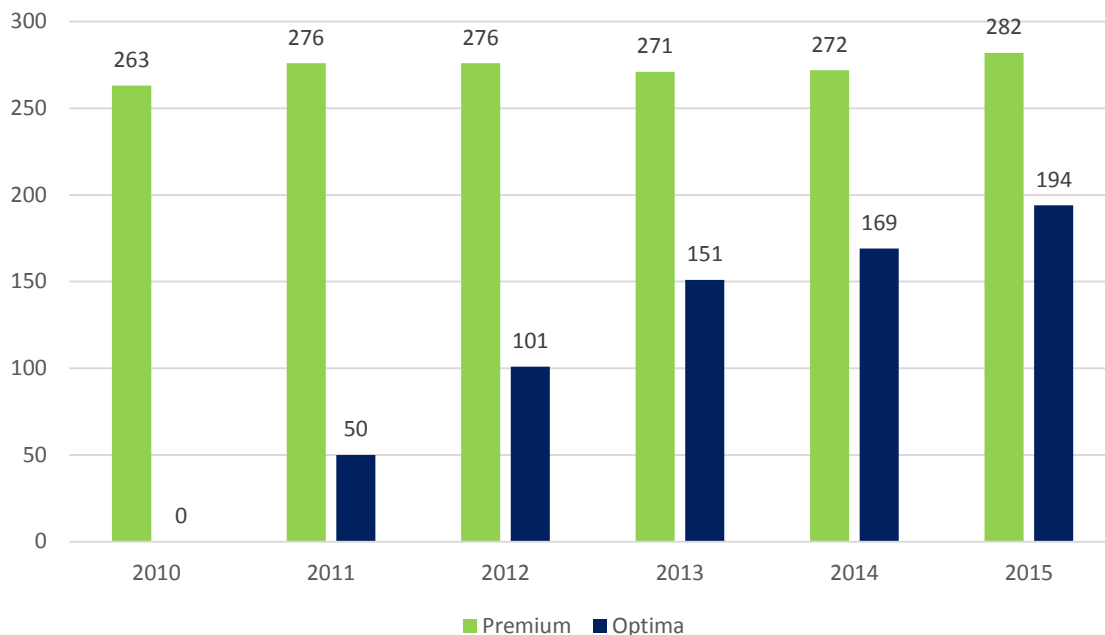
- **151** stacji **CODO**
- **18** stacji **MOP**
- **113** stacji **DOFO**

LOTOS Optima

194 stacje

- **121** stacji **CODO**
- **73** stacji **DOFO**

Źródło: opracowanie własne

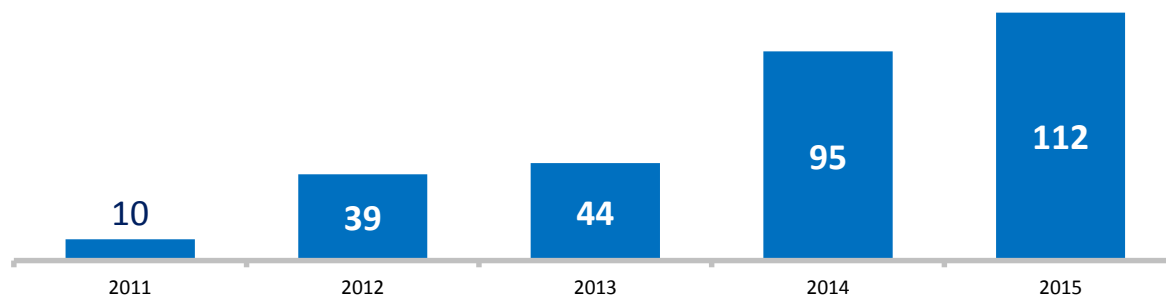
Opisanej powyżej optymalizacji struktury sieci, towarzyszyły kroki w zakresie udoskonalenia usług oferowanych na stacjach, z których najważniejsze w ostatnim okresie to :

- Kontynuacja standaryzacji sieci stacji Premium oraz Optima,
- Rozpoczęcie współpracy z partnerem zewnętrznym – franczyza korporacyjna SUBWAY - rozszerzenie oferty gastronomicznej,
- Test rozszerzenia oferty kawowej z renomowaną siecią specjalizującą się w tym segmencie – COSTA,
- Zakończenie procesu wprowadzania paliw DYNAMIC na funkcjonujące stacje segmentu OPTIMA,
- Opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju i zarządzania myjniemi na stacjach paliw LOTOS,
- Przygotowanie i wdrożenie systemu gospodarki magazynowej dla produktów gastronomicznych z oferty CAFE PUNKT,
- Rozwój oferty LOTOS Biznes poprzez m.in. pozyskanie kluczowego kontrahenta RABEN oraz intensyfikacja kanału MSP (LOTOS Biznes Gotówka),
- Rozwój oferty gastronomicznej poprzez wprowadzenie oferty obiadowej na stacjach MOP oraz rozszerzenie asortymentu,
- Poprawa jakości obsługi klientów, weryfikowana audytami Tajemniczego Klienta – wzrost wyniku oceny L4L o 2% (90%-92%).

Skutecznie prowadzone działania optymalizacyjne wpłynęły na poprawę wyników osiągniętych przez sieć detaliczną LOTOSu. **Wynik operacyjny powiększony o amortyzację z wyłączeniem odpisów o charakterze niegotówkowym** (oczyszczona EBITDA) **wyniósł w 2015 roku 112 mln zł**, co stanowi przyrost o 18% rok do roku, i 1079% w stosunku do roku 2010.

Sieć detaliczna LOTOSu budowana organicznie i według precyzyjnie przemyślanej koncepcji, udowadnia przełożenie sukcesu rynkowego na wymierne korzyści dla akcjonariuszy.

Rys 40. Oczyszczona EBITDA obszaru detalicznego w latach 2011 – 2015 (w mln PLN)

Źródło: opracowanie własne

3.5. LOGISTYKA

3.5.1 LOGISTYKA SEGMENTU WYDOBYWCZEGO

Morze Bałtyckie

Wydobycie ropy naftowej oraz gazu towarzyszącego ze złoża B3 odbywa się przy pomocy platformy produkcyjnej „Baltic Beta” i platformy bezzałogowej „PG-1”. Wydobyta ropa naftowa transportowana jest tankowcem lub zbiornikowcem i w całości sprzedawana do Grupy LOTOS. Wydobyty gaz ziemny przesyłany jest rurociągiem podwodnym o długości ponad 80 km do Elektrociepłowni Energobaltic we Władysławowie, stanowiący własność Energobaltic Sp. z o.o. (spółka w 100% zależna od LOTOS Petrobaltic).

Wstępna produkcja ropy naftowej ze złoża B8 odbywa się przy pomocy platformy wiertniczej „LOTOS Petrobaltic”. Wydobyta ropa naftowa transportowana jest tankowcem lub zbiornikowcem i w całości sprzedawana do Grupy LOTOS. Docelowa produkcja prowadzona będzie przy wykorzystaniu platformy wiertniczej „Petrobaltic”, po jej planowanej przebudowie na centrum produkcyjne. Gaz ziemny będzie przesyłany do Elektrociepłowni Energobaltic we Władysławowie.

Usługi logistyki morskiej w obszarze Morza Bałtyckiego pełnią spółki z grupy kapitałowej Miliana Shipholding Company Ltd. Usługi te polegają na: odbiorze i magazynowaniu ropy naftowej w rejonie wydobywania, transporcie ropy naftowej ze złoża do portu oraz asyście ratowniczej dla platform.

Litwa

Wydobycie ropy naftowej ze złóż litewskich odbywa się przy pomocy lądowej infrastruktury wydobywczej. Wydobyta ropa naftowa transportowana jest drogą lądową do terminalu morskiego w Lipawie na Łotwie, a następnie tankowcem do Gdańska, skąd sprzedawana jest do Grupy LOTOS. Wyjątkiem jest ropa wydobywana przez spółkę zależną UAB Minijos Nafta (w której udział LOTOS Geonafta wynosi 50%), której sprzedaż odbywa się do rafinerii Orlen Lietuva. Towarzyszący wydobywaniu ropy gaz ziemny jest w całości spalany.

Norwegia

Grupa Kapitałowa LOTOS Petrobaltic, poprzez spółkę zależną LOTOS E&P NORGE AS jest udziałowcem w koncesjach obejmujących infrastrukturę wydobywczą w obszarach Heimdal oraz Sleipner w tym: centrum

przetwarzania oraz transportu gazu i kondensatu Heimdal (udział 5%, operatorem Statoil Petroleum AS) oraz centrum przetwarzania oraz transportu gazu i kondensatu Sleipner (udział 15%, operatorem Statoil Petroleum AS).

Wydobywany gaz ze złóż Heimdal i Sleipner wtłaczany jest do systemu rurociągów Gassled, a następnie dostarczany do różnych punktów odbioru w Wielkiej Brytanii i Europie kontynentalnej (Holandia, Niemcy).

Kondensat ze złóż Heimdal wtłaczany jest dostarczany jest do systemu rurociągów Forties Pipeline System (FPS), a następnie dostarczany do punktu odbioru w Kinneil Terminal / Hound Point w Szkocji (Wielka Brytania), gdzie jest przetwarzany na produkty końcowe tj. ropę naftową tzw. Forties Blend oraz frakcje gazowe.

Kondensat ze złóż Sleipner transportowany jest rurociągiem do punktu odbioru w Karsto (Norwegia), gdzie jest przetwarzany na produkty końcowe tj. lekką ropę naftową tzw. Gudrun Blend oraz frakcje ciekłe (NGL).

3.5.2 LOGISTYKA SEGMENTU PRODUKCJI I HANDLU

Grupa Kapitałowa LOTOS systematycznie dostosowuje działania logistyczne do wymogów handlowych oraz tworzy efektywny, satysfakcjonujący klientów system dystrybucji, przy jednoczesnym ograniczaniu kosztów. Celem tych działań jest tworzenie optymalnego łańcucha logistycznego sprawnie funkcjonującego w zmieniającym się środowisku wewnętrznym i zewnętrznym.

W roku 2015 rozpoczęto współpracę z nowym operatorem bazy paliw w Łętowni, firmą TRIOS Sp. z o.o., uruchomiono dystrybucję paliwa arktycznego IZ-40 z baz paliw LOTOS Terminale w Jaśle i w Czechowicach oraz przeniesiono obsługę logistyczną sprzedaży detalicznej i półhurtowej LPG ze spółki LOTOS Paliwa do Grupy LOTOS S.A. W pozostałym obszarze logistyki wtórnej kontynuowano przyjęty model współpracy z LOTOS Paliwa Sp. z o.o. oraz z firmami przewozowymi, zapewniający Grupie LOTOS S.A. odpowiednią elastyczność w obsłudze swoich klientów m.in. w zakresie zaopatrzenia stacji hipermarketowych przy jednoczesnej minimalizacji kosztów stałych.

W celu istotnego zwiększenia efektywności funkcjonowania logistyki w 2015 roku kontynuowana była konsolidacja własnych aktywów (baz paliw) w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS. Z dniem 1 kwietnia 2015 r. przekazano (sprzedano) bazę paliw w Poznaniu do spółki LOTOS Terminale S.A..

W 2015 roku Grupa Kapitałowa Grupy LOTOS S.A. wdrożyła program analityczny (business intelligence) do kompleksowej analizy różnic materiałowych w procesie dostaw na stacje paliw. Wdrożone rozwiązanie w znacznym stopniu przyczyniło się do uszczelnienia systemu kontroli ubytków w łańcuchu logistycznym Grupy Kapitałowej LOTOS S.A.

Struktura zapasów obowiązkowych została zoptymalizowana w celu osiągnięcia minimalnego poziomu kosztów ich utrzymywania. Jednocześnie Grupa LOTOS S.A. osiągała dodatkowe przychody z tytułu świadczenia usług logistycznych również dla firm spoza Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A, w tym usługi rotacji paliw oraz sprzedaży na rynku tzw. „usługi biletowej” polegającej na utrzymywaniu w imieniu klientów zapasów obowiązkowych paliw w istniejącym potencjale przetwórczym ropy naftowej, która jest składowana jako zapas obowiązkowy Grupy LOTOS S.A

Systematycznie weryfikowano zakres projektu budowy morskiego terminala przeładunkowego na Martwej Wiśle w bezpośrednim sąsiedztwie rafinerii w Gdańsku, przy uwzględnieniu planów dotyczących wolumenów i struktury produktów Grupy LOTOS po zakończeniu projektu EFRA. Równolegle prowadzono monitoring rynku usług logistycznych w celu sprawdzenia możliwych alternatywnych rozwiązań w zakresie morskich przeładunków małotonażowych.

Logistyka morska

Logistyka morska jest ważnym elementem w łańcuchu logistycznym Grupy Kapitałowej LOTOS. Połączenie rurociągami produktowymi rafinerii w Gdańsku z bazą przeładunkową paliw płynnych w Porcie Północnym pozwala Spółce osiągać znaczące korzyści dzięki obniżeniu kosztów transportu. Transport morski stanowi główną drogę wysyłek eksportowanych przez Grupę LOTOS produktów naftowych oraz istotną część dostaw surowców i komponentów do produkcji. Rok 2015 był dla Grupy LOTOS kolejnym z rzędu rekordowym zarówno pod względem wolumenu przeładowanego w portach morskich (ponad 8,5 mln ton ropy, produktów naftowych i komponentów paliwowych), jak też liczby obsługiwanych zbiornikowców, która po raz pierwszy w historii Spółki przekroczyła liczbę 400 jednostek.

Baza Przeładunkowa Paliw Płynnych, należąca do Naftoportu, stwarza możliwości przeładunku zbiornikowców o zanurzeniu do 15 m i możliwość załadunku do 150 tys. ton ropy lub produktów naftowych. Dzięki temu Grupa LOTOS efektywnie eksportuje nadwyżki produkcyjne, lokując je głównie na rynkach krajów skandynawskich, północno-zachodniej Europy oraz krajów nadbałtyckich. Bezpośrednie połączenie z portem ułatwia także organizację i prowadzenie uzupełniającego importu dodatkowego wsadu w postaci półproduktów do dalszego pogłębionego przerobu w gdańskiej rafinerii, a także komponentów paliwowych. Nadmorska lokalizacja pozwala Grupie LOTOS na szybkie i elastyczne reagowanie na zmieniającą się sytuację rynkową. Poza Bazą Paliw Naftoportu Grupa LOTOS korzysta także z usług Morskiego Terminalu Masowego w Gdyni oraz Siarkopolu w Gdańsku, gdzie obsługiwane są ładunki o mniejszym tonażu.

Położenie rafinerii Grupy LOTOS w pobliżu morskiego terminala przeładunkowego ropy naftowej pozwala na dywersyfikację dostaw surowca, umożliwia dostawy ropy naftowej pochodzącej z własnych złóż na Bałtyku i na Litwie, a w przyszłości również z Morza Północnego.

Grupa LOTOS dąży do przejmowania w dostawach morskich gestii transportowej, czyli kontrolowania transportu na jak najdłuższym odcinku łańcucha dostaw, od frachtowania statków po formalną obsługę transportu morskiego. Zapewnia to większą kontrolę i usprawnia proces planowania przeładunków w portach morskich, pozwalając minimalizować przypadki przestoju statków i optymalizować związane z tym koszty.

W 2015 roku Grupa LOTOS rozwijała działalność w zakresie usług związanych z organizacją transportu morskiego dla Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic. Przedmiotem współpracy na tym polu było czarterowanie zbiornikowców do odbioru ropy naftowej z jednostek stacjonujących na złożach B-3 i B-8. W 2015 roku zrealizowano 6 operacji przeładunku ropy na złożu na tankowce wyczarterowane przez Grupę LOTOS i dostarczenia ropy do Naftoportu. Grupa LOTOS pośredniczyła także w zawarciu umowy czarteru na czas zbiornikowca „Apatyth” służącego jako jednostka magazynowa na złożu B-8.

Logistyka kolejowa

Istotnym elementem bezpieczeństwa produkcyjnego Grupy Kapitałowej LOTOS jest ekspedycja produktów transportem kolejowym z rafinerii w Gdańsku. O kompleksową realizację logistyki kolejowej dla całej Grupy Kapitałowej dba wyspecjalizowana w tym obszarze spółka LOTOS Kolej.

W 2015 roku LOTOS Kolej realizowała następujące usługi kolejowe:

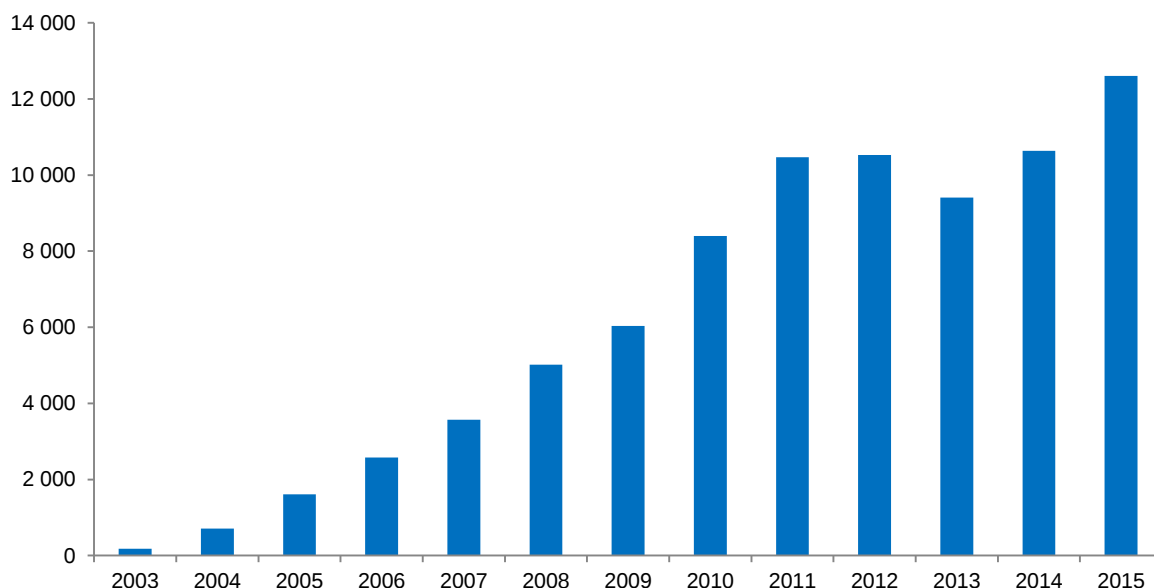
- przewóz kolejowy rzeczy na terenie całego kraju
- przewozy towarowe na terenie Niemiec (od listopada)
- przewozy całopociągowe, jak również przewozy pojedynczych wagonów

- utrzymanie taboru kolejowego
- ekologiczne czyszczenie cystern kolejowych
- ekspedycja towarów transportem kolejowym poza granicami kraju – usługi spedycyjne
- zarządzanie bocznkami kolejowymi Grupy Kapitałowej LOTOS wraz z utrzymaniem infrastruktury kolejowej – w grudniu 2014 roku zapoczątkowano zmianę modelu biznesowego współpracy pomiędzy Grupą LOTOS i LOTOS Kolej w zakresie zarządzania bocznkami kolejowymi. Proces zakończony został w pierwszym półroczu 2015 roku. W jego wyniku obowiązek świadczenia wymienionych usług zgodnie z wymogami dla użytkownika bocznic kolejowej określonych w Ustawie o transporcie kolejowym z 28 marca 2003 roku objęła Grupa LOTOS.

W 2015 roku LOTOS Kolej przewiozła ponad 12,6 mln ton. Spółka stale rozwija współpracę z klientami spoza Grupy Kapitałowej LOTOS zarówno w zakresie przewozów krajowych jak i zagranicznych. W 3 kwartale 2015 roku znaczącym wydarzeniem było podpisanie z Rentrans International Spedition (spółką zależną OT Logistics) umowy, zgodnie, z którą LOTOS Kolej będzie świadczyła usługi przewozowe w transporcie kolejowym. Umowa została zawarta do 30 czerwca 2020 roku, a jej szacunkowa wartość wynosi ok. 250 mln zł.

Na mocy 5-letniej umowy podpisanej przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. i Grupę LOTOS S.A. od stycznia 2015 r. LOTOS Kolej realizuje dostawy ropy naftowej z terminali kolejowych PGNiG zlokalizowanych na terenie Oddziału PGNiG w Zielonej Górze do rafinerii Grupy LOTOS S.A. Zgodnie z umową rocznie do Grupy LOTOS ma trafiać ok. 275 tys. ton ropy naftowej. Dodatkowo Spółka LOTOS Kolej przejęła kompleksową obsługę manewrową bocznic PGNiG w Barnówku (woj. zachodniopomorskie) i Wierzbnie (woj. lubuskie). Przewozi też siarkę wydobywaną w kopalni Lubiatów do zakładu Grupy Azoty w Policach.

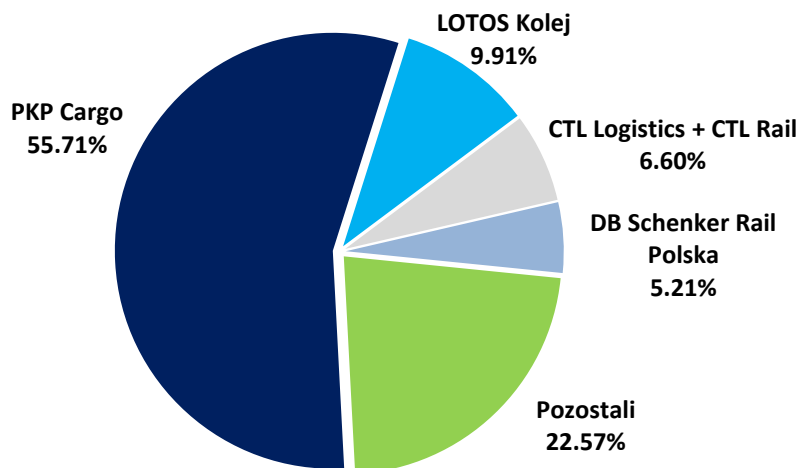
Rys 41. Przewozy LOTOS Kolej (w tys. ton) realizowane w latach 2003 - 2015

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

W 2015 roku LOTOS Kolej zwiększyła udział w polskim rynku towarowych przewozów kolejowych z 8,87% do 9,91% (dane UTK wg pracy przewozowej za 11 miesięcy 2015r.) i tym samym utrzymała pozycję wicelidera. W segmencie przewozów intermodalnych Spółka również odnotowała wzrost udziałów (z 19,17% do 22,78% według danych UTK za 9 miesięcy 2014 roku - wg pracy przewozowej).

Rys 42. Udział LOTOS Kolej w krajowym rynku przewozów towarowych w 2015 roku wg pracy przewozowej

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS na podstawie danych Urzędu Transportu Kolejowego, styczeń 2016 r.

W 2015 roku LOTOS Kolej uzyskała certyfikat bezpieczeństwa część B na Niemcy oraz rozpoczęła działalność przewozową w tym państwie. Rynek niemiecki jest największym rynkiem transportowym w całej Unii Europejskiej z wysokim udziałem transportu kolejowego (powyżej 20%). Jest to również rynek o największym potencjale ze względu na wielkość gospodarki oraz jej stabilność ekonomiczną. Do tej pory Spółka realizowała przewozy na terytorium RFN tylko w ruchu granicznym tj. do pierwszej stacji niemieckiej, gdzie skład był przekazywany podwykonawcy. Od 2015 roku Spółka może świadczyć samodzielne przewozy na terenie Niemiec co pozwala konkurować z innymi przewoźnikami świadczącymi międzynarodowe przewozy kolejowe oraz umacniać relacje z dotychczasowymi klientami, którzy poszukują szybkich połączeń transportowych pomiędzy Polską a Niemcami.

LOTOS Kolej realizuje przewozy towarowe głównie lokomotywami elektrycznymi. W 2015 roku Spółka podpisała umowę z NEWAG S.A. na dostawę 5 czteroosiowych lokomotyw GRIFFIN E4DCU-DP. Są to lokomotywy elektryczne o mocy 5,6 MW wyposażone dodatkowo w spalinowy moduł dojazdowy DUAL POWER o mocy 350 kW. Umowa przewiduje dzierżawę lokomotyw wraz z ich utrzymaniem na okres siedmiu lat z opcją przedłużenia. Realizacja dostaw wszystkich lokomotyw do LOTOS Kolej nastąpi w 2017 roku. Umowa zawiera również opcję pozyskania przez LOTOS Kolej kolejnych lokomotyw elektrycznych wyprodukowanych przez NEWAG S.A. w terminie późniejszym.

Dane o zaopatrzeniu i zakupach

Tab 17. Struktura terytorialna zakupów surowców oraz towarów i materiałów ropopochodnych Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres		za okres	
	01.01.2015 - 31.12.2015		01.01.2014 - 31.12.2014	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Zakupy krajowe	2.535.701	14,9%	2.373.748	10,2%
Zakupy zagraniczne	14.492.912	85,1%	20.985.220	89,8%
Razem	17.028.613	100,0%	23.358.969	100,0%

Tab 18. Struktura zaopatrzenia Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres		za okres	
	01.01.2015 - 31.12.2015		01.01.2014 - 31.12.2014	
	tys. zł	(%) udział	tys. zł	(%) udział
Surowce	16.561.018	85,1%	22.779.833	89,0%
Towary	925.258	4,8%	900.121	3,5%
Usługi	1.717.567	8,8%	1.721.156	6,7%
Materiały	258.001	1,3%	213.051	0,8%
Razem	19.461.844	100,0%	25.614.161	100,0%

* w tym: rzeczowe aktywa trwałe, rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy, zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy, aktywa niematerialne.

Tab 19. Struktura zaopatrzenia w towary ropopochodne Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres		za okres	
	01.01.2015 - 31.12.2015		01.01.2014 - 31.12.2014	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Gaz płynny	713	0,1%	134.470	19,7%
Benzyny	131.134	22,4%	272.808	40,0%
Oleje napędowe	448.154	76,7%	226.517	33,2%
Pozostałe	4.274	0,0%	47.959	7,1%
Razem	584.274	100,0%	681.754	100,0%

Tabela 20. Struktura zaopatrzenia w surowce, półprodukty, chemikalia i materiały ropopochodne Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres		za okres	
	01.01.2015 - 31.12.2015		01.01.2014 - 31.12.2014	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Ropa naftowa	14.446.921	87,9%	20.178.856	89,0%
Olej napędowy	8.025	0,0%	7.119	0,0%
Komponenty do benzyn: MTBE/ETBE	213.505	1,3%	286.581	1,3%
Estry metylowe kwasów tłuszczowych	582.474	3,5%	579.054	2,6%
Benzyny	86	0,0%	139	0,0%
Olej opałowy ciężki	0	0,0%	352	0,0%
Alkohol etylowy	109.253	0,7%	152.048	0,7%
Dodatki	98.834	0,6%	98.914	0,4%
Destylat naftowy	20.493	0,1%	150.330	0,7%
Komponent oleju napędowego	32.723	0,2%	95.367	0,4%
Gaz ziemny	573.270	3,5%	752.725	3,3%
Asfalty, komponenty i dodatki asfaltowe	31.999	0,2%	41.810	0,2%
Surowiec do produkcji FAME	319.607	1,9%	321.833	1,4%
Pozostałe	7.149	0,0%	12.087	0,0%
Razem	16.444.339	100,0%	22.677.215	100,0%

Najwięksi dostawcy Grupy Kapitałowej LOTOS

Głównymi dostawcami Grupy Kapitałowej LOTOS, których wartość zaopatrzenia stanowiła ponad 10% przychodów ze sprzedaży ogółem w roku 2015 były firmy: VITOL SA z siedzibą w Szwajcarii, Rosneft Oil Company z siedzibą w Rosji oraz Tatneft Europe AG z siedzibą w Szwajcarii. Udział powyższych dostawców w zaopatrzeniu Grupy Kapitałowej LOTOS wyniósł odpowiednio: 24,60 %, 17,34 % oraz 14,94 %.

W roku 2014 głównymi dostawcami Grupy Kapitałowej LOTOS, których wartość zaopatrzenia stanowiła ponad 10% przychodów ze sprzedaży ogółem były firmy: VITOL SA z siedzibą w Szwajcarii, Rosneft Oil Company z siedzibą w Rosji oraz Tatneft Europe AG z siedzibą w Szwajcarii. Udział powyższych dostawców w zaopatrzeniu Grupy Kapitałowej LOTOS wyniósł odpowiednio 23,02 %, 20,10 % oraz 18,96 %.

Zgodnie z wiedzą Spółki, do dnia publikacji Sprawozdania Zarządu z Działalności Grupy Kapitałowej LOTOS pomiędzy Grupą LOTOS S.A. i żadnym z wyżej wymienionych dostawców nie występowały powiązania formalne za wyjątkiem umów handlowych.

4. SYTUACJA FINANSOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

4.1. OMÓWIENIE PODSTAWOWYCH WIELKOŚCI EKONOMICZNO-FINANSOWYCH ORAZ OCENA ISTOTNYCH CZYNNIKÓW I NIETYPOWYCH ZDARZEŃ

4.1.1. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

Wynik operacyjny

W 2015 roku przychody ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosły 22.709,4 mln PLN (-20,3% vs. 2014), przede wszystkim w związku z niższymi notowaniami ropy i produktów naftowych na rynkach światowych. Średni statystyczny przychód netto ze sprzedaży przypadający na 1 tonę/(toe) sprzedanego wolumenu w 2015 roku wyniósł 2.022 zł/t(toe) (-729 zł/t(toe), -26,5% vs. 2014).

Tab 21. Dane makroekonomiczne średnioroczne

USD/bbl	2015	2014	2013	2015 / 2014
Notowania DATED Brent FOB	52,28	98,98	108,62	-47,2%
Spread Brent vs.Ural	1,83	1,73	0,96	5,8%
Modelowa marża rafineryjna	7,77	6,08	5,70	27,8%

Marża USD/t	2015	2014	2013	2015 / 2014
Benzyna	173,64	168,48	162,21	3,1%
Benzyna surowa	64,33	84,38	76,65	-23,8%
Olej Napędowy (10 ppm)	113,36	114,50	120,88	-1,0%
Lekki olej Opałowy	94,60	91,99	101,70	2,8%
Paliwo lotnicze	127,73	154,31	164,36	-17,2%
Ciężki olej opałowy	-141,16	-224,88	-233,80	37,2%

Waluta (USD/PLN)	2015	2014	2013	2015 / 2014
Kurs dolara na koniec okresu	3,90	3,51	3,01	11,1%
Średni kurs dolara	3,77	3,15	3,16	19,7%

Wolumen sprzedaży produktów, towarów i materiałów ropopochodnych w 2015 roku w Grupie Kapitałowej LOTOS wzrósł o około 8,4% w porównaniu z rokiem 2014. Największy wzrost zanotowano dla grupy olejów napędowych oraz benzyn. Dodatkowo w 2015 roku sprzedano 243,0 tys. ton ropy naftowej kupionej w celu odsprzedaży do Agencji Rezerw Materiałowych.

Tab 22. Wyniki operacyjne Grupy Kapitałowej LOTOS (mln PLN)

	Rok 2015	Rok 2014	Rok 2013	2015-2014	2015/2014
Przychody ze sprzedaży	22 709,4	28 501,9	28 559,2	-5 792,5	-20,3%
Koszt własny sprzedaży	-20 249,0	-27 466,6	-26 878,9	7 217,6	-26,3%
Zysk na sprzedaży	2 460,4	1 035,3	1 680,3	1 425,1	137,7%
Koszty sprzedaży	-1 284,9	-1 162,1	-1 106,2	-122,8	10,6%
Koszty ogólnego zarządu	-459,1	-447,0	-429,2	-12,1	2,7%
Pozostałe przychody operacyjne	48,3	26,7	30,9	21,6	80,9%
Pozostałe koszty operacyjne	-341,3	-845,9	-22,7	504,6	-59,7%
Utrata kontroli nad jednostką zależną	0,0	0,0	13,5	0,0	-
Zysk(strata) operacyjny/(a)	423,4	-1 393,0	166,6	1 816,4	-
EBIT LIFO	702,1	-430,9	543,2	1 133,0	-

Koszt własny sprzedaży w 2015 roku w Grupie Kapitałowej wyniósł 20 249,0 mln PLN (-26,3% vs. 2014). Szacunkowy jednostkowy koszt własny w 2015 roku wyniósł 1 803 zł/t (-849 zł/t; -32,0% vs. 2014). Jednostkowa marża na sprzedaży w 2015 roku była na poziomie 219 zł/t (+119,0% vs. 2014). Skonsolidowany zysk na sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w 2015 roku wyniósł 2.460,4 mln PLN (+1.425,1 mln PLN vs. 2014).

Wzrost kosztów sprzedaży o 122,8 mln PLN (+10,6% vs. 2014) był głównie skutkiem wzrostu (+8,4%) wolumenu sprzedaży oraz wyższego średniorocznego kursu dolara (+19,7% vs. 2014).

Ujemny wynik na pozostałej działalności operacyjnej w 2015 roku wyniósł -293,0 mln PLN i uwzględniał przede wszystkim:

- odpisy aktualizujące aktywa na Litwie związane ze złożami spółek Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafta w wysokości około 69 mln PLN ,
- wartość netto zlikwidowanych aktywów niematerialnych na poszukiwania i ocenę zasobów – koncesje Heimdal (PL362, PL035B, PL503) na poziomie około 15 mln PLN,
- aktualizację rezerwy na likwidację MOPu w LOTOS Norge o około 10 mln PLN ,
- odpis aktualizujący na obszarze Sambia E o około 12 mln PLN ,
- odpisy aktualizujące wartość eksploatowanych statków w GK Petrobaltic o około 4 mln PLN,
- odpis aktualizujący wartość stacji paliw na poziomie 8 mln PLN ,
- odpisy nakładów i koszty związane z projektem B8 około 41 mln PLN ,
- oraz koszty związane z VAT w wysokości 161 mln PLN (zgodnie z decyzją Urzędu Kontroli Skarbowej, patrz noty 9.4 Dodatkowych informacji i objaśnień Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

Zysk operacyjny Grupy Kapitałowej LOTOS za 2015 roku na poziomie 423,4 mln PLN zawiera :

- zysk operacyjny w segmencie produkcji i handlu w wysokości 449,0 mln PLN
- stratę operacyjną w segmencie wydobywczym w wysokości -57,3 mln PLN.

(patrz nota 8 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015)

Na taki poziom zysku operacyjnego w 2015 roku wpływ miały dokonane w 2014 roku odpisy za zapasach w kwocie 450,9 mln PLN i związany z nimi niższy koszt wytworzenia w I półroczu 2015 roku. Równocześnie na skutek głębokiego spadku cen w II półroczu 2015 roku i koniecznością urealnienia do cen bieżących wartości utrzymywanych na koniec 2015 roku zapasów surowców, produktów, półproduktów i towarów wynik operacyjny

uległ obniżeniu o 264,2 mln PLN. Notowania ropy Brent dtd z 2 stycznia 2015 roku wynosiły 51,74 USD/bbl i w ciągu I półrocza utrzymywały lekko rosnący trend do osiągnięcia maksymalnego poziomu 66,33 USD/bbl w dniu 13 maja 2015 roku. W II półroczu nastąpił ponowny spadek notowań do najniższego poziomu 35,26 USD/bbl w dniu 22 grudnia 2015 roku. Ten malejący trend cenowy ropy i produktów naftowych miał niekorzystny wpływ na skonsolidowane wyniki zgodne z obowiązującą wyceną zapasów i rozchodu metodą średniej ważonej i obniżył go dodatkowo 465,7 mln PLN.

Segmenty operacyjne

Tabela 23. Wyniki operacyjne segmentu wydobywczego (mln PLN)

	Rok 2015	Rok 2014	Rok 2013	2015-2014	2015/2014
Przychody ze sprzedaży	698,9	906,3	585,8	-207,4	-22,9%
Zysk(strata) operacyjny/(a)	-57,3	-624,1	174,0	566,8	-
Amortyzacja	242,9	344,1	133,6	-101,2	-29,4%
EBITDA	185,6	-280,0	307,6	465,6	-

Niższe przychody segmentu wydobywczego w 2015 roku (-22,9% vs. 2014) były przede wszystkim skutkiem niższych notowań ropy i produktów naftowych na rynkach światowych zredukowanych korzystnym wpływem wzrostu wolumenu sprzedaży ropy i gazu oraz wpływem wyższego średniorocznego kursu dolara.

Wynik operacyjny segmentu wydobywczego obciążony jest kosztami zdarzeń o nietypowym charakterze w wysokości około 151 mln PLN. Są to:

- odpisy z tytułu utraty wartości aktywów litewskich (69 mln PLN),
- odpis na obszarze Sambia E (12 mln PLN),
- likwidacja aktywów niematerialnych w Norwegii (koncesje Heimdal) (15 mln PLN),
- aktualizacja rezerwy na likwidację MOP-u w LOTOS Norge (10 mln PLN),
- odpisy nakładów i koszty związane z projektem B8 (41 mln PLN),
- odpisy aktualizujące wartość eksploatowanych statków w GK Petrobaltic o około 4 mln PLN.

(Patrz noty 13, 15 Dodatkowych informacji i objaśnień do Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015)

Tab 24. Wyniki operacyjne segmentu produkcji i handlu (mln PLN)

	Rok 2015	Rok 2014	Rok 2013	2015-2014	2015/2014
Przychody ze sprzedaży	22 369,1	28 157,9	28 587,3	-5 788,8	-20,6%
Zysk(strata) operacyjny/(a)	449,0	-774,5	13,9	1 223,5	-
Amortyzacja	466,3	459,5	500,8	6,8	1,5%
EBITDA	915,3	-315,0	514,7	1 230,3	-

Niższy poziom przychodów ze sprzedaży segmentu produkcji i handlu w 2015 roku (vs. 2014) jest głównie efektem niższej o 26,5% średniej ceny sprzedaży związanej z niższymi notowaniami produktów naftowych na rynkach światowych, skorygowanej wyższym kursem dolara.

Grupa Kapitałowa LOTOS wykazała w segmencie produkcji i handlu za 2015 rok zysk operacyjny na poziomie - 449,0 mln PLN . Jest on efektem między innymi dokonanych w 2014 roku odpisów za zapasach w kwocie 450,9 mln PLN i związanego z nimi niższego kosztu wytworzenia w I półroczu 2015 roku. Równocześnie na skutek znacznego spadku cen ropy i produktów naftowych w II półroczu 2015 roku i koniecznością urealnienia do cen bieżących wartości utrzymywanych na koniec 2015 roku zapasów surowców, produktów, półproduktów i towarów wynik operacyjny uległ obniżeniu o 264,2 mln PLN (odpis aktualizujący zapasy w 2015 roku).

Wynik netto

Tab 25. Wyniki netto Grupy Kapitałowej LOTOS (mln PLN)

	Rok 2015	Rok 2014	Rok 2013	2015-2014	2015/2014
Zysk/(strata) operacyjny/(a)	423,4	-1 393,0	166,6	1 816,4	-130,4%
Przychody finansowe	100,6	21,7	135,2	78,9	363,6%
Koszty finansowe	-688,2	-728,0	-342,3	39,8	-5,5%
Udział w wynikach netto wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności	-31,1	-24,4	-18,2	-6,7	-
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem	-195,3	-2 123,7	-58,7	1 928,4	-
Podatek dochodowy	-68,0	657,3	98,1	-725,3	-
Zysk/(strata) netto	-263,3	-1 466,4	39,4	1 203,1	-

Główne czynniki wpływające na wynik działalności finansowej w wysokości -587,6 mln PLN :

- ujemne różnice kursowe (związane głównie z wyceną kredytów i pożyczek oraz zrealizowanymi transakcjami w walutach obcych na rachunkach bankowych) w wysokości -344,9 mln PLN , (w 2014: - 307,0 mln PLN),
- ujemny wynik skompensowania odsetek od zadłużenia, przychodów odsetkowych i prowizji w wysokości -284,4 mln PLN, uwzględniający odsetki od zaległości podatkowych z tytułu VAT za lata 2010-2011 w wysokości 77,9 mln PLN (w 2014: -200,7 mln PLN),
- dodatni efekt wyceny i rozliczenia instrumentów pochodnych zabezpieczających ryzyko rynkowe na poziomie +78,8 mln PLN (w 2013: -197,9 zł),

(Patrz noty 9.5, 9.6 Dodatkowych informacji i objaśnień do Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015)

W związku ze stosowaniem zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych w odniesieniu do kredytów walutowych przeznaczonych na finansowanie Programu 10+ wyznaczonych na instrument zabezpieczający dla przyszłych transakcji sprzedaży produktów naftowych denominowanych w USD w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2015 roku odniesione zostały na kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych ujemne różnice kursowe w wysokości -356,0 mln PLN .

Efekt wyceny i rozliczenia transakcji zabezpieczających ryzyko rynkowe w 2015 roku w Grupie Kapitałowej LOTOS wynoszące +78,8 mln PLN zawiera:

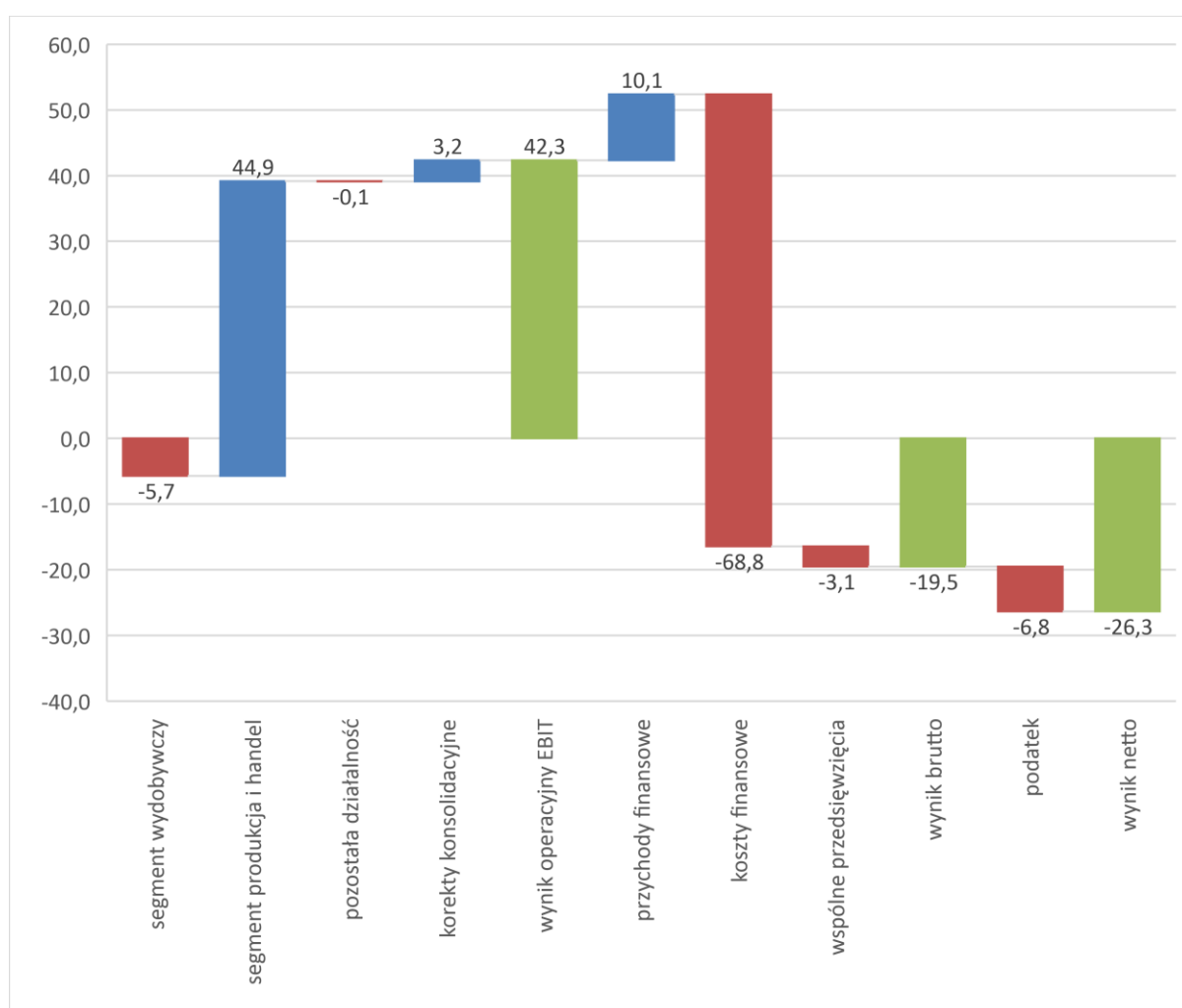
- dodatni efekt rozliczenia i wyceny transakcji zabezpieczających poziom cen produktów naftowych w wysokości +148,9 mln PLN ,

- nadwyżkę ujemnego rozliczenia i wyceny instrumentów pochodnych z tytułu transakcji zabezpieczających poziom kursów walutowych na poziomie -57,9 mln PLN ,
- ujemny efekt rozliczenia i wyceny transakcji IRS zabezpieczających poziom stopy procentowej w kwocie -19,4 mln PLN ,
- dodatni efekt rozliczenia kontraktów futures zabezpieczających ceny uprawnień do emisji CO₂ w wysokości 7,2 mln PLN .

Podatek dochodowy od osób prawnych zwiększył stratę przed opodatkowaniem o 68,0 mln PLN (nota 10.1 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

Strata netto Grupy Kapitałowej LOTOS w 2015 roku wyniosła -263,3 mln PLN .

Rys 43. Analiza skonsolidowanego wyniku finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS (mln PLN)

4.1.2. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

Tab 26. Pozycja finansowa – aktywa (mln PLN)

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	zmiana w 2015	%
Aktywa (mln PLN)	19 169,3	18 947,2	20 284,8	222,1	1,2%
Aktywa trwałe	12 437,7	11 781,9	11 979,9	655,8	5,6%
Rzeczowe aktywa trwałe	10 568,4	9 481,9	10 009,1	1 086,5	11,5%
Wartość firmy	46,7	46,7	46,7	0,0	0,0%
Pozostałe aktywa niematerialne	617,7	557,5	658,8	60,2	10,8%
Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	70,7	99,6	129,8	-28,9	-
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	924,5	1 488,9	924,5	-564,4	-37,9%
Pochodne instrumenty finansowe	8,7	-	-	8,7	-
Pozostałe aktywa długoterminowe	201,0	107,3	211,0	93,7	87,3%
Aktywa obrotowe	6 723,2	7 154,9	8 304,1	-431,7	-6,0%
Zapasy	3 235,8	3 917,1	5 728,9	-681,3	-17,4%
Należności z tytułu dostaw i usług	1 550,9	1 406,5	1 591,7	144,4	10,3%
Należności z tytułu podatku dochodowego	12,0	59,1	76,7	-47,1	-79,07%
Pochodne instrumenty finansowe	208,5	4,4	73,9	204,1	4638,6%
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	856,3	1 419,6	337,1	-563,3	-39,7%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	859,7	348,2	495,8	511,5	146,9%
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	8,4	10,4	0,8	-2,0	-19,2%

Na dzień 31 grudnia 2015 roku suma bilansowa Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosła 19.169,3 mln PLN (+222,1 mln PLN vs. 31 grudnia 2014 roku).

Główne zmiany w pozycjach aktywów:

- wyższy o 1.086,5 mln PLN poziom rzeczowych aktywów trwałych związany głównie z wartością nabytych aktywów Sleipner (nota 13 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- spadek o 564,4 mln PLN stanu aktywów z tytułu podatku odroczonego, z tego 558,0 mln PLN z tytułu rozliczenia nabycia pakietu aktywów Sleipner (nota 10.3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- spadek o 681,3 mln PLN poziomu zapasów, między innymi zapasów obowiązkowych (-362,2 mln PLN) w związku z niższymi cenami zapasów produktów i ropy utrzymywanych na koniec 2015 roku w porównaniu z zapasami na koniec 2014 roku (nota 19 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- spadek o 563,3 mln PLN poziomu pozostałych aktywów krótkoterminowych, głównie na skutek częściowo wykorzystanych w 2015 roku a ulokowanych w 2014 roku na wydzielonym rachunku bankowym Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. środków pieniężnych z emisji akcji Grupy LOTOS S.A. w wysokości 996,9 mln (nota 18 Dodatkowych informacji i objaśnień Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- wzrost o 511,5 mln PLN stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów (nota 20 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),

- wyższy o 204,1 mln PLN poziom dodatniej wyceny instrumentów finansowych.

Tab 27. Pozycja finansowa – kapitał własny i zobowiązania (mln PLN)

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	zmiana w 2015	%
Kapitał własny i zobowiązania (mln PLN)	19 169,3	18 947,2	20 284,8	221,2	1,2%
Kapitał własny	7 712,2	8 258,5	9 189,6	-546,3	-6,6%
Kapitał podstawowy	184,9	184,9	129,9	0,0	0,0%
Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	2 228,3	2 229,6	1 311,3	-1,3	-0,1%
Kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-700,9	-412,5	61,0	-288,4	69,9%
Zyski zatrzymane	5 928,5	6 191,0	7 666,8	-262,5	-4,2%
Różnice kursowe z przeliczenia	71,3	65,3	20,3	6,0	9,2%
Udziały niekontrolujące	0,1	0,2	0,3	-0,1	-50,0%
Zobowiązania długoterminowe	6 031,2	5 456,7	5 682,0	574,5	10,5%
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	4 454,5	4 495,6	4 496,2	-41,1	-0,9%
Pochodne instrumenty finansowe	54,3	62,6	52,9	-8,3	-13,3%
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	47,6	55,5	275,8	-7,9	-14,2%
Świadczenia pracownicze	182,2	185,4	151,4	-3,2	-1,7%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	1 292,6	657,6	705,7	635,0	96,6%
Zobowiązania krótkoterminowe	5 425,9	5 222,9	5 413,2	203,0	3,9%
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	2 544,8	2 168,1	1 715,2	376,7	17,4%
Pochodne instrumenty finansowe	110,8	135,9	21,3	-25,1	-18,5%
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	1 232,5	1 692,8	2 395,2	-460,3	-27,2%
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	11,8	4,7	8,8	7,1	151,1%
Świadczenia pracownicze	122,2	84,1	104,0	38,1	45,3%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	1 403,8	1 137,3	1 168,7	266,5	23,4%
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży	0,0	9,1	0,0	-9,1	-

Spadek stanu kapitału własnego Grupy Kapitałowej LOTOS na koniec 2015 roku do poziomu 7.712,2 mln PLN (-546,3 mln PLN vs. 2014) nastąpił głównie na skutek:

- spadku poziomu zysków zatrzymanych o 262,5 mln PLN w związku ze stratą netto w 2015 roku (nota 24 skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za 2015 rok),
- odniesionych na kapitał rezerwowo ujemnych różnic kursowych z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych skorygowanych o efekt podatkowy w kwocie 288,4 mln PLN (nota 23 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),

Udział kapitału własnego w sumie pasywów zmniejszył się o 3,4 punkty procentowe (vs. 2014) i wyniósł 40,2%.

Stan zobowiązań długoterminowych w okresie 2015 roku wzrósł o 574,5 mln PLN przede wszystkim w związku ze wzrostem pozostałych zobowiązań i rezerw głównie na skutek utworzonej w LOTOS Norge rezerwy na koszty likwidacji i rekultywacji kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego związanych ze złożami Sleipner (nota 30 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

Stan zobowiązań krótkoterminowych na 31 grudnia 2015 roku zwiększył się o 203,0 mln PLN (vs. 31 grudnia 2014 roku) głównie na skutek:

- wzrostu o 376,7 mln PLN poziomu kredytów krótkoterminowych, głównie w Jednostce Dominującej i segmencie wydobywczym na skutek przeszacowania zadłużenia po wyższym kursie USD (nota 27 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- wyższego o 266,5 mln PLN stanu pozostałych zobowiązań i rezerw, przede wszystkim zobowiązań budżetowych wynikających głównie:
 - z faktu zmiany terminu rozliczenia podatku VAT od importu ropy dostarczanej drogą rurociągową w związku z certyfikatem AEO (późniejszy termin rozliczenia podatku VAT),
 - wyższych zobowiązań z tytułu akcyzy, opłaty paliwowej i opłaty zapasowej.
- spadku poziomu zobowiązań z tytułu dostaw i usług o 460,3 mln PLN, przede wszystkim na skutek niższych cen oraz niższego wolumenu ropy zakupionej w listopadzie i grudniu 2015 roku w porównaniu do ropy zakupionej w analogicznym okresie 2014 roku (nota 30 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),

Dług finansowy Grupy Kapitałowej LOTOS na 31 grudnia 2015 roku osiągnął poziom 6.999,3 mln PLN (+335,6 mln PLN vs. 31 grudnia 2014 roku). Wzrost ten nastąpił głównie na skutek wyższego kursu dolara (+0,39 zł/USD vs. 31 grudnia 2014 roku). Wskaźnik relacji długu finansowego skorygowanego o wolną gotówkę (w tym środki pieniężne przeznaczone na realizację celów emisji akcji serii D) do kapitału własnego wyniósł 73,9% (+9,5 punktów procentowych vs. 31 grudnia 2014 roku).

4.1.3. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Tab 28. Przepływy środków pieniężnych (mln PLN)

	2015	2014	zmiana
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	1 488,1	1 380,5	107,6
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	-1 162,0	-958,3	-203,7
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	114,7	-597,3	712,0
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	444,8	-163,6	608,4
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	-166,7	-3,1	-163,6
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	278,1	-166,7	444,8

Stan środków pieniężnych w Grupie Kapitałowej LOTOS na 31 grudnia 2015 roku uwzględniający zadłużenie w rachunkach bieżących wyniósł 278,1 mln PLN. Przepływy pieniężne netto zwiększyły stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów w okresie dwunastu miesięcy 2015 roku o 444,8 mln PLN (nota 20 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

Z działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa LOTOS wygenerowała 1.488,1 mln PLN dodatnich przepływów pieniężnych (+107,6 mln PLN vs. 2014 rok) głównie w związku z korektą straty netto o zmniejszenie stanu zapasów, amortyzację, stratę netto z tytułu działalności inwestycyjnej i straty z tytułu różnic kursowych.

Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej wyniosły -1.162,0 mln PLN i obejmowały przede wszystkim wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych w kwocie -757,9 mln PLN, głównie w segmencie wydobywczym oraz środki pieniężne przeznaczone na realizację Projektu EFRA w wysokości 433,4 mln PLN.

Saldo przepływów pieniężnych z działalności finansowej w kwocie 114,7 mln PLN wynikało głównie z wpływów środków pieniężnych z tytułu emisji akcji serii D Grupy LOTOS S.A. w wysokości 981,6 mln PLN, ujemnego salda (-604,3 mln PLN) wpływów z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, wydatków z tytułu ich spłaty, prowizji i zapłaconych odsetek oraz ujemnego rozliczenia pochodnych instrumentów finansowych (-222,2 mln PLN).

4.1.4. OPIS ISTOTNYCH POZYCJI POZABILANSOWYCH W UJĘCIU PODMIOTOWYM, PRZEDMIOTOWYM I WARTOŚCIOWYM

Informacja o istotnych zobowiązaniach warunkowych

- W dniu 24 czerwca 2015 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku wydał Grupie LOTOS S.A. weksel wraz z deklaracją wekslową do kwoty 240.000 tys. zł, stanowiący ryczałtowe zabezpieczenie akcyzowe na kwotę 800.000 tys. zł obowiązujące w okresie od dnia 20 sierpnia 2013 roku do dnia 19 sierpnia 2014 roku (patrz nota 32.2 do sprawozdania finansowego za rok 2014), w związku z formalnym rozliczeniem tego zabezpieczenia.
- W dniu 17 lipca 2015 roku Spółka złożyła do Naczelnika Urzędu Celnego w Gdańsku dwa weksle z własnego wystawienia do kwot: 40.000 tys. zł i 200.000 tys. zł. Weksle te stanowią ryczałtowe zabezpieczenie dla przyszłych zobowiązań podatkowych z tytułu akcyzy na kwotę 800.000 tys. zł ważne do dnia 19 sierpnia 2017 roku. Weksel na kwotę 240.000 tys. zł stanowiący zabezpieczenie akcyzowe do dnia 19 sierpnia 2015 roku został wydany Spółce 30 września 2015 roku.
- W dniu 30 września 2015 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku wydał Grupie LOTOS S.A. weksel wraz z deklaracją wekslową do kwoty 240.000 tys. zł, stanowiący ryczałtowe zabezpieczenie akcyzowe na kwotę 800.000 tys. zł obowiązujące w okresie od dnia 20 sierpnia 2014 roku do dnia 19 sierpnia 2015 roku (patrz nota 32.2 do sprawozdania finansowego za rok 2014), w związku z formalnym rozliczeniem tego zabezpieczenia.
- Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku obowiązywała wystawiona w dniu 17 czerwca 2008 roku przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. bezwarunkowa i nieodwołalna gwarancja na rzecz rządu Norweskiego za działania spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS w zakresie poszukiwań i wydobywania na Norweskim Szelfie Kontynentalnym. Spółka LOTOS Petrobaltic S.A. w wystawionej gwarancji zobowiązuje się ponieść pełną odpowiedzialność finansową tytułem zabezpieczenia wszelkich zobowiązań mogących powstać w związku z działalnością spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS w ramach poszukiwań i wydobywania naturalnych złóż znajdujących się pod dnem morza, w tym składowania i transportu przy pomocy innych środków transportu niż statki na Norweskim Szelfie Kontynentalnym.

Ponadto do zobowiązań warunkowych należy zaliczyć przyszłe zobowiązania inwestycyjne zaprezentowane przez Grupę w notach 13.3 oraz 15.3 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

4.1.5. OCENA CZYNNIKÓW I ZDARZEŃ O NIETYPOWYM CHARAKTERZE MAJĄCYCH WPŁYW NA WYNIKI Z DZIAŁALNOŚCI

Główne czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze mające wpływ na osiągnięte wyniki operacyjne Grupy Kapitałowej w 2015 roku:

- Odpis aktualizujący wartość zapasów doprowadzający bilansową wartość zapasów do poziomu cen sprzedaży netto możliwych do uzyskania, zgodnie z MSR 2, w wysokości -264 mln PLN,
- Odpisy aktualizujące aktywa na Litwie związane ze złożami spółek Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafra w wysokości około 69 mln PLN,
- wartość netto zlikwidowanych aktywów niematerialnych na poszukiwania i ocenę zasobów – koncesje Heimdal (PL362, PL035B, PL503) na poziomie około 15 mln PLN,
- aktualizację rezerwy na likwidację MOP-u w LOTOS Norge o około 10 mln PLN ,
- odpis aktualizujący na obszarze Sambia E o około 12 mln PLN ,
- odpisy aktualizujące wartość eksploatowanych statków w GK Petrobaltic o około 4 mln PLN,
- odpis aktualizujący wartość stacji paliw na poziomie 8 mln PLN ,
- odpisy nakładów i koszty związane z projektem B8 około 41 mln PLN ,
- oraz koszty związane z VAT w wysokości 161 mln PLN (zgodnie z decyzją Urzędu Kontroli Skarbowej, patrz noty 9.4 Dodatkowych informacji i objaśnień Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

4.1.6. OBJAŚNIENIE RÓŻNIC POMIĘDZY WYNIKAMI FINANSOWYMI A WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI PROGNOZAMI WYNIKÓW NA 2015 ROK

Grupa Kapitałowa LOTOS nie publikowała prognoz wyników finansowych dotyczących 2015 rok

4.2. FINANSOWANIE

4.2.1. INFORMACJA O UMOWACH KREDYTOWYCH I POŻYCZKACH UDZIELONYCH W 2014 ROKU

Tab 29. Informacje na temat kredytów i pożyczek Grupy Kapitałowej LOTOS na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiały się następująco:

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)					
	PLN	Waluta	PLN	Waluta	PLN	Waluta	krótko- terminowej	długo- terminowej		
	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)				
Konsorcjum banków (1)	-	400.000 USD	1.170.728	300.102 USD	-	-	20.12.2016	-	oprocentowanie oparte o 3M lub 6M LIBOR USD w zależności od wybranego w danym momencie okresu odsetkowego + marża bankowa	zastaw rejestrowy na zapasach, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia zapasów, cesja z umów przechowywania zapasów, poddanie się egzekucji
Konsorcjum banków (2)	-	1.125.000 USD	394.718	100.883 USD	2.561.915	654.733 USD	15.10.2016	15.01.2021	oprocentowanie oparte o 1M, 3M lub 6M LIBOR USD w zależności od wybranego w danym momencie okresu odsetkowego + marża bankowa	hipoteka, zastaw rejestrowy na ruchomościach istniejących i przyszłych, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia dotyczących rafinerii w Gdańsku, cesja umów licencyjnych oraz sprzedaży o wartości powyżej 10 mln PLN/rok, poddanie się egzekucji
Konsorcjum banków (3)	-	425.000 USD	152.108	38.595 USD	939.765	238.265 USD	15.10.2016	15.01.2021	oprocentowanie stałe	
Konsorcjum banków (4)	200.000 USD lub równowartość		420.882	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	oprocentowanie oparte o LIBOR 3M dla środków wykorzystanych w USD, WIBOR 3M dla wykorzystania w PLN oraz EURIBOR 3M dla wykorzystania w	
			129.967	33.316 USD	-	-				

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób placenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)					
	PLN	Waluta	PLN	Waluta	PLN	Waluta	krótko- terminowej	długo- terminowej		
	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)				
			9.620	2.257 EUR	-	-			EUR + dla każdej z walut marża jak dla Kredytu A. Płatność odsetek zawsze co trzy mce w datach 15.01, 15.04, 15.07 lub 15.10.	
Konsorcjum banków (5)	150.000	-	16.685	-	108.333	-	31.12.2016	30.06.2023	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteki
Bank PEKAO S.A.	20.000	-	4.042	-	8.083	-	31.12.2016	31.12.2018	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteki
PKO BP S.A.	20.000	-	4.042	-	8.083	-	31.12.2016	31.12.2018	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteki
Bank PEKAO S.A.	100.000	-	21.159	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	WIBOR 1M + marża bankowa	oświadczenie o poddaniu się egzekucji, pełnomocnictwo do rachunku
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	5.000	-	1.000	-	1.250	-	30.11.2016	30.11.2017	0,8 stopy redyskontowej weksli	weksel in blanco, przelew wierzytelności
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	6.900	-	651	-	5.597	-	30.11.2016	31.07.2024	0,8 stopy redyskontowej weksli	weksel in blanco, przelew wierzytelności
PKO BP S.A.	-	80.000 USD	42.936	11.000 USD	132.711	34.000 USD	30.06.2016	31.12.2018	LIBOR 1M + marża bankowa	zastaw i gwarancja
PKO BP S.A.	-	105.000 USD	62.454	16.000 USD	171.744	44.000 USD	30.06.2016	31.12.2018	LIBOR 1M + marża bankowa	zastaw i gwarancja
Nordea Bank Litwa	-	117.033 USD	35.936	9.250 USD	48.514	12.500 USD	30.06.2016	30.06.2019	LIBOR 1M + marża bankowa	hipoteki, zastaw rejestrowy na zapasach, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja praw z umów sprzedaży, zastaw na udziałach jednostek zależnych

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)					
	PLN	Waluta	PLN	Waluta	PLN	Waluta	krótco- terminowej	długo- terminowej		
	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)				
PKO BP S.A.	100.000		9.528	-	74.120	-	31.12.2016	31.01.2021	WIBOR 1M + marża bankowa	zastaw na platformie wiertniczej, zastaw na aktywach, zastaw na udziałach, zastaw na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia, cesja z umów o świadczenie usług platformą, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, weksel
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	100.000		9.528	-	74.120	-	31.12.2016	31.01.2021	WIBOR 1M + marża bankowa	zastaw na platformie wiertniczej, zastaw na aktywach, zastaw na udziałach, zastaw na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia, cesja z umów o świadczenie usług platformą, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, weksel
Konsorcjum banków (7)	100.000		10.003	-	82.500	-	31.12.2016	31.03.2025	WIBOR 3M + marża bankowa	hipoteki
Konsorcjum instytucji finansowych (8)	300.000		110.015	-	-	-	21.01.2016	31.12.2024	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteka kaucyjna, zastawy rejestrowe na zapasach, na zbiorze wszystkich rzeczy i praw, na wierzytelnościach, pełnomocnictwa do rachunków bankowych, oświadczenia o poddaniu się egzekucji, cesja praw z umów proejktowych, ubezpieczeniowych i kontraktów handlowych, zastaw na udziałach Jednostki Dominującej w spółce LOTOS Asfalt Sp. z o.o., cesja praw z umowy pożyczki warunkowej pomiędzy Jednostką Dominującą a LOTOS Asfalt Sp. z o.o.
			1.931	495 USD	18.823	4.818 USD				

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób placenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)					
	PLN	Waluta	PLN	Waluta	PLN	Waluta	krótco- terminowej	długo- terminowej		
	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)				
Bank Millennium S.A.	50.900		5.090	-	42.417	-	31.12.2016	30.04.2025	WIBOR 3M + marża bankowa	hipoteki, zastawy rejestrowe na rzeczowych aktywach trwałych, cesja wierzytelności, cesja praw z umów ubezpieczeniowych
Środki zgromadzone na lokatach bankowych zabezpieczających spłatę odsetek oraz rat kapitałowych*			(317.818)	(81.469) USD	-	-				
RAZEM			612.626	-	404.502	-				
			1.672.960	428.172 USD	3.873.472	988.316 USD				
			9.620	2.257 EUR	-	-				
			2.295.206		4.277.974					

Marże bankowe dotyczące zaciągniętych kredytów i pożyczek mieszczą się w przedziale 0,30 pp. – 4,00 pp.

Konsorcjum banków (1): Pekao S.A., ING Bank Śląski S.A., Société Générale S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., Bank Zachodni WBK S.A., mBank S.A.

Konsorcjum banków (2): Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A., Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V., Pekao S.A., BNP Paribas S.A., Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, Credit Agricole CIB (dawniej Calyon), DnB Nor Bank ASA, DnB Nord Polska S.A., ING Bank Śląski S.A., KBC Finance Ireland, Kredyt Bank S.A., Nordea Bank AB, PKO BP S.A., The Royal Bank of Scotland plc, Société Générale S.A., Bank Zachodni WBK S.A., Rabobank Polska S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A., Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Ltd.,

Konsorcjum banków (3): Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A., BNP Paribas S.A.,

Konsorcjum banków (4): Pekao S.A., PKO BP S.A., BNP Paribas S.A., ING Bank Śląski S.A., Rabobank Polska S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.,

Konsorcjum banków (5): Pekao S.A., PKO BP S.A.,

Konsorcjum banków (6): Nordea Bank Finland Plc. Lithuania Branch, PKO BP S.A.

Konsorcjum banków (7): Pekao S.A., mBank S.A.

Konsorcjum instytucji finansowych (8): Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Millennium S.A., Pekao S.A., Bank Zachodni WBK S.A., PKO BP S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. oraz Société Générale S.A.

*Grupa LOTOS S.A. na dzień 31 grudnia 2015 dokonała skompensowania składnika aktywów finansowych (środków zabezpieczonych na spłatę zobowiązań kredytowych) i zobowiązania finansowego z tytułu otrzymanych kredytów i wykazała zgodnie z MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja” w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, gdyż posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz zamierza jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie. Gromadzenie środków na spłatę zobowiązań kredytowych wynika wprost z ustaleń zawartych w dokumentacji kredytowej dotyczącej kredytów inwestycyjnych związanych z finansowaniem Programu 10+ oraz z kredytem na refinansowanie i finansowanie zapasów. Spółka jest zobowiązana do zabezpieczenia i utrzymywania środków na spłatę rat kapitałowych i odsetek przypadających do spłaty w okresie do 6 miesięcy. Prezentacja netto służy odzwierciedleniu oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z rozliczenia dwóch lub więcej instrumentów finansowych.

Tab 30. Informacje na temat pożyczek wewnątrzgrupowych Grupy Kapitałowej LOTOS na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiały się następująco:

Jednostka udzielająca pożyczkę	Jednostka otrzymująca pożyczkę	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty		Termin spłaty	Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
		PLN	Waluta	PLN	Waluta			
		(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)			
LOTOS Terminale S.A.	RCEkoenergia Sp.z o.o.	5 900	-	1 888	-	31.12.2017	WIBOR 3M + marża	weksel in blanco, hipoteka kaucyjna
LOTOS Petrobaltic S.A.	Energobaltic Sp. z o.o.	9 927	-	4 977	-	31.12.2017	WIBOR 1M + marża	weksel własny „in blanco” z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową
LOTOS Petrobaltic S.A.	LOTOS E&P Norge AS	832 522	273 200 USD	631 520	161 882 USD	31.12.2017	LIBOR 6M + marża	weksel własny „in blanco” z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową
LOTOS Petrobaltic S.A.	LOTOS E&P Norge AS		26 163 NOK	20 978	47 343 NOK	31.12.2017		
LOTOS Petrobaltic S.A.	AB LOTOS Geonafta	29 334	7 050 EUR	19 404	4 553 EUR	14.07.2016	EURIBOR 6M + marża	weksel własny „in blanco” z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową
LOTOS Petrobaltic S.A.	SPV Baltic Sp. z o.o.	46 323	-	49 485	-	31.01.2022	WIBOR 6M + marża	weksel in blanco
LOTOS Petrobaltic S.A.	SPV Baltic Sp. z o.o.	42 662	14 000 USD	58 965	15 115 USD	31.01.2022	LIBOR 6M + marża	weksel in blanco
LOTOS Petrobaltic S.A.	B8 Sp. Z o.o. SKA	8 600	-	7 934	-	31.12.2016	WIBOR 3M + marża	weksel in blanco
AB Lotos Geonafta	LOTOS Norge AS	78 022	20 000 USD	91 797	23 536 USD	31.12.2017	LIBOR 3M + marża	weksel własny

Jednostka udzielająca pożyczkę	Jednostka otrzymująca pożyczkę	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty		Termin spłaty	Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
		PLN	Waluta	PLN	Waluta			
		(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)			
Aphrodite Offshore N.V.	LOTOS Petrobaltic S.A.	4 203	1 250 USD	5 084	1 303 USD	31.12.2016	LIBOR 3M + marża	weksel własny „in blanco” z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową
LOTOS Norge AS	LOTOS Petrobaltic S.A.	38 695	10 000 USD	39 026	10 004 USD	31.12.2017	LIBOR 6M + marża	weksel własny „in blanco” z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową
Kambr Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	820	210 USD	410	105 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Petro Icarus Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	4 272	1 095 USD	2 152	552 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Granit Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	683	175 USD	249	64 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Bazalt Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	624	160 USD	73	19 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
St. Barbara Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	1 716	440 USD	878	225 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Granit Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	2 146	550 USD	925	237 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Petro Icarus Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	11 703	3 000 USD	5 416	1 388 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Kambr Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	2 341	600 USD	982	252 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak

Jednostka udzielająca pożyczkę	Jednostka otrzymująca pożyczkę	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty		Termin spłaty	Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
		PLN	Waluta	PLN	Waluta			
		(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)			
St. Barbara Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	4 681	1 200 USD	1 116	286 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Bazalt Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	1 951	500 USD	464	119 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
				64 284	-			
				839 057	215 087 USD			
RAZEM				19 404	4 553 EUR			
				20 978	47 343 NOK			
				943 723				

4.2.2. OCENA DOTYCZĄCA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI

W 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS wykazywała pełną zdolność do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań wobec innych podmiotów. W okresie 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS korzystała z kredytów inwestycyjnych i obrotowych w rachunku bieżącym. Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS dysponowała niewykorzystanymi przyznanymi środkami kredytowymi w wysokości 505,3 mln PLN związanymi z kredytami obrotowymi. Saldo kredytów w rachunku bieżącym na 31.12.2015 roku wynosiło 581,6 mln PLN. (nota 20 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

Grupa LOTOS S.A. w ramach kredytów związanych z realizacją Programu 10+ oraz kredytu na refinansowanie zapasów zobowiązana jest do utrzymywania wskaźnika określonego jako Tangible Consolidated Net Worth na poziomie nie niższym niż zapisany w umowach kredytowych.

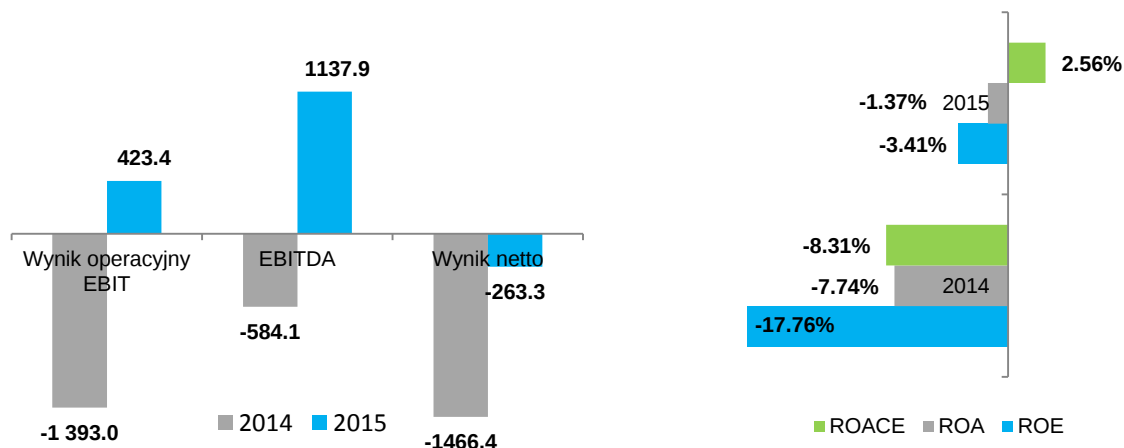
Ponadto, w ramach kredytu na refinansowanie zapasów Spółka dodatkowo zobowiązana jest do utrzymywania wartości wskaźnika finansowego określonego jako Loan to Pledged Inventory Value Ratio (wartość kredytu na zapasy / wartość zapasów Spółki stanowiących przedmiot zastawu) na poziomie nie wyższym niż określony umową kredytową.

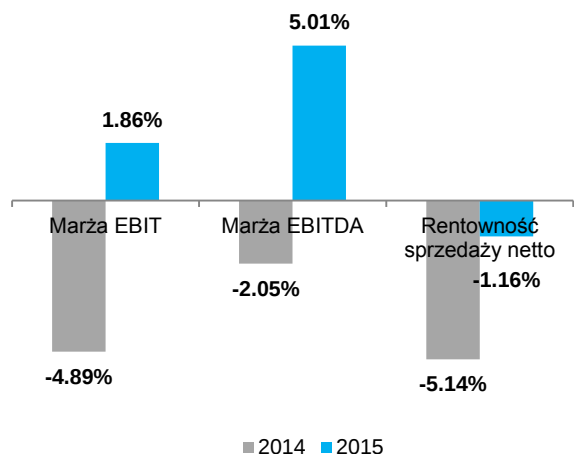
Spółka na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku wypełniała opisane powyżej zobowiązania.

Syntetycznej oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej Grupy Kapitałowej LOTOS dokonano za pomocą analizy wskaźnikowej, badając kształtowanie się wartości wskaźników w obszarach rentowności, płynności, rotacji i zadłużenia.

Wskaźniki rentowności

(wyrażone w mln PLN lub %)

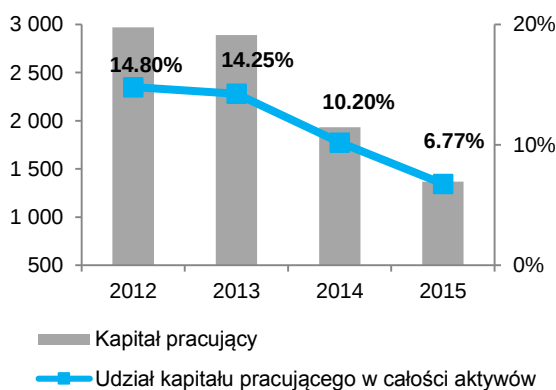
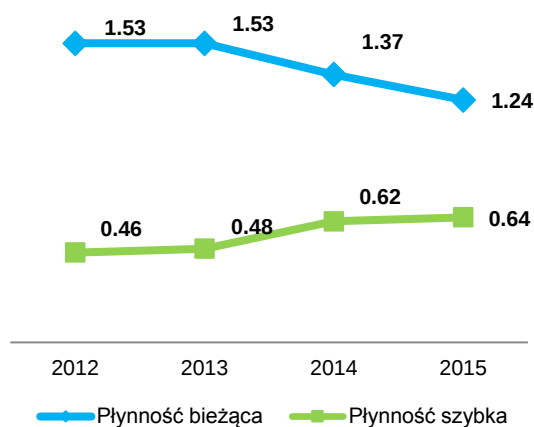

- Poprawa wskaźników rentowności:
 - wyższa marża EBIT i marża EBITDA jako efekt zysku operacyjnego
 - mniejsza deficytowość sprzedaży netto i lepsze stopy zwrotu dzięki niższej stracie netto.

Obliczenie wskaźników rentowności	
Marża EBIT	stosunek wyniku operacyjnego do sprzedaży netto
EBITDA	wynik operacyjny EBIT powiększony o amortyzację
Marża EBITDA	stosunek EBITDA do sprzedaży netto
Rentowność/deficytowość sprzedaży netto	stosunek wyniku netto do sprzedaży netto
Stopa zwrotu z kapitału własnego ROE	stosunek wyniku netto do wartości kapitału własnego na koniec okresu
Stopa zwrotu z aktywów ROA	stosunek wyniku netto do wartości aktywów na koniec okresu
Stopa zwrotu z kapitału zaangażowanego ROACE	stosunek wyniku operacyjnego po opodatkowaniu do wartości kapitału własnego powiększonego o dług netto na koniec okresu

Wskaźniki płynności

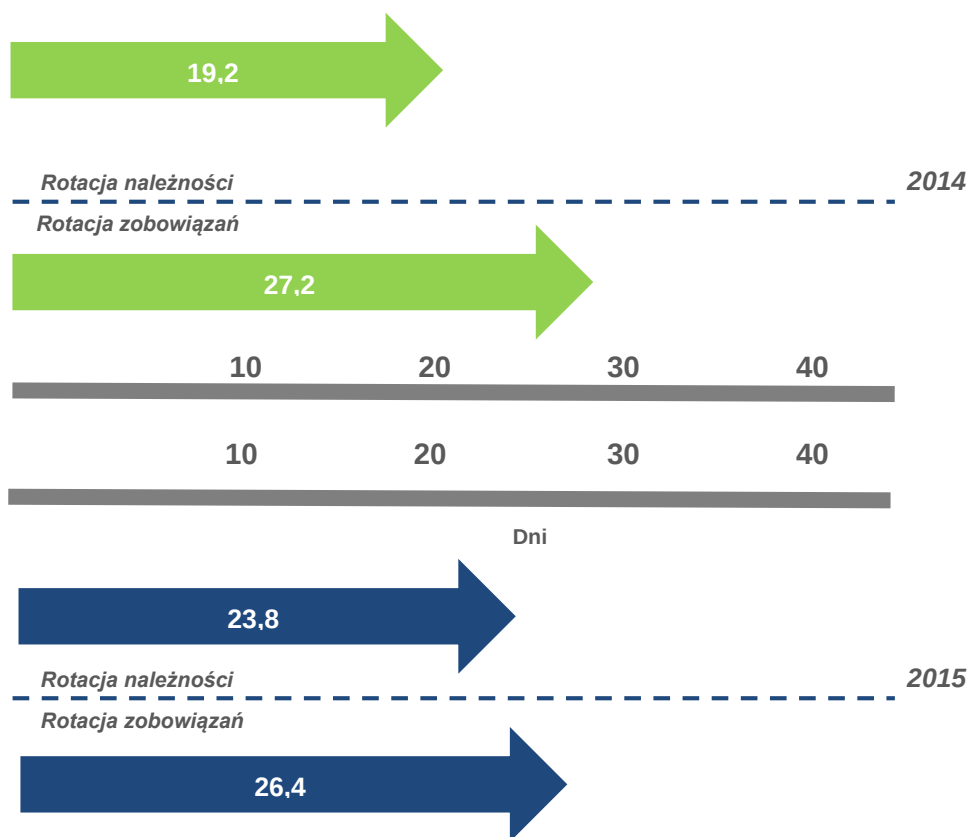
(wyrażone w mln PLN, wartości bezwzględnej lub %)

- wskaźnik płynności bieżącej (1,24) na poziomie niższym od poziomu z poprzedniego roku (-9,5%) na skutek spadku stanu aktywów obrotowych (-6,0%) przy wzroście zobowiązań krótkoterminowych (+3,9%)
- wskaźnik płynności szybkiej (0,64) na poziomie zbliżonym do poziomu z poprzedniego roku (0,62)
- spadek poziomu kapitału pracującego o 634,7 mln PLN w związku ze spadkiem (-431,7 mln PLN) stanu aktywów obrotowych i wzrostu stanu zobowiązań krótkoterminowych (+203,0 mln PLN) oraz spadek jego udziału w całości aktywów

Obliczenie wskaźników płynności	
Płynność bieżąca	stosunek aktywów obrotowych do wartości zobowiązań krótkoterminowych (dane z końca okresu)
Płynność szybka	stosunek aktywów obrotowych pomniejszonych o zapasy do wartości zobowiązań krótkoterminowych (dane z końca okresu)
Kapitał pracujący	wartość aktywów obrotowych pomniejszonych o zobowiązania krótkoterminowe (dane z końca okresu)
Udział kapitału pracującego w całości aktywów	stosunek kapitału pracującego do wartości aktywów (dane z końca okresu)

Cykle rotacji (wyrażone w dniach)

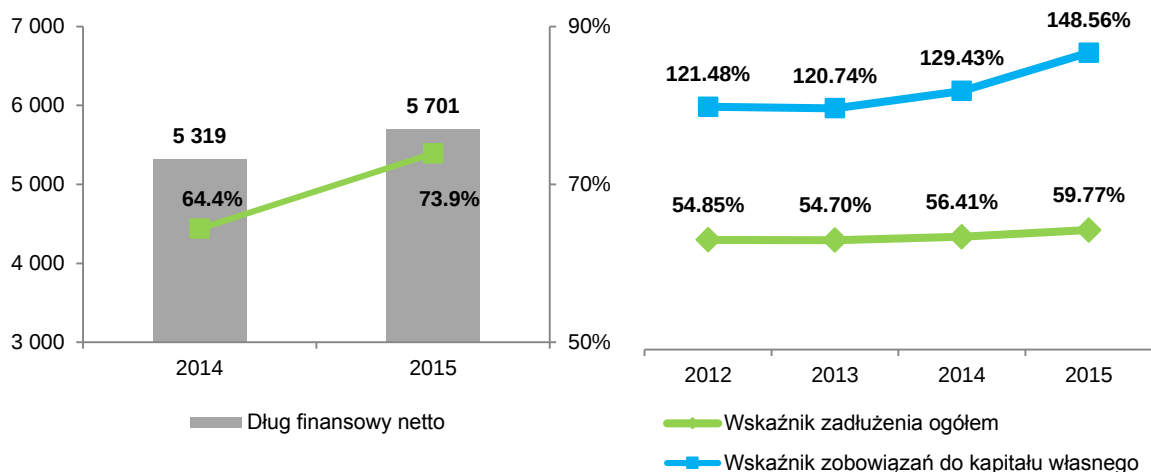

- cykl obrotu należności w 2015 roku na poziomie 23,8 dnia (+4,6 dnia od poziomu 2014 roku) z powodu znacznego spadku wartości przychodów ze sprzedaży (-20,3%), przy niewielkiej zmianie średniego stanu należności z tytułu dostaw i usług (-1,4%)
- spadek o 0,8 dnia wskaźnika rotacji zobowiązań z powodu spadku średniego stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług (-28,4%) przy spadku kosztu własnego sprzedaży (-26,3%).

Obliczenie wskaźników rotacji	
Rotacja należności w dniach	stosunek średniej wysokości należności z tytułu dostaw i usług do sprzedaży netto, pomnożony przez 365 dni
Rotacja zobowiązań w dniach	stosunek średniej wysokości zobowiązań z tytułu dostaw i usług do kosztu własnego sprzedaży, pomnożony przez 365 dni

Wskaźniki struktury kapitału i zdolności obsługi zadłużenia

(wyrażone w mln PLN lub %)

- wzrost wskaźnika udziału zobowiązań w finansowaniu aktywów o 3,4 punktów procentowych na skutek wzrostu stanu zobowiązań (+7,2%) przy wzroście aktywów (+1,2%);
- wzrost o 9,5 punktów procentowych relacji między długiem finansowym netto a kapitałem własnym (dźwignia finansowa) w związku ze wzrostem długu finansowego netto (+7,2%) przy spadku kapitału własnego (-6,6%);
- wzrost o 19,1 punktów procentowych wskaźnika zobowiązań do kapitału własnego jest efektem spadku (-6,6%) kapitału własnego przy wzroście zobowiązań (+7,2%).

Obliczenie wskaźników struktury kapitału i zdolności obsługi zadłużenia	
Wskaźnik zadłużenia ogółem	stosunek zobowiązań ogółem do wartości aktywów (dane z końca okresu)
Dług finansowy netto	wartość kredytów, pożyczek, obligacji i zobowiązań leasingowych długoterminowych oraz krótkoterminowych pomniejszona o środki pieniężne oraz środki pieniężne z emisji akcji (dane z końca okresu)
Relacja zadłużenia netto do kapitałów własnych (dźwignia finansowa)	stosunek długu finansowego netto do kapitału własnego (dane z końca okresu)
Wskaźnik zobowiązań do kapitału własnego	stosunek zobowiązań ogółem do wartości kapitału własnego (dane z końca okresu)

4.2.3. WYKORZYSTANIE WPŁYWÓW Z EMISJI W RAMACH REALIZACJI CELÓW EMISYJNYCH

W 2015 roku kontynuowała prace w zakresie realizacji projektów inwestycyjnych, na które pozyskane zostały środki w ramach emisji akcji zwykłych na okaziciela serii D w drodze oferty publicznej. Szerszy opis status tych projektów znajduje się w rozdziale 2.2. na stronie 18.

4.3. OŚWIADCZENIA ZARZĄDU

4.3.1. W SPRAWIE ZGODNOŚCI ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ORAZ SPRAWOZDANIA ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

Zarząd Grupy LOTOS S.A. w składzie:

Paweł Olechnowicz - Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny

Mariusz Machajewski - Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Ekonomiczno – Finansowych

Zbigniew Paszkowicz - Wiceprezes Zarządu ds. Poszukiwań i Wydobywania

Marek Sokołowski - Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Produkcji i Rozwoju

Maciej Szozda - Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Handlu

oświadcza, że wedle swojej najlepszej wiedzy, roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2015 i dane porównywalne, sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz, że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy Grupy Kapitałowej LOTOS.

Zarząd Grupy LOTOS S.A. oświadcza ponadto, iż roczne sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2015 zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Grupy Kapitałowej LOTOS, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka.

4.3.2. W SPRAWIE WYBORU PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO PRZEGLĄDU SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

Zarząd Grupy LOTOS S.A. oświadcza, że podmiot uprawniony do badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2015 został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz że podmiot ten oraz biegli rewidenci dokonujący tego badania spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. Grupa kapitałowa LOTOS publikuje [regulę zmiany audytora](#) w internetowym serwisie relacji inwestorskich.

4.4. ZASADY SPORZĄDZENIA ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS („skonsolidowane sprawozdanie finansowe”, „sprawozdanie finansowe”) zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską, opublikowanymi i obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2015 roku. Biorąc pod uwagę toczący się w Unii Europejskiej proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez Unię Europejską dla roku 2015, z wyjątkiem zasad, które zostały zmienione lub wprowadzone w wyniku zastosowania nowych regulacji MSSF dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2015 roku lub później.

W okresach rozpoczynających się w dniu i po 1 stycznia 2015 roku obowiązują nowe standardy, zmiany w obowiązujących standardach oraz interpretacje, które zostały przyjęte przez Unię Europejską („UE”) i zastosowane przez Spółkę:

- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF cykl 2011 - 2013 wydane w dniu 12 grudnia 2013 roku (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2014 roku lub później) – w UE najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2015 roku lub później,
- Interpretacja KIMSF 21 „Opłaty publiczne” opublikowana 20 maja 2013 roku (mającą zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później – w UE mająca zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 17 czerwca 2014 roku lub później).

Powyższe zmiany oraz interpretacje do MSSF nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy.

Walutą funkcjonalną Jednostki Dominującej i walutą prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski („złoty”, „zł”, „PLN”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w tysiącach złotych i wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

5. RYZYKA W DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

W roku 2015 w ramach systemu ERM ('Enterprise Risk Management') w Grupie Kapitałowej LOTOS sukcesywnie wdrażane były działania ograniczające poszczególne ryzyka, co pozwoliło na zmniejszenie prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Dla ryzyk, które się materializowały zastosowano zdefiniowane wcześniej plany postępowania, co pozwoliło na ograniczenie ich negatywnych skutków. Zdefiniowano także nowe ryzyka związane głównie z realizacją istotnych dla funkcjonowania w Grupie Kapitałowej LOTOS projektów (np. projekt EFRA, czyli opóźnione skoksowanie (DCU), czy zagospodarowanie złoża B8). Ponadto realizowano działania doskonalące w zakresie wykorzystywanych narzędzi do zarządzania ryzykiem, w tym metodyki ich identyfikacji i oceny oraz monitorowania.

W Grupie Kapitałowej LOTOS identyfikowane są ryzyka we wszystkich obszarach działalności. Wiele ryzyk jest ze sobą powiązanych, dlatego też badane są ich wzajemne oddziaływania i prowadzi się działania prowadzące do ich maksymalnego ograniczenia. W dalszej części rozdziału opisano w sposób bardziej szczegółowy poszczególne grupy ryzyk i sposób zarządzania nimi.

Rys 44. Podstawowe grupy ryzyk w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS

Ryzyka polityczne i prawne

W roku 2015 głównymi źródłami ryzyka politycznego i prawnego nadal były: sytuacja na Ukrainie oraz plany wdrożenia nowych regulacji unijnych, a w szczególności projekt zaostrzonej polityki klimatycznej UE do roku 2030.

W mniejszym stopniu ryzyko działalności było związane z regulacjami krajowymi. W roku 2015 regulacje polskie szły w kierunku sprzyjającym rozwojowi sektora naftowego tak jak m.in. wejście w życie zmiany ustawy o zapasach ropy naftowej i paliw (przejęcie części zapasów przez ARM, z jednoczesnym skróceniem okresu utrzymywania zapasów przez dystrybutorów, w tym i Grupę LOTOS SA oraz z wprowadzeniem opłaty zapasowej na rzecz ARM), zmiany ustawy o przeciwdziałaniu nielegalnemu obrotowi paliwami (ograniczanie szarej strefy) poprzez podwyższenie kwoty depozytu VAT do 10 mln PLN, czy regulacje dotyczące poszukiwań i wydobywania węglowodorów. W Polsce wyraźnie dało się zaobserwować pogłębienie dialogu między instytucjami uczestniczącymi w tworzeniu prawa a przedstawicielami branży (zarówno przedsiębiorstw jak i organizacji branżowych). Pozwoliło to na obniżenie ryzyka działalności wynikającego z regulacji polskich. Niemniej jednak, nadal bardzo istotne znaczenie miało uczestnictwo firmy w procesie legislacyjnym w Polsce poprzez udział w

konsultacjach społecznych projektów ustaw czy też w pracach grup roboczych koordynowanych przez administrację państwową.

- **Ryzyka polityczne** – ważnym czynnikiem politycznym, który stanowił element ryzyka dla działalności handlowej spółki był konflikt Ukraina-Rosja i wynikające z niego sankcje UE nałożone na Rosję. Spółka ze szczególną uwagą monitorowała sytuację geopolityczną i związane z nią implikacje. W 2015 roku nie odnotowano wpływu sankcji w obszarach zakupu ropy naftowej i obrotu produktami naftowymi. Jedyny efekt zauważalny, który wystąpił przy wprowadzeniu wcześniejszych sankcji przez USA, to większa ostrożność banków pośredniczących w płatnościach na rzecz podmiotów rosyjskich.

Ryzyka prawne

- **Polityka klimatyczna UE 2030**

Przygotowane przez Komisję Europejską rozwiązania z 22 stycznia 2014 roku, idące w kierunku dalszego znacznego zaostrzenia polityki klimatycznej do 2030 roku, są bardzo drastyczne. UE proponuje podwoić redukcję emisji gazów cieplarnianych do 40%, zwiększając udział OZE do 27%, przy jednoczesnym podniesieniu współczynnika rocznej redukcji emisji CO₂ w ETS z 1,7% do 2,2%.

Już dzisiaj widać spadek konkurencyjności UE wobec podmiotów nie mających ograniczeń związanych z emisją CO₂. Przykładem jest chociażby przemysł rafineryjny, który przeżywa poważny kryzys (zwłaszcza w państwach UE15). W roku 2009 w UE było 98 rafinerii, obecnie jest ich 87, a do roku 2020 można spodziewać się spadku przerobu ropy naftowej na terenie UE o blisko 30%, co będzie skutkowało zamykaniem kolejnych zakładów.

Jeżeli w Europie podniesione zostaną koszty funkcjonowania poprzez ograniczenia emisji CO₂, to Europa stanie się importerm paliw i petrochemikaliów, które zostaną wytworzone w krajach, gdzie nie ma takich ograniczeń.

Pomimo stałego dialogu administracji z przedstawicielami sektora paliwowego w kwestii projektów regulacji unijnych w wielu kwestiach stanowisko Polski nie zostało uwzględnione na forum UE. Wynika to z braku stosownych porozumień z innymi krajami w celu wspierania określonych poglądów / inicjatyw. Z drugiej strony należałoby znaleźć możliwość wspierania przez polską administrację nie tylko organizacji polskich, ale i międzynarodowych, które prowadzą działalność zgodną z interesami polskiej gospodarki. W sytuacji dużych różnicowań interesów wśród krajów UE przyjmowane są rozwiązania, które nie zawsze odpowiadają polskiej branży rafineryjnej.

- **Polityka Energetyczna Polski do 2050**

W roku 2015 Ministerstwo Gospodarki kontynuowało prace nad Polityką Energetyczną Polski do 2050 roku. Do współpracy zostały zaproszone organizacje branżowe w tym także CEEP, którego członkiem założycielem jest Grupa LOTOS. Współpraca z Ministerstwem Gospodarki pozwoliła na uwzględnienie w dokumencie zapisów, które jeśli zostaną utrzymane, pozwolą na:

- ochronę krajowego rynku paliw, w tym utrzymanie kontroli państwa nad kluczowymi elementami infrastruktury naftowej i paliwowej oraz zapewnienie, aby krajowy popyt był w maksymalnym stopniu pokrywany produkcją krajową,
- podejmowanie dalszych skoordynowanych działań w celu ograniczenia tzw. szarej strefy w obrocie paliwami,
- zmniejszenie obciążeń nakładanych na podmioty sektora naftowego, w tym m.in. rozważenie kontynuacji dotychczasowych zmian systemu tzw. zapasów obowiązkowych,
- poszerzenie katalogu biokomponentów i technologii produkcji alternatywnych paliw płynnych, w tym uzyskiwanych w procesie współuwodorniania.

- **Brak kompleksowych rozwiązań legislacyjnych dla sektora naftowego** - Działalność sektora naftowego w Polsce jest regulowana wieloma aktami prawnymi, nadzorowanymi przez różne resorty, co utrudnia funkcjonowanie przedsiębiorstw operujących w branży. Ważnym postulatem podczas prac nad dokumentem Polityka Energetyczna Polski do 2050 roku było zgłoszenie potrzeby opracowania ustawy Prawo naftowe, tj. ujęcia w jednym akcie prawnym wszystkich uregulowań dot. funkcjonowania sektora naftowego i paliwowego w Polsce.

Ryzyka reputacyjne i społeczne

- **Ryzyka reputacyjne** – związane są ze zdarzeniami, które mogą wpłynąć na postrzeganie Grupy Kapitałowej i wartość marki LOTOS. Pogorszenie lub utrata reputacji może wynikać z okoliczności obiektywnie niezależnych od Grupy LOTOS S.A. (np. z pogorszenia się reputacji branży, w której działamy) lub mieć związek bezpośrednio z działalnością Grupy LOTOS S.A., na przykład w przypadku pojawienia się utrudnień w dostawach produktów, istotnego pogorszenia jakości produktów, celowych nadużyć lub naruszeń skutkujących stratami ponoszonymi przez Grupę lub współpracujących z nią firm, jak również może wynikać z materializacji różnorodnych ryzyk opisanych w tym rozdziale (np. awarie skutkujące utratą zdrowia lub życia, czy zanieczyszczeniem środowiska). Spółki Grupy LOTOS S.A. są świadome, że utrata zaufania interesariuszy (kontrahentów, klientów, akcjonariuszy itd.), może przełożyć się na negatywne postrzeganie Grupy Kapitałowej LOTOS oraz jej działalności, a w konsekwencji mieć wpływ na osiągane wyniki. Z tego też względu każde ryzyko, które zostało zidentyfikowane w Grupie Kapitałowej LOTOS wyceniono także pod kątem wpływu na reputację i przygotowano osobną mapę ryzyk reputacyjnych. Dla ryzyk o znaczących konsekwencjach reputacyjnych wdrażane są plany ich ograniczania, zgodnie z przyjętymi zasadami.
- **Ryzyka społeczne** – związane są z działalnością Grupy Kapitałowej LOTOS w kontekście jej wpływu na otoczenie, pracowników kontrahentów i pracowników organizacji. Prowadzenie otwartej i rzetelnej komunikacji w zakresie realizowanych prac i planowanych projektów ma na celu uświadomienie zainteresowanych stron i jest jednym z działań ograniczających potencjalne ryzyka. Przykładowo w związku z rozpoczęciem prac nad projektem opóźnionego koksowania (EFRA), zorganizowane były m.in. spotkania z okolicznymi mieszkańcami przedstawiające założenia projektu i jego konsekwencje. Dodatkowo Grupa Kapitałowa LOTOS kończyła realizację Programu Efektywność i Rozwój 2013-2015, którego założenia koncentrowały się na podniesieniu efektywności i umożliwieniu wszystkim spółkom Grupy Kapitałowej LOTOS dalszego dynamicznego rozwoju. Planowane zmiany, szczególnie o charakterze restrukturyzacyjnym, mogą budzić niepokój i brak akceptacji wśród pracowników i najbliższego otoczenia. Z tego względu prowadzone były cykliczne spotkania pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS z Członkami Zarządu Grupy LOTOS S.A. i spółek zależnych, na których omawiane są bieżące tematy i wyjaśniane ewentualne wątpliwości i obawy związane z prowadzonymi procesami.
- **Ryzyko nadużyć** - rozumiane w Grupie Kapitałowej LOTOS jako celowe działania bądź zaniechania, stanowiące naruszenie przepisów prawa powszechnie obowiązującego, w wyniku którego dopuszczająca się osoba odnosi nieuprawnione korzyści lub którego rezultatem są straty ponoszone przez Spółkę (włączając wszelkie formy działań korupcyjnych). W celu minimalizacji ww. ryzyka, wdrożono systemowe podejście w obszarze przeciwdziałania nadużyciom, polegające na kompleksowym i uporządkowanym działaniu w zakresie identyfikacji oraz oceny tego ryzyka. W ramach systemu funkcjonują rozwiązania służące zapobieganiu, wykrywaniu oraz minimalizowaniu skutków wystąpienia nadużyć. System

Przeciwdziałania Nadużyciom podlega corocznemu badaniu w ramach dojrzałości organizacyjnej Spółki, a jego systematycznie rosnąca pozytywna ocena świadczy o skuteczności funkcjonujących rozwiązań w tym obszarze.

Ryzyka poszukiwawczo – wydobywcze

Ryzyka poszukiwawcze

- **Ryzyko szacowania zasobów i rezerw węglowodorów odkrytych otworami wiertniczymi** - z uwagi na niepewność rozpoznania parametrów geologiczno-złożowych mających wpływ na wielkość zasobów, Grupa LOTOS S.A. zgodnie z zasadami międzynarodowej klasyfikacji SPE 2007, podaje 3 warianty szacowanych objętości rezerw 1P/2P/3P oraz zasobów perspektywnych P10/P50/P90. W przypadku tego ryzyka możliwe jest wystąpienie sytuacji, gdy odwiercenie otworu poszukiwawczego czy rozpoznawczego zaprojektowanego na podstawie wykonanych badań geologicznych i sejsmicznych, nie potwierdza zakładanego poziomu zasobów, jak również że w trakcie rozpoznania kolejnymi odwiertami odkrytego złoża, zasoby ulegną zmniejszeniu na skutek wystąpienia niekorzystnej zmienności parametrów złoża. Do bieżącego sposobu oceniania i zarządzania ryzykiem błędnego oszacowania zasobów zalicza się analizę rozkładu parametrów decydujących o zasobach, to jest powierzchnia i miąższości złoża, porowatości, nasycenia węglowodorami. Dla ich oceny w Grupie Kapitałowej LOTOS Petrobaltic powołany został Komitet ds. Poszukiwań, w skład którego wchodzi Szeffowie obszarów poszukiwania złóż węglowodorów, który przed podjęciem decyzji o wierceniu otworu dokonuje oceny założeń geologiczno-złożowych. Również po wykonaniu nowego otworu na złożu lub zaistnieniu zdarzeń mających wpływ na wielkość rezerw, Komitet dokonuje analizy przyczyn ich wystąpienia.
- **Ryzyko odwiercenia negatywnego otworu bez przyływu węglowodorów** - dla oceny szansy sukcesu związanego z odkryciem akumulacji węglowodorów używany jest wskaźnik PoS (probability of success). Wskaźnik ten wyliczany jest na podstawie oceny czterech czynników koniecznych dla spełnienia aby mogło dojść do naturalnego nagromadzenia węglowodorów (występowanie skały zbiornikowej, pułapki złożowej oraz czy w badanym obszarze doszło do generacji, migracji oraz akumulacji węglowodorów). Poszczególne elementy określane są z prawdopodobieństwem zaistnienia w skali 0 – 100%, a ich iloczyn stanowi wartość prawdopodobieństwa osiągnięcia sukcesu związanego z odkryciem nowego złoża. Do bieżącego sposobu zarządzania tym ryzykiem zalicza się wykonywanie kompleksowych analiz geologicznych dla otworów poszukiwawczych i rozpoznawczych, z kolei dla otworów produkcyjnych wykonywane są analizy inżynierii złożowej. Wskaźnik w systemie kwartalnym oceniany jest przez działający w Grupie Kapitałowej LOTOS Petrobaltic, Komitet ds. Poszukiwań.

Ryzyka techniczno-produkcyjne

- **Ryzyko awarii urządzeń i infrastruktury wydobywczej z powodu ograniczonej trwałości lub niewłaściwej eksploatacji** – może ono skutkować stratami finansowymi w wyniku przerw w wydobywaniu. Aby skutecznie zarządzać tym ryzykiem prowadzimy szereg działań, w tym cykliczne przeglądy i remonty, pomiary wibracji i SPM (pomiar zużycia łożysk), a także poddajemy urządzenia okresowym inspekcjom wewnętrznym oraz nadzorom przez instytucje certyfikujące i organy administracji (Polski Rejestr Statków, Urząd Górniczy, Urząd Dozoru Technicznego).
- **Ryzyko eksploatacji infrastruktury - takie jak: rozlew ropy, kolizja morska, pożar, erupcja** – mogą one skutkować skażeniem ekologicznym, wypadkiem ciężkim oraz śmiertelnym pracownika, ograniczeniem lub wstrzymaniem produkcji, a także powodować duże nakłady finansowe związane z usuwaniem szkód czy nałożonymi karami. Niniejsze ryzyko produkcyjne jest pochodną jakości eksploatacji infrastruktury poszukiwawczo-wydobywczej, stosowania adekwatnych rozwiązań technicznych,

świadomości i kompetencji pracowniczych oraz podwykonawców, w związku z czym są realizowane profilaktyczne działania związane z przeciwdziałaniem wystąpieniu tego typu sytuacji. Z kolei w celu minimalizacji skutków takich zdarzeń opracowano także plany postępowania na wypadek ich wystąpienia.

Ryzyka zw. z realizacją projektów poszukiwawczo-wydobywczych

- Ryzyko braku pełnej kontroli nad realizacją wspólnych przedsięwzięć** – z uwagi na zaangażowanie w projekt przynajmniej dwóch partnerów, ryzyko to może skutkować realizacją projektu niezgodnie z oczekiwaniami Grupy Kapitałowej LOTOS. Ograniczenia tego ryzyka następuje przede wszystkim poprzez zdefiniowanie warunków brzegowych udziału w projekcie oraz analizę partnerów biorących udział w przedsięwzięciu (m.in. pod względem: celu działania, sytuacji finansowej, wizerunku na rynku). Istotne dla powodzenia realizacji wspólnego przedsięwzięcia jest określenie wspólnych interesów jeszcze na etapie rozmów przed zawarciem umowy o współpracy. W ramach prowadzonych negocjacji podstawą zabezpieczenia interesów Grupy Kapitałowej LOTOS jest właściwie definiowanie warunków współpracy oraz doprecyzowanie ich w precyzyjnych zapisach umów. Na etapie realizacji projektu niezbędna jest właściwa komunikacja z partnerami oraz nadzór nad wykonywaniem określonych zadań, w szczególności poprzez: bieżące monitorowanie zapisów umów/opiniowanie, zatwierdzanie budżetów i harmonogramów, powoływanie komisji wewnętrznych lub/i zewnętrznych, rekomendacja dla podjęcia decyzji przez odpowiednie organy statutowe. W ramach bieżącego zarządzania ryzykiem w 2015 roku realizowano zidentyfikowane czynności w celu jego ograniczania w ramach następujących projektów realizowanych w partnerstwie: zagospodarowanie złóż gazowych B4/B6 na Morzu Bałtyckim we współpracy z firmą CalEnergy Resources Poland, współpraca z PGNIG na lądowych koncesjach w Polsce, projekty realizowane w układzie partnerskim na koncesjach w Norwegii. W roku 2015 współpraca na w/w projektach przebiegała zgodnie z ustalonym dla nich planem działań.
- Ryzyko niewłaściwego zaangażowania kapitałowego** – kolejne zagrożenie zidentyfikowane w działalności poszukiwawczo – wydobywczej jest związane z wyborem i zaangażowaniem kapitału w niewłaściwy projekt i w konsekwencji poniesienie strat finansowych. Fundamentalną kwestią jest zdefiniowanie parametrów brzegowych realizacji projektów oraz kompleksowa analiza projektu kapitałowego przy wykorzystaniu właściwych narzędzi analitycznych. W ramach prowadzonych prac tworzone są wewnętrzne lub/i zewnętrzne zespoły interdyscyplinarne współpracujące w ramach procesu due diligence, realizujące analizy ekonomiczne oraz ocenę ryzyka projektu. Proces jest realizowany w oparciu o regulacje wewnętrzne oraz poddawany weryfikacji na różnych jego etapach poprzez uzyskiwanie zgód właściwych ciał decyzyjnych określonych w Grupie Kapitałowej LOTOS. Realizacja zdefiniowanych w ramach tego ryzyka czynności pozwoliła skutecznie zrealizować transakcję zakupu aktywów Heimdal w grudniu 2013 roku i Sleipner w grudniu 2015 roku.
- Ryzyko wzrostu zobowiązań związanych z zaangażowaniem Grupy Kapitałowej LOTOS w projekcie Yme** – z uwagi na wagę projektu Yme i jego historyczny wpływ na wyniki skonsolidowane, jest on pod szczególnym nadzorem i realizowane są działania mające na celu minimalizację ryzyk z nim związanych. Prowadzone są obecnie prace w kierunku likwidacji złoża Yme. Zdefiniowano dwa podprojekty – usunięcia platformy MOPU (Mobile Offshore Production Unit) ze złoża oraz projekt likwidacji złoża. W ramach minimalizacji ryzyka usunięcia MOPU podpisano porozumienie z Single Buoy Moorings Inc. (SMB), producentem platformy, na mocy którego SBM zobowiązał się do pokrycia kosztów usunięcia platformy ze złoża i wypłacił odszkodowanie partnerom konsorcjum. Na dzień przygotowania raportu, prognozowane koszty usunięcia platformy MOPU ze złoża były zakładane w ramach kwoty nie przekraczającej zgromadzonych na rachunku środków. Po decyzji Ministerstwa Ropy i Energii (MPE) z 30.06.2015 r. zwalniającej Partnerów z obowiązku złożenia zrewidowanego planu zagospodarowania złoża, W połowie

roku 2015, firma będąca Operatorem na licencji Yme (Talisman) została przejęta przez hiszpański koncern naftowy REPSOL, która pełni funkcję operatora na licencji. Partnerzy na licencji realizują projekt likwidacji złoża Yme, planowany na lata 2016-2020. Partnerzy współpracują w kierunku ograniczenia zakresu i kosztów likwidacji złoża. Plan Likwidacji złoża ma zostać przedstawiony do MPE celem zatwierdzenia na koniec roku 2016. Plan likwidacji będzie definiował przyjętą metodę i zakres likwidacji infrastruktury złoża oraz szczegółowe harmonogramy i koszty likwidacji. Usunięcie MOPU planowane jest na połowę 2016 roku. Koszty projektu Yme budują tarczę podatkową, która jest odzyskiwana przez Grupę LOTOS dzięki posiadanym aktywom produkcyjnym (udziałom w złożach: Heimdal i Sleipner). Równolegle do realizacji projektu likwidacji złoża Yme, Grupa LOTOS poszukuje możliwości wcześniejszego wyjścia z projektu.

Ryzyko finansowe zw. z działalnością poszukiwawczo-wydobywczą

- **Ryzyko makroekonomiczne** - niezwykle istotne dla funkcjonowania segmentu poszukiwawczo-wydobywczego w 2015 roku były ryzyka związane z czynnikami makroekonomicznymi, w szczególności spadek cen ropy naftowej, który przełożył się na pogorszenie parametrów ekonomicznych oraz opłacalność projektów inwestycyjnych w tym obszarze, jak również pogorszenie warunków uzyskania finansowania zewnętrznego dla tych projektów. Aktualnie LOTOS Petrobaltic kontynuuje prowadzenie działań optymalizacyjno-dostosowawczych zapewniających utrzymanie płynności segmentu poszukiwawczo-wydobywczego przy jednoczesnej kontynuacji realizacji kluczowych projektów B8, B4 i B6. W segmencie poszukiwawczo-wydobywczym wdrożono politykę utrzymywania kosztów poniżej 35 USD/bbl oraz konsekwentnie intensyfikuje się działania zmierzające do dalszej poprawy efektywności funkcjonowania, zapewniające elastyczne dostosowanie się do zmiennego otoczenia makroekonomicznego, realizowane poprzez budowanie świadomości biznesowej i organizacyjnej oraz wykorzystanie narzędzi i systemów motywacyjnych. W ramach prac nad budżetem na rok 2016, opracowane zostaną scenariusze obejmujące redukcje kosztów/inwestycji z uwzględnieniem zabezpieczenia dodatkowego finansowania przy cenach na poziomie 35/30/25/20 USD/bbl.

Ryzyka operacyjne związane z rafinerią

- **Ryzyko techniczne, związane z możliwością wystąpienia poważnych awarii lub trwałych uszkodzeń infrastruktury** - materializacja tego ryzyka może poważnie wpłynąć na działalność Grupy LOTOS S.A. i jej wyniki finansowe poprzez konieczność poniesienia dodatkowych nakładów na naprawę lub wymianę urządzeń, a także poprzez przerwy i zakłócenia w procesie produkcyjnym. W Grupie LOTOS S.A. realizuje się wiele działań mających na celu ograniczenia powyższego ryzyka. W dalszym ciągu prowadzi się priorytetyzację urządzeń, czyli analizę ich krytyczności, stosowane są technologie i urządzenia spełniające kryteria najlepszych dostępnych technik (ang. Best Available Techniques, BAT), wykorzystywane są systemy automatycznego zatrzymania instalacji w celu zapobiegania niekontrolowanemu rozwojowi sytuacji awaryjnej, a same instalacje procesowe wyposażone są w systemy bezpieczeństwa i p.poż. Dodatkowo w celu podniesienia standardów w zakresie badań i oceny stanu technicznego urządzeń ciśnieniowych we współpracy z Urzędem Dozoru Technicznego wdrożono w wybranych obszarach metodykę Risk Based Inspection. Prowadzimy także prace w zakresie zastosowania metodyki Risk Based Work Selection, która wspiera planowanie prac utrzymania ruchu na podstawie wcześniej dokonanej analizy ryzyka dla poszczególnych urządzeń. Działania te pozwolą nam na jeszcze sprawniejsze i bardziej efektywne zarządzanie infrastrukturą Grupy LOTOS S.A.
- **Ryzyko związane z bezpieczeństwem pracy** – dotyczy wystąpienia wypadków i innych zagrożeń związanych z narażeniem pracowników na oddziaływanie czynników niebezpiecznych i uciążliwych. W

Grupie Kapitałowej LOTOS na bieżąco udoskonala się i wdraża rozwiązania techniczne i organizacyjne, mające na celu zapewnienie bezpiecznych warunków pracy wszystkim osobom przebywającym lub pracującym na terenie i na rzecz Spółki. Kontrahentom przekazuje się wewnętrzne wymagania za pomocą dedykowanego portalu „Wymagania Grupy LOTOS dla kontrahentów”. Regularnie sprawdzana jest poprawność stosowania zasad postępowania, m.in. w trakcie kontroli bhp jak i audytów dostawców oraz egzekwowana jest realizacja działań pokontrolnych. Dodatkowo w Grupie Kapitałowej LOTOS prowadzone są liczne działania mające na celu podniesienie świadomości z zakresu bezpiecznej pracy i motywujące do przestrzegania zasad bezpiecznej pracy.

- **Ryzyko związane ze zmianami legislacyjnymi w zakresie REACH.** Od 21 sierpnia 2014 roku obowiązuje nowy Załącznik XIV do rozporządzenia REACH. W załączniku wymieniony jest rozpuszczalnik EDC (1,2–dichloroetan), stosowany w Grupie LOTOS S.A. W związku z powyższym, konieczne jest uzyskanie zezwolenia na stosowanie EDC po 22 listopada 2017 roku. W przypadku nieuzyskania zezwolenia nie będzie mógł być realizowany proces, w którym rozpuszczalnik ten jest obecnie stosowany. W celu ograniczenia wystąpienia powyższego ryzyka uruchomiony został w Grupie LOTOS S.A. wewnętrzny projekt, w ramach którego koordynowane są różnorodne działania w celu przygotowania stosownej dokumentacji do wystąpienia z wnioskiem o niezbędne zezwolenie na stosowanie EDC. Podjęto współpracę m.in. z konsorcjum EDCAC, zrzeszającym dalszych użytkowników rozpuszczalnika EDC. Niezależnie planowane są także działania modernizacyjne instalacji tzw. bloku olejowego oraz programy w zakresie monitoringu środowiskowego i środków ochrony indywidualnej, aby spełnić wszystkie konieczne wymagania techniczne i prawne do dalszego wykorzystywania EDC.

Ryzyka środowiskowe

- **Ryzyka związane z limitami uprawnień do emisji CO₂** - dotyczą wzrostu cen i braku odpowiedniej liczby uprawnień do emisji CO₂, którego konsekwencją będą konieczne do poniesienia koszty w celu zakupu odpowiedniej liczby jednostek. Działania prowadzone przez Komisję Europejską, wpływające na funkcjonowanie EU ETS (Europejskiego Systemu Handlu Uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych), nie pozostają bez wpływu na ceny uprawnień. Wprowadzony do prawa unijnego w 2015 roku mechanizm MSR (tzw. rezerwy stabilizacyjnej), który istotnie zaingeruje w ilość dostępnych na rynku uprawnień, a w związku z tym na ich cenę, ma zacząć funkcjonować od 2019, a nie jak wcześniej proponowano od 2021 roku. Ostatecznie przyjęte rozwiązanie powoduje to, że zasady handlu w EU ETS znacząco zmieniają się w toku trwania fazy rozliczeniowej (aktualnie trzeciej – 2013-2020), zamiast zmienić się z początkiem następnej. W ocenie polskich polityków i przedsiębiorców jest to sprzeczne z definicją EU ETS jako systemu wolnorynkowego, która to miała być jednym z fundamentów jego efektywnego funkcjonowania. Efektem polskiego sprzeciwu była skarga złożona 4 stycznia 2016 roku przez Polskę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o twierdzenie nieważności decyzji Rady i Parlamentu Europejskiego w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami. Ze względu na złożoność sprawy przewiduje się, że wydanie wyroku może zająć nawet rok. Darmowe uprawnienia przyznane Grupie LOTOS S.A. w ramach III KPRU nie pokrywają się z prognozowaną emisją z instalacji istniejących jak i nowych inwestycji, która na lata 2013-2020 wynosi średniorocznie 1 779 653. W 2014 roku w ramach Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień Grupa LOTOS S.A. otrzymała dodatkowe darmowe uprawnienia na nowe inwestycje, dając razem 1 435 242 dodatkowych uprawnień do końca okresu rozliczeniowego. Oznacza to, że wobec obowiązujących i planowanych zmian systemu ETS, Grupa LOTOS S.A. jest narażona na ryzyko poniesienia większych kosztów związanych z zakupem uprawnień celem pokrycia już wiadomych niedoborów jednostek jak

również pod znakiem zapytania stoją darmowe uprawnienia na jakiegokolwiek inne planowane inwestycje. W celu ograniczenia emisji, a tym samym zakupu brakujących uprawnień wykonano szereg zadań inwestycyjnych.

- **Ryzyka związane z koniecznością uzyskania nowych pozwoleń lub zmiany warunków już posiadanych pozwoleń** Grupa LOTOS S.A. jest zobowiązana działać na podstawie pozwolenia zintegrowanego uzyskiwanego dla instalacji, których funkcjonowanie ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w nich działalności może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (tzw. instalacji IPPC). W celu zmniejszenia ryzyka związanego z uzyskiwaniem wszelkich pozwoleń i decyzji, proces przygotowywania dokumentacji odbywa się z odpowiednim wyprzedzeniem, uwzględniającym ryzyko przedłużenia się postępowania administracyjnego. Z uwagi na to ryzyko, w związku z realizacją projektu EFRA, w 2015 roku rozpoczęto procedurę zmiany pozwoleń zintegrowanych Grupy LOTOS i LOTOS Asphalt. Ponadto ciągle monitorowanie przepisów prawa zarówno krajowego i wspólnotowego pozwala na odpowiednio wczesne dostosowanie się do nowych przepisów w określonym terminie jak również zakresie. Przepisy dotyczące ochrony środowiska i korzystania z zasobów naturalnych przez przedsiębiorstwa podlegają stosunkowo częstym zmianom. Ustawa o zmianie Prawa ochrony środowiska i innych ustaw z dnia 21 lipca 2014 roku dokonała wdrożenia Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych (tzw. Dyrektywa IED). W ramach tej zmiany, poszerzona została lista instalacji IPPC. Od momentu wejścia w życie nowelizacji Prawa ochrony środowiska, również oczyszczalnia przy gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS S.A. stała się instalacją wymagającą pozwolenia zintegrowanego i musiała takie pozwolenie uzyskać przed 1 lipca 2015 r. Stosowny wniosek złożono do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w kwietniu, a decyzję włączającą oczyszczalnię ścieków jako trzecią instalację IPPC do pozwolenia zintegrowanego Grupy LOTOS S.A. otrzymano w czerwcu 2015 r.
- **Ryzyka związane z dostosowaniem się do nowych przepisów odnośnie wdrażania najlepszych dostępnych technik tzw. BAT.** Instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego w Grupie LOTOS S.A. powinny spełniać wymogi dotyczące tzw. najlepszych dostępnych technik (ang. Best Available Techniques, BAT). Wymogi te określone są w dokumentach referencyjnych BREFs (ang. BAT Reference Notes), a także mogą wynikać wprost z obowiązujących przepisów prawa oraz innych specyfikacji technicznych, norm technicznych itp. Dokumenty referencyjne BREFs mają charakter zaleceń, a dostosowanie instalacji oraz stosowanej technologii, procedur i praktyki postępowania do wymagań BAT stanowi istotny warunek uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Dyrektywa IED wymaga ponadto spełnienia tzw. konkluzji BAT jako podstawy określania warunków technicznych pozwolenia zintegrowanego oraz wyznaczenia dopuszczalnych wielkości emisji. 9 października 2014 roku została opublikowana Decyzja Wykonawcza Komisji ustanawiająca konkluzje dotyczące BAT w odniesieniu do rafinacji ropy naftowej i gazu zgodnie z Dyrektywą IED. Nowe wymagania dotyczące konkluzji BAT są bardzo rygorystyczne, co wiąże się z koniecznością ponoszenia istotnych nakładów inwestycyjnych w celu spełnienia nowych wymogów. W 2015 roku Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, zgodnie z nowym prawem stwierdził, że instalacje funkcjonujące w rafinerii Grupy LOTOS S.A. spełniają wszystkie wymogi Konkluzji BAT. Firma została jedynie zobowiązana do uzupełnienia pozwolenia zintegrowanego o zapisy dotyczące monitoringu związanego z BAT.

Ryzyka o charakterze finansowym

W Grupie LOTOS S.A. funkcjonuje Biuro Zarządzania Ryzykiem Finansowym, które koordynuje i nadzoruje działania zapewniające, że decyzje podejmowane przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS będą zoptymalizowane

pod kątem ryzyka finansowego. Prowadzone działania mają na celu zapewnienie aktualności, spójności i zgodności polityki zarządzania ryzykiem finansowym z celami strategicznymi Grupy LOTOS S.A. oraz zapewnienie sprawności, efektywności i bezpieczeństwa operacyjnego w zakresie procesu zarządzania ryzykiem finansowym. W Spółce funkcjonuje Komitet Ryzyka Cenowego i Tradingu, którego podstawowym celem jest nadzór i wsparcie procesu zarządzania ryzykiem cenowym w Grupie LOTOS S.A. w ramach: ryzyka cen ropy naftowej i produktów naftowych (w tym cen biopaliw i biokomponentów), cen gazu ziemnego oraz cen pozostałych surowców, ryzyka cen uprawnień do emisji CO₂ oraz ryzyka cen energii elektrycznej. W celu zapewnienia efektywnego zarządzania ryzykiem finansowym i minimalizacji zagrożenia błędami, wszelkie dane wykorzystywane dla tych potrzeb są starannie weryfikowane, a decyzje podejmowane na podstawie dokładnych analiz, zgodnie z obowiązującą polityką zarządzania ryzykiem, strukturą limitów i procedurami operacyjnymi. Zasady i instrumenty zarządzania ryzykiem finansowym oraz wpływ najistotniejszych czynników ryzyka na kształtowanie się poszczególnych pozycji wyników finansowych, zostały przedstawione w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w części Dodatkowe informacje i objaśnienia. Zakres ryzyk finansowych przedstawia się następująco:

- **Ryzyko cen surowców i produktów naftowych** – wyniki operacyjne są w istotnym stopniu uzależnione od różnicy pomiędzy notowaniami sprzedawanych produktów naftowych, a notowaniami ropy. Notowania mogą ulegać znacznym wahaniom w odpowiedzi na zdarzenia, nad którymi Grupa LOTOS S.A. nie ma kontroli, w tym m.in. głównie na zmiany globalnej i regionalnej podaży i popytu, sytuacji geopolitycznej oraz oczekiwań rynkowych w tym zakresie. Wahania notowań ropy naftowej oraz innych surowców wykorzystywanych na potrzeby działalności rafineryjnej (w tym gazu ziemnego) i wahania notowań produktów naftowych Grupy LOTOS S.A. mogą nie być skorelowane w czasie, powodując istotne wahania poziomu osiąganego przez Grupę Kapitałową LOTOS marży rafineryjnej. W 2015 roku Spółka przyjęła nową politykę zarządzania ryzykiem cen surowców i produktów naftowych w ramach której wprowadzono systematykę portfeli transakcyjnych, opisano sposób rozumienia ryzyka, dopuszczone instrumenty finansowe i limity transakcyjne oraz standardy zawierania transakcji. Jako wsparcie procesów zarządzania ryzykiem cenowym i tradingu Spółka używa system ETRM– Allegro 8.0.
- **Ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂)** - w 2015 roku Grupa LOTOS zarządzała ryzykiem całej fazy III Europejskiego Systemu Handlu Uprawnieniami do emisji CO₂ przypadającej na lata 2013-2020. Dodatkowe informacje na temat tego ryzyka na dzień 31 grudnia 2015 roku zostały przedstawione w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.
- **Ryzyko utraty płynności** – jest to ryzyko związane z zapewnieniem terminowej realizacji wszystkich zobowiązań. Może ono wynikać z niewłaściwego dopasowania strumieni płatności należności i zobowiązań lub nieadekwatnego poziomu finansowania działalności. Zarządzanie płynnością koordynowane jest w przekroju grupy kapitałowej w oparciu o aktualne prognozy płynności. W procesie wykorzystywane są instrumenty finansowe (m.in. struktura cash pool, zdywersyfikowane źródła finansowania), optymalizowany jest kapitał obrotowy w tym terminy płatności w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS i w umowach z kontrahentami oraz stosowane są rozwiązania informatyczne pozwalające zwiększyć bezpieczeństwo i efektywność procesu.
- **Ryzyko walutowe** – walutą sprawozdawczą i funkcjonalną Spółki oraz większości spółek Grupy Kapitałowej LOTOS jest polski złoty (PLN), natomiast ceny ropy i produktów naftowych są denominowane w lub powiązane z dolarem amerykańskim (USD). Strukturalnie występuje długa ekspozycja w USD (zysk w przypadku wzrostu kursu USD/PLN) ze względu na to, iż wpływy zależne od kursu USD (głównie z tytułu sprzedaży produktów naftowych) przewyższają odpowiednie wypływy (np. wypływy z tytułu zakupu ropy naftowej czy spłat kredytów). Ponadto USD został przyjęty jako waluta do zaciągania i spłaty długoterminowych kredytów inwestycyjnych przez większość spółek Grupy. W 2015 roku Spółka przyjęła

nową politykę zarządzania ryzykiem walutowym w której centralną miarą ryzyka jest Cash-Flow-at-Risk (CFaR) obliczany na bazie metodologii CorporateMetrics™ zaś podstawowymi limitami jest limit na wielkość CFaR i maksymalny współczynnik zabezpieczenia. Dodatkowo funkcjonuje tzw. Bank Grupy, który pozwala spółkom z Grupy na zawieranie transakcji wymiany walut z Grupą LOTOS S.A., co przekłada się na większą efektywność procesu zarządzania ryzykiem walutowym

- **Ryzyko stopy procentowej** – Grupa LOTOS S.A. jest narażona na ryzyko wahań stóp procentowych, których wzrost powoduje zwiększenie kosztów obsługi zadłużenia w zakresie zaciągniętych kredytów bankowych i pożyczek opartych o zmienne stopy procentowe. Ryzyko to związane jest głównie z przewidywanym harmonogramem spłat kredytów na finansowanie zapasów oraz finansowanie Programu 10+ i wynikającą z tego wysokością odsetek ustalanych na podstawie zmiennej stopy LIBOR USD.
- **Ryzyko kredytowe partnerów transakcji finansowych** – zawierając transakcje finansowe z instytucjami finansowymi brane pod uwagę jest ryzyko nieotrzymania środków należnych z tytułu rozliczenia danej transakcji. Ograniczane jest ono poprzez zawieranie transakcji wyłącznie z instytucjami finansowymi lub firmami o dużej wiarygodności kredytowej lub w oparciu o gwarancję, wystawioną przez instytucję finansową lub firmę posiadającą odpowiedni rating oraz spełniającą wymogi przyjęte przez Grupę LOTOS S.A. Limity partnerów transakcji finansowych są wyznaczane w referencji do kapitałów własnych Spółki oraz wskaźnika bazującego na poziomach na bieżąco aktualizowanych ratingów agencyjnych. Wykorzystanie limitów jest okresowo monitorowane.
- **Ryzyko kredytowe partnerów transakcji handlowych** - prowadząc działalność handlową realizowana jest sprzedaż produktów i usług dla podmiotów gospodarczych z odroczonym terminem płatności, w wyniku czego może powstać ryzyko nieotrzymania należności od kontrahentów za dostarczone produkty i usługi. W Grupie Kapitałowej LOTOS funkcjonuje procedura wprowadzająca odpowiednie standardy w zakresie weryfikacji zdolności kredytowej kontrahentów i przyznawania limitów kredytowych. W Grupie LOTOS S.A. limit taki przyznawany w zależności od oceny wiarygodności kredytowej partnerów handlowych, powstałej na podstawie analizy dostępnych danych dotyczących badanej firmy. Ostateczną decyzję o poziomie limitu kredytowego podejmuje osoba wyznaczona zgodnie z określonymi kompetencjami. Wykorzystanie limitów jest na bieżąco monitorowane.
- **Ryzyko ograniczenia lub zmiany warunków dostępu do zewnętrznego finansowania** - część inwestycji Grupy LOTOS S.A. i jej spółek zależnych, jak i ich bieżąca działalność jest lub może być finansowana zewnętrznymi środkami dłużnymi (np. pozyskane w 2015 r. finansowanie zewnętrzne Projektu EFRA). Istnieje zatem pewne ryzyko, że w przyszłości spółki Grupy Kapitałowej LOTOS mogą napotkać trudności w pozyskaniu nowego zewnętrznego finansowania albo będą mogły je pozyskać, lecz nie w pożądanej wysokości lub nie na warunkach dla nich akceptowalnych. Może to być spowodowane: niestabilną sytuacją na rynkach finansowych i kapitałowych w Polsce lub za granicą, bardziej restrykcyjną polityką instytucji finansujących, dotyczącą zawierania nowych umów lub interpretacji i wykonywania umów już zawartych, niekorzystnymi zmianami koniunktury gospodarczej w Polsce lub za granicą, niewypełnieniem bądź nienależnym wypełnieniem, przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS, zobowiązań przewidzianych w zawartych umowach finansowych. Możliwości w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków dłużnych ograniczają również uwarunkowania wynikające z obsługi już istniejącego zadłużenia w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS. Ponadto, umowy dotyczące zadłużenia nakładają na spółki GK LOTOS również szereg zobowiązań i ograniczeń o charakterze niefinansowym, dotyczących w szczególności podejmowania bądź powstrzymywania się od podejmowania, w okresie spłaty zadłużenia, określonych działań bądź operacji oraz wypełniania pewnych obowiązków informacyjnych wobec instytucji finansujących. Jeżeli spółki Grupy Kapitałowej LOTOS nie dokonywałyby w terminie płatności określonego zadłużenia lub nie dotrzymywałyby jego warunków o charakterze niefinansowym, takie zadłużenie wraz

z zadłużeniem zaciągniętym na podstawie innych umów finansowych lub instrumentów, mogłoby być postawione w stan wymagalności. W takiej sytuacji Kredytodawcy mogliby także zrealizować zabezpieczenia, w tym zabezpieczenia rzeczowe ustanowione na aktywach spółek Grupy Kapitałowej LOTOS.

Opisywane ryzyko jest minimalizowane poprzez zintegrowane ciągle monitorowanie bieżącej i planowanej płynności finansowej spółek Grupy Kapitałowej LOTOS (w tym ewentualnych spodziewanych niedoborów, wymagających aranżacji finansowania dłużnego lub wewnątrzgrupowego). Większość spółek GK LOTOS uczestniczy w Systemie Zarządzania Środkami Pieniężnymi w Grupie Rachunków (tzw. cash pool). Ponadto służby finansowe poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS na bieżąco monitorują obowiązki wynikające z zawartych przez nie umów finansowych związanych z obsługą zadłużenia, w tym dotrzymywanie wskaźników i kowenantów finansowych oraz wypełnianie wszystkich innych zobowiązań wobec instytucji finansowych.

Nadto, Grupy Kapitałowej LOTOS współpracuje z optymalną i odpowiednio zdywersyfikowaną grupą wiarygodnych kredytowo podmiotów, a pozyskiwanie finansowania dłużnego (a także wszelkie zmiany umów w tym zakresie) odbywa się w ramach obowiązującej wszystkie spółki procedury „Zarządzanie zadłużeniem i koordynacji finansowania dłużnego w Grupie Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.”.

Prowadzony jest także ciągły i kompletny monitoring ratingu i ogólnej sytuacji instytucji uczestniczących w finansowaniu Grupy Kapitałowej LOTOS oraz potencjalnych zagrożeń w dostępie do finansowania, wynikających z uwarunkowań rynków finansowych w kraju i na świecie.

- **Ryzyko niekorzystnych zmian przepisów podatkowych, interpretacji lub orzecznictwa sądowego** – może ono skutkować wzrostem istotnych obciążeń podatkowych (akcyzy, podatku od nieruchomości, CIT), a także powstaniem ryzyka podatkowego w transakcjach, w których przedtem ono nie występowało. Częste zmiany w zakresie prawa podatkowego oraz trudności interpretacyjne związane ze stosowaniem prawa podatkowego utrudniają zarówno bieżącą działalność Grupy LOTOS S.A., jak i prawidłowe planowanie podatkowe Grupy Kapitałowej LOTOS. Powoduje to brak pewności w zakresie stosowania przez Spółkę przepisów prawa podatkowego w codziennej działalności oraz niesie ze sobą ryzyko błędów. Ponadto często brakuje jednolitej interpretacji przepisów prawa oraz praktyki jego stosowania przez organy podatkowe. W branży paliwowej największe ryzyka podatkowe, w szczególności ze względu na wysokość kwoty zobowiązania podatkowego oraz skomplikowane rozwiązania prawne, niesie podatek akcyzowy. Przepisy podatkowe dotyczące akcyzy charakteryzują się znaczną szczegółowością, znaczną liczbą różnorodnych obowiązków nakładanych na podatników oraz występującymi sprzecznościami pomiędzy obowiązującymi regulacjami (niekiedy również w obrębie tych samych aktów prawnych). Innym przykładem budzącym wątpliwości są przepisy dotyczące podatku od nieruchomości, w szczególności w zakresie określenia przedmiotu i podstawy opodatkowania tym podatkiem. Z uwagi na powyższe w przypadku spółek Grupy Kapitałowej LOTOS korzystających ze znacznej liczby urządzeń infrastruktury technicznej zlokalizowanych na nieruchomościach występuje ryzyko prowadzenia sporów z organami podatkowymi, w szczególności w przedmiocie interpretacji oraz zastosowania definicji budowli na gruncie Ustawy o Podatkach i Opłatach Lokalnych. W sytuacjach, gdy zidentyfikowane zostaje ryzyko podatkowe wynikające z możliwości wystąpienia różnic interpretacyjnych, korzystamy z możliwości uzyskania wiążących interpretacji przepisów, wydawanych przez Ministra Finansów. Jako członek liczących się organizacji zrzeszających pracodawców i przedsiębiorców, Spółka bierze udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych, co daje możliwość odpowiedniej reakcji na zmieniające się otoczenie prawne. Wobec licznych zmian interpretacyjnych i nowych przepisów stale aktualizowane są wewnętrzne procedury w celu przestrzegania wymogów prawa oraz identyfikacji i minimalizacji ryzyka podatkowego, zwłaszcza jego wpływu na sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS.

Ryzyka o charakterze handlowym

- **Ryzyka związane z zakłóceniami ciągłości dostaw lub z mniejszą podażą ropy naftowej** - Grupa Kapitałowa LOTOS nie posiada aktywów wydobywczych, które pokrywałyby w całości jej zapotrzebowanie na ropę naftową do przerobu, w związku z czym jest ona uzależniona od zakupów ropy naftowej od innych dostawców. Dostawy ropy naftowej są realizowane głównie (w około 77%) z Federacji Rosyjskiej. Dostawy ropy naftowej realizowane są obecnie transportem rurociągowym poprzez system rurociągów PERN (rurociąg „Przyjaźń” oraz rurociąg „Pomorski”), transportem morskim przez Naftoport oraz drogą kolejową. Głównymi czynnikami ryzyka, które mogą wywoływać niepewność co do podaży ropy naftowej, są sytuacja polityczna w państwach eksportujących ropę naftową lub sytuacja polityczna w państwach tranzytowych oraz sprawność i dostępność infrastruktury służącej do transportu surowca. Ciągłość dostaw ropy naftowej do Grupy może być zakłócona głównie poprzez:
 - awarie techniczne, w tym awarie techniczne systemu rurociągów odpowiedzialnych za dostawy ropy naftowej, ataki terrorystyczne, akty sabotażu, zamieszki, rewolucje, wojny, katastrofy naturalne, istotne niekorzystne warunki pogodowe lub inne przypadki zajścia siły wyższej oraz
 - nierównomierne dostawy ropy naftowej powodujące czasowe obniżenie poziomu zapasów operacyjnych mogące skutkować obniżeniem przerobu w Rafinerii.

W Grupie LOTOS S.A. kontynuowane są zatem działania związane z przyjętą polityką dywersyfikacji kierunków i źródeł dostaw ropy naftowej poprzez koncentrację na następujących aspektach:

- bezpieczeństwie dostaw ropy naftowej: sukcesywne zwiększanie aktywności na międzynarodowym rynku ropy naftowej, regularne kontraktowanie dostaw różnych gatunków ropy z morza – z jednoczesnym stworzeniem możliwości zwiększenia ich udziału w całości dostaw ropy do rafinerii w przypadku zagrożenia ciągłości dostaw z kierunku podstawowego, zwiększenie roli własnego wydobycia,
- poprawie konkurencyjności – poprzez pełne wykorzystanie nadmorskiej lokalizacji rafinerii w Gdańsku i możliwość otrzymywania dostaw surowca przez 2 niezależne od siebie kanały - ropy rosyjskiej poprzez rurociąg „Przyjaźń” oraz różnych gatunków ropy dostępnej poprzez Naftoport,
- stałe wykorzystanie możliwości dostarczania ropy drogą lądową z wykorzystaniem znajdującego się na terenie rafinerii stanowiska do rozładunku ropy naftowej z cystem kolejowych.

Odpowiedni dobór gatunków ropy i kierunków dostaw wynika z prowadzonej w sposób ciągły optymalizacji w celu maksymalizacji marży zintegrowanej.

- **Ryzyko zmian marż realizowanych na sprzedaży produktów** – postępująca w ostatnich latach konsolidacja na polskim rynku paliwowym, zwiększająca konkurencję cenową oraz duża dynamika zmian zachodzących w ogólnosiłowej sytuacji makroekonomicznej są głównymi czynnikami ryzyka. W celu ograniczania niniejszego ryzyka doskonalimy narzędzia do monitorowania parametrów związanych z cenami i marżami. W sferze handlu detalicznego dywersyfikujemy rynek, uwzględniając segmenty mniej podatne na obniżające marżę decyzje konkurencji, a także prowadzimy działania ukierunkowane na budowanie trwałych relacji z klientami.
- **Ryzyko mniejszego popytu krajowego** - czynniki makroekonomiczne (PKB, sytuacja na rynku pracy, poziom produkcji przemysłowej itp.) w przypadku negatywnej tendencji mogą wpływać na zmniejszenie krajowego zapotrzebowania na produkty paliwowe. Najistotniejsze elementy strategii minimalizowania wpływu przedmiotowego ryzyka na prowadzoną działalność to dywersyfikacja kanałów dystrybucji, aktywna polityka cenowa zapewniająca konkurencyjność produktów, a także optymalizacja kosztów

operacyjnych. Popyt krajowy w roku 2015 nie zmniejszył się wobec popytu za rok 2014, w przeciwieństwie do trendu w latach 2012-2014, kiedy notowano redukcję popytu.

- **Ryzyko wzrostu szarej strefy** - w ostatnich latach można zaobserwować w Polsce wzrost nielegalnego obrotu paliwami, szczególnie olejem napędowym, chociaż – niepełne jeszcze – dane za rok 2015 wskazują na odwrócenie niekorzystnego trendu. Według szacunków POPIHN za 3 kwartały 2015 roku udział szarej strefy w obrocie paliwami (ON, benzyna, LOO) stanowił ok. 13%, co oznacza spadek o ok. 3 pp. rok do roku. W latach 2012 - 2014 rozwój zjawiska nabywania paliwa z pominięciem procedur podatkowych pochodzącego z nielegalnego obrotu, skutkował spadkiem popytu na paliwa produkowane oraz sprzedawane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Ograniczenie szarej strefy jest uzależnione od działań prowadzonych na szczeblu rządowym w sferze egzekwowania obowiązujących uregulowań prawnych. Grupa LOTOS S.A. jako członek Polskiej Organizacji Przemysłu i Handlu Naftowego wspólnie z innymi koncernami wspiera działania mające na celu dostarczenie odpowiednich danych i analiz rynkowych niezbędnych do oceny rozmiaru szarej strefy oraz związanego z nią ryzyka.

6. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

6.1. POWIĄZANIA WŁASNOŚCIOWE I ZASADY ZARZĄDZANIA

6.1.1. INFORMACJE O POSIADANYCH PRZEZ GRUPĘ LOTOS S.A. ODDZIAŁACH (ZAKŁADACH)

Grupa LOTOS S.A. nie posiada oddziałów (zakładów) w rozumieniu Ustawy o Rachunkowości.

6.1.2. ZMIANY WŁASNOŚCIOWE W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

W 2015 roku miały miejsce następujące zmiany w organizacji Grupy Kapitałowej LOTOS.

Tab 31. Zarejestrowane zmiany w kapitale zakładowym

Podmiot	Data rejestracji	Kapitał przed	Zwiększenie	Kapitał po	Uwagi
LOTOS Exploration and Production Norge AS *	22.01.2015	1.083.718.441 NOK	650.000.000 NOK	1.733.718.441 NOK	emisja 650.000.000 szt. akcji serii B o wartości nominalnej 1 NOK każda akcja; akcje nowej emisji objęła spółka LOTOS Petrobaltic S.A. i pokryła wkładem pieniężnym
Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o.	04.03.2015	5.000 PLN	37.400 PLN	42.400 PLN	utworzenie 748 nowych udziałów o wartości nominalnej 500 PLN każdy udział; podwyższenie poprzez przejęcie majątku spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o. (związane z podziałem spółki LOTOS Kolej przez wydzielenie z trybie art.529. §1. pkt 4. KSH); nowoutworzone udziały objęła Grupa LOTOS S.A.
B8 Sp. z o.o. *	13.04.2015	105.000 PLN	100.000 PLN	205.000 PLN	utworzenie 2.000 nowych udziałów o wartości nominalnej 50 PLN każdy udział; nowoutworzone udziały objęła LOTOS Petrobaltic S.A.
AB Genciu Nafta **	17.04.2015	2.900 EUR	100 EUR	3.000 EUR	przewalutowanie kapitału zakładowego Spółki z LTL na EUR (1 akcja = 10 LTL → 1 akcja = 2,90 EUR; ilość akcji = 1.000 szt.) oraz podwyższenie kapitału zakładowego ze środków własnych Spółki z w drodze podwyższenia wartości nominalnej 1 akcji o 0,10 EUR, tj. z 2,90 EUR do 3 EUR każda akcja;
UAB Manifoldas **	17.04.2015	292.496 EUR	10.504 EUR	303.000 EUR	przewalutowanie kapitału zakładowego Spółki z LTL na EUR (1 akcja = 100 LTL → 1 akcja = 28,96

					EUR; ilość akcji = 10.100 szt.) oraz podwyższenie kapitału zakładowego ze środków własnych Spółki w drodze podwyższenia wartości nominalnej 1 akcji o 1,04 EUR, tj. z 28,96 EUR do 30 EUR każda akcja
AB LOTOS Geonafta *	22.06.2015	63.336,87 EUR	9.464,13 EUR	72.801 EUR	przewalutowanie kapitału zakładowego Spółki z LTL na EUR (1 akcja = 3 LTL → 1 akcja 0,87 EUR; ilość akcji = 72.801 szt.) oraz podwyższenie kapitału zakładowego ze środków własnych Spółki w drodze podwyższenia wartości nominalnej 1 akcji o 0,13 EUR, tj. z 0,87 EUR do 1 EUR każda akcja
Baltic Gas Sp. z o.o. ***	03.07.2015	105.000 PLN	40.000 zł	145.000 PLN	utworzenie 800 nowych udziałów o wartości nominalnej 50 PLN każdy udział; nowoutworzone udziały w ilości 400 i łącznej wartości nominalnej 20.000 PLN objęła LOTOS Petrobaltic S.A. w zamian za wkład pieniężny w wysokości 20.000 zł; pozostałe nowoutworzone udziały objął drugi wspólnik CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o.
LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	09.07.2015	20.000.000 PLN	11.515.000 PLN	31.515.000 PLN	utworzenie 2.303 nowych udziałów o wartości nominalnej 5.000 PLN każdy i cenie emisyjnej 195.400 PLN; nowoutworzone udziały objęła Grupa LOTOS S.A. i pokryła wkładem pieniężnym
LOTOS Exploration and Production Norge AS *	10.08.2015	1.733.718.44 NOK	500.000.000 NOK	2.233.718.441 NOK	emisja 500.000.000 szt. nowych akcji serii B o wartości nominalnej 1 NOK każda akcja; akcje nowej emisji objęła LOTOS Petrobaltic S.A. (kompensacja z udzielonymi pożyczkami)

* Spółka zależna od spółki LOTOS Petrobaltic S.A.

** Spółka zależna od spółki AB LOTOS Geonafta

*** Spółka współkontrolowana przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A.

Konsolidacja aktywów logistycznych i infrastrukturalnych

W 2015 roku kontynuowany był proces konsolidacji aktywów logistycznych w Grupie Kapitałowej LOTOS, w ramach którego przeprowadzono dnia 1 kwietnia 2015 roku sprzedaż zorganizowanej części przedsiębiorstwa w postaci nowo wybudowanej bazy paliw w Poznaniu przez Grupę LOTOS S.A. na rzecz LOTOS Terminale S.A.

Sprzedaż oddziałów południowych LOTOS Lab Sp. z o.o.

W dniu 31 marca 2015 roku zawarto umowy sprzedaży oddziałów spółki LOTOS Lab Sp. z o.o., tj. zorganizowanych części przedsiębiorstwa w postaci oddziału w Jaśle oraz oddziału w Czechowicach-Dziedzicach na rzecz Polwax S.A. z siedzibą w Jaśle.

Sprzedaż oddziałów południowych LOTOS Serwis Sp. z o.o.

Dnia 3 listopada 2015 roku spółka LOTOS Serwis Sp. z o.o. sprzedała dwie zorganizowane części przedsiębiorstwa w postaci oddziału w Jaśle i oddziału w Czechowicach-Dziedzicach na rzecz spółek, odpowiednio, REM Serwis Jasło Sp. z o.o. w Jaśle i REM Serwis Czechowice-Dziedzice Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach zależnych w 100% od spółki Apex-Elzar Sp. z o.o. z siedzibą we Włocławku.

Podział spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o.

Dnia 16 lutego 2015 roku (dla LOTOS Kolej Sp. z o.o.) oraz dnia 4 marca 2015 roku (dla spółki Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o.) w rejestrze przedsiębiorców KRS został zarejestrowany podział spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o. przez wydzielenie w trybie określonym w art. 529. §1. pkt 4. Kodeksu spółek handlowych, tj. przeniesienie części majątku Spółki w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa Spółki stanowiącej Biuro Windykacji do spółki Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o. Podział został dokonany zgodnie z art. 542. §4. Kodeksu spółek handlowych z kapitałów własnych spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o. innych niż kapitał zakładowy, tj. bez obniżania kapitału zakładowego spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o. W związku z opisywanym podziałem spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o. nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego spółki Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o. (spółki przejmującej), a wszystkie udziały w podwyższonym kapitale zakładowym spółki Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o. objęła Grupa LOTOS S.A., która zachowała wszystkie posiadane dotychczas udziały Spółki.

Zastaw na 100% udziałów spółki LOTOS Asphalt Sp. z o.o.

W dniu 2 listopada 2015 roku dokonano wpisu w Rejestrze Zastawów, prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk Północ w Gdańsku, Wydział IX Gospodarczy Rejestru Zastawów, zastawu rejestrowego na 100% udziałów w spółce LOTOS Asphalt Sp. z o.o. Zastaw rejestrowy został ustanowiony tytułem zabezpieczenia spłaty wierzytelności z tytułu umowy kredytowej, której celem jest pozyskanie uzupełniającej części środków niezbędnych do sfinansowania realizacji projektu EFRA. Umowa została zawarta pomiędzy LOTOS Asphalt Sp. z o.o. i konsorcjum instytucji finansowych, w skład którego wchodzi: Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Millennium S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A. (bank koordynujący transakcję finansowania projektu EFRA), Bank Zachodni WBK S.A., Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. oraz Societe Generale. Udział Grupy LOTOS S.A. w kapitale zakładowym i liczbie głosów na Zgromadzeniu Wspólników Zastawcy wynosi 100 %.

W dniu 3 listopada 2015 roku dokonano dwóch kolejnych wpisów w Rejestrze Zastawów, prowadzonym przez Sąd Rejonowy Gdańsk Północ w Gdańsku, Wydział IX Gospodarczy Rejestru Zastawów, zastawów rejestrowych na 100% udziałów w spółce LOTOS Asphalt Sp. z o.o. Zastawy rejestrowe zostały ustanowione tytułem zabezpieczenia spłaty wierzytelności z tytułu umowy kredytowej, której celem jest pozyskanie uzupełniającej części środków niezbędnych do sfinansowania realizacji projektu EFRA – Efektywna Rafinacja oraz potencjalnych wierzytelności z tytułu transakcji zabezpieczających (hedgingowych), które zostaną zawarte w związku z Projektem EFRA, zgodnie z umową kredytową. Umowa została zawarta pomiędzy LOTOS Asphalt Sp. z o.o. i konsorcjum instytucji finansowych, w skład którego wchodzi: Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Millennium S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A. (bank koordynujący transakcję finansowania projektu EFRA), Bank Zachodni WBK S.A., Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń

na Życie S.A. oraz Societe Generale. Udział Emitenta w kapitale zakładowym i liczbie głosów na zgromadzeniu wspólników Zastawcy wynosi 100 %.

6.1.3. ZMIANY W POWIĄZANIACH ORGANIZACYJNYCH LUB KAPITAŁOWYCH GRUPY LOTOS S.A. Z INNYMI PODMIOTAMI

W skład Grupy Kapitałowej LOTOS wchodzi: Grupa LOTOS S.A. jako Jednostka Dominująca oraz podmioty o profilu produkcyjnym, usługowym i handlowym (spółki zależne oraz spółki pośrednio zależne od Grupy LOTOS S.A.). Ponadto Grupa posiada udziały we wspólnych przedsięwzięciach wycenianych metodą praw własności.

Poniżej przedstawiono informacje na temat siedziby i przedmiotu działalności wymienionych wyżej podmiotów, a także dane na temat procentowego udziału Grupy w ich własności oraz wskazanie stosowanej przez Grupę metody konsolidacji:

Tab 32. Podmioty wchodzące w skład Grupy Kapitałowej LOTOS

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2015	31.12.2014
Jednostka Dominująca				
Segment produkcji i handlu				
Grupa LOTOS S.A.	Gdańsk	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (głównie paliw) oraz ich sprzedaż hurtowa	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Jednostki bezpośrednio zależne konsolidowane metodą pełną				
Segment wydobywczy				
LOTOS Petrobaltic S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK LOTOS Petrobaltic S.A.)	Gdańsk	Pozyskiwanie oraz eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego	99,99%	99,99%
Segment produkcji i handlu				
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	Gdańsk	Sprzedaż hurtowa, detaliczna paliw, lekkiego oleju opałowego, zarządzanie siecią stacji paliw LOTOS	100,00%	100,00%
LOTOS Oil Sp. z o.o. ⁽⁴⁾	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż olejów smarowych i smarów oraz sprzedaż olejów bazowych	100,00%	100,00%
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż asfaltów	100,00%	100,00%
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	Gdańsk	Transport kolejowy	100,00%	100,00%
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	Gdańsk	Działalność w zakresie utrzymania ruchu mechanicznego, elektrycznego i automatyki, usługi remontowe	100,00%	100,00%
LOTOS Lab Sp. z o.o.	Gdańsk	Wykonywanie analiz laboratoryjnych	100,00%	100,00%
LOTOS Straż Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona przeciwpożarowa	100,00%	100,00%
LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona mienia i osób	100,00%	100,00%

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2015	31.12.2014
LOTOS Terminale S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK LOTOS Terminale S.A.)	Czechowice-Dziedzice	Magazynowanie i dystrybucja paliw	100,00%	100,00%
LOTOS Infrastruktura S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK LOTOS Infrastruktura S.A.)	Jasło	Magazynowanie i dystrybucja paliw. Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100,00%
Pozostałe				
LOTOS Gaz S.A. w likwidacji	Kraków	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	100,00%	100,00%
LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. w likwidacji ⁽²⁾	Jasło	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	-	100,00%
Jednostki bezpośrednio zależne nie objęte konsolidacją				
Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o.	Gdańsk	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	100%	100%
Jednostki pośrednio zależne konsolidowane metodą pełną				
Segment produkcji i handlu				
GK LOTOS Infrastruktura S.A.				
RCEkoenergia Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, ciepła i gazu	100%	100,00%
GK LOTOS Terminale S.A.				
LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Produkcja estrów metylowych kwasów tłuszczowych (FAME)	100%	100,00%
Segment wydobywczy				
GK LOTOS Petrobaltic S.A.				
LOTOS Exploration and Production Norge AS	Norwegia, Stavanger	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej i gazu na Norweskim Szelfie Kontynentalnym; świadczenie usług związanych z poszukiwaniem i wydobywaniem ropy naftowej i gazu	99,99%	99,99%
Aphrodite Offshore Services N.V.	Curaçao	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	99,99%	99,99%
B8 Sp. z o.o.	Gdańsk	Działalność usługowa wspomagająca górnictwo i wydobywanie	99,99%	99,99%
B8 Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością BALTIC S.K.A.	Gdańsk	Poszukiwanie i eksploatacja złóż ropy i gazu	99,99%	99,99%
Miliana Shipholding Company Ltd. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Miliana Shipholding Company Ltd.)	Cypr, Nikozja	Świadczenie usług magazynowania i transportu ropy naftowej oraz innych usług w obszarze transportu morskiego	99,99%	99,99%
Technical Ship Management Sp. z o.o. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Technical Ship Management Sp. z o.o.)	Gdańsk	Działalność usługowa wspomagająca transport morski, doradztwo w zakresie eksploatacji statków.	99,99%	99,99%
SPV Baltic Sp. z o.o.	Gdańsk	Świadczenie usług w obszarze transportu morskiego	99,99%	99,99%

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2015	31.12.2014
Miliana Shipmanagement Ltd	Cypr, Nikozja	Świadczenie usług w obszarze transportu morskiego	99,99%	99,99%
Miliana Shipping Group Ltd (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Miliana Shipping Group Ltd)	Cypr, Nikozja	Zarządzanie posiadanymi aktywami	99,99%	99,99%
Bazalt Navigation Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
Granit Navigation Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
Kambr Navigation Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
St. Barbara Navigation Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
Petro Icarus Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
Petro Aphrodite Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
AB LOTOS Geonafta (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK AB LOTOS Geonafta)	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej, świadczenie usług wiertniczych oraz kupno i sprzedaż ropy naftowej	99,99%	99,99%
UAB Genciu Nafta	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej	99,99%	99,99%
UAB Manifoldas	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej	99,99%	99,99%
Pozostałe				
GK LOTOS Petrobaltic S.A.				
Energobaltic Sp. z o.o.	Władysławowo	Produkcja energii elektrycznej, energii cieplnej, LPG oraz kondensatu gazowego	99,99%	99,99%
Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności				
LOTOS - Air BP Polska Sp. z o.o. ⁽³⁾	Gdańsk	Handel paliwem lotniczym oraz usługi logistyczne	50,00%	50,00%
GK LOTOS Petrobaltic S.A.				
Baltic Gas Sp. z o.o. ⁽⁴⁾	Gdańsk	Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego (działalność usługowa wspomagająca eksploatację złóż ropy naftowej i gazu ziemnego)	49,99%	49,99%
Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp.k.	Gdańsk	Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego	43,96 ⁵⁾	62,40%

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2015	31.12.2014
GK AB LOTOS Geonafta				
UAB Minijos Nafta	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej	49,99%	49,99%

⁽¹⁾ W dniu 01.04.2015 roku w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ

w Gdańsku, VII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego zostało zarejestrowane przekształcenie formy prawnej (przekształcenie formy prawnej spółki z S.A. na sp. z o.o.) oraz została zarejestrowana spółka LOTOS Oil Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

⁽²⁾ Dnia 12.03.2015 roku spółka LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. w likwidacji została wykreślona z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

⁽³⁾ Umowa joint venture Grupy LOTOS S.A. z BP Europe SE na prowadzenie działalności w zakresie dostaw paliwa lotniczego w ramach spółki LOTOS - Air BP Polska Sp. z o.o.

⁽⁴⁾ Spółka celowa powołana w związku ze współpracą spółek LOTOS Petrobaltic S.A. oraz CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. w ramach zagospodarowania złóż B-4 i B-6.

⁽⁵⁾ W 2015 roku zmiana procentowego udziału Grupy we własności jednostki Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp. k. wynikała z wniesienia wkładów pieniężnych przez komandytariuszy Spółki, tj.:

- spółka LOTOS Petrobaltic S.A. wniosła wkład pieniężny w wysokości 3.877 tys. PLN;
- spółka CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. w wysokości 40.176 tys. PLN.

W 2015 roku dokonano również podwyższeń umówionych wkładów:

- dnia 01.09.2015 roku w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk - Północ w Gdańsku, VII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego zostało zarejestrowane podwyższenie wysokości umówionego wkładu Spółki, tj.: podwyższenie umówionego wkładu komandytariusza LOTOS Petrobaltic S.A. z poziomu 52.647.500,- PLN do poziomu 53.627.500,- PLN, tj. o 980.000,- PLN poprzez wniesienie wkładu pieniężnego w wysokości 980.000,- PLN;
- dnia 18.11.2015 roku w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk -Północ w Gdańsku, VII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego zostało zarejestrowane podwyższenie wysokości umówionych wkładów z Spółki, tj.:
 - a) podwyższenia umówionego wkładu komandytariusza LOTOS Petrobaltic S.A. z kwoty 53.627.500,- zł do kwoty 81.869.711,- PLN, to jest o kwotę 28.242.211,- zł poprzez wniesienie dodatkowego wkładu pieniężnego w kwocie 28.242.211,- PLN;
 - b) podwyższenia umówionego wkładu CalEnergy Resources Poland sp. z o. o. z poziomu 66.070.580,- PLN do poziomu 98.933.897,- zł, tj. o 32.863.317,- PLN poprzez wniesienie wkładu pieniężnego w kwocie 32.863.317,- PLN;

W związku z powyższym procentowy udział we własności jednostki na podstawie wartości wkładów wniesionych przez poszczególnych wspólników do sumy wszystkich wniesionych na dzień 31 grudnia 2015 roku wkładów prezentował się następująco:

- Baltic Gas Sp. z o.o. (Komplementariusz) (0,001%);
- LOTOS Petrobaltic S.A. (Komandytariusz) (43,968%);
- CalEnergy (Komandytariusz) (56,031%).

W rozumieniu regulacji MSSF spółki: Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy sp.k oraz Baltic Gas Sp. z o.o. są podmiotami wspólnie kontrolowanymi (wspólne przedsięwzięcie wyceniane metodą praw własności zgodnie z MSSF 11) przez Grupę.

6.1.4. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA GRUPĄ LOTOS S.A. I GRUPĄ KAPITAŁOWĄ LOTOS - OCENA DOJRZAŁOŚCI ORGANIZACYJNEJ

Ocena dojrzałości organizacyjnej

W związku ze wzrostem oczekiwań otoczenia zewnętrznego Grupa LOTOS S.A. zdecydowała o podjęciu działań zmierzających do zwiększenia zapewnienia jej szeroko pojmowanych interesariuszy o dojrzałości przyjętych przez nią rozwiązań w zakresie:

- kontroli wewnętrznej,
- zarządzania ryzykiem,
- zgodności („compliance”),
- przeciwdziałania nadużyciom,
- ładu korporacyjnego.

Grupa LOTOS S.A. wydając Raport CSR oparty o metodologię Global Reporting Initiative (GRI) zobligowała się do informowania właścicieli, inwestorów, partnerów biznesowych o skutecznie działających mechanizmach w ramach ww. systemów.

W celu dokonania oceny powyższych systemów został opracowany na potrzeby Grupy LOTOS S.A. model oparty o najlepsze praktyki biznesowe ujęte w modelu GRC (Governance, Risk Management, and Compliance) wypracowanym przez Open Compliance & Ethics Group oraz inne źródła, np. „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW” odnoszące się do zasad ładu korporacyjnego oraz metodykę Deloitte w zakresie zarządzania ryzykiem nadużyć.

Opracowany model zakłada jednolite podejście do dokonywania przeglądu i formułowania ocen w odniesieniu do poszczególnych systemów. Pozwala również na sformułowanie skumulowanej oceny wszystkich systemów, którą można interpretować, jako stopień „dojrzałości organizacyjnej” Spółki. Model składa się z sekcji odpowiadających poszczególnym systemom.

W 2015 roku ocena o przedstawionym powyżej zakresie została dokonana już po raz szósty. Pierwsza ocena o tym charakterze przeprowadzona została w roku 2010. Miała ona charakter pilotażowy. W 2015 roku ocena dojrzałości organizacji według tego Modelu została przeprowadzona po raz ostatni. W roku 2016 Spółka opracuje nowy Model Oceny Dojrzałości Organizacyjnej, uwzględniający swoim zakresem całą Grupę Kapitałową LOTOS. Ocena systemu kontroli wewnętrznej dotyczyła zarówno rozwiązań stanowiących ramy środowiska kontroli wewnętrznej, jak i wbudowanych w poszczególne zdefiniowane w organizacji procesy, obejmując swoim zakresem wyniki 23 funkcjonujących w Spółce procesów. Ocena w 2015 r. ma charakter kompleksowy..

Głównym obszarem zainteresowania w ocenie systemu zarządzania ryzykiem są zagadnienia związane z zapewnieniem prawidłowego zdefiniowania i funkcjonowania ram tego systemu oraz przeprowadzania identyfikacji i oceny ryzyk.

System zgodności („compliance”) oceniany jest przede wszystkim pod kątem poprawności rozwiązań skierowanych na zapewnienie zgodności z regulacjami zewnętrznymi, czyli dotyczących np. identyfikacji regulacji zewnętrznych związanych z działalnością Spółki oraz ich znajomości wśród pracowników. Jednocześnie jednak czynnikiem branym w tym względzie pod uwagę jest również zapewnienie zgodności z regulacjami wewnętrznymi.

W ocenie systemu przeciwdziałania nadużyciom oceniane są przede wszystkim rozwiązania służące przeciwdziałaniu nadużyciom (np. budowanie i pielęgnowanie właściwych postaw etycznych, polityka personalna) oraz działania związane z procesem identyfikacji i oceny ryzyka nadużyć.

Istotnym elementem w ocenie systemu ładu korporacyjnego są kwestie związane z efektywnym zarządzaniem Spółką (np. monitoring i kontrola, kultura korporacyjna).

Na potrzeby związane z przeprowadzeniem przeglądu i dokonywaniem oceny przyjęto definicję dojrzałości organizacyjnej przedsiębiorstwa, która stanowi, że jest to osiągnięty przez daną organizację poziom profesjonalizacji kluczowych rozwiązań organizacyjnych, procesów i podejmowanych działań, a także ich zgodności z najlepszymi praktykami w obszarze funkcjonowania organizacji i zarządzania nią, które stanowią czynnik wpływający na możliwość *odnoszenia sukcesów w zakresie ochrony i budowania wartości dla interesariuszy*.

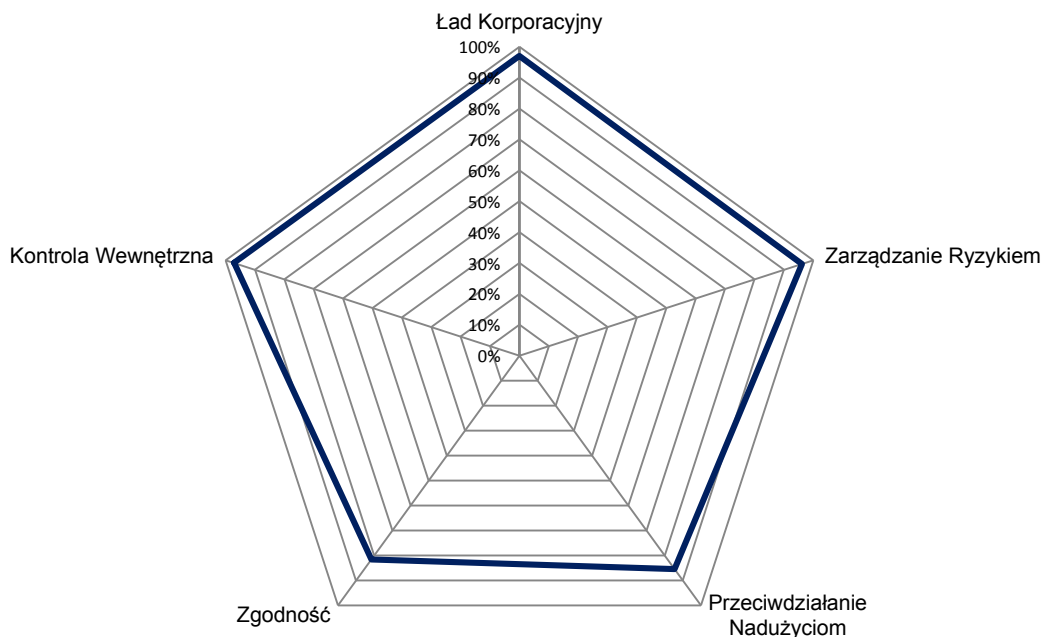
Tak rozumianą dojrzałość organizacyjną przedsiębiorstwa kształtują systemy i tworzące je rozwiązania szczegółowe, które mają istotny wpływ na proces tworzenia wartości dla interesariuszy, są ważne w kontekście ochrony wartości przedsiębiorstwa oraz mają duże znaczenie dla niezakłóconego, zgodnego z wymogami prawa, prowadzenia bieżącej działalności.

Na ocenę Dojrzałości Organizacyjnej Grupy LOTOS S.A. składa się ocena ww. pięciu systemów, które zostały wytypowane, jako tworzące istotne składniki szkieletu, na którym zbudowana jest cała organizacja. Ocena ta stanowi skumulowany wynik oceny sposobu ich zaprojektowania i zgodności działania z zaprojektowaniem.

Tab. 33 Podsumowanie oceny Dojrzałości Organizacyjnej Grupy LOTOS S.A.

Systemy budujące dojrzałość organizacyjną Spółki	Zaprojektowanie	Zgodność działania z zaprojektowaniem	Ocena łączna	
System kontroli wewnętrznej	99%	97%	97%	BARDZO WYSOKI
System zarządzania ryzykiem	97%	99%	96%	BARDZO WYSOKI
System zgodności („compliance”)	86%	96%	82%	WYSOKI
System przeciwdziałania nadużyciom	87%	98%	85%	WYSOKI
Ład korporacyjny	98%	99%	97%	BARDZO WYSOKI
Skumulowana ocena dojrzałości	93%	98%	91%	WYSOKI

Rys. 45 Łączna ocena systemów budujących dojrzałość organizacyjną Grupy LOTOS S.A.

Powyższa, skumulowana ocena dojrzałości organizacyjnej Spółki oznacza, że Grupa LOTOS S.A. jest organizacją, która ukierunkowana jest na profesjonalizację podejmowanych działań oraz przyjmowanie rozwiązań stanowiących dobre praktyki w zakresie funkcjonowania organizacji i zarządzania nią.

Analizując otrzymany rezultat wskazać należy na to, że Spółka podejmuje znaczne wysiłki ukierunkowane na ochronę wartości przedsiębiorstwa, co przejawia się znacznym rozbudowaniem rozwiązań składających się na system kontroli wewnętrznej i ładu korporacyjnego oraz wdrożeniem w roku 2012 Systemu przeciwdziałania nadużyciom. Grupa LOTOS S.A. kładzie również nacisk na zapewnienie funkcjonowania w sposób niezakłócony i zgodny z prawem. Wszystko to przejawia się, co do zasady, w obecnym poziomie rozwoju i złożoności wskazanych wyżej systemów.

Podsumowując stwierdzić należy, że stosunkowo wysoka ocena uzyskana przez Grupę LOTOS S.A. została osiągnięta w znacznym stopniu dzięki wysiłkom poczynionym w poprzednich latach oraz w 2015 r. na zabezpieczenie wartości i funkcjonowania przedsiębiorstwa, których wyrazem są sprawnie działający system kontroli wewnętrznej oraz rozwiązania tworzące ład korporacyjny, służące zapewnieniu zgodności i identyfikujące kluczowe ryzyka dla działalności Spółki.

Rezultat ten był możliwy również dzięki wdrożeniu i funkcjonowaniu systemu przeciwdziałania nadużyciom, który wymiennie wspiera działania skierowane na ochronę wartości przedsiębiorstwa (w tym przed zagrożeniami, na które nie są przygotowane tradycyjne systemy kontroli wewnętrznej czy zapewnienia zgodności).

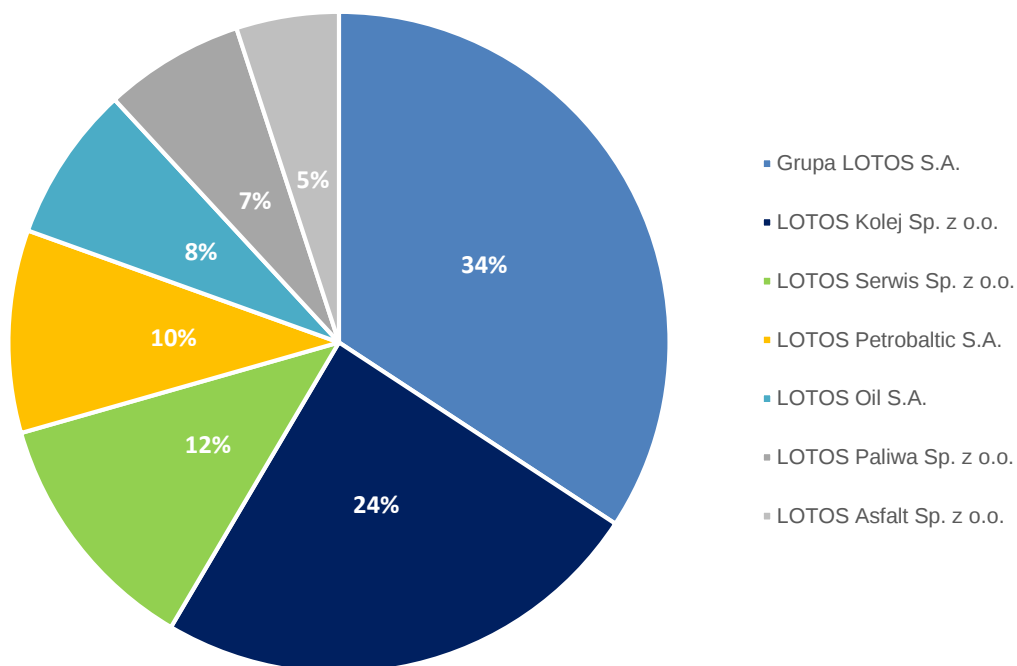
6.2. ZATRUDNIENIE W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

6.2.1. STRUKTURA ZATRUDNIENIA W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

Tab 34. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS w podziale na rodzaj stanowiska

Spółka	Zatrudnienie na dzień 31.12.2015 roku	
	Stanowiska robotnicze	Stanowiska nierobotnicze
Grupa LOTOS S.A.	501	863
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	0	273
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	684	282
LOTOS Oil S.A.	108	196
LOTOS Lab Sp. z o.o.	76	38
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	320	162
LOTOS Straż Sp. z o.o.	75	14
LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	82	118
LOTOS Gaz S.A.	0	1
LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	138	23
LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.	0	0
LOTOS Air BP Polska Sp. z o.o.	32	17
LOTOS Infrastruktura S.A.	40	34
LOTOS Terminale S.A.	70	55
RC Ekoenergia Sp. z o.o.	48	31
LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.	24	14
LOTOS Petrobaltic S.A.	148	247
Energobaltic Sp. z o.o.	3	29
LOTOS E&P Norge AS	0	27
AB LOTOS Geonafta	42	15
Miliana Shipping Ltd	0	1
Technical Ship Management	0	9
SPV Baltic Spółka z o.o.	7	3
	2398	2452
Razem		4850

Rys 46. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS w podziale na kluczowe spółki (stan na 31 grudnia 2015 roku)

Tab 35. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS ze względu na płeć (stan na 31 grudnia 2015 roku)

Wyszczególnienie	Mężczyźni	Kobiety	Razem
stanowiska robotnicze	2265	133	2398
stanowiska nierobotnicze	1465	987	2452
Razem	3730	1120	4850

Tab 36. Wielkość zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS w latach 2009 – 2015

Wielkość zatrudnienia	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015
Grupa LOTOS S.A.	1 305	1 310	1 329	1 349	1 345	1 350	1 364
Grupa Kapitałowa LOTOS	4 949	5 010	5 168	5 015	4 983	5 106	4 850

6.2.2. POLITYKA WYNAGRODZEŃ - INFORMACJE NA TEMAT SYSTEMU WYNAGRODZEŃ, WARUNKACH WYNAGRODZENIA CZŁONKÓW ZARZĄDU, ZMIANY W POLITYCE WYNAGRODZEŃ

Zarząd Grupy LOTOS S.A.

Członkowie pięcioosobowego Zarządu Grupy LOTOS S.A. zatrudnieni są na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, a warunki ich wynagradzania reguluje „Ustawa o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi” z dn. 10 kwietnia 2000 r. /tzw. „ustawa kominowa”, wg której maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego nie może przekroczyć sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. W związku z obowiązywaniem od 2011 r. tzw. „ustaw o budżetowych”, w 2015 r. podstawę obliczenia miesięcznego wynagrodzenia Członków Zarządu Grupy LOTOS S.A. stanowiło przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2010 r. /3 454,58 zł/, w związku z czym miesięczne wynagrodzenie zasadnicze Członków Zarządu Grupy LOTOS S.A. wynosiło sześciokrotność tej kwoty, czyli 20 727,48 zł. Ponadto, zgodnie z Art. 10 „ustawy kominowej”, Członkom Zarządu Grupy LOTOS S.A. może być przyznana nagroda roczna, której wysokość nie może przekroczyć trzykrotności ich przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w roku poprzedzającym przyznanie nagrody.

W 2015 roku Członkom Zarządu Grupy LOTOS S.A. nagroda roczna nie została wypłacona.

Kadra A (wyższa kadra kierownicza)

Pracownicy zakwalifikowani do Kadry A Grupy Kapitałowej LOTOS są zatrudnieni na podstawie umów o pracę. Podstawowym składnikiem wynagrodzenia jest płaca zasadnicza. Pracownik Kadry A jest ponadto uprawniony do nagrody rocznej, której wysokość określona jest indywidualnie w umowie o pracę i wynosi od 30% do 50% rocznych wynagrodzeń. Przyznanie nagrody rocznej następuje po osiągnięciu przez GK LOTOS wybranych parametrów ekonomicznych oraz ocenie stopnia realizacji indywidualnych zadań wyznaczonych wcześniej pracownikowi na dany rok. Pracownikowi zakwalifikowanemu do Kadry A przysługuje także gratyfikacja jubileuszowa, zgodnie z zapisami zakładowych układów zbiorowych pracy spółek, w których są zatrudnieni /pierwsza po 15 latach pracy, kolejne po każdych pięciu latach pracy/. W umowie o pracę pracownik Kadry A ma również zagwarantowaną odprawę w przypadku rozwiązania stosunku pracy, której wysokość wynosi cztero- lub sześciokrotność miesięcznego wynagrodzenia.

6.2.3. UMOWY ZAWARTE POMIĘDZY EMITENTEM A OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI ORAZ WARTOŚĆ WYNAGRODZEŃ, NAGRÓD LUB KORZYŚCI WYPŁACONYCH OSOBOM ZARZĄDZAJĄCYM I NADZORUJĄCYM GRUPĘ LOTOS S.A.

Umowy przewidujące rekompensatę

Poza standardowymi umowami o pracę zawartymi pomiędzy osobami zarządzającymi a Grupą LOTOS S.A. w 2015 roku nie zawarto umów przewidujących rekompensatę w przypadku rezygnacji tych osób lub zwolnienia ich z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następowałoby z powodu połączenia Spółki poprzez przejęcie.

Tab 37. Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu Grupy LOTOS S.A. za 2015 rok (tys. PLN)

Członkowie Zarządu	Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia)	Zarząd-jednostki zależne*	Razem wynagrodzenie wypłacone
Paweł Olechnowicz	236	1 173	1 409
Marek Sokołowski	233	641	874
Mariusz Machajewski	237	641	878
Maciej Szozda	240	641	881
Zbigniew Paszkowicz	237	533	770
Razem	1 183	3 631**	4 812

* krótkoterminowe świadczenia pracownicze, wynagrodzenia wypłacone członkom Zarządu Grupy LOTOS S.A. z tytułu pełnienia funkcji we władzach spółek bezpośrednio i pośrednio zależnych

** poszczególne kwoty nie sumują się ze względu na zokrąglenia

Tabela 38. Rezerwa na nagrody roczne dla Członków Zarządu (tys. PLN)

Członkowie Zarządu	Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu nagrody rocznej za 2015 rok
Paweł Olechnowicz	62 182,44
Marek Sokołowski	62 182,44
Mariusz Machajewski	62 182,44
Maciej Szozda	62 182,44
Zbigniew Paszkowicz	62 182,44
Razem	310 912,20

W roku 2015 nie wypłacano krótkoterminowych świadczeń pracowniczych (wynagrodzeń) z tytułu nagrody rocznej dla Członków Zarządu za rok 2014.

Tab 39. Wynagrodzenie wypłacone członkom Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. za 2015 rok (tys. PLN)

Członkowie Rady Nadzorczej	Okres pełnienia funkcji	Razem wynagrodzenie wypłacone
Wiesław Skwarko	1.01 – 31.12.2015	41
Małgorzata Hirszel	1.01 – 31.12.2015	42
Oskar Pawłowski	1.01 – 31.12.2015	41
Michał Rumiński	1.01 – 31.12.2015	41
Agnieszka Trzaskalska	1.01 – 31.12.2015	42
Magdalena Bohusz-Boguszewska	1.01 – 30.06.2015	25
Katarzyna Witkowska	30.06 – 31.12.2015	18
Robert Pietryszyn	23.12 – 31.12.2015	0
Razem		252*

* poszczególne kwoty nie sumują się ze względu na zaokrąglenia

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku Spółka nie udzieliła pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień przekazania niniejszego Sprawozdania zarządu, tj. na 3 marca 2015 roku, członkowie Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. nie zasiadali w organach zarządczych ani nadzorczych spółek zależnych Grupy LOTOS S.A.

6.2.4. SYSTEM KONTROLI PROGRAMÓW AKCJI PRACOWNICZYCH

W Grupie Kapitałowej LOTOS w 2015 roku nie funkcjonował program akcji pracowniczych.

6.3. OCHRONA ŚRODOWISKA

Opublikowana w 2014 roku ustawa o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska i niektórych innych ustaw, implementująca do polskiego prawa wymagania europejskiej dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych (ang. Industrial Emissions Directive, IED), nałożyła na prowadzących instalacje wymagające pozwoleń zintegrowanego (tzw. instalacje IPPC) szereg wymagań. Jedno z nich, dotyczące sporządzenia raportu początkowego, Grupa LOTOS S.A. spełniła jeszcze w 2014 roku.

Kolejnym wymogiem do spełnienia są tzw. konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (tzw. Konkluzje BAT). Dokument ten dla sektora rafineryjnego wydany został jeszcze w 2014 roku, w formie decyzji Komisji Europejskiej, i opisuje najlepsze dostępne techniki ograniczające środowiskowe oddziaływanie każdego z procesów technologicznych prowadzonych w rafineriach. Zgodnie z prawem, prowadzący instalacje IPPC w Unii Europejskiej zobowiązani są wdrożyć wymienione w dokumencie (lub równorzędne) rozwiązania do 4 lat po publikacji Konkluzji BAT. W przypadku rafinerii będzie to październik 2018 roku. Urzędy wydające pozwolenia zintegrowane zobowiązane są do uwzględniania wymagań Konkluzji BAT przy wydawaniu decyzji.

W kwietniu 2015 roku, zgodnie z prawem, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego przeprowadził analizę posiadanego przez Grupę LOTOS S.A. pozwolenia zintegrowanego. Na podstawie tej analizy, firma została pisemnie wezwana, aby w ciągu roku uzupełnić pozwolenie zintegrowane o opisy dotyczące monitorowania niektórych aspektów oddziaływania środowiskowego zakładu, ujętego w Konkluzjach BAT. Pozostałe wymagania

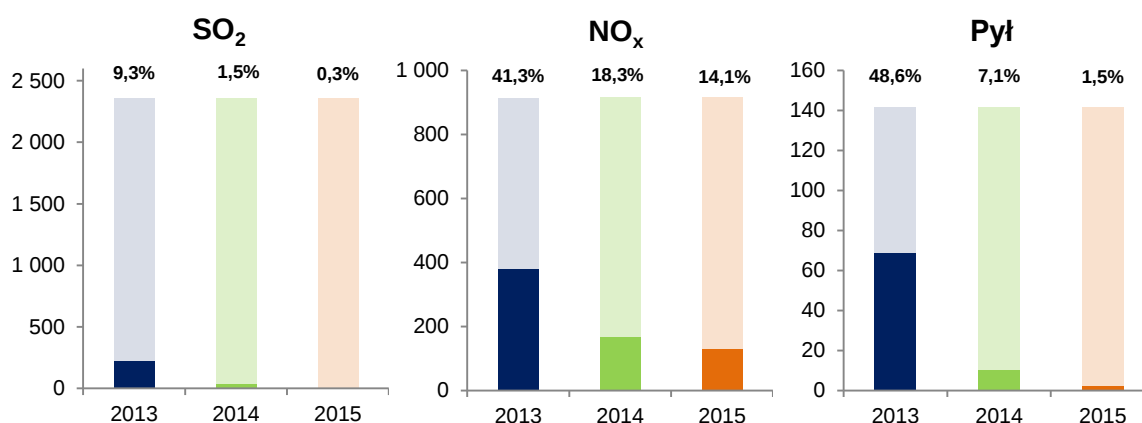
Konkluzji BAT zostały przez Grupę LOTOS S.A. spełnione już wcześniej. Wniosek o zmianę pozwolenia, uwzględniający wspomniane opisy, złożony zostanie w określonym przez urząd terminie.

Drugą istotną dla działalności prowadzonej przez Grupę LOTOS S.A. zmianą, wprowadzoną z nowelizacją ustawy Prawo ochrony środowiska, było poszerzenie listy instalacji IPPC. Zgodnie z nowymi przepisami, również zakładowa oczyszczalnia ścieków przy gdańskiej rafinerii przed 1 lipca 2015 roku powinna była uzyskać pozwolenie zintegrowane. Przedmiotowy wniosek złożono w kwietniu, a wymaganą decyzję, ujmującą oczyszczalnię ścieków, jako trzecią instalację IPPC do pozwolenia zintegrowanego Grupy LOTOS S.A., uzyskano w czerwcu 2015 roku.

Rok 2015 był również ostatnim rokiem obowiązywania Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS S.A. na lata 2012 - 2015. Jednym z celów w ramach tej strategii było osiągnięcie w 2015 roku średniorocznego współczynnika emisyjności dwutlenku węgla (CO_2) w gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS S.A., wyrażonego w $\text{kg CO}_2/\text{CWT}$, na poziomie poniżej 90% wartości tego parametru z 2011 roku. Doprowadzenie gazu ziemnego do rafinerii w 2012 roku i zastosowanie go jako paliwa w elektrociepłowni oraz jako surowca do produkcji wodoru, a także za sprawą kilku innych modernizacji, średnia wartość współczynnika emisyjności instalacji Grupy LOTOS S.A. obniżyła się do poziomu 29,8 $\text{kg CO}_2/\text{CWT}$, co stanowi 79% wartości tego parametru z 2011 roku.

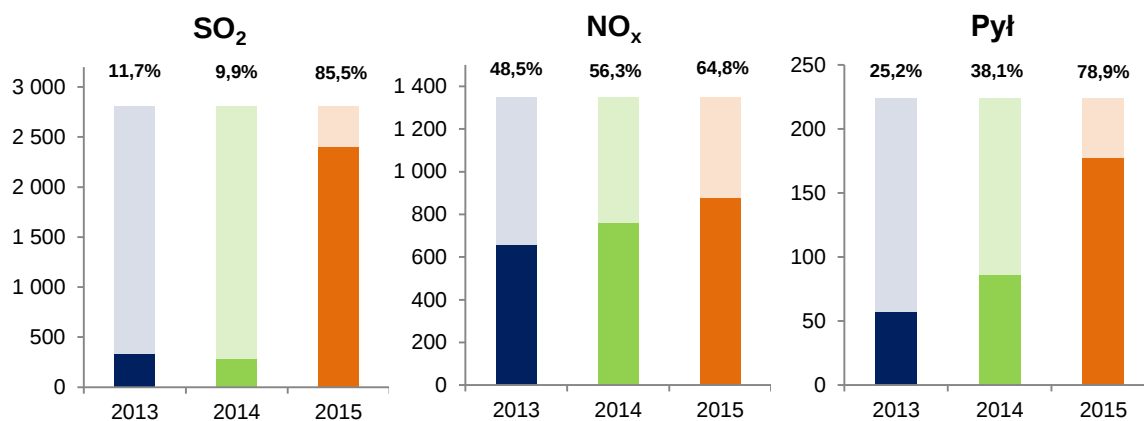
Zauważalny wpływ na środowiskowe oddziaływanie gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku miały spadające ceny ropy, a za nimi ceny produktów gotowych. W nowych realiach cenowych jednostkowy koszt energii wytworzonej z produktów gotowych rafinerii okazał się niższy od kosztu energii wytworzonej z gazu ziemnego. W relacji tej dostrzeżono szansę na obniżenie kosztów operacyjnych i poprawienie konkurencyjności firmy. Zwiększenie udziału produktów gotowych w miksie energetycznym i surowcowym rafinerii Grupy LOTOS S.A. miało zauważalny wpływ na wielkość emisji dwutlenku siarki (SO_2) i pyłu z instalacji Spółki. Okresowo, w jednej z instalacji do produkcji wodoru, jako wsad zaczęto też ponownie stosować LPG. Przewiduje się, że sytuacja taka utrzyma się do czasu, aż ceny produktów gotowych pozostaną na niskim poziomie lub obniży się jednostkowy koszt produkcji energii z gazu ziemnego. Zarówno wielkość udziału cięższych frakcji produktów gotowych oraz ich jakość, a także wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza były zgodne z parametrami dopuszczalnymi, określonymi w pozwoleniu zintegrowanym.

Rys 47. Wielkość emisji głównych zanieczyszczeń do powietrza z elektrociepłowni Grupy LOTOS S.A. vs. wartości dopuszczalne

SO_2 – dwutlenek siarki; NO_x – tlenki azotu

Rys 48. Wielkość emisji głównych zanieczyszczeń do powietrza z instalacji rafineryjnych Grupy LOTOS S.A. vs. wartości dopuszczalne

SO₂ – dwutlenek siarki; NO_x – tlenki azotu

6.4. ISTOTNE UMOWY ORAZ POSTĘPOWANIA SĄDOWE W 2015 ROKU

6.4.1. UMOWY ZNACZĄCE DLA DZIAŁALNOŚCI ZAWARTE W 2015 ROKU

Tab 40. Umowy znaczące dla działalności Grupy Kapitałowej LOTOS w 2015 roku

Lp	Kontrahent	Data	Przedmiot umowy/umów	Szacunkowa wartość netto (zł)	Szerzej opisane	Link
1	Petraco Oil Company Ltd.	29.01.2015	Dostawy ropy naftowej	688 mln ¹	Raport bieżący 5/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194.i.832/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_spolkami_grupy_petraco
2	Grupa Kapitałowa TOTAL	11.03.2015	Dostawy ropy naftowej	692 mln ¹	Raport bieżący 8/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194.i.836/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_grupa_kapitalowa_total
3	Vitol SA	22.04.2015	Sprzedaż oleju opałowego	720 mln ¹	Raport bieżący 9/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194.i.837/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_vitol_sa
4	CEPRO, a.s.	19.05.2015	Sprzedaż oleju napędowego	697 mln ¹	Raport bieżący 12/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194.i.842/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_cepro_as
5	Mercuria Energy Trading SA	29.05.2015	Dostawy ropy naftowej	691 mln ¹	Raport bieżący 15/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194.i.847/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_mercuria_energy_trading_sa
6	Konsorcjum banków	30.06.2015	Finansowanie projektu EFRA	1 926 mln	Raport bieżący 20/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194.i.852/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umowy_na_finansowanie_projektu_efra
7	Kinetics Technology S.p.A., Maire Tecnimont Group	14.07.2015	Projektowanie techniczne, dostawy i budowa głównych instalacji Programu EFRA	1 260 mln	Raport bieżący 24/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194.i.856/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_kontraktu_na_projektowanie_techniczne_dostawy_i_budowe_glownych_instalacji_programu_efra_umowa_znaczaca
8	Oxbow Energy	21.08.2015	Sprzedaż koksu	1 050 mln	Raport bieżący 26/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194.i.859/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umowy_sprzedazy_koksu

Lp	Kontrahent	Data	Przedmiot umowy/umów	Szacunkowa wartość netto (zł)	Szerzej opisane	Link
	Solutions B.V.					
9	ExxonMobil Exploration, Production Norway AS	31.10.2015	Nabycie aktywów o znacznej wartości	620 mln	Raport bieżący 30/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.864/raporty_i_dane/raporty_biezace/nabycie_aktywow_o_znacznej_wartosci_przez_lotos_exploration_and_production_norge_na_norweskim_szelfie_kontynentalnym
10	Konsorcjum banków	18.11.2015	Kredyt na refinansowanie zapasów	1 592 mln	Raport bieżący 33/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.867/raporty_i_dane/raporty_biezace/przedluzenie_umowy_kredytowej_na_refinansowanie_zapasow_grupy_lotos_sa
11	Statoil Fuel & Retail	23.12.2015	Sprzedaż paliw	3 161 mln ¹	Raport bieżący 37/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.871/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_grupa_kapitalowa_statoil
12	Grupa Kapitałowa Shell	23.12.2015	Sprzedaż paliw	1 716 mln ¹	Raport bieżący 39/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.873/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_grupa_kapitalowa_shell
13	Grupa Kapitałowa BP	30.12.2015	Sprzedaż paliw	1 910 mln ¹	Raport bieżący 42/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.876/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_grupa_kapitalowa_bp
14	Grupa Kapitałowa Vitol	31.12.2015	Dostawy ropy naftowej	2 300 mln ¹	Raport bieżący 44/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.878/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_grupa_vitol

1) łączna wartość umów z podmiotem od publikacji ostatniego raportu bieżącego lub w ciągu 12 miesięcy poprzedzających umowę (zawarcie umowy opisywanej spowodowało przekroczenie wartościowe kryterium umowy znaczącej)

6.4.2. ISTOTNE TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI NA WARUNKACH INNYCH NIŻ RYNKOWE

W roku zakończonym 31 grudnia 2015 roku nie zawierano transakcji z podmiotami powiązanyymi na warunkach innych niż rynkowe.

6.4.3. UMOWA Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

Na podstawie uchwały Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. z 31 października 2012 roku podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych Spółki za lata 2013, 2014 oraz 2015 została spółka Ernst & Young Audit Sp. z o.o., wpisana na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych prowadzoną przez KIBR pod numerem 130.

Grupa LOTOS S.A. w dniu 30 lipca 2013 roku zawarła umowę z firmą Ernst & Young Audit Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie m.in. o dokonanie:

- przeglądu jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych za I półrocza w latach 2013-2015,
- badania jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych w latach 2013-2015.

Tab 41. Łączne wynagrodzenie należne z tytułu badania, przeglądów oraz procedur weryfikacyjnych (tys. zł)

	2015	2014
Badanie rocznych jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych wybranych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS*	1.575	1.475
Usługi poświadczające	799	1.746
Usługi doradztwa podatkowego	316	599
Pozostałe usługi**	113	26
Razem	2.802	3.846

* wynagrodzenie za badanie wybranych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS jest płacone na podstawie odrębnych umów zawartych pomiędzy podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych i każdą z wybranych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS rewidentów.

** wynagrodzenie wypłacone z tytułu usług szkoleniowych dla biegłych.

6.4.4. POSTĘPOWANIA TOCZĄCE SIĘ PRZED SĄDEM, ORGANEM WŁAŚCIWYM DLA POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO LUB ORGANEM ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

W 2015 roku nie toczyły się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej postępowania dotyczące zobowiązań albo wierzytelności Grupy LOTOS S.A. ani spółek od niego zależnych, których wartość dotycząca spółek Grupy Kapitałowej LOTOS stanowiłaby co najmniej 10 % kapitałów własnych Spółki. Istotne sprawy sądowe zostały przedstawione w nocie 35.1 skonsolidowanego sprawozdania Finansowego.

7. INFORMACJE DOTYCZĄCE AKCJI GRUPY LOTOS S.A.

7.1. GRUPA LOTOS S.A. NA GIEŁDZIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Akcje Spółki notowane są na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW). Grupa LOTOS S.A. zadebiutowała na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych dnia 9 czerwca 2005 roku. Obrót giełdowy papierami wartościowymi dokonywany jest w walucie PLN.

ISIN	Warsaw Stock Exchange	Thomson Reuters	Bloomberg
PLLOTOS00025	LTS	LTSP.WA	LTS PW

Na dzień 31 grudnia 2015 roku kapitał zakładowy Grupy LOTOS S.A. wynosił 184.873.362 zł i dzielił się na 184.873.362 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda, w tym:

- 78.700.000 akcji zwykłych na okaziciela serii A,
- 35.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii B,
- 16.173.362 akcji zwykłych na okaziciela serii C,
- 55.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii D.

Każda akcja uprawnia akcjonariusza do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy.

Kapitalizacja rynkowa Grupy LOTOS S.A. na koniec 2015 roku wyniosła około 5 mld zł.

Rys 49. Kurs akcji (zł) i wolumen obrotu (szt.) - od dnia debiutu na GPW

Akcje Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku wchodziły w skład następujących indeksów:

Indeksy dochodowe

- WIG - obejmuje wszystkie spółki notowane na Głównym Rynku GPW, które spełnią bazowe kryteria uczestnictwa w indeksach
- WIG-PALIWA - obejmuje spółki uczestniczące w indeksie WIG i jednocześnie zakwalifikowane do sektora „przemysł paliwowy”

- WIG Poland – obejmuje wyłącznie akcje krajowych spółek notowanych na Głównym Rynku GPW, które spełniają bazowe kryteria uczestnictwa w indeksach
- RESPECT - obejmuje firmy odpowiedzialne społecznie notowane na Głównym Rynku GPW

Indeksy cenowe

- WIG 30 – obliczany na podstawie wartości portfela akcji 30 największych i najbardziej płynnych spółek z Głównego Rynku GPW
- mWIG40 – obliczany na podstawie wartości portfela akcji 40 największych i najbardziej płynnych spółek z Głównego Rynku GPW

** Indeks dochodowy - przy jego obliczaniu uwzględnia się zarówno ceny zawartych w nim akcji, jak i dochody z dywidend i praw poboru.*

** Indeks cenowy - przy jego obliczaniu bierze się pod uwagę jedynie ceny zawartych w nim transakcji, a nie uwzględnia się dochodów z tytułu dywidend.*

Analiza kursu akcji Grupy LOTOS S.A. na tle indeksów

Rok 2015 był ostatecznie udanym rokiem dla inwestorów na amerykańskim rynku. Główne indeksy giełdowe w Stanach Zjednoczonych, po znaczących spadkach w sierpniu, odbiły i zakończyły 2015 rok S&P 500 na niewielkim minusie -0,7% i Nasdaq +5,9%. Indeks Shanghai Composite wzrósł o 57,2% w pierwszej połowie 2015 roku. Negatywne sygnały i dane z tamtejszej gospodarki spowodowały spadek indeksu w połowie roku. Ostatecznie Shanghai Composite zakończył rok na plusie około 9%.

Globalny kapitał odwrócił się od rynków wschodzących. Słabszy wzrost gospodarczy, rosnące ryzyko polityczne i spowolnienie gospodarki w Chinach spowodowały, że kapitał unikał akcji z rynków wschodzących. Polskie indeksy zakończyły rok sporymi spadkami.

Indeks obejmujący wszystkie spółki notowane na Głównym Rynku – WIG - spadł o 9,6%, zaś roczna zmiana indeksu WIG-20 wyniosła -19,7%.

W ujęciu branżowym wzrost odnotował WIG-PALIWA +32,2%, a indeks WIG-ENERGETYKA zanotował spadek o 31,38%. Indeks spółek odpowiedzialnych społecznie RESPECT spadł o ponad 15,1% w 2015 roku.

Notowania akcji Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku poruszały się lepiej niż trend rynkowy. Cena walorów Grupy LOTOS S.A. w ciągu roku kształtowała się w przedziale 23,83 – 33,15 zł, a rok kalendarzowy zamknęła na poziomie 27,00 zł.

W 2015 roku podczas jednej sesji giełdowej właściciela zmieniało średnio 314 239 akcji Spółki, tj. o 54% więcej niż w poprzednim roku. Łączna wartość obrotów wyniosła ponad 2 mld złotych, stanowiąc 1,1 % całkowitych obrotów na GPW, zaś średnia liczba transakcji na sesję wyniosła 1 534 transakcji.

Dane dotyczące akcji Grupy LOTOS S.A.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba akcji w obrocie giełdowym (mln szt.)	129,87	129,87	129,87	129,87	129,87	129,87	184,87
Kształtowanie się kursu akcji (zł)							
Kurs minimalny	7,21	25,05	22,26	21,30	32,97	24,05	23,83
Kurs maksymalny	32,80	37,85	49,50	43,78	45,45	40,96	33,15
Kurs zamknięcia	31,80	36,35	23,30	41,20	35,45	25,50	27
Stopa zwrotu na koniec okresu (%)	166,11	14,31	-35,9	76,82	-13,96	-28,07	4,40

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obroty na akcjach							
Wartość obrotów (mln PLN)	3 642,56	3 684,33	3 299,07	2 013,15	2 211,43	1588,52	2 227,56
Udział w obrotach (%)	1,11	0,88	1,31	1,07	1,00	0,77	1,10
Średni wolumen na sesję (szt.)	381 938	234 464	377 048	282 163	229 877	203 839	314 239
Średnia liczba transakcji na sesję	945	699	967	810	877	851	1 534

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wycena spółki							
Kapitalizacja rynkowa na koniec okresu (mln PLN)	4 130,80	4 720,80	3 026,00	5 351,00	4 603,89	3 311,69	4 991,58
Wartość księgowa (mln PLN)	6 846,20	7 513,50	7 782,40	9 066,40	9 189,60	8 258,50	7 712,20
EV (mln PLN)	9 513,72	10 679,70	10 232,00	11 642,30	10 319,79	9 627,39	11 131,3
Wskaźniki wyceny akcji							
Zysk na jedną akcję (zł)	7,44	5,23	5,03	7,11	0,30	-	-
P/E (x)	4,27	6,95	4,66	5,80	118,00	-	-
P/BV (x)	0,60	0,63	0,38	0,59	0,50	0,40	0,65
EV/EBITDA (x)	12,32	7,06	5,70	11,58	12,85	-	10,22

* Opracowanie własne na podstawie danych GPW oraz Spółki

* EV (ang. Enterprise Value) tj. Wartość Przedsiębiorstwa - suma kapitalizacji rynkowej i długu, powiększona o udziały akcjonariuszy mniejszościowych i akcje uprzywilejowane oraz pomniejszona o środki pieniężne i ich ekwiwalenty.

* P/E (ang. Price/Earnings) – Cena / Zysk

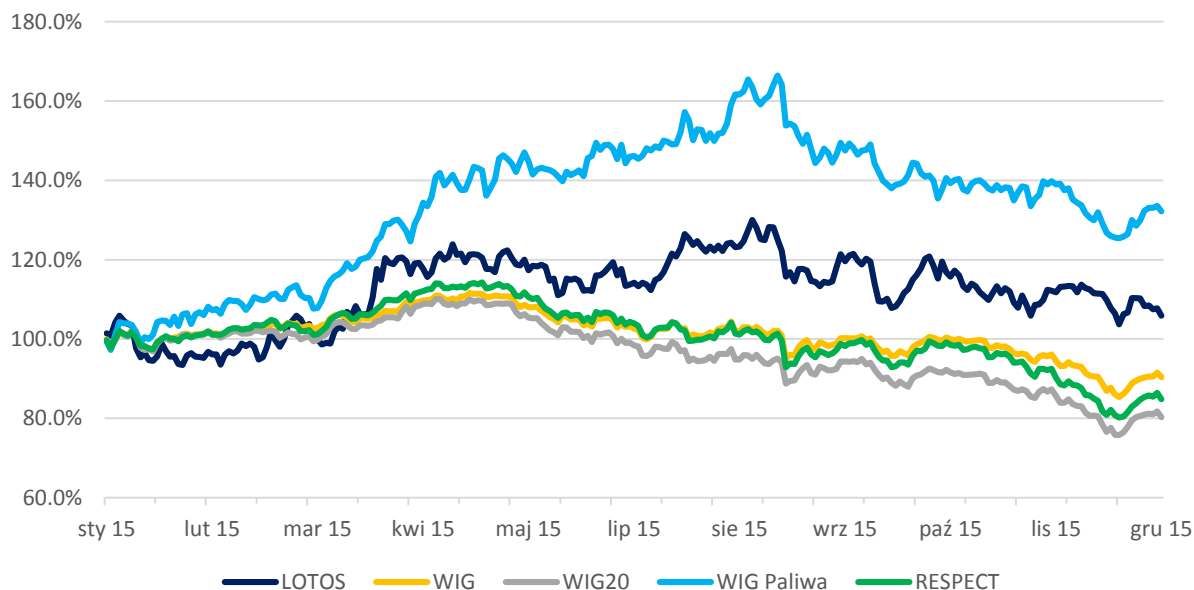
* P/BV (ang. Price/Book Value) – Cena / Wartość Księgowa

* EV/EBITDA - Wartość Przedsiębiorstwa / Zysk operacyjny powiększony o amortyzację

Rys 50. Kształtowanie się ceny akcji Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku

Rys 51. Notowania akcji Grupy LOTOS S.A. na tle indeksów giełdowych w 2015 roku

* Wykres rebazowany, 100=zamknięcie sesji 30 grudnia 2014 roku

Rekomendacje analityków domów maklerskich dla akcji Grupy LOTOS S.A.

Rekomendacje dla akcji Grupy LOTOS S.A. wydaje 16 domów inwestycyjnych (w tym domy maklerskie i banki inwestycyjne):

Domy Inwestycyjne wydające rekomendacje na temat akcji Grupy LOTOS S.A.

Z siedzibą w Polsce	Z siedzibą za granicą
Citi	Deutsche Bank
DM mBanku	Erste Bank
DM BZ WBK	Raiffeisen Centrobank
DM BOŚ	Societe Generale
DM PKO BP	Wood & Co.
DM BDM	
DI Investors	
Espirito Santo Investment Bank	
ING Securities	
Ipopema Securities	
Trigon Dom Maklerski	

Zgodnie z wiedzą Spółki, w 2015 roku wydano 20 rekomendacji biur maklerskich, w tym:

- 5 rekomendacji „Kupuj”
- 5 rekomendacji „Akumuluj”
- 6 rekomendacji „Trzymaj”
- 1 rekomendacja „Redukuj”
- 3 rekomendacja „Sprzedaj”

* Kupuj (*ang. Buy*) – całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji przekroczy 15% w ciągu dwunastu miesięcy

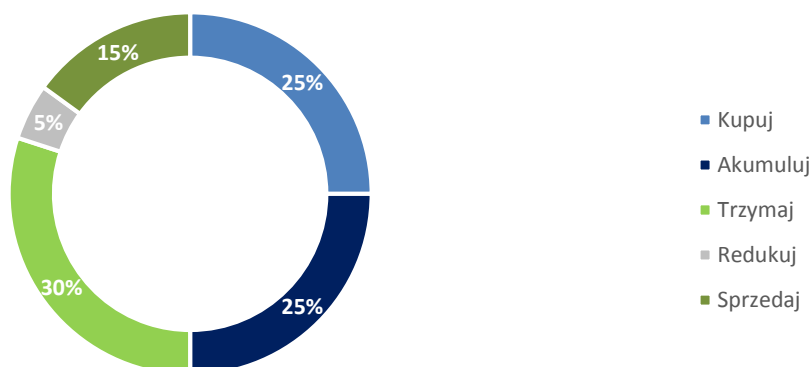
* Akumuluj (*ang. Accumulate*) - całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji znajdzie się w przedziale 5%-15% ciągu dwunastu miesięcy

* Trzymaj (*ang. Hold*) – całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie od -5% do +5% w ciągu dwunastu miesięcy

* Redukuj (*ang. Reduce*) - całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie od -5% do -15% w ciągu dwunastu miesięcy

* Sprzedaj (*ang. Sell*) - całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie powyżej -15% w ciągu dwunastu miesięcy.

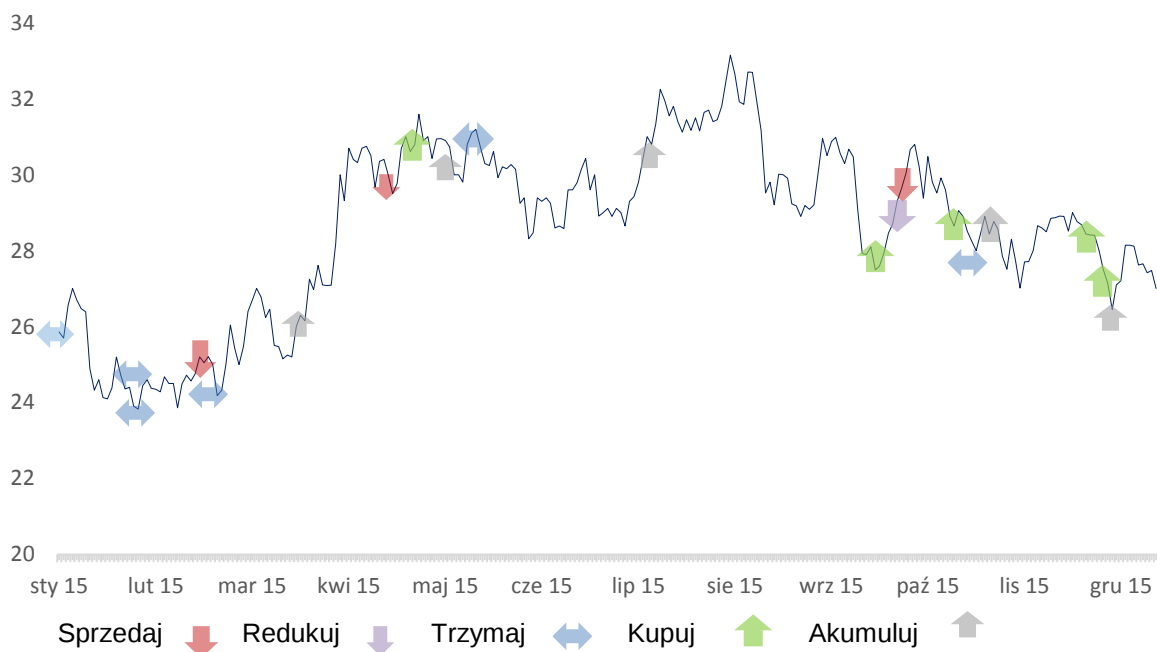
Rys 52. Struktura rekomendacji biur maklerskich dla akcji Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku

Cena docelowa akcji Grupy LOTOS S.A. wyceniana przez biura maklerskie wahała się w przedziale 22,90 – 33,50 zł wobec 25,80 - 54,07 zł w roku poprzednim. Akcje Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku wyceniane były średnio na poziomie 30,47 zł wobec 37,90 rok wcześniej.

Rynkowa wycena akcji Grupy LOTOS S.A. wahała się w przedziale 23,83 – 33,15 zł. Kurs zamknięcia ostatniego dnia 2015 roku wyniósł 27,00 zł.

Rys 53. Wydane rekomendacje oraz średnia krocząca cen docelowych na tle notowań akcji Spółki

* Prosta średnia krocząca – średnia arytmetyczna cen docelowych z rekomendacji za 12 miesięcy (z wyłączeniem aktualizacji rekomendacji starszych niż 6 miesięcy).

7.1 POLITYKA DYWIDENDOWA

Podział zysków za lata objęte strategią 2011 – 2015 podporządkowane były optymalizacji struktury finansowania Grupy Kapitałowej LOTOS. Strategia finansowa Grupy LOTOS S.A. zakłada wypłatę dywidendy na poziomie do 30% zysku netto.

Zarząd Grupy LOTOS S.A. zaproponował pokrycie straty netto za rok 2014 w wysokości 1.285.909.803,46 PLN z zysków lat przyszłych

Uwzględniając propozycję Zarządu, dnia 1.06.2015 roku Walne Zgromadzenie postanowiło o pokryciu straty netto Grupy LOTOS S.A. za rok 2014 w wysokości 1.285.909.803,46 PLN z zysków lat przyszłych.

Tab 42. Dywidenda i stopa dywidendy (zł)

Rok obrotowy	Dywidenda	Dywidenda na akcję	Cena akcji na koniec roku	Stopa dywidendy
2005	0,0	0,0	44,2	-
2006	40 932 000,0	0,4	49,3	0,7
2007	0,0	0,0	44,5	-
2008	0,0	0,0	12,0	-
2009	0,0	0,0	31,8	-
2010	0,0	0,0	36,4	-
2011	0,0	0,0	23,3	-
2012	0,0	0,0	41,2	-
2013	0,0	0,0	35,5	-
2014	0,0	0,0	27	-

* Stopa dywidendy - stosunek wartości dywidendy przypadającej na jedną akcję do ceny akcji.

Tab 43. Historyczne dywidendy na akcję (zł)

Rok obrotowy	Dywidenda na akcję	% zysku netto	Dzień do dywidendy	Dzień wypłaty dywidendy
2005	0,0	0,0	-	-
2006	0,4	10,1	11.06.2007	nie później niż 31.07.2007
2007	0,0	0,0	-	-
2008	0,0	0,0	-	-
2009	0,0	0,0	-	-
2010	0,0	0,0	-	-
2011	0,0	0,0	-	-
2012	0,0	0,0	-	-
2013	0,0	0,0	-	-
2014	0,0	0,0	-	-

* Dzień prawa do dywidendy - dzień, według którego ustala się listę akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy.

* Dzień wypłaty dywidendy - dzień, w którym wypłaca się dywidendę akcjonariuszom Spółki.

7.2 NABYCIE UDZIAŁÓW (AKCJI) WŁASNYCH

W 2015 roku Grupa LOTOS S.A. nie nabywała udziałów (akcji) własnych.

7.3 AKCJE I UDZIAŁY W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH

Zgodnie z posiadanymi przez Spółkę informacjami dwie niżej wymienione osoby zarządzające posiadają akcje Grupy LOTOS S.A. (stan na 26 lutego 2016 roku):

Tab 44. Określenie łącznej liczby i wartości nominalnej wszystkich akcji spółki oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych spółki, będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Osoby zarządzające/nadzorujące	Liczba akcji Grupy LOTOS S.A.	Wartość nominalna (zł)
Zarząd, w tym:	9 636	9 636
Pan Marek Sokołowski	8 636	8 636
Pan Zbigniew Paszkowicz	1 000	1 000
Rada Nadzorcza	0	0
Razem	9 636	9 636

* według oświadczeń na dzień 26 lutego 2016 roku

Osoby zarządzające i nadzorujące według informacji Spółki na 26 lutego 2016 roku nie posiadały akcji ani udziałów spółek powiązanych Grupy LOTOS S.A.

7.4 UMOWY, W WYNIKU KTÓRYCH MOGĄ W PRZYSZŁOŚCI NASTĄPIĆ ZMIANY W PROPORCJACH POSIADANYCH AKCJI PRZEZ DOTYCHCZASOWYCH AKCJONARIUSZY I OBLIGATARIUSZY

Zarząd Grupy LOTOS S.A. nie posiada informacji na temat umów w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy.

8. ŁAD KORPORACYJNY

8.1. AKCJONARIAT

8.1.1. ZNACZNE PAKIETY AKCJI

Do dnia 9 stycznia 2015 roku kapitał akcyjny Grupy LOTOS S.A. nie uległ zmianom w stosunku do poprzednio raportowanego w 2014 roku i składał się z 129.873.362 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1 zł, mających pełne pokrycie w kapitale podstawowym. Każda akcja Spółki jest równoważna pojedynczemu głosowi na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy i posiada prawo do dywidendy.

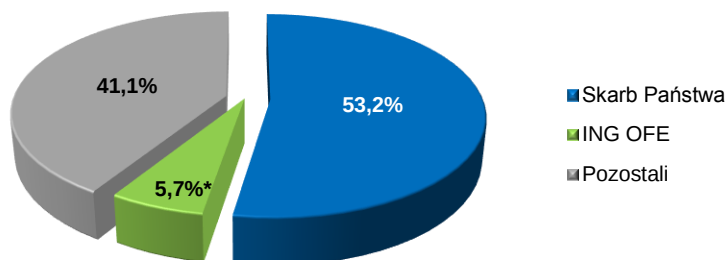
W dniu 9 stycznia 2015 roku Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku, VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował: (i) podwyższenie kapitału zakładowego Grupy LOTOS S.A. z kwoty 129.873.362 PLN do kwoty 184.873.362 PLN w drodze emisji 55.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii D Spółki o wartości nominalnej 1 PLN każda wyemitowanych na podstawie uchwały nr 2 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 8 września 2014 roku w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki w drodze emisji nowych akcji, oferty publicznej akcji nowej emisji, ustalenia dnia 18 listopada 2014 roku jako dnia prawa poboru akcji nowej emisji, dematerializacji oraz ubiegania się o dopuszczenie praw poboru, praw do akcji oraz akcji nowej emisji do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz zmiany statutu spółki, a także upoważnienia Rady Nadzorczej do ustalenia tekstu jednolitego statutu spółki. Łączne koszty emisji Akcji serii D wyniosły 23 538 tys. PLN netto, w tym koszty przygotowania, przeprowadzenia i promocji Oferty 15 197 tys. PLN (kwota wynagrodzenia Menedżerów Oferty z tytułu świadczonych przez nich usług na potrzeby Oferty, w tym plasowania oraz gwarantowania zabezpieczenia powodzenia Oferty) oraz koszty sporządzenia prospektu emisyjnego, z uwzględnieniem kosztów doradztwa: 8 341 tys. PLN.

Średni koszt przeprowadzenia subskrypcji przypadający na jednostkę papieru wartościowego objętego subskrypcją był na poziomie 0,43 PLN.

Powyższe koszty zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym w kapitale własnym jako pomniejszenie nadwyżki ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji.

W dniu 29 kwietnia 2013 roku Spółka powzięła informację, że w wyniku nabycia akcji Grupy LOTOS S.A. w transakcjach na GPW w Warszawie, rozliczonych w dniu 24 kwietnia 2013 roku, ING Otwarty Fundusz Emerytalny zwiększył stan posiadania akcji LOTOS powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki ([raport bieżący nr 11/2013](#)). Na dzień 31 grudnia 2014 r. ING OFE przekazał do wiadomości publicznej aktualizację stanu posiadania akcji LOTOS na poziomie 8,57% głosów na WZA Spółki, a następnie na dzień 31 grudnia 2015 r. Nationale Nederlanden OFE (dawniej tzw. ING OFE) przekazał do wiadomości publicznej stan posiadania akcji LOTOS na poziomie 5,73% głosów na WZA Spółki.

Rys 54. Struktura akcjonariatu Grupy LOTOS na dzień 31 grudnia 2015 roku

* na podstawie rocznej struktury aktywów funduszy inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2015 roku (PAP)

Tab 45. Udział akcjonariuszy posiadających znaczne pakiety akcji w kapitale podstawowym i w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu na 31 grudnia 2015 roku

Akcjonariusze	Udział w kapitale podstawowym/udział w ogólnej liczbie głosów na WZ
Skarb Państwa	53,2%
Nationale Nederlanden OFE	5,7%
Pozostali	41,1%
Razem	100,0%

Tab 46. Fundusze emerytalne w strukturze akcjonariatu Grupy LOTOS S.A. na dzień 31 grudnia 2015 roku*

Fundusz emerytalny	Wartość udziału w kapitale zakładowym Grupy LOTOS S.A.	Udział % w strukturze akcjonariatu	Zmiana % udziału 2015/ 2014
NN Otwarty Fundusz Emerytalny	289 056 877,97	5,73%	-2,84%
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU	252 071 054,21	4,99%	0,00%
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny	169 037 730,21	3,35%	0,28%
Nordea Otwarty Fundusz Emerytalny	48 386 000,92	0,96%	0,37%
Allianz Polska Otwarty Fundusz Emerytalny	41 360 940,38	0,82%	-0,84%
Axa Otwarty Fundusz Emerytalny	24 834 512,36	0,49%	-0,22%
Generali Otwarty Fundusz Emerytalny	19 753 623,41	0,39%	0,32%
Pekao Otwarty Fundusz Emerytalny	16 421 120,66	0,33%	0,04%

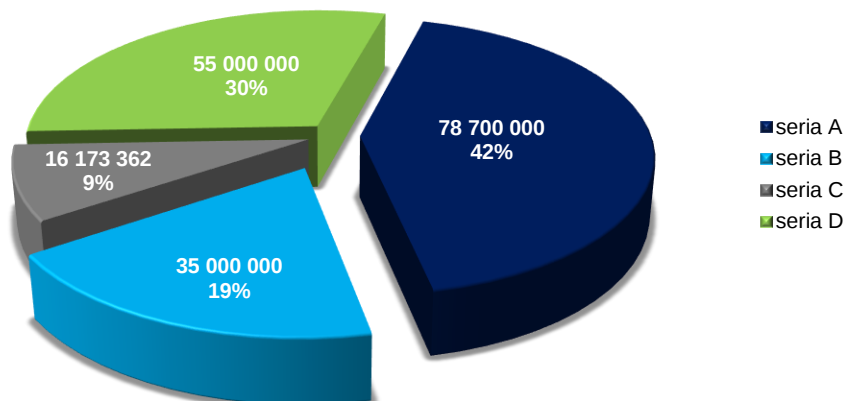
Aegon Otwarty Fundusz Emerytalny	16 256 796,39	0,32%	0,32%
PKO BP BANKOWY Otwarty Fundusz Emerytalny	15 719 963,72	0,31%	0,01%
Otwarty Fundusz Emerytalny Pocztylion	10 528 387,34	0,21%	-0,09%
Amplico Otwarty Fundusz Emerytalny	0	0,00%	-0,06%

* na podstawie rocznej struktury aktywów funduszy inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2014 roku (PAP)

Struktura kapitału akcyjnego

Kapitał akcyjny Grupy LOTOS S.A. składa się z 184.873.362 akcji zwykłych, o wartości nominalnej 1 złoty, mających pełne pokrycie w kapitale podstawowym, które są równoważne pojedynczemu głosowi na WZ i posiadają prawo do dywidendy.

Rys 55. Struktura kapitału akcyjnego Grupy LOTOS

W 2015 roku i do dnia publikacji niniejszego Sprawozdania Zarządu Skarb Państwa posiadał akcje zwykłe na okaziciela Grupy LOTOS, reprezentujące 53,19% udziału w kapitale zakładowym i taki sam udział głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki. W roku 2015 nie doszło do zmian w strukturze najważniejszych akcjonariuszy, co oznacza, że pozostałe 46,81%, akcji pozostawało w wolnym obrocie.

W dniu 1 lipca 2015 roku Spółka podała do wiadomości publicznej raportem bieżącym nr [23/2015](#), wykaz Akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Grupy LOTOS S.A. w dniu 30 czerwca 2015 roku.

Tab 47. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% udziału w głosach na ZWZ Spółki w dniu 30 czerwca 2015 roku

Podmiot	Ilość akcji LOTOS	Udział % na ZWZ	Udział % ogółem
Skarb Państwa	98.329.515	75,82%/	53,19%
ING OFE	11.740.000	9,05%	6,35%
OFE PZU „Złota Jesień”	9.100.000	7,02%	4,92%

W 2016 roku Grupa LOTOS S.A. upubliczniła wykaz akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Spółki, zwołanym na dzień 27 stycznia 2016 roku.

Tab 48. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% udziału w głosach na NWZ Spółki w dniu 27 stycznia 2016 roku

Podmiot	Ilość akcji LOTOS	Udział % na ZWZ	Udział % ogółem
Skarb Państwa	98.329.515	75,84%	53,19%
ING OFE	10.584.287	8,16%	5,73%
OFE PZU „Złota Jesień”	9.100.000	7,02%	4,92%

Szczególne uprawnienia i ich wykonywanie zapewniające w GRUPIE LOTOS S.A. kontrolę niewspółmierną do udziału we własności

Spółka nie wyemitowała papierów wartościowych dających Akcjonariuszom specjalne uprawnienia kontrolne. Na dzień publikacji niniejszego raportu Spółka nie posiada informacji o umowach między akcjonariuszami w sprawie wspólnego wykonywania głosów (szerzej punkt 5.1.4.)

Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu Grupy LOTOS S.A.

Jedna akcja Grupy LOTOS S.A. daje prawo do jednego głosu na WZ. Jednakże, zgodnie ze Statutem Spółki, prawo głosowania akcjonariuszy zostaje ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na WZ więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w dniu odbywania WZ, z zastrzeżeniem, że dla potrzeb ustalania obowiązków nabywców znacznych pakietów akcji przewidzianych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz w ustawie z 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej, takie ograniczenie prawa głosowania uważane będzie za nieistniejące.

8.1.2. POSIADACZE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, KTÓRE DAJĄ SPECJALNE UPRAWNIENIA KONTROLNE, WRAZ Z OPISEM TYCH UPRAWNIENÍ

Grupa LOTOS S.A. nie wyemitowała papierów wartościowych dających akcjonariuszom specjalne uprawnienia kontrolne.

8.1.3. SZCZEGÓLNE UPRAWNIENIA SKARBU PAŃSTWA ORAZ ICH WYKONYWANIE W SPÓŁKACH KAPITAŁOWYCH

Ustawa z dnia 18 marca 2010 roku o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw gazowych (Dz. U. Nr 65, poz. 404) („Ustawa”) wprowadziła instytucję pełnomocnika do spraw ochrony infrastruktury krytycznej.

Zgodnie z ww. ustawą Zarząd Spółki, w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa oraz dyrektorem Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, jest uprawniony do powoływania i odwoływania pełnomocnika do spraw ochrony infrastruktury krytycznej w Spółce. Do zadań pełnomocnika należy w szczególności zapewnienie

Ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa informacji dotyczących dokonania przez organy Spółki czynności prawnych wskazanych wyżej, przekazywanie informacji o infrastrukturze krytycznej dyrektorowi Rządowego Centrum Bezpieczeństwa na jego wniosek, przekazywanie i odbieranie informacji o zagrożeniu infrastruktury krytycznej we współpracy z dyrektorem Rządowego Centrum Bezpieczeństwa.

Pełnomocnik do spraw ochrony infrastruktury krytycznej może żądać od organów spółek wszelkich dokumentów oraz wyjaśnień w wyżej wymienionych sprawach, a następnie – po przeprowadzonej analizie – ma obowiązek ich przekazania Ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa oraz Dyrektorowi Rządowego Centrum Bezpieczeństwa wraz z pisemnym stanowiskiem oraz jego uzasadnieniem.

W dniu 11 lipca 2011 roku Grupa LOTOS S.A. otrzymała informację o ujęciu jej majątku w wykazie składników, obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej i w związku z powyższym w dniu 23 sierpnia 2011 roku Zarząd Grupy LOTOS S.A. powołał Pełnomocnika ds. Ochrony Infrastruktury Krytycznej.

Zgodnie z przepisami niniejszej ustawy, Minister właściwy do spraw Skarbu Państwa może wyrazić sprzeciw wobec podjętej przez Zarząd Spółki uchwały lub innej dokonanej przez Zarząd Spółki czynności prawnej, której przedmiotem jest rozporządzenie składnikami mienia ujawnionymi w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, o którym mowa w art. 5b ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym, stanowiące rzeczywiste zagrożenie dla funkcjonowania, ciągłości działania oraz integralności infrastruktury krytycznej obejmujące:

- w sektorze energii elektrycznej — infrastrukturę służącą do wytwarzania albo przesyłania energii elektrycznej,
- w sektorze ropy naftowej — infrastrukturę służącą do wydobycia, rafinacji, przetwarzania ropy naftowej oraz magazynowania i przesyłania rurociągami ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych, jak również terminale portowe do przeładunku tych produktów oraz ropy naftowej,
- w sektorze paliw gazowych — infrastrukturę służącą do produkcji, wydobycia, rafinacji, przetwarzania, magazynowania, przesyłania paliw gazowych gazociągami oraz terminale skroplonego gazu ziemnego (LNG).

Sprzeciwem Ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa może być również objęta uchwała organu Spółki dotycząca:

- rozwiązania Spółki,
- zmiany przeznaczenia lub zaniechania eksploatacji składnika mienia⁽¹⁾ Spółki, ujawnionego w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, o którym mowa w art. 5b ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym,
- zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa Spółki,
- zbycia albo wydzierżawienia przedsiębiorstwa Spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nim ograniczonego prawa rzeczowego,
- przyjęcia planu rzeczowo-finansowego, planu działalności inwestycyjnej lub wieloletniego planu strategicznego,
- przeniesienia siedziby Spółki za granicę,

jeżeli wykonanie takiej uchwały stanowiłoby rzeczywiste zagrożenie dla funkcjonowania, ciągłości działania oraz integralności infrastruktury krytycznej.

8.1.4. OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRAWA GŁOSU NA WALNYM ZGROMADZENIU

Jedna akcja Grupy LOTOS S.A. daje prawo do jednego głosu na WZ. Jednakże, zgodnie ze Statutem Spółki, prawo głosowania akcjonariuszy zostaje ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na WZ więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w dniu odbywania WZ, z zastrzeżeniem, że dla potrzeb ustalania obowiązków nabywców znacznych pakietów akcji przewidzianych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz w ustawie z 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej, takie ograniczenie prawa głosowania uważane będzie za nieistniejące.

Ograniczenie powyższe nie dotyczy:

- 1) akcjonariuszy, którzy w dniu powzięcia uchwały WZ wprowadzającej ograniczenie, są uprawnieni z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce;
- 2) akcjonariuszy działających z akcjonariuszami określonymi w pkt 1 na podstawie zawartych porozumień dotyczących wspólnego wykonywania prawa głosu z akcji.

Dla potrzeb ograniczenia prawa do głosowania, o którym mowa powyżej, głosy akcjonariuszy, między którymi istnieje stosunek dominacji lub zależności, są sumowane zgodnie z następującymi zasadami:

1. Przez akcjonariusza rozumie się każdą osobę, w tym jej podmiot dominujący i zależny, której przysługuje bezpośrednio lub pośrednio prawo głosu na Walnym Zgromadzeniu na podstawie dowolnego tytułu prawnego; dotyczy to także osoby, która nie posiada akcji Spółki, a w szczególności użytkownika, zastawnika, osoby uprawnionej z kwitu depozytowego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi, a także osoby uprawnionej do udziału w WZ mimo zbycia posiadanych akcji po dniu ustalenia prawa do uczestnictwa w WZ.
2. Przez podmiot dominujący oraz podmiot zależny rozumie się odpowiednio osobę:
 - 1) spełniającą przesłanki wskazane w art. 4 § 1 pkt 4) Kodeksu spółek handlowych, lub
 - 2) mającą status przedsiębiorcy dominującego, przedsiębiorcy zależnego albo jednocześnie status przedsiębiorcy dominującego i zależnego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów, lub
 - 3) mającą status jednostki dominującej, jednostki dominującej wyższego szczebla, jednostki zależnej, jednostki zależnej niższego szczebla, jednostki współzależnej albo mającą jednocześnie status jednostki dominującej (w tym dominującej wyższego szczebla) i zależnej (w tym zależnej niższego szczebla i współzależnej) w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości, lub

- 4) która wywiera (podmiot dominujący) lub na którą jest wywierany (podmiot zależny) decydujący wpływ w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 22 września 2006 roku o przejrzystości stosunków finansowych pomiędzy organami publicznymi a przedsiębiorcami publicznymi oraz o przejrzystości finansowej niektórych przedsiębiorców, lub
- 5) której głosy wynikające z posiadanych bezpośrednio lub pośrednio akcji Spółki podlegają kumulacji z głosami innej osoby lub innych osób na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych w związku z posiadaniem, zbywaniem lub nabywaniem znacznych pakietów akcji Spółki.

Akcjonariusze, których głosy podlegają kumulacji i redukcji zgodnie z zasadami opisanymi powyżej, zwani są łącznie Zgrupowaniem. Kumulacja głosów polega na zsumowaniu głosów, którymi dysponują poszczególni akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania. Redukcja głosów polega na pomniejszeniu ogólnej liczby głosów w Spółce przysługujących na WZ akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania.

Redukcja głosów jest dokonywana według następujących zasad:

- 1) liczba głosów akcjonariusza, który dysponuje największą liczbą głosów w Spółce spośród wszystkich akcjonariuszy wchodzących w skład Zgrupowania, ulega pomniejszeniu o liczbę głosów równą nadwyżce ponad 10% ogólnej liczby głosów w Spółce przysługujących łącznie wszystkim akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania;
- 2) jeżeli mimo redukcji, o której mowa powyżej, łączna liczba głosów przysługujących na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania przekracza próg 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w dniu odbywania Walnego Zgromadzenia, dokonuje się dalszej redukcji głosów należących do pozostałych akcjonariuszy wchodzących w skład Zgrupowania. Dalsza redukcja głosów poszczególnych akcjonariuszy następuje w kolejności ustalonej na podstawie liczby głosów, którymi dysponują poszczególni akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania (od największej do najmniejszej). Dalsza redukcja jest dokonywana aż do osiągnięcia stanu, w którym łączna liczba głosów, którymi dysponują akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania nie będzie przekraczać 10% ogólnej liczby głosów w Spółce;
- 3) jeżeli na potrzeby redukcji nie można ustalić kolejności redukcji głosów z uwagi na to, że dwóch lub więcej akcjonariuszy dysponuje tą samą liczbą głosów, to głosy akcjonariuszy dysponujących tą samą liczbą głosów redukuje się proporcjonalnie, przy czym liczby ułamkowe zaokrągla się w dół do pełnej liczby akcji. W pozostałym zakresie zasady określone w punktach poprzedzających stosuje się odpowiednio;
- 4) w każdym przypadku akcjonariusz, któremu ograniczono wykonywanie prawa głosu, zachowuje prawo wykonywania co najmniej jednego głosu;
- 5) ograniczenie wykonywania prawa głosu dotyczy także akcjonariusza nieobecnego na WZ.

W celu ustalenia podstawy do kumulacji i redukcji głosów, każdy akcjonariusz Spółki, Zarząd, Rada Nadzorcza oraz poszczególni członkowie tych organów, a także Przewodniczący WZ, mogą żądać, aby akcjonariusz Spółki,

podlegający zasadzie ograniczenia prawa głosowania, udzielił informacji czy jest on w stosunku do dowolnego innego akcjonariusza Spółki podmiotem dominującym lub zależnym w rozumieniu Statutu Spółki. Uprawnienie to obejmuje także prawo żądania ujawnienia liczby głosów, którymi akcjonariusz Spółki dysponuje samodzielnie lub łącznie z innymi akcjonariuszami Spółki, w stosunku do których jest podmiotem dominującym lub zależnym w rozumieniu zgodnym ze Statutem Spółki. Osoba, która nie wykonała lub wykonała w sposób nienależyty powyższy obowiązek informacyjny, do chwili usunięcia uchybienia obowiązku informacyjnego, może wykonywać prawo głosu wyłącznie z jednej akcji, a wykonywanie przez taką osobę prawa głosu z pozostałych akcji jest bezskuteczne.

W przypadku wątpliwości wykładni postanowień dotyczących ograniczenia prawa do głosowania należy dokonywać zgodnie z art. 65 § 2 Kodeksu cywilnego.

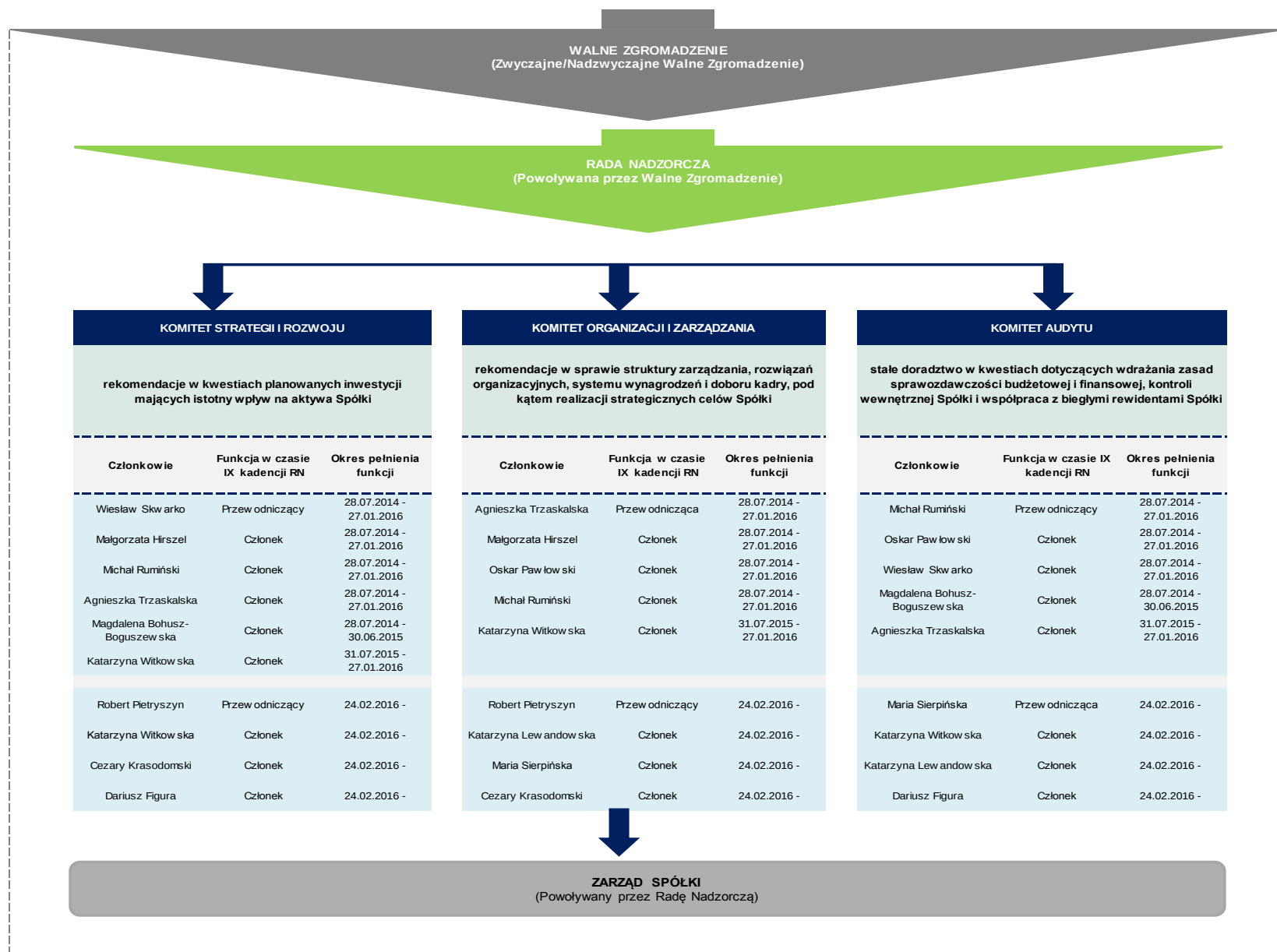
Od momentu, w którym udział akcjonariuszy, którzy w dniu powzięcia uchwały Walnego Zgromadzenia wprowadzającej ograniczenie prawa głosowania, byli uprawnieni z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w kapitale zakładowym Spółki spadnie poniżej poziomu 5% ograniczenia prawa głosowania akcjonariuszy wygasają.

Z zachowaniem właściwych przepisów Kodeksu spółek handlowych istotna zmiana przedmiotu działalności Spółki może nastąpić bez wykupu akcji tych akcjonariuszy, którzy nie godzą się na taką zmianę.

8.1.5. OGRANICZENIA DOTYCZĄCE PRZENOSZENIA PRAWA WŁASNOŚCI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Brak jakichkolwiek ograniczeń w przenoszeniu prawa własności w odniesieniu do wszystkich akcji wyemitowanych przez Grupę LOTOS S.A.

8.2. FUNKCJONOWANIE ORGANÓW SPÓŁKI

8.2.1. WALNE ZGROMADZENIE GRUPY LOTOS S.A.

Kompetencje i przebieg Walnych Zgromadzeń (WZ) Grupy LOTOS określają szczegółowo [Statut Spółki](#) (tekst jednolity z 23 lutego 2015 roku) i [Regulamin Walnych Zgromadzeń](#) (tekst jednolity z 26 sierpnia 2009 roku). Oba dokumenty są dostępne na stronie internetowej Spółki w zakładce [Ład Korporacyjny](#).

WZ odbywa się w siedzibie Spółki, zwoływane jest przez Zarząd Spółki w przypadkach przewidzianych w Statucie lub przepisach Kodeksu Spółek Handlowych (KSH), poprzez ogłoszenie dokonywane na stronie internetowej Spółki i w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z przepisami o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

W 2015 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie zostało zwołane na dzień 1 czerwca. Na wniosek Skarbu Państwa (głównego akcjonariusza Grupy LOTOS S.A.), zarządzona została przerwa w jego obradach. Akcjonariusz uzasadnił swój wniosek potrzebą uzyskania czasu niezbędnego dla dalszych analiz związanych z pozostałym punktem porządku obrad dotyczącym zmian w składzie Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A.. Wznowienie obrad Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia nastąpiło w dniu 30 czerwca 2015 r. w siedzibie Spółki.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie (NWZ) może zostać zwołane przez Zarząd z własnej inicjatywy, przez Radę Nadzorczą, jeżeli jego zwołanie Rada uzna za wskazane, bądź przez akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego lub co najmniej połowę ogółu głosów w Spółce.

Ponadto akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą żądać zwołania NWZ i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego Zgromadzenia. Jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania Zarządowi, NWZ nie zostanie zwołane, Sąd Rejestrowy może upoważnić do zwołania NWZ akcjonariuszy występujących z tym żądaniem.

Żądanie zwołania WZ oraz umieszczenia określonych spraw w porządku obrad, zgłaszane przez uprawnione podmioty, powinno być uzasadnione. Akcjonariusz lub akcjonariusze Spółki reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą przed terminem WZ zgłaszać Spółce projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad WZ lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad.

W 2015 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie obradowało.

Na wniosek Akcjonariusza – Skarbu Państwa z dnia 22 grudnia 2015 roku, Zarząd Spółki w dniu 29 grudnia 2015 roku zwołał Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, które odbyło się 27 stycznia 2016 roku.

Prawo uczestniczenia w WZ mają tylko osoby będące akcjonariuszami Spółki na 16 dni przed datą WZ (dzień rejestracji uczestnictwa w WZ). Uprawnieni z akcji imiennych i świadectw tymczasowych oraz zastawnicy i użytkownicy, którym przysługuje prawo głosu, mają prawo uczestniczenia w WZ, jeżeli są wpisani do księgi akcyjnej w dniu rejestracji uczestnictwa w WZ. Akcjonariusz może uczestniczyć w WZ oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika. Pełnomocnik ma obowiązek ujawnić akcjonariuszowi okoliczności wskazujące na istnienie bądź możliwość wystąpienia konfliktu interesów oraz głosować zgodnie z instrukcjami udzielonymi przez akcjonariusza.

Wszystkie sprawy wnoszone pod obrady WZ są uprzednio przedstawiane RN do rozpatrzenia. W sprawach nieobjętych porządkiem obrad nie można powziąć uchwały, chyba że cały kapitał zakładowy jest reprezentowany na WZ, a nikt z obecnych nie zgłosił sprzeciwu dotyczącego powzięcia uchwały, za wyjątkiem wniosków o zwołanie NWZ oraz wniosków o charakterze porządkowym, które mogą być uchwalone. Uchwały WZ zapadają bezwzględną większością głosów, jeżeli Statut lub KSH nie stanowi inaczej. Uchwały i przebieg WZ są protokołowane przez notariusza. Protokół podpisuje Przewodniczący Zgromadzenia i notariusz.

8.2.2. RADA NADZORCZA GRUPY LOTOS S.A.

Rada Nadzorcza Grupy LOTOS S.A. działa na podstawie Statutu Spółki (tekst jednolity z dnia 23 lutego 2015 roku) oraz Regulaminu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. (tekst jednolity z dnia 17 grudnia 2009 roku) (hiperłącze: http://inwestor.lotos.pl/226/lad_korporacyjny/dokumenty_spolki) Sposób procedowania i zakres kompetencji Rady Nadzorczej (RN) Spółki szczegółowo określa Regulamin Rady Nadzorczej Grupy LOTOS (tekst jednolity z 17 grudnia 2009 roku).

Rada Nadzorcza może liczyć od 5 do 9 członków powoływanych przez WZ bezwzględną większością głosów w głosowaniu tajnym spośród nieograniczonej liczby kandydatów na wspólny okres trzyletniej kadencji. Liczbę członków RN ustala WZ. Przewodniczący RN powoływany jest przez WZ natomiast Wiceprzewodniczący i Sekretarz wybierani są przez RN z grona pozostałych jej członków. Poszczególni członkowie Rady oraz cała RN mogą zostać odwołani w każdym czasie przed upływem kadencji. Skarb Państwa uprawniony jest do bezpośredniego powoływania i odwoływania jednego członka RN tak długo jak pozostaje akcjonariuszem Spółki.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Grupy LOTOS S.A. we wszystkich dziedzinach działalności Spółki. Rada realizuje swoje zadania kolegialnie, jednakże może powoływać stałe bądź doraźne komitety do nadzoru nad poszczególnymi obszarami lub zbadania poszczególnych zagadnień. Stałe komitety RN to: Komitet Audytu, Komitet Strategii i Rozwoju oraz Komitet Organizacji i Zarządzania.

ZWZ obradujące w dniu 30 czerwca 2014 roku zgodnie § 11 ust. 1 Statutu Spółki, na mocy uchwały nr 21 ustaliło liczbę członków Rady Nadzorczej IX wspólnej kadencji na siedem osób i stosownie do postanowień art. 385 § 1 i § 2 Kodeksu spółek handlowych oraz § 9 pkt 4 i § 11 ust. 2 Statutu Spółki powołało do składu następujących członków: Wiesława Skwarko (powierając mu funkcję przewodniczącego), Agnieszkę Trzaskalską, Oskara Pawłowskiego, Małgorzatę Hirszel, Magdalenę Bohusz-Boguszewską oraz Michała Rumińskiego. W takim składzie Rada pełniła swoje obowiązki do dnia 30 czerwca 2015 roku.

Zgodnie z przysługującymi Walnemu Zgromadzeniu kompetencjami ZWZ zwołane na 1 czerwca 2015 roku i obradujące po ogłoszonej przerwie i wzwołaniu obrad w dniu 30 czerwca 2015 roku, działając na podstawie art. 385 § 1 Kodeksu spółek handlowych oraz § 9 pkt 4 i § 11 ust. 2 Statutu Spółki na mocy uchwały nr 21 odwołało ze składu Rady Nadzorczej Magdalenę Bohusz-Boguszewską. Jednocześnie na mocy uchwały nr 22 ZWZ powołało do składu Rady Katarzynę Iskra (obecnie Katarzyna Witkowska - zmiana nazwiska w dniu 27 lipca 2015 roku).

Zgodnie z § 11 ust. 2 Statutu Spółki akcjonariusz – Skarb Państwa, reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa, uprawniony jest do bezpośredniego powoływania i odwoływania jednego członka RN tak długo jak pozostaje akcjonariuszem Spółki. Akcjonariusz skorzystał ze swojego uprawnienia powołując w dniu 23 grudnia 2015 roku do składu Rady Nadzorczej - Roberta Pietrzyzna.

Mając powyższe na uwadze skład Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiał się następująco: Wiesław Skwarko, Agnieszka Trzaskalska, Oskar Pawłowski, Małgorzata Hirszel, Katarzyna Witkowska, Michał Rumiński oraz Robert Pietryszyn.

W dniu 26 stycznia 2016 roku Akcjonariusz Spółki, Skarb Państwa - reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa, korzystając z przysługującego mu uprawnienia określonego w z § 11 ust. 2 Statutu Spółki, odwołał ze składu Rady Nadzorczej Roberta Pietryszyna.

Następnie obradujące w dniu 27 stycznia 2016 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki, zwołane na żądanie Akcjonariusza – Skarbu Państwa, działając na podstawie art. 385 § 1 Kodeksu spółek handlowych oraz § 9 pkt 4 Statutu Spółki, na mocy uchwał od 3 do 12, dokonało zmian w składzie Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. IX kadencji. Jednocześnie, zgodnie z § 6 ust. 5 Regulaminu Walnych Zgromadzeń, na mocy uchwały nr 2, Walne Zgromadzenie odstąpiło od podejmowania uchwały w sprawie ustalenia liczby członków Rady Nadzorczej pozostawiając ją na obecnym poziomie 7 osób.

Zgodnie z powyższym dnia 27 stycznia 2016 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS odwołało ze składu organu nadzorczego: Wiesława Skwarko - przewodniczącego, Agnieszkę Trzaskalską - wiceprzewodniczącą, Oskara Pawłowskiego - sekretarza, Małgorzatę Hirszel i Michała Rumińskiego oraz powołało do Rady Nadzorczej Roberta Pietryszyna, powierzając mu funkcję Przewodniczącego, Katarzynę Lewandowską, Dariusza Figurę, Cezarego Krasodomskiego i Marię Sierpińską.

W następstwie decyzji Walnego Zgromadzenia Rada Nadzorcza Grupy LOTOS S.A. IX kadencji od dnia 27 stycznia 2016 roku działa w następującym składzie: Robert Pietryszyn, Dariusz Figura, Cezary Krasodomski, Katarzyna Lewandowska, Maria Sierpińska oraz Katarzyna Witkowska.

Do dnia przekazania niniejszego sprawozdania Akcjonariusz – Skarb Państwa, reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa, nie skorzystał ponownie z przysługującego mu uprawnienia określonego w § 11 ust. 2 Statutu Spółki dotyczącego bezpośredniego powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej.

W dniu 24 lutego 2016 roku Rada Nadzorcza IX wspólnej kadencji odbyła pierwsze posiedzenie w nowym składzie osobowym, podczas którego powierzyła Pani Katarzynie Lewandowskiej obowiązki wiceprzewodniczącej Rady (uchwała nr 68/IX/2016) oraz Panu Cezaremu Krasodomskiemu funkcję sekretarza Rady (uchwała nr 69/IX/2016). W trakcie ww. posiedzenia Rada ustaliła również składy poszczególnych stałych Komitetów Rady Nadzorczej, które nie funkcjonowały od dnia 27 stycznia 2016 roku, kiedy to Walne Zgromadzenie zadecydowało o zmianach osobowych w Radzie Nadzorczej (Szerzej: Tab. 45).

Tab 49. Skład Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. IX kadencji

CZŁONKOWIE RADY NADZORCZEJ	FUNKCJA	W RN IX KADENCJI	PRZEBIEG KARIERY I KOMPETENCJE
 Wiesław Skwarko	Przewodniczący	30.06.2014 r. – 27.01.2016 r.	-
 Agnieszka Trzaskalska	Członek Wiceprzewodnicząca	30.06.2014 r. – 28.07.2014 r. 28.07.2014 r. – 27.01.2016 r.	-
 Oskar Pawłowski	Członek Sekretarz	30.06.2014 r. – 28.07.2014 r. 28.07.2014 r. – 27.01.2016 r.	-
 Małgorzata Hirszel	Członek	30.06.2014 r. – 27.01.2016 r.	-
 Magdalena Bohusz Boguszevska	Członek	30.06.2014 r. – 30.06.2015	-

Członek

30.06.2014 r. –
27.01.2016 r. -

Michał Rumiński

Członek

30.06.2015 -

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyiny/struktura_organizacyjina#person-75

Katarzyna Witkowska

Członek
Przewodniczący

23.12.2015 r. –
26.01.2016 r.
27.01.2016 r. -

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyiny/struktura_organizacyjina#person-79

Robert Pietrzych

Członek

27.01.2016 r. -

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyiny/struktura_organizacyjina#person-80

Dariusz Figura

Członek Sekretarz

27.01.2016 r. –
24.02.2016 r.
24.02.2016 r. -

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyiny/struktura_organizacyjina#person-78

Cezary Krasodomski

Członek
Wiceprzewodnicząca

27.01.2016 r. –
24.02.2016
24.02.2016

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-81

Katarzyna Lewandowska

Członek

27.01.2016 r. -

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-82

Maria Sierpińska

Członkowie Rady Nadzorczej delegowani do samodzielnego pełnienia obowiązków

Rada Nadzorcza może delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych funkcji.

Pan Oskar Pawłowski – delegowany, na mocy uchwały RN nr 98/VIII/2013 z dnia 23 maja 2013 roku, do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych nad procesem restrukturyzacji obszaru aktywów norweskich Segmentu Poszukiwawczo-Wydobywczego Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. Rada Nadzorcza IX wspólnej kadencji decyzją z 28 lipca 2014 roku (uchwała nr 6/IX/2014) utrzymała delegację w powyższym zakresie. Delegacja wygasła z dniem 27 stycznia 2016 roku, tj. z chwilą odwołania Pana Oskara Pawłowskiego ze składu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A.

Pani Magdalena Bohusz-Boguszewska – delegowana, na mocy uchwały RN nr 10/IX/2014 z dnia 22 sierpnia 2014 roku, do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych w zakresie sprawowania szczegółowego i bieżącego nadzoru nad realizacją Projektu „Budowa instalacji opóźnionego koksowania oraz instalacji towarzyszących”, w tym nadzorowania procesu negocjacji i wyboru głównych firm wykonawczych oraz organizacji finansowania. Delegacja wygasła z dniem 30 czerwca 2015 roku, tj. z chwilą odwołania Pani Magdaleny Bohusz-Boguszewskiej ze składu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A.

Pani Katarzyna Witkowska – delegowana, na mocy uchwały RN nr 66/IX/2015 z dnia 18 grudnia 2015 roku, do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych w zakresie sprawowania szczegółowego i bieżącego nadzoru nad realizacją Projektu pn. „EFRA – Efektywna Rafinacja”.

8.2.3. ZARZĄD GRUPY LOTOS S.A. ORAZ UPRAWNIENIA POSZCZEGÓLNYCH CZŁONKÓW

Zarząd Grupy LOTOS S.A. działa na podstawie dostępnych na stronie internetowej Spółki w zakładce Ład Korporacyjny dokumentów: [Statut Spółki i Regulamin Zarządu Spółki](#) (przyjęty Uchwałą Zarządu Grupy LOTOS S.A. nr 2/IX/2015 z dnia 6 lipca 2015 roku i zatwierdzony uchwałą RN nr 56/IX/2015 z dnia 31 lipca 2015 roku).

Zarząd reprezentuje Grupę LOTOS S.A. wobec osób trzecich oraz prowadzi wszelkie sprawy korporacyjne Grupy LOTOS S.A. Ponadto poszczególni członkowie Zarządu prowadzą działania zgodnie z podziałem kompetencji wynikającym z funkcji operacyjnych powierzonych im w Spółce. Jednocześnie każdy z członków Zarządu ma prawo reprezentować Spółkę we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa Spółki z wyłączeniem czynności zastrzeżonych postanowieniami KSH lub Statutem Spółki do kompetencji WZ lub RN oraz spraw przekraczających zwykły zarząd przedsiębiorstwem, które wymagają uprzedniej uchwały Zarządu oraz spraw znajdujących się w kompetencji innego członka Zarządu.

Skład Zarządu Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku przedstawiał się następująco:

W okresie od dnia 1 stycznia 2015 roku do końca VIII kadencji, tj. do 28 czerwca 2015 roku Zarząd działał w składzie:

- Paweł Olechnowicz – Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny
- Mariusz Machajewski – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Ekonomiczno-Finansowych
- Zbigniew Paszkowicz – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Poszukiwań i Wydobywania
- Marek Sokołowski – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Produkcji i Rozwoju
- Maciej Szozda – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Handlu

W związku z upływem VIII kadencji Rada Nadzorcza w postępowaniu kwalifikacyjnym dokonała wyboru pięciu członków Zarządu IX wspólnej kadencji, której bieg rozpoczął się 29 czerwca 2015 r., podejmując jednocześnie decyzję o nowym podziale kompetencji pomiędzy Członków Zarządu Spółki.

W związku z powyższym od dnia 29 czerwca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień sporządzenia niniejszego Sprawozdania skład Zarządu przedstawiał się następująco:

Skład i kompetencje Zarządu Spółki

Paweł Olechnowicz

Prezes Zarządu,

Okres pełnienia funkcji w Zarządzie:

Funkcję Prezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. pełni nieprzerwanie od 12 marca 2002 roku, wchodząc w skład Zarządu IV, V, VI, VII, VIII i IX kadencji.

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy

Zarządza, kieruje oraz ponosi odpowiedzialność za całokształt działalności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. Jednocześnie od września 2007 roku zasiada w Radzie Dyrektorów spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS a od kwietnia 2011 roku w Radzie Dyrektorów spółki LOTOS Geonafta – pełniąc w obu podmiotach funkcję Przewodniczącego. Ukończył Wydział Technologii i Mechanizacji Odlewnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Podyplomowe Studia na Politechnice Gdańskiej – Organizacja, Ekonomika i Zarządzanie Przemysłem; MBA INSEAD, Fontainebleau, a także wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych z zakresu zarządzania.

W 1977 r. rozpoczął karierę zawodową w Zakładach Mechanicznych „Zamech” w Elblągu (od 1990 r. ABB Zamech Sp. z o. o.). W latach 1990-1996 był Prezesem Zarządu i Dyrektorem Generalnym ABB Zamech Ltd. i jednocześnie w latach 1994 – 1996 pełnił funkcję Wiceprezesa ABB Polska. Kolejne dwa lata pracował w centrali ABB Ltd. w Zurichu na stanowisku Wiceprezesa na Europę Centralną i Wschodnią. W latach 1999-2000 pełnił funkcję Wiceprezesa i Zastępcy Dyrektora Generalnego w ZML Kęty S.A. Od 2001 r. kierował założoną przez siebie firmą konsultingową Paweł Olechnowicz – Consulting. Był jednym z inicjatorów powstania w 2010 roku, w Brukseli stowarzyszenia Central Europe Energy Partners (CEEP) reprezentującego interesy firm sektora energii z Europy Środkowo-Wschodniej. Pełni funkcję Przewodniczącego Rady Dyrektorów CEEP.

Po objęciu funkcji Prezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. zapoczątkował wiele dynamicznych działań mających na celu unowocześnienie struktur organizacyjnych oraz rozwój potencjału produkcyjnego i rynkowego spółki. Doprowadził do konsolidacji biznesowej ze spółką poszukiwawczo-wydobywczą Petrobaltic oraz rafineriami w Czechowicach-Dziedzicach i Jaśle ,wprowadził Grupę LOTOS S.A. na Warszawską Giełdę Papierów Wartościowych (9 czerwca 2005 roku), a uzyskane z oferty środki (ok. 1 mld zł) przeznaczył na realizację Programu 10+, dzięki któremu rafineria GL S.A. w Gdańsku zwiększyła zdolności przerobowe z 6 do 10,5 mln ton rocznie oraz wzbogaciła się o najnowocześniejsze instalacje do produkcji paliw płynnych. Program 10+, realizowany w latach 2007-11 i wart blisko 1,5 mld EUR, był jedną z największych inwestycji przeprowadzonych w ciągu ostatnich 25 lat w Polsce. Prezes Olechnowicz zarządzał realizacją opracowanego przez kierownictwo i załogę spółki programu oszczędnościowego pn. Pakiet Antykryzysowy (2009 rok) oraz programu oszczędnościowo-efektywnościowego pn. Program Optymalnej Ekspansji (2012 rok). Na przełomie 2014/15 pod kierownictwem prezesa Olechnowicza GL S.A. przeprowadziła z powodzeniem wtórną emisję akcji. Spółka pozyskała w ten sposób ok. 1 mld zł, który przeznaczy na inwestycje w ramach programu Efektywność i Rozwój 2013-2015. Chodzi przede wszystkim o budowę instalacji opóźnionego koksowania i instalacji pomocniczych w

ramach programu EFRA oraz zagospodarowanie bałtyckich złóż gazowych B4/B6. W 2014 roku podczas konferencji „Nafta i Chemia” Paweł Olechnowicz, Prezes Zarządu GL S.A., otrzymał tytuł „Człowieka Dekady”.

Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno - Finansowych

Okres pełnienia funkcji w Zarządzie:

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. pełni nieprzerwanie od dnia 19 czerwca 2006 roku, wchodząc w skład Zarządu VI, VII, VIII oraz IX kadencji.

Mariusz Machajewski

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy

Jako Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno – Finansowych kieruje i nadzoruje działalność obszaru finansowego. Jednocześnie od 2006 roku zasiada w Radzie Nadzorczej LOTOS Paliwa Sp. z o.o. pełniąc w niej funkcję Wiceprzewodniczącego oraz od 2010 roku w Radzie Nadzorczej RCEkoenergia Sp. z o.o. – pełniąc w niej funkcję Przewodniczącego. Od 2013 roku pełni funkcję Członka Rady Nadzorczej Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych. Ukończył Wydział Ekonomii Uniwersytetu Gdańskiego oraz wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych w zakresie zarządzania i ekonomii.

W latach 1994-1997 pracował w Stoczni Gdynia S.A. Związany z Grupą LOTOS S.A. (wcześniej Rafineria Gdańska S.A.) od roku 1997, gdzie od roku 1999 kierował służbami kontrolingu Spółki.

Od połowy 2002 roku zatrudniony jest na stanowisku Dyrektora ds. Ekonomiczno-Finansowych. Od kwietnia 2005 roku do czerwca 2006 roku był również Prokurentem Spółki. Powołany do składu Zarządu w czerwcu 2006 roku. Brał udział w procesie restrukturyzacji wewnętrznej firmy, czego następstwem było między innymi powołanie do życia w 2005 roku Centrum Finansowo-Księgowego, świadczącego usługi głównie z zakresu księgowości na rzecz Grupy LOTOS S.A. i spółek zależnych. Uczestniczył w przygotowaniu debiutu Spółki na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych, co nastąpiło 9 czerwca 2005 roku. Był liderem procesu przygotowywania koncepcji i organizacji finansowania Programu 10+. Umowa kredytowa zawarta w czerwcu 2008 roku na realizację Programu 10+ była największą w historii firmy i została uznana za transakcję roku w europejskim sektorze naftowym, a kilka prestiżowych pism specjalistycznych określiło ją mianem najlepszego projektu finansowego roku. Był odpowiedzialny za przygotowanie i monitorowanie realizacji programu oszczędnościowego pn. Pakiet Antykryzysowy (2009 rok) oraz programu oszczędnościowo-efektywnościowego pn. Program Optymalnej Ekspansji (2012 rok). W ramach sprawowania kontroli nad procesami restrukturyzacyjnymi – odpowiada za realizację programu rozwoju i rekonstrukcji kapitałowej Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2013-2015 pn. Efektywność i Rozwój 2013-2015 oraz sprawuje kontrolę nad funkcjonowaniem nadzoru właścicielskiego nad spółkami zależnymi. Był odpowiedzialny za realizację procesu podwyższenia kapitału zakładowego Spółki przeprowadzonego w roku 2014 oraz organizację finansowania realizowanego obecnie Projektu EFRA – Efektywna Rafinacja.

Zbigniew Paszkowicz**Wiceprezes Zarządu ds. Poszukiwań i Wydobywania**

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. pełni od dnia 28 czerwca 2012 roku – powołany przez Radę Nadzorczą Spółki do składu Zarządu VIII i IX kadencji.

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy

Jako Wiceprezes Zarządu ds. Poszukiwawczo-Wydobywczych kieruje i nadzoruje działalność obszaru poszukiwań, zagospodarowania i wydobywania węglowodorów.

Od października 2012 roku pełni również funkcję Prezesa Zarządu LOTOS Petrobaltic S.A. oraz od stycznia 2013 roku zasiada w Radzie Dyrektorów LOTOS E&P Norge AS – pełniąc w niej funkcję Członka Rady.

W 1989 roku ukończył studia w zakresie mechaniki w Instytucie Okrętowym Politechniki Gdańskiej. Absolwent francuskiego Instytutu Ropy Naftowej w Paryżu, gdzie uzyskał w 1991 roku dyplom inżyniera Wyższych Studiów Ropy Naftowej i Silników Spalinowych (Ecole Nationale Supérieure du Pétrole et des Moteurs).

Z Grupą LOTOS S.A. (wcześniej Rafineria Gdańska S.A.) związany jest zawodowo od 1992 roku - początkowo zatrudniony jako specjalista w Dziale Planowania i Przygotowania Remontów. W latach 2002-2004 pracował na stanowisku kierownika Zakładu Utrzymania Ruchu odpowiadając za reorganizację służb remontowych i utrzymanie ruchu rafinerii w oparciu o nowoczesne metody profilaktyczne.

W 2004 roku objął stanowisko Dyrektora ds. Techniki Grupy LOTOS S.A. i odpowiadał bezpośrednio za przygotowanie i realizację remontu postojowego „Wiosna 2005” podczas którego podniesione zostały moce przerobowe zakładu z poziomu 4,5 do 6 mln ton ropy naftowej rocznie. W 2006 roku objął stanowisko Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii i został osobą bezpośrednio odpowiedzialną za realizację Programu 10+, największej inwestycji przemysłowej ostatniego dziesięciolecia w Polsce. Po zakończeniu ww. Programu od kwietnia 2011 roku objął stanowisko Zastępcy Dyrektora Generalnego Grupy LOTOS S.A., a w jego zakresie kompetencji znalazło się m.in. monitorowanie realizacji Strategii Spółki, nadzór nad całokształtem spraw związanych z obsługą organów Spółki oraz nad opracowywaniem wytycznych korporacyjnych i standaryzacją zawieranych umów, oraz rozwoju systemów informatycznych i telekomunikacyjnych oraz bezpieczeństwa i ochrony fizycznej.

Stanowił również wsparcie Dyrektora Generalnego w zakresie udzielonych uprawnień. W tym zakresie między innymi od stycznia 2012 – pełnił funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej LOTOS Petrobaltic. W czerwcu 2012 roku został powołany na funkcję Wiceprezesa Grupy LOTOS S.A., a od października 2012 roku pełni także funkcję Prezesa Zarządu LOTOS Petrobaltic S.A. Główny kierunek jego działań skoncentrowany jest na rozwoju obszaru poszukiwań i wydobywania. Od czerwca 2012 roku był bezpośrednio zaangażowany w opracowanie strategii i pomyślnie zakończenie negocjacji (z operatorem koncesji – kanadyjską firmą Talisman) związanych z usunięciem wadliwej platformy ze złoża Yme oraz odzyskanie zainwestowanych środków finansowych

(marzec 2013). Ponadto monitorował zawarcie transakcji dotyczącej nabycia udziału w złożu Heimdal, stanowiącego centrum przetwarzania i dystrybucji gazu ziemnego z Norweskiego Szelfu Kontynentalnego (listopad 2013). Ponadto nadzoruje prowadzenie intensywnych prac rozpoznawczych mających na celu zdobycie pełnej wiedzy na temat złóż węglowodorów na obszarze Morza Bałtyckiego, aby w pełni wykorzystać potencjał i zasoby, które znajdują się w polskiej strefie ekonomicznej. W ramach realizowanych zadań strategicznych w marcu 2014 roku, ówczynie nowo nabyta platforma „LOTOS Petrobaltic”, została przetransportowana na Morze Bałtyckie. Nadzorował program inwestycyjny związany z zagospodarowaniem złoża B8 obejmującego przede wszystkim przebudowę platformy „Petrobaltic” – z wiertniczej na eksploatacyjną, budowę podwodnej infrastruktury produkcyjnej. W 2015 roku monitorował zawarcie kolejnej transakcji dotyczącej nabycia udziału w złożach produkcyjnych na Norweskim Szelfie Kontynentalnym - Sleipner, stanowiącym również ważne centrum przetwarzania i dystrybucji gazu ziemnego z Norweskiego Szelfu Kontynentalnego.

Marek Sokołowski

Wiceprezes Zarządu ds. Strategii i Rozwoju

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. pełni nieprzerwanie od dnia 19 kwietnia 2002 roku wchodząc w skład Zarządu IV, V, VI, VII, VIII oraz IX kadencji.

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy

Jako Wiceprezes Zarządu ds. Strategii i Rozwoju kieruje i nadzoruje działalność związaną z tworzeniem i realizacją strategii Spółki, strategicznych projektów rozwojowych, bezpieczeństwem Spółki w swym zakresie obejmującym aspekty środowiskowe, produktowe, pracownicze oraz IT.

Od 2002 do 2009 roku był Przewodniczącym Rady Nadzorczej LOTOS Kolej Sp. z o.o. Jednocześnie od maja 2005 roku zasiada w Radzie Nadzorczej LOTOS Terminale S.A. (wcześniej LOTOS Czechowice S.A.) oraz od grudnia 2010 roku w Radzie Nadzorczej LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. – pełniąc w obu podmiotach funkcję Przewodniczącego.

Ukończył Wydział Elektryczny Politechniki Gdańskiej, studia podyplomowe w zakresie realizacji inwestycji w przemyśle oraz wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych w zakresie zarządzania.

Z Grupą LOTOS S.A. (wcześniej Rafineria Gdańska S.A.) związany jest zawodowo od 1973 roku. Od 1990 roku jednocześnie sprawował funkcję Członka Zarządu oraz zajmował stanowisko Dyrektora Technicznego i tym samym odpowiadał za utrzymanie ruchu rafinerii oraz realizację inwestycji. Na przełomie lat 1994 i 1995 brał udział w stworzeniu „Programu rozwoju technicznego Rafinerii Gdańskiej S.A. do roku 2000” (PRT), którego celem było zwiększenie zdolności przerobu ropy naftowej z 3 do 4,5 mln ton rocznie oraz budowa instalacji konwersyjnej w tym hydrokrakingu. Następnie od 1996 roku zarządzał realizacją ww. Programu, aż do jego zakończenia pod koniec roku 1999. Do kwietnia 2002 roku zajmował stanowisko Szefa Służb Technicznych, będąc jednocześnie Prokurentem Spółki. W kwietniu 2002 roku został powołany na funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. W latach 2004-2011 był odpowiedzialny za realizację rozbudowy rafinerii w ramach Programu 10+ (wcześniej Program Kompleksowego Rozwoju Technicznego), którego oficjalne rozpoczęcie

nastąpiło w sierpniu 2007 roku wmurowaniem aktu erekcyjnego na miejscu rozpoczynającej się budowy instalacji hydroodsierczania olejów napędowych (HDS).

Po uruchomieniu wszystkich nowych instalacji Programu 10+ istotnie zwiększyła się zdolność przerobu ropy w rafinerii, ale także głębokość jej przetwarzania i elastyczność surowcowa. Realizacja Programu 10+ pozwoliła Grupie LOTOS S.A. wejść do elitarnego klubu najnowocześniejszych rafinerii w Europie. W ostatnich latach Marek Sokołowski był inicjatorem wdrożenia programu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego rafinerii przez podłączenie zakładu do gazu sieciowego. Kolejną inicjatywą były zmiany organizacyjne w ramach Programu Doskonałości Operacyjnej w efekcie realizacji którego rafineria oceniana jest przez międzynarodowych audytorów (Solomon Inc.) jako jedna z najbardziej efektywnych w Europie. Obecnie Wiceprezes Sokołowski zaangażowany jest m.in. w powstanie i realizację kompleksu EFRA – Efektywna Rafinacja, którego celem jest istotny wzrost marży rafineryjnej poprzez pogłębienie przerobu ropy naftowej. Jest członkiem Rady Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego.

Wiceprezes Zarządu ds. Produkcji i Handlu

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 1 lipca 2009 roku wchodząc w skład Zarządu VII, VIII oraz IX kadencji.

Maciej Szozda

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy

Jako Wiceprezes Zarządu ds. Produkcji i Handlu, kieruje i nadzoruje działalność obszaru operacyjnego i handlowego.

Jednocześnie od sierpnia 2009 roku zasiada w Radzie Nadzorczej LOTOS Paliwa Sp. z o.o. pełniąc w niej funkcję Przewodniczącego oraz od grudnia 2010 roku w Radzie Nadzorczej LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. – pełniąc w niej funkcję Wiceprzewodniczącego.

Ukończył Wydział Handlu w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Od 1980 roku pracował w PHZ Labimex. W latach 1983-1984 był zatrudniony w KMW Engineering na stanowisku Dyrektora Zarządzającego. Następnie do roku 1986 przebywał w USA jako Kierownik Kontraktu. W roku 1986 rozpoczął pracę w Przedsiębiorstwie Zagranicznym Ipaco na stanowisku Dyrektora, zaś w latach 1987 – 1989 pełnił funkcję Export Managera w Sinexim GmbH w Berlinie Zachodnim. Od 1989 roku prowadził własną działalność gospodarczą, m.in. w Easy Garments UK Ltd. (Easy Jeans) jako Szef Przedstawicielstwa na teren Polski i krajów WNP. W roku 2002 związał swoją karierę z PKN Orlen S.A. obejmując kolejno stanowiska: Dyrektora Biura Planowania i Rozwoju Sieci Detalicznej, Dyrektora Biura Rozwoju Sieci Detalicznej – Europa, Dyrektora Wykonawczego ds. Sprzedaży Detalicznej. Od października 2008 do lutego 2009 roku sprawował funkcję członka Rady Nadzorczej Orlen Deutschland AG. Od 2007 r. do marca 2009 r. pracował w spółce z grupy kapitałowej PKN Orlen S.A., tj. AB VENTUS NAFTA z siedzibą w Wilnie obejmując funkcję Członka Zarządu, a następnie Prezesa Zarządu.

Z Grupą LOTOS S.A. związany jest od 2009 roku. Nadzoruje działania zmierzające do osiągnięcia większego udziału w rynku paliw poprzez rozbudowę sieci stacji, stałą poprawę ich efektywności wprowadzając jednocześnie jednolite standardy ich funkcjonowania. Rozwój sieci to także efekt inwestowania w Miejsca

Obsługi Podróżnych (MOP), powstające od października 2009 roku przy różnych odcinkach autostrad na terenie Polski, których obecnie funkcjonuje już 17. Jednocześnie, oferowane na stacjach, paliwa LOTOS Dynamic w grudniu 2009 roku stały się dostępne we wszystkich większych miastach Polski i zdobyły I miejsce w V edycji programu „Laur Konsumenta 2009” w kategorii „Paliwa Premium”. Wdrożył koncepcję stacji ekonomicznych OPTIMA zakładających sprzedaż paliw podstawowych po atrakcyjnych cenach. W 2011 roku firma pobiła krajowy rekord w liczbie łącznie otwartych stacji w jednym roku włączając do swojej sieci aż 68 nowych placówek. Od 2009 do 2015 roku stan sieci uległ podwojeniu. Stacje LOTOS zostały laureatem prestiżowego Kryształowego Godła European Trusted Brands (2012 rok). Realizuje również założenia utrzymania pozycji lidera na krajowym rynku olejów smarowych oraz stałą poprawę udziału w rynku innych grup produktów, a także kontynuuje rozwój sprzedaży paliwa lotniczego, co zaowocowało powstaniem nowej spółki joint-venture LOTOS Air BP Polska (2013 rok).

Szersze informacje nt. doświadczeń zawodowych Członków Zarządu znajdują się na korporacyjnej stronie internetowej.

Uchwał Zarządu wymagają:

- 1) przyjęcie i zmiana Regulaminu Zarządu,
- 2) przyjęcie i zmiana Regulaminu organizacyjnego przedsiębiorstwa Spółki, w tym struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa Spółki,
- 3) przyjęcie prawem wymaganych regulaminów w przedsiębiorstwie Spółki,
- 4) udzielenie prokury – wymagana uchwała podjęta jednogłośnie przez wszystkich członków Zarządu,
- 5) przyjęcie budżetu rocznego Spółki,
- 6) przyjęcie Strategii Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.,
- 7) przyjęcie sprawozdania finansowego Spółki za poprzedni rok obrotowy, sporządzonego zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej wraz ze sprawozdaniem Zarządu z działalności Spółki za poprzedni rok obrotowy – nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia bilansowego,
- 8) przyjęcie skonsolidowanego sprawozdania finansowego za poprzedni rok obrotowy, sporządzonego zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. za poprzedni rok obrotowy – nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia bilansowego,
- 9) zwoływanie zwyczajnych i nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń z własnej inicjatywy, na wniosek akcjonariusza lub akcjonariuszy reprezentujących co najmniej 1/20 kapitału zakładowego oraz w innych przypadkach przewidzianych KSH i w wymaganych terminach,
- 10) ustalanie porządku obrad Walnego Zgromadzenia,
- 11) realizowanie przez Spółkę inwestycji kapitałowych lub inwestycji rzeczowych i zaciąganie wynikających z nich zobowiązań, jeżeli powstaną w związku z nimi wydatki lub obciążenia przekraczające kwotę 100 000 złotych netto,
- 12) wykonywanie przez Spółkę prawa głosu na walnych zgromadzeniach i zgromadzeniach wspólników spółek zależnych w sprawach:
 - a) powołania lub odwołania członków zarządu lub rad nadzorczych,

- b) pokrycia straty,
- c) podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego,
- d) połączenia z inną spółką i przekształcenia spółki,
- e) zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa spółki, ustanowienia na nim użytkowania,
- powołanie lub odwołanie członków zarządu lub członków rad nadzorczych dokonywanych w trybie bezpośredniego powołania lub odwołania przez Grupę LOTOS S.A.,
- 13) tworzenie spółek prawa handlowego oraz spółek zagranicznych,
- 14) nabywanie lub zbywanie udziałów oraz praw udziałowych w spółkach,
- 15) nabywanie lub zbywanie akcji, z wyłączeniem nabywania lub zbywania akcji w publicznym obrocie papierami wartościowymi chyba, że takie nabycie lub zbycie powoduje uzyskanie lub utratę pozycji dominującej,
- 16) nabycie lub zbycie nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości,
- 17) tworzenie lub przystępowanie do spółek osobowych, organizacji lub przedsięwzięć powodujących nieograniczoną odpowiedzialność z majątku własnego Spółki,
- 18) sprawy, które wymagają podjęcia uchwały przez Radę Nadzorczą oraz Walne Zgromadzenie,
- 19) sprawy przekraczające zwykły zarząd przedsiębiorstwem,
- 20) sprawy, których prowadzeniu sprzeciwił się choćby jeden z pozostałych członków Zarządu,
- 21) sprawy, których rozstrzygnięcia w formie uchwały Zarządu zażąda Prezes Zarządu lub co najmniej połowa członków Zarządu, a które należą do kompetencji poszczególnych członków Zarządu.

Zwykłe czynności Spółki, nie zastrzeżone do decyzji Zarządu (podejmowane w formie uchwały), prowadzone są jednoosobowo przez Prezesa i przez poszczególnych Członków Zarządu według wewnętrznego podziału kompetencyjnego określonego w Regulaminie organizacyjnym Grupy LOTOS S.A., zgodnie z którym:

- Prezes Zarządu kieruje i nadzoruje działalność obszaru zarządczego,
- Wiceprezes Zarządu ds. Poszukiwawczo-Wydobywczych kieruje i nadzoruje działalność obszaru poszukiwań, zagospodarowania i wydobycia węglowodorów,
- Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno – Finansowych kieruje i nadzoruje działalność obszaru finansowego,
- Wiceprezes Zarządu ds. Produkcji i Handlu, kieruje i nadzoruje działalność obszaru operacyjnego i handlowego,
- Wiceprezes Zarządu ds. Strategii i Rozwoju kieruje i nadzoruje działalność obejmującą tworzenie i realizację strategii Spółki, projektów rozwojowych oraz bezpieczeństwo Spółki.

Ponadto w ramach podziału pracy Prezes Zarządu prowadzi i nadzoruje niżej wymienione sprawy korporacyjne Spółki:

- zwoływanie posiedzeń Zarządu i przewodniczenie obradom,

- prowadzenie akt i protokołów Zarządu,
- wykonywanie obowiązków z zakresu prawa handlowego, spraw rejestru przedsiębiorców,
- obsługi organów Spółki i sporządzania protokołów,
- reprezentacji Zarządu wobec pozostałych organów Spółki, z zastrzeżeniem postanowień przepisów Kodeksu Spółek Handlowych i Statutu Spółki.

Tryb procedowania Zarządu Spółki, tj. zwoływania posiedzeń, podejmowania uchwał i ich archiwizacji oraz kompetencje poszczególnych członków Zarządu szczegółowo określa

[Regulamin Zarządu Grupy LOTOS S.A.](#)

Zasady powoływania i odwoływania osób zarządzających

Zgodnie z postanowieniami Statutu Grupy LOTOS S.A. Zarząd może liczyć od trzech do siedmiu członków. Zarząd powoływany jest przez Radę Nadzorczą, która również określa liczbę Członków Zarządu. Rada Nadzorcza dokonuje wyboru Członków Zarządu po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego, zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Rady Ministrów 18 marca 2003 roku w sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu w niektórych spółkach handlowych (Dz. U. Nr 55, poz. 476) oraz mając na względzie ustalone przez Ministra Skarbu Państwa „Dobre praktyki w zakresie doboru kandydatów na członków organów spółek o kluczowym znaczeniu dla Skarbu Państwa”.

Kadencja Zarządu jest wspólna i trwa 3 lata. Prezes, Wiceprezesi i pozostali Członkowie Zarządu oraz cały Zarząd mogą być odwołani lub zawieszeni z ważnych powodów przez Radę Nadzorczą w każdym czasie przed upływem kadencji. Mandat każdego z Członków Zarządu wygasa najpóźniej z dniem odbycia WZ zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy. Uchwały RN w sprawie powołania oraz odwołania poszczególnych Członków lub całego Zarządu zapadają w obecności co najmniej 2/3 członków Rady. Wygaśnięcie mandatu Członka Zarządu następuje również przez złożenie rezygnacji.

W roku 2015 dobiegła końca VIII wspólna kadencja Zarządu Grupy LOTOS S.A. Obecna – IX wspólna kadencja upływa w 2018 roku.

8.2.4. ZASADY ZMIANY STATUTU GRUPY LOTOS S.A.

Zmiana Statutu Grupy LOTOS S.A. wymaga podjęcia uchwały przez WZ Spółki bezwzględną większością głosów, przy czym zmiana §10 ust. 1 Statutu Spółki wymaga większości 4/5 głosów i reprezentacji co najmniej połowy kapitału zakładowego Spółki na WZ.

Po podjęciu przez WZ uchwały w sprawie zmian w Statucie Spółki, Zarząd Grupy LOTOS S.A. zgłasza ten fakt do sądu rejestrowego. Zmiana dokonana w Statucie obowiązuje z chwilą zarejestrowania jej przez sąd.

Następnie RN ustala tekst jednolity Statutu uwzględniający wprowadzone zmiany, o ile WZ udzieli RN upoważnienia w tym zakresie.

Jednym z elementów prowadzonego w 2014 roku procesu podwyższenia kapitału zakładowego Spółki była zmiana jej Statutu. W związku z powyższym NWZ w dniu 8 września w uchwale nr 2 m.in. upoważniło Zarząd do określenia ostatecznego brzmienia § 4 ust. 1 Statutu dotyczącego wysokości kapitału zakładowego i

wystąpienie ze stosownym wnioskiem do sądu rejestrowego. Wnioskowane podwyższenie kapitału zakładowego Spółki oraz zmiana Statutu zostały zarejestrowane przez sąd w dniu 9 stycznia 2015 roku.

Jednocześnie NWZ upoważniło Radę Nadzorczą Spółki do ustalenia tekstu jednolitego Statutu z uwzględnieniem zmian wynikających z postanowień ww. Uchwały, co nastąpiło w dniu 23 lutego 2015 roku.

8.3. ZBIÓR ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO, KTÓRE GRUPA LOTOS S.A. STOSOWAŁA W 2015 ROKU

Przestrzeganie Dobrych Praktyk w Grupie Kapitałowej LOTOS

Dobre Praktyki to normy utrwalające wysokie standardy obyczajów korporacyjnych, przez co wspomagają organizację w dostosowaniu systemu nadzoru korporacyjnego do rozwiązań przyjętych w Unii Europejskiej.

Grupa LOTOS dba o relacje z inwestorami i dokłada starań by budować je w sposób partnerski i satysfakcjonujący dla obu stron.

Kluczowe cele wdrażania ładu korporacyjnego w Grupie Kapitałowej LOTOS to:

- przejrzystość działania,
- zaufanie w relacjach z Interesariuszami,
- budowanie wartości spółki dla akcjonariuszy.

W latach 2005 - 2007 za obowiązujący przewodnik po zasadach ładu korporacyjnego dla spółek, które pragnęły długotrwale budować solidne relacje z akcjonariuszami uznano zmodyfikowany w toku praktyki, dyskusji i zaleceń Komisji Europejskiej, dokument pt. "Dobre praktyki w spółkach publicznych 2005". Od debiutu giełdowego w czerwcu 2005 roku Grupa LOTOS S.A. przestrzegała większości zaleceń skodyfikowanych w tym dokumencie. Od początku 2008 r. Spółka realizowała „[Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW](#)”, tzw. DPSN, zaś w kolejnych latach – zalecenia DPSN w brzmieniu zmienionym Uchwałą Rady Giełdy z dnia 19 października 2011 roku, a następnie uchwałą z 21 listopada 2012 roku. Począwszy od 1 stycznia 2016 roku Spółka stosuje znowelizowany zbiór Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016.

Zgodnie z wprowadzonymi zasadami informowania, Spółka raportuje wówczas, gdy nastąpi naruszenie któregoś z zasad w sposób incydentalny lub trwały. Raporty są publikowane poprzez giełdową platformę Elektroniczna Baza Informacji (tzw. EBI), analogicznie jak raporty bieżące i umieszczane w dwóch wersjach językowych w internetowym [serwisie relacji inwestorskich](#) Spółki.

Obligatoryjne zasady ładu korporacyjnego stosowane przez Grupę LOTOS w 2015 roku

DPSN Działy II – IV

W zakładce „[Dobre praktyki](#)” na stronie internetowej Spółka umieszcza treści z zakresu ładu korporacyjnego w Grupie LOTOS S.A.: coroczne Oświadczenia Spółki i Grupy Kapitałowej LOTOS o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego, komunikaty publikowane w systemie EBI, udział kobiet i mężczyzn w Zarządzie i Radzie Nadzorczej.

Zarząd Spółki pierwszy raz podał do publicznej wiadomości w 2007 roku oraz powtórzył w kolejnych latach, [Oświadczenie o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego](#) zawierające zbiór niestosowanych przez Spółkę zasad wraz z komentarzem o przyczynach zaistniałych odstępstw.

Raporty dot. stosowania ładu korporacyjnego w latach 2012 – 2015 i nowego zbioru DPSN 2016

W 2012 roku Grupa LOTOS S.A. stosowała większość obligatoryjnych zasad ładu korporacyjnego zawartych w kodeksie DPSN. Zgodnie z zasadą „comply or explain”, która zakłada, że spółki publiczne powinny stosować wszystkie zasady dobrych praktyk, a raportować jedynie przypadki, gdy nastąpi naruszenie którejs z nich w sposób incydentalny lub trwały. Raporty o naruszeniu zasad ładu korporacyjnego są publikowane za pośrednictwem systemu EBI i analogicznie do raportów bieżących na podstawie §29 ust.3 Regulamin Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie.

27 stycznia 2012 roku Spółka poinformowała o jednorazowym naruszeniu zasady nr 5 z działu III DPSN w związku z rezygnacją w tym dniu Pana Rafała Wardzińskiego z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej Grupy LOTOS. ([Raport EBI nr 1/2012 z dnia 27.01.2012](#)).

W 2013 roku Spółka przekazała ([Raport EBI nr 1/2013 z dnia 31 maja 2013](#)) informację o niezastosowaniu zasady DPSN zawartej w rozdziale IV pkt. 10 ust. 1 i 2 dotyczącej zapewnienia akcjonariuszom możliwości udziału w WZ przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Jednocześnie Spółka nie zapewnia transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym ani nie udostępnia jego zapisu audio lub video na stronie internetowej zgodnie z zasadą zawartą w rozdziale II pkt. 1 ust. 9a.

W uzasadnieniu Spółka poinformowała, że jej Statut nie przewiduje możliwości udziału w WZ przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Ponadto, Spółka nie przewiduje rejestrowania obrad walnego zgromadzenia w formie audio lub video i umieszczania zapisu przebiegu obrad na swojej stronie internetowej, ponieważ w jej ocenie stosowane do tej pory dokumentowanie przebiegu walnych zgromadzeń zapewnia transparentność działalności Spółki oraz chroni prawa wszystkich akcjonariuszy. Grupa LOTOS S.A. udostępnia treść podejmowanych uchwał w formie raportów bieżących, a także publikacji na stronie internetowej.

Zgodnie z postanowieniami § 8 ust. 8 Statutu Zarząd Spółki jest prawnie umocowany by ewentualnie podjąć decyzję o transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym. Spółka przeanalizuje zastosowanie ww. zasad w przyszłości.

W 2014 i 2015 roku Spółka nie publikowała raportów o naruszeniu obligatoryjnych zasad ładu korporacyjnego.

Począwszy od 1 stycznia 2016 roku Spółka realizuje znowelizowany zbiór [Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016](#).

W dniu 4 stycznia 2016 roku Spółka opublikowała [wykaz Dobrych Praktyk, które stosuje](#), bądź zamierza wdrożyć w 2016 roku w internetowym serwisie realcji inwestorskich Grupy LOTOS S.A. z wyszczególnieniem i uzasadnieniem trzech wyłączeń:

„Spółka publikuje:

I.Z.1.16. informację na temat planowanej transmisji obrad walnego zgromadzenia - nie później niż w terminie 7 dni przed datą walnego zgromadzenia: **zasada nie jest stosowana**.

Komentarz spółki : Spółka nie transmitowała dotychczas obrad Walnego Zgromadzenia, choć nie wyklucza transmisji w przyszłości.

I.Z.1.20. zapis przebiegu obrad walnego zgromadzenia, w formie audio lub wideo: **zasada nie jest stosowana.**

Komentarz spółki : Spółka nie rejestrowała dotychczas przebiegu obrad Walnego Zgromadzenia w formie audio

lub video. W ocenie Spółki forma dokumentowania obrad Walnego Zgromadzenia pozwalała na zachowanie transparentności i ochrony praw akcjonariuszy. Ponadto, informacje dotyczące podejmowanych uchwał Spółka przekazuje w formie raportów bieżących, a także publikuje na stronie internetowej www.lotos.pl. Spółka nie wyklucza w przyszłości dokumentowania obrad w formie audio lub video.

IV.Z.2. Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewnia powszechnie dostępną

transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym: **zasada nie jest stosowana.**

Komentarz spółki : W opinii Spółki nie istnieją zagrożenia płynące z niestosowania ww. zasady z uwagi na fakt, że Spółka zapewnia akcjonariuszom możliwość uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu osobiście lub przez pełnomocnika. Ponadto Walne Zgromadzenia odbywają się w siedzibie Spółki w Gdańsku, co ułatwia Akcjonariuszom lub ich pełnomocnikom stawienie się w miejscu obrad. Spółka realizuje nałożone przepisami prawa obowiązki informacyjne i niezwłocznie, nie później niż w terminie 24 godzin od zakończenia Walnego Zgromadzenia, przekazuje w formie raportów bieżących informacje o treści podjętych uchwał, wynikach głosowań oraz informacje o ewentualnych zgłoszonych sprzeciwach i jednocześnie publikuje te informacje na korporacyjnej stronie internetowej. Ponadto Spółka publikuje również pytania i odpowiedzi udzielone Akcjonariuszom podczas Walnego Zgromadzenia. Wydaje się, że powyższe jest wystarczające dla zapewnienia Akcjonariuszom udziału w Walnym Zgromadzeniu."

Nieobligatoryjne zasady ładu korporacyjnego stosowane przez Spółkę w 2015 roku na podstawie rekomendacji dokumentu „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW”

Grupa Kapitałowa LOTOS rozumie, że ład korporacyjny stanowi element spektrum działań, który podnosi jej wiarygodność, jako podmiotu notowanego na rynku regulowanym GPW, a przez to także konkurencyjność rynkową, dlatego uznaje wdrażanie i realizację dobrych praktyk za swój żywotny interes. Grupa podejmuje działania by przekazywane uczestnikom rynku kapitałowego informacje były jednoznaczne i rzetelne. W 2015 roku i w latach poprzednich Grupa LOTOS S.A. i jej spółki zależne dokładały staranności, by ich polityka informacyjna była efektywna i wspierała cel realizacji [zasad ładu korporacyjnego](#), tj.: przejrzystość działania Grupy LOTOS S.A. jako spółki giełdowej, zaufanie w relacjach z Interesariuszami, konsekwentne budowanie wartości spółki dla akcjonariuszy.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.1

Polityka informacyjna spółki i relacje z uczestnikami rynku kapitałowego

Grupa Kapitałowa LOTOS dba o to, by relacje z inwestorami i interesariuszami budować i rozwijać w sposób partnerski, oparty na dialogu, satysfakcjonujący dla obu stron. Grupa analizuje i stopniowo wdraża nowe narzędzia komunikacji, stale doskonali treść i formę przekazu.

Zespół Relacji Inwestorskich Grupy LOTOS S.A. (kontakt: [zespół IR](#)) dąży do prezentowania inwestorom precyzyjnego, rzetelnego i przejrzystego obrazu działalności Spółki, jej strategii i sytuacji finansowej, z zachowaniem reguł zaangażowania, dostępności i równego traktowania wszystkich inwestorów.

W celu przekazania informacji inwestorom, Spółka wykorzystuje wachlarz narzędzi relacji inwestorskich, m.in. mailing, newsletter, webcast, uczestnictwo w konferencjach dedykowanych akcjonariuszom instytucjonalnym, indywidualnym i przedstawicielom domów maklerskich, telekonferencje, spotkania one-on-one, dni otwarte dla analityków i inwestorów, uczestnictwo w indeksie RESPECT.

W 2015 roku zespół ds. Relacji Inwestorskich wspierał Zarząd Spółki w organizacji spotkań z inwestorami i urzymywaniu regularnych kontaktów z uczestnikami rynku kapitałowego.

Dbając o akcjonariuszy indywidualnych Spółka współpracuje ze Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych ('SII').

W 2015 roku Grupa LOTOS wzięła udział w dedykowanej im Konferencji Wall Street 19 organizowanej przez SII w Karpaczu w dniach 29 - 31 maja. We współpracy z SII zrealizowano chat inwestorski z Prezesem Zarządu ds. Ekonomiczno – Finansowych, panem Mariuszem Machajewskim w celu umożliwienia inwestorom indywidualnym rozmowy na temat wyników Grupy za 2014 rok.

Uczestnikom rynku, interesariuszom Spółki dedykowany jest [Internetowy serwis relacji inwestorskich Grupy LOTOS](#) aktualizowany na bieżąco i dwujęzyczny (polski i angielski) - w celu zapewnienia równego dostępu do informacji inwestorom i analitykom spoza Polski. Serwis grupuje informacje i narzędzia w czterech blokach tematycznych:

1. [Spółka](#) - przedstawia Grupę Kapitałową, jej Strategię, Strukturę kapitału akcyjnego i Społeczną odpowiedzialność biznesu.
2. [Raporty i dane](#) - porządkują dane finansowe i pozafinansowe (m.in. wygodny do pobrania plik [databook](#) w formacie excel), a także raporty bieżące i okresowe Grupy Kapitałowej publikowane na GPW
3. [Strefa inwestora](#) – blok zawiera informacje nt. metodologii liczenia i aktualizowane miesięcznie wielkości [modelowej marży rafinerijnej](#) Grupy LOTOS S.A. oraz [dane makroekonomiczne](#) z notowań surowców i produktów naftowych na światowych rynkach, a także informacje nt. polityki i wypłat dywidendy przez Spółkę, przydatne dla inwestorów narzędzia (kalkulator, archiwum notowań akcji LOTOS), gromadzi w jednym miejscu pliki do pobrania w tj. raporty okresowe, prezentacje strategii i programów efektywnościowych, prospekt emisyjny. Inwestor znajdzie tu także listę analityków domów maklerskich wydających raporty analityczne o Spółce wraz z ich aktualnymi rekomendacjami dla papierów wartościowych LOTOS będących w obrocie na GPW. Harmonogram wydarzeń w Spółce (wyniki kwartalne, działalność WZ, dzień otwarty i inne istotne z punktu widzenia akcjonariuszy wydarzenia o potencjalnym wpływie na wycenę walorów LOTOS) jest tu publikowany w zakładce [„Kalendarz inwestora”](#)
4. [Ład korporacyjny](#) – blok porządkuje dane z zakresu realizacji przez Grupę LOTOS S.A. dobrych praktyk spółek notowanych na GPW, zawiera też informacje o składzie i kompetencjach, zasadach działania Zarządu Grupy LOTOS S.A., Rady Nadzorczej i Walnego Zgromadzenia wraz z dokumentami, na podstawie których funkcjonują organy Spółki.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.3

Spółka dokłada starań by akcjonariusze mogli realizować swe prawo do uczestnictwa w WZ. Statut Spółki prawnie umocowuje Zarząd, do ewentualnego podjęcia decyzji o transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym. Grupa LOTOS analizuje zastosowanie tego rozwiązania w przyszłości.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.4

Rekomendacja nie dotyczy Spółki.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.5

Wynagrodzenia Zarządu oraz RN Grupy LOTOS S.A. podlegają ograniczeniom i zasadom określonym w Ustawie z 3 marca 2000 roku o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. nr 26 z 2000 roku, poz. 306, z późn. zm.) tzw. „ustawie kominowej”.

Wysokość wynagrodzenia wiceprezesów Zarządu została ustalona przez RN 13 listopada 2009 roku w ramach przyznanych jej kompetencji na podstawie Statutu oraz ww. ustawy na poziomie 6-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (tj. GUS). Natomiast NWZ, przychylając się do wniosku RN wyrażonego w uchwale nr 63/VII/2009 z 13 listopada 2009 roku, określiło dnia 17 grudnia 2009 roku zasady wynagradzania prezesa Zarządu Spółki na tym samym poziomie przy jednoczesnym uchyleniu uchwały Walnego Zgromadzenia z 18 sierpnia 2000 roku dotychczas regulującej zasady wynagradzania Członków Zarządu Spółki.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie w ramach swoich kompetencji ustaliło w 2000 roku zasady wynagradzania Członków RN. Zgodnie z nimi Członkom Rady przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS.

Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami ww. „ustawy kominowej”, Członkom RN oraz Zarządu w 2015 roku nadal przysługiwało indywidualne wynagrodzenie miesięczne w wysokości, której podstawę ustalono w oparciu o przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku obowiązujące w IV kwartale 2009 roku.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.6 i 7

Zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą, Spółka uważa, że Członkowie RN realizują zalecenia DPSN dotyczące zaangażowania w wykonywanie swych obowiązków oraz kierują się w swym postępowaniu interesem Spółki.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.8

Spółka dba o partnerskie relacje i równe traktowanie akcjonariuszy w zakresie transakcji i umów zawieranych z nimi lub ich podmiotami powiązanymi.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.9

Spółka umożliwia równy dostęp kobietom i mężczyznom do zasiadania w organach nadzorczych i sprawowania funkcji kierowniczych, a tym samym nie prowadzi polityki dyskryminowania bądź faworyzowania żadnej z płci.

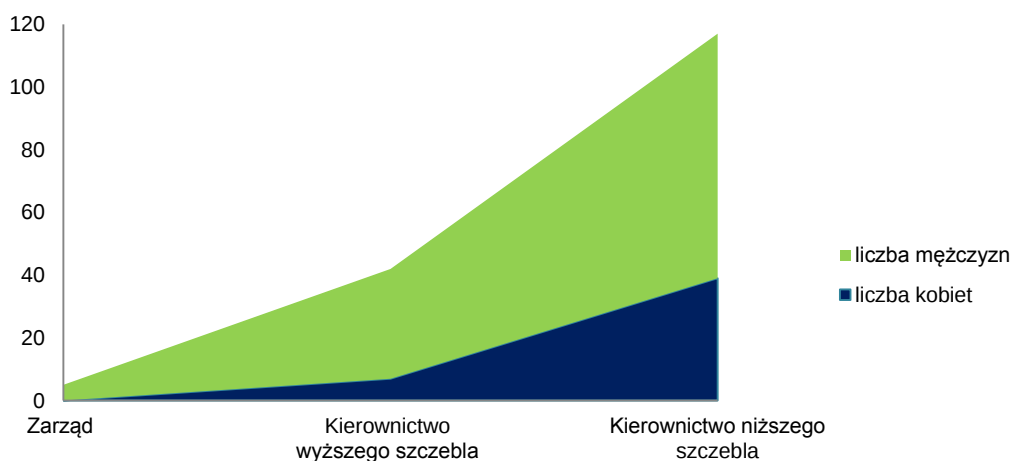
Tab 50. Liczba kobiet i mężczyzn zasiadających w Radzie Nadzorczej

	liczba kobiet	liczba mężczyzn
01.01.2012 - 27.01.2012	1	5
27.01.2012 - 29.02.2012	1	4
29.02.2012 - 31.12.2012	2	4
01.01.2013 - 31.12.2013	2	4
01.01.2014 – 30.06.2014	2	4
30.06.2014 - 31.12.2014	3	3
01.01.2015 – 30.06.2015	3	3
30.06.2015 – 23.12.2015	3	3
23.12.2015 – 31.12.2015	3	4
31.12.2015 – 26.01.2016	3	4
26.01.2016 – 27.01.2016	3	3
27.01.2016 -	3	3

Tab 51. Liczba kobiet i mężczyzn zasiadających w Zarządzie i kierownictwie Grupy LOTOS S.A. – stan na 31 grudnia 2015

	liczba kobiet	liczba mężczyzn
Zarząd	0	5
Kierownictwo wyższego szczebla	7	35
Kierownictwo niższego szczebla	39	78
Razem	46	118

Rys 61. Zatrudnienie na stanowiskach kierowniczych wg płci - stan na 31.12. 2015 roku

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.10

Wspieranie form ekspresji artystycznej i kulturalnej, działalności sportowej, edukacji jako element strategii

Nadrzędnym celem strategicznym Grupy LOTOS S.A. do 2015 roku jest budowa wartości dla akcjonariuszy przez optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów intelektualnych i materialnych oraz realizację projektów rozwojowych w kluczowych obszarach działania, tj. w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym, rafineryjnym i rynkowym.

Wartości etyczne i strategia społecznej odpowiedzialności

Strategia społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS wiąże kwestie społeczne, środowiskowe, etyczne oraz wynikające z praw człowieka z podstawową działalnością i strategią biznesową Grupy Kapitałowej LOTOS.

W 2008 roku Zarząd Grupy LOTOS S.A. przyjął kompleksową [Strategię społecznej odpowiedzialności](#) Grupy LOTOS S.A. do 2012 roku, która po kompleksowych konsultacjach z interesariuszami i w wyniku przeprowadzonych analiz, ukierunkowanych na ocenę dotychczas realizowanych działań, ich uwarunkowań oraz poznanie zgłaszanych oczekiwań, została zaktualizowana w maju 2012 roku na lata 2012 - 2015 r. Cele strategiczne, jakie Spółka zidentyfikowała to:

W dziedzinie inwestowania w zasoby ludzkie - zapewnienie wysokokwalifikowanych pracowników niezbędnych dla skutecznej realizacji strategii biznesowej oraz udoskonalenie kultury organizacyjnej w oparciu o przyjęte wartości.

W zakresie wzmocnienia sfery zdrowia i bezpieczeństwa - podniesienie świadomości i poziomu zaangażowania kadry kierowniczej i pracowników oraz podwykonawców w poprawę bezpieczeństwa pracy.

W obszarze integracji z otoczeniem lokalnym - zapewnienie przychylności otoczenia oraz wzmocnienie reputacji przedsiębiorstwa społecznie zaangażowanego poprzez podejmowanie działań przyczyniających się do trwałego rozwiązywania problemów społecznych i środowiskowych.

W zakresie zarządzania zasobami naturalnymi w procesie produkcji - ograniczenie ryzyka środowiskowego w działalności oraz dążenie do stałego minimalizowania stopnia oddziaływania działalności na środowisko naturalne.

W sferze etyki i przeciwdziałania nadużyciom - udoskonalenie sposobu zarządzania poprzez dbałość o etykę postępowania i transparentność procesów biznesowych oraz zabezpieczanie organizacji przed ryzykiem nieprawidłowości.

W obszarze partnerskich relacji z otoczeniem rynkowym - zbudowanie trwałych relacji z klientami poprzez koncentrację na zrozumieniu ich potrzeb oraz zapewnieniu im oczekiwanej jakości i bezpieczeństwa produktów.

W dziedzinie bezpieczeństwa w sektorze energii - udział w inicjatywach nakierowanych na podnoszenie poziomu bezpieczeństwa w sektorze energii, w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa i środowiska.

W dziedzinie komunikowania - zapewnienie pracownikom terminowej i dostosowanej do ich zróżnicowanych potrzeb komunikacji oraz wykształcenie kultury organizacyjnej opartej o wielokierunkową, otwartą komunikację, w tym rozwój systemu konsultacji społecznych w grupie kapitałowej.

W dniu 1 stycznia 2013 roku wprowadzony został [Kodeks etyki Grupy Kapitałowej LOTOS](#), który zastąpił istniejące od połowy minionej dekady dokumenty określające zasady postępowania pracowników i menadżerów grupy kapitałowej. Dokument określa zachowania wewnątrz organizacji, a także relacje z uczestnikami rynku kapitałowego, klientami i partnerami, społecznością lokalną oraz konkurencją. Jest on kluczowym elementem szerszego projektu, ustanowienia kompleksowego Programu etycznego.

Inny istotny element obowiązujących w organizacji norm stanowi przyjęta w 2012 roku [Polityka przeciwdziałania nadużyciom](#). Ustanowienie obu dokumentów zgodne jest z celami Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2012-2015. Interesariusze Grupy Kapitałowej LOTOS mają możliwość zgłosić osobom odpowiedzialnym za przeciwdziałanie naruszeniom postanowień Kodeksu etyki swoje podejrzenia lub wiedzę na temat zdarzeń o tym charakterze. Służą temu utworzone specjalnie w tym celu kanały komunikacji z Rzecznikiem ds. etyki Grupy Kapitałowej LOTOS.

Wspieranie form ekspresji artystycznej, kulturalnej, działalności sportowej i edukacji poprzez [programy wyrównywania szans, programy społeczne i środowiskowe](#). Spółka szczegółowo komunikuje na swej stronie internetowej.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.11

Ład informacyjny

Zespół ds. Komunikacji wspierany przez Zespół Relacji Inwestorskich Grupy LOTOS S.A. realizuje spójną i transparentną politykę komunikacji Grupy Kapitałowej LOTOS poprzez utrzymywanie bieżącego kontaktu z mediami. Sposób działania i odpowiedzialność biura jest szczegółowo opisana w procedurach Grupy LOTOS i poddawana jest okresowej ocenie.

Szerzej na temat ładu informacyjnego, etyki w biznesie, publikacji raportu zintegrowanego oraz uczestnictwa Spółki w RESPECT Indeks w rozdziale 1.5 Społeczna odpowiedzialność biznesu.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.12

Spółka rozważy w przyszłości umożliwienie akcjonariuszom wykonywania prawa głosu w toku WZ przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

Założenia polityki sponsoringowej

Zgodnie z zasadami sponsoringu w Grupie LOTOS i jej Spółkach zależnych współpraca z beneficjentami odbywa się przede wszystkim na obszarze kraju, w powiatach i województwach, gdzie zlokalizowane są siedziby i prowadzona jest działalność Spółek Grupy Kapitałowej LOTOS. Działania sponsoringowe są zgodne z kierunkami Strategii komunikacji marki LOTOS oraz Strategii społecznej odpowiedzialności biznesu Grupy Kapitałowej LOTOS.

W 2015 roku działania w zakresie sponsoringu sportu realizowane przede wszystkim przez Grupę LOTOS S.A. polegały na wspieraniu projektów o charakterze ogólnonarodowym oraz sponsoring sportów motorowych. Kontynuowano współpracę w zakresie sportu zawodowego lub amatorskiego, jak również przy cyklicznych wydarzeniach sportowych, w których marka LOTOS eksponowana jest od kilku lat. Wspierano inicjatywy skierowane do dzieci i młodzieży.

W zakresie sponsoringu kultury Grupa LOTOS angażowała się przede wszystkim w realizację wydarzeń najważniejszych dla regionów oraz o istotnym potencjale promocyjnym i wizerunkowym dla marki LOTOS. Dodatkowe kryterium wyboru projektów kulturalnych, stanowił wymiar społeczny i ranga artystyczna. Kontynuowano kluczowe projekty realizowane w latach poprzednich. Grupa LOTOS realizowała projekty ogólnopolskie, m.in. sponsoring reprezentacji Polski oraz branżowe, m.in. sporty motorowe.

Wydatki Grupy LOTOS S.A. na 2015 rok na działania z zakresu sponsoringu i społecznej odpowiedzialności biznesu wyniosły ok. 52,4 mln PLN i obejmowały:

sponsoring sportu

- projekty o charakterze społeczno-sportowym skierowane do dzieci i młodzieży: „Biało-zielona przyszłość z LOTOSEM”, realizowany wspólnie z Akademią Piłkarską Lechii Gdańsk oraz „Szukamy Następców Mistrza”, realizowany z Polskim Związkiem Narciarskim,
- projekty z obszaru sportów motorowych, w tym wsparcie Roberta Kubicy w startach w WRC oraz Kajetana Kajetanowicza w Rajdowych Mistrzostwach Europy, tj.: pozycja Głównego Sponsora Reprezentacji Polski w Piłce Nożnej, Oficjalny Partner Roberta Kubicy (rajdy), LOTOS Rally Team, Generalny Sponsor Polskiego Narciarstwa, sponsor Lechii Gdańsk, LOTOS Trefl Gdańsk (siatkówka), Trefl Sopot (koszykówka),
- szkolenie dzieci i młodzieży w ramach: Narodowego Programu Rozwoju Skoków Narciarskich, Akademii Piłkarskiej Lechia Gdańsk (piłka nożna),
- sponsoring cyklu RSMP (rajdy samochodowe) i Rajdu Polski (WRC),
- sponsoring Tour de Pologne (kolarstwo),
- sponsoring Turniejów golfowych: PGA Polska oraz LOTOS Polish Open.

sponsoring kultury

Kryterium wyboru projektów kulturalnych, przy których eksponowana jest marka LOTOS to lokalizacja wydarzeń i ich wymiar społeczny, artystyczny, a także wpływ na promocję marki LOTOS oraz regionów, w których wydarzenia są realizowane.

Do kluczowych projektów w obszarze kultury realizowanych w 2015 roku zaliczyć należy m.in.:

- współpracę w charakterze Partnera Strategicznego z Operą Bałtycką oraz z Nadbałtyckim Centrum Kultury w Gdańsku,
- Festiwal Solidarity of Arts,
- LOTOS Jazz Festival – Bielska Zadymka Jazzowa,
- Culture Orchestra,
- Festiwal Polskiego Radia i Telewizji „Dwa Teatry”,
- Siesta Festival

W 2015 roku Działalność prospołeczna koncentrowała się na trzech kluczowych obszarach tj.:

- ochrona środowiska i ekologia ze szczególnym uwzględnieniem ochrony walorów przyrodniczych Morza Bałtyckiego oraz terenów przyrodniczych sąsiadujących z zakładami należącymi do Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.,
- bezpieczeństwo w ruchu drogowym,
- wyrównywanie różnic społecznych oraz wsparcie edukacji ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

W ramach programów proekologicznych prowadzono inicjatywy mające na celu m.in. podwyższenia świadomości istoty ochrony środowiska i działań ekologicznych. W tym zakresie spółka realizowała programy „Chronimy Naturę na Wyspie Sobieszewskiej”, „LOTOS pomaga bałtyckiej przyrodzie”, Program Edukacji Morskiej, kampanię Międzynarodowego Sprzątania Bałtyku oraz edukacyjną komunikację w internecie poprzez platformę Kierunek Bałtyk.

W zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym spółka kontynuuje inicjatywę pt. „LOTOS – Mistrzowie w pasach”, która w 2014 roku miała charakter pilotażowy i koncentrowała się na województwie pomorskim. Program ma na celu edukację i propagowanie prawidłowych postaw w zakresie bezpieczeństwa pasażerów samochodów i prawidłowego zapinania pasów oraz przewożenia dzieci, tym samym zmniejszenie liczby poszkodowanych pasażerów w wypadkach drogowych.

Ponadto w 2015 roku kontynuowano program „Zdolni z LOTOSEM”, którego celem jest rozwój nauki i edukacji zdolnych uczniów w regionach funkcjonowania spółek Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. Kontynuowano również akcje i działania o charakterze społecznym, adresowane do bezpośredniego otoczenia spółki, których celem jest budowanie pozytywnego wizerunku i relacji ze społecznością lokalną (m.in. wsparcie Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Dzień Dziecka oraz Mikołajki).

Systemy kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych [...], Zarząd Grupy LOTOS S.A. jest odpowiedzialny za system kontroli wewnętrznej i jego skuteczność w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych.

Proces postępowania przy sporządzaniu, zatwierdzaniu i przekazywaniu do publikacji sprawozdań finansowych reguluje wewnętrzna procedura, zgodnie z którą nadzór nad przygotowaniem sprawozdań finansowych pełni Dyrektor Biura Centrum Finansowo-Księgowego wraz z osobą odpowiedzialną za prowadzenie ksiąg rachunkowych Grupy LOTOS, tj. Głównym Księgowym. Za sporządzenie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego odpowiedzialne jest Biuro Sprawozdawczości funkcjonujące w Grupie LOTOS S.A..

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) na podstawie sprawozdania finansowego Grupy LOTOS S.A. oraz sprawozdań finansowych jednostek kontrolowanych przez Grupę LOTOS S.A.

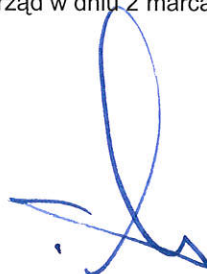
Grupa LOTOS S.A., LOTOS Petrobaltic S.A., norweska spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS, LOTOS Asfalt Sp. z o.o., LOTOS Oil S.A., LOTOS Paliwa Sp. z o.o., LOTOS Kolej Sp. z o.o., LOTOS Serwis Sp. z o.o., litewska spółka AB LOTOS Geonafra i jej jednostki zależne, "APHRODITE Offshore Services" N.V., "MILIANA" Shipholding Company Ltd. i jej jednostki zależne, oraz SPV Baltic Sp. z o.o. i B8 Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością BALTIC S.K.A., prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określoną przez MSSF. Pozostałe spółki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz politykami, standardami rachunkowości zależnymi od siedziby zagranicznej spółki. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie ujęte w księgach rachunkowych jednostek Grupy stosujących inne standardy rachunkowości niż MSSF, wprowadzone w celu doprowadzenia danych finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

W celu zapewnienia jednolitych zasad rachunkowości funkcjonująca w Spółce polityka rachunkowości została przekazana do stosowania przez spółki z Grupy Kapitałowej LOTOS przy sporządzaniu pakietów konsolidacyjnych.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU GRUPY LOTOS S.A.

Niniejsze Sprawozdanie zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 2 marca 2016 roku.

Prezes Zarządu,

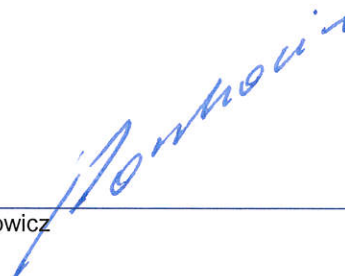
Paweł Olechnowicz

Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno - Finansowych

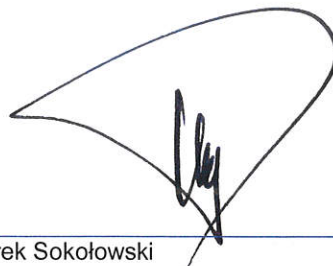
Mariusz Machajewski

Wiceprezes Zarządu ds. Poszukiwań i Wydobywania

Zbigniew Paszkowicz

Wiceprezes Zarządu ds. Strategii i Rozwoju

Marek Sokołowski

Wiceprezes Zarządu ds. Produkcji i Handlu

Maciej Szozda

**Komentarz Zarządu Grupy LOTOS S.A.
do wyników skonsolidowanych
za 4 kwartał 2015 roku**

GRUPA LOTOS S.A.

ISIN	Giełda Papierów Wartościowych	Thomson Reuters	Bloomberg
PLLOTOS00025	LTS	LTSP.WA	LTS PW

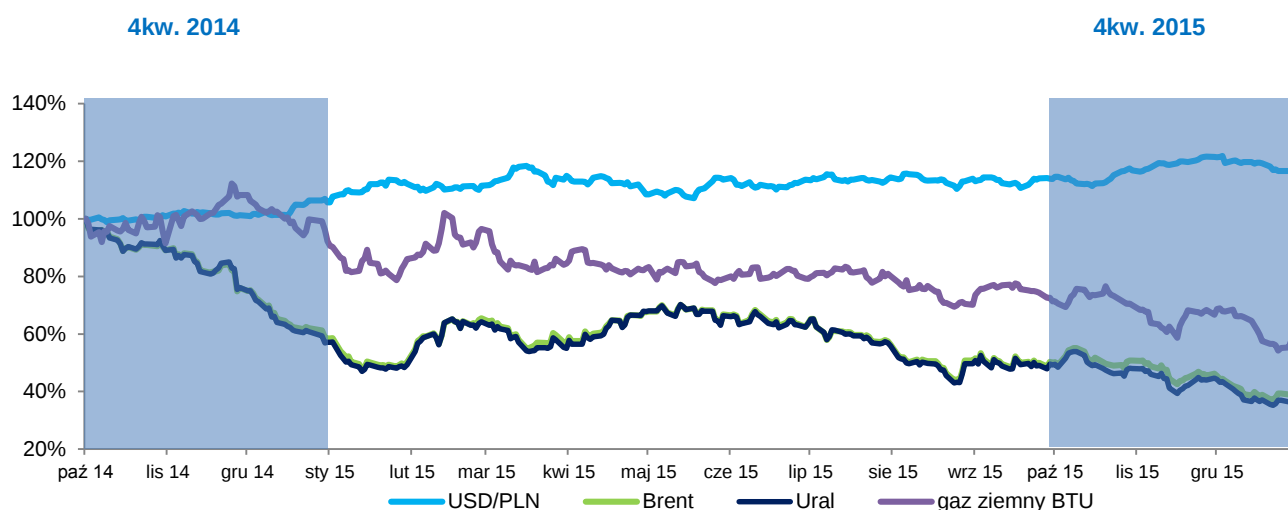
1	Otoczenie rynkowe	3
2	Segment wydobywczy.....	5
3	Segment produkcji i handlu.....	9
4	Pozostała działalność.....	15
5	Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	15
6	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	19
7	Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	21

Plik excel z danymi operacyjnymi i finansowymi za 4kw. 2015 r. i poprzednie okresy jest publikowany w internetowym serwisie relacji inwestorskich pod nazwą [databook](#)

1 Otoczenie rynkowe

- Notowania cen ropy naftowej i gazu ziemnego w trendzie spadkowym (odpowiednio: -43%, tj. ok. 33 USD/bbl r/r, -33,5%, tj. ok 15,6 USD/boe)
- Wzrost r/r jednego z kluczowych dla „modelowej baryłki” LOTOSu cracku na benzynę (+ok. 19% r/r) przy jednoczesnym dalszym obniżeniu się cracków na średnie destylaty r/r i kw/kw i znaczym wzroście spreadu Brent/Ural (+ ok. 74% r/r)
- Aprecjacja r/r dolara względem złotówki zarówno na koniec 4kw. 2015 r. (+ ok. 11%) i średniokwartalny wzrost kursu USD/PLN (+ ok. 15%),
- Modelowa marża rafineryjna Grupy LOTOS (z uwzględnieniem dyferencjału Ural/Brent) na średniokwartalnym poziomie 6,21 USD/bbl

Wykres notowań cen ropy Brent/Ural, gazu ziemnego (USD/bbl) oraz kursu walutowego (USD/PLN)

Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Thomson Reuters oraz Narodowego Banku Polskiego

Notowania cen ropy Brent, spreadu Brent/Ural i gazu oraz modelowa marża rafineryjna Grupy LOTOS S.A.

USD/bbl	4kw 2015	3kw 2015	4kw 2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
Notowania DATED Brent FOB ⁽¹⁾	43,66	50,44	76,63	-13,4%	-43,0%
Spread Brent/Ural ⁽¹⁾	2,68	1,41	1,54	90,1%	74,0%
Notowania gazu ziemnego UK NBP ⁽²⁾	30,90	35,71	46,50	-13,4	-33,5%
Modelowa marża rafineryjna ⁽³⁾	6,21	7,41	7,32	-16,2%	-15,2%

⁽¹⁾ i ⁽²⁾ Źródło: Thomson Reuters

⁽²⁾ Notowania gazu ziemnego wg. UK NBP (tj. brytyjski National Balancing Point) dla porównywalności zostały przeliczone z USD/MWh na USD/boe przy zastosowaniu przelicznika 1,6282 MWh/boe

⁽³⁾ Zgodnie z metodologią przyjętą przez Spółkę, marża modelowa została obliczona na podstawie danych Thomson Reuters, oddających w dłuższym okresie kierunkowy trend cen, w oparciu, o które, Spółka prowadzi działalność handlową. W krótszym horyzoncie czasowym mogą występować różnice pomiędzy notowaniami, na których opiera się marża modelowa a notowaniami stosowanymi w działalności handlowej

Cracki produktowe⁽¹⁾

USD/bbl	4kw 2015	3kw 2015	4kw 2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
Benzyna	14,69	22,97	12,35	-36,1%	18,9%
Benzyna surowa	5,53	-0,55	-6,12	-	-
ON (10 ppm)	15,31	16,89	20,61	-9,4%	-25,7%
Lekki olej opałowy	12,98	14,97	16,85	-13,3%	-23,0%
Paliwo lotnicze	14,18	14,54	20,24	-2,5%	-29,9%
Ciężki olej opałowy	-11,92	-10,62	-11,86	-12,2%	-0,5%

⁽¹⁾ Crack produktowy liczony jest jako różnica pomiędzy notowaniem danego produktu na baryłkę (notowania na tonę po uwzględnieniu odpowiedniego współczynnika gęstości) a notowaniem ropy Ural (notowanie Brent skorygowane o spread Brent/Ural)

Źródło: Thomson Reuters

Notowania kursu walutowego

USD/PLN	4kw 2015	3kw 2015	4kw 2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
Kurs dolara na koniec okresu	3,90	3,78	3,51	3,2%	11,1%
Średniokwartalny kurs dolara	3,89	3,77	3,37	3,2%	15,4%

Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego

Na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS w 4kw 2015 r. największy wpływ miały:

Surowce i produkty:

• segment produkcji i handlu:

- spadkowy trend notowań ropy naftowej, który obniżył koszt wytworzenia produktów oraz wzrost cracku na benzynę umożliwiły wykorzystanie projektowych mocy wytwórczych gdańskiej rafinerii na poziomie 96,5% w celu maksymalizacji osiągniętej marży rafinerijnej i wpłynęły na wypracowanie oczyszczonego zysku EBITDA LIFO na poziomie ok. 486,4 mln PLN, tj. wyższego o ok. 32% r/r,
- znaczny spadek r/r notowań cen średnich frakcji z przerobu ropy naftowej, tj. oleju napędowego, paliwa lotniczego i lekkiego oleju opałowego na światowych rynkach (powyżej 40% r/r) wpłynął na spadek przychodów ze sprzedaży (-20% r/r),
- stabilne r/r kształtowanie się cracku na ciężki olej opałowy wsparło rentowność przerobu rop o podwyższonym potencjale uzysków frakcji średnich i ciężkich w rafinerii Spółki (blisko 20% udział COO w [modelowej baryłce](#) LOTOSu).

• segment wydobywczy:

- spadek r/r notowań ropy naftowej Brent Dtd o ok. 43% oraz gazu ziemnego wg. UK National Balancing Point o ok. 33,5%, częściowo skompensowany umocnieniem się średniokwartalnego kursu USD/PLN (+15%) miały wpływ na obniżenie oczyszczonego wyniku EBITDA do poziomu 70,5 mln PLN (-40% r/r).

Kursy walut:

- wyższy r/r o ok. 15% średniokwartalny kurs dolara złagodził negatywny wpływ niższych cracków na średnie destylaty na wyniki segmentu produkcji i handlu oraz częściowo zneutralizował negatywny wpływ niskich notowań ropy i gazu na wyniki segmentu wydobywczego,
- stabilnie rosnący poziom kursu USD/PLN w 4kw 2015 r. poskutkowało m.in. niskimi różnicami kursowymi z działalności operacyjnej na poziomie ok. +10 mln PLN.

2 Segment wydobywczy

- Finalizacja transakcji nabycia pakietu aktywów wydobywczych Sleipner
- Wolumen dziennej produkcji węglowodorów na koniec 2015 roku przekroczył cel strategiczny w segmencie wydobywczym Grupy Kapitałowej LOTOS

Zasoby, wydobycie i sprzedaż łącznie ropy naftowej i gazu

Zasoby ropy i gazu na dzień (mln boe) ⁽¹⁾	31.12.2015	30.09.2015	31.12.2014
Norwegia	19,12	3,46	4,86
Polska	40,58	41,11	40,00
Litwa	7,14	7,25	7,62
Razem	66,84	51,82	52,48

Produkcja (boe/d) ⁽²⁾	4kw.2015	3kw.2015	4kw.2014	4kw.15/3kw.15	4kw.15/4kw.14
Norwegia	6 739	7 230	9 008	-6,79%	-25,19%
Polska	5 829	3 232	3 342	80,35%	74,42%
Litwa	1 203	1 278	1 443	-5,87%	-16,63%
Razem	13 771	11 740	13 793	17,30%	-0,16%

Produkcja (boe)	4kw.2015	3kw.2015	4kw.2014	4kw.15/3kw.15	4kw.15/4kw.14
Norwegia	552 526	621 825	621 570	-11,14%	-11,11%
Polska	524 567	294 070	307 417	78,38%	70,64%
Litwa	110 682	117 615	132 713	-5,89%	-16,60%
Razem	1 187 775	1 033 510	1 061 700	14,93%	11,87%

Sprzedaż produktów własnych (boe)	4kw.2015	3kw.2015	4kw.2014	4kw.15/3kw.15	4kw.15/4kw.14
Norwegia	446 902	601 312	641 223	-25,68%	-30,30%
Polska	563 044	205 648	247 335	173,79%	127,64%
Litwa	90 887	90 740	155 113	0,16%	-41,41%
Razem	1 100 833	897 700	1 043 671	22,63%	5,48%

⁽¹⁾ 2P - zasoby pewne oraz prawdopodobne według międzynarodowej klasyfikacji SPE-PRMS

⁽²⁾ Produkcja uwzględniająca wyłącznie dni dostępności mechanicznej infrastruktury wydobywczej

LOTOS Petrobaltic S.A. (LPB)

W 4 kw. 2015 r. LPB kontynuowała wydobycie ropy naftowej ze złoża B3.

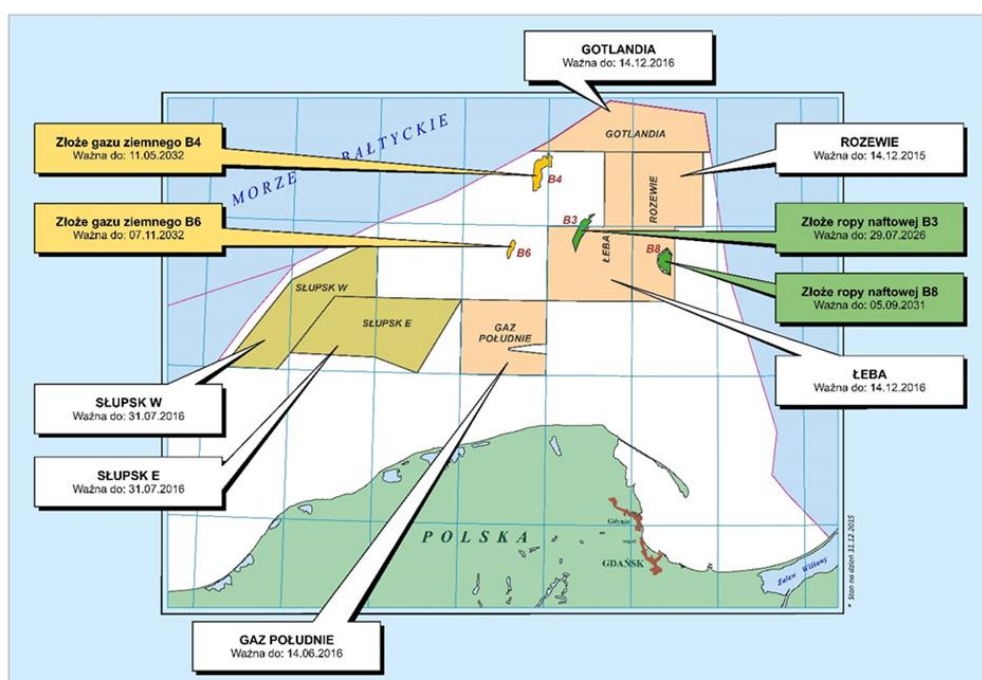
Spółka celowa B8 Sp. z o.o. Baltic S.K.A. realizowała wstępną produkcję w ramach projektu zagospodarowania złoża ropy naftowej B8. W grudniu 2015 r. zainstalowano i uruchomiono zestaw pompy wgłębnej i rozpoczęto eksploatację ropy. Z końcem grudnia 2015 r. Grupa LOTOS Petrobaltic sprzedała pierwszą ropę ze złoża.

LPB we współpracy ze spółką CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. kontynuowała prace w ramach przygotowania do zagospodarowania gazowych złóż B4 i B6 (tzw. Baltic Gas Project), w szczególności kontynuowano etap prac projektowania technicznego (szczegółowe projektowanie zagospodarowania tych złóż). W wyniku analiz geologicznych i ekonomicznych LPB podjęła decyzję o kontynuacji prac poszukiwawczo-rozpoznawczych w rejonie koncesji Łeba i Rozewie.

Celem umożliwienia dalszego prowadzenia prac, na początku listopada 2015 r. do Ministerstwa Środowiska zostały złożone wnioski o przekształcenie koncesji Łeba i koncesji Rozewie w koncesje łączne - na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego oraz wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego.

W dniu 30 września 2015 r. LPB postanowiła o zrzeczeniu się koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego Sambia E w związku z nieopłacalnością analizowanego sposobu zagospodarowania struktur w obszarze koncesji. Decyzją z dnia 10 grudnia 2015 r. Ministra Środowiska ww. koncesja wygasła z dniem 1 października 2015 roku.

Koncesje spółek Grupy LOTOS Petrobaltic na Morzu Bałtyckim na dzień 31 grudnia 2015 r.

Źródło: opracowanie własne Spółki

LOTOS Exploration & Production Norge AS (LOTOS Norge)

W 4 kw. 2015 r. LEPN w ramach konsorcjum kontynuowała wydobywanie gazu i kondensatu ze złóż pakietu Heimdal, tj. Atla, Vale, Skirne.

W dniu 30 października 2015 roku pomiędzy LOTOS Norge a Exxon Mobil Exploration and Production Norway AS z siedzibą w Stavanger, w Norwegii, została zawarta umowa dotycząca nabycia pakietu aktywów w obszarze Sleipner na norweskim Szelfie Kontynentalnym.

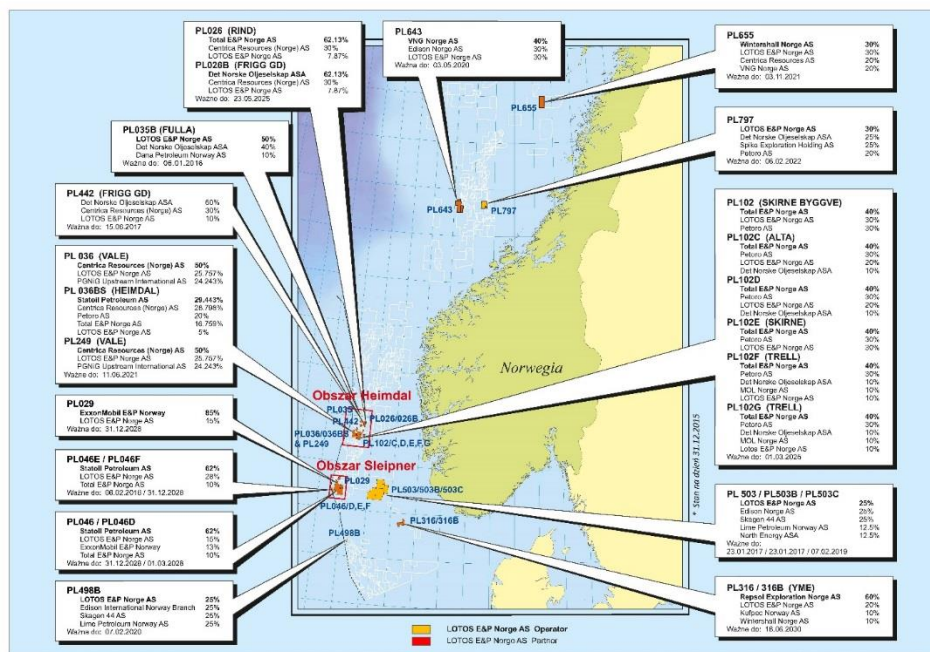
Pakiet obejmuje udziały w obszarze Sleipner oraz składa się z 15% udziałów w złożach produkcyjnych: Sleipner Ost, Sleipner Vest, Gungne oraz Loke (operatorem na wszystkich ww. złożach jest spółka Statoil). Sleipner stanowi jeden z kluczowych tzw. „hubów” gazowych (tj. centrum dystrybucji) na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, połączonym rurociągami z Europą kontynentalną i Wielką Brytanią. Nabyty pakiet obejmuje

dodatkowo 28% udział w złożu Alfa Sentral, które jest w fazie przygotowania do zagospodarowania. Rozpoczęcie produkcji z tego złoża szacowane jest na 2020 rok.

Szacowana średnia dzienna wielkość produkcji na 2015 rok z przejętych złóż, przypadająca na LOTOS Norge, to około 16 000 boe/d, (tj. baryłek ekwiwalentu ropy dziennie) w proporcjach 70% gazu do 30% kondensatu, tj. lekkiej ropy. Szacowana średnia dzienna wielkość produkcji na lata 2016 – 2018 to około 9 500 boe/d. Rezerwy wydobywalne produkcyjnych złóż gazu (70%) i kondensatu (30%) przypadające na przejęte przez LOTOS Norge udziały w kategorii rezerw 2P (tj. pewnych i prawdopodobnych) kształtują się na poziomie 20,8 mln boe, (tj. baryłek ekwiwalentu ropy). Rezerwy odkrytych obiektów przed zagospodarowaniem określone w kategorii 2C (tj. rezerw warunkowych) wynoszą dla udziału LOTOS Norge 17,6 mln boe.

Transakcja została zrealizowana bez konieczności finansowania jej kapitałem własnym oraz kapitałem dłużnym, z wykorzystaniem mechanizmu odmrożenia aktywa podatkowego, wygenerowanego na projekcie Yme. Bazowa cena zakupu wyniosła 160 mln USD. Dodatkowa płatność 25 mln USD, uzależniona jest od zatwierdzenia planu zagospodarowania dla złoża Alfa Sentral przez norweskiego regulatora (tj. Ministerstwo Ropy i Gazu). Dodatkowo strony uzgodniły mechanizm kompensacji ceny uzależniony od kształtowania się cen ropy w latach 2016 – 2020. W dniu 22 grudnia 2015 r. zostały spełnione warunki zawieszające ww. umowy, związane z uzyskaniem wymaganych zgód administracyjnych Ministerstwa Finansów i Ministerstwa Ropy w Norwegii. Finalizacja transakcji nastąpiła w dniu 31 grudnia 2015 r.

Koncesje LOTOS Exploration & Production Norge AS na dzień 31 grudnia 2015 r.

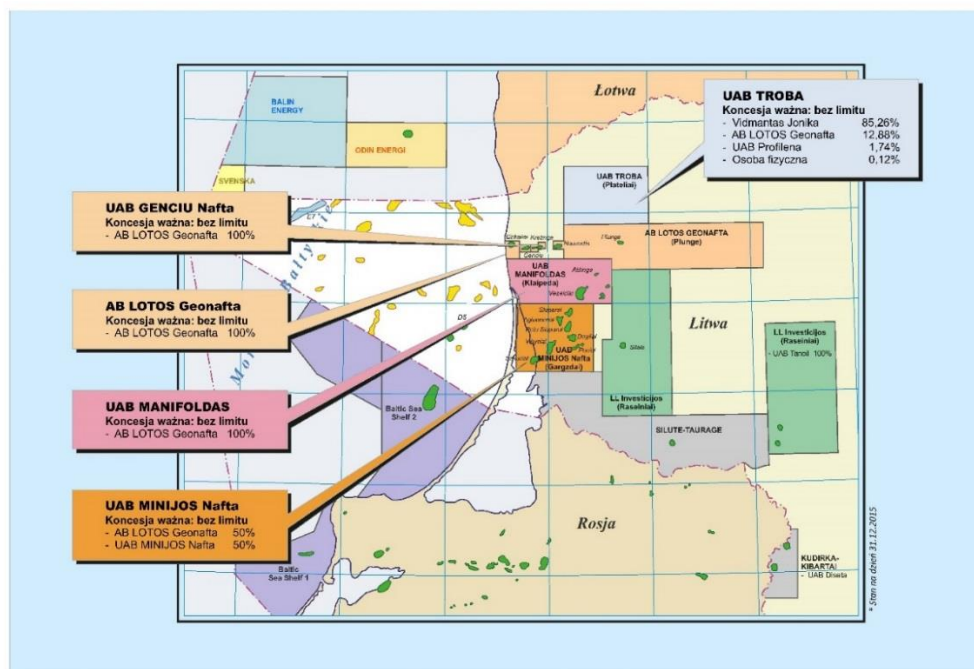

Źródło: opracowanie własne Spółki

Grupa Kapitałowa AB LOTOS Geonafta

W 4 kw 2015 r., spółki z Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafta kontynuowały wydobycie ropy naftowej ze złóż lądowych: Girkaliai, Kretinga, Nausodis, Genciu, Vezaiciai, Liziai i Ablinga.

Koncesje Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafta na dzień 31 grudnia 2015 r.

Źródło: opracowanie własne Spółki

Wyniki operacyjne segmentu wydobywczego

mIn PLN	4kw 2015	3kw 2015	4kw 2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
Przychody ze sprzedaży	159,0	160,4	209,3	-0,9%	-24,0%
Wynik operacyjny	-118,4	15,2	-151,5	-	-
Amortyzacja	52,6	58,4	103,8	-9,9%	-49,3%
EBITDA	-65,8	73,6	-47,7	-	-
Znormalizowany wynik operacyjny*	17,9	32,6	14,0	-45,1%	27,6%
Znormalizowany EBITDA*	70,5	91,0	117,8	-22,5%	-40,2%

*Wynik operacyjny oczyszczony z efektów zdarzeń jednorazowych:

w 4kw. 2015 r. odpis aktualizujący złoza litewskie, wartość netto zlikwidowanych aktywów niematerialnych na poszukiwania i ocenę zasobów – koncesje Heimdal (PL503), aktualizacja rezerwy na likwidację MOPU w LOTOS Norge, odpisy nakładów i koszty związane z projektem B8, odpis nakładów na koncesje Słupsk, odpisy aktualizujące wartość eksploatowanych statków w GK Petrobaltic, w sumie -136,3 mln PLN.
w 3kw. 2015 r. odpis na obszarze Sambia E oraz odpisy związane z norweskimi koncesjami poszukiwawczymi PL362 i PL035B, w sumie 17,4 mln PLN.

w 4kw. 2014 r. odpis aktualizujący wartość złoź Heimdal, odpis aktualizujący wartość złoź litewskich oraz straty z tytułu zaniechanych inwestycji na Morzu Bałtyckim na koncesji Sambia, w sumie 165,5 mln PLN.

Poziom przychodów ze sprzedaży segmentu wydobywczego w 4kw. 2015 r. jest efektem wyższego o 22,6% (kw./kw.) wolumenu sprzedaży segmentu, wyższego o 3,2% średniokwartalnego kursu dolara oraz niższych o 13,4% średniokwartalnych notowań ceny ropy Brent Dtd.

Znaczny (tj. o -24,0%) spadek przychodów ze sprzedaży w porównaniu z 4kw 2014 r. jest skutkiem niższych o 43,0% notowań cen ropy, częściowo skompensowany wzrostem (+15,4% r/r) średniokwartalnego kursu USD/PLN oraz wzrostem (+5,5% r/r) wolumenu sprzedanej ropy i gazu.

Znormalizowany, tj. oczyszczony z wpływu zdarzeń o nietypowym charakterze, wynik EBITDA segmentu wydobywczego za 4kw. 2015 r. jest o 22,5% niższy od znormalizowanego wyniku EBITDA segmentu za 3kw.

2015 r. i o 40,2% niższy od znormalizowanego wyniku EBITDA w okresie porównywalnym 2014 r. Spadek ten jest przede wszystkim skutkiem znacznie niższych notowań cen ropy na rynkach światowych.

3 Segment produkcji i handlu

- Oczyszczony zysk EBITDA LIFO segmentu produkcji i handlu w 4kw 2015 r. na poziomie 420,4 mln PLN (+71% r/r)
- Wykorzystanie nominalnych mocy wytwórczych rafinerii Grupy LOTOS S.A. na wysokim poziomie 96,5%
- Projekt EFRA – podpisanie kontraktów na budowę kluczowych instalacji i uruchomienie środków z umowy kredytowej
- 35 nowych stacji paliw w sieci LOTOS od początku roku (17 nowych stacji paliw w 4 kw. 2015 r.)

Struktura przerobu ropy naftowej⁽¹⁾

w tys. ton	4kw 2015	3kw 2015	4kw 2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
	2 555,3	2 650,6	2 482,4	-3,6%	2,9%
w tym:					
ropa Ural	1 861,0	1 979,3	2 170,3	-6,0%	-14,3%
ropa Rozewie	48,6	33,2	33,2	46,4%	46,4%
ropa litewska	14,2	15,9	16,5	-10,7%	-13,9%
ropa Lubiatów	77,8	45,8	0,9	69,9%	8544,4%
pozostałe gatunki ropy	553,7	576,4	261,5	-3,9%	111,7%

Wykorzystanie nominalnych zdolności przerobowych rafinerii w Gdańsku kształtowało się w 4kw 2015 r. na poziomie 96,5% (+2,6 pp. r/r). Rafineria pracowała stabilnie, utrzymując przerób ropy na poziomie 2 555,3 tys. t (+2,9% r/r).

26 czerwca 2015 r. Grupa LOTOS S.A. rozpoczęła realizację Projektu EFRA wspólnie ze spółką zależną LOTOS Asfalt, w konsekwencji akceptacji przez Radę Nadzorczą Spółki warunków finansowania Projektu i zabezpieczeń oraz podniesienia kapitału zakładowego LOTOS Asfalt. Zawarcie przez spółkę LOTOS Asfalt, finansującą inwestycję w 79%, umowy kredytowej z ośmioma instytucjami, a także podpisanie podstawowej dokumentacji finansowej i projektowej, umożliwiło dalsze działania.

Łączna wartość Projektu EFRA wynosi 517,8 mln EUR. Przekazanie ostatnich instalacji Projektu EFRA do eksploatacji planowane jest na połowę 2018 r.

W połowie lipca 2015 r. Projekt wszedł w fazę szczegółowego projektowania, kiedy spółka LOTOS Asfalt podpisała z firmą KT Kinetics Technology kluczowy kontrakt EFRA na projektowanie techniczne, dostawy oraz budowę (tzw. EPC) w formule „pod klucz” dla głównych instalacji, tj. Instalacji Opóźnionego Koksowania (tzw. DCU) i Instalacji Hydroodsiarczania Benzyny (tzw. CNHT) oraz Instalacji Produkcji Wodoru (tzw. HGU).

Dla zabezpieczenia odbiorcy produktu ubocznego DCU, Grupa LOTOS zawarła 10-letnią umowę na sprzedaż ok. 350 tys. ton koksu rocznie (wyprodukowanego w ramach Projektu EFRA) z holenderską spółką Oxbow Energy Solutions B.V..

W dniu 9 października 2015 r. spółka LOTOS Asfalt otrzymała potwierdzenie od Agenta kredytu o spełnieniu warunków zawieszających uruchomienie środków z umowy kredytowej, o szacowanej wartości około 1 926 mln PLN, zawartej pomiędzy LOTOS Asfalt, a konsorcjum instytucji finansowych, w skład którego wchodzi: Bank

Gospodarstwa Krajowego (finansowanie w ramach programu „Inwestycje Polskie”), Bank Millennium S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A. (bank koordynujący transakcję finansowania Projektu EFRA), Bank Zachodni WBK S.A., Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. oraz Société Générale S.A., co umożliwi rozpoczęcie wykorzystywania środków w jej ramach. Ww. umowa przewiduje udzielenie dwóch kredytów: inwestycyjnego w USD i obrotowego w PLN.

Szerzej: [raport bieżący nr 4/2015](#), [raport bieżący nr 20/2015](#), [raport bieżący nr 28/2015](#).

W dniu 21 października 2015 r. Grupa LOTOS podpisała umowę z firmą Kinetics Technology S.p.A. (KT) na wykonanie Instalacji Destylacji Próżniowej Hydrowaksu (tj. HVDU), która jest częścią kompleksu EFRA. Zdolności przerobowe instalacji HVDU to ok. 800 000 ton rocznie surowca, czyli pozostałości z instalacji hydrokrakingu tzw. hydrowaksu. Po rozdestylowaniu hydrowaks będzie kierowany do dalszej rafinacji, zwiększając elastyczność przerobu ropy w gdańskiej rafinerii oraz uzyski i jakość finalnych produktów, min. olejów bazowych. Instalacja HVDU zostanie wybudowana w Gdańsku, na terenie rafinerii Grupy LOTOS, obok instalacji DCU. Wykonawca zobowiązał się wybudować instalację do końca stycznia 2018 r. Grupa LOTOS szacuje, że wartość tej instalacji to ok. 36 mln EUR, czyli ok. 150 mln PLN.

Do końca 2015 roku zawarto kontrakty wykonawcze w ramach umowy na projektowanie techniczne oraz zarządzanie dostawami i budową (tzw. EPCM) na zakres połączeń międzyobiektowych i instalacji pomocniczych EFRA. Obok prowadzonych prac projektowych i kontraktacyjnych, uruchomiono prace wykonawcze tj. rozpoczęto budowę stacji energetycznej oraz nowej estakady rurociągowej.

Jednocześnie trwał proces uzyskiwania pozwoleń na budowę (do grudnia uzyskano 11 pozwoleń na obiekty ramach umowy EPCM na zakres połączeń międzyobiektowych i instalacji pomocniczych). Na 31 grudnia 2015 r. całkowity postęp prac Projektu EFRA wyniósł 7,7% w porównaniu do planowanego poziomu 3,6%.

Struktura wytworzenia produktów rafineryjnych ⁽¹⁾

	4kw 2015	3kw 2015	4kw 2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
Produkcja razem	2 707,5	2 756,2	2 675,2	-1,8%	1,2%
Benzyny	402,7	355,1	367,4	13,4%	9,6%
Benzyna surowa	139,4	138,9	57,0	0,4%	144,6%
Oleje napędowe	1 119,6	1 200,5	1 114,9	-6,7%	0,4%
Lekkie oleje opałowe	83,5	58,2	89,6	43,5%	-6,8%
Paliwo lotnicze JET	122,5	138,0	188,4	-11,2%	-35,0%
Produkty ciężkie ⁽²⁾	522,5	544,2	511,0	-4,0%	2,3%
Pozostałe ⁽³⁾	317,3	321,3	346,9	-1,2%	-8,5%

⁽¹⁾ różnica pomiędzy wolumenem przerobionej ropy naftowej i wolumenem produkcji wynika z faktu, że oprócz ropy naftowej na instalacje i do komponowania wyrobów gotowych kierowane są strumienie biokomponentów, dodatków uszlachetniających oraz średnich destylatów naftowych, zakupione od zewnętrznych dostawców,

⁽²⁾ ciężki olej opałowy i komponenty asfaltowe,

⁽³⁾ m.in. gazy opałowe i techniczne, siarka, oleje bazowe, frakcja ksylenowa, LPG, paliwo bunkrowe, ekstrakty, rafinaty, gacze.

Struktura sprzedaży segmentu produkcji i handlu

Sprzedaż produktów, towarów i materiałów rafineryjnych (tys. ton)	4kw 2015	3kw 2015	4kw 2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
	2 917,3	2 744,7	2 642,5	6,3%	10,4%
Benzyny	399,9	393,9	409,9	1,5%	-2,4%
Benzyna surowa	139,4	138,9	57,0	0,4%	144,6%
Oleje napędowe	1 201,3	1 260,8	1 145,5	-4,7%	4,9%
Lekkie oleje opałowe	77,9	54,7	87,1	42,4%	-10,6%
Paliwo lotnicze JET	118,4	124,8	185,0	-5,1%	-36,0%
Produkty ciężkie ⁽¹⁾	530,8	532,2	547,5	-0,3%	-3,1%
Ropa naftowa towar	243,0	0,0	0,0	-	-
Pozostałe ropopochodne ⁽²⁾	206,6	239,4	210,5	-13,7%	-1,9%

⁽¹⁾ ciężki olej opałowy i komponenty asfaltowe,

⁽²⁾ m.in. gazy płynne, oleje bazowe, oleje smarowe, siarka, frakcja ksilenowa, gacz parafinowy, reformat, paliwa bunkrowe, plastifikator

Rynek produktów naftowych w Polsce i sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS w 4kw. 2015 r., Informacja narastająco za okres styczeń - grudzień 2015 r.⁽³⁾

W 4kw. 2015 r. konsumpcja paliw (tj. oleju napędowego, benzyny oraz lekkiego oleju opałowego) w Polsce wzrosła r/r o 6,3%. W badanym okresie wzrost rynku dotyczył benzyn (+3,7%) i oleju napędowego (+8,2%), natomiast rynek lekkiego oleju opałowego w samym 4 kw. skurczył się o 6%.

Narastająco w okresie styczeń – grudzień 2015 r. popyt na paliwa w Polsce wzrósł r/r o 7,2%. Wzrost konsumpcji dotyczył wszystkich trzech grup produktowych: lekkiego oleju opałowego (+ 4,4%), oleju napędowego (+ 8,4%) i benzyny (+ 4,3%).

Udział Grupy Kapitałowej LOTOS w polskim rynku paliw za 2015 r. wyniósł 31,1% (32,3% w 4kw. 2015 r.), przewyższając cel strategiczny zdefiniowany na poziomie 30% w 2015 r. Tempo zwiększania udziału w krajowym rynku powyżej tej wartości jest przedmiotem bieżącej optymalizacji sprzedaży w kierunku maksymalizowania uzyskiwanej marży i może ona ulegać wahaniom w kolejnych okresach w zależności od relacji popytowo – podażowych na poszczególnych mikro rynkach.

⁽³⁾ Źródło: w oparciu o dane publikowane przez Polską Organizację Przemysłu i Handlu Naftowego (tzw. POPIHN).

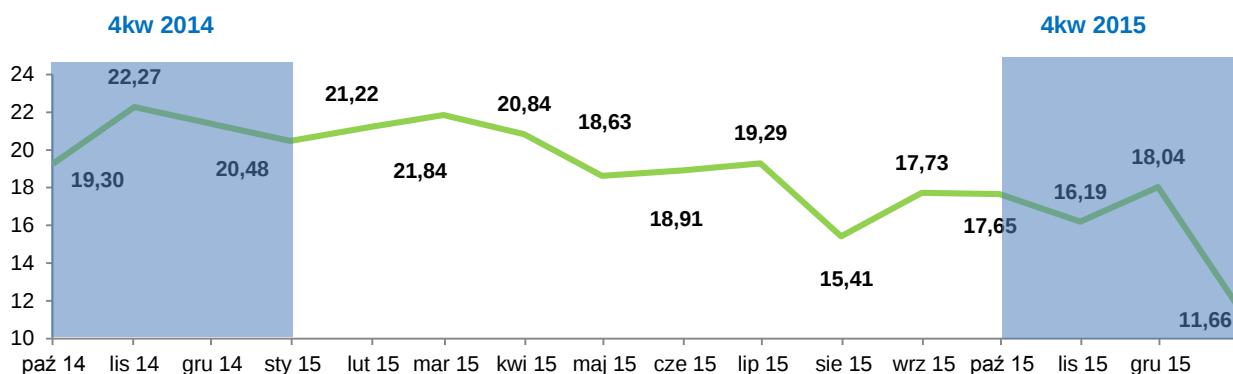
Olej napędowy

W okresie od stycznia do grudnia 2015 r. istotnym beneficjentem wzrostu popytu na olej napędowy były firmy nie zrzeszone w POPIHN. Ok. 58% wzrostu krajowej konsumpcji zaspokoił import tego paliwa przez firmy niebędące członkami POPIHN.

W 4 kw. 2015 r. wzrost importu spoza POPIHN odpowiadał za 55,5% zwiększenia krajowej konsumpcji oleju napędowego.

Wyższy popyt na olej napędowy zarówno w 4 kw. jak i narastająco w okresie styczeń - grudzień 2015 r. w znacznej mierze jest efektem: istotnie niższych cen detalicznych (spadek cen o 14% w 4kw. r/r), jak również poprawy sytuacji makroekonomicznej polskiej gospodarki (wzrost PKB oraz spadek bezrobocia).

Olej napędowy – średniomiesięczna marża z notowań w USD/bbl (październik 2014 – grudzień 2015)

Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Thomson Reuters

Grupa Kapitałowa LOTOS w 4kw. 2015 r. zwiększyła o 5% r/r sprzedaż oleju napędowego. Wzrost sprzedaży wynikał bezpośrednio ze zwiększonej sprzedaży krajowej (+ 8%), co jest efektem dalszego rozwoju sieci detalicznej, jak również zwiększonej sprzedaży w kanale hurtowym.

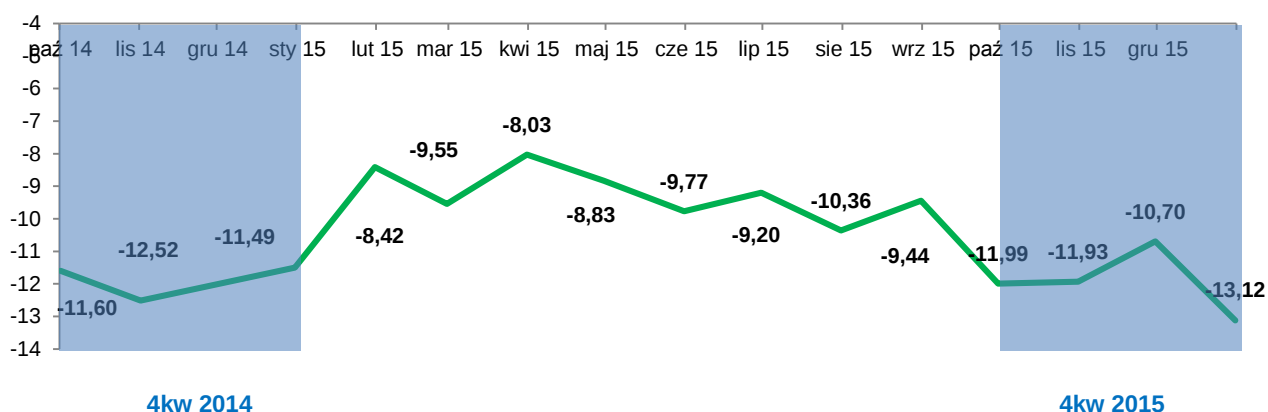
Sprzedaż eksportowa w badanym okresie spadła o 3% w efekcie optymalizacji pracy rafinerii.

W 4kw. 2015 r. Grupa Kapitałowa LOTOS osiągnęła 33,5% udziału w rynku oleju napędowego w Polsce, natomiast narastająco za okres styczeń – wrzesień 2015 udział ten wyniósł 32,3%.

Ciężki olej opałowy

W 4 kwartale 2015 r. średnia z notowań ujemnej marży na ciężkim oleju opałowym (tj. COO) na światowych rynkach była zbliżona do poziomu z zeszłego roku (11,92 USD/bbl w 4 kw. 2015 r. vs 11,86 USD/bbl w 4 kw. 2014 r.). Pomimo stabilnego poziomu marż Grupa Kapitałowa LOTOS odnotowała spadek eksportu ciężkiego oleju opałowego o 20%, co związane było z przekierowaniem strumienia produktowego na produkcję asfaltów.

Ciężki olej opałowy – średniomiesięczna marża z notowań w USD/bbl (październik 2014 – grudzień 2015)

Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Thomson Reuters

Lekki olej opałowy

Spadek konsumpcji lekkiego oleju opałowego (- 6% r/r) w 4kw. 2015 r. jest pochodną warunków pogodowych panujących w tym okresie oraz faktu, że rynek nasycił się w okresie pierwszych 9 miesięcy roku.

Narastająco w całym 2015 r. konsumpcja lekkiego oleju opałowego wzrosła o 4,4%, głównymi beneficjentami wzrostu tej konsumpcji byli niezależni importerzy.

Grupa Kapitałowa LOTOS w 4kw. 2015 r. zgodnie z tendencją rynkową sprzedała o 10% mniej lekkiego oleju opałowego rok do roku. Narastająco w całym 2015 roku sprzedaż GKL była niższa rok do roku o 2%, głównie w związku z mniejszym zapotrzebowaniem ze strony stałych klientów Grupy.

W 4kw. 2015 r. Grupa Kapitałowa LOTOS osiągnęła w rynku lekkiego oleju opałowego w Polsce udział na poziomie 37,4%, zaś narastająco za okres styczeń – grudzień udział ten wyniósł 35,2%.

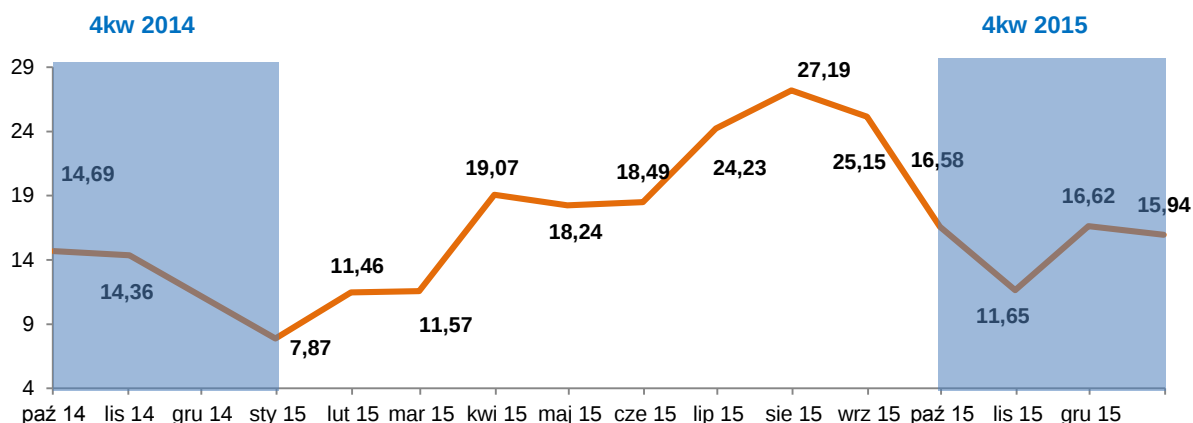
Benzyna motorowa

Popyt na benzynę w 4kw. 2015 r. wzrósł o 3,7% r/r. Obserwowany od 3kw. 2014 r. trend rosnący wynika ze znacznego spadku cen detalicznych paliwa. W badanym okresie ceny spadły o 12% r/r (tj. o 65 gr/litr). W całym 2015 roku konsumpcja benzyn wzrosła o 4,3%.

Grupa Kapitałowa LOTOS w 4kw. 2015 r. ograniczyła sprzedaż benzyn o 2% r/r. Mniejsza produkcja i w konsekwencji sprzedaż benzyn w 4 kw. była efektem optymalizacji procesów produkcyjnych w związku z dynamicznie zmieniającym się otoczeniem marżowym. W całym 2015 roku sprzedaż benzyn realizowana przez GKL wzrosła o 2%.

W 4kw. 2015 r. Grupa Kapitałowa LOTOS osiągnęła udział w rynku benzyn w Polsce na poziomie 27,8%, zaś narastająco za okres styczeń – grudzień udział ten wyniósł 26,9%.

Benzyna motorowa – średniomiesięczna marża z notowań w USD/bbl (październik 2014 – grudzień 2015)

Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Thomson Reuters

Wyniki operacyjne segmentu produkcji i handlu

młn PLN	4kw 2015	3kw 2015	4kw 2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
Przychody ze sprzedaży	5 179,9	5 614,4	6 471,5	-7,7%	-20,0%
Wynik operacyjny EBIT	-195,2	-106,5	-928,1	-	-
Amortyzacja	120,3	116,3	114,3	3,4%	5,2%
EBITDA	-74,9	9,8	-813,8	-	-
EBIT LIFO	-189,0	211,5	-64,8	-	-
EBITDA LIFO ⁽¹⁾	-68,7	327,8	49,5	-	-
Oczyszczony EBITDA LIFO ⁽¹⁾	420,4	519,0	245,9	-19,0%	71,0%

⁽¹⁾Wynik operacyjny oczyszczony z efektów zdarzeń jednorazowych, bez uwzględnienia teoretycznego odpisu wg LIFO:

4kw 2015: odpis aktualizujący wartość zapasów, dodatnie różnice kursowe, odpis aktualizujący wartość stacji paliw, w sumie 489,1 młn PLN, 3kw 2015 r.: VAT za lata 2010 i 2011 niepodlegający odliczeniu, odpis aktualizujący wartość zapasów, dodatnie różnice kursowe z działalności operacyjnej, w sumie 191,2 młn PLN,

4kw 2014 r.: odpis aktualizujący wartość zapasów, ujemne różnice kursowe, odpis aktualizujący wartość stacji paliw, odpis aktualizujący środki trwałe w LOTOS Asphalt, ujemne różnice kursowe z działalności operacyjnej, w sumie 196,4 młn PLN.

Niższe o 20,0% przychody ze sprzedaży segmentu produkcji i handlu r/r są efektem niższej średniej ceny sprzedaży netto. Średnia cena sprzedaży netto w segmencie produkcji i handlu w 4kw. 2015 r. wyniosła 1 776 PLN/t i obniżyła się r/r o 27,5% na skutek przede wszystkim niższych notowań produktów naftowych na rynkach światowych, zredukowanych częściowo przez wyższy średniokwartalny kurs USD/PLN. Obniżka cen została częściowo skompensowana 10,4% wzrostem wolumenu sprzedaży segmentu.

Obniżka przychodów ze sprzedaży segmentu produkcji i handlu w 4kw. 2015 r. vs. 3kw. 2015 r. (-7,7%) związana jest głównie ze spadkiem notowań cen produktów naftowych na rynkach światowych. Średnia cena sprzedaży netto w segmencie produkcji i handlu w 4kw. 2015 r. obniżyła się w porównaniu z poprzednim kwartałem o 13,2%, tj. o 270 PLN/t.

Wynik operacyjny segmentu produkcji i handlu w 4kw. 2015 r. wyniósł -195,2 mln PLN. Negatywny wpływ na wynik analizowanego kwartału miały przede wszystkim odpisy aktualizujące wartość zapasów w wysokości 258,2 mln PLN. Dodatkowo wynik segmentu w analizowanym kwartale został obciążony odpisem aktualizującym wartość stacji paliw w wysokości 7,9 mln PLN.

Wynik operacyjny powiększony o amortyzację wg wyceny zapasów metodą LIFO (tzw. EBITDA LIFO) z uwzględnieniem odwrócenia teoretycznych odpisów obliczonych w oparciu o metodę LIFO segmentu produkcji i handlu za 4kw. 2015 r. (w wysokości -491,5 mln PLN), oraz z wyłączeniem wpływu zdarzeń jednorazowych (oczyszczony wynik EBITDA LIFO) wyniósł 420,4 mln PLN (-19,0% kw./kw. i +71,0 r/r).

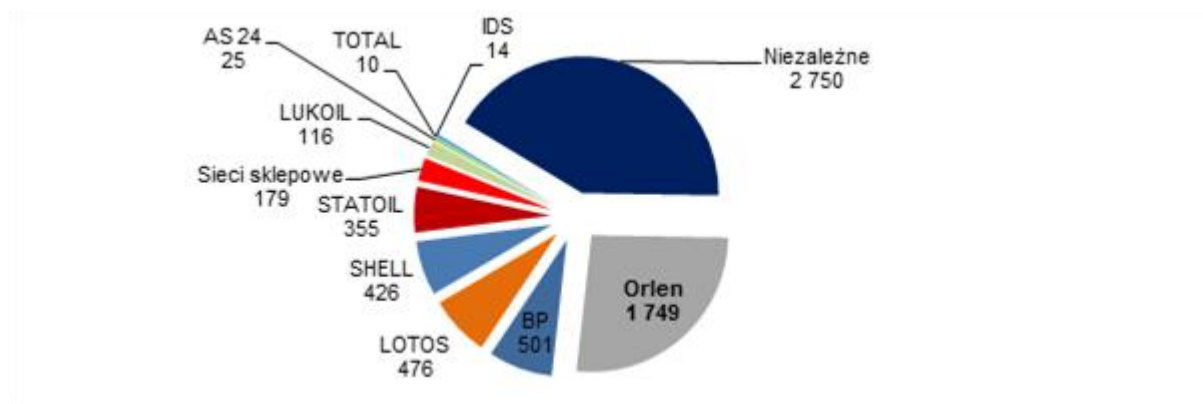
Sieć stacji paliw LOTOS

Liczba stacji paliw w sieci LOTOS na dzień 31 grudnia 2015 r.

Liczba stacji paliw razem	31.12.2015	30.09.2015	31.12.2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
	476	459	441	3,7%	7,9%
Stacje własne CODO	290	280	269	3,6%	7,8%
w tym: LOTOS OPTIMA	121	114	108	6,1%	12,0%
Stacje partnerskie DOFO	186	179	172	3,9%	8,1%
w tym: LOTOS OPTIMA	73	68	61	7,4%	19,7%
podpisane umowy franszyzowe	188	196	176	-4,1%	6,8%

Na koniec grudnia 2015 r. Grupa Kapitałowa LOTOS posiadała w swojej sieci 476 stacji paliw. Od początku roku sieć stacji LOTOS powiększyła się o 35 obiektów, w tym 25 obiektów w segmencie ekonomicznym LOTOS Optima.

Polski rynek detaliczny na dzień 31 grudnia 2015 r.

Źródło: POPiHN.

Wyniki operacyjne obszaru detalicznego

mIn PLN	4kw 2015	3kw 2015	4kw2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
Wolumen sprzedaży (tys.ton)	328,8	323,6	269,0	1,6%	22,2%
Przychody ze sprzedaży	1 475,8	1 539,7	1 401,4	-4,2%	5,3%
Wynik operacyjny	-8,2	32,0	-11,5	-	-
Amortyzacja	16,6	16,2	15,8	2,5%	5,1%
EBITDA	8,4	48,2	4,3	-82,6%	95,3%

W 4kw. 2015 r. obszar detaliczny wykazał stratę operacyjną w wysokości -8,2 mln PLN, głównie na skutek dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywów dotyczących stacji paliw w kwocie 7,9 mln zł, niskiej marży paliwowej i pozapaliwowej przy wyższych kosztach marketingowych.

4 Pozostała działalność

Wyniki operacyjne pozostałej działalności ⁽¹⁾

mIn PLN	4kw 2015	3kw 2015	4kw2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
Przychody ze sprzedaży	4,1	3,4	6,0	20,6%	-31,7%
Wynik operacyjny	0,9	-0,5	1,4	-	-35,7%
Amortyzacja	1,7	1,7	0,5	0,0%	240,0%
EBITDA	2,6	1,2	1,9	116,7%	36,8%

⁽¹⁾Zawiera spółki: LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. w likwidacji., Energobaltic Sp. z o.o. oraz LOTOS Gaz S.A. w likwidacji

5 Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Wyniki operacyjne Grupy Kapitałowej LOTOS

mIn PLN	4kw 2015	3kw 2015	4kw2014	4kw15 /3kw15	4kw15 /4kw14
Przychody ze sprzedaży	5 225,8	5 710,4	6 575,8	-8,5%	-20,5%
Wynik operacyjny EBIT	-319,4	-93,6	-1 074,9	-	-
Amortyzacja	174,2	176,0	218,1	-1,0%	-20,1%
EBITDA	-145,2	82,4	-856,8	-	-
Efekt LIFO ⁽¹⁾	6,2	318,0	863,3	-98,1%	-99,3%
EBIT LIFO	-313,2	224,4	-211,6	-	-
Oczyszczony EBIT LIFO ⁽²⁾	312,2	433,0	150,3	-27,9%	107,7%
Oczyszczony EBITDA LIFO ⁽²⁾	486,4	609,0	368,4	-20,1%	32,0%

⁽¹⁾ Efekt LIFO = EBIT LIFO (oszacowany przy zastosowaniu metody wyceny rozchodu zapasów wg. Last In First Out, tj. „ostatnie przyszło – pierwsze wyszło”) – EBIT

Grupa Kapitałowa LOTOS, zgodnie z przyjętymi zasadami wyceny zapasów, stosuje do wyceny rozchodu zapasów metodę średniej ważonej ceny nabycia. Stosowanie takiej metody wyceny zapasów powoduje opóźnienie przenoszenia efektów zmiany cen ropy w stosunku do cen wyrobów gotowych. W związku z powyższym, wzrostowa tendencja cen ropy wpływa pozytywnie, a tendencja spadkowa wpływa negatywnie na osiągnięte wyniki finansowe. Wyniki operacyjne uwzględniające powyższą metodę wyceny zapasów zaprezentowano w tabeli w pozycjach EBITDA, wynik operacyjny EBIT. Równocześnie dokonano szacunków wyceny rozchodu wg metody LIFO i zaprezentowano w tabeli: efekt LIFO, EBIT LIFO, oczyszczony EBIT LIFO oraz oczyszczona EBITDA LIFO.

⁽²⁾Wynik operacyjny oczyszczony z efektów zdarzeń jednorazowych, bez uwzględnienia teoretycznego odpisu wg. LIFO :

4kw. 2015 r.: odpis aktualizujący wartość zapasów, dodatnie różnice kursowe z działalności operacyjnej, odpis aktualizujący wartość stacji paliw, odpis aktualizujący złoża litewskie, wartość netto zlikwidowanych aktywów niematerialnych na poszukiwania i ocenę zasobów – koncesje Heimdal (PL503), aktualizacja rezerwy na likwidację MOPU w LOTOS Norge, odpisy aktualizujące wartość eksploatowanych statków w GK Petrobaltic, odpisy nakładów i koszty związane z projektem B8, odpis nakładów na koncesje Słupsk, w sumie 625,4 mln PLN.

3kw. 2015 r.: VAT za lata 2010 i 2011 niepodlegający odliczeniu, odpis aktualizujący wartość zapasów, dodatnie różnice kursowe z działalności operacyjnej, odpis aktualizujący w obszarze Sambia E, odpisy związane z norweskimi koncesjami poszukiwawczymi PL362 i PL035B, w sumie 208,6 mln PLN.

4kw. 2014 r.: odpis aktualizujący wartość złóż Heimdal, odpis aktualizujący złóż litewskich, strata z tytułu zaniechanych inwestycji na Morzu Bałtyckim-koncesja Sambia, odpis aktualizujący wartość stacji paliw, odpis aktualizujący środki trwałe w LOTOS Asphalt, odpis aktualizujący wartość zapasów, ujemne różnice kursowe z działalności operacyjnej, w sumie 361,9 mln PLN.

Grupa Kapitałowa LOTOS wykazała za 4kw. 2015 r. stratę operacyjną w wysokości -319,4 mln PLN, na którą składały się strata operacyjna segmentu produkcji i handlu -195,2 mln PLN, strata operacyjna segmentu wydobywczego -118,4 mln PLN, zysk operacyjny pozostałej działalności 0,9 mln PLN, pomniejszone o korekty konsolidacyjne w wysokości -6,7 mln PLN (głównie korekta zrealizowanej marży na sprzedaży ropy Rozewie i ropy litewskiej o marżę na ropie pozostającą na zapasie w Grupie Kapitałowej).

Raportowany wynik operacyjny w 4kw. 2015 r. liczony zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej w oparciu o stosowaną w Grupie Kapitałowej LOTOS wycenę zapasów metodą średniej ważonej obciążony został odpisami aktualizującymi bilansową wartość zapasów na 31 grudnia 2015 r. na poziomie 264,2 mln PLN. Po uwzględnieniu odpisów związanych na koniec 3 kw. 2015 r. w wysokości 6,0 mln PLN, wynik operacyjny za 4 kw. 2015 r. uwzględniał 258,2 mln PLN odpisów związanych w 4 kw. 2015 r.

Wynik operacyjny powiększony o amortyzację wg szacunkowej wyceny zapasów metodą LIFO (bez uwzględnienia teoretycznych odpisów wg. LIFO) za 4kw. 2015 r., z wyłączeniem zdarzeń jednorazowych oraz różnic kursowych z działalności operacyjnej, (tzw. oczyszczony EBITDA LIFO) wyniósł 486,4 mln PLN (-20,1% vs. 3kw. 2015 r. i +32,0% vs. 4kw. 2014 r.).

Przy czym należy dodać, że na taki poziom oczyszczonego wyniku EBITDA LIFO w 4kw. 2015 r., wpływ miała szacunkowa wartość zmiany wyceny zapasów obliczonych w oparciu o metodologię LIFO w wysokości +239,6 mln PLN jak i efekty innych zdarzeń o nietypowym charakterze:

- odpis aktualizujący wartość stacji paliw -7,9 mln PLN,
- odpis aktualizujący związany ze złożami litewskim w GK AB Geonafta -68,8 mln PLN,
- wartość netto zlikwidowanych aktywów niematerialnych na poszukiwania i ocenę zasobów – koncesje Heimdal (PL503) -9,9 mln PLN,
- aktualizacja rezerwy na likwidację MOPU w LOTOS NORGE -10,3 mln PLN,
- odpisy nakładów i koszty związane z projektem B8 -40,7 mln PLN,
- odpis nakładów na koncesje Słupsk -2,1 mln PLN,
- odpisy aktualizujące wartość eksploatowanych statków w GK Petrobaltic -4,5 mln PLN,
- dodatnie różnice kursowe z działalności operacyjnej +10,3 mln PLN.

Wynik na działalności finansowej w Grupie Kapitałowej LOTOS w 4kw. 2015 r. był ujemny i wyniósł -67,1 mln PLN. Składa się on głównie z ujemnego wyniku z tytułu skompensowania odsetek od zadłużenia, przychodów odsetkowych i prowizji na poziomie -53,0 mln PLN, ujemnych różnic kursowych na poziomie -68,3 mln PLN, odpisu skapitalizowanych kosztów finansowania projektu B8 w wysokości -29,2 mln zł oraz dodatniego efektu wyceny i rozliczenia transakcji zabezpieczających w wysokości 83,6 mln PLN.

Efekt wyceny i rozliczenia transakcji zabezpieczających ryzyko rynkowe w 4kw. 2015 r. w Grupie Kapitałowej LOTOS zawiera przede wszystkim nadwyżkę dodatniego rozliczenia i wyceny transakcji zabezpieczających poziom cen produktów naftowych w wysokości 99,9 mln PLN oraz ujemny efekt rozliczenia i wyceny transakcji zabezpieczających poziom kursów walutowych w wysokości -21,6 mln PLN.

Wykaz transakcji zabezpieczających poziom cen produktów naftowych na 31.12.2015 r.

Okres	Produkt/Surowiec	Ciężki olej opałowy	Ropa	Lekki olej opałowy
		3.5 PCT Barges FOB Rotterdam	Brent (Dtd)	Gasoil .1 Cargoes CIF NWE / ARA
1Q2016	Wolumen (mt)	1 484	-100 139	
	Przedział ceny (USD/mt)	360 - 483	488,12-490,28	
2Q2016	Wolumen (mt)	23 437	-149 792	-351
	Przedział ceny (USD/mt)	184,25-483	456,39-473,7	384,5-479,5
3Q2016	Wolumen (mt)	43 540		-767
	Przedział ceny (USD/mt)	184,25-489,5		384,5-479,5
4Q2016	Wolumen (mt)	20 579		-182
	Przedział ceny (USD/mt)	253,75 - 489,50		479,50
1Q2017	Wolumen (mt)	1 445		-35
	Przedział ceny (USD/mt)	218-488,5		428,50
2Q2017	Wolumen (mt)	14 521		-750
	Przedział ceny (USD/mt)	218-488,5		428,5-626,25
3Q2017	Wolumen (mt)	12 033		-375
	Przedział ceny (USD/mt)	218-488,5		428,50
4Q2017	Wolumen (mt)	2 911		-143
	Przedział ceny (USD/mt)	218-380		428,50

Wykorzystując dogodną sytuację na rynkach ropy naftowej w 2015 r. Grupa LOTOS S.A. zwiększyła zapasy ropy naftowej i jednocześnie zawarła stosowne transakcje zabezpieczające cenę zakupu oraz cenę sprzedaży ropy naftowej w celu zabezpieczenia zysku wynikającego ze struktury rynku terminowego.

Wykaz transakcji terminowych zabezpieczających poziom kursów walutowych na 31.12.2015 r.

Para walut	Instrument	Wolumen	Waluta	Przedział kursu
Kurs EUR/USD	Forward	186 699 999	EUR	1,0887 - 1,1286
Kursy EUR/PLN	Forward	500 000	EUR	4,2615
Kursy USD/PLN	Forward	-377 000 000	USD	3,7120 - 3,9747

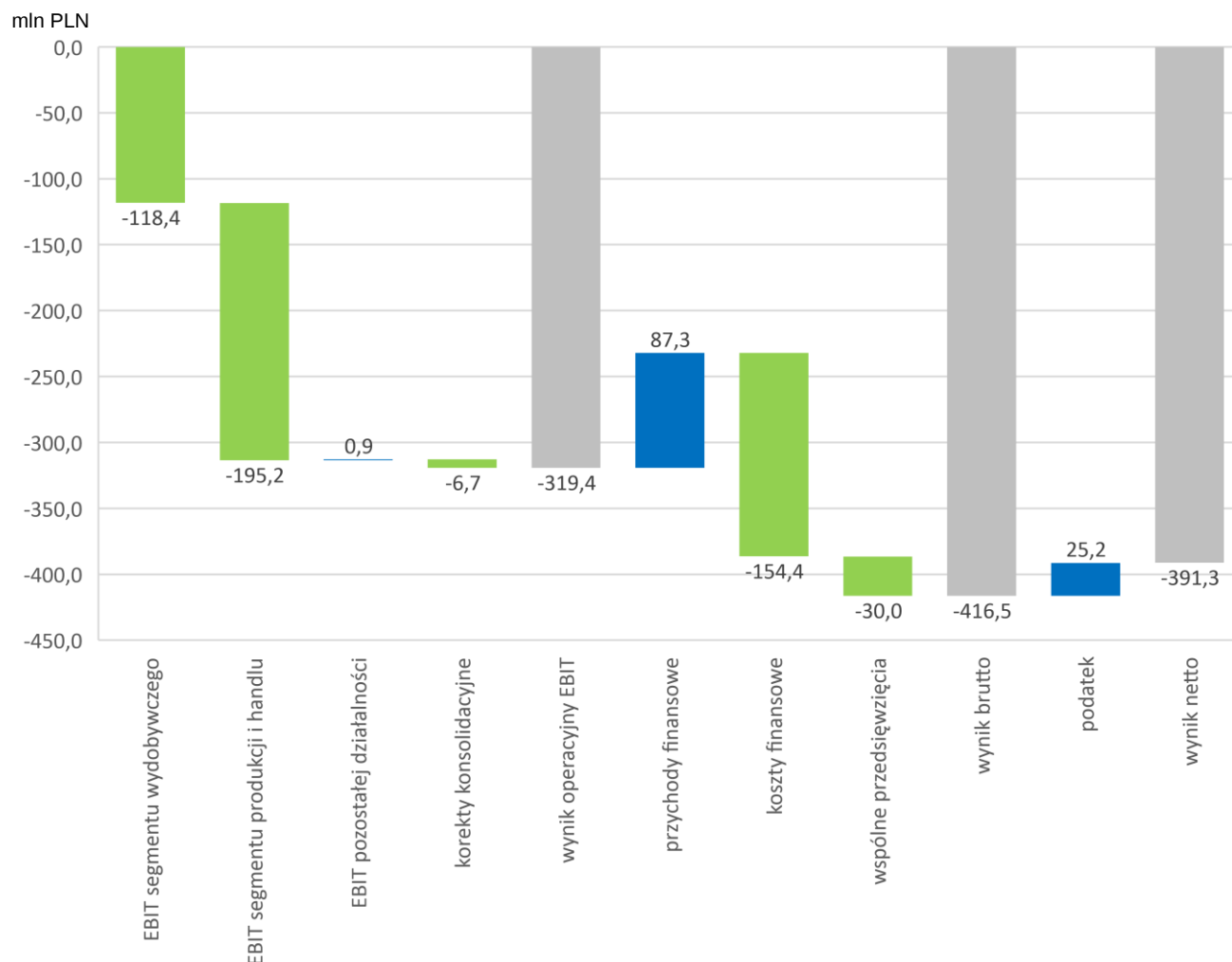
Wykaz transakcji terminowych zabezpieczających poziom stopy procentowej na 31.12.2015 r.

Instrument	Data początkowa	Data końcowa	Nominał	Waluta	Przedział stopy procentowej	Stopa referencyjna
IRS	od 15.07.2011	od 15.01.2018	561 500 019	USD	1,52% - 4,045%	LIBOR 3M - LIBOR 6M
	do 21.09.2021	do 21.12.2021				

Wykaz transakcji terminowych zabezpieczających ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) na 31.12.2015 r.

Instrument	Rodzaj Instrumentu	Wolumen (mt)	Przedział ceny (EUR/mt)	Wolumen (mt)	Przedział ceny (EUR/mt)	Wolumen (mt)	Przedział ceny (EUR/mt)	Wolumen (mt)	Przedział ceny (EUR/mt)
EUA	Futures	2016		2017		2018		2019	
		1 133 000	6,64 - 7,83	664 000	7,03 - 8,29	-115 000	8,14	33 000	8,57-8,6

Dekompozycja skonsolidowanych wyników Grupy Kapitałowej LOTOS w 4kw. 2015 r.

Skonsolidowana strata netto Grupy Kapitałowej LOTOS w 4kw. 2015 r. wyniosła -391,3 mln PLN.

Wyniki EBIT, wynik brutto i wynik netto Grupy Kapitałowej LOTOS

mln PLN	4kw 2015	3kw 2015	4kw2014
Wynik operacyjny EBIT	-319,4	-93,6	-1 074,9
Wynik przed opodatkowaniem	-416,5	-264,9	-1 502,6
Wynik netto	-391,3	-249,2	-1 276,4

6 Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – aktywa (mln PLN)

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	zmiana w 2015	%
Aktywa (mln zł)	19 169,3	18 947,2	20 284,8	222,1	1,2%
Aktywa trwałe	12 437,7	11 781,9	11 979,9	655,8	5,6%
Rzeczowe aktywa trwałe	10 568,4	9 481,9	10 009,1	1 086,5	11,5%
Wartość firmy	46,7	46,7	46,7	0,0	0,0%
Pozostałe aktywa niematerialne	617,7	557,5	658,8	60,2	10,8%
Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	70,7	99,6	129,8	-28,9	-
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	924,5	1 488,9	924,5	-564,4	-37,9%
Pochodne instrumenty finansowe	8,7	-	-	8,7	-
Pozostałe aktywa długoterminowe	201,0	107,3	211,0	93,7	87,3%
Aktywa obrotowe	6 723,2	7 154,9	8 304,1	-431,7	-6,0%
Zapasy	3 235,8	3 917,1	5 728,9	-681,3	-17,4%
Należności z tytułu dostaw i usług	1 550,9	1 406,5	1 591,7	144,4	10,3%
Należności z tytułu podatku dochodowego	12,0	59,1	76,7	-47,1	-79,7%
Pochodne instrumenty finansowe	208,5	4,4	73,9	204,1	4638,6%
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	856,3	1 419,6	337,1	-563,3	-39,7%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	859,7	348,2	495,8	511,5	146,9%
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	8,4	10,4	0,8	-2,0	-19,2%

Na dzień 31 grudnia 2015 roku suma bilansowa Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosła 19.169,3 mln PLN (+222,1 mln zł vs. 31 grudnia 2014 roku).

Główne zmiany w pozycjach aktywów:

- wyższy o 1.086,5 mln PLN poziom rzeczowych aktywów trwałych związany głównie z wartością nabytych aktywów Sleipner (nota 13 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- spadek o 564,4 mln PLN stanu aktywów z tytułu podatku odroczonego, z tego 558,0 mln PLN z tytułu nabycia aktywów Sleipner (nota 10.3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- spadek o 681,3 mln PLN poziomu zapasów, między innymi zapasów obowiązkowych (-362,2 mln PLN) w związku z niższymi cenami produktów i ropy zapasów utrzymywanych na koniec 2015 roku w porównaniu z zapasami na koniec 2014 roku (nota 19 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- spadek o 563,3 mln PLN poziomu pozostałych aktywów krótkoterminowych, głównie na skutek częściowo wykorzystanych w 2015 roku a ułożonych w 2014 roku na wydzielonym rachunku bankowym Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. środków pieniężnych z emisji akcji Grupy LOTOS S.A. w wysokości 996,9 mln PLN (nota 18 Dodatkowych informacji i objaśnień Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- wzrost o 511,5 mln PLN stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów (nota 20 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- wyższy o 204,1 mln PLN poziom dodatniej wyceny instrumentów finansowych.

Tabela 32. Pozycja finansowa – kapitał własny i zobowiązania (mln zł)

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	zmiana w 2015	%
Kapitał własny i zobowiązania (mln zł)	19 169,3	18 947,2	20 284,8	221,2	1,2%
Kapitał własny	7 712,2	8 258,5	9 189,6	-546,3	-6,6%
Kapitał podstawowy	184,9	184,9	129,9	0,0	0,0%
Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	2 228,3	2 229,6	1 311,3	-1,3	-0,1%
Kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-700,9	-412,5	61,0	-288,4	69,9%
Zyski zatrzymane	5 928,5	6 191,0	7 666,8	-262,5	-4,2%
Różnice kursowe z przeliczenia	71,3	65,3	20,3	6,0	9,2%
Udziały niekontrolujące	0,1	0,2	0,3	-0,1	-50,0%
Zobowiązania długoterminowe	6 031,2	5 456,7	5 682,0	574,5	10,5%
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	4 454,5	4 495,6	4 496,2	-41,1	-0,9%
Pochodne instrumenty finansowe	54,3	62,6	52,9	-8,3	-13,3%
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	47,6	55,5	275,8	-7,9	-14,2%
Świadczenia pracownicze	182,2	185,4	151,4	-3,2	-1,7%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	1 292,6	657,6	705,7	635,0	96,6%
Zobowiązania krótkoterminowe	5 425,9	5 222,9	5 413,2	203,0	3,9%
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	2 544,8	2 168,1	1 715,2	376,7	17,4%
Pochodne instrumenty finansowe	110,8	135,9	21,3	-25,1	-18,5%
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	1 232,5	1 692,8	2 395,2	-460,3	-27,2%
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	11,8	4,7	8,8	7,1	151,1%
Świadczenia pracownicze	122,2	84,1	104,0	38,1	45,3%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	1 403,8	1 137,3	1 168,7	266,5	23,4%
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży	0,0	9,1	0,0	-9,1	-

Spadek stanu kapitału własnego Grupy Kapitałowej LOTOS na koniec 2015 roku do poziomu 7.712,2 mln PLN (-546,3 mln PLN vs. 2014) nastąpił głównie na skutek:

- spadku poziomu zysków zatrzymanych o 262,5 mln PLN w związku ze stratą netto w 2015 roku (nota 24 skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za 2015 rok),
- odniesionych na kapitał rezerwowo ujemnych różnic kursowych z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych skorygowanych o efekt podatkowy w kwocie 288,4 mln PLN (nota 23 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),

Udział kapitału własnego w sumie pasywów zmniejszył się o 3,4 punktów procentowych (vs. 2014) i wyniósł 40,2%.

Stan zobowiązań długoterminowych w okresie 2015 roku wzrósł o 574,5 mln PLN przede wszystkim w związku ze wzrostem pozostałych zobowiązań i rezerw głównie na skutek utworzonej w LOTOS Norge rezerwy na koszty likwidacji i rekultywacji kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego związanych ze złożami Sleipner (nota 30 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

Stan zobowiązań krótkoterminowych na 31 grudnia 2015 roku zwiększył się o 203,0 mln PLN (vs. 31 grudnia 2014 roku) głównie na skutek:

- wzrostu o 376,7 mln PLN poziomu kredytów krótkoterminowych, głównie w Jednostce Dominującej i segmencie wydobywczym na skutek przeszacowania zadłużenia po wyższym kursie USD (nota 27 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- wyższego o 266,5 mln PLN stanu pozostałych zobowiązań i rezerw, przede wszystkim zobowiązań budżetowych wynikających głównie:
 - z faktu zmiany terminu rozliczenia podatku VAT od importu ropy dostarczanej drogą rurociągową w związku z certyfikatem AEO (późniejszy termin rozliczenia podatku VAT),
 - wyższych zobowiązań z tytułu akcyzy, opłaty paliwowej i opłaty zapasowej.
- spadku poziomu zobowiązań z tytułu dostaw i usług o 460,3 mln PLN, przede wszystkim na skutek niższych cen oraz niższego wolumenu ropy zakupionej w listopadzie i grudniu 2015 roku w porównaniu do ropy zakupionej w analogicznym okresie 2014 roku (nota 30 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),

Dług finansowy Grupy Kapitałowej LOTOS na 31 grudnia 2015 roku osiągnął poziom 6.999,3 mln PLN (+335,6 mln zł vs. 31 grudnia 2014 roku). Wzrost ten nastąpił głównie na skutek wyższego kursu dolara (+0,39 zł/USD vs. 31 grudnia 2014 roku). Wskaźnik relacji długu finansowego skorygowanego o wolną gotówkę (w tym środki pieniężne przeznaczone na realizację celów emisji akcji serii D) do kapitału własnego wyniósł 73,9% (+9,5 punktów procentowych vs. 31 grudnia 2014 roku).

7 Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

mln PLN	4kw 2015	3kw 2015	4kw2014
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	402,4	564,4	450,6
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	-218,7	-134,2	-194,5
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	-226,1	-265,7	-343,2
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	4,9	-2	8,1
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	-37,5	162,5	-79
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	315,6	153,1	-87,7
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	278,1	315,6	-166,7

Stan środków pieniężnych na 31 grudnia 2015 r. w Grupie Kapitałowej LOTOS (uwzględniający zadłużenie w rachunkach bieżących) wyniósł 278,1 mln PLN.

Dodatnie saldo przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej w 4kw. 2015 r. wynoszące 402,4 mln PLN obejmuje spadek stanu zapasów na skutek spadku cen w 4kw. 2015 r. i związanych z tym odpisów aktualizujących wartość bilansową zapasów. Uwzględnia równocześnie spadek zobowiązań z tytułu dostaw i usług.

Ujemne saldo przepływów środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej (-218,7 mln PLN) dotyczy przede wszystkim zakupu rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych związanych z segmentem wydobywczym, rozbudową stacji paliw, Projektem EFRA i budową instalacji Węzła Odzysku Wodoru.

Saldo przepływów środków pieniężnych z działalności finansowej w 4kw. 2015 r. wynoszące -226,1 mln PLN uwzględnia ujemne saldo wpływów z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, wydatków z tytułu ich spłaty, zapłaconych odsetek i prowizji przygotowawczych od kredytów w wysokości -136,5 mln PLN oraz ujemne rozliczenie instrumentów finansowych w wysokości -63,6 mln PLN.

LOTOS w liczbach

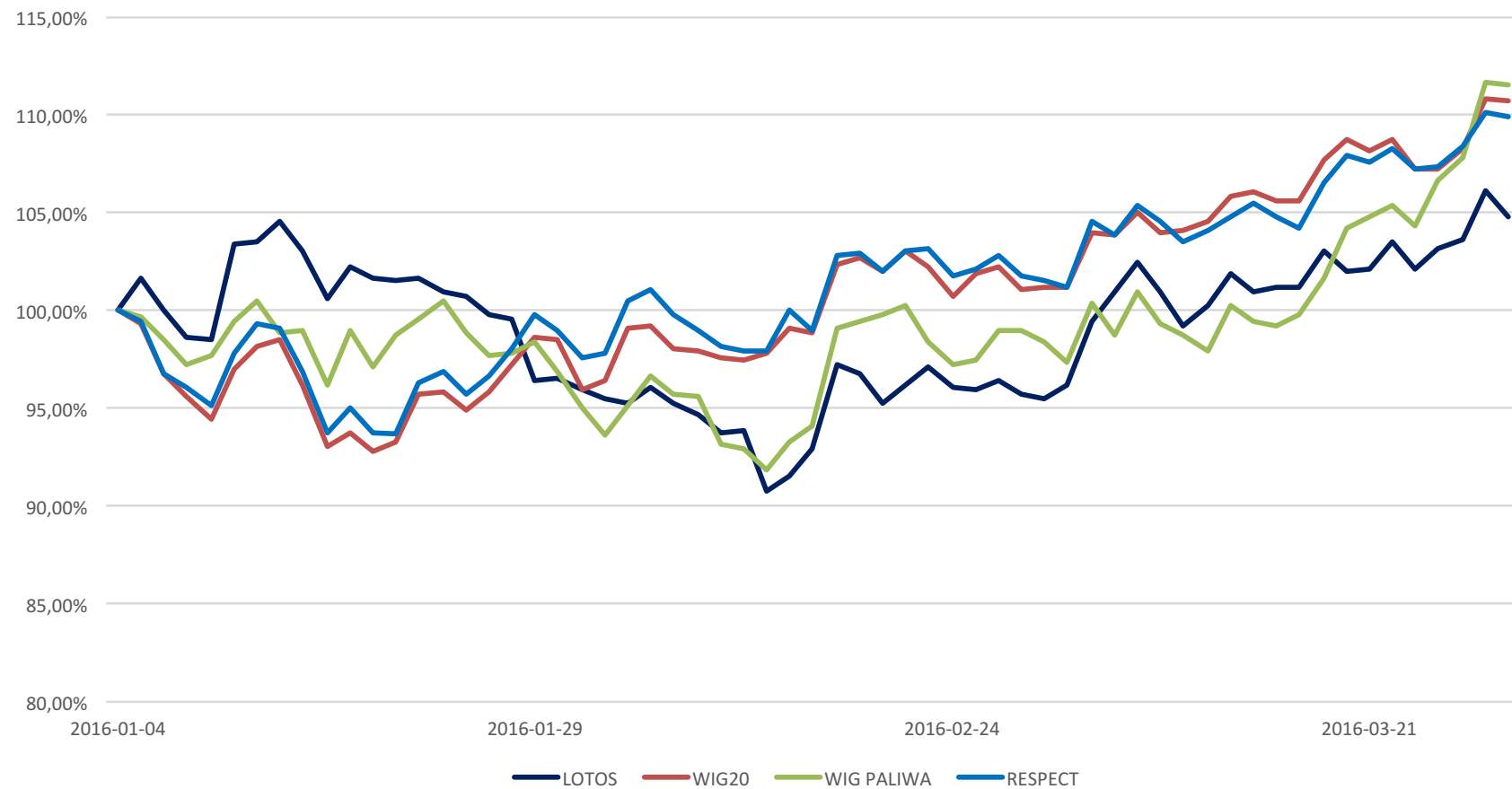
Rynek kapitałowy

Notowania akcji Grupy LOTOS S.A. na tle indeksów

ISIN		Giełda Papierów Wartościowych				Thomson Reuters				Bloomberg																									
PLLOTOS00025		LTS				LTSP.WA				LTS PW																									
		1Q08	2Q08	3Q08	4Q08	1Q09	2Q09	3Q09	4Q09	1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	2015	1Q16
Cena na akcję na koniec okresu	zł	35,0	26,5	26,9	12,0	16,5	20,2	24,5	31,8	29,5	28,9	31,2	36,4	44,2	45,2	25,2	23,3	27,3	27,9	31,4	41,2	40,9	35,9	36,8	35,4	37,9	37,0	28,2	25,5	27,1	30,0	28,0	27,0	27,0	27,8
Min	zł	31,0	24,9	24,7	11,0	7,2	15,4	18,3	23,6	22,1	28,0	28,4	30,0	35,0	43,1	23,7	22,3	21,3	22,7	24,0	29,5	36,7	33,8	32,9	32,9	34,0	36,7	28,2	24,1	23,5	26,8	27,5	26,5	22,8	24,1
Max	zł	45,5	36,0	29,4	27,3	17,3	24,4	26,3	32,8	33,5	33,5	34,9	37,9	44,3	49,5	46,4	30,0	29,0	31,9	32,0	43,8	45,5	43,5	39,7	45,4	40,9	39,9	38,4	29,6	27,8	31,8	33,2	30,8	33,2	28,2
Liczba akcji	mln	113,7	113,7	113,7	113,7	113,7	113,7	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	184,9
Średnia ważona liczby akcji	mln	-	-	-	-	-	-	-	121,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kapitalizacja na koniec okresu	mln zł	3 979,5	3 013,1	3 056,3	1 358,7	1 880,6	2 296,7	3 181,3	4 130,8	3 831,2	3 746,7	4 051,9	4 720,8	5 733,8	5 863,6	3 277,9	3 026,0	3 545,5	3 623,4	4 077,9	5 351,0	5 312,9	4 663,4	4 780,3	4 603,9	4 923,2	4 806,3	3 656,7	3 311,7	5 006,3	5 547,0	5 168,0	4 991,6	4 991,6	5 139,4
Zmiana kw/kw	%									-7,3	-2,2	8,1	16,5	21,5	2,3	-44,1	-7,7	17,2	2,2	12,5	31,2	0,0	-12,2	2,5	-3,7	6,9	-2,4	-23,9	-9,4	51,2	10,8	-6,8	-3,4	50,7	3,0
Indeks WIG-20		2 981,1	2 591,1	2 384,2	1 789,7	1 511,9	1 862,4	2 192,4	2 388,7	2 495,6	2 271,0	2 615,2	2 744,2	2 817,0	2 802,0	2 188,7	2 144,5	2 286,5	2 275,3	2 371,4	2 583,0	2 370,1	2 245,6	2 391,5	2 401,0	2 462,5	2 408,8	2 500,3	2 315,9	2 395,9	2 317,8	2 066,4	1 859,2	1 895,2	1 997,7
Zmiana kw/kw	%		-13,1	-8,0	-24,9	-15,5	23,2	17,7	9,0	4,5	-9,0	15,2	4,9	2,7	-0,5	-21,9	-2,0	6,6	-0,5	4,2	8,9	-8,2	-5,3	6,5	0,4	2,5	-2,2	3,8	-7,4	3,5	-3,3	-10,8	-10,0	-18,2	5,4
Indeks WIG-PALIWA		2 858,6	2 320,1	2 401,1	1 889,5	1 799,6	2 065,0	2 222,5	2 435,5	2 679,4	2 482,8	2 756,9	3 079,4	3 506,6	3 554,7	2 675,3	2 567,6	2 747,0	2 744,1	3 094,2	3 571,1	3 693,7	3 524,1	3 571,0	3 215,1	3 155,3	3 280,2	3 209,1	3 381,2	4 069,0	5 036,2	4 703,7	4 468,3	4 468,3	4 797,1
Zmiana kw/kw	%		-18,8	3,5	-21,3	-4,8	14,7	7,6	9,6	10,0	-7,3	11,0	11,7	13,9	1,4	-24,7	-4,0	7,0	-0,1	12,8	15,4	3,4	-4,6	1,3	-9,9	-1,9	3,9	-2,2	5,4	20,3	23,8	-6,6	-5,0	32,2	7,4
Indeks RESPECT									1 709,4	1 787,6	1 628,8	1 942,5	2 259,2	2 450,2	2 494,5	2 054,6	2 005,1	2 204,8	2 182,0	2 391,8	2 591,2	2 399,3	2 334,2	2 599,9	2 559,2	2 634,1	2 736,1	2 867,4	2 674,1	2 836,8	2 811,1	2 515,9	2 268,9	2 268,9	2 424,5
Zmiana kw/kw	%									4,6	-8,9	19,3	16,3	8,5	1,8	-17,6	-2,4	10,0	-1,0	9,6	8,3	-0,1	-2,7	11,4	-1,6	2,9	3,9	4,8	-6,7	6,1	-0,9	-10,5	-9,8	-15,2	6,9

Rynek kapitałowy

Notowania akcji Grupy LOTOS S.A. na tle indeksów - wykres

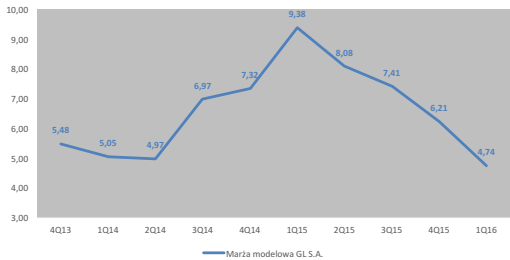
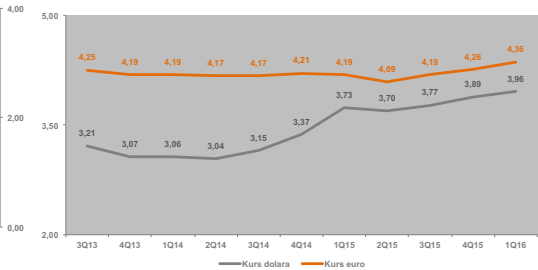
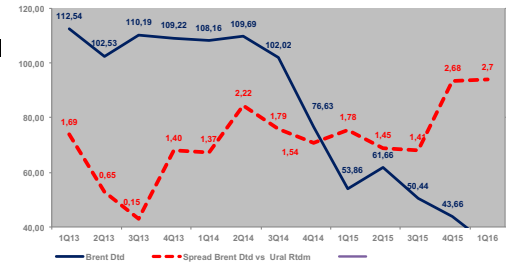

Otoczenie makroekonomiczne

Notowania ropy naftowej i kursów walut oraz marża modelowa Grupy LOTOS S.A.

		1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	1Q16
Średniokwartalne notowania ropy naftowej																										
Brent Dtd	USD/bbl	76,34	78,24	76,74	86,43	105,45	116,92	113,23	109,39	118,63	108,02	109,60	110,14	112,54	102,53	110,19	109,22	108,16	109,69	102,02	76,63	53,86	61,66	50,44	43,66	33,79
Spread Brent Dtd vs Ural Rtdm	USD/bbl	1,41	1,74	0,92	1,51	2,93	2,83	0,67	0,26	1,20	1,97	0,69	0,97	1,69	0,65	0,15	1,40	1,37	2,22	1,79	1,54	1,78	1,45	1,41	2,68	2,7
Średniokwartalne notowania walut																										
Kurs dolara	zł	2,88	3,16	3,10	2,92	2,88	2,75	2,94	3,28	3,22	3,33	3,31	3,17	3,15	3,21	3,21	3,07	3,06	3,04	3,15	3,37	3,73	3,70	3,77	3,89	3,96
Kurs euro	zł	3,99	4,01	4,01	3,97	3,95	3,96	4,15	4,42	4,23	4,26	4,14	4,11	4,16	4,20	4,25	4,19	4,19	4,17	4,17	4,21	4,19	4,09	4,19	4,26	4,36
Marża modelowa GL S.A.*																										4,74

* W celu umożliwienia oceny wpływu zmian cen surowców i produktów na rynkach światowych na zyskowność rafinerii Grupy LOTOS S.A. Spółka zaktualizowała model marży rafinerijnej dla 3 kwartału 2013 r. i okresów porównywalnych. Nowa metodologia szacowania marży rafinerijnej została opisana w raporcie bieżącym nr 25/2013 z dnia 29 października 2013 r.

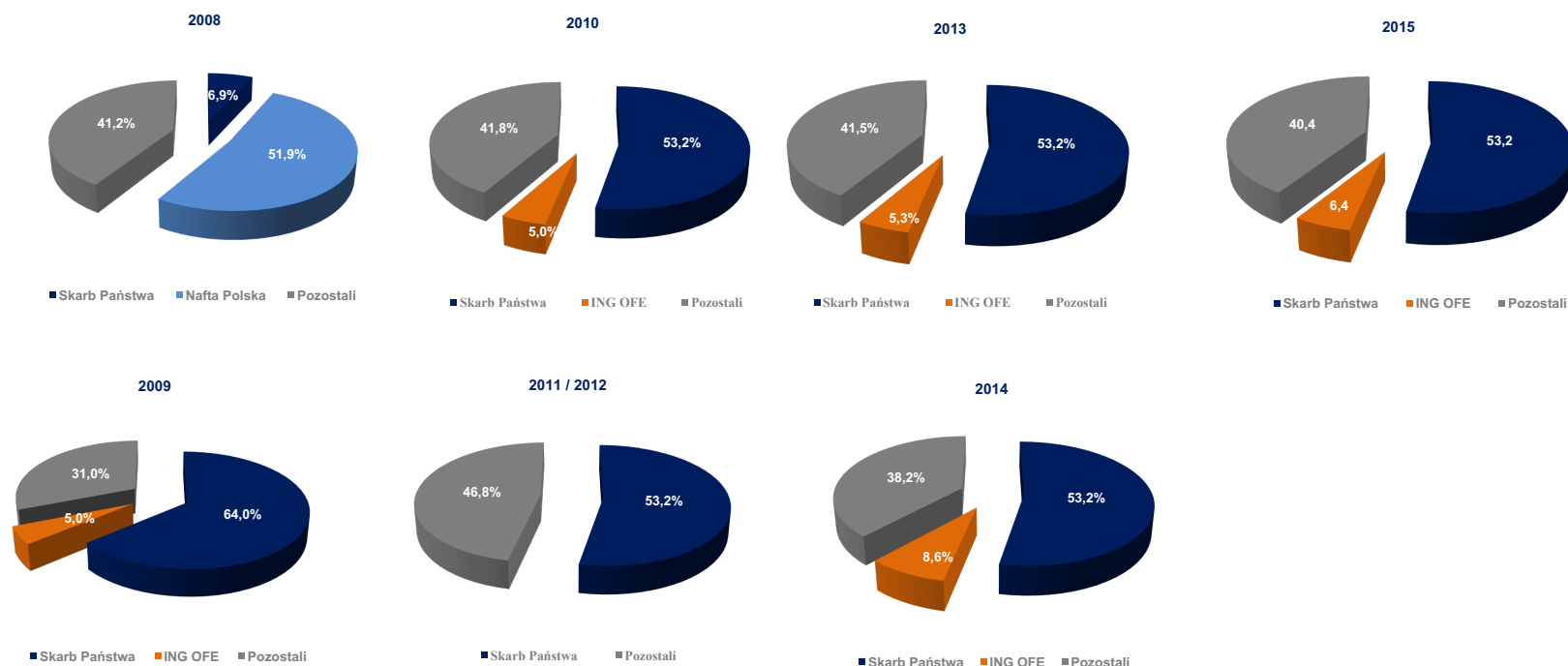

Źródło: Thomson Reuters, NBP

Struktura kapitału akcyjnego

Na koniec okresu

	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	2015
Akcjonariusze (znaczące pakiety akcji)	%	Ilość akcji	%	Ilość akcji	%	Ilość akcji	%	Ilość akcji	%	Ilość akcji	%	Ilość akcji	%	%
Nafta Polska	51,9	59 025 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarb Państwa	6,9	7 878 030	64,0	83 076 392	53,2	69 076 392	53,2	69 076 392	53,2	69 076 392	53,2	69 076 392	53,2	53,2
ING OFE	-	-	5,0	6 524 479	5,0	6 524 479	-	-	-	-	5,3	6 893 079	8,6 ⁽¹⁾	5,7
Pozostali	41,2	46 796 970	31,0	40 272 491	41,8	54 272 491	46,8	60 796 970	46,8	60 796 970	41,5	53 903 891	38,2	41,1
Razem	100,0	113 700 000	100,0	129 873 362	100,0	129 873 362	100,0	129 873 362	100,0	129 873 362	100,0	129 873 362	100,0	100,0

⁽¹⁾ na podstawie rocznej struktury aktywów na dzień 31 grudnia 2014 roku

⁽²⁾ zgodnie z ilością akcji zarejestrowanych przez ING OFE na Zwyczajne Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS S.A. zwołane na dzień 30 czerwca 2015 roku

Skonsolidowane Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów

		1Q08	2Q08	3Q08	4Q08	2008	1Q09	2Q09	3Q09	4Q09	2009	1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	2010	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	2011	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	2012	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	2013	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	2014	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	2015	1Q16
Przychody ze sprzedaży		3 961,9	4 217,8	4 764,2	3 791,1	16 294,2	2 716,6	3 447,9	4 132,0	4 034,5	14 331,0	3 994,9	4 762,7	5 279,8	5 735,4	19 662,8	6 515,3	6 791,4	7 597,5	8 365,5	29 259,6	7 832,3	8 384,1	8 568,8	8 288,5	33 073,2	7 168,7	6 106,2	7 787,4	7 486,8	28 552,9	7 177,8	7 199,3	7 549,8	6 575,8	28 501,8	5 131,5	6 641,8	5 718,4	5 235,8	22 709,4	3 195,9
Koszt własny sprzedaży		-3 214,0	-3 559,0	-4 461,7	-4 078,1	-15 313,0	-2 467,0	-3 038,1	-3 658,1	-3 612,6	-12 775,8	-3 499,2	-4 137,2	-4 605,7	-5 028,1	-17 269,2	-5 783,7	-6 130,2	-7 149,3	-7 509,2	-26 572,4	-7 088,2	-7 947,0	-7 596,2	-7 686,8	-30 318,0	-4 828,1	-5 945,4	-7 041,0	-7 064,3	-26 878,8	-4 795,1	-4 650,3	-7 001,4	-7 015,8	-27 466,6	-4 480,4	-5 636,2	-5 189,2	-4 943,3	-20 249,0	-3 393,5
Zysk na sprzedaży		345,9	658,9	302,5	-327,2	979,7	249,6	409,8	473,9	411,9	1 555,2	496,7	625,5	674,1	707,3	2 393,6	731,5	651,2	448,2	856,3	2 687,2	744,1	437,1	972,6	601,9	2 755,7	340,6	160,8	746,4	432,5	1 685,3	381,9	548,8	548,4	-443,8	1 035,3	651,1	1 005,6	521,2	282,5	2 460,4	542,4
Opis z tytułu zmiany utraty wartości firmy		0,0	0,0	0,0	-12,4	-12,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Koszty sprzedaży		-161,1	-185,9	-187,0	-203,3	-737,3	-158,9	-169,2	-193,0	-205,3	-726,4	-176,0	-218,6	-239,6	-241,2	-872,4	-222,3	-246,9	-260,6	-270,5	-1 000,3	-241,9	-262,9	-265,7	-280,9	-1 051,4	-251,6	-258,2	-302,8	-293,6	-1 106,2	-267,9	-291,5	-287,9	-314,7	-1 162,1	-292,3	-325,6	-323,5	-345,4	-1 284,9	-304,0
Koszty ogólnego zarządu		-85,4	-67,1	-67,8	-96,5	-316,8	-81,8	-68,9	-75,6	-106,3	-332,6	-78,8	-86,3	-94,6	-117,4	-377,1	-100,5	-97,5	-100,0	-134,3	-432,3	-102,7	-98,7	-104,7	-136,6	-442,7	-108,7	-89,5	-103,5	-127,5	-429,2	-101,0	-114,0	-114,2	-117,9	-447,0	-108,8	-116,5	-106,0	-127,9	-459,1	-106,9
Zysk/(Strata) na pozostałej działalności operacyjnej		-4,3	-20,2	-8,5	-25,8	-58,8	3,8	-13,7	-21,0	-35,5	-66,4	-19,9	-8,3	-10,6	-43,9	-82,7	1,5	10,1	0,6	-388,4	-296,2	-1,5	-936,9	1,6	-99,1	-1 035,9	-4,4	86,6	0,1	-72,1	8,2	4,3	-558,3	-66,7	-198,5	-819,2	17,7	5,2	-185,3	-138,6	-293,0	6,3
Efekt roczniecia stopniowego przejścia kontroli (pat AB LOTOS Geonutta)		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	126,4	0,0	0,0	0,0	138,4	0,0	0,0	0,0	91,5	91,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utrata kontroli nad jednostką zależną		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,8	-0,2	30,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	21,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13,5	13,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zysk/(Strata) operacyjny		94,7	385,7	39,2	-465,4	-145,8	12,7	158,0	215,1	64,6	458,4	132,0	282,3	332,3	394,8	1 061,4	537,3	316,9	88,2	145,1	1 085,5	419,9	-861,4	683,8	146,9	398,3	-26,1	-100,3	340,2	-47,2	166,6	17,3	-415,0	79,6	-1 074,9	-1 393,0	287,7	568,7	-93,6	-319,4	423,4	137,8
Zysk/(Strata) na działalności finansowej		252,4	137,1	978,1	-457,9	-394,4	191,5	763,0	514,3	165,3	651,0	-131,3	-1 114,8	862,4	78,4	558,7	211,4	0,7	-525,3	-223,5	-537,0	218,0	-436,3	146,2	16,3	15,7	196,2	-66,9	39,3	14,7	-207,1	-38,1	80,8	175,1	-482,3	-706,3	377,1	27,7	-171,2	-457,1	587,5	46,8
Udział w wynikach netto wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności		0,0	0,0	0,0	26,5	26,5	0,0	0,0	0,0	8,2	8,2	0,0	0,0	0,0	18,6	18,6	2,9	0,0	0,0	0,0	2,9	0,0	0,0	0,0	4,1	4,1	1,7	-5,3	7,9	-22,4	-18,2	-0,3	-0,1	1,5	-25,4	-24,4	-0,6	-0,2	-0,1	-30,0	-31,1	6,5
Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem		358,1	522,8	-279,9	-1 096,7	-583,7	-778,9	921,0	729,4	238,1	1 189,6	0,8	-822,6	1 298,7	248,0	721,9	751,6	316,2	-437,0	-79,4	551,4	737,8	-1 287,7	749,0	167,8	366,1	-238,6	-172,5	387,4	-82,9	-58,7	-28,8	-885,9	-84,8	-1 582,6	-2 123,7	-109,4	596,2	-264,9	-416,5	-195,3	185,1
Podatek dochodowy		-71,3	-95,8	-56,0	-229,4	-114,3	121,4	-160,3	-149,9	-6,0	-107,8	23,4	-178,9	-247,3	6,5	-40,5	-115,0	-46,2	195,7	153,4	97,9	-158,9	738,7	-122,0	66,0	561,8	73,3	-66,4	-50,0	-38,5	-38,1	-11,3	383,4	59,0	226,2	657,3	8,5	-117,6	-15,7	25,2	-68,0	78,1
Zysk/(Strata) netto		277,8	423,0	-223,9	-867,3	-389,4	-657,5	760,7	579,5	229,1	911,8	24,2	-445,7	1 051,4	251,5	681,4	636,6	270,0	-331,3	74,0	649,3	597,1	-529,0	626,8	233,8	927,9	-147,3	-126,1	337,2	-34,4	39,4	-32,4	-122,5	-35,0	-1 276,4	-1 466,3	-101,4	478,6	-249,2	-391,3	-263,3	-363,3
- przypadający Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		267,9	398,0	-237,8	-881,6	-453,5	-650,1	744,7	578,9	227,3	900,8	22,9	-646,0	1 051,0	251,3	679,2	636,3	270,0	-331,4	74,1	649,0	597,0	-528,8	625,9	233,8	927,9	-147,3	-126,1	337,2	-34,4	39,4	-32,4	-122,5	-35,0	-1 276,4	-1 466,3	-101,4	478,6	-249,2	-391,3	-263,3	-363,3
- przypadający udziałom niekontrolującym		10,9	25,0	13,9	14,3	64,1	-7,4	16,0	0,6	1,8	11,0	1,3	0,3	0,4	0,2	2,2	0,3	0,0	0,1	-0,1	0,3	0,1	-0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Inne całkowite dochody/(straty)												-8,1	28,3	-18,9	-4,1	-2,8	128,2	69,5	-428,3	-141,1	-371,7	256,9	-291,7	248,1	89,0	356,3	-164,7	-57,6	199,6	196,8	84,0	-19,4	-17,3	241,3	-158,0	-435,8	277,5	62,0	11,7	-77,7	281,6	130,7
- różnice kursowe z przekształcania jednostek zagranicznych												-8,1	28,3	-18,9	-4,1	-2,8	-7,5	2,1	56,4	6,8	37,8	-32,1	13,5	-8,7	-11,8	-39,1	162,0	6,0	-20,6	-15,0	-13,7	5,1	-5,1	4,0	-41,1	-45,1	-3,2	3,4	1,0	4,7	6,0	4,3
- zabezpieczenia przepływów pieniężnych												0,0	0,0	0,0	-0,8	-0,8	165,7	83,7	-585,3	-181,0	-516,8	341,8	-299,5	315,0	114,9	472,2	-223,1	-78,5	271,8	150,5	120,8	-30,2	-15,1	-302,6	-236,8	-584,7	-338,7	72,3	13,2	-105,6	356,0	146,7
- podatek dochodowy od innych całkowitych dochodów												0,0	0,0	0,0	-2,9	-2,9	-30,0	-16,3	100,6	33,1	87,4	-58,8	54,3	58,2	-13,0	-75,7	42,4	14,9	-51,6	-38,5	-22,9	5,7	2,9	57,5	46,7	112,8	64,4	-13,7	-2,5	18,0	66,2	0,0
- pozostałe																																										-31,7
Akcyza i opłata paliwowa																																										
Akcyza i opłata paliwowa		1 285,2	1 435,1	1 653,7	1 749,0	6 123,0	1 473,1	1 709,6	1 980,0	1 821,9	6 984,6	1 774,0	1 947,9	2 250,0	2 279,6	8 260,5	1 987,5	2 316,4	2 549,7	2 514,9	9 368,5	2 229,9	2 481,3	2 613,7	2 494,4	9 819,3	1 953,5	2 285,3	2 508,5	2 327,2	9 074,5	2 062,8	2 257,9	2 373,5	2 223,2	8 917,4	2 005,4	4 112,2	6 481,7	8 792,7	8 792,7	2 071,2
EBITDA																																										
Amortyzacja		79,5	78,2	79,0	78,2	313,0	62,4	67,5	72,5	82,4	284,8	79,8	91,4	102,3	116,4	389,9	123,5	149,9	164,4	168,8	608,6	165,3	164,6	164,5	163,1	657,5	166,8	158,9	154,7	162,1	642,5	214,3	172,6	203,9	218,1	808,9	177,8	186,5	176,0	174,2	714,5	362,5
EBITDA		174,3	463,8	118,2	-587,2	199,2	78,1	225,5	287,6	147,0	735,2	211,8	383,7	434,6	421,2	1 451,3	660,8	666,8	254,6	311,9	1 694,1	584,3	696,8	708,3	370,0	965,8	140,7	58,6	494,9	114,9	805,1	231,6	-342,4	283,5	-686,8	-584,1	445,5	755,2	82,4	-146,2	1 137,9	400,3

Skonsolidowane Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów

marcin@pqa

		1Qn08	2Qn08	3Qn08	4Qn08	1Qn09	2Qn09	3Qn09	4Qn09	1Qn10	2Qn10	3Qn10	4Qn10	1Qn11	2Qn11	3Qn11	4Qn11	1Qn12	2Qn12	3Qn12	4Qn12	1Qn13	2Qn13	3Qn13	4Qn13	1Qn14	2Qn14	3Qn14	4Qn14	1Qn15	2Qn15	3Qn15	4Qn15	1Qn16	
Przychody ze sprzedaży	młn zł	3 561,5	7 779,4	12 543,6	16 294,7	2 716,6	6 164,5	10 296,5	14 321,0	3 904,9	8 647,6	13 927,4	19 662,8	6 915,2	13 296,6	20 894,1	29 259,6	7 832,3	16 216,4	24 785,2	33 073,7	7 168,7	13 274,9	21 062,3	28 559,2	7 177,0	14 376,3	21 926,1	28 501,9	5 131,5	11 773,2	17 483,7	22 709,4	3 933,9	
Koszty wliczony w przychody	młn zł	-3 214,0	-6 775,0	-11 236,7	-15 315,0	-2 467,0	-5 503,1	-9 163,2	-12 775,8	-3 494,2	-7 635,4	-12 241,1	-17 269,2	-5 783,7	-11 913,9	-19 063,2	-26 572,4	-7 088,3	-15 035,2	-22 631,4	-30 318,0	-6 828,1	-12 773,5	-19 914,5	-26 878,9	-6 795,1	-13 445,5	-20 447,0	-27 466,5	-4 480,4	-10 116,6	-15 305,8	-20 249,0	-3 393,5	
Zysk na sprzedaży	młn zł	345,5	1 004,4	1 306,9	979,7	249,6	659,4	1 133,3	1 545,2	406,7	1 012,2	1 686,3	2 393,6	731,5	1 382,7	1 830,9	2 687,2	744,1	1 181,2	2 153,8	2 755,7	340,6	501,4	1 247,8	1 680,3	381,9	930,7	1 479,1	1 035,3	651,1	1 656,6	2 177,9	2 460,4	542,4	
Odpis z tytułu trwałej utraty wartości firmy	młn zł	0,0	0,0	0,0	-12,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Koszty sprzedaży	młn zł	-161,1	-347,0	-534,0	-737,3	-158,9	-328,1	-521,1	-726,4	-176,0	-394,6	-631,2	-872,4	-222,3	-469,2	-729,8	-1 000,3	-241,9	-504,8	-770,5	-1 051,4	-251,6	-509,8	-812,6	-1 106,2	-267,9	-599,4	-847,4	-1 162,1	-292,3	-617,9	-941,5	-1 284,9	-304,0	
Koszty ogólnego zarządu	młn zł	85,4	152,5	220,3	316,8	81,8	-150,7	-226,3	-332,6	-78,8	-165,1	-259,7	-377,1	-100,5	-198,0	-298,0	-432,3	-102,7	-201,4	-306,1	-442,7	-108,7	-198,2	-301,7	-429,2	-101,0	-215,0	-329,1	-447,0	-108,8	-225,2	-331,2	-459,1	-106,9	
Zysk(Strata) na pozostałej działalności operacyjnej	młn zł	-4,3	-24,5	-33,0	-38,8	3,8	-9,9	-30,9	-66,4	-19,9	-28,2	-38,8	-82,7	1,5	11,6	12,2	-296,2	-1,5	-938,4	-938,8	-1 035,9	-6,4	80,2	80,3	8,2	-4,3	-354,0	-620,7	-819,2	17,7	22,9	-162,4	-293,0	6,3	
Efekt rozliczenia stopniowego przejścia kontroli (GK AB LOTOS Geonafte)	młn zł	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	126,4	126,4	126,4	126,4	0,0	0,0	61,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Utrata kontroli nad jednostką zależną	młn zł	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,8	30,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7	0,7	0,7	21,0	21,0	21,0	21,0	0,0	0,0	0,0	13,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zysk(Strata) operacyjny	młn zł	94,7	480,4	519,6	-145,8	12,7	170,7	385,8	450,4	132,0	424,3	756,6	1 061,4	537,3	854,2	942,4	1 085,5	419,0	-442,4	161,4	308,3	-26,1	-126,4	213,8	166,6	17,3	-397,7	-318,1	-1 393,0	267,7	836,4	742,8	423,4	137,8	
Zysk(Strata) na działalności finansowej	młn zł	255,4	392,5	73,4	-384,4	-791,6	-28,6	485,7	651,0	-131,2	-1 246,1	-279,7	-358,1	211,4	210,7	-314,5	-537,0	318,0	-108,3	36,9	53,7	-196,2	-263,1	-223,8	-207,1	-38,1	-128,8	-303,9	-706,3	377,1	-349,3	-520,5	-587,6	46,8	
Udział w wynikach netto wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności	młn zł	0,0	0,0	0,0	36,5	0,0	0,0	0,0	8,2	0,0	0,0	0,0	18,6	2,9	2,9	2,9	2,9	0,0	0,0	0,0	4,1	1,7	-3,6	4,3	-18,2	-0,3	-0,5	1,0	-34,4	-0,6	-0,9	-1,1	-31,1	0,5	
Zysk(Strata) przed opodatkowaniem	młn zł	350,1	872,9	593,0	-503,7	-778,9	142,1	871,5	1 109,6	0,8	-821,8	476,9	721,9	751,6	1 067,8	630,8	551,4	737,9	-550,7	198,3	366,1	-220,6	-393,1	-5,7	-58,7	-21,1	-527,0	-621,0	-2 123,7	-109,4	486,2	221,2	-195,3	185,1	
Podatek dochodowy	młn zł	-71,3	-171,1	-115,1	114,3	121,4	-38,9	-188,8	-197,8	23,4	200,3	-47,0	-40,5	-115,0	-161,2	-55,5	97,9	-139,9	618,8	495,8	561,8	73,3	119,7	69,5	98,1	-11,3	372,1	431,1	657,3	8,6	-109,0	-93,2	-68,0	-79,1	
Zysk(Strata) netto	młn zł	278,8	701,8	477,9	-389,4	-657,5	103,2	682,7	911,8	24,2	-621,5	429,9	681,4	636,6	906,6	575,3	649,3	597,1	68,1	694,1	927,9	-147,3	-273,4	63,8	39,4	-32,4	-154,9	-189,9	-1 466,4	-101,4	377,2	128,0	-263,3	106,0	
- przypadający Akcjonariuszom jednostki Dominującej	młn zł	267,9	665,9	428,1	-453,5	-650,1	94,6	673,5	900,8	22,9	-623,1	427,9	679,2	636,3	906,3	574,9	649,0	597,0	68,2	694,1	927,9	-147,3	-273,4	63,8	39,4	-32,4	-154,9	-189,9	-1 466,3	-101,4	377,2	128,0	-263,3	106,0	
- przypadający udziałem niekontrolującym	młn zł	10,9	35,9	49,8	64,1	-7,4	8,6	9,2	11,0	1,3	1,6	2,0	2,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Inne całkowite dochody/(straty)	młn zł									-8,1	20,2	1,3	-2,8	128,2	197,7	-230,6	-371,7	250,9	19,2	267,3	356,3	-164,7	-222,3	-22,7	84,0	-19,4	-36,7	-277,8	-435,8	-277,5	-215,6	-203,9	-281,6	130,7	
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	młn zł									-8,1	20,2	1,3	0,9	-7,5	-5,4	51,0	57,8	-32,1	-18,6	-27,3	-39,1	16,0	22,0	1,4	-13,7	5,1	0,0	4,0	45,1	-3,2	0,2	-75,9	6,0	-4,3	
- zabezpieczenia przepływów pieniężnych	młn zł									0,0	0,0	0,0	-0,8	165,7	249,4	-335,9	-516,9	341,8	42,3	357,3	472,2	-223,1	-301,6	-29,8	120,8	-30,2	-45,3	-347,9	-584,7	-338,7	-266,5	-75,9	-356,0	166,7	
- podatek dochodowy od innych całkowitych dochodów	młn zł									0,0	0,0	0,0	-2,9	-30,0	-46,3	54,3	87,4	-58,8	-4,5	-42,7	-75,7	42,4	57,3	5,7	-22,9	5,7	8,6	66,1	112,8	64,4	50,7	0,0	65,2	0,0	
- pozostałe	młn zł																					0,0	0,0	0,0	-0,2		0,0	0,0	0,0	-9,0		0,0	0,0	2,2	
Akcyza i opłata paliwowa																																			
Akcyza i opłata paliwowa	młn zł	1 285,2	2 720,3	4 374,0	6 123,0	1 473,1	3 182,7	5 162,7	6 984,6	1 774,0	3 721,9	5 980,9	8 260,5	1 987,5	4 303,9	6 853,6	9 368,5	2 229,9	4 711,2	7 324,9	9 819,3	1 953,5	4 238,8	6 747,3	9 074,5	2 062,8	4 320,7	6 694,2	8 917,4	2 005,4	4 112,2	6 481,7	8 792,7	2 071,2	
EBITDA																																			
Amortyzacja	młn zł	79,6	157,8	236,8	315,0	62,4	129,9	202,4	284,8	79,8	171,2	273,5	389,9	123,5	273,4	439,8	608,6	165,3	329,9	494,4	657,5	166,8	325,7	480,4	642,5	214,3	386,9	590,8	808,9	177,8	364,3	540,3	714,5	262,5	
EBITDA	młn zł	174,3	638,2	756,4	169,2	75,1	300,6	588,2	735,2	211,8	595,5	1 030,1	1 451,3	660,8	1 127,6	1 382,2	1 694,1	584,3	-112,5	655,8	965,8	140,7	199,3	694,2	809,1	231,6	-10,8	272,7	-584,1	445,5	1 200,7	1 283,1	1 137,9	480,3	

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

	31.03.2008	30.06.2008	30.09.2008	30.12.2008	31.03.2009	30.06.2009	30.09.2009	31.12.2009	31.03.2010	30.06.2010	30.09.2010	31.12.2010	31.03.2011	30.06.2011	30.09.2011	31.12.2011	31.03.2012	30.06.2012	30.09.2012	31.12.2012	31.03.2013	30.06.2013	30.09.2013	31.12.2013	31.03.2014	30.06.2014	30.09.2014	31.12.2014	31.03.2015	30.06.2015	30.09.2015	31.12.2015	31.03.2016
Aktywa	10 292,2	11 102,5	13 057,9	12 319,9	13 141,0	14 507,4	14 952,4	15 216,9	15 761,6	17 091,6	17 016,4	17 727,4	19 044,3	19 576,7	20 466,1	20 396,6	20 472,4	19 959,9	20 357,9	20 005,0	19 932,1	20 240,9	19 961,0	20 284,8	19 652,6	19 633,6	19 935,1	18 947,2	18 973,7	19 625,6	18 847,6	19 169,3	18 539,7
Aktywa trwałe	5 062,2	5 423,4	6 552,8	7 273,3	8 568,3	8 971,2	9 403,9	10 091,9	10 412,5	10 810,5	10 735,7	10 872,1	11 228,3	11 276,8	11 565,7	11 582,2	11 476,8	11 231,3	11 213,3	11 591,4	11 796,3	11 618,6	11 554,2	11 979,9	12 260,4	11 971,4	12 003,5	11 781,9	11 787,4	11 729,4	11 636,3	12 437,7	12 439,2
Aktywa obrotowe, z tego:	5 229,7	5 674,9	6 495,9	5 038,6	4 624,3	5 531,9	5 344,1	5 118,9	5 346,6	6 234,7	6 275,1	6 847,4	7 815,4	8 196,1	8 782,2	8 753,3	8 991,8	8 726,6	9 145,9	8 501,2	8 134,2	8 621,6	8 393,6	8 304,1	7 391,4	7 715,9	7 925,6	7 154,9	7 179,2	7 789,1	7 204,5	6 723,2	
Zapasy	2 881,2	3 072,3	3 376,7	2 447,2	2 509,3	2 918,8	2 936,2	3 023,1	3 088,3	3 806,8	3 850,5	4 506,8	4 742,1	5 270,9	5 766,2	5 855,8	6 190,6	5 760,6	5 834,8	5 963,0	5 747,8	5 801,9	5 404,9	5 728,9	4 703,0	5 073,7	4 911,2	3 917,1	3 984,0	4 335,1	3 877,7	3 238,8	
Należności z tytułu dostaw i usług	1 405,6	1 780,0	1 883,1	1 216,0	1 280,6	1 383,3	1 259,8	1 468,8	1 701,7	1 793,7	1 853,3	1 748,9	2 287,2	2 246,6	2 322,5	2 071,3	2 070,3	1 956,4	2 257,8	1 591,7	1 981,1	1 996,4	2 257,8	1 591,7	1 885,5	1 644,2	2 112,1	1 406,5	1 444,0	1 611,5	1 445,5	1 550,0	
Przebieżne aktywa krótkoterminowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	119,7	224,4	281,9	314,9	271,3	434,4	347,0	423,7	264,4	337,1	396,6	447,6	403,4	1 419,1	419,2	963,1	966,2	856,3	
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	786,4	703,3	1 047,1	674,1	442,8	610,5	410,1	345,1	398,9	436,3	407,3	382,6	520,1	342,0	390,2	383,7	301,7	367,5	480,8	266,1	285,1	349,9	306,3	495,8	336,0	441,8	404,0	348,2	1 255,2	703,9	741,4	859,7	
Aktywa przeznaczane do sprzedaży	4,3	4,2	5,6	8,6	8,4	4,3	4,4	5,2	4,5	4,4	5,6	7,9	0,0	109,8	118,2	109,1	1,8	1,7	1,7	2,4	1,6	9,7	11,2	0,8	0,8	0,3	2,0	19,4	7,1	7,1	6,8	8,4	
Kapitał własny i zobowiązania	10 292,2	11 102,5	13 057,9	12 319,9	13 141,0	14 507,4	14 952,4	15 216,9	15 761,6	17 091,6	17 016,4	17 727,4	19 044,3	19 576,7	20 466,1	20 396,6	20 472,4	19 959,9	20 357,9	20 005,0	19 932,1	20 240,9	19 961,0	20 284,8	19 652,6	19 633,6	19 935,1	18 947,2	18 973,6	19 625,6	18 847,6	19 169,3	18 539,7
Kapitał podstawowy	113,7	113,7	113,7	113,7	113,7	113,7	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	184,9	184,9	184,9	184,9	
Należności z tytułu emisji akcji nadwyżka z emisji akcji nad wartość nominalną	971,0	971,0	971,0	971,0	971,0	971,0	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	1 311,3	2 229,6	2 228,8	2 228,5	2 228,3	2 228,3	
Kapitał rezerwowany z zysmy zabezpieczeń przepływów pieniężnych	133,5	201,4	272,6	-419,3	133,5	201,4	272,6	-419,3	133,5	201,4	272,6	-419,3	133,5	201,4	272,6	-419,3	133,5	201,4	272,6	-419,3	133,5	201,4	272,6	-419,3	133,5	201,4	272,6	-419,3	133,5	201,4	272,6	-419,3	133,5
Zyski zatrzymane	5 139,3	5 537,3	5 209,4	4 430,2	3 780,1	4 524,8	5 116,9	5 353,9	5 390,5	4 742,6	5 794,7	6 046,0	6 685,3	6 956,6	6 625,2	6 700,4	7 297,5	6 708,6	7 394,6	7 627,4	7 476,2	7 350,1	7 687,4	7 666,8	7 634,5	7 512,0	7 476,9	6 191,0	6 089,6	6 568,2	6 319,0	5 928,5	
Różnica kursowa z przeliczenia	-11,1	-13,7	-10,0	7,0	126,2	31,4	38,3	14,3	6,3	34,4	15,6	12,3	6,3	7,8	53,6	59,1	33,1	44,1	37,0	33,9	-46,9	55,9	65,3	20,3	25,2	20,2	84,3	65,3	62,1	45,6	66,6	71,3	
Kapitał własny akcyjny, jednostki dominujące	6 212,9	6 608,3	6 374,1	5 521,9	4 991,0	5 640,9	6 586,4	6 809,4	6 838,8	6 218,2	7 251,5	7 498,8	8 266,3	8 607,0	7 847,4	7 781,4	8 629,4	8 566,1	9 103,0	9 189,3	9 137,5	8 997,7	8 721,7	8 258,3	7 878,5	8 418,6	8 181,1	7 772,1	7 878,5	8 418,6	8 181,1	7 772,1	
Udziały kontrolujące	345,6	367,8	381,8	396,1	388,6	404,5	35,0	36,8	17,1	15,8	14,6	14,7	3,4	1,0	1,1	1,0	1,0	0,9	0,9	0,7	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	
Kapitał własny zapasowy	6 586,5	6 976,1	6 795,9	5 916,0	5 379,6	6 045,4	6 621,4	6 846,3	6 851,5	6 236,0	7 265,1	7 515,5	8 269,7	8 604,0	7 846,5	7 782,4	8 630,4	8 601,7	9 143,8	9 066,4	8 795,2	8 566,5	8 103,0	8 189,6	8 137,9	8 997,9	8 721,9	8 258,6	7 878,7	8 418,6	8 181,3	7 772,2	
Zobowiązania, z tego:	3 733,7	4 126,4	6 362,8	6 401,9	7 761,4	8 462,0	8 331,8	8 369,8	8 905,5	10 857,6	9 750,3	10 213,9	10 774,6	10 968,7	12 617,6	12 614,2	11 842,0	12 089,3	11 614,1	10 938,6	11 181,9	11 468,4	10 857,7	11 095,2	10 514,8	10 635,7	11 253,2	10 688,7	11 094,9	11 206,8	10 666,3	11 437,1	
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego długoterminowe	1 011,4	1 124,8	1 622,0	3 412,2	4 786,5	4 714,6	4 677,9	4 942,6	5 247,4	6 240,4	5 536,6	4 403,5	4 385,8	4 381,3	6 311,8	5 161,5	4 647,2	5 051,7	4 513,4	4 462,1	4 858,2	4 851,1	4 502,0	4 496,2	4 563,5	4 326,2	4 464,5	4 495,6	4 759,9	4 560,8	4 435,1	4 454,5	
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego krótkoterminowe	274,7	489,2	1 410,4	507,4	509,9	618,7	660,6	748,6	591,1	894,7	648,0	1 923,3	1 838,6	2 219,7	998,5	2 472,2	2 720,4	2 526,8	2 323,3	2 094,6	1 793,8	1 610,6	1 535,9	1 715,2	1 786,9	2 135,0	2 040,2	2 168,1	2 210,4	2 265,2	2 163,1	2 544,8	
Dług i kapitał zaangażowany*																																	
Dług finansowy	1 285,1	1 514,0	2 221,4	3 919,6	5 296,4	5 333,3	5 358,4	5 691,2	5 836,5	7 146,1	6 194,6	6 326,8	6 714,0	6 601,0	7 311,3	7 388,7	7 307,9	7 576,5	6 855,7	6 556,7	6 652,0	6 461,7	6 037,9	6 211,4	6 332,4	6 461,2	6 504,7	6 683,7	6 978,3	6 826,0	6 598,2	6 995,9	
Dług netto	499,7	910,7	2 185,3	3 245,5	4 853,6	4 722,8	4 928,3	5 346,1	5 439,6	6 763,8	5 777,3	5 944,2	5 694,5	6 259,0	6 920,1	7 385,0	7 065,9	7 211,0	6 354,9	6 206,6	6 366,9	6 115,8	5 731,6	5 715,6	5 996,4	6 019,4	6 100,7	6 315,5	5 715,1	6 122,1	5 856,8	6 196,4	
Kapitał zaangażowany	7 058,2	7 886,8	8 941,2	9 163,5	10 233,2	10 768,2	11 549,7	12 192,3	12 294,7	12 937,8	13 043,4	13 457,7	13 964,2	14 867,0	14 768,6	14 987,4	15 696,3	15 080,7	15 098,7	15 357,0	15 117,1	14 682,3	14 834,9	14 905,2	15 134,2	15 017,3	14 822,6	14 574,0	13 593,8	14 540,9	14 038,1	13 851,8	

* Od 31.12.2011 pozycją dług finansowy obejmują kredyty, pożyczki, obligacje i zobowiązania z tytułu leasingu finansowego długoterminowe i krótkoterminowe

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

kwartalnie

	1Q08	2Q08	3Q08	4Q08	2008	1Q09	2Q09	3Q09	4Q09	2009	1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	2010	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	2011	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	2012	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	2013	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	2014	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	2015	1Q16	
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	młn zł	83,5	(84,9)	21,6	296,9	311,1	57,1	450,0	149,3	38,6	695,0	410,6	55,6	357,4	59,7	882,7	316,1	(565,7)	473,2	696,8	902,4	(308,8)	530,6	729,6	395,7	1 347,1	505,1	384,8	195,6	330,8	1 416,3	252,7	161,7	575,5	450,6	1 386,5	321,4	195,9	564,4	402,4	1 484,1	319,2
Zysk/strata netto	młn zł	278,8	423,3	(223,9)	(867,3)	(398,4)	(657,5)	763,7	579,5	229,1	911,8	-24,2	(645,7)	1 051,4	251,5	661,4	636,6	2 702,0	(331,3)	743,0	649,3	597,1	(570,6)	626,0	233,8	627,9	(147,3)	(126,1)	337,2	(24,4)	36,4	(32,4)	(122,5)	(35,8)	(1 274,5)	(1 464,4)	(107,4)	476,6	-245,2	(397,3)	166,6	
Amortyzacja	młn zł	79,6	78,2	79,0	78,2	315,0	62,4	67,5	72,5	82,4	264,8	79,8	91,4	102,3	116,4	389,9	123,5	149,9	166,4	168,8	608,6	165,3	164,6	164,5	172,1	666,5	166,8	158,9	154,8	162,0	642,5	214,3	172,6	203,9	218,1	808,9	177,8	186,5	176,0	174,3	262,5	
Odstęgi i dywidendy zapłacone netto	młn zł	6,9	(8,4)	(1,2)	15,2	12,5	12,0	(5,8)	2,8	28,4	37,4	(2,5)	4,2	37,3	19,3	58,3	20,4	42,8	37,2	45,5	145,9	48,1	53,0	47,6	49,1	197,8	45,7	46,9	48,0	30,0	170,6	46,5	44,3	41,0	36,4	168,2	37,0	43,5	43,2	54,0	61,0	
Różnicowanie i wycena instrumentów finansowych	młn zł	(129,8)	(61,0)	247,5	186,9	243,6	221,8	(219,7)	(30,5)	26,9	(1,5)	97,0	225,0	(119,1)	(9,9)	193,0	(93,1)	34,7	130,8	58,0	130,4	(143,5)	153,2	(99,7)	(27,8)	(117,8)	82,1	(15,4)	(101,2)	(78,4)	(112,9)	11,7	9,8	72,2	104,1	197,8	94,5	(36,3)	-53,4	(83,6)	(33,1)	
Pozostałe	młn zł	(79,6)	4,8	(23,4)	(5,3)	(103,5)	415,6	(350,0)	(256,0)	(195,6)	(418,0)	(6,8)	733,4	(67,5)	67,8	172,9	(152,9)	(143,8)	267,5	187,7	118,3	(138,3)	376,0	7,1	(24,4)	220,4	(28,3)	(70,6)	-20,9	95,3	-21,3	(38,9)	210,5	(6,9)	334,4	499,1	160,8	70,7	119,7	192,8	(24,5)	
Zmiana w pozycjach kapitału pracującego	młn zł	(72,4)	-521,5	(56,4)	883,2	232,9	2,8	229,3	(219,0)	(132,6)	(119,5)	218,9	-353,3	(93,0)	-385,4	-612,8	(178,4)	(939,3)	202,8	164,8	-750,1	(837,5)	312,8	-15,9	(7,1)	-547,7	386,1	391,1	(264,1)	142,3	655,4	51,5	(213,0)	300,3	1 034,1	1 172,9	(47,3)	(543,1)	528,1	456,2	-48,7	
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	młn zł	(433,3)	(359,0)	(674,8)	(953,2)	(2 419,9)	(861,0)	(1 095,5)	(834,7)	(528,4)	(2 333,6)	(379,8)	(265,6)	(275,1)	(141,9)	(1 055,6)	(225,8)	(178,2)	(198,3)	(254,6)	(846,9)	(138,7)	(149,8)	(201,0)	(348,6)	(838,1)	(196,5)	(128,5)	(107,4)	(408,7)	(891,1)	(477,2)	(145,0)	(141,5)	(145,0)	(959,3)	(643,4)	(165,7)	(134,2)	(218,7)	(191,3)	
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	młn zł	863,7	163,1	455,4	846,5	1 931,7	635,8	684,0	533,8	327,9	2 181,5	275,5	(17,5)	218,1	(12,4)	458,7	288,9	4,2	(29,2)	(299,5)	(35,6)	12,4	(252,1)	(257,5)	(406,3)	(883,3)	(80,5)	(76,8)	(60,7)	(25,8)	(243,8)	219,9	(220,5)	(253,6)	(220,5)	(597,3)	816,6	(212,0)	(265,7)	(226,1)	(199,2)	
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	młn zł	107,2	(278,2)	(195,2)	192,6	(173,6)	(165,2)	687	(191,0)	(159,3)	(454,8)	307,6	(223,5)	288,6	(88,9)	-283,8	376,0	(760,5)	279,0	148,9	43,4	(456,8)	173,5	248,0	(367,0)	(402,3)	241,2	179,7	7,4	(188,5)	239,8	(5,0)	(261,5)	(81,9)	(261,5)	(163,6)	493,5	(173,6)	162,5	(37,5)	(80,3)	
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	młn zł	570,6	291,8	96,6	289,2	289,2	124,0	184,7	(6,3)	(165,6)	(165,6)	142,0	(81,5)	207,1	118,2	118,2	494,2	(246,3)	12,7	161,6	161,6	(235,2)	(121,7)	126,3	(240,7)	(240,7)	(1,7)	178,0	185,4	(3,1)	(3,1)	(8,1)	(8,1)	(269,6)	(87,7)	(268,6)	(166,7)	326,8	153,2	315,6	278,1	197,8

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

narastająco

		1Qn08	2Qn08	3Qn08	4Qn08	1Qn09	2Qn09	3Qn09	4Qn09	1Qn10	2Qn10	3Qn10	4Qn10	1Qn11	2Qn11	3Qn11	4Qn11	1Qn12	2Qn12	3Qn12	4Qn12	1Qn13	2Qn13	3Qn13	4Qn13	1Qn14	2Qn14	3Qn14	4Qn14	1Qn15	2Qn15	3Qn15	4Qn15	1Qn16
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	młn zł	83,5	(1,4)	20,2	311,1	57,1	507,1	656,4	695,0	410,6	465,6	823,0	882,7	316,1	(269,6)	203,6	902,4	(308,8)	221,8	951,4	1 347,1	505,1	889,9	1 085,5	1 416,3	252,7	354,4	929,9	1 380,5	321,4	521,3	1 085,7	1 488,1	319,2
Zysk/(Strata) netto	młn zł	278,8	701,8	477,9	(389,4)	(657,5)	103,2	682,7	911,8	24,2	(621,5)	429,9	681,4	636,6	906,6	575,3	649,3	597,1	68,1	694,1	927,9	(147,3)	(273,4)	63,8	39,4	(32,4)	(154,0)	(189,9)	(1 466,4)	(101,4)	377,2	128,0	(263,3)	106,0
Amortyzacja	młn zł	79,6	157,8	236,8	315,0	62,4	129,9	202,4	284,8	79,8	171,2	273,5	389,9	123,5	273,4	439,8	608,6	165,3	329,9	494,4	666,5	166,8	325,7	480,5	642,5	214,3	386,9	590,8	808,9	177,8	364,3	540,3	714,6	262,5
Odziski i dywidendy zapłacone netto	młn zł	6,9	(1,5)	(2,7)	12,5	12,0	6,2	9,0	37,4	(2,5)	1,7	39,0	58,3	20,4	63,2	100,4	145,9	48,1	101,1	148,7	197,8	45,7	92,6	140,6	170,6	46,5	90,8	131,8	168,2	37,0	80,5	123,7	177,7	61,0
Rozliczenie i wycena instrumentów finansowych	młn zł	(129,8)	(190,8)	56,7	243,6	221,8	2,1	(28,4)	(1,5)	97,0	322,0	202,9	193,0	(93,1)	(58,4)	72,4	130,4	(143,5)	9,7	(90,0)	(117,8)	82,1	66,7	(34,5)	(112,9)	11,7	21,5	93,7	197,8	94,5	58,2	4,8	(78,8)	(33,1)
Pozostałe	młn zł	(79,6)	(74,8)	(58,2)	(103,5)	415,6	33,6	(222,4)	(418,0)	(6,8)	726,6	105,1	172,9	(192,9)	(336,7)	(69,4)	118,3	(138,3)	237,7	244,8	220,4	(28,3)	(98,9)	(78,0)	21,3	(38,9)	171,6	164,7	499,1	160,8	231,5	351,2	544,0	(28,5)
Zmiana w pozycjach kapitału pracującego	młn zł	(72,4)	(593,9)	(650,3)	232,9	2,8	232,1	13,1	(119,5)	218,9	-134,4	-227,4	-612,8	(178,4)	(1 117,7)	(914,9)	-750,1	(837,5)	-524,7	-540,6	-547,7	386,1	777,2	513,1	655,4	51,5	(161,5)	138,8	1 172,9	(47,3)	(590,4)	-62,3	393,9	(48,7)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	młn zł	(433,3)	(791,9)	(1 466,7)	(2 419,9)	(861,0)	(1 970,5)	(2 805,2)	(3 333,6)	(373,0)	(638,6)	(913,7)	(1 055,6)	(225,8)	(404,0)	(592,3)	(846,9)	(138,7)	(288,5)	(489,5)	(838,1)	(196,5)	(335,0)	(442,4)	(931,1)	(477,2)	(622,2)	(763,7)	(958,3)	(643,4)	(809,1)	(943,3)	(1 162,0)	(191,3)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	młn zł	463,7	626,8	1 083,2	1 931,7	635,8	1 319,8	1 853,6	2 181,5	275,5	258,0	471,1	458,7	288,9	293,1	263,9	(35,4)	12,6	(219,5)	(477,0)	(883,3)	(80,5)	(157,3)	(218,0)	(243,8)	219,9	(0,6)	(254,2)	(597,3)	818,6	606,6	340,8	114,7	(199,2)
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	młn zł	107,2	(171,0)	(366,2)	(173,6)	(165,2)	(104,5)	(295,5)	(454,8)	307,6	84,1	372,7	283,8	376	(384,5)	(105,5)	43,4	(456,8)	(283,3)	(35,3)	(402,3)	241,2	420,9	428,3	239,8	(5,0)	(266,5)	(84,6)	(163,6)	493,5	319,9	482,3	444,8	(80,3)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	młn zł	570	291,8	96,6	289,2	124	184,7	(6,3)	(165,6)	142,0	(81,5)	207,1	118,2	494,2	(266,3)	12,7	161,6	(295,2)	(121,7)	126,3	(240,7)	(1,7)	178,0	185,4	(3,1)	(8,1)	(269,6)	(87,7)	(166,7)	326,8	153,2	315,6	278,1	197,8

Dane operacyjne segmentu produkcji i handlu

kwartałowe

		1Q08	2Q08	3Q08	4Q08	1Q09	2Q09	3Q09	4Q09	1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	1Q16		
Wykorzystanie projektowych mocy wytwórczych rafinerii (w przeliczeniu na dni pracy rafinerii)		103,1	102,9	104,3	104,2	97,3	97,9	101,1	103,1	102,7	81,1	85,7	84,0	86,2	99,7	92,1	89,2	86,8	92,2	98,7	95,8	89,8	88,4	90,6	93,1	87,5	90,8	91,3	93,9	92,6	100,3	100,3	96,5	93,4		
Przerób ropy w rafinerii w Gdańsku, z tego:		rys. ton	1 542,1	1 538,7	1 577,4	1 542,3	1 159,7	1 229,0	1 514,4	1 558,4	1 614,8	2 060,8	2 196,2	2 223,9	2 222,9	2 220,0	2 359,7	2 362,1	2 272,5	2 415,5	2 450,3	2 535,3	2 281,5	1 557,1	2 398,2	2 416,5	2 482,4	2 266,5	2 378,9	2 416,5	2 482,4	2 379,2	2 627,6	2 650,6	2 555,3	2 444,4
ropy Ural	rys. ton	1 470,0	1 421,9	1 379,4	1 372,3	1 024,8	1 183,7	1 484,7	1 305,6	1 412,6	1 949,5	1 731,1	1 833,4	1 880,9	1 934,9	2 245,8	2 300,9	2 022,9	2 230,5	2 144,4	2 324,6	1 954,7	1 486,4	2 024,1	2 399,2	2 142,9	2 135,6	2 375,9	2 170,3	1 771,2	2 217,1	1 979,3	1 861,0	1 833,0		
ropy Rosowie	rys. ton	55,0	38,1	20,4	94,9	35,6	0,3	0,1	122,1	83,4	43,6	41,8	49,0	32,9	28,7	51,8	28,5	36,3	71,6	46,6	24,3	32,8	32,3	44,2	33,0	44,6	50,1	28,8	33,2	42,7	34,5	33,2	48,6	54,5		
ropa litewska	rys. ton																					5,8	9,6	15,3	17,1	19,3	20,4	11,6	16,5	14,4	13,4	15,9	14,2	12,4		
ropa Lubiatów	rys. ton																												0,9	55,6	70,7	45,8	77,8	64,1		
pozostałych gatunków ropy	rys. ton	17,1	78,7	177,6	78,1	99,3	45,0	29,6	130,7	118,8	67,7	423,3	341,5	309,1	256,4	62,1	32,7	213,3	113,4	259,3	186,4	288,2	28,8	314,6	16,5	59,7	172,8	0,2	261,5	495,3	291,9	576,4	553,7	480,4		
Udział ropy Ural w przerobie ropy ogółem		95,3%	92,4%	87,4%	88,8%	88,4%	96,3%	98,0%	83,8%	87,5%	94,6%	78,8%	82,4%	84,6%	87,2%	95,2%	97,4%	89,0%	92,3%	87,5%	91,7%	85,7%	95,5%	84,4%	97,3%	94,5%	89,8%	98,3%	87,4%	74,4%	84,4%	74,7%	72,8%	75,0%		
Udział ropy Rosowie w przerobie ropy ogółem		3,6%	2,5%	1,3%	6,1%	3,1%	0,0%	0,0%	7,8%	5,2%	2,1%	1,9%	2,2%	1,5%	1,3%	2,2%	1,2%	1,6%	3,0%	1,9%	1,0%	1,4%	2,1%	1,8%	1,3%	2,0%	2,1%	1,2%	1,3%	1,8%	1,3%	1,3%	1,9%	2,2%		
Udział ropy litewskiej w przerobie ropy ogółem																						0,3%	0,6%	0,6%	0,7%	0,9%	0,9%	0,5%	0,7%	0,6%	0,5%	0,6%	0,6%	0,5%		
Udział pozostałych gatunków ropy w przerobie ropy ogółem		1,1%	5,1%	11,3%	5,1%	8,6%	3,7%	2,0%	8,4%	7,4%	3,3%	19,3%	15,4%	13,9%	11,5%	2,6%	1,4%	9,4%	4,7%	10,6%	7,4%	12,6%	1,8%	13,1%	0,7%	2,6%	7,3%	0,0%	10,6%	23,2%	13,8%	23,5%	3,0%	19,3%		
Uzyski																																				
Benzyiny	rys. ton	275,4	322,0	322,7	325,4	264,9	269,0	381,8	366,6	311,8	371,3	366,9	375,2	296,4	342,8	372,3	363,4	314,0	370,8	368,0	388,8	346,6	237,0	376,5	388,3	322,6	340,0	390,4	367,4	357,6	379,7	355,1	402,7	329,7		
Benzyina surowa	rys. ton																																		124,2	
Fracja ksyfenowa	rys. ton																																		17,6	
oleje napędowe	rys. ton	569,8	655,2	804,0	891,4	624,8	737,1	935,0	927,8	831,8	1 014,8	1 080,9	1 122,9	1 035,5	1 178,4	1 245,3	1 201,8	1 045,5	1 157,6	1 230,0	1 148,3	1 007,7	810,1	1 242,9	1 216,3	1 048,3	1 145,9	1 146,9	1 114,9	1 044,4	1 218,6	1 200,5	1 119,6	1 013,2		
Leśkie oleje opałowe	rys. ton	96,2	56,9	72,7	109,9	132,9	65,6	67,3	120,6	105,8	46,1	77,0	152,9	131,5	64,3	81,4	127,0	116,5	47,4	59,3	115,2	109,1	38,7	54,3	82,3	77,0	38,7	50,0	89,6	77,5	37,3	58,2	83,5	85,9		
Paliwo lotnicze JET	rys. ton	123,5	121,9	122,5	126,4	99,2	91,7	113,8	65,5	74,3	58,1	75,2	51,8	107,6	101,4	140,6	113,3	115,0	153,4	130,7	130,6	159,3	66,8	126,5	117,5	126,0	169,3	204,3	188,4	153,3	146,8	138,0	122,5	147,1		
LPG	rys. ton	9,3	21,4	20,0	9,3	9,4	18,4	19,5	8,2	9,1	15,6	20,8	14,4	16,2	18,3	15,9	13,6	14,4	22,2	43,0	37,3	41,2	26,5	44,9	37,1	37,0	47,5	47,2	36,8	31,9	49,3	48,0	36,6	36,1		
Paliwo bunkrowe	rys. ton	27,3	60,8	104,4	49,2	-0,1	0,0	0,0	5,4	6,6	9,9	6,5	12,6	9,2	11,2	8,1	10,0	8,7	10,1	17,8	14,3	11,8	11,3	11,7	12,1	10,8	12,4	10,5	11,6	19,2	18,4	18,0	17,5	13,7		
Produkty ciężkie*	rys. ton	442,8	410,8	386,4	375,8	327,9	306,6	350,6	361,0	425,0	531,7	506,8	560,9	578,4	522,3	540,2	482,9	446,9	508,4	514,7	492,6	444,0	312,0	454,3	501,2	470,8	461,1	478,0	511,0	530,3	556,5	544,2	522,5	470,6		
Pozostałe	rys. ton	158,7	140,8	148,9	148,8	83,5	88,9	135,1	132,5	168,2	186,9	186,1	204,5	231,2	212,0	225,7	244,4	285,5	234,0	223,9	244,1	218,3	148,8	227,1	245,9	252,0	249,6	265,9	274,2	220,7	231,6	234,4	242,5	259,6		
Razem	rys. ton	1 703,0	1 789,8	1 981,6	2 036,2	1 542,5	1 577,3	2 003,1	1 987,6	1 932,6	2 234,4	2 351,5	2 569,9	2 480,8	2 474,3	2 653,9	2 608,1	2 447,9	2 584,1	2 667,6	2 692,6	2 430,1	1 731,0	2 627,9	2 707,3	2 453,6	2 581,2	2 671,5	2 675,2	2 554,6	2 798,5	2 756,2	2 707,5	2 497,7		

* ciężki olej opałowy i komponenty asfaltowe

kwartalnie

		1Q08	2Q08	3Q08	4Q08	1Q09	2Q09	3Q09	4Q09	1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	1Q16	
Produkcja ropy naftowej	ys. ton	71,8	67,1	61,1	56,9	33,1	38,0	43,5	60,9	76,4	38,5	37,5	34,1	50,3	56,9	57,3	62,7	84,1	65,9	57,0	55,3	53,5	53,5	53,5	58,9	81,9	67,1	78,3	77,9	77,7	74,7	72,1	95,0	148,5	
	ze złoża B3	ys. ton	46,5	43,5	40,0	36,4	30,1	38,0	43,5	60,9	45,4	38,5	37,5	34,1	34,0	36,9	36,0	38,6	38,1	38,8	38,3	37,9	34,6	36,0	35,0	40,0	40,8	41,0	41,9	36,4	31,9	33,8	34,8	31,4	31,5
	ze złoża B8	ys. ton	25,3	23,6	21,1	20,5	3,0	0,0	0,0	15,3	31,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	27,0	8,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,5	31,5
	ze złoża Norge AS	ys. ton												0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	22,6	9,1	19,2	24,2	28,1	25,0	22,0	18,6	71,7	
	ze złoża GK AB Geonafra	ys. ton												16,3	20,0	21,3	20,5	19,0	19,0	18,7	18,0	18,9	17,5	18,5	18,6	18,4	17,0	17,3	17,3	17,7	15,9	15,3	14,5	13,8	
Produkcja gazu ziemnego	m3 m	8,1	7,6	6,9	6,7	3,8	4,2	4,8	6,8	8,7	4,2	4,1	3,7	3,7	3,8	4,0	4,6	7,3	5,3	4,2	4,1	3,8	3,9	3,9	5,2	86,1	26,9	56,1	74,1	74,8	83,0	76,6	72,8	236,5	
	ze złoża B3	m3 m	5,0	4,8	4,4	4,1	3,4	4,2	4,8	4,9	4,9	4,2	4,1	3,7	3,7	3,8	4,0	4,2	4,2	4,3	4,2	4,2	3,9	3,9	3,9	4,4	4,5	4,3	4,7	4,1	3,5	3,8	3,3	3,5	3,4
	ze złoża B8	m3 m	3,1	2,8	2,5	2,6	0,4	0,0	0,0	1,9	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	3,1	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,6
	ze złoża Norge AS	m3 m												0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	75,6	24,4	51,5	70,0	71,3	79,2	72,7	65,7	229,5	
	Sprzedaż ropy naftowej przez GK LOTOS Petrobaltic	ys. ton	51,3	82,4	53,2	40,7	38,8	57,6	28,1	56,5	87,6	51,0	28,6	26,1	46,1	79,9	47,2	48,1	87,0	80,0	43,3	44,9	73,6	50,6	43,7	65,9	73,5	89,2	60,4	75,8	72,3	76,8	58,8	101,0	
sprzedaż ropy naftowej Rozewie do GL S.A.		ys. ton	51,3	82,4	53,2	40,7	38,8	57,6	28,1	56,5	87,6	51,0	28,6	26,1	28,7	57,7	27,2	28,6	68,9	57,1	27,9	25,3	58,1	29,0	28,4	44,7	28,9	60,9	34,8	28,8	35,7	40,6	24,2	70,1	61,8
sprzedaż ropy naftowej przez Norge AS		ys. ton													0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,6	11,9	9,2	26,4	23,6	24,6	22,5	18,8	62,3
sprzedaż ropy naftowej przez GK AB Geonafra		ys. ton													17,4	22,2	20,0	19,5	18,1	22,9	15,4	19,6	15,5	21,6	15,3	21,2	22,0	16,4	16,3	20,6	13,0	11,6	12,1	12,1	12,1
Sprzedaż gazu przez GK LOTOS Petrobaltic		m3 m	3,4	3,1	2,8	2,4	0,4	2,7	3,7	3,4	3,1	2,9	2,4	2,3	2,1	2,2	2,5	2,8	2,4	2,9	2,5	2,6	2,6	3,1	2,9	2,9	78,3	28,8	54,2	72,6	80,4	77,7	70,8	58,5	248,7
	sprzedaż gazu odpadowego do Energebaltic	m3 m	3,4	3,1	2,8	2,4	0,4	2,7	3,7	3,4	3,1	2,9	2,4	2,3	2,1	2,2	2,5	2,8	2,4	2,9	2,5	2,6	2,6	3,1	2,9	2,9	2,7	2,8	2,8	2,6	1,8	2,1	2,0	1,9	1,9
	sprzedaż gazu przez Norge AS	m3 m													0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	75,6	25,2	51,5	70,0	78,6	75,6	68,8	48,6	246,8
	sprzedaż gazu przez GK AB Geonafra	m3 m													0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Detal

Kwartalnie

	1Q08	2Q08	3Q08	4Q08	1Q09	2Q09	3Q09	4Q09	1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	1Q16	
Liczba stacji paliw w sieci LOTOS na koniec okresu	346	348	351	355	315	318	324	304	313	318	317	324	316	318	324	369	365	368	368	405	405	407	416	439	426	430	432	441	445	449	459	476	477	
- stacje własne CODO	133	134	137	139	141	142	142	144	148	153	153	154	156	158	161	190	191	195	198	223	228	232	238	256	261	265	266	269	272	274	280	290	290	
- w tym LOTOS Optima											0	0	0	0	3	33	37	37	38	71	76	82	88	100	105	106	106	108	109	111	114	121	121	
- stacje partnerskie DOFO	72	76	76	79	84	87	95	98	103	103	102	109	112	112	117	136	138	138	135	154	155	154	157	166	164	165	166	172	173	175	179	186	187	
- w tym LOTOS Optima											0	0	0	0	2	17	19	19	15	30	32	34	39	51	51	52	54	61	62	64	68	73	75	
- podpisane umowy franczyzowe	91	88	88	92	97	104	108	107	107	107	109	113	116	116	121	139	142	147	152	155	156	158	163	170	168	169	169	176	178	185	196	188	194	
- stacje patronackie DODO	141	138	138	137	90	89	87	62	62	62	62	61	48	48	46	43	36	35	35	28	22	21	21	17	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
Wolumen sprzedaży w detalu																																		
Stacje CODO, DOFO, DODO, SDS	tys. ton	197,1	226,6	237,5	227,9	203,3	242,4	260,8	246,6	214,3	247,3	272,9	259,7	226,9	264,5	280,6	267,1	234,0	258,1	271,8	248,1	225,0	252,3	277,6	262,2	242,2	270,8	285,9	269,0	250,8	312,9	323,6	328,8	303,1

kwartalnic

** inne korekty do 3Q2009 dotyczyły bonusów i nie były wcześniej rozliczane na produkty; korekta w 4Q2011 to efekt rozliczenia rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Skonsolidowana sprzedaż

narastająco

		1Qn08	2Qn08	3Qn08	4Qn08	1Qn09	2Qn09	3Qn09	4Qn09	1Qn10	2Qn10	3Qn10	4Qn10	1Qn11	2Qn11	3Qn11	4Qn11	1Qn12	2Qn12	3Qn12	4Qn12	1Qn13	2Qn13	3Qn13	4Qn13	1Qn14	2Qn14	3Qn14	4Qn14	1Qn15	2Qn15	3Qn15	4Qn15	
Wolumen sprzedaży																																		
Benzyny	rys. ton	324,7	668,6	1009,3	1338,8	279,6	620,5	971,1	1 311,5	331,3	702,8	1 088,9	1 453,2	321,9	691,2	1 080,1	1 445,9	338,1	692,2	1 090,6	1 508,3	365,2	662,3	1 090,7	1 513,8	359,3	705,5	1 111,9	1 521,8	363,5	753,1	1 147,0	1 546,9	
Benzyna surowa	rys. ton									0,0	0,0	31,3	105,9	74,8	98,3	122,8	174,5	101,4	181,5	250,9	355,5	69,8	137,9	205,1	285,6	80,6	171,8	228,5	285,5	91,9	229,3	368,2	507,6	
Reformat	rys. ton	54,4	84,6	114,9	151,5	12,1	18,1	62,9	111,8	37,2	67,4	104,0	153,9	51,0	88,1	120,9	163,6	74,8	105,6	111,7	130,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,3	6,3	6,3	12,9	
oleje napędowe	rys. ton	601,7	1261,5	2121,8	3022,8	763,1	1 646,2	2 676,4	3 745,7	885,2	1 852,7	2 985,8	4 106,9	1 052,4	2 217,3	3 478,0	4 745,1	1 021,5	2 217,3	3 441,2	4 592,2	1 025,5	2 077,5	3 230,7	4 370,6	1 134,9	2 278,2	3 426,6	4 572,1	1 044,6	2 390,7	3 651,5	4 852,8	
Paliwo bunkrowe	rys. ton	28,4	88,3	189,2	235,9	18,5	44,7	51,6	63,3	6,0	13,6	21,4	34,6	10,9	24,0	33,6	42,7	7,0	16,1	24,7	33,8	9,2	18,3	29,1	40,1	8,7	19,4	27,6	38,7	16,4	34,7	49,5	65,6	
Lekki olej opałowy	rys. ton	100,3	153,8	228	338,7	115,9	163,4	223,9	330,2	107,4	156,7	235,3	388,1	129,3	196,1	269,6	403,2	116,7	167,3	229,5	337,8	109,6	153,9	206,2	292,8	79,0	118,3	169,2	256,3	79,9	118,3	173,0	250,9	
Paliwo JET A-1	rys. ton	122,9	243,5	365,2	491,9	89	187,3	303,7	365,1	74,2	136,1	204,3	250,8	101,7	214,5	353,7	456,6	125,9	268,2	405,5	542,9	140,0	218,0	341,6	450,1	125,2	297,5	507,0	692,0	160,3	312,9	437,7	556,1	
oleje smarowe	rys. ton	17,5	40,6	61,8	77,7	12,5	34,1	51,6	68,2	14,3	33,0	48,1	62,7	16,1	33,9	48,7	64,6	18,1	35,0	53,0	69,3	16,9	37,2	56,0	72,2	17,7	35,4	52,1	67,4	14,5	29,8	46,5	60,1	
oleje bazowe	rys. ton	23	49,3	71,4	98,1	19,7	44,3	80,0	106,1	30,5	64,4	92,6	121,5	39,4	63,9	100,8	147,9	38,7	69,3	115,8	152,2	50,0	77,0	113,5	152,0	47,7	84,6	131,0	181,6	47,5	92,6	155,1	201,5	
Produkty ciekłe*	rys. ton	388,3	767,7	1131,9	1493,4	267,2	544,7	889,0	1 228,4	362,7	827,9	1 295,5	1 829,1	501,5	955,2	1 449,7	1 901,1	358,2	824,5	1 336,0	1 828,3	386,9	704,8	1 166,6	1 695,9	461,3	910,7	1 411,4	1 958,9	495,6	1 036,0	1 568,2	2 099,0	
Gazy płynne	rys. ton	43,8	93,9	159,5	189,3	40,5	86,8	124,9	144,3	16,9	41,4	70,6	93,2	23,0	48,0	72,0	92,8	21,8	54,4	113,9	172,6	52,6	97,5	168,1	220,1	51,4	123,2	190,2	238,7	43,5	115,9	186,2	237,6	
Ropa naftowa	rys. toe													14,3	44,5	68,3	91,2	22,7	51,6	67,8	77,0					21,1	33,5	42,7	72,1	23,6	48,2	64,7	82,0	
Ropa naftowa towar	rys. toe																																243,0	
Gaz ziemny	rys. toe																									63,2	83,6	126,9	186,2		66,0	124,1	181,9	222,7
Pozostałe produkty, towary i materiały rafineryjne	rys. ton	28,5	55,5	84,2	110,7	26,9	55,6	92,0	123,9	33,7	77,7	123,0	161,0	145,1	191,2	243,9	291,8	84,9	237,8	279,4	343,6	65,0	101,9	166,7	234,1	70,4	137,4	202,4	274,8	74,0	142,7	217,8	290,3	
Skonsolidowana sprzedaż netto																																		
Benzyny	mln zł	1223,6	2649,5	4082,6	5227,4	956,6	2 355,9	3 779,0	5 079,1	1 331,2	2 876,0	4 447,0	5 978,6	1 417,3	3 157,9	5 028,7	6 851,2	1 807,9	3 720,0	5 818,4	7 653,5	1 735,5	3 245,2	5 292,4	7 169,2	1 671,6	3 451,2	5 390,5	7 045,9	1 313,2	2 943,7	4 498,2	5 911,3	
Benzyna surowa	mln zł																																	
Reformat	mln zł	111,9	180,9	250,2	302,1	17,9	31,3	116,7	211,6	78,4	148,8	230,6	347,7	135,2	244,2	344,1	477,3	267,6	376,4	398,4	458,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	28,7	13,4	13,4	25,2	
oleje napędowe	mln zł	2193,6	4893,5	8151,7	11107,9	2340,4	5 120,2	8 498,2	11 744,1	3 097,5	6 811,5	11 119,7	15 557,1	4 556,7	9 824,2	15 663,8	21 950,3	5 303,0	11 272,7	17 584,3	23 577,3	4 877,0	9 967,1	15 739,9	21 114,4	5 019,1	10 133,3	15 352,6	19 979,8	3 883,9	8 819,9	13 394,2	17 530,9	
Paliwo bunkrowe	mln zł	50,7	183,9	398,3	468,1	23,3	60,4	72,4	106,9	11,5	29,2	44,9	74,5	27,3	61,4	87,7	115,9	23,5	53,1	82,0	111,3	29,6	57,2	91,5	124,7	26,1	57,7	82,1	110,0	33,8	74,8	104,0	132,3	
Lekki olej opałowy	mln zł	249,3	401,2	603,7	839,8	228,6	324,5	450,7	680,6	243,8	369,1	566,3	972,1	389,2	599,2	840,9	1 330,0	438,8	622,4	851,5	1 239,7	390,9	539,0	724,1	1 022,9	271,6	403,4	572,1	827,9	212,4	319,2	449,6	633,3	
Paliwo JET A-1	mln zł	276,3	603,8	922,5	1154,4	144,9	320,8	532,3	651,9	152,2	301,8	458,8	567,5	292,0	628,3	1 051,3	1 401,0	437,9	923,3	1 397,1	1 859,9	468,2	714,8	1 128,6	1 476,8	386,3	911,5	1 546,6	2 044,3	350,4	706,1	955,0	1 170,3	
oleje smarowe	mln zł	78,3	192,5	299,7	368,8	64	168,2	251,7	316,4	63,0	157,3	244,1	329,7	78,1	174,8	259,1	350,8	96,2	195,3	299,8	391,1	92,3	207,4	313,2	404,1	93,5	188,3	284,1	368,9	73,4	154,1	237,2	307,3	
oleje bazowe	mln zł	50	113,8	185,3	287,3	36,7	81,3	160,0	219,9	71,5	165,5	256,1	353,3	128,6	225,9	379,9	551,8	139,2	274,6	444,6	568,8	131,8	247,4	367,8	485,9	148,1	271,6	428,4	580,3	112,4	239,2	396,9	519,6	
Produkty ciekłe*	mln zł	412,2	856	1340,9	1750,6	211,4	548,1	1 047,2	1 533,0	464,7	1 132,5	1 831,6	2 610,3	800,0	1 602,3	2 554,1	3 514,6	793,8	1 832,6	2 955,9	3 956,4	743,0	1 360,5	2 288,0	3 284,9	817,8	1 651,4	2 586,1	3 406,3	512,0	1 174,7	1 721,1	2 144,6	
Gazy płynne	mln zł	119,6	250,7	387,6	492	77,7	159,4	245,0	299,2	50,0	115,6	199,6	271,4	79,1	193,3	382,0	561,5	146,4	265,7	457,8	620,8	153,4	345,7	551,8	692,1	153,4	345,7	551,8	692,1	91,9	242,7	390,6	513,6	
Ropa naftowa	mln zł																																	
Ropa naftowa towar	mln zł																																	
Gaz ziemny	mln zł																																	
Pozostałe produkty, towary i materiały rafineryjne	mln zł	48,4	100,3	164,4	217	47,1	96,7	155,8	218,8	59,0	136,6	221,8	290,5	290,0	382,9	502,0	598,2	181,3	565,0	625,6	768,1	144,4	232,0	381,3	518,7	79,8	100,8	150,8	218,8	69,7	130,4	199,3	230,6	
Pozostałe towary i materiały	mln zł	15,6	31,9	67,6	99,6	21,9	42,8	89,2	130,6	22,2	50,3	100,7	158,8	22,0	56,5	119,6	213,6	30,8	57,2	111,8	181,2	66,7	141,2	222,7	301,0	72,6	158,8	247,4	330,6	73,8	163,2	267,0	358,8	
Usługi	mln zł	19,2	48,7	75,7	102,7	21,7	48,3	77,4	113,5	33,9	75,3	122,2	171,9	58,7	118,0	182,5	249,6	68,3	142,0	209,6	281,9	67,1	145,1	217,9	298,6	70,9	158,0	246,2	331,9	89,1	183,0	279,2	379,7	
Inne korekty **	mln zł	-2	-7	-12,6		-2,5	-10,7	-16,4		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-3,4	-5,5	-14,0	-17,1	-0,6	-2,4	-8,0	-12,5	1,2	0,5	1,3	-8,0	-12,2	-29,1	-55,5	-82,5	
Akcyza i opłata paliwowa	mln zł	-1285,2	-2720,3	-4374	-6123	-1473,1	-3 182,7	-5 162,7	-6 984,6	-1 774,0	-3 721,9	-5 980,9	-8 260,5	-1 987,5	-4 303,9	-6 853,6	-9 368,5	-2 229,9	-4 711,2	-7 324,9	-9 819,3	-1 953,5	-4 238,8	-6 747,3	-9 074,5	-2 062,8	-4 320,7	-6 694,2	-8 917,4	-2 005,4	-4 112,2	-6 481,7	-8 792,7	
Razem przychody ze sprzedaży	mln zł	3561,5	7779,4	12543,6	16294,7	2716,6	6 164,5	10 296,5	14 321,0	3 904,9	8 647,6	13 927,4	19 662,8	6 515,2	13 296,6	20 894,1	29 259,6	7 832,3	16 216,4	24 785,2	33 073,7	7 168,7	13 274,9	21 062,3	28 559,2	7 177,0	14 376,3	21 926,1	28 501,9	5 131,5	11 773,2	17 483,7	22 709,4	

* ciepły olej opałowy i komponenty opałowe

** inne korekty do 3Qn2009 dotyczący bonusów i nie były wcześniej rozliczone na produkty; korekta w 4Qn2011 to efekt liczenia rachunkowości i zabezpieczeń przepływu pieniężnych

1Qn16

352,0
124,2
36,2
1 034,2
12,9
86,3
139,7
13,3
60,3
437,2
49,8
48,4
207,3
79,6

1 172,5
155,6
64,0
3 249,3
17,7
164,8
197,2
65,1
139,5
225,9
92,2
50,8
138,7
99,1
87,5
109,2
-23,0
-2 071,2
3 935,9

Segmenty operacyjne

kwartalne

	1Q08	2Q08	3Q08	4Q08	2008	1Q09	2Q09	3Q09	4Q09	2009	1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	2010	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	2011	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	2012	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	2013	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	2014	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	1Q16	
Przychody ze sprzedaży	min zł	3561,5	4217,9	4764,2	3751,1	16 294,7	2 716,6	3 447,9	4 132,0	4 024,5	14 321,0	3 904,9	4 742,7	5 279,8	5 735,4	19 662,8	6 515,2	6 781,4	7 597,5	8 365,5	29 259,6	7 812,3	8 384,1	8 568,8	8 288,5	33 073,7	7 168,7	6 106,2	7 787,5	7 406,8	28 559,2	7 177,0	7 199,3	7 549,8	6 575,8	28 501,9	5 131,5	6 641,8	5 710,4	5 225,8	3 935,9
Segment wydobyczy	min zł	81,5	147	96	57,2	381,7	35,8	73,2	43,5	82,8	235,3	134,1	93,5	51,4	48,1	327,1	103,8	210,3	128,9	139,3	582,3	264,3	237,3	125,4	95,5	722,5	187,4	124,0	109,5	164,9	589,3	258,8	240,1	198,1	209,3	906,3	185,9	193,6	160,4	150,0	291,3
Segment produkcji i handlu	min zł	3589,5	4271,6	4817,1	3770,8	16 449,0	2 736,6	3 478,7	4 171,9	4 047,1	14 434,3	3 906,9	4 748,6	5 286,4	5 742,8	19 684,7	6 481,2	6 723,1	7 544,6	8 313,4	29 062,3	7 778,1	8 318,6	8 530,3	8 272,9	32 899,9	7 176,9	6 110,8	7 794,8	7 504,8	28 587,3	7 047,7	7 158,2	7 480,5	6 471,5	28 157,9	5 029,2	6 545,6	5 614,4	5 179,9	3738,9
w tym: detal	min zł	794,2	991,9	1028,4	861,7	3 676,2	710,5	893,8	990,6	938,7	3 533,6	869,9	1 072,6	1 162,8	1 142,0	4 247,3	1 112,3	1 323,1	1 439,7	1 469,8	5 344,9	1 366,1	1 476,2	1 583,8	1 453,0	5 879,1	1 304,1	1 419,0	1 602,6	1 480,3	5 806,0	1 369,0	1 509,2	1 595,1	1 401,4	8 874,7	1 204,2	1 550,2	1 539,7	1 475,8	1 241,9
Pozostałe	min zł	0,9	0,7	0,3	0,5	2,8	0,0	0,1	0,0	2,0	2,1	6,2	5,2	4,4	5,3	21,1	5,2	5,6	5,2	7,3	23,3	7,0	7,3	8,7	7,2	27,2	5,8	5,5	5,4	7,7	24,5	4,9	6,2	6,4	6,0	23,5	4,2	4,1	3,4	4,1	4,0
Korekty konsolidacyjne	min zł	-110,4	-201,4	-149,2	-77,8	-538,8	-55,8	-104,1	-83,4	-107,4	-350,7	-142,3	-104,6	-62,4	-60,8	-370,1	-75,0	-157,6	-81,2	-94,5	-408,3	-217,1	-179,1	-92,6	-87,1	-575,9	-201,4	-134,1	-122,2	-180,6	-438,4	-136,4	-205,2	-135,2	-111,0	-587,8	-87,8	-101,5	-67,8	-117,2	-90,3
Wynik operacyjny	min zł	94,7	385,7	39,2	-665,4	-145,8	12,7	158,0	215,1	64,6	450,4	132,0	252,3	332,3	304,8	1 061,4	537,3	316,9	88,2	143,1	1 085,5	419,0	481,4	603,8	146,9	308,3	-26,1	-100,3	340,2	-47,2	166,6	17,3	-415,0	79,6	-1 074,9	-1 393,0	267,7	568,7	-93,6	-319,4	137,8
Segment wydobyczy	min zł	25,6	84,4	41,4	-0,3	165,1	-15,4	10,1	4,2	5,6	46,7	29,4	25,1	6,1	-55,9	24,7	147,7	80,0	29,0	245,0	21,7	134,5	85,8	46,4	-24,8	-679,7	68,3	120,0	7,1	-21,4	174,0	57,6	-486,3	-44,9	-151,5	-684,1	12,3	23,3	15,2	-118,4	2,6
Segment produkcji i handlu	min zł	52,7	339,3	15,9	-745,6	-337,7	-1,8	166,3	221,1	89,9	475,5	98,9	271,6	239,5	339,3	1 003,3	391,3	263,4	55,6	351,0	1 061,3	345,4	427,5	524,2	172,0	984,1	-47,4	-224,7	299,3	-13,3	13,9	-31,6	92,6	92,6	-928,1	774,5	203,1	547,6	-106,5	-195,2	122,1
w tym: detal	min zł	-12,5	-3,5	10,1	-1,7	-7,6	4,0	16,6	31,5	3,5	55,6	-2,6	8,0	12,3	-3,8	13,9	-12,8	-12,3	-2,1	-11,2	-38,4	-16,3	2,7	4,0	-2,2	-11,8	-19,2	-3,1	5,5	-7,3	-24,1	3,4	2,7	23,3	-11,5	17,9	6,2	10,3	32,0	-8,2	
Pozostałe	min zł	-0,6	0,3	-1,1	-1,1	-2,5	-0,1	-0,1	0,0	-0,2	-0,4	0,1	-1,0	-0,1	-0,4	-1,4	-1,2	1,1	-0,5	3,7	3,1	1,4	2,5	0,7	0,8	5,4	0,1	0,8	1,3	11,7	13,9	2,9	1,4	1,2	1,4	6,9	-0,5	-0,4	-0,5	0,9	
Korekty konsolidacyjne	min zł	7	-42,3	-17	81,6	29,3	30,0	-18,3	-10,2	-19,5	-18,0	-6,4	-13,4	32,8	21,8	34,8	-0,5	-27,6	-5,9	33,4	-0,6	-62,3	29,4	32,5	-1,1	-1,5	-47,1	3,6	32,5	-24,2	-35,2	-11,6	-25,7	32,7	3,3	-1,3	52,8	-12,0	-1,8	-6,7	8,8
Amortyzacja	min zł	79,6	78,2	79	78,2	315,0	62,4	67,5	72,5	82,4	284,8	79,8	91,4	102,3	116,4	389,9	123,5	149,9	166,4	168,8	608,6	165,3	164,6	164,5	163,1	657,5	166,8	158,9	154,7	162,0	642,5	214,3	172,6	203,9	218,1	808,9	177,8	186,5	176,0	174,2	262,5
Segment wydobyczy	min zł	13	12,2	12	11,4	48,6	10,9	12,0	12,6	17,9	53,4	15,8	15,2	14,8	14,3	60,1	25,5	29,6	32,1	32,8	120,0	31,2	31,6	30,7	35,4	128,9	34,2	31,3	32,7	35,4	133,6	99,0	53,5	87,8	103,8	344,1	62,8	69,1	58,4	52,6	142,2
Segment produkcji i handlu	min zł	66,6	65,9	67,1	66,7	266,3	51,6	55,7	60,0	63,8	231,1	62,0	73,7	85,5	100,0	321,2	95,9	118,1	132,2	134,1	480,3	132,0	131,0	131,5	125,6	520,1	130,7	125,6	120,1	124,4	500,8	113,7	112,3	114,3	114,3	459,5	113,8	116,0	116,3	120,3	119,2
w tym: detal	min zł	11	10,9	11,1	10,5	43,5	11,1	11,6	11,9	13,3	47,9	11,9	12,7	12,3	12,6	49,5	12,0	11,9	12,0	12,0	47,9	12,4	12,3	12,6	13,5	50,8	12,9	13,7	15,1	14,6	56,3	14,2	14,3	16,5	15,8	60,8	14,5	16,7	16,2	16,6	16,9
Pozostałe	min zł	0,1	0	0	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,9	0,9	2,4	2,8	2,3	2,5	10,0	2,4	2,5	2,5	2,3	9,7	2,5	2,5	2,7	2,6	10,3	2,4	2,4	2,4	2,7	9,9	2,1	2,3	2,2	0,5	-1,8	1,6	1,8	1,7	1,7	1,6
Korekty konsolidacyjne	min zł	-0,1	0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2	-0,6	-0,4	-0,3	-0,3	-0,4	-1,4	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-1,4	-0,4	-0,5	-0,4	-0,5	-1,8	-0,5	-0,4	-0,5	-0,5	-1,8	-0,5	-0,5	-0,4	-0,5	-1,8	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,5
EBITDA	min zł	174,3	483,9	118,2	-587,2	189,2	75,1	225,5	287,6	147,0	725,2	211,8	383,7	434,6	421,2	1 491,3	608,8	486,8	254,6	211,9	1 094,1	394,3	496,8	708,3	210,0	965,8	140,7	58,6	494,9	114,8	899,1	221,0	242,4	283,5	-856,8	-584,1	445,5	755,2	82,4	-145,2	-405,5
Segment wydobyczy	min zł	48,6	100,6	53,4	11,1	213,7	4,5	22,1	16,8	12,3	46,7	55,2	50,3	20,9	-41,6	84,8	173,2	109,6	71,1	-212,2	141,7	165,7	804,2	77,1	10,6	-550,8	102,5	151,3	39,8	14,0	307,6	156,6	-429,8	40,9	-47,7	-280,0	75,1	102,6	73,6	-65,6	149,7
Segment produkcji i handlu	min zł	119,3	405,2	83	-678,9	-71,4	49,8	222,0	281,1	153,7	706,6	160,9	345,3	379,0	439,3	1 324,5	487,2	381,5	187,8	485,1	1 541,6	477,4	73,5	655,7	297,6	1 504,2	83,3	-99,1	419,4	111,1	514,7	82,1	209,9	206,9	-813,8	-315,0	316,9	663,6	9,8	-74,9	241,3
w tym: detal	min zł	-1,5	7,4	21,2	8,8	35,9	15,1	28,2	43,4	16,8	103,5	9,3	20,7	24,6	8,8	63,4	0,8	-0,4	9,9	0,8	9,5	-3,9	15,0	16,6	11,3	39,0	4,3	10,6	20,6	7,3	32,2	17,6	17,0	39,8	4,3	78,7	20,7	27,0	48,2	8,4	19,9
Pozostałe	min zł	-0,5	0,3	-1,1	-0,9	-2,2	-0,1	-0,1	0,0	0,7	0,5	2,5	1,8	2,2	2,1	8,6	1,2	3,6	2,0	6,0	12,8	3,9	5,0	3,4	3,4	15,7	2,5	3,2	3,7	14,4	23,8	5,0	3,7	3,4	1,9	14,0	1,1	1,4	1,2	2,6	1,0
Korekty konsolidacyjne	min zł	6,9	-42,2	-17,1	81,5	29,1	28,9	-18,5	-10,3	-19,7	18,6	-6,8	-13,7	32,5	21,4	33,4	-0,8	-27,9	-6,3	33,0	-2,0	-62,7	28,9	32,1	-1,6	-3,3	-47,6	3,2	32,0	-24,7	-37,0	-12,1	-26,2	32,3	2,8	-3,1	52,4	-12,4	-2,2	-7,1	8,3

Segmenty operacyjne

rozwijająca

	1Qn08	2Qn08	3Qn08	4Qn08	1Qn09	2Qn09	3Qn09	4Qn09	1Qn10	2Qn10	3Qn10	4Qn10	1Qn11	2Qn11	3Qn11	4Qn11	1Qn12	2Qn12	3Qn12	4Qn12	1Qn13	2Qn13	3Qn13	4Qn13	1Qn14	2Qn14	3Qn14	4Qn14	1Qn15	2Qn15	3Qn15	4Qn15	1Qn16
Przychody ze sprzedaży <i>mln zł</i>	3 561,5	7 779,4	12 543,6	16 294,7	2 716,6	6 164,5	10 296,5	14 321,0	3 904,9	8 647,6	13 927,4	19 662,8	6 515,2	13 296,6	20 894,1	29 259,6	7 832,3	16 216,4	24 785,2	33 073,7	7 168,7	13 274,9	21 062,3	28 559,2	7 177,0	14 376,3	21 926,1	28 501,9	5 131,5	11 773,2	17 483,7	22 709,4	3 935,9
Segment wydobywczy <i>mln zł</i>	81,5	228,5	324,5	381,7	35,8	109,0	152,5	235,3	134,1	227,6	279,0	327,1	103,8	314,1	443,0	582,3	264,3	501,6	627,0	722,5	187,4	311,4	420,9	585,8	258,8	498,9	697,0	906,3	185,9	379,4	539,9	698,9	291,3
Segment produkcji i handlu <i>mln zł</i>	3 589,5	7 861,1	12 678,2	16 449,0	2 736,6	6 215,3	10 387,2	14 434,3	3 906,9	8 655,5	13 941,9	19 684,7	6 481,2	13 204,3	20 748,9	29 062,3	7 778,1	16 096,7	24 627,0	32 899,9	7 176,9	13 287,7	21 082,5	28 587,3	7 047,7	14 205,9	21 686,5	28 157,9	5 029,2	11 574,8	17 189,3	22 369,1	3 730,9
w tym: detal <i>mln zł</i>	794,2	1 786,1	2 814,5	3 676,2	710,5	1 604,3	2 594,9	3 533,6	869,9	1 942,5	3 105,3	4 247,3	1 112,3	2 435,4	3 875,1	5 344,9	1 366,1	2 842,3	4 426,1	5 879,1	1 304,1	2 723,1	4 325,7	5 806,0	1 369,0	2 878,2	4 473,3	5 874,7	1 204,2	2 754,4	4 294,1	5 769,9	1 241,9
Pozostałe <i>mln zł</i>	0,9	1,6	1,9	2,8	0,0	0,1	0,1	2,1	6,2	11,4	15,8	21,1	5,2	10,8	16,0	23,3	7,0	14,3	20,0	27,2	5,8	11,3	16,7	24,5	6,9	13,1	19,5	25,5	4,2	8,2	11,6	15,7	4,0
Korekty konsolidacyjne <i>mln zł</i>	-110,4	-311,8	-461,0	-538,8	-55,8	-159,9	-243,3	-350,7	-142,3	-246,9	-309,3	-370,1	-75,0	-232,6	-313,8	-408,3	-217,1	-396,2	-488,8	-575,9	-201,4	-335,5	-457,8	-638,4	-136,4	-341,6	-476,9	-587,8	-87,8	-189,2	-257,1	-374,3	-90,3
Wynik operacyjny <i>mln zł</i>	94,7	480,4	519,6	-145,8	12,7	170,7	385,8	450,4	132,0	424,3	756,6	1 061,4	537,3	854,2	942,4	1 085,5	419,0	-442,4	161,4	308,3	-26,1	-126,4	213,8	166,6	17,3	-397,7	-318,1	-1 393,0	267,7	836,4	742,8	423,4	137,8
Segment wydobywczy <i>mln zł</i>	35,6	124,0	165,4	165,1	-15,4	-5,3	-1,1	-6,7	39,4	74,5	80,6	24,7	147,7	227,7	266,7	21,7	134,5	-701,3	-654,9	-679,7	68,3	188,3	195,4	174,0	57,6	-425,7	-472,6	-624,1	12,3	45,8	61,0	-57,3	7,5
Segment produkcji i handlu <i>mln zł</i>	52,7	392,0	407,9	-337,7	-1,8	164,5	385,6	475,5	98,9	370,5	664,0	1 003,3	391,3	654,7	710,3	1 061,3	345,4	287,9	812,1	984,1	-47,4	-272,1	27,2	13,9	-31,6	61,0	153,6	-774,5	203,1	750,7	644,2	449,0	122,1
w tym: detal <i>mln zł</i>	-12,5	-16,0	-5,9	-7,6	4,0	20,6	52,1	55,6	-2,6	5,4	17,7	13,9	-12,8	-25,1	-27,2	-38,4	-16,3	-13,6	-9,6	-11,8	-19,2	-22,3	-16,8	-24,1	3,4	6,1	29,4	17,9	6,2	16,5	48,5	40,3	3,0
Pozostałe <i>mln zł</i>	-0,6	-0,3	-1,4	-2,5	-0,1	-0,2	-0,2	-0,4	0,1	-0,9	-1,0	-1,4	-1,2	-0,1	-0,6	3,1	1,4	3,9	4,6	5,4	0,1	0,9	2,2	13,9	2,9	4,4	5,5	6,9	-0,5	-0,9	-1,5	-0,6	-0,6
Korekty konsolidacyjne <i>mln zł</i>	7,0	-35,3	-52,3	29,3	30,0	11,7	1,5	-18,0	-6,4	-19,8	13,0	34,8	-0,5	-28,1	-34,0	-0,6	-62,3	-32,9	-0,4	-1,5	-47,1	-43,5	-11,0	-35,2	-11,6	-37,4	-4,6	-1,3	52,8	40,8	39,1	32,3	8,8
Amortyzacja <i>mln zł</i>	79,6	157,8	236,8	315,0	62,4	129,9	202,4	284,8	79,8	171,2	273,5	389,9	123,5	273,4	439,8	608,6	165,3	329,9	494,4	657,5	166,8	325,7	480,4	642,5	214,3	386,9	590,8	808,9	177,8	364,3	540,3	714,5	262,5
Segment wydobywczy <i>mln zł</i>	13,0	25,2	37,2	48,6	10,9	22,9	35,5	53,4	15,8	31,0	45,8	60,1	25,5	55,1	87,2	120,0	31,2	62,8	93,5	128,9	34,2	65,5	98,2	133,6	99,0	152,5	240,3	344,1	62,8	131,9	190,3	242,9	142,2
Segment produkcji i handlu <i>mln zł</i>	66,6	132,5	199,6	266,3	51,6	107,3	167,3	231,1	62,0	135,7	221,2	321,2	95,9	214,0	346,2	480,3	132,0	263,0	394,5	520,1	130,7	256,3	376,4	500,8	113,7	230,9	345,2	459,5	113,8	229,7	346,0	466,3	119,2
w tym: detal <i>mln zł</i>	11,0	21,9	33,0	43,5	11,1	22,7	34,6	47,9	11,9	24,6	36,9	49,5	12,0	23,9	35,9	47,9	12,4	24,7	37,3	50,8	12,9	26,6	41,7	56,3	14,2	28,5	45,0	60,8	14,5	31,2	47,4	64,0	16,9
Pozostałe <i>mln zł</i>	0,1	0,1	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0	0,9	2,4	5,2	7,5	10,0	2,4	4,9	7,4	9,7	2,5	5,0	7,7	10,3	2,4	4,8	7,2	9,9	2,1	4,4	6,6	7,1	1,6	3,5	5,3	7,0	1,6
Korekty konsolidacyjne <i>mln zł</i>	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,1	-0,3	-0,4	-0,6	-0,4	-0,7	-1,0	-1,4	-0,3	-0,6	-1,0	-1,4	-0,4	-0,9	-1,3	-1,8	-0,5	-0,9	-1,4	-1,8	-0,5	-0,9	-1,3	-1,8	-0,4	-0,8	-1,3	-1,7	-0,5
EBITDA <i>mln zł</i>	174,3	638,2	756,4	169,2	75,1	300,6	588,2	735,2	211,8	595,5	1 030,1	1 451,3	660,8	1 127,6	1 382,2	1 694,1	584,3	-112,5	655,8	965,8	140,7	199,3	694,2	809,1	231,6	-10,8	272,7	-584,1	445,5	1 200,7	1 283,1	1 137,9	400,3
Segment wydobywczy <i>mln zł</i>	48,6	149,2	202,6	213,7	-4,5	17,6	34,4	46,7	55,2	105,5	126,4	84,8	173,2	282,8	353,9	141,7	165,7	-638,5	-561,4	-550,8	102,5	253,8	293,6	307,6	156,6	-273,2	-232,3	-280,0	75,1	177,7	251,3	185,6	149,7
Segment produkcji i handlu <i>mln zł</i>	119,3	524,5	607,5	-71,4	49,8	271,8	552,9	706,6	160,9	506,2	885,2	1 324,5	487,2	868,7	1 056,5	1 541,6	477,4	550,9	1 206,6	1 504,2	83,3	-15,8	403,6	514,7	82,1	291,9	498,8	-315,0	316,9	980,4	990,2	915,3	241,3
w tym: detal <i>mln zł</i>	-1,5	5,9	27,1	35,9	15,1	43,3	86,7	103,5	9,3	30,0	54,6	63,4	-0,8	-1,2	8,7	9,5	-3,9	11,1	27,7	39,0	-6,3	4,3	24,9	32,2	17,6	34,6	74,4	78,7	20,7	47,7	95,9	104,3	19,9
Pozostałe <i>mln zł</i>	-0,5	-0,2	-1,3	-2,2	-0,1	-0,2	-0,2	0,5	2,5	4,3	6,5	8,6	1,2	4,8	6,8	12,8	3,9	8,9	12,3	15,7	2,5	5,7	9,4	23,8	5,0	8,8	12,1	14,0	1,1	2,6	3,8	6,4	1,0
Korekty konsolidacyjne <i>mln zł</i>	6,9	-35,3	-52,4	29,1	29,9	11,4	1,1	-18,6	-6,8	-20,5	12,0	33,4	-0,8	-28,7	-35,0	-2,0	-62,7	-33,8	-1,7	-3,3	-47,6	-44,4	-12,4	-37,0	-12,1	-38,3	-5,9	-3,1	52,4	40,0	37,8	30,6	8,3

LIFO

kwartalnie

		1Q08	2Q08	3Q08	4Q08	1Q09	2Q09	3Q09	4Q09	1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	1Q16
Wynik operacyjny	mln zł	94,7	385,7	39,2	-665,4	12,7	158	215,1	64,6	132	292,3	332,3	304,8	537,3	316,9	88,2	143,1	419	-861,4	603,8	151,4	-26,1	-100,3	340,2	-47,2	17,3	-415	79,6	-1074,9	267,7	568,7	-93,6	-319,4	137,8
Efekt LIFO	mln zł	-45,2	-211,8	-24,1	893,3	-100,9	-186,9	-63	-97,3	-69,3	-253,2	81,7	-177,7	-278,1	-240,1	-124,5	-348,5	-232,7	204,6	22,2	60,8	155,3	86,3	55,3	79,7	56,0	-9,5	52,3	863,3	15,0	-60,6	318,0	6,2	192,0
Wynik operacyjny według LIFO	mln zł	49,5	173,9	15,1	227,9	-88,2	-28,9	152,1	-32,7	62,7	39,1	414	127,1	259,2	76,8	-36,3	-205,4	186,3	-656,8	626,0	212,2	129,2	-14,0	395,5	32,5	73,3	-424,5	131,9	-211,6	282,7	508,1	224,4	-313,2	329,8

Finansowe transakcje terminowe

kwartalnie

		1Q08	2Q08	3Q08	4Q08	1Q09	2Q09	3Q09	4Q09	1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	1Q16
Transakcje zamknięte	min zł	266,8	-7,3	-175,4	-313,1	64,4	91,1	108,6	80,7	-62,6	-44,4	-14,9	4,8	-72,7	-15,7	31,1	-63,4	-25,5	-15,4	2,2	-2,6	-42,4	68,1	0,0	29,4	-7,8	19,5	-4,9	-14,4	-97,6	-21,8	-28,8	-63,4	4,9
zabezpieczenie poziomu cen produktów	min zł	9,0	-67,8	-84,3	-30,1	27,6	33,4	57,7	4,5	0,0	-0,4	-3,0	-1,4	0,3	5,6	11,8	6,2	0,0	-5,0	-7,4	-1,7	9,3	38,9	-12,2	-8,8	-2,7	0,1	0,3	-1,1	0,0	-5,4	-9,3	-51,0	50,2
zabezpieczenie kursu walutowego i CO2	min zł	251,8	60,5	-91,1	-286,3	-90,3	57,7	36,8	80,2	17,1	-43,9	-17,7	8,2	31,4	14,1	18,0	-69,6	15,3	-10,4	2,7	-0,9	-0,8	29,3	10,5	38,2	15,7	19,4	-5,4	-13,3	-72,6	-16,5	-21,0	-12,3	-14,6
zabezpieczenie stopy procentowej	min zł	0,0	0,0	0,0	3,3	-1,7	0,0	14,1	-4,0	-79,7	-0,1	5,8	-2,0	-104,4	-35,4	1,3	0,0	-40,8	0,0	6,9	0,0	-50,9	-0,1	1,7	0,0	-20,8	0,0	1,1	0,0	-25,0	0,1	1,5	-0,1	-31,6
Transakcje otwarte	min zł	-132,2	53,7	-105,7	172,0	-157,4	128,6	-78,1	-107,6	-34,5	-180,5	134,0	5,1	165,8	-19,0	-161,9	5,3	169,0	-137,7	97,4	30,4	-39,7	-52,7	101,3	48,9	-3,9	-29,3	-68,2	-89,8	3,1	58,1	82,2	147,0	29,1
zabezpieczenie poziomu cen produktów	min zł	-71,7	28,1	-27,4	169,1	36,9	-65,2	-79,7	2,6	-2,0	-14,0	10,4	3,6	15,3	-2,4	-7,8	-4,9	-1,1	-15,3	15,2	0,9	2,5	-44,7	32,5	10,7	1,1	2,3	-4,3	-26,5	-11,4	14,9	60,2	150,9	-59,2
zabezpieczenie kursu walutowego i CO2	min zł	-60,4	19,0	-75,6	161,0	-140,5	114,2	18,2	-90,5	-75,7	-87,9	146,6	-23,3	43,2	-28,5	-95,6	20,8	121,9	-92,5	92,5	25,8	-89,4	-26,0	72,6	35,2	-22,4	-24,3	-61,4	-52,5	5,4	42,7	32,7	-9,1	84,8
zabezpieczenie stopy procentowej	min zł	-0,1	6,6	-2,7	-158,1	-53,8	79,6	-16,6	-19,7	43,2	-78,6	-23,0	24,8	107,3	11,9	-58,5	-10,6	48,2	-29,9	-10,3	3,7	47,2	18,0	-3,8	3,0	17,4	-7,3	-2,5	-10,8	9,1	0,5	-10,7	5,2	3,5

Zatrudnienie na koniec okresu

w osobach

	1Q08	2Q08	3Q08	4Q08	1Q09	2Q09	3Q09	4Q09	1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	1Q16
Grupa Kapitałowa LOTOS	4 764	4 843	4 864	4 878	4 915	4 886	4 910	4 949	4 985	5 014	4 994	5 010	5 096	5 198	5 191	5 168	4 935	4 945	4 939	5 015	4 988	5 008	4 957	4 983	5 000	5 082	5 078	5 106	5 051	5 004	4 986	4 850	4 811
Grupa LOTOS S.A.	1 098	1 159	1 191	1 246	1 268	1 290	1 297	1 305	1 311	1 316	1 307	1 310	1 314	1 314	1 317	1 329	1 329	1 324	1 335	1 349	1 355	1 359	1 354	1 345	1 355	1 347	1 352	1 350	1 357	1 365	1 370	1 364	1 369

Różnice kursowe operacyjne dla GK GL S.A.

kwartałnie

	1Q08	2Q08	3Q08	4Q08	1Q09	2Q09	3Q09	4Q09	1Q10	2Q10	3Q10	4Q10	1Q11	2Q11	3Q11	4Q11	1Q12	2Q12	3Q12	4Q12	1Q13	2Q13	3Q13	4Q13	1Q14	2Q14	3Q14	4Q14	1Q15	2Q15	3Q15	4Q15	1Q16
Różnice kursowe operacyjne dla GK GL S.A.	33,5	-36,0	-129,4	-187,2	-104,4	-0,6	-10,0	-71,9	-16,5	-102,2	70,0	84,3	-20,6	-3,8	-282,7	-12,3	-1,5	-91,3	64,4	-2,8	-32,1	18,3	63,7	26,8	-1,2	-4,2	-26,3	-33,4	-43,3	37,5	6,6	10,3	2,3
w tym: Grupa LOTOS S.A.	30,1	-29,8	-127,8	-189,0	-104,8	1,3	-4,1	-71,1	-14,1	-96,8	76,8	78,1	-20,2	-3,0	-284,1	-10,5	0,0	-87,7	64,1	-1,4	-31,7	15,9	65,8	27,2	-1,3	-4,1	-27,5	-32,1	-44,2	37,4	6,3	9,7	2,3

Wskaźniki rentowności

		2009	2010	2011	2012	2013	2013	2015
Rentowność sprzedaży								
Przychody ze sprzedaży	mln zł	14 321,0	19 662,8	29 259,6	33 073,7	28 559,2	28 501,9	22 709,4
Zysk/(Strata) operacyjny	mln zł	450,4	1 061,4	1 085,5	308,3	166,6	-1 393,0	423,4
Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem	mln zł	1 109,6	721,9	551,4	366,1	-58,7	-2 123,7	-195,3
Zysk/(Strata) netto	mln zł	911,8	681,4	649,3	927,9	39,4	-1 466,4	-263,3
Rentowność sprzedaży brutto	%	7,75	3,67	1,88	1,11	-0,21	-7,45	-0,86
Rentowność sprzedaży netto	%	6,37	3,47	2,22	2,81	0,14	-5,14	-1,16
EBIT i EBITDA								
Zysk/(Strata) netto	mln zł	911,8	681,4	649,3	927,9	39,4	-1 466,4	-263,3
Podatek dochodowy	mln zł	197,8	40,5	-97,9	-561,8	-98,1	-657,3	66,2
Przychody finansowe	mln zł	-954,9	-23,4	-22,3	-302,0	-135,2	-21,7	100,6
Koszty finansowe	mln zł	303,9	381,5	559,3	248,4	342,3	728,0	-688,2
Udział w wynikach netto wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności	mln zł	-8,2	-18,6	-2,9	-4,1	18,2	24,4	-31,1
EBIT	mln zł	450,4	1 061,4	1 085,5	308,3	166,6	-1 393,0	423,4
Amortyzacja	mln zł	284,8	389,9	608,6	657,5	642,5	808,9	714,5
EBITDA	mln zł	735,2	1 451,3	1 694,1	965,8	809,1	-584,1	1 137,9
Marża EBIT	%	3,15	5,40	3,71	0,93	0,58	-4,89	1,86
Marża EBITDA	%	5,13	7,38	5,79	2,92	2,83	-2,05	5,01
Stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE)								
Kapitały własne	mln zł	6 846,2	7 513,5	7 782,4	9 066,4	9 189,6	8 258,5	7 712,2
Zysk/(Strata) netto	mln zł	911,8	681,4	649,3	927,9	39,4	-1 466,4	-263,3
ROE	%	13,32	9,06	8,34	10,23	0,43	-17,76	-3,41
Stopa zwrotu z aktywów (ROA)								
Aktywa	mln zł	15 216,0	17 727,4	20 396,6	20 005,0	20 284,8	18 947,3	19 169,3
Zysk/(Strata) netto	mln zł	911,8	681,4	649,3	927,9	39,4	-1 466,4	-263,3
ROA	%	5,99	3,84	3,18	4,64	0,19	-7,74	-1,37
Stopa zwrotu z kapitału zaangażowanego (ROACE)								
Zysk/(Strata) operacyjny	mln zł	450,4	1 061,4	1 085,5	308,3	166,6	-1 393,0	423,4
Efektywna stopa opodatkowania	%	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0
Kapitały własne	mln zł	6 846,2	7 513,5	7 782,4	9 066,4	9 189,6	8 258,5	7 878,7
Dług netto	mln zł	5 346,1	5 944,2	7 205,0	6 290,6	5 715,6	6 315,5	6 139,6
ROACE	%	2,99	6,39	5,87	1,63	0,91	-7,74	2,48

Marża EBIT - stosunek wyniku operacyjnego do sprzedaży netto

Marża EBITDA - stosunek EBITDA do sprzedaży netto

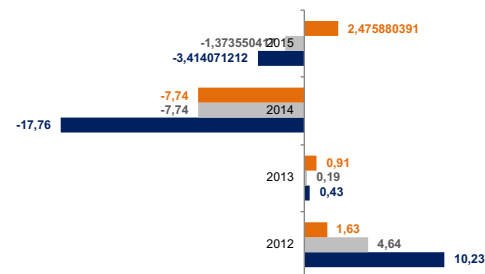
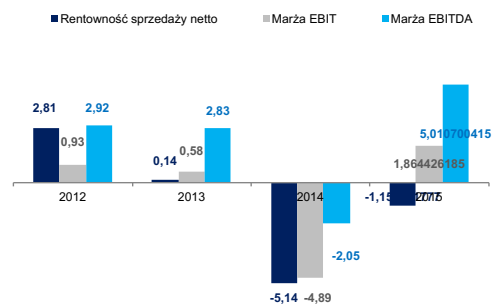
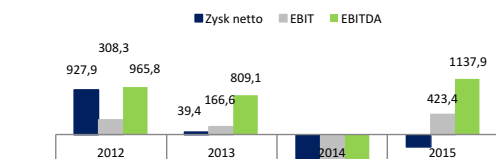
Rentowność/deficytowość sprzedaży brutto - stosunek wyniku przed opodatkowaniem do sprzedaży netto

Rentowność/deficytowość sprzedaży netto - stosunek wyniku netto do sprzedaży netto

Stopa zwrotu z kapitału własnego ROE - stosunek wyniku netto do wartości kapitału własnego na koniec okresu

Stopa zwrotu z aktywów ROA - stosunek wyniku netto do wartości aktywów na koniec okresu

Stopa zwrotu z kapitału zaangażowanego ROACE - stosunek wyniku operacyjnego po opodatkowaniu do wartości kapitału własnego powiększonego o dług netto na koniec okresu

Wskaźniki płynności

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Płynność szybka								
Aktywa obrotowe	mln zł	5 118,9	6 847,4	8 705,3	8 501,2	8 304,1	7 154,9	6 723,2
Zapasy	mln zł	-3 023,1	-4 506,8	-5 855,8	-5 963,0	-5 728,9	-3 917,1	-3 917,1
Zobowiązania krótkoterminowe	mln zł	2 769,5	5 150,5	6 726,3	5 538,9	5 413,2	5 222,9	5 425,9
Płynność szybka		0,76	0,45	0,42	0,46	0,48	0,62	0,52
Płynność bieżąca								
Aktywa obrotowe	mln zł	5 118,9	6 847,4	8 705,3	8 501,2	8 304,1	7 154,9	6 723,2
Zobowiązania krótkoterminowe	mln zł	2 769,5	5 150,5	6 726,3	5 538,9	5 413,2	5 222,9	5 425,9
Płynność bieżąca		1,85	1,33	1,29	1,53	1,53	1,37	1,24
Kapitał pracujący								
Aktywa obrotowe	mln zł	5 118,9	6 847,4	8 705,3	8 501,2	8 304,1	7 154,9	6 723,2
Zobowiązania krótkoterminowe	mln zł	-2 769,5	-5 150,5	-6 726,3	-5 538,9	-5 413,2	-5 222,9	-5 425,9
Kapitał pracujący		2 349,0	1 696,9	1 979,0	2 962,3	2 890,9	1 932,0	1 297,0
Wskaźnik udziału kapitału pracującego w całości aktywów								
Aktywa	mln zł	15 216,0	17 727,4	20 396,6	20 005,0	20 284,8	18 947,3	19 169,3
Kapitał pracujący	mln zł	2 349,0	1 696,9	1 979,0	2 962,3	2 890,9	1 932,0	1 297,0
Udział kapitału pracującego w aktywach	%	15,44	9,57	9,70	14,81	14,25	10,20	6,77
Wskaźnik aktywów do kapitałów własnych								
Aktywa	mln zł	15 216,0	17 727,4	20 396,6	20 005,0	20 284,8	18 947,3	19 169,3
Kapitały własne	mln zł	6 846,2	7 513,5	7 782,4	9 066,4	9 189,6	8 258,5	7 878,7
Aktywa do kapitałów własnych		2,22	2,36	2,62	2,21	2,21	2,29	2,43

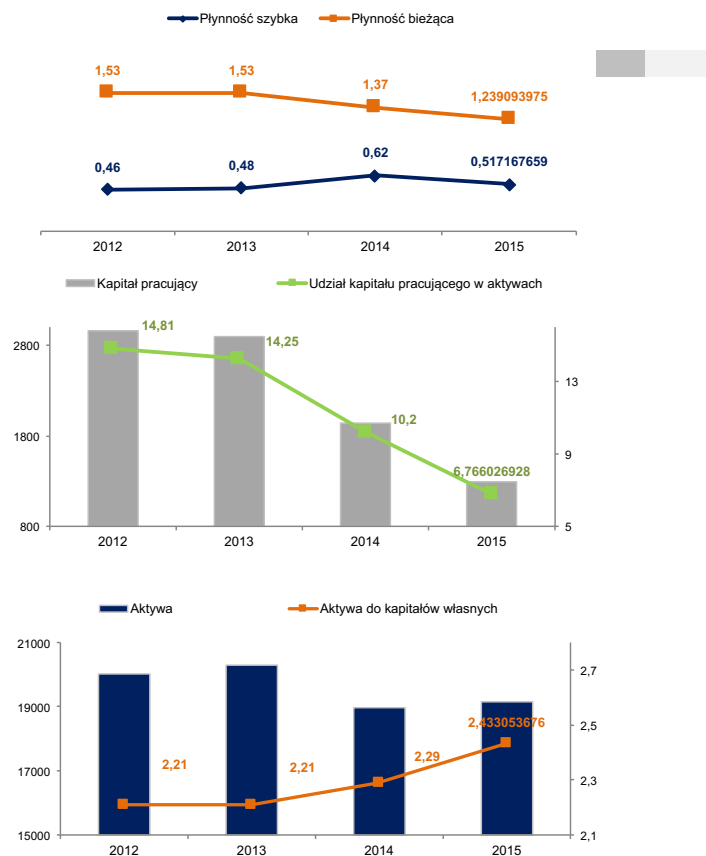
Płynność szybka - stosunek aktywów obrotowych pomniejszonych o zapasy do wartości zobowiązań krótkoterminowych (dane z końca okresu)

Płynność bieżąca - stosunek aktywów obrotowych do wartości zobowiązań krótkoterminowych (dane z końca okresu)

Kapitał pracujący - wartość aktywów obrotowych pomniejszonych o zobowiązania krótkoterminowe (dane z końca okresu)

Udział kapitału pracującego w całości aktywów - stosunek kapitału pracującego do wartości aktywów (dane z końca okresu)

Aktywa do kapitałów własnych - aktywa (dane z końca okresu) do kapitałów własnych

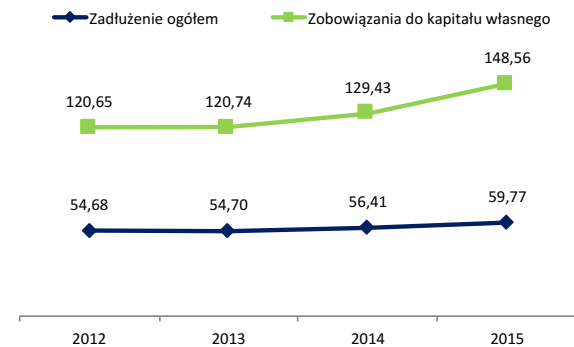

Wskaźniki zadłużenia

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wskaźnik zadłużenia ogółem								
Zobowiązania	mln zł	8 369,8	10 213,9	12 614,2	10 938,6	11 095,2	10 688,7	11 457,1
Aktywa	mln zł	15 216,0	17 727,4	20 396,6	20 005,0	20 284,8	18 947,3	19 169,3
Zadłużenie ogółem	%	55,01	57,62	61,84	54,68	54,70	56,41	59,77
Wskaźnik zobowiązań do kapitałów własnych								
Zobowiązania	mln zł	8 369,8	10 213,9	12 614,2	10 938,6	11 095,2	10 688,7	11 457,1
Kapitały własne	mln zł	6 846,2	7 513,5	7 782,4	9 066,4	9 189,6	8 258,5	7 712,2
Zobowiązania do kapitałów własnych	%	122,25	135,94	162,09	120,65	120,74	129,43	148,56

Wskaźnik zadłużenia ogółem - stosunek zobowiązań ogółem do wartości aktywów (dane z końca okresu)

Wskaźnik zobowiązań do kapitału własnego - stosunek zobowiązań ogółem do wartości kapitału własnego (dane z końca okresu)

Wskaźniki wyceny

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wartość przedsiębiorstwa (EV)								
Kapitalizacja rynkowa*	mln zł	4 130,8	4 720,8	3 026,0	5 351,0	4 603,9	3 311,7	4 991,6
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego długoterminowe	mln zł	4 942,6	4 403,5	5 161,5	4 462,1	4 496,2	4 495,6	4 454,5
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego krótkoterminowe	mln zł	748,6	1 923,3	2 427,2	2 094,6	1 715,2	2 168,1	2 544,8
Kapitały własne przypadające udziałom niekontrolującym	mln zł	36,8	14,7	1,0	0,7	0,3	0,2	0,1
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	mln zł	-345,1	-382,6	-383,7	-266,1	-495,8	-348,2	-859,7
EV	mln zł	9 513,7	10 679,7	10 232,0	11 642,3	10 319,8	9 627,4	11 131,3
Wskaźnik wartości przedsiębiorstwa do EBITDA (EV/EBITDA)								
EV	mln zł	9 513,7	10 679,7	10 232,0	11 642,3	10 319,8	9 627,4	11 131,3
EBITDA	mln zł	735,2	1 451,3	1 694,1	979,3	802,6	-856,8	1 137,9
EV/EBITDA		12,94	7,36	6,04	11,89	12,85	-	9,78
Wskaźnik ceny do zysku (P/E)								
Cena akcji *	zł	31,8	36,4	23,3	41,2	35,4	25,5	27,0
Zysk na akcję	zł	7,4	5,2	5,0	7,1	0,3	-	-
P/E		4,27	6,95	4,66	5,80	118,00	-	-
Wskaźnik kapitalizacji rynkowej do wartości księgowej (P/BV)								
Kapitalizacja rynkowa*	mln zł	4 130,8	4 720,8	3 026,0	5 351,0	4 603,9	3 311,7	4 991,6
Wartość księgowa	mln zł	6 846,2	7 513,5	7 782,4	9 066,4	9 189,6	8 258,5	7 712,1
P/BV		0,60	0,63	0,38	0,59	0,50	0,40	0,65
Wskaźnik kapitalizacji rynkowej do przychodów ze sprzedaży (P/S)								
Kapitalizacja rynkowa*	mln zł	4 130,8	4 720,8	3 026,0	5 351,0	4 603,9	3 311,7	4 991,6
Przychody ze sprzedaży	mln zł	14 321,0	19 662,8	29 259,6	33 073,7	28 559,2	28 501,9	22 709,4
Kapitalizacja rynkowa do przychodów ze sprzedaży		0,29	0,24	0,10	0,16	0,16	0,12	0,22
Wskaźnik kapitalizacji rynkowej do aktywów								
Kapitalizacja rynkowa*	mln zł	4 130,8	4 720,8	3 026,0	5 351,0	4 603,9	3 311,7	4 991,6
Aktywa	mln zł	15 216,0	17 727,4	20 396,6	20 005,0	20 284,8	18 947,3	19 169,3
Kapitalizacja rynkowa do aktywów		0,27	0,27	0,15	0,27	0,23	0,17	0,26
Wskaźnik kapitalizacji rynkowej do przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej								
Kapitalizacja rynkowa*	PLN m	4 130,8	4 720,8	3 026,0	5 351,0	4 603,9	3 311,7	4 991,6
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	PLN m	695,0	882,7	902,4	1 347,1	1 423,5	1 421,7	1 488,1
Kapitalizacja rynkowa do przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej		5,94	5,35	3,35	3,97	3,23	2,33	3,35

* cena zamknięcia na GPW dnia 31 grudnia

Wartość przedsiębiorstwa - kapitalizacja rynkowa powiększona o kredyty i pożyczki długoterminowe i krótkoterminowe oraz zysk netto przypadający udziałom niekontrolującym, pomniejszona o środki pieniężne i ich ekwiwalenty